

editura albatros

ALEXANDRE DUMAS

CAVALERUL DE MAULEON

I

CUM A AFLAT CRONICARUL JEHAN FROISSARD[1] DESPRE ÎNTÂMPLAREA PE CARE O VOM POVESTI

Călătorul care străbate astăzi acea parte din Bigorre[2], ce se întinde între izvoarele râurilor Gers şi Adour, regiune care s-a numit mai apoi departamentul Pirineilor de Sus, dacă vrea să meargă de la Tournai la Tarbes, are de ales între două drumuri: unul construit de curând şi care taie câmpia, îl va conduce în două ore în fosta capitală a conţilor de Bigorre; celălalt, care ţine muntele şi este un vechi drum roman, îi va oferi un itinerar de nouă leghe. Dar în acelaşi timp, acest adaos de drum şi de osteneală va fi din belşug răsplătit de încântătorul ţinut pe care-l va străbate şi de priveliştea acelor măreţe prim planuri al căror nume este Bagneres Montgaillard Lourdes, precum şi de zarea aceea ca un zid de sineală făurită de întregul lanţ al Pirineilor, din mijlocul cărora se înalţă, alb de zăpadă, zveltul Pic-du-Midi. Este drumul artiştilor, al poeţilor şi amatorilor de antichităţi. Asupra lui îl vom ruga pe cititor să-şi îndrepte privirile împreună cu noi.

În primele zile ale lunii martie 1388, pe la începutul domniei regelui Carol al VI-lea, atunci când toate castelele feudale, astăzi năruite, îşi înălţau vârful turnurilor dincolo de coroana celor mai înalţi stejari şi a pinilor celor mai semeţi, – când acei bărbaţi cu armuri de fier şi cu inimi de bronz, care se numeau Olivier de Clisson, Bertrand Duguesclin, Captal de Buch, abia coborâseră în mormintele lor homerice, după ce începuseră

[1] 1-Jean Froissart (1333—1410), cronicar şi poet francez, Lucrarea sa *Cronica Franţei, Angliei, Scoţiei şi Spaniei* dă amănunte curioase despre ţinuturile pe care le-a stră- bătut. (N.T.)

[2] 2-Bigorre – vechi ţinut în sud-vestul Franţei, care avea capitala Tarbes. (N.T.)

marea Iliadă al cărei deznodământ se datorează unei păstoriţe[3], doi bărbaţi călăreau pe drumul îngust şi desfundat, pe atunci singura cale de legătură între oraşele mai însemnate din sud.

Erau urmaţi de doi valeţi, de asemenea călări.

Cei doi stăpâni păreau să aibă aproape aceeaşi vârstă, adică între 55 şi 58 de ani. Dar aici se oprea comparaţia; căci marea deosebire dintre veşmintele lor arăta că aveau îndeletniciri diferite.

Unul din ei care, desigur din obişnuinţă, mergea la o jumătate de lungime de cal înaintea celuilalt, era îmbrăcat cu o tunică de catifea fără mâneci, pe vremuri stacojie, dar care îşi pierduse atât luciul cât şi culoarea din pricina soarelui şi a ploilor îndurate din ziua când stăpânul ei o îm- brăcase. Prin croiala veşmântului ieşeau două braţe vânjoase, acoperite cu două mâneci din piele de bivol, ce făceau parte dintr-o jiletcă, odinioară galbenă, dar care, la fel ca tunica, nu se mai afla în starea ei iniţială, însă nu din pricina contactului cu elementele naturii, ci din cauza frecării cu platoşa, căreia, de bună seamă, îi era sortit să-i slujească drept căptuşeală. O cască, dintr-acelea numite „bassinet", spânzura de oblâncul şeii călăreţului, fără îndoială că din pricina căldurii, îngăduind astfel să i se vadă acestuia capul descoperit, pleşuv spre creştet, dar umbrit la tâmple şi la ceafă de şuviţe lungi de păr cărunt, care se armonizau cu mustăţile, ceva mai negre decât părul, aşa cum se întâmplă aproape totdeauna cu bărbaţii care au îndurat oboseli mari, şi o barbă de aceeaşi culoare cu mustăţile, tăiată pătrat, se revărsa peste un grumăjer de fier, singura parte din armura defensivă pe care o mai păstrase călăreţul. Cât despre armele ofensive, ele se compuneau dintr-o spadă lungă susţinută de o curea lată de piele, şi dintr-o secure mică, terminată printr-o lamă triunghiulară, în aşa fel ca să poţi lovi cu această secure tot atât de bine cu tăişul ca şi cu vârful. Arma era agăţată de oblâncul şeii în dreapta şi făcea pereche cu casca spânzurată de oblânc în stânga.

Al doilea stăpân, adică cel care mergea puţin mai în urma primului, n-avea dimpotrivă nimic războinic, nici în înfăţişare, nici în ţinută. Era îmbrăcat într-un anteriu lung, negru, de cureaua căruia, în loc de spadă s-au pumnal, atârna o călimară

[3] 3-Ioana d'Arc.(N.T.)

din piele, aşa cum purtau şcolarii şi studenţii; avea ochi vioi şi inteligenţi, sprâncene dese, nasul puţin coroiat, buze cărnoase, părul rar şi scurt, barba şi mustăţile rase, iar pe cap purta o glugă, aşa cum obişnuiau magistraţii, preoţii şi, în general, persoanele serioase. Din buzunare îi ieşeau nişte suluri de pergament acoperite cu acea scriere fină şi măruntă, obişnuită la cei care scriu mult. Chiar şi calul părea că împărtăşeşte apucăturile paşnice ale călăreţului, iar mersul lui în buiestru şi capul plecat spre pământ contrastau cu pasul distins, nările fumegânde şi nechezatul capricios al calului de luptă care, aşa cum am spus, mândru de superioritatea lui, părea că nu vrea să meargă în rând cu el.

Cei doi valeţi veneau în urmă şi păstrau între ei acelaşi caracter opus ce-i deosebea pe stăpâni. Unul era înfăşurat într-o pelerină verde, cam în felul arcaşilor englezi, purtându-şi arcul în bandulieră; avea tolba agăţată în partea dreaptă, iar în stânga îi atârna, lipit de coapsă, un fel de pumnal cu lama lată care ţinea loc atât de cuţit cât şi de aşa-zisă „limbă de bou”, o armă mult mai primejdioasă.

Înapoia lui zăngănea, la fiecare pas mai zvâcnit al calului, armura de care stăpânul său se descotorosise deocamdată văzând că drumurile nu sunt primejdioase.

Celălalt era, ca şi stăpânul lui, îmbrăcat în negru şi părea că face parte din tagma călugărilor, atât prin tăietura părului cât şi prin tonsura ce i se zărea în vârful capului atunci când îşi ridica tichia de postav negru cu urechiuşe. Această părere mai putea fi întărită şi de vederea cărţii de rugăciuni pe care o ţinea sub braţ şi ale cărei colţuri şi închizătoare de argint, de o lucrătură destul de frumoasă, rămăseseră încă strălucitoare, deşi cartea se cam uzase.

Tuspatru călătoreau deci, stăpânii visând,valeţii flecărind; când ajunseră la o răspântie unde drumul o apuca în trei direcţii, cavalerul îşi opri calul făcând semn şi celorlalţi să oprească.

— Ascultă, abate Jehan, spuse el, uită-te bine la locurile astea şi spune-mi ce părere ai.

Cel căruia îi fusese adresat îndemnul aruncă o privire în jur şi cum ţinutul era cu desăvârşire pustiu, iar prin aşezarea locurilor părea potrivit pentru o ambuscadă, răspunse:

— Pe legea mea! senior Espaing, ciudate locuri şi, o spun deschis, că în ceea ce mă priveşte nu m-aş opri aici nici cât mi-ar trebui să rostesc trei *Pater* şi trei *Ave,* dacă nu m-aş afla în tovărăşia unui cavaler atât de renumit.

— Îţi mulţumesc pentru măgulire, abate Jehan, spuse cavalerul, şi recunosc în ea curtenia dumitale obişnuită, acum adu-ţi aminte ce mi-ai spus acum trei zile, când am ieşit din oraşul Pamiers, în legătură cu vestita încăierare dintre Mongat de Saint-Bazile şi Ernauton-Bissette, la trecătoarea Larre.

— O! da, mi-aduc aminte, răspunse canonicul, ţi-am spus că atunci când vom ajunge la trecătoarea Larre să mă anunţi şi pe mine, căci ţineam neapărat să văd un loc renumit prin moartea atâtor viteji.

— Ei bine, iat-o!

— Credeam că trecătoarea Larre se află în Bigorre.

— Întocmai, şi noi tot acolo ne aflăm şi asta de când am trecut prin vad râuleţul Leze. Am lăsat la stânga, acum vreun sfert de ceas, drumul ce duce la Lourdes şi la castelul Montgaillard; colo e sătuleţul Civitat, dincoace pădurea seniorului de Barbezan şi, în sfârşit, mai încolo, printre copaci, se zăreşte castelul Marcheras.

— Oh! senior Espaing, spuse abatele, îmi cunoşti curiozitatea pentru faptele de vitejie cărora le-a mers faima şi cât de mult mă grăbesc să le notez pe măsură ce le văd sau mi se povesteşte despre ele, ca nu cumva memoria să-mi joace vreo festă; aşadar, te rog să-mi spui în amănunt ce s-a petrecut pe aceste meleaguri.

— E lucru uşor, spuse cavalerul. Pe la 1358 sau 1359, deci cam cu treizeci de ani în urmă, toate garnizoanele din ţinut erau franceze, în afară de cea de la Lourdes. Or, aceasta făcea dese ieşiri spre a aproviziona oraşul, jefuind tot ce întâlnea în cale şi aducârid prada înapoia zidurilor, astfel încât atunci când o ştiau plecată după jaf, toate celelalte garnizoane trimiteau câteva detaşamente s-o întâmpine şi s-o fugărească; iar atunci când se întâlneau unii cu alţii, se încăierau atât de straş- nic încât ai fi crezut că e o bătălie adevărată dacă te luai după faptele de vitejie ce se săvârşeau.

Într-una din zile, Mongat de Saint-Bazile, căruia i se zicea astfel pentru că avea obiceiul să se deghizeze în călugăr spre a

întinde curse, ieşi din Lourdes împreună cu seniorul Carnillac şi cu vreo sută douăzeci de lăncieri; cetatea ducea lipsă de hrană, aşa încât puseseră la cale o mare expediţie. Călăriră, aşadar, până când ajunseră la o păşune aflată la o leghe de oraşul Toulouse, unde găsiră o cireada de vite pe care puseră mâna, după care se înapoiară pe drumul cel mai scurt; dar în loc să urmeze prudenţi acel drum, se împrăştiară ba la dreapta ba la stânga spre a mai lua încă o turmă de porci şi una de oi, astfel încât zvonul despre expediţie avu vreme să se răspândească.

Cel dintâi care află vestea fu un căpitan din Tarbes pe nume Ernauton de Sainte-Colombe. Îşi lăsă îndată castelul în paza nepotului său – unii ziceau că ar fi fost fiul lui nelegitim – un flăcăiaş de vreo cincisprezece sau şaisprezece ani, care nu luase parte până atunci la nicio luptă sau încă- ierare. Alergă să anunţe pe seniorul de Berrac, pe seniorul de Barbezan şi pe toţi scutierii din Bigorre pe care-i putu găsi, astfel încât în aceeaşi seară, el se găsea în fruntea unei trupe aproape asemănătoare cu cea pe care o comanda Mongat de Saint-Bazile; de bună seamă că lui i se dădu comanda acestei trupe.

Trimise numaidecât spioni prin împrejurimi ca să afle drumul pe care socotea să-l parcurgă garnizoana din Lourdes şi când află că se îndreptau spre trecătoarea Larre, hotărî să-i aştepte acolo. Drept urmare, întrucât cunoştea la perfecţie ţinutul şi cum caii lui nu erau obosiţi, în vreme ce, dimpotrivă, cei ai duşmanilor mărşăluiseră de patru zile, se grăbi să vină să-şi ia postul în primire; în acest timp, jefuitorii făcură popas la vreo trei leghe depărtare de locul unde erau aşteptaţi.

După cum ai spus-o singur, terenul e prielnic pentru o ambuscadă. Oamenii din Lourdes şi chiar Mongat nu bănuiră deci nimic, şi, cum turmele mergeau înainte, ele şi trecuseră dincolo de locul unde ne aflăm, când, dinspre cele două drumuri pe care le vezi, unul la dreapta şi altul la stânga noastră, trupa lui Ernauton de Sainte-Colombe sosi în galop scoţând strigăte de luptă; dar găsi cu cine să stea de vorbă; Mongat nu era omul care s-o ia la fugă, aşa că porunci trupei să se oprească şi aşteptă ciocnirea.

Aceasta fu grozavă şi vrednică de cei dintâi războinici ai ţinutului; dar mai cu seamă, ceea ce-i înfuria mai mult pe cei din Lourdes, era că se despărţiseră de turmele pentru care

înduraseră atâtea oboseli şi înfrun- taseră atâtea primejdii şi pe care le auzeau depărtându-se mugind, gro-hăind şi behăind, mânate de valeţii adversarilor care, datorită zidului format de stăpânii lor, nu avuseseră de-a face decât cu văcarii; aceştia însă nici n-aveau de gând să lupte, căci puţin le păsa dacă vitele se aflau în stăpâ- nirea unuia sau altuia, de vreme ce nu mai erau în stăpânirea lor.

Aşadar cei din Lourdes aveau un îndoit interes să-şi înfrângă duşmanii, – mai întâi pentru propria lor siguranţă, apoi pentru a-şi recăpăta vitele pentru hrană, de care ştiau că au atâta nevoie camarazii lor rămaşi în cetate.

Prima ciocnire avu loc cu lovituri de lance; dar în curând o parte din lănci se sfărâmară şi cei care le mai aveau încă întregi, găsind că într-un spaţiu atât de restrâns lancea era o armă nepotrivită, le aruncară şi apucară unii securile, alţii spadele, unii măciucile, ceilalţi orice armă le căzu la îndemână, şi adevărata încăierare începu atât de înflăcărat, atât de crudă, atât de îndârjită, încât nimeni nu voia să dea niciun pas înapoi, iar cei ce dădeau mai încercau să se târască încă vreo câţiva paşi înainte de a muri, ca să nu se spună că au pierdut teren; se bătură astfel trei ore în şir, după care, ca şi când s-ar fi înţeles între ei, cei ce erau prea obosiţi se retraseră, să se aşeze înapoia tovarăşilor lor, fie în pădure, fie pe pajişte, fie pe marginea şanţului, îşi scoaseră căştile, îşi şterseră sângele sau sudoarea, răsuflară o clipă şi se înapoiară la luptă mai îndârjiţi ca oricând; astfel încât nu cred să fi existat vreodată, de când cu vestita luptă a celor Treizeci[4], o bătălie, cu un atac şi o apărare atât de îndârjite.

În timpul celor trei ore de încăierare, întâmplarea făcuse ca cei doi şefi, adică Mongat de Saint-Bazile şi Ernauton de Sainte-Colombe, să lupte, unul la dreapta, celălalt la stânga. Dar amândoi loveau atât de tare şi vârtos încât se făcu un gol în jur şi cei doi se aflară în sfârşit faţă în faţă. Cum fiecare din ei dorea acest lucru şi cum de la începutul încăierării nu încetaseră să se caute, scoaseră un strigăt de bucurie zărindu-se. Şi, ca şi când ceilalţi ar fi înţeles că oricare altă luptă n-ar

[4] 4-A avut loc la 27 martie 1351, între 30 de cavaleri francezi, partizani ai lui Carol de Blois, şi 30 de cavaleri englezi, partizani ai lui Jean de Montfort. Aceştia din urmă au fost înfrânţi. (N.T.)

mai fi avut nicio strălucire faţă de a lor, se dădură toţi la o parte, lăsară locul liber, iar acţiunea generală încetă spre a face loc luptei individuale.

— Ah! spuse abatele, întrerupându-l pe cavaler cu un oftat, de ce n-am fost şi eu acolo să văd o asemenea înfruntare, căci ne-ar fi reamintit de vremile frumoase ale cavaleriei, care din păcate au apus pentru totdeauna.

— Adevărul este, urmă cavalerul, că ai fi avut prilejul să vezi un spectacol rar şi frumos. Căci ambii luptători erau războinici încercaţi, puternici la trup şi pricepuţi în meserie, călărind cai buni şi mândri ce păreau tot atât de înverşunaţi să se sfâşie ca şi stăpânii lor; totuşi calul lui Mongat de Saint-Bazile căzu cel dintâi, izbit de o lovitură de secure îndreptată de Ernauton spre stăpânul lui, lovitură care îl întinse la pământ mort pe loc. Dar oricât de iute ar fi fost căzătura, Mongat era prea experimentat ca să nu aibă vreme să-şi desprindă picioarele din scări, încât se pomeni culcat, nu sub cal, ci lângă el şi întinzând braţul tăie genunchiul calului lui Ernauton; nechezând de durere, acesta se poticni şi căzu pe amândoi genunchii; Ernauton îşi pierdu avantajul şi fu silit să sară la pământ. Dar abia sări, că Mongat se ridică în picioare şi lupta începu din nou, Ernauton izbind cu securea şi Mongat cu ghioaga.

— Şi chiar în locul acesta se petrecea frumoasa faptă vitejească despre care vorbeşti? întrebă abatele, cu ochii strălucind de înflăcărare, ca şi când ar fi văzut lupta ce i se descria-

— Chiar în locul acesta, cucernice Jehan. Martori oculari mi-au povestit de zeci de ori ce-ţi povestesc eu acum. Ernauton era în locul unde eşti dumneata şi Mongat în locul unde sunt eu, iar Mongat îl înghesui atât de tare pe Ernauton încât acesta, tot apărându-se, fu silit să dea înapoi, ajungând de la piatra asta care se află lângă picioarele calului dumitale, până la şanţul de colo unde fără îndoială că ar fi căzut pe spate. Tocmai atunci un tânăr care sosise cu sufletul la gură în toiul luptei şi care privea de cealaltă parte a şanţului, văzându-l pe bunul cavaler împins astfel şi în- ţelegând că era la capătul puterilor, nu făcu decât un salt din locul unde se afla până la Ernauton şi, luându-i din mână securea care era gata să-i scape, îi spuse: „Ah! unchiule, dă-mi puţin securea asta şi îngăduie-mi să mă slujesc de ea”.

Ernauton atâta aştepta şi el, aşa că dădu drumul securii şi se întinse pe marginea şanţului unde valeţii alergară să-i dea ajutor şi îi desfăcură ca- taramele, căci era gata să leşine.

— Dar tânărul, întrebă abatele, tânărul?

— Ei bine, tânărul dovedi cu acest prilej că, aşa bastard cum i se spunea, avea în vine sânge vajnic, de rasă şi că unchiul său nu făcuse bine lăsându-l într-un castel vechi în loc să-l ia cu el; căci abia apucă securea în mână că, fără să-i pese că n-avea pe el decât o simplă tunică de postav, iar pe cap o bonetă de catifea, în vreme ce duşmanul lui era acoperit cu fier din cap până-n picioare, îi dădu o lovitură atât de puternică cu tăişul armei în creştetul căştii încât aceasta fu străpunsă, iar Mongat ameţit se clătină şi era să cadă. Dar fiind un războinic prea vânjos nu se lăsă doborât astfel de prima lovitură. Se ridică deci, apucă ghioaga şi dădu tânărului o lovitură atât de năprasnică încât i-ar fi zdrobit capul dacă l-ar fi atins. Dar tânărul, pe care nicio armă defensivă nu-l îngreuia, se feri făcând un salt în lături şi, repezindu-se întocmai ca un pui de tigru asupra adversarului, îl cuprinse cu amândouă braţele pe Mongat care era istovit după îndelunga-i luptă şi îndoindu-l aşa cum îndoaie vântul un copac, sfârşi prin a-l doborî sub el strigându-i: „Predă-te, Mongat de Saint-Bazile, de bunăvoie sau silit, altfel eşti un om mort”.

— Şi s-a predat? întrebă abatele pe care povestirea îl interesa atât de mult încât tresălta de plăcere.

— Nu, urmă Espaing, nu s-a predat ci a răspuns cu trufie: „Să mă predau unui copil! mi-ar fi ruşine… loveşte dacă poţi”. „Ei bine! nu mi te preda mie, ci unchiului meu Ernauton de Sainte-Colombe, care este un cavaler viteaz, iar nu unui copil ca mine”. „Nici unchiului tău nici ţie, spuse Mongat cu glas înăbuşit, căci dacă n-ai fi sosit tu, unchiul tău ar fi fost unde sunt eu acum, aşa că loveşte. Cât despre mine n-am să mă predau pentru nimic în lume”. „Dacă-i vorba pe-aşa, spuse tânărul, şi întrucât nu vrei să te predai, aşteaptă şi ai să vezik”. „Da, să vedem, spuse Mongat făcând o sforţare aşa cum făcea uriaşul Encelade[5] când vrea să se descotorosească de muntele Etna, s-o vedem şi pe-asta”.

---

[5]5-Cel mai vestit dintre Titanii care s-au răsculat împotriva lui Jupiter. Acesta l-a ucis cu fulgerele şi l-a îngropat sub muntele Etna. (Mitologie).

Dar degeaba se opinti din toate puterile, degeaba îşi încolăci braţele şi picioarele, întocmai ca două inele de fier în jurul tânărului, că tot nu reuşi să-l dea la o parte. Acesta rămase învingător, ţinându-l sub el cu o mână, în vreme ce cu alta trăgea de la brâu un cuţit lung şi subţire a cărui lamă alunecă sub grumăjer. În aceeaşi clipă se auzi un horcăit înăbuşit. Mongat se frământă, se încorda, încercă să se ridice, dar fără a putea să-l înde- părteze pe tânărul agăţat de el care îi înfigea tot mai adânc cuţitul în bere- gată; deodată o spumă de sânge ţâşni prin viziera căştii lui Mongat şi împroşcă faţa adversarului.

După sforţările acelea supraomeneşti se puteau ghici zvârcolirile agoniei. Dar după cum nu-i dăduse drumul mai înainte, tânărul nu-i dădu drumul nici acum; părea legat de mişcările lui. Aşa cum face şarpele cu corpul victimei pe care o înăbuşe, se ridică, se prăbuşi, se încordă, întocmai ca Mongat şi odată cu el, tremură la toate tremurăturile lui şi rămase culcat şi întins până când ultima tresărire se potoli şi până când horcăitul se preschimbă într-un suspin.

Abia atunci se ridică, ştergându-şi faţa cu mâneca de la tunică şi cu mâna cealaltă scuturând cuţitaşul care părea o jucărie de copil şi care totuşi provocase cu atâta cruzime moartea unui om.

— Doamne sfinte! strigă abatele, uitând că entuziasmul lui îl împinsese să hulească aproape, să-mi spui neapărat numele acelui tânăr, senior Espaing de Lyon, căci vreau să-l notez pe papirusul meu şi să încerc să-l întipăresc în cartea istoriei.

— Se numea Bastardul Agenor de Mauleon, răspunse cavalerul, şi poţi să-l notezi cu litere mari în papirusul dumitale, aşa după cum spui, cu- cernice Jehan; căci este numele unui luptător temut, care merită cu pri- sosinţă această cinstire.

— Dar, spuse abatele, fără îndoială că n-a rămas numai la atâta; sunt sigur că în viaţa lui a mai făcut şi alte isprăvi războinice vrednice de aceea prin care a început.

— O! negreşit, căci la vreo trei sau patru ani după cele întâmplate, a plecat în Spania, unde a rămas vreme de patru sau cinci ani, luptând îm- potriva maurilor şi sarazinilor, de unde s-a înapoiat cu mâna dreaptă tăiată de la încheietură.

— Vai! făcu abatele cu o exclamaţie care arăta cât de mult îl tulbura nefericirea învingătorului lui Mongat de Saint-Bazile; iată o nenorocire cât se poate de mare, căci desigur că un atât

de viteaz cavaler s-a văzut nevoit să nu se mai slujească de arme!

— Ba nu, răspunse Espaing de Lyon, aici n-ai nimerit-o, cucernice Jehan; căci în locul mâinii pe care a pierdut-o, a pus să i se facă o mână de fier cu care ţine lancea tot aşa de bine ca şi cu o mână adevărată; fără a mai pune la socoteală că poate, atunci când crede de cuviinţă, să prindă de ea o măciucă cu care loveşte, după cât se pare, în aşa fel încât cei loviţi nu se mai ridică niciodată.

— Şi, întrebă abatele, se poate şti cu ce prilej şi-a pierdut mâna?

— Vai! răspunse Espaing, iată un lucru pe care nu ţi-l pot spune, oricâtă dorinţă aş avea să-ţi fac pe plac, căci nu-l cunosc personal pe viteazul cavaler despre care e vorba şi chiar m-a încredinţat cineva că şi cei care-l cunosc sunt tot atât de neştiutori ca şi mine; niciodată n-a vrut să povestească cuiva această parte din viaţa lui.

— Atunci, spuse abatele, n-am să vorbesc în niciun fel de bastardul dumitale, senior Espaing; căci nu vreau ca aceia care-mi vor citi istoria pe care o scriu să pună aceeaşi întrebare ca şi mine fără să primească răspuns.

— N-am ce-ţi face, spuse Espaing, am să întreb, am să mă informez; dar deocamdată e mai bine să-ţi iei gândul de la aşa ceva, cucernice Jehan, căci nu văd cum ai să afli vreodată ceea ce doreşti să ştii, decât doar de la el, dacă ai să-l întâlneşti cândva.

— Aşadar mai trăieşte?

— Desigur, şi se războieşte mai mult ca oricând.

— Cu mâna lui de fier?

— Cu mâna lui de fier.

— Ah! spuse abatele Jehan, aş fi în stare să mă lipsesc de abaţie numai să-l întâlnesc pe omul acela şi să-l rog să-mi povestească viaţa lui; dar până una alta termină povestea dumitale, senior Espaing, şi spune-mi ce s-a întâmplat cu cele două tabere după ce a murit Mongat.

— Moartea lui Mongat a pus capăt luptei. Cavalerii nu voiau decât turmele furate şi le dobândiseră. De altfel, Mongat nemaifiind în viaţă, ei ştiau că vestita garnizoană de la Lourdes, atât de temută, îşi pierduse jumătate din putere, căci de multe

ori un singur om face tăria unei gar- nizoane sau a unei armate. Căzură la învoială deci ca fiecare să-şi ia răniţii şi prizonierii şi să-şi îngroape morţii.

Îl luară aşadar pe Ernauton de Sainte-Colombe, care abia se mai ţinea pe picioare, îngropară morţii unde ne aflăm noi, chiar pe locul pe care caii noştri îl calcă în picioare. Şi pentru ca un luptător atât de viteaz să nu fie confundat cu nişte morţi obişnuiţi, săpară o groapă dincolo de stânca pe care o vezi, la patru paşi de noi şi îi aşezară o cruce de piatră, săpând pe ea numele lui, pentru ca pelerinii, trecătorii şi vitejii cavaleri care se vor pri- lejui pe-aici, să poată rosti o rugăciune pentru odihna sufletului său.

— Atunci hai să mergem şi noi la cruce, senior Espaing, răspunse abatele, căci în ceea ce mă priveşte am să rostesc cu dragă inimă un *Tatăl nostru,* un *Ave Maria* şi un *De profundis.*

Luând-o înaintea cavalerului, abatele făcu semn scutierilor să vină, aruncă frâul calului în mâinile valetului său şi descăleca cu o nerăbdare ce arăta că, atunci când era vorba de asemenea îndeletniciri, bunul cronicar părea că are pe jumătate vârsta pe care o arăta.

Seniorul Espaing de Lyon făcu la fel şi amândoi se îndreptară pe jos spre locul indicat. Dar când să cotească după stâncă, se opriră deodată.

Un cavaler, a cărui prezenţă nu o bănuiseră, era îngenuncheat în faţa crucii, înfăşurat într-o manta largă sub ale cărei cute se ghicea o întreagă armură. Numai capul îl avea descoperit, casca fiind aşezată pe pământ, în vreme ce la zece paşi mai în urmă, ascuns şi el de stâncă, stătea un scutier înarmat ca de luptă, călare pe un cal de bătălie şi ţinând de frâu calul stăpânului, echipat şi acesta cu întregul harnaşament de luptă.

Cavalerul era un bărbat în toată puterea vârstei, adică între 46 şi 49 de ani, cu faţa măslinie ca a unui maur, cu părul des şi cu barba stufoasă. Părul şi barba erau negre ca pana corbului.

Cei doi călători se opriră o clipă să-l privească pe omul acela care, ne- mişcat ca o statuie, îndeplinea la mormântul lui Mongat cucernica înda- torire pe care veniseră s-o îndeplinească şi ei.

Cât priveşte cavalerul necunoscut, atâta timp cât ţinu

rugăciunea, nu păru să dea niciun fel de atenţie noilor sosiţi; apoi, după ce-şi termină rugăciunea, făcu cu mâna stângă semnul crucii, spre marea uimire a celor de faţă, îi salută curtenitor printr-o înclinare a capului, îşi aşeză din nou casca pe fruntea-i smeadă şi, înfăşurându-se în manta, încălecă şi coti la rându-i pe după colţul stâncii, urmat de scutierul său, mai uscăţiv, mai ţeapăn şi mai negru chiar decât el, şi se îndepărtă.

Cu toate că pe vremea aceea se întâlneau nenumărate asemenea figuri, aceasta avea totuşi un ceva atât de aparte încât cei doi călători îl băgară de seamă, însă fiecare păstră impresia în sinea lui; căci timpul le cam da ghes, mai având de făcut încă trei leghe, iar abatele făgăduise să rostească un *Tatăl nostru,* un *Ave Maria* şi un *De profundis et Fidelium.*

Sfârşind rugăciunea, abatele Jehan se uită în juru-i. Cavalerul, care fără îndoială era tot atât de nedumerit ca şi el, îl lăsase singur; făcu deci la rându-i semnul crucii, însă cu mâna dreaptă şi plecă să-şi ajungă tovarăşul.

— Hei! se adresă el celor doi valeţi, n-aţi văzut un cavaler înarmat ca de luptă împreună cu scutierul său, cavalerul părând să aibă 46 de ani iar scutierul 55 sau 60?

— M-am interesat şi eu, răspunse clătinând din cap Espaing de Lyon, care era preocupat de aceleaşi gânduri ca şi însoţitorul său. Se pare că ur- mează acelaşi drum ca şi noi şi poate va poposi tot la Tarbes.

— Să ne-ndemnăm caii la trap ca să-l ajungem, dacă eşti bun, senior Espaing, spuse cronicarul, căci poate, dacă-l vom ajunge, are să intre în vorbă cu noi, aşa cum se obişnuieşte între călătorii ce urmează acelaşi drum. Şi mi se pare că am avea multe lucruri de aflat în tovărăşia unui om care a văzut un soare atât de arzător încât să-i înnegrească într-atât faţa.

— Facă-se voia dumitale, spuse cavalerul; căci, nu mă sfiesc s-o spun, şi pe mine mă roade o curiozitate tot atât de mare ca şi a dumitale; cu toate că sunt de prin partea locului, nu-mi aduc aminte să-l fi văzut vreodată prin ţinut.

În urma acestei hotărâri, cei doi călători, iuţind pasul cailor, continuară să păstreze aceeaşi distanţă, calul cavalerului mergând cu ceva mai înaintea celui al abatelui.

Dar în zadar îşi grăbiră caii. Drumul, care devenise mai lat şi mai frumos de când o luase de-a lungul râului Leze, uşurase de

asemenea iuţirea mer- sului necunoscutului împreună cu scutierul său, iar curioşii sosiră la porţile oraşului Tarbes fără să-l fi ajuns din urmă.

Dar odată acolo, un alt gând păru să-l îngrijoreze pe abate.

— Senior, spuse el cavalerului, ştii că prima nevoie într-o călătorie este un culcuş bun şi o masă bună. Unde vom găzdui, rogu-te, în oraşul acesta Tarbes, în care nu cunosc pe nimeni şi în care pătrund pentru prima dată, fiind chemat, după cum bine ştii, de către monseniorul Gaston Phoebus[6].

— Nu fi îngrijat, cucernice, spuse cavalerul zâmbind; cu voia dumitale, o să găzduim la „Steaua”; este cel mai bun han din oraş. Fără a mai pune la socoteală că hangiul mi-e prieten.

— Bun, spuse cronicarul, totdeauna am băgat de seamă că într-o călătorie trebuie să ai drept prieteni două soiuri de oameni: tâlharii din oraş şi tâlharii din pădure, hangiii şi hoţii. Să mergem dar la prietenul dumitale hangiul de la „Steaua” şi să-i spui să aibă grijă de mine când o fi să mai trec pe-aici.

Se îndreptară amândoi spre hanul amintit, care se afla în piaţa mare a oraşului şi se bucura, aşa cum spusese Espaing de Lyon, de o mare faimă până la zece leghe depărtare.

Hangiul se găsea în pragul uşii, unde, nemaiţinând seama de obiceiurile-i aristocratice, jumulea singur un fazan de toată frumuseţea căruia îi lăsase, cu acel scrupul gastronomic preţuit numai de gurmanzii care vor să se bucure nu numai de gust şi de miros, ci şi de văz, căruia îi lăsase, zic, nesmulse penele de pe cap şi de la coadă; cu toate astea, înainte de a se fi cufundat în această importantă îndeletnicire, îl zări pe cavalerul Espaing de Lyon chiar din clipa în care se ivise în piaţă şi, aşezându-şi fazanul sub braţul stâng, în vreme ce-şi scotea tichia cu mâna dreaptă, făcu câţiva paşi în întâmpinarea lui.

— Ah! dumneavoastră sunteţi, senior Espaing, spuse el, arătând cea mai vie bucurie, fiţi binevenit, dumneavoastră şi respectabilul vostru tovarăş; de multă vreme nu v-am văzut şi bănuiam eu că n-o să treacă prea mult până să veniţi iarăşi în oraşul nostru. Hei! Brin-d’Avoine, vino să iei caii acestor domni. Şi tu, Marion, pregăteşte camerele cele mai bune. Domnilor,

---

[6]6-Gaston III de Foix, zis Gaston Phoebus (1331—1391), a fost un ocrotitor zelos al literaturii şi artelor. A scris vestitul *Tratat de vânătoare*. (N.T.)

des- călecaţi, rogu-vă, şi cinstiţi cu prezenţa dumneavoastră sărăcăciosul meu han.

— Ei bine, spuse cavalerul către tovarăşul lui, nu îţi spuneam eu, cucer- nice Jehan, că jupân Barnabe este un om de toată isprava şi că la el poţi găsi, cât ai bate din palme, tot ce-ţi doreşte inima?

— Da, răspunse abatele, n-am nimic de zis până acum decât un singur cuvânt şi anume că am auzit vorbindu-se numai lucruri bune despre grajd şi camere, dar despre cină nu s-a pomenit nimic.

— O! cât despre cină, Senioria Voastră să n-aibă nicio grijă, spuse hangiul. Seniorul Espaing are să vă spună că nu mi se aduce decât o singură învinuire şi anume că servesc călătorilor mese prea îmbelşugate.

— Haide, haide, jupâne gascon, îi luă vorba cavalerul Espaing care, ca şi tovarăşul său, descălecase şi aruncase frâul calului în mâinile valeţilor, ara- tă-ne pe unde s-o luăm, dă-ne numai jumătate din ceea ce ne făgăduieşti şi vom fi mulţumiţi.

— Jumătate! izbucni jupân Barnabe, jumătate! Dar mi s-ar duce pe copcă faima dacă aş face una ca asta. Îndoit, senior Espaing, îndoit!

Cavalerul aruncă o privire mulţumită spre canonic şi amândoi, luând-o pe urma hangiului, intrară în bucătărie.

Într-adevăr, totul în această binecuvântată bucătărie dădea senzaţia acelei fericiri depline care, pentru adevăraţii gurmanzi, este rezultatul unei mese bine orânduite şi bine servite. Frigarea se răsucea, oalele fierbeau, grătarele sfârâiau şi în mijlocul acestui întreg tărăboi, ca un fel de chemare armonioasă la masă, orologiul bătea ora şase.

Cavalerul îşi frecă mâinile, iar cronicarul îşi linse buzele. Cronicarii sunt în general foarte pofticioşi şi asta e rău, atunci când pe lângă cronicari mai sunt şi feţe bisericeşti.

În acelaşi moment şi parcă ar fi pornit din acelaşi punct, adică de la frigare, privirile noilor sosiţi se rotiră de jur împrejur, ca să se încredinţeze că plăcerile făgăduite erau aievea şi nu aveau să le scape, ca acele mese plăsmuite pe care nişte vrăjitori răutăcioşi le făgăduiau vechilor cavaleri rătăcitori. Tocmai atunci intră în bucătărie un fel de rândaş şi şopti han- giului ceva la ureche.

— Ei drace! făcu acesta scărpinându-se după ureche, şi zici că nu mai e loc pentru caii acestor domni.

— Nici cel mai mic locşor, stăpâne, cavalerul care a sosit adineaori a luat ultimele două locuri, nu din grajd, care era ticsit, ci din şopron.

— O! o! făcu Espaing, o să ne fie greu să ne despărţim de cai, dar dacă zici că nu mai aveţi niciun loc aici, o să ne-nvoim, ca să nu pierdem bu- nătatea de camere despre care ne-ai vorbit, ca ei să fie duşi, împreună cu servitorii noştri, la vreo altă casă din oraş.

— Dacă e aşa, spuse jupân Barnabe, am tocmai ce vă trebuie, iar caii dumneavoastră nu vor avea decât de câştigat, căci o să fie adăpostiţi în nişte grajduri cum nici contele de Foix nu are mai bune.

— Ne învoim pentru grajdurile alea grozave, spuse cavalerul Espaing, însă mâine dimineaţă să fie la poarta dumitale la ora şase, gata înşeuaţi, căci cucernicul Jehan şi cu mine plecăm în oraşul Pau, unde suntem aşteptaţi de monseniorul Gaston Phoebus.

— Fiţi pe pace, răspunse meşterul Barnabe, şi bizui-ţi-vă pe cuvântul meu.

În clipa aceea camerista intră la rându-i şi îi şopti câteva cuvinte han- giului, a cărui figură căpătă îndată un aer de nemulţumire.

— Ei bine! ce s-a întâmplat? întrebă cavalerul Espaing.

— Nu-i cu putinţă, răspunse hangiul, aplecându-şi din nou urechea ca să mai audă odată cele spuse de cameristă.

— Ce spune? întrebă cavalerul.

— Spune ceva de necrezut.

— Anume ce?

— Că nu mai sunt camere.

— Bun, spuse abatele Jehan, iată-ne osândiţi să ne culcăm la un loc cu caii noştri.

— O! domnilor, domnilor, izbucni Barnabe, nu ştiu cum să vă cer iertare! însă cavalerul care a sosit cu puţin timp înaintea dumneavoastră a luat pentru el şi scutierul lui ultimele două camere.

— Nu face nimic! spuse abatele Jehan care părea destul de obişnuit cu astfel de pocinoguri, o noapte proastă trece repede,

numai să ne bucurăm de o mâncare bună.

— Uitaţi-vă, spuse hangiul, tocmai vine bucătarul pe care am trimis să-l cheme.

Bucătarul îl trase deoparte pe hangiu şi începu să vorbească în şoaptă cu el.

— O! făcu hangiul pălind uşor, nu se poate!

Bucătarul făcu din cap şi din amândouă mâinile un gest care voia să spună: Şi totuşi aşa este.

Abatele, care părea să înţeleagă la perfecţie limbajul semnelor, mai cu seamă când acest limbaj era în legătură cu bucătăria, păli de-a binelea.

— Vai de mine! zise el, ce mai e şi-asta?

— Domnilor, urmă hangiul, cu siguranţă că Mariton se înşală.

— Şi în ce privinţă se-nşeală?

— În privinţa celor spuse adineaori, şi anume, că nu are ce să vă dea să mâncaţi, deoarece cavalerul care a sosit înaintea dumneavoastră a luat tot ce mai rămăsese de-ale gurii.

— Ascultă, jupân Barnabe, spuse cavalerul Espaing de Lyon încruntând din sprâncene, află că nu ne arde de glumă.

— Vai! seniore, spuse hangiul, vă rog să credeţi că nu glumesc câtuşi de puţin şi că sunt cum nu se poate mai mâhnit de ceea ce vi se întâmplă.

— Pentru cele ce ne-ai spus în privinţa grajdurilor şi camerelor, mai treacă-meargă, urmă cavalerul, dar cât despre cină, asta e altceva, şi ţi-o spun deschis că nu mă dau bătut. Văd aici înşirate o mulţime de cratiţe şi tingiri…

— Seniore, sunt pregătite pentru castelanul de Marcheras, care se află aici împreună eu castelana.

— Şi găina aia îndopată care se învârteşte în frigare?

— E pregătită pentru un grăsan de canonic din Carcassonne, care se duce la consiliu şi care nu mănâncă de dulce decât o zi pe săptămână.

— Şi grătarul de colo plin de cotlete, care îţi gâdilă nările cu mirosul lor?

— Fac parte, împreună cu fazanul pe care-l jumulesc, din cina cavalerului care a sosit cu câteva clipe înaintea dumneavoastră.

— La naiba! strigă seniorul Espaing, văd că a acaparat totul afurisitul ăla de cavaler; jupân Barnabe, fă-mi plăcerea şi du-te de-i spune că un cavaler flămând îi propune să rupă o lance

împreună, nu pentru ochii frumoşi ai iubitei sale, ci pentru mirosul plăcut al mâncărurilor sale; să mai adaugi că abatele Jehan Froissard Cronicarul o să ne fie arbitru şi o să noteze toate isprăvile noastre.

— Nu e nevoie de aşa ceva, seniore, se auzi un glas înapoia jupânului Barnabe, căci vin din partea stăpânului meu să vă poftesc, pe dumneata domnule Espaing de Lyon şi pe dumneata domnule Jehan Froissard, să ci- naţi cu el.

Cavalerul Espaing se întoarse la auzul acestui glas şi dădu cu ochii de scutierul cavalerului necunoscut.

— O! o! făcu el, iată o invitaţie ce-mi pare cât se poate de curtenitoare. Ce zici, cucernice Jehan?

— Zic au numai că este cât se poate de curtenitoare, dar mai zic că vine tocmai la timp.

— Şi cum se numeşte stăpânul dumitale, prietene, ca să ştim cui îi rămânem îndatoraţi pentru o asemenea politeţe, întrebă Espaing de Lyon.

— Vă va spune chiar el, dacă veţi binevoi să mă urmaţi, răspunse scutierul.

Cei doi călători se uitară unul la altul şi, jumătate îmboldiţi de foame, jumătate de curiozitate, rostiră într-un glas:

— Să mergem, arată-ne drumul şi te vom urma.

Amândoi urcară scara în urma scutierului, care le deschise uşa unei camere în mijlocul căreia cavalerul necunoscut, fără armură şi îmbrăcat cu un halat de catifea neagră, cu mâneci lungi şi largi, stătea în picioare cu mâinile la spate.

Zărindu-i, făcu câţiva paşi în întâmpinarea lor, salutându-i cu multă curtenie.

— Fiţi bineveniţi, domnilor, spuse el întinzându-le mâna stângă, şi vă rog să primiţi mulţumirile mele pentru că mi-aţi acceptat invitaţia.

Cavalerul avea o înfăţişare atât de cinstită şi de deschisă, mâna pe care le-o întindea părea atât de sincer oferită, încât amândoi o întinseră pe a lor, cu toate că era un obicei prea bine cunoscut între cavaleri să-şi întindă mâna dreaptă şi era socotit ca o insultă dacă se proceda altfel.

Cu toate astea, cei doi călători, deşi răspunseră cum se cuvine acestei ciudate politeţi, nu se putură stăpâni să nu-şi trădeze uimirea ce li se zugrăvea pe faţă; cavalerul păru însă că nu bagă

de seamă.

— Dimpotrivă, noi vă datorăm mulţumiri, spuse Froissard, căci ne aflam la mare ananghie din care ne-a scăpat binevoitoarea dumitale invitaţie; te rog să primeşti toate mulţumirile noastre.

— Mai mult decât atât, urmă cavalerul, întrucât eu am două camere iar dumneavoastră nu aveţi niciuna, am să v-o dau pe cea destinată scutierului meu.

— Într-adevăr, spuse Espaing de Lyon, asta întrece orice bunăvoinţă; dar scutierul dumitale unde o să se culce?

— În camera mea, ce naiba!

— Nu, spuse Froissard, ar însemna să abuzăm…

— Ei aş! zise cavalerul necunoscut. Suntem obişnuiţi cu aşa ceva; de mai bine de douăzeci şi cinci de ani ne-am culcat sub acelaşi cort şi vreme de douăzeci şi cinci de ani ni s-a întâmplat asta atât de des încât nu am mai socotit de câte ori. Dar luaţi loc, domnilor.

Şi cavalerul le arătă celor doi călători scaunele rânduite în jurul unei mese pe care se aflau câte va pahare şi o cupă mare cu picior, şi le dădu pildă aşezându-se primul.

La rândul lor, cei doi călători luară loc pe scaune.

— Aşadar ne-am înţeles, spuse cavalerul necunoscut, umplând trei pa- hare cu hypocras[7] şi folosindu-se tot de mâna stângă, aşa cum făcuse până atunci..

— Pe legea mea, da, răspunse Espaing de Lyon, şi am socoti că vă a- ducem o insultă, cavalere, refuzând o ofertă atât de mărinimoasă. Nu eşti de părerea mea, cucernice Jehan?

— Cu atât mai mult, răspunse canonicul de la Chimay, cu cât deranjul pe care ţi-l vom pricinui are să fie de scurtă durată.

— Cum aşa? întrebă cavalerul necunoscut.

— Mâine plecăm la Pau.

— Bine, spuse cavalerul, poţi şti când ajungi, dar nu ştii când pleci.

— Suntem aşteptaţi la curtea contelui Gaston Phoebus.

— Şi nimic nu vi s-ar părea destul de interesant ca să vă facă să pierdeţi opt zile din drum? întrebă cavalerul.

— Nimic. Numai o poveste prea curioasă şi prea interesantă,

---

[7]7-Băutură tonică, făcuta cu vin îndulcit în care s-a infuzat scorţişoară. (N.T.)

spuse Es- paing de Lyon.
— Şi chiar şi aşa, adăugă cronicarul, nu ştiu dacă aş putea să-mi calc cuvântul faţă de monseniorul conte de Foix.
— Cucernice Jehan Froissard, continuă cavalerul necunoscut, ai spus mai deunăzi la trecătoarea Larre, că ţi-ai da bucuros abaţia de la Chimay aceluia care ţi-ar povesti păţaniile Bastardului de Mauleon.
— Da, aşa e, am spus-o! Dar cum de-ai aflat dumneata?
— Uiţi că rosteam o rugăciune pe mormântul lui Mongat şi că de unde eram am putut auzi tot ce spuneai?
— Iată ce-nseamnă să vorbeşti în gura mare, domnule abate, spuse râ- zând Espaing de Lyon, vorbele astea o să te coste abaţia.
— Pe sfânta liturghie, zise Froissard, mi se pare, domnule cavaler, că am nimerit drept la ţintă şi că dumneata cunoşti povestea cu pricina.
— Nu te înşeli, răspunse cavalerul, nimeni nu o cunoaşte şi nu o poate povesti mai bine ca mine.
— Din momentul în care l-a ucis pe Mongat din Lourdes şi până când i-a fost retezată mâna de la încheietură? întrebă Espaing.
— Da.
— Şi ce are să mă coste? i se adrescă Froissard, care, deşi murea de curi- ozitate să asculte povestirea, începea să-i pară rău că îşi pusese-n joc abaţia.
— Are să te coste opt zile, domnule abate, răspunse cavalerul necu- noscut, şi încă nu se ştie dacă, în timpul celor opt zile, vei avea vreme să aşterni pe pergament tot ce am să-ţi spun.
— Eu credeam, spuse Froissard, că Bastardul de Mauleon a jurat să nu-şi dezvăluie niciodată povestea.
— Până când ar fi găsit un cronicar vrednic s-o scrie. Şi acum, domnule Jehan, nu mai are motiv s-o ascundă.
— În cazul acesta, spuse Froissard, pentru ce nu o scrii chiar dumneata?
— Pentru că există o mare piedică în realizarea acestei sugestii, răspunse zâmbind cavalerul.
— Care ar putea fi? întrebă Espaing de Lyon.
— Aceasta, răspunse cavalerul, ridicând cu mâna stângă mâneca de la mâna dreaptă şi punând pe masă un braţ schilodit,

terminat cu un fel de cleşte de fier.

— Isuse! exclamă Froissard tremurând de bucurie, nu cumva dumneata eşti…

— Bastardul de Mauleon în persoană, căruia unii îi mai zic şi Agenor cel cu Mâna de Fier.

— Şi ai să-mi povesteşti păţaniile dumitale? întrebă Froissard cu emoţia speranţei.

— De cum vom termina de ospătat, răspunse cavalerul.

— Bun, zise Froissard frecându-şi mâinile, bine ziceai, domnule Espaing de Lyon, monseniorul Gaston Phoebus mai poate să aştepte.

Chiar în aceeaşi seară, Bastardul de Mauleon ţinându-şi făgăduiala începu să-i istorisească cronicarului Jehan Froissard povestirea ce urmează şi pe care am găsit-o într-un manuscris nepublicat, fără să ne dăm, aşa după cum ne este obiceiul, altă osteneală decât aceea de a pune la persoana a treia o povestire ce era scrisă la persoana întâi.

II

CUM A ÎNTÂLNIT BASTARDUL DE MAULEON ÎNTRE PINCHEL ŞI COIMBRA UN MAUR PE CARE L-A ÎNTREBAT ÎNCOTRO DUCE DRUMUL ŞI CARE A TRECUT FĂRĂ SĂ RĂSPUNDĂ

Într-o frumoasă dimineaţă a lunii iunie 1361, cel care nu s-ar fi temut să pornească la drum pe o căldură de 40 de grade, ar fi putut vedea înaintând pe şoseaua de la Pinchel la Coimbra în Portugalia un bărbat a cărui în- făţişare contemporanii noştri ne-ar fi recunoscători s-o descriem.

Nu era un om, ci mai degrabă o întreagă armură, compusă dintr-o cască, o platoşă, armătură pentru braţ, zale pentru acoperirea coapselor, lancea în mână şi un scut mic la gât, iar în vârful acestei armuri flutura un panaş roşu pe deasupra căruia se vedea fierul de lance.

Armura era aşezată drept, pe un cal căruia nu i se zăreau decât picioarele negre şi ochii focoşi; căci, întocmai ca şi stăpânul, dispărea sub harna- şamentul de luptă, peste care cădea un cioltar alb cu chenar din postav roşu. Din când în când, nobilul animal mişca din cap şi necheza mai mult de mânie decât de durere; aceasta se întâmpla ori de câte ori un tăun reuşea să se strecoare pe sub cutele valtrapului greoi şi îl făcea să-i simtă înţe- pătura lacomă.

Cât priveşte călăreţul, ţeapăn şi neclintit în scări ca şi când ar fi fost ţintuit în şa, părea că-şi face un punct de mândrie din a înfrunta dogoarea nemiloasă ce se revărsa din cerul de aramă, încingând aerul şi pârjolind iarba. Fără să-i poată învinui nimeni de slăbiciune, mulţi şi-ar fi îngăduit să ridice viziera zăbrelită care schimba interiorul căştii în etuvă, însă după înfăţişarea nepăsătoare şi semeaţă nemişcare a călăreţului se vedea că voia să dea dovadă, chiar în mijlocul pustiului, de vigoarea şi rezistenta în faţa suferinţelor ce le îndură un militar.

Am spus pustiu şi, într-adevăr, ţinutul prin care înainta călăreţul merita cu prisosinţă acest nume. Era un fel de vale tocmai potrivit de adâncă spre a concentra, pe drumul urmat de călăreţ, razele cele mai arzătoare ale soa- relui. De mai bine de două ceasuri, căldura ce se revărsa era atât de pu- ternică încât valea îşi pierduse pe cei mai zeloşi locuitori: ciobanii şi turmele, care apăreau din nou seara şi dimineaţa pe amfcele pante spre a căuta câteva fire de iarbă galbenă şi sfărâmicioasă, însă acum se adăpostiseră după mărăcini şi tufişuri şi dormeau la umbră. Cât vedeai cu ochii, nu se zărea niciun alt călător atât de îndrăzneţ sau mai degrabă atât de nesimţitor la căldură ca să-şi poarte paşii pe un asemenea teren ce părea format din cenuşa rocilor calcinate de soare. Singurul animal viu care dovedea că o fiinţă însufleţită putea trăi într-un asemenea cuptor era greierele, sau mai degrabă miile de greieri care, ascunşi printre pietre ca într-o fortăreaţă, agăţaţi de firele de iarbă sau lăfăindu-se pe vreo ramură de măslin albită de praf, formau acea fanfară ţipătoare şi monotonă; era cântecul lor triumfal care anunţa cucerirea pustiului unde domneau ca singuri suverani.

Am greşit când am spus că nu se zărea niciun alt călător decât cel pe care am încercat să-l descriem, căci la vreo sută de paşi mai în urmă mergea o a doua făptură nu mai puţin curioasă, deşi de un tip cu totul deosebit: era un bărbat cam de treizeci de ani, uscăţiv, puţin adus de spate, bronzat, mai mult chircit decât călare pe un cal tot atât de slab ca şi el; dormea în şaua de care se ţinea agăţat cu amândouă mâinile, fără să ia niciuna din măsurile de prevedere ce-l ţineau treaz pe tovarăşul său, nici măcar aceea de a recu- noaşte drumul, această grijă lăsând-o desigur în seama altuia mai priceput şi mai interesat decât el să nu se rătăcească.

Între timp cavalerul, plictisit în cele din urmă să tot ţină lancea în sus şi să stea ţeapăn în şa, se opri să-şi ridice viziera şi să lase loc de trecere aburului fierbinte care începea să urce din învelitoarea de fier până pe cap; dar mai înainte de a aduce la îndeplinire această mişcare, îşi aruncă privirile în jur ca un om căruia nici nu i-ar trece prin gând că i-ar scădea preţul curajului dacă ar fi însoţit de un dram de prevedere.

Dar rotindu-şi astfel capul dădu cu ochii de nepăsătorul lui

tovarăş şi privindu-l mai bine băgă de seamă că doarme.

— Musaron! strigă cavalerul înveşmântat în fier, după ce mai înainte îşi ridicase viziera. Musaron, trezeşte-te, somnorosule, sau pe sângele scump al sfântului Iacob, cum zic spaniolii, n-ai să ajungi la Coimbra cu cufărul meu, fie că-l pierzi pe drum, fie că ţi-l fură hoţii. Musaron! O să mai dormi mult, leneşule!

Dar scutierul, căci aceasta era meseria celui pe care-l mustra cavalerul, scutierul, zic, dormea prea adânc ca să-l poată trezi numai zgomotul vocii. Cavalerul îşi dădu seama deci că trebuia să folosească un alt mijloc mai violent; aceasta cu atât mai mult cu cât calul somnorosului, văzând că cel din faţă se oprise, socotise nimerit să se oprească şi el, astfel încât, trecând de la mers la nemişcare, Musaron avea un şi mai bun prilej să se bucure de un somn mai adânc; cavalerul trase atunci de la brâu un mic corn de fildeş încrustat cu argint şi, ducându-l la gură, scoase cu un şuierat puternic două sau trei sunete care făcură calul său să se cabreze, iar pe cel al scutierului să necheze.

De astă dată Musaron se trezi tresărind.

— Hei! strigă el trăgând de la şold un fel de spadă scurtă cu un singur tăiş. Hei! ce vreţi, tâlharilor, hei! Ce căutaţi aici, ţiganilor, strănepoţi ai diavolului; pieriţi din faţa mea că de nu vă despic în două.

Şi viteazul scutier începu să-şi învârtească spada în dreapta şi-n stânga, până ce băgând de seamă că nu străpungea decât aerul, se opri, privindu-şi stăpânul cu un aer uimit.

— Ei! dar ce s-a întâmplat, senior Agenor, întrebă el holbând nişte ochi miraţi, unde sunt oare oamenii ce ne atacă, s-au risipit ca. Fumul sau i-am zdrobit înainte de a mă trezi de-a binelea?

— S-a întâmplat, somnorosule, că visezi şi visând laşi să-mi atârne scutul de capătul curelei, ceea ce e ruşinos pentru armele unui cavaler cinstit. Haide! Haide! trezeşte-te ca lumea sau de nu îmi rup lancea pe umerii tăi.

Musaron clătină din cap cu un aer destul de obraznic.

— Pe legea mea, senior Agenor, spuse el, bine aţi face căci cel puţin ar fi o lance ruptă în călătoria noastră în loc să mă împotrivesc unui asemenea plan, vă rog chiar din inimă să-l duceţi la îndeplinire.

— Ce vrei să spui, caraghiosule? se răţoi cavalerul.

— Vreau să spun, reluă scutierul, apropiindu-se tot mai mult cu ne- păsarea-i zeflemistă, că de şaisprezece zile de când călărim prin Spania, ţara asta atât de plină de aventuri după cum spuneaţi la plecare, n-am întâlnit încă vreun duşman în afară de soare şi de muşte şi nu ne-am ales cu altceva decât cu băşici şi praf. La naiba! senior Agenor, vă spun că mi-e foame, mi-e sete şi mi-e punga goală; cu alte cuvinte mă aflu în prada celor trei mari nenorociri din lume, şi nu văd venind acele mult trâmbiţate prilejuri de a-i jefui pe maurii necredincioşi despre care îmi vorbeaţi cu atâta patos, care trebuiau să ne îmbogăţească trupeşte şi să ne mântuie sufletul şi despre care îmi făcusem dinainte nişte visuri atât de plăcute, colo în frumosul nostru ţinut din Bigorre, când încă nu eram scutierul dumneavoastră, dar mai cu seamă după ce am ajuns scutier.

— Nu cumva îndrăzneşti să te plângi atunci când eu nu mă plâng?

— Aş fi destul de îndreptăţit, senior Agenor, şi dealtminteri numai îndrăzneala îmi lipseşte. Văd că ultimii noştri bani s-au dus în punga ar- murierilor din Pinchel care v-au ascuţit securea şi spada şi v-au lustruit armura; după câte văd nu ne mai lipseşte decât o întâlnire cu bandiţii.

— Fricosule!

— Staţi un pic să ne-nţelegem, seniore. Nu zic că mă tem de o asemenea întâlnire.

— Atunci ce zici?

— Zic că o doresc.

— Pentru ce?

— Pentru că i-am prăda pe hoţi, spuse Musaron, subliniindu-şi vorbele cu zâmbetu-i şmecheresc ce-i caracteriza înfăţişarea.

Cavalerul îşi ridică lancea cu intenţia vădită de a o lăsa să cadă pe umerii scutierului, ajuns destul de aproape ca să poată primi din plin acest fel de corecţie, însă acesta, cu o mişcare simplă dar plină de dibăcie, pe care se vede că o mai folosise şi altădată, se feri de lovitură, în vreme ce apucă lancea cu mâna.

— Luaţi seama, senior Agenor, zise el, să nu glumim cu aşa ceva căci am oasele tari şi cam puţină carne pe ele. O nenorocire vine când nici nu te aştepţi, şi o lovitură greşită v-ar rupe lancea; am fi siliţi atunci să-i punem noi singuri o altă prăjină sau să ne înfăţişăm dinaintea lui don Frederic cu o

armură desperecheată, ceea ce ar fi uimitor pentru onoarea cavalerimii be- arneze.

— Mai ţine-ţi gura, flecar blestemat, ai face mai bine, dacă ţii neapărat să vorbeşti, să te urci pe colnicul de colo şi să-mi spui ce vezi din vârful lui.

— Ah! exclamă Musaron, de s-ar nimeri să fie cel pe care l-a urcat Mântuitorul nostru; aş vrea să găsesc pe cineva acolo, chiar de-ar fi diavolul în persoană, căci mi-ar oferi toate regatele pământului dacă i-aş săruta gheara.

— Ai primi, renegatule?

— Cu recunoştinţă, cavalere.

— Musaron, urmă cu seriozitate cavalerul, glumeşte cu tot ce pofteşti, dar nu cu lucrurile sfinte.

Musaron făcu o plecăciune.

— Monseniorul ţine cu tot dinadinsul să afle ce se vede din vârful col- nicului?

— Mai mult ca oricând, du-te odată.

Musaron făcu un scurt ocol, atât cât îi trebuia ca să nu mai poată fi atins de lancea stăpânului, apoi urcă costişa.

— Vai! strigă el când ajunse în vârf. Vai! Doamne Isuse! Ce văd!

Şi-şi făcu semnul crucii.

— Ei bine! Ce vezi? întrebă cavalerul.

— Raiul sau cam aşa ceva, spuse Musaron cuprins de o adâncă admiraţie.

— Descrie-mi raiul tău, răspunse cavalerul care se temea mereu să nu se lase păcălit de vreo şotie de-a scutierului.

— Ah! monseniore, după cum doriţi! Văd portocali cu fructe de aur, un râu mare cu valuri argintii şi mai departe marea strălucitoare ca o oglindă de oţel.

— Dacă vezi marea, spuse cavalerul, negrăbindu-se încă să ajungă să con- temple şi el tabloul de teamă că, ajuns în vârf, întreg acel orizont măreţ să nu se prefacă în aburi, întocmai ca mirajele despre care vorbeau pelerinii din Orient – dacă vezi marea, Musaron, trebuie cu atât mai mult să vezi Coimbra, care se află neapărat între noi şi mare, şi dacă vezi Coimbra înseamnă că ne aflăm la capătul călătoriei, pentru că la Coimbra mi-a dat întâlnire prietenul meu, marele maestru Frederic.

— O! da, strigă Musaron, văd un oraş mare şi frumos, văd o

clopotniţă înaltă.

— Bine, bine, spuse cavalerul, începând să creadă spusele scutierului şi făgăduindu-şi să pedepsească aspru această glumă prea mult prelungită, da- că totuşi ar fi fost vreo glumă. Bine, e oraşul Coimbra şi clopotniţa cate- dralei.

— Dar ce zic eu un oraş! Ce zic o clopotniţă! Văd două oraşe, văd două clopotniţe.

— Două oraşe, două clopotniţe, se miră cavalerul ajungând la rându-i în vârful colnicului, adineaori nu aveam destul şi acum avem prea mult.

— Prea mult, ăsta-i adevărul, zise Musaron; vedeţi, senior Agenor, unul la dreapta, altul la stânga. Uitaţi-vă acum la drumul care se desparte în do- uă, dincolo de păduricea aceea de lămâi: care din cele două oraşe este Co- imbra, pe care din cele două drumuri trebuie să apucăm?

— Într-adevăr, murmură cavalerul, iată o nouă încurcătură la care nu mă gândisem.

— Cu atât mai mare, spuse Musaron, cu cât dacă ne-am înşela şi dacă din greşeală am apuca-o pe drumul falsei Coimbre, ne-ar fi cu neputinţă să găsim în fundul pungii cu ce să ne plătim un culcuş.

Cavalerul aruncă în juru-i o a doua privire, dar de astă dată în speranţa de a găsi vreun trecător de la care să poată cere lămuriri.

— Afurisit ţinut, zise el, sau mai degrabă afurisit pustiu. Căci atunci când zici ţinut, îţi închipui un loc în care se află şi alte fiinţe decât şopârle şi gre- ieri. O! unde e oare Franţa! urmă cavalerul cu unul din acele oftaturi care scapă uneori şi celor mai puţin melancolici când se gândesc la patrie. Fran- ţa, unde găseşti totdeauna un glas încurajator ca să-ţi arate drumul.

— Şi o brânză de oaie ca să-ţi răcorească gâtul; iată ce înseamnă să-ţi pă- răseşti ţara. Vai! seniore, aveaţi dreptate să spuneţi: Franţa! Franţa!

— Taci, necioplitule, îi strigă cavalerul, care admitea să gândească ce spunea Musaron cu glas tare, dar care nu admitea ca Musaron să spună cu glas tare ce gândea el. Taci!

Musaron nici nu se sinchisi, iar cititorul s-a lămurit îndeajuns asupra firii vrednicului scutier, pentru a şti că, în privinţa aceasta, nu-i stătea în obicei să asculte orbeşte de stăpânul lui;

continuă deci, ca şi când şi-ar fi răspuns propriului gând:

— Şi de altfel, cum am putea fi ajutaţi sau cel puţin salutaţi, când suntem singuri în Portugalia asta blestemată! O! Marile companii[8], iată ceva frumos, ceva plăcut, ceva impunător şi mai cu seamă ceva care-ţi procură un trai lesnicios; o! senior Agenor, de ce nu facem şi noi parte dintr-o Mare companie de călăreţi pe drumul Languedocului sau Guyenne-ei.

— Judeci ca un ţăran, ştii asta? jupân Musaron.

— De altfel aşa şi sunt, seniore, sau cel puţin eram înainte de a intra în slujba Senioriei Voastre.

— Te lauzi cu asta, ticălosule!

— Nu-i vorbiţi de rău, senior Agenor, căci ţăranii au găsit mijlocul să mă- nânce luptând, şi în privinţa asta au dus-o mai bine decât noi; e adevărat că noi nu luptăm, dar nici nu mâncăm.

— Toată tânguiala asta nu ne ajută la nimic, căci tot nu putem afla care din cele două oraşe este Coimbra, murmură cavalerul.

— Nu, zise Musaron, dar iată pe cineva care poate ne va spune.

Şi îi arătă stăpânului un nor de praf stârnit de o mică trupă ce venea la vreo jumătate de leghe în urma lor, pe acelaşi drum, şi în mijlocul căreia soarele, din când în când, făcea să strălucească un fel de paiete de aur.

— Ah! făcu cavalerul, pe ăştia îi căutăm.

— Sau ei ne caută pe noi.

— Ei bine! mai adineaori parcă ţi-era dor de hoţi.

— Dar nu ceream prea mulţi, spuse Musaron. Văd însă că cerul ne co- pleşeşte; ceream trei sau patru tâlhari şi văd că ne trimite o trupă întreagă; ceream un oraş şi văd că ne trimite două. Ascultaţi, seniore, urmă Musaron apropiindu-se de stăpânu-său, să ne aşezăm la sfat şi să ne spunem fiecare părerea, două păreri fac mai mult decât una, după cum bine ştiţi; începeţi cu a dumneavoastră.

— Părerea mea, răspunse cavalerul, e să pătrundem în păduricea de lămâi pe care o străbate drumul, unde vom găsi umbră şi siguranţă; o să aşteptăm acolo pregătindu-ne totodată de atac sau de apărare.

---

[8] 8-Bande de soldaţi mercenari care pustiau Franţa în vremea respectivă. (N.T.)

— O! asta e o părere cât se poate de înţeleaptă, exclamă scutierul cu tonul lui jumătate zeflemitor, jumătate convins, aşa că mi-o însuşesc cu dragă inimă – umbră şi siguranţă. Este tot ce-mi doream în clipa de faţă; umbra face cât jumătate de apă, siguranţa face cât trei sferturi de curaj. Să pătrundem cât mai repede în păduricea de lămâi.

Dar cei doi călători îşi făcuseră toate aceste socoteli fără să se gândească şi la cai. Bietele animale erau atât de istovite, încât cu toate loviturile de pinteni primite nu se putură mişca decât la pas. Din fericire această în- cetineală nu avea alt neajuns decât că-i ţinea prea mult în arşiţa soarelui. Mica trupă împotriva căreia luau ei atâtea măsuri de prevedere se afla încă prea departe ca să-i poată zări; odată ajunşi în pădure, căutară să recâştige timpul pierdut; într-o clipită, Musaron sări jos de pe calul care era atât de obosit încât se culcă aproape în acelaşi timp cu el; cavalerul după ce des- călecă aruncă frâul calului în mâinile scutierului şi se aşeză la umbra unui palmier care se înălţa ca un rege al acelei pădurici înmiresmate.

Musaron legă calul de un copac şi porni prin pădure să caute ceva de-ale gurii. După câteva clipe se înapoie cu vreo zece ghinde dulci şi cu două sau trei lămâi, servindu-l mai întâi pe cavaler care-i mulţumi clătinând din cap.

— Ah! da, spuse Musaron, ştiu bine că astea nu întremează puterile unor oameni care au făcut patru sute de leghe în şaisprezece zile, dar ce vreţi, monseniore, trebuie să avem puţină răbdare. Ne ducem la ilustrul don Frederic, mare maestru al ordinului Sfântului Iacob[9], frate sau aproape frate al seniorului don Pedro, regele Castiliei, şi dacă are să-şi ţină măcar jumă- tate din făgăduielile pe care le înşiră în scrisoare, la viitoarea noastră călă- călătorie o să avem cai odihniţi, catâri cu zurgălăi care atrag trecătorii, paji cu veşminte care încântă ochii, şi vom vedea alergând în jurul nostru fetele de la hanuri, catârgiii şi cerşetorii; unii o să ne dea vin, alţii fructe; cei mai puţin zgârciţi ne vor pofti în casele lor, chiar dacă o fac numai pentru cin- stea de a ne găzdui, şi atunci n-o să ne mai lipsească nimic, tocmai pentru că n-o să mai avem nevoie de nimic; deocamdată însă trebuie să ronţăim ghindă şi să sugem lămâi.

[9]9-Ordin militar înfiinţat în Portugalia la 1275, care a devenit în 1862 ordinul „Meritul ştiinţific, literar şi artistic”. (N.T.)

— Bine, bine, domnule Musaron, zise cavalerul zâmbind, peste două zile vei avea tot ce-ţi doreşte inima, iar mâncarea de acum este ultimul tău post.

— Să v-audă Dumnezeu! monseniore, spuse Musaron ridicând spre cer o privire plină de îndoială, scoţându-şi în acelaşi timp de pe cap pălărioara împodobită cu o pană lungă de vultur din Pirinei; am să mă silesc să fiu la înălţimea norocului, şi pentru asta n-am decât să uit suferinţele noastre tre- cute.

— Lasă că nu-i nimic, spuse cavalerul, suferinţele trecute fac fericirea vii- toare.

— Amin! răspunse Musaron.

Cu toată această încheiere cu totul religioasă, poate că Musaron ar fi con- tinuat să vorbească şi despre altceva, când deodată clinchetul unor zurgălăi, trapul unei duzine de cai sau catâri şi un fel de zăngănit de fier începu să răsune în depărtare.

— Alarmă! alarmă! spuse cavalerul, iată trupa cu pricina. Drace, au mers destul de repede şi se pare că au cai mai puţin obosiţi decât ai noştri.

Musaron ascunse într-o tufă de iarbă restul ghindelor şi ultima lămâie şi alergă spre scara şeii stăpânului care, cât ai clipi, urcă în şa ţinând lancea în mână.

Atunci, de lângă copacii unde făcuseră această scurtă oprire, văzură apă- rând în vârful colinei o trupă de călători călare pe nişte catâri viguroşi; erau îmbrăcaţi în veşminte bogate, unii după moda spaniolă, alţii după moda maură. În urma acestei trupe mergea un bărbat care părea să fie şeful şi ca- re, înfăşurat într-o manta lungă dintr-o ţesătură fină de lână albă cu ciucuri de mătase, nu lăsa să i se vadă decât doi ochi strălucitori.

Erau cu toţii, în afară de şef, doisprezece bărbaţi voinici şi bine înarmaţi, şi şase catâri de povară, conduşi de patru slugi; cei doisprezece bărbaţi mer- geau în frunte, după cum am spus venea apoi şeful şi înapoia şefului, for- mând ariergarda, cei şase catâri cu cele patru slugi, în mijlocul cărora îna- inta o litieră din lemn pictat şi aurit, închisă ermetic cu nişte perdele de mă- tase; aerul pătrundea înăuntru prin nişte găuri făcute în ornamentele unei mici frize sculptate ce se întindea de jur împrejur. Doi catâri, pe care nu i-am pus până acum la

socoteală, purtau această litieră şi mergeau la pas.

Clinchetul de clopoţei şi de zurgălăi venea de la trupa ce se aproouia.

— Ah! de astă dată, spuse Musaron oarecum mirat, iată nişte mauri ade- văraţi, şi cred că am vorbit prea devreme, seniore, ia uitaţi-vă ce negri sunt. Doamne Isuse! ai zice că fac parte din garda personală a diavolului! Şi ce veşminte bogate mai au necredincioşii! Ce păcat, senior Agenor, că sunt atât de numeroşi, iar noi suntem atât de puţini! Cred că ar fi fost pe placul cerului ca toate bogăţiile astea să treacă în mâinile a doi buni creştini ca noi. Zic bogăţii, şi cred că nu greşesc, căci bogăţiile acelui necredincios se află cu siguranţă în cutia de lemn zugrăvită şi aurită, din urma lui spre care îşi întoarce mereu capul.

— Tacă-ţi gura! spuse cavalerul; nu vezi că se sfătuiesc, că doi paji înarmaţi au pornit înainte şi parcă vor să atace! Haide! haide! fii gata să-mi dai o mână de ajutor, dacă va fi nevoie, şi dă-mi scutul, pentru că dacă se va ivi prilejul, să afle şi ei ce-nseamnă să aibă de-a face cu un cavaler francez.

— Seniore, răspunse Musaron, care părea mai puţin hotărât decât stă- pânul lui să ia o atitudine duşmănoasă, cred că greşiţi; seniorii mauri nu se pot gândi să atace doi oameni paşnici; vedeţi, unul din paji s-a dus să-şi întrebe stăpânul, şi figura ascunsă n-a dat nicio poruncă, ci doar a făcut semn să meargă înainte… Ei! vedeţi, seniore, iată că-şi continuă drumul, fără şă-şi pregătească săgeţile, fără să-şi încordeze arcurile; îşi ţin numai mâna pe spadă, iar eu cred mai degrabă că sunt nişte prieteni pe care ni-i trimite cerul.

— Maurii prieteni! Şi cu sfânta religie cum rămâne, păgân blestemat?

Musaron văzu că nu prea o nimerise şi lăsă pocăit capul în jos.

— Iertaţi-mă, seniore, spuse el, m-am înşelat când am spus prieteni. Ştiu bine că un creştin nu poate fi prietenul unui maur, astfel că am vrut să zic sfătuitori; e îngăduit să primeşti sfaturi de la toată lumea, când sfaturile sunt bune. Mă duc să-i întreb pe cinstiţii seniori şi o să-i rog să ne arate drumul.

— Bine, poţi să te duci, şi eu vreau acelaşi lucru, spuse cavalerul, mai cu seamă că-i văd trecând cam îngâmfaţi prin

faţa mea, iar stăpânul, după cât se pare, n-a răspuns la salutul curtenitor ce i l-am făcut cu fierul lăncii; du-te aşadar la el şi întreabă-l politicos, din partea mea, care din cele două ora- şe este Coimbra; să mai adaugi că vii din partea seniorului Agenor de Ma- uleon, iar în schimbul numelui meu, îl vei întreba şi tu de nume pe cava- lerul maur. Du-te.

Musaron, care voia să se înfăţişeze înaintea şefului trupei cât mai arătos, încercă să-şi ridice calul de jos; dar trecuse atâta timp de când animalul nu mai găsise umbră şi iarbă, şi i se părea atât de lesnicios şi mai cu seamă atât de plăcut să pască stând culcat, încât scutierul nu reuşi să-l facă să se ridice în picioare, nici măcar pentru o clipă; văzând că n-are încotro o luă la fugă să ajungă trupa care, continuând între timp să înainteze, era cât pe ce să dispară pe panta şerpuită ce cotea după nişte măslini.

În vreme ce Musaron alerga să-şi îndeplinească misiunea, Agenor de Ma- uleon, proptit în şa, ţeapăn în scări, nemişcat ca o statuie ecvestră, nu-l pierdea din ochi pe maur, nici pe însoţitorii săi; în curând îl văzu pe cava- lerul acela oprindu-se la glasul scutierului; escorta se opri şi ea; toţi cei care o compuneau părea că trăiesc împărtăşindu-se din viaţa şefului, ca şi când ar fi fost înştiinţaţi mai dinainte, de o şoaptă lăuntrică, despre dorinţele sale. Şi nu aveau nevoie nici măcar de un semn ca să asculte de voinţa lui.

Era o vreme aşa de frumoasă, domnea o linişte atât de adâncă în întreaga natură care se odihnea adormită sub căldura soarelui, briza mării adia atât de uşor, încât aducea fără nicio piedică la urechile cavalerului cuvintele lui Musaron, care se achita de misiunea lui nu numai ca un ambasador cre- dincios, ci şi iscusit.

— O salut pe Senioria Voastră, spuse el, o salut mai întâi din partea stă- pânului meu, onorabilul şi viteazul senior Agenor de Mauleon care aşteaptă colo, călare, răspunsul Senioriei Voastre; o salut apoi din partea nevredni- cului său scutier, care se felicită sincer de norocul care îi îngăduie să ridice glasul până la Senioria Voastră.

Maurul clătină din cap schiţând un salut grav şi rezervat, şi aşteptă în tă- cere sfârşitul cuvântării.

— Binevoiască Senioria Voastră să ne lămurească, urmă

Musaron, care din cele două clopotniţe ce se văd acolo este a Coimbrei! Să mai binevoiască Senioria Voastră, dacă ştie, să ne arate care din palatele celor două oraşe ale căror terenuri domină marea este palatul ilustrului mare maestru al ordinu- lui Sfântul Iacob, prietenul şi gazda care îl aşteaptă cu nerăbdare pe vitea- zul cavaler ce are cinstea să vă ceară prin mine aceste două lămuriri.

Musaron, ca să dea mai multă importanţă stăpânului său şi lui însuşi, fă- cuse să răsune mai tare cuvintele referitoare la don Frederic. Într-adevăr, ca pentru a-i onora iscusinţa, maurul ascultă cu multă atenţie a doua parte a discursului, şi la această a doua parte ochii îi scânteiară de acea flacără in- teligentă specifică celor din neamul său, şi care părea furată dintr-o rază de soare.

Dar nu răspunse nici la a doua parte după cum nu răspunsese nici la cea dintâi, şi după o clipă de gândire, salutând din cap cum făcuse şi mai îna- inte, le spuse oamenilor săi un singur cuvânt arab cu o voce poruncitoare şi guturală, după care avangarda porni la drum, cavalerul maur îşi îndemnă catârul, iar ariergarda, în mijlocul căreia mergea litiera închisă, îl urmă şi ea.

Musaron rămase o clipă ţintuit locului, încremenit şi umilit. Cât despre cavaler, acesta nu ştia precis dacă vorba arabă, pe care n-o înţelesese nici el mai mult decât Musaron, era un răspuns dat scutierului sau era adresată de maur suitei sale.

— Ah! făcu deodată Musaron, care nu voia să recunoască faţă de sine în- suşi că i se adusese o asemenea insultă, nu înţelege franţuzeşte; iată motivul tăcerii lui. Cum naiba nu mi-a dat în gând să-i vorbesc în castiliană.

Dar cum maurul era prea departe pentru ca Musaron, pe jos cum era, să poată alerga după el, şi cum dealtminteri scutierul prevăzător prefera poate o îndoială alinătoare decât o înjositoare siguranţă, se înapoie la stăpânu-său.

III

CUM, FĂRĂ AJUTORUL MAURULUI, A GĂSIT CAVALERUL AGENOR DE MAULEON COIMBRA ŞI PALATUL LUI DON FREDERIC, MARE MAESTRU AL ORDINULUI SFÂNTULUI IACOB

Agenor, furios de cele ce auzise şi de cele ce-i repetase scutierul, se gândi o clipă să obţină cu forţa ceea ce maurul refuzase în faţa curteniei sale. Dar când îşi îmboldi calul, făcându-l să simtă pintenii spre a alerga după ne- obrăzatul sarazin, bietul animal se arătă atât de puţin înclinat să răspundă dorinţei stăpânului, încât cavalerul fu nevoit să se oprească pe panta se- mănată cu pietricele ce forma drumul care de altfel abia se desluşea. Ariergarda maurului observa mişcările celor doi francezi şi din când în când se întorcea spre a nu fi

surprinsă.

— Senior Agenor – strigă Musaron, alarmat de această demonstraţie căreia, oboseala calului îi înlătura totuşi orice şansă de primejdie – senior Agenor. Nu v-am spus că maurul nu pricepe boabă franţuzeşte, şi nu v-am mărturisit că, supărat ca şi dumneavoastră de tăcerea lui, m-am gândit, din păcate cam târziu, să-l întreb în spaniolă? Aşadar, nu lui trebuie să-i purtaţi pică, ci mie, că nu mi-a venit în cap gândul ăsta fericit puţin mai devreme. Dealtminteri – adăugă el, văzând că stăpânu-său fusese silit să se oprească – dealtminteri suntem singuri, şi uitaţi-vă cât de istovit vă e calul.

Mauleon clătină din cap.

— Toate-s bune şi la locul lor – spuse el – dar maurul nu s-a purtat cum se cuvine; poate că n-o fi înţeles franţuzeşte, însă în toate ţările din lume limbajul gestului e acelaşi. Or, rostind cuvântul *Coimbra,* ai arătat pe rând cele două oraşe, aşa că nu încape îndoială că a ghicit că-l întrebai care e drumul cel bun. Acum nu-l mai pot ajunge pe maurul acesta neobrăzat. Dar, pe sângele lui Cristos, care strigă răzbunare împotriva necredincioşilor, să nu-mi iasă vreodată în cale.

— Ba dimpotrivă, monseniore – spuse Musaron, la care prevederea nu înlătura nici curajul, nici răzbunarea. Ba dimpotrivă, să-l întâlniţi, dar în alte împrejurări. De pildă, să-l întâlniţi numai pe el, împreună cu slugile care-i păzesc litiera. Dumneavoastră o să vă ocupaţi de stăpân, iar eu de slugi; apoi o să vedem ce păstrează în cutia aia de lemn aurit.

— Vreun idol, negreşit – răspunse cavalerul.

— Sau mai degrabă comoara lui – zise Musaron – vreun cufăr mare, plin cu diamante, perle, rubine de să-ţi îngropi mâinile în ele până la coate. Căci necredincioşii ăştia blestemaţi cunosc vrăjile cu ajutorul cărora găsesc comorile ascunse. O, dacă am fi fost măcar şase, chiar patru, ţi-am fi arătat noi ţie, domnule maur! O! Franţa! Franţa! urmă Musaron. Unde eşti? Viteji luptători, unde sunteţi voi? Vrednici aventurieri, tovarăşi ai mei, de ce nu sunteţi aici?

— Dar ia stai – spuse deodată cavalerul, care rămăsese pe gânduri în timp ce scutierul vorbea – mă gândesc…

— La ce? întrebă Musaron.

— La scrisoarea lui don Frederic.

— Şi ce-i cu ea?

— În scrisoare poate că ne dă câteva lămuriri pe care le-am uitat, în le- gătură cu drumul spre Coimbra.

— Ah! Dumnezeule! Iată ce-nseamnă să vorbeşti ce trebuie şi să gândeşti sănătos. Scrisoarea, senior Agenor, scoateţi scrisoarea, chiar dacă nu ne-ar sluji decât să ne mai îmbărbăteze datorită făgăduielilor frumoase ce vi se fac în ea.

Cavalerul desprinse de la oblâncul şeii un mic sul din piele parfumată din care scoase un pergament. Era scrisoarea primită de la don Frederic, pe care Agenor o păstra ca pe un bilet de liberă trecere şi ca pe un talisman. Iată ce cuprindea:

„Nobil şi mărinimos cavaler Agenor de Mauleon, ţi-aduci aminte de acea frumoasă lovitură de lance pe care ai schimbat-o la Narbonne cu don Fre- deric, mare maestru al ordinului Sfântul Iacob, atunci când castilianii veni- seră s-o caute în Franţa pe dona Bianca de Bourbon?”

— Vrea să spună doamna Blanche de Bourbon, întrerupse scutierul, clă- tinând din cap de sus în jos ca un om care are pretenţia că înţelege spaniola şi că nu vrea să scape vreun prilej de a arăta ce ştie.

Cavalerul se uită pieziş la Musaron cu acea expresie cu care obişnuia să primească lăudăroşeniile de orice fel pe care şi le îngăduia scutierul; apoi îşi aruncă din nou privirile pe scrisoare:

„Ţi-am păstrat o amintire frumoasă, căci ai fost nobil şi curtenitor faţă de mine”.

— Adevărul e, întrerupse pentru a doua oară Musaron, că Senioria Voastră putea foarte bine să-i împlânte pumnalul în gât, aşa cum i-a făcut lui Mongat din Lourdes în lupta de la trecătoarea Larre, unde v-aţi făcut începutul. Căci în acel vestit turnir unde l-aţi azvârlit din şa şi unde, furios de a fi doborât, a cerut să continue lupta cu arme ascuţite în locul armelor tocite de care vă slujiseţi până atunci, dumneavoastră îl ţineaţi sub genunchi. Şi în loc să abuzaţi de izbândă, i-aţi spus cu mărinimie, de parcă aud şi acum acele frumoase cuvinte:

„Ridică-te, mare maestru al ordinului Sfântului Iacob, spre a fi cinstea cavalerimei castiliane”.

Şi Musaron însoţi aceste din urmă cuvinte cu un gest plin de măreţie, prin care parodia, fără să bănuiască, gestul pe care trebuie să-l fi făcut stăpânul lui în acel moment solemn.

— Dacă a fost doborât a fost din vina calului care n-a putut susţine lovitura. Caii aceştia jumătate arabi, jumătate castiliani, aleargă mai bine decât ai noştri, însă nu prea sunt rezistenţi în luptă. Şi dacă a căzut sub mine, e de vină pintenul care s-a agăţat de rădăcina unui copac în clipa în care îl izbeam în cap cu o lovitură de secure; să ştii însă că e un cavaler cutezător şi îndemânatic. Dar n-are importanţă, urmă Agenor cu un sentiment de mândrie pe care întreaga modestie de care dăduse dovadă nu-i îngăduia să şi-l înfrâneze cu totul, ziua în care a avut loc întrecerea de la Narbonne n-am s-o uit toată viaţa.

— Fără a mai pune la socoteală că aţi primit premiul din mâna doamnei Blanche de Bourbon, care devenise chiar foarte palidă şi tremura toată, blânda prinţesă, văzând că turnirul la care credea că asistă se transformase într-o adevărată luptă. Da, seniore, continuă Musaron tresăltând de bucurie la gândul onorurilor ce-i aştepta la Coimbra pe stăpânul lui, şi chiar pe el, aveţi dreptate să spuneţi că a fost o zi de neuitat, căci de-acolo vi s-a tras norocul.

— Aşa nădăjduiesc cel puţin, răspunse cu modestie Agenor; dar să citim mai departe.

Şi îşi reluă lectura.

„Astăzi îţi reamintesc eu făgăduiala ce mi-ai făcut-o de a nu-mi dărui de- cât mie frăţia de arme. Amândoi suntem creştini, vino lângă mine în Portugalia, la Coimbra, pe care am cucerit-o de curând de la necredincioşi. Am să-ţi ofer prilejul să faci împotriva duşmanilor sfintei noastre religii frumoase fapte de vitejie. Ai să trăieşti în palatul meu la fel ca şi mine, iar la curtea mea ca un frate. Vino aşadar, frate, căci am nevoie de un om care să mă iubească, mai ales că sunt înconjurat de duşmani iscusiţi şi primejdioşi. Coimbra este un oraş pe care trebuie să-l cunoşti după nume, situat, după cum ţi-am mai spus, în Portugalia, la două leghe de mare, pe fluviul Mon- dego. Nu vei avea de străbătut decât ţinuturi prietene. Mai întâi Aragonul, aflat la început în stăpânirea lui don Sancho cel Mare care l-a lăsat lui Ramiro, un fiu nelegitim ca şi tine şi care a fost un mare rege aşa cum şi tu eşti un viteaz cavaler; apoi Noua Castilie, pe care regele Alfons al VI-lea a început s-o recucerească de la mauri, şi pe care urmaşii lui au recucerit-o în întregime după el. Apoi Leon, teatrul unor mari isprăvi vitejeşti ale ves- titului

Pelage, neîntrecutul cavaler a cărui viaţă ţi-am povestit-o. Vei stră- bate după aceea Acqueda şi te vei afla în Portugalia, unde te aştept. Să nu te apropii prea mult de munţii pe care îi vei vedea la stânga ta dacă n-ai o suită prea numeroasă şi să nu te încrezi nici în evreii, nici în maurii ce-i vei întâlni pe drum.

Adio! adu-ţi aminte că eu m-am numit o zi întregă Agenor în cinstea ta, după cum tu te-ai numit o zi întreagă Frederigo ca să mă onorezi.

În ziua aceea ţi-am purtat culorile tale, iar tu le-ai purtat pe ale mele. Aşa am mers amândoi, tu purtând eşarfa mea, eu purtând-o pe a ta, unul lângă altul, până la Urgel, escortând pe mult iubita noastră regină, dona Bianca de Bourbon. Vino, don Agenor; am nevoie de un frate şi de un prieten; vino”.

— Nu văd nimic în scrisoarea asta care să ne poată călăuzi, spuse Musa- ron.

— Ba da; dimpotrivă e prea mult, zise Agenor. N-ai auzit – şi asta aşa e – că o zi întreagă am purtat eşarfa lui?

— Şi ce-i cu asta?

— Culorile acelea erau galben şi roşu. Caută bine, Musaron; tu care ai o vedere atât de pătrunzătoare, caută bine dacă în cele două oraşe nu se află vreo clădire pe care să fluture un stindard galben ca aurul, roşu ca sângele; clădirea aceea are să fie palatul prietenului meu don Frederic şi împrejurul acelui palat oraşul Coimbra.

Musaron îşi duse mâna la frunte spre a-şi apăra ochii împotriva razelor soarelui, ce te împiedicau să deosebeşti lucrurile unele de altele şi, după ce-şi plimbă privirile de la stânga la dreapta şi de la dreapta la stânga şi le aţinti asupra oraşului aşezat în dreapta fluviului, într-una din cotiturile pe care le făcea cursul acestuia.

— Senior Agenor, spuse Musaron, în cazul ăsta iată Coimbra colo la dreapta la poalele colinei, înapoia zidului de platani şi aloe, căci pe clădirea principală flutură stindardul de care aţi vorbit; numai că pe el se mai vede şi o cruce roşie.

— Crucea Sfântului Iacob! strigă cavalerul; chiar aşa e. Dar nu cumva faci vreo greşeală, Musaron?

— Senioria Voastră se poate convinge.

— Soarele e atât de puternic încât nu prea deosebesc bine; călăuzeşte-mi puţin privirea.

— Pe-acolo, senior, pe-acolo… urmăriţi drumul… acolo, între cele două braţe ale fluviului. Drumul se ramifică în două, nu-i aşa?

— Da.

— Urmăriţi-l pe cel din dreapta care merge pe lângă fluviu; vedeţi trupa maurului cum intră pe una din porţi… Priviţi, priviţi…

Chiar în acel moment, soarele, care până atunci fusese o piedică pentru cei doi călători, veni în ajutorul lui Musaron făcând să ţâşnească o rază de foc din armurile maurilor, încrustate toate cu aur.

— Bine! bine!… văd, zise el. Apoi, după o clipă de gândire:

— Şi zi aşa! maurul se ducea la Coimbra şi n-a înţeles cuvântul Coimbra; foarte bine! Don Frederic va trebui, ca o primă dovadă de curtenie, să-mi ofere prilejul de a pedepsi această obrăznicie.

Dar cum se face, urmă cavalerul vorbind de unul singur, că don Frederic, un prinţ atât de evlavios, al cărui titlu îl aşază în rândul primilor apărători ai religiei, îi îngăduie pe mauri în oraşul său cucerit de curând, în oraşul din care i-a alungat?

— Ce vreţi, seniore? răspunse Musaron fără a fi întrebat. Don Frederic nu este fratele nelegitim al seniorului don Pedro, regele Castiliei?

— Şi ce legătură are una cu alta?

— Are, cum să n-aibă? Nu se poate să nu fi auzit, căci zvonul a ajuns până în Franţa, că dragostea pentru mauri e ceva înnăscut în familia asta. Regele nu se mai poate lipsi de ei, după cât se spune. Are mauri sfetnici, mauri medici, mauri în garda personală, ba chiar şi ibovnice maure…

— Ţine-ţi gura, jupâne Musaron, spuse cavalerul, şi nu te mai vârî în treburile regelui don Pedro, care e un mare prinţ şi fratele ilustrului meu prieten.

— Frate! frate! mormăi Musaron, am mai auzit eu vorbindu-se că asta ar fi una din acele frăţietăţi maure, care sfârşesc într-o zi sau alta prin frânghie sau iatagan. Mai bine aş avea ca frate pe Guillonet, care păzeşte caprele în valea Andorrei, cântând:

Colo sus pe munte,
Un cioban nefericit…

decât pe regele don Pedro de Castilia. Asta e părerea mea.

— Asta-i părerea ta, zise cavalerul, însă a mea este să nu mai scoţi o vorbă despre aşa ceva. Când vii să ceri găzduire unor oameni, cel puţin să nu-i vorbeşti de rău.

— Noi nu venim la regele don Pedro de Castilia, spuse încăpăţânatul Musaron, de vreme ce venim la don Frederic, senior de Coimbra în Portu- galia.

— La unul sau la altul, spuse cavalerul, pune-ţi lacăt la gură, te sfătuiesc eu.

Musaron îşi ridică bereta albă cu un ciucure roşu şi făcu o plecăciune însoţită de zâmbetu-i zeflemitor pe care-l ascunseseră pletele-i lungi, negre ca abanosul, ce-i cădeau pe obrajii slabi şi oacheşi.

— Când Senioria Voastră va voi să plece, spuse el după o clipă de tăcere, prea umilul său servitor îl va urma.

— Mai bine întreabă-ţi calul, spuse Mauleon. În tot cazul, dacă nu va voi să plece, o să-l lăsăm unde se află; şi când o să vină seara şi o să audă lupii urlând are să găsească el singur oraşul.

Şi într-adevăr, ca şi când animalul ar fi auzit ameninţarea ce-i era adresată, se ridică mai repede decât s-ar fi putut crede şi veni la stăpânu-său cu greabănul încă lac de sudoare.

— Să plecăm deci, spuse Agenor.

Şi porni la drum, ridicându-şi pentru a doua oară viziera căştii, pe care o coborâse la trecerea maurului.

Dacă şeful arab ar fi fost acolo, privirea lui pătrunzătoare ar fi putut ve- dea atunci, prin deschizătura căştii, un chip frumos şi nobil înfierbântat, prăfuit, dar vădind tărie de caracter, o privire îndrăzneaţă, buze fine şi vicle- ne, dinţi albi ca fildeşul, o bărbie pe care nu crescuse încă barba, dar dăltuită cu acea vigoare ce anunţă cea mai încăpăţânată voinţă.

Într-un cuvânt deci, Agenor de Mauleon era un cavaler tânăr şi frumos, lucru care ar fi putut să-l constate singur, privindu-se pe suprafaţa lucie a scutului său pe care tocmai îl luase din mâinile lui Musaron.

Acest scurt popas întremase oarecum puterile celor doi cai. Îşi con- tinuară astfel mai repede drumul de care acum erau siguri, văzând cum flutură deasupra palatului stindardul cu culorile marelui maestru al ordi- nului Sfântul Iacob.

Pe măsură ce înaintau, îi vedeau pe locuitori ieşind în stradă

cu toată căldura înăbuşitoare. Trâmbiţele se auzeau răsunând, iar clopotele îşi îm- prăştiau notele lor vioaie şi vibrante.

— Dacă l-aş fi trimis pe Musaron înainte, îşi zise Agenor, aş fi putut crede că tot acest tărăboi şi această ceremonie se fac în cinstea mea. Dar oricât de măgulitoare ar fi o asemenea primire pentru amorul meu propriu, toată această zarvă trebuie totuşi atribuită unei alte pricini.

Cât despre Musaron, care vedea numai semne vădite de veselie la toţi pe care-i întâlnea, ridică şi el capul cu voioşie, gândindu-se că e mai bine să fie primit de oameni veseli decât de oameni trişti.

Cei doi călători nu se înşelaseră. O mare tulburare frământa oraşul, şi dacă feţele locuitorilor nu purtau chiar masca zâmbitoare de bucurie pe care păreau că le-o poruncesc dangătul clopotelor şi sunetul trâmbiţelor, fizionomia lor era cel puţin a unor oameni în mijlocul cărora sosise o ştire importantă şi neaşteptată.

În privinţa drumului de urmat nu mai era nevoie să întrebe pe nimeni, căci n-aveau decât să se ia după mulţimea ce se îndrepta grăbită spre piaţa principală a oraşului.

În momentul în care îşi croiau drum prin mulţime ca să răzbească şi ei în piaţă, iar Musaron lovea în dreapta şi-n stânga cu mânerul cravaşei ca să-i facă loc nobilului senior ce-l urma, văzură deodată înălţindu-se în faţa lor, umbrit de palmieri înalţi şi de sicomori stufoşi şi aplecaţi în direcţia pe care le-o imprima vântul mării, în zilele de furtună, măreţul alcazar[10] maur construit pentru regele Mahomed şi care servea drept locuinţă tânărului cuce- ritor don Frederic.

Oricât de grăbiţi ar fi fost să ajungă, Agenor şi scutierul se opriră câteva clipe să admire întinsul şi neobişnuitul monument brodat peste tot cu acea dantelă fină de piatră şi încrustat cu mozaicuri de marmură, ce semănau cu nişte plăci late de topaz, de safir şi de lapislazuli, montate de vreun arhitect din Bagdad pentru un palat de zâne sau de hurii[11]. Occidentul, sau chiar acea parte din Occident care se numeşte, privită din Spania, Sudul Franţei, nu cunoştea încă decât catedralele sale în stil romanic de la Sainte-Trophime, sau podurile şi arcadele antice,

---

[10] 11-Numele palatului regilor mauri. (N.T.)

[11] 12-Femei din raiul lui Mahomed. (N.T.)

dar nu avea nicio idee despre ogivele şi treflele de granit pe care Orientul avea să le deseneze, o sută de ani mai târziu, pe frontispiciul catedralelor sau în vârful turnurilor. Alcazarul din Coimbra constituia deci o măreaţă privelişte chiar pentru strămoşii noştri nepricepuţi şi inculţi, care dispreţuiau pe vremea aceea civilizaţia arabă şi italiană ce avea să-i îmbogăţească mai târziu.

În vreme ce stăteau astfel nemişcaţi în contemplare, văzură ieşind pe cele două porţi laterale o trupă de gărzi şi una de paji care duceau de frâu câţiva catâri şi cai.

Cele două trupe, descriind fiecare un sfert de cerc, veniră să se întâlnească, împingând poporul dinaintea lor; pregătiră apoi, în faţa porţii din mijloc la care ajungeai pe o scară cu zece trepte, un mare loc gol în formă de arc, a cărui coardă o forma faţada palatului. Amestecul de lux orbitor al Africii cu eleganţa mai severă a costumului apusean dădea acestui spectacol o atracţie nebănuită care îi impresionă pe Agenor şi pe scutier, care văzură pe de-o parte revărsându-se aurul şi purpura pe valtrapurile cailor arabi şi pe veşmintele călăreţilor mauri, pe de altă parte mătasea şi broderiile, şi mai cu seamă acea mândrie francă întipărită, ca să zicem aşa, chiar şi în mersul animalelor de povară.

Cât despre popor, văzând cum se desfăşura întreg acel spectacol, striga: Viva! aşa cum face la vederea oricărui spectacol.

Deodată stindardul marelui maestru al ordinului Sfântul Iacob apăru sub bolta înaltă în formă de trifoi ce constituia poarta din mijloc a alcazarului; stindardul acela, însoţit de şase soldaţi din gardă şi purtat de un ostaş vânjos, fu aşezat în centrul spaţiului gol.

Agenor înţelese că don Frederic avea să facă vreo procesiune pe străzi sau vreo călătorie de la un oraş la altul, şi fu ispitit, cu toată sărăcia pungii lui, să se ducă să caute vreun han unde să-l poată aştepta până la înapoiere; căci nu putea să tulbure prin prezenţa lui nepotrivită pregătirile acelei călătorii.

Dar, în aceeaşi clipă, pe una din bolţile laterale, văzu ieşind avangarda şefului maur, apoi acea faimoasă litieră de lemn aurit tot închisă, tot legă- nată pe spinarea a doi catâri albi, şi care îi stârnea ispite atât de puternice şi atât de religioase lui

Musaron.

În sfârşit, un sunet mai prelung de trâmbiţe anunţă că marele maestru urma să apară, şi douăzeci şi patru de muzicanţi, aşezaţi câte opt pe un rând, înaintară de sub boltă până la trepte, pe care le coborâră continuând să cânte.

În urma lor apăru ţopăind un câine; era unul din acei câini vânjoşi dar zvelţi din Sierra, cu capul ţuguiat ca al ursului, cu ochii scânteietori ca ai râsului, cu picioarele nervoase ca ale cerbului. Întreg corpul îi era acoperit cu un păr mătăsos, neted şi lung, care făcea să strălucească la soare reflexele-i argintii; la gât avea o zgardă lată de aur pe care erau încrustate rubine şi de care era agăţat un clopoţel din acelaşi metal. Bucuria lui se trăda prin salturi care aveau o ţintă vizibilă şi una ascunsă. Ţinta vizibilă era un cal alb ca zăpada, acoperit cu o mare teltie de purpură şi de brocart, care îi primea gudurăturile nechezând, ca pentru a-i răspunde. Ţinta ascunsă era fără îndoială vreun nobil senior, reţinut sub bolta în care câinele se afunda nerăbdător, spre a apărea din nou, sărind şi bucurându-se.

În cele din urmă, cel pentru care necheza calul, cel pentru care sărea câi- nele, cel pentru care poporul striga – Viva! apăru la rândul său, şi din mii de piepturi răsunară urale:

— Trăiască don Frederic!

Într-adevăr, se apropia don Frederic, vorbind cu şeful arab ce mergea în dreapta sa, în vreme ce un paj tânăr cu o figură fermecătoare, cu toate că sprâncenele-i negre şi o uşoară încordare a buzelor rumene dădeau trăsă- turilor lui o expresie de îndrăzneală, mergea în stânga ţinând larg deschisă o pungă plină cu monede de aur. Ajungând pe prima treaptă, don Frederic scoase din pungă mai mulţi pumni de galbeni pe care, cu mâna lui albă şi delicată ca de femeie, îi aruncă precum o ploaie strălucitoare peste capetele mulţimii îngrămădite, care îşi înmulţi uralele în faţa acestor dărnicii neo- bişnuite la înaintaşii noului lor stăpân.

Acest nou stăpân era de o statură care chiar pe cal părea maiestuoasă. Amestecul sângelui galic cu cel spaniol îl înzestrase cu un păr lung negru, nişte ochi albaştri şi un ten alb; şi din acei ochi albaştri răzbăteau nişte priviri atât de blânde şi atât de binevoitoare încât mulţi, ca să nu-l piardă o clipă din vedere, nu se gândiră nici măcar să culeagă ţechinii, iar aerul

răsună de binecuvântări de jur împrejurul palatului.

Deodată, în mijlocul acelei bucurii fără margini, fie din întâmplare, fie din regretul de a se despărţi pentru cât va timp de un stăpân aşa de bun, trâmbiţele care se opriseră o clipă din cântat începură să răsune din nou; dar în locul sunetelor vesele şi plăcute de mai înainte, la urechea poporului ajunse o arie tristă şi melancolică, în vreme ce clopotele, această nouă invenţie care slujea drept mijlocitoare între om şi Dumnezeu, făcură să se audă un sunet înăbuşit, jalnic şi prelung de parcă ar fi anunţat o primejdie.

În acelaşi timp, câinele, înălţându-se în faţa stăpânului, îşi puse labele din faţă pe pieptul lui şi scoase un urlet atât de jalnic, atât de prelung şi atât de tânguitor încât se înfiorară chiar şi cei mai curajoşi.

Mulţimea rămase mută; şi, din mijlocul acelei tăceri, se auzi un glas:

— Nu plecaţi, mare maestru; rămâneţi cu noi, don Frederic.

Dar nimeni nu putu afla cine dăduse acest sfat.

La strigătul acesta, Agenor îl văzu pe maur tresărind, iar faţa i se făcu pământie, culoare care ţine loc de paloare acestor fii ai soarelui, în vreme ce privirea-i îngrijită căuta să citească până în străfundul inimii lui don Fre- deric ce răspuns avea să dea acestei încremeniri generale şi acestui strigăt răzleţ.

Însă don Frederic mângâie cu mâna câinele care urla. Făcu un semn prie- tenesc pajului şi salută cu un zâmbet trist mulţimea care-l privea cu ochi rugători şi cu mâinile împreunate.

— Bunii mei prieteni, spuse el, regele, fratele meu, mă cheamă la Sevilla, unde mă aşteaptă serbări şi turniruri în semn de bucurie pentru împăcarea noastră. În loc să mă împiedicaţi să-l întâlnesc pe regele şi fratele meu, mai bine aţi binecuvânta înţelegerea dintre doi fraţi ce se iubesc.

Dar, în loc să primească cu bucurie aceste cuvinte, poporul le primi într-o tăcere posomorâtă. Pajul îi şopti ceva stăpânului, iar câinele continuă să urle.

În tot acest timp maurul nu pierdea din ochi nici poporul, nici pajul, nici câinele şi nici chiar pe don Frederic.

Fruntea marelui maestru se încreţi o clipă. Maurul crezu că şovăie.

— Seniore, spuse el, ştiţi că orice om îşi are soarta scrisă dinainte: unii în cartea de aur, alţii în cartea de aramă. A voastră e scrisă în cartea de aur; urmaţi-vă deci cu îndrăzneală soarta.

Don Frederic ridică privirile, pe care le ţinuse plecate un moment, ca pentru a căuta prin toată mulţimea aceea o figură prietenească, o privire încurajatoare.

Chiar în acelaşi timp, Agenor se ridică şi el în scări, spre a nu pierde nici cel mai mic amănunt din scena ce se desfăşura în faţa lui. Ca şi când ar fi ghicit ce căuta marele maestru, îşi ridică cu o mână viziera căştii şi cu alta îşi mişcă lancea.

Marele maestru scoase un strigăt de bucurie, ochii îi străluciră şi un zâmbet voios, ce-i înflori pe buzele trandafirii ca ale unei fete tinere, se răspândi pe întreaga-i faţă.

— Don Agenor! strigă el întinzând mâna spre cavaler. Ca şi când pajul ar fi avut darul să-i citească în suflet, nu avu nevoie să audă mai mult şi se repezi de lângă don Frederic, alergând spre cavaler şi strigând:

— Veniţi don Agenor, veniţi!

Mulţimea se dădu la o parte, căci ea iubea tot ce iubea don Frederic, şi în aceeaşi clipă toate privirile se aţintiră asupra cavalerului, pe care marele maestru îl primea cu aceeaşi bucurie cu care tânărul Tobias îl primise pe îngerul Rafael.

Agenor descălecă, aruncă frâul în braţele lui Musaron, îi dădu lancea, îşi agăţă scutul de oblâncul şeii şi străbătu mulţimea condus de paj.

Maurul păli din nou. Îl recunoscuse la rându-i pe cavalerul francez în- tâlnit pe drumul spre Coimbra, al cărui scutier nu primise niciun răspuns din partea lui.

Între timp Frederic întinsese braţele spre Agenor şi acesta primi îmbră- ţişarea cu căldura unei inimi de douăzeci de ani.

Era o fericire să-i vezi pe cei doi tineri frumoşi pe al căror chip se citeau toate sentimentele nobile care atât de rar întregesc imaginea frumuseţii pe pământ.

— Mă urmezi? îl întrebă don Frederic pe Agenor.

— Pretutindeni, răspunse cavalerul.

— Prieteni, urmă marele maestru cu glasu-i răsunător şi impresionant care plăcea atât de mult mulţimii, acum pot pleca şi nu mai aveţi de ce vă teme, căci don Agenor de Mauleon,

fratele meu, prietenul meu, floarea cavalerimii franceze, vine cu mine.

Şi la un semn al marelui maestru, tobele bătură un marş vioi, trâmbiţele sloboziră o arie veselă, scutierul îi aduse lui don Frederic frumosul cal alb ca zăpada, şi tot poporul strigă într-un singur glas:

— Trăiască don Frederic, mare maestru al ordinului Sfântul Iacob! Tră- iască don Agenor, cavalerul francez!

În acel moment câinele lui don Frederic veni să-i privească în faţă pe cavaler şi pe maur. Maurului îi arătă dinţii albi cu un mârâit viclean şi ameninţător, cavalerului îi dădu dovezi de prietenie gudurându-se pe lângă el.

Cu un zâmbet trist, pajul mângâie gâtul câinelui.

— Seniore, îi spuse Agenor tânărului prinţ, când m-aţi rugat să vă urmez şi când v-am răspuns că da, nu mi-am întrebat decât zelul, aşa cum am făcut venind de la Tarbes aici. De la Tarbes am venit în şaisprezece zile, ceea ce a fost grozav de obositor; din această pricină caii mei sunt morţi de oboseală şi n-aş putea s-o însoţesc pe Senioria Voastră prea departe.

— Ei, dar nu ţi-am spus că palatul meu este şi al tău? Armele şi caii mei sunt ai tăi, cu tot ce se află la Coimbra. Du-te şi-ţi alege din grajdurile mele cai pentru tine, catâri pentru scutierul tău, sau mai bine, nu, nu, nu mă părăsi nicio clipă; Fernand, îngrijeşte-te tu de toate astea. Porunceşte să se pună şaua pe Antrim, calul meu de luptă, şi când treci întreabă-l pe scutierul lui don Agenor dacă preferă un cal sau un catâr. Cât despre caii tăi obosiţi, la care ştiu că ţii, pentru că orice bun cavaler ţine la ai săi, au să ne urmeze împreună cu ariergarda şi o a fie bine îngrijiţi.

Pajul nu făcu decât un salt şi dispăru.

Între timp, maurul care credea că aveau să plece curând descălecase spre a se duce să facă înconjurul litierei şi a da câteva porunci celor ce o păzeau. Dar văzând că plecarea întârzia, şi că cei doi prieteni rămaşi singuri se pregăteau să schimbe câteva cuvinte între patru ochi, se întoarse repede lângă ei şi veni să-şi ia locul lângă marele maestru.

— Senior Mothril, spuse acesta, cavalerul pe care-l vezi este unul din prietenii mei. Îmi e mai mult decât prieten, este fratele meu de arme; îl iau cu mine la Sevilla, căci vreau să-i ofer

seniorului meu regele Castiliei serviciile lui, fiind un căpitan destoinic, iar dacă regele se învoieşte să mi-l lase mie, am să-l binecuvântez. Căci este un spadasin neîntrecut şi are o inimă mai vitează chiar decât spada sa.

Maurul răspunse într-o spaniolă perfectă, deşi cu un accent gutural, pe care Agenor îl mai remarcase atunci când, pe drumul spre Coimbra, rostise acel singur cuvânt arab, după care pornise din nou la drum:

— Îi mulţumesc Senioriei Voastre că mi-a făcut cunoscute numele şi calitatea seniorului cavaler, dar întâmplarea a făcut să-l mai întâlnesc pe nobilul francez. Din păcate, un străin, un călător, atunci când e ca mine din-tr-un neam vrăjmaş, e nevoit adesea să nu se încreadă în întâmplare, astfel că nu l-am întâmpinat prea curtenitor pe seniorul Agenor, atunci când l-am întâlnit pe munte.

— Ah! ah! exclamă Frederic curios, Senioriile Voastre s-au mai întâlnit.

— Da, seniore, răspunse Agenor în franţuzeşte, mărturisesc că refuzul seniorului maur de a răspunde la o simplă întrebare, pe care i-o pusesem prin scutierul meu de a-mi arăta drumul, m-a jignit oarecum. Noi suntem mai politicoşi de partea cealaltă a Pirineilor cu străinii ce vin la noi.

— Domnule, răspunse Mothril în spaniolă, în privinţa asta faceţi o mică greşeală. Maurii se află încă în Spania, e adevărat, dar nu mai sunt la ei acasă, astfel că de partea ceastălaltă a Pirineilor, în afară de Grenada, maurii nu mai sunt nici ei decât oaspeţii spaniolilor.

— Ia te uită, şopti Musaron, care se apropiase pe nesimţite de trepte, aşa- dar acum înţelege franţuzeşte?

— Să se risipească norul acesta dintre voi. Seniorul Mothril, prietenul şi ministrul seniorului meu regele Castiliei, va binevoi, nădăjduiesc, să fie îngăduitor faţă de cavalerul de Mauleon, prietenul şi fratele fratelui regelui.

Maurul se înclină fără să răspundă şi, cum Musaron, mereu curios să afle ce se ascundea în litieră, se apropiase de ea mai mult decât ar fi dorit Mo- thril să se apropie, acesta coborî treptele; şi sub motiv că se duce să facă unuia din slujitori o recomandare de care uitase, se aşeză între litieră şi scu- tier.

Frederic se folosi de acest moment spre a se apleca la

urechea lui Agenor.

— Vezi, maurul acesta este cel care îl guvernează pe fratele meu şi prin urmare şi pe mine.

— Vai! reluă Agenor, de ce rostiţi o vorbă atât de amară? Un prinţ din neamul vostru, un cavaler de valoarea voastră – amintiţi-vă mereu de aceas- ta – nu trebuie să aibă alt stăpân decât pe Dumnezeu.

— Şi cu toate astea mă duc la Sevilla, răspunse oftând marele maestru.

— Şi pentru ce vă duceţi?

— Mă roagă regele don Pedro, şi rugăminţile regelui don Pedro sunt porunci.

Maurul părea sâcâit atât de îngrijorarea de a părăsi litiera cât şi de teama de a-l lăsa pe don Frederic să spună prea multe cavalerului francez. Teama învinse şi maurul se înapoie lângă cei doi prieteni.

— Seniore, îi spuse el lui don Frederic, îi aduc Senioriei Voastre o ştire care o să-i strice oarecum planurile. A trebuit să mai cer lămuriri de la secretarul meu, cu toate că eram aproape sigur. Regele don Pedro are drept comandant al gărzilor un căpitan din Tariffa, un bărbat viteaz în care şi-a pus toată încrederea, deşi s-a născut sau mai degrabă strămoşii lui s-au născut de partea cealaltă a strâmtorii. Mă tem deci ca nu cumva seniorul francez să-şi dea o osteneală zadarnică venind la curtea regelui, don Pedro. Asta mă face să-l sfătuiesc să rămână la Coimbra, cu atât mai mult cu cât donei Padilla nu-i plac francezii, după cum prea bine se ştie.

— Într-adevăr, întrebă don Frederic, chiar aşa stau lucrurile, senior Mothril? Atunci cu atât mai bine, am să-mi păstrez prietenul lângă mine.

— Eu nu am venit în Spania, ci în Portugalia. Nu am venit să-l slujesc pe regele don Pedro, ci pe marele maestru don Frederic, spuse Agenor cu mândrie. Slujba pe care-o căutam am căpătat-o şi nu mai vreau alta. Iată stăpânul meu.

Şi îşi salută curtenitor prietenul.

Maurul zâmbi. Dinţii albi îi străluciră, contrastând cu barba neagră.

— O! ce dinţi frumoşi, spuse Musaron. Ce bine trebuie să muşte.

În momentul acela pajul îl aduse pe Antrim, calul de luptă al marelui maestru, şi pe Coronella, catârca lui Musaron. Schimbul se făcu numai- decât. Agenor de Mauleon încălecă pe calul odihnit, Musaron se urcă pe catârcă; dădură în primire caii obosiţi valeţilor din suită şi, la invitaţia maurului, don Frederic coborî treptele şi voi la rându-i să încalece.

Dar pentru a doua oară frumosul câine cu păr lung şi mătăsos păru că se împotriveşte acestui plan. Se aşeză între stăpân şi cal, împingându-şi înapoi stăpânul şi urlând.

Însă don Frederic îl alungă cu piciorul şi cu toate demonstraţiile cre- dinciosului său câine, sări în şa şi dădu semnalul de plecare. Atunci, ca şi când ar fi înţeles acest semnal care îi pricinuia o mare deznădejde, câinele sări la gâtul calului şi îl muşcă cu cruzime.

Calul se ridică în două picioare nechezând de durere şi făcu un salt în lături care l-ar fi azvârlit din şa pe oricare alt călăreţ mai puţin încercat.

— Ce-i cu tine, Allan? strigă el, dând câinelui numele sub care îi era cu- noscută rasa. Animal răutăcios, ai turbat oare?

Şi îi dădu cu cravaşa ce-o ţinea în mână o lovitură atât de puternică încât animalul se rostogoli la vreo zece paşi mai încolo.

— Acest câine trebuie ucis, spuse Mothril.

Fernand îi aruncă maurului o privire plină de ură.

Allan veni să se aşeze pe treptele alcazarului, înălţă capul şi scoase pentru a doua oară un urlet jalnic.

Atunci tot poporul, care privise în tăcere această scenă, ridică glasul, iar strigătul care mai răsunase odată dintr-o singură gură se prefăcu într-un strigăt general.

— Nu plecaţi, mare maestru Frederic, rămâneţi cu noi! Ce nevoie aveţi de un frate când aveţi un popor? Ce vă făgăduieşte oare Sevilla mai mult decât vă oferă Coimbra?

— Monseniore, spuse Mothril, trebuie oare să mă înapoiez la rege, stăpânul meu, şi să-i spun că pajul vostru, câinele vostru şi poporul vostru nu vă dau voie să veniţi?

— Nu, senior Mothril, spuse don Frederic, plecăm; la drum, prieteni.

Şi, salutând poporul cu mâna, trecu în fruntea alaiului, pătrunzând prin mulţimea tăcută care se dădea la o parte ca să-i

facă loc.

Se închiseră grilajele aurite ale alcazarului, care scârţâiră închizându-se întocmai ca uşile ruginite ale unui mormânt gol.

Câinele rămase pe trepte atâta timp cât putu să-şi vadă stăpânul, atâta timp cât mai putu nădăjdui că acesta avea să-şi schimbe hotărârea şi să se înapoieze; dar când pierdu orice nădejde, când don Frederic dispăru după colţul străzii care ducea la poarta dinspre Sevilla, se repezi în urma sa şi din câteva salturi îl ajunse, ca şi când, neputându-l împiedica să meargă la primejdie, voia cel puţin să împartă această soartă cu el.

Zece minute mai târziu convoiul ieşea din Coimbra, apucând pe drumul pe care veniseră în timpul dimineţii maurul Mothril şi Agenor de Mauleon.

IV

CUM A OBSERVAT MUSARON CĂ MAURUL VORBEA LITIEREI, IAR LITIERA ÎI RĂSPUNDEA

Trupa marelui maestru se compunea în total din treizeci şi opt de oameni, număr care-i cuprindea şi pe cavalerul francez împreună cu scutierul său, fără a pune la socoteală pe maur şi cei doisprezece guarzi ai săi, paji sau slujitori; catâri de povară purtau bagaje bogate şi numeroase; căci don Frederic fusese înştiinţat cu opt zile înainte de sosirea lui Mothril că era aşteptat de fratele său la Sevilla. Poruncise atunci să plece deîndată, nădăjduind că maurul are să fie prea obosit ca să-i urmeze şi are să vină mai târziu. Dar oboseala era ceva necunoscut acestor fii ai deşertului şi cailor lor, ce păreau că se trag din iepele lăsate grele de vânt despre care vorbeşte Virgiliu.

Mai făcură încă zece leghe în aceeaşi zi, apoi la sosirea nopţii aşezară corturile pe versantul de est al munţilor, la extremitatea cărora se zăreşte Pombal-ul.

În timpul acestei prime etape, maurul îi supraveghease foarte înde- aproape pe cei doi prieteni. La început, sub motiv că îşi cere scuze cava- lerului francez şi după aceea că vrea să-şi răscumpere lipsa de politeţe arătată mai înainte printr-o purtare

mai atentă, nu-l părăsise pe Agenor decât atât cât era necesar spre a se duce să schimbe câteva cuvinte cu paznicii litierei. Dar oricât de scurte ar fi fost aceste absenţe la care părea să-l silească un sentiment mai puternic decât toate celelalte, Agenor avu totuşi timp să-i spună marelui maestru:

— Senior don Frederic, binevoiţi să-mi spuneţi şi mie, de unde vine această stăruinţă a seniorului Mothril de a ne urmări şi a sta mereu de vorbă cu noi. Cred că vă iubeşte tare mult, monseniore, căci în ceea ce mă priveşte socotesc că felul în care i-am primit scuzele nu l-a făcut să ţină prea mult la mine.

— Nu ştiu dacă Mothril mă iubeşte sau nu, spuse don Frederic, dar ştiu că o urăşte de moarte pe dona Padilla, favorita regelui.

Agenor îl privi pe marele maestru ca şi când ar fi auzit dar n-a înţeles. Însă maurul care stătea la pândă sosi atât de repede încât don Frederic nu avu vreme decât să-i spună cavalerului:

— Vorbeşte de altceva.

Agenor se grăbi să-i dea ascultare şi, cum de mai multă vreme îl frământa această întrebare:

— Apropo, senior don Frederic, zise el, v-aş ruga să-mi spuneţi cum se simte în Spania onorata noastră doamnă Blanche de Bourbon, regina Cas- tiliei. Mulţi sunt îngrijoraţi în Franţa de soarta acestei bune prinţese, pe care atâtea urări de bine au întovărăşit-o la plecarea din Narbonne, de unde aţi venit să o luaţi din partea regelui, soţul ei.

Agenor nu terminase bine de vorbit că se simţi izbit cu putere în ge- nunchiul stâng de genunchiul drept al pajului; acesta, ca şi când ar fi fost purtat de cal fără voia lui, trecu între don Frederic şi prietenul său şi, ce- rându-i iertare cavalerului de cele întâmplate, îl fulgeră cu o privire care l-ar fi făcut şi pe cel mai indiscret să-şi înghită vorbele.

Cu toate astea don Frederic intele. Se că trebuia să răspundă, căci, în situaţia în care se afla, tăcerea ar fi putut fi răstălmăcită şi mai rău decât cuvintele.

— Dar – se băgă în vorbă Mothril care părea să aibă în continuarea con- vorbirii un interes asemănător cu cel pe care-l avea Frederic ca să-i pună ca- păt – seniorul Agenor nu a primit oare nicio veste din partea donei Bianca de când aceasta se află în Spania?

— Senior maur, răspunse cavalerul cu totul nedumerit, de doi sau trei ani mă aflu în război împreună cu Marile companii împotriva englezilor, duş- manii stăpânului meu regele Ioan, prizonier la Londra, şi ai regentului nos- tru, prinţul Carol, căruia i se va zice într-o zi Carol înţeleptul, atât de mult dă dovadă de pricepere şi de înalte virtuţi.

— În orice parte aţi fi fost, răspunse Motril, mi se pare totuşi că în- tâmplarea de la Toledo a făcut prea multă vâlvă ca să nu fi auzit despre ea.

Don Frederic păli uşor, iar pajul îşi duse degetul la buze spre a-i face semn lui Agenor să tacă.

Acesta înţelese destul de bine şi se mulţumi să murmure în sinea lui: „Spanie! Spanie! ţară a misterelor!”

Dar Mothril nu se mulţumi numai cu atât.

— Pentru că nu prea sunteţi informat despre cumnata regentului dum- neavoastră, senior cavaler, zise el, am să vă spun eu ce s-a întâmplat cu ea.

— La ce bun, senior Mothril, spuse don Frederic; întrebarea pe care a pus-o prietenul meu don Agenor este una din acele întrebări obişnuite care cer un răspuns prin da sau nu, fără prea multe amănunte ce n-ar prezenta niciun interes pentru un ascultător străin de Spania.

— Dar – spuse Mothril – dacă seniorul Agenor este străin de Spania, cel puţin nu e străin de Franţa, iar signora dona Bianca e franţuzoaică. De altfel povestirea n-o să fie lungă şi e bine ca mergând la curtea regelui Castiliei, seniorul Agenor să ştie ce se cuvine a fi spus acolo şi ce nu.

Don Frederic scoase un oftat şi îşi trase lunga-i manta albă pe ochi ca pentru a se feri de ultimele raze ale soarelui ce apunea.

— Aţi însoţit-o pe dona Bianca de la Narbonne la Urgel, urmă Mothril. E adevărat sau am aflat eu greşit, senior Agenor?

— E adevărat, răspunse cavalerul, acum bănuitor în urma semnului făcut de paj şi mai cu seamă văzând figura posomorâtă a lui don Frederic, totuşi nu putea să ascundă adevărul.

— Ei bine! dona Bianca şi-a continuat drumul spre Madrid, străbătând Aragonul şi o parte din Noua Castilie sub paza seniorului don Frederic, care a condus-o la Alcazar, unde a fost celebrată căsătoria cu o măreţie demnă de iluştrii soţi; dar chiar de-a doua zi – nu se ştie nici acum pentru ce – urmă Mothril

aruncând asupra lui Frederic una din acele priviri tăioase şi scânteietoare ce-i erau obişnuite, chiar de-a doua zi regele se înapoie la Madrid, lăsându-şi tânăra soţie mai mult prizonieră decât regină la castelul Alcala.

Mothril se întrerupse o clipă spre a vedea dacă unul sau altul din cei doi prieteni aveau să spună ceva în favoarea donei Bianca; însă amândoi tăceau. Maurul urmă deci:

— Începând din acel moment, cei doi soţi rămaseră despărţiţi. Ceva mai mult, un sinod de episcopi pronunţă divorţul; cred că sunteţi de acord, ca- valere, că trebuie să fi existat motive destul de grave de plângere împotriva femeii străine, urmă maurul cu zâmbetu-i batjocoritor, pentru ca o adunare atât de respectabilă şi atât de sfântă cum este sinodul să rupă o legătură la care contribuiseră atât religia cât şi politica.

— Sau mai degrabă, reluă Frederic nemaiputând ascunde multă vreme simţămintele ce-l frământau, sau mai degrabă sinodul era întru totul de- votat regelui don Pedro.

— O! făcu Mothril cu acea naivitate care făcea gluma mai tăioasă şi mai amară. Cum putem presupune că patruzeci şi doi de sfinţi părinţi, a căror menire e să îndrume conştiinţa altora, să fie lipsiţi de a lor. E cu neputinţă, sau atunci ce să gândim despre o religie reprezentată prin astfel de slujitori.

Cei doi prieteni rămaseră tăcuţi.

— Cam pe vremea aceea, regele se îmbolnăvi şi mulţi credeau că are să moară. Atunci ambiţiile ascunse începură să iasă la iveală; seniorul don Henric de Transtamare…

— Senior Mothril, spuse Frederic prinzând acest prilej ca să-i răspundă maurului, nu uita că don Henric de Transtamare este fratele meu geamăn şi că nu am să mai îngădui să se vorbească de rău în faţa mea nici despre el şi nici despre fratele meu don Pedro, regele Castiliei.

— E drept, răspunse Mothril. Iertaţi-mă, ilustre mare maestru. Uitasem că sunteţi fraţi, văzându-l pe don Henric atât de răzvrătit şi pe Senioria Voastră atât de iubitor faţă de regele don Pedro. N-am să vorbesc decât despre doamna Blanche.

— Maur afurisit! murmură don Frederic.

Agenor îi aruncă marelui maestru o privire care voia să spună: „Vreţi să vă descotorosiţi de omul ăsta, monseniore? Se va face la iuţeală”.

Mothril se prefăcu că nu aude cuvintele şi nu vede privirea.

— Spuneam deci că ambiţiile începură să iasă la iveală, că devotamentele slăbiră şi că în momentul în care don Pedro era cât pe-aci să treacă în veş- nicie, porţile castelului Alcala se deschiseră şi într-o noapte dona Bianca ieşi de acolo escortată de un cavaler necunoscut care o conduse până la Toledo unde rămase ascunsă. Dar Providenţa făcu în aşa fel ca regele nostru mult iubit, care era ocrotit de rugăciunile tuturor supuşilor şi probabil şi de cele ale familiei sale, să-şi recapete puterile şi sănătatea. Atunci află el de fuga donei Bianca, de ajutorul cavalerului necunoscut şi de locul unde se re- trăsese fugara, unii zic că pentru a o conduce din nou în Franţa, şi eu sunt de părerea acestora, alţii că pentru a o închide într-o temniţă mai strâmtă decât cea dintâi. Dar, în tot cazul, orice ar fi avut de gând regele, soţul ei, dona Bianca, înştiinţată la timp de poruncile ce fuseseră date, se adăposti în catedrala din Toledo, într-o duminică, în timpul serviciului religios, şi acolo declară credincioşilor că cerea drept de azil şi se punea sub ocrotirea Dum- nezeului creştinilor. Se pare că dona Bianca e frumoasă, urmă maurul aruncându-şi privirile pe rând asupra cavalerului şi asupra marelui maestru ca spre a le cere părerea – prea frumoasă chiar. Cât despre mine, n-am vă- zut-o niciodată. Frumuseţea sa, taina legată de suferinţele ei, apoi, cine ştie? poate unele influenţe pregătite de mai multă vreme îi făcură pe toţi să se înduioşeze. Episcopul, care era unul din cei ce declaraseră căsătoria des- făcută, fu izgonit din biserica pe care mulţimea o transformă în fortăreaţă şi unde se pregătea s-o apere pe dona Bianca împotriva gărzilor regelui care se apropiau.

— Cum, spuse cu uimire Agenor, gărzile socoteau s-o răpească pe dona Bianca dintr-o biserică! Nişte creştini se învoiau să încalce dreptul de azil!

— Din păcate, da! răspunse Mothril. Regele don Pedro se adresase mai întâi arcaşilor săi mauri, însă aceştia îl rugară să ţină seama că nelegiuirea ar fi şi mai mare dacă ar folosi nişte necredincioşi la o asemenea profanare, iar don Pedro îi înţelese. Se adresă aşadar creştinilor care se învoiră. Ce vreţi, senior cavaler, toate religiile sunt pline de asemenea contradicţii, şi cele ca- re au mai puţine sunt cele mai bune.

— Nu cumva vrei să spui, necredincios ce eşti, strigă marele maestru, că religia Profetului valorează mai mult decât religia lui Cristos?

— Nu, ilustre mare maestru, nu vreau să spun nimic din toate astea, şi să-l ferească cerul pe un sărman fir de ţărână cum sunt eu, de a avea vreo părere oarecare într-o asemenea problemă! Nu. În clipa de faţă nu sunt decât un simplu povestitor şi înşirui întâmplările doamnei Blanche de Bourbon, cum spun francezii, sau ale donei Bianca de Bourbon, cum spun spaniolii.

— Nu-l poţi prinde cu vorba! murmură don Frederic.

— După cum spuneam, urmă Mothril, gărzile făptuiră acea grozavă ne- legiuire de a pătrunde în biserică şi se pregăteau să pună mâna pe dona Bianca, când deodată un cavaler îmbrăcat numai în fier, cu viziera lăsată, desigur acelaşi cavaler necunoscut care o ajutase pe prizonieră să fuga se repezi călare în biserică.

— Călare! exclamă Agenor.

— Da, fără îndoială, răspunse Mothril; este o profanare, însă poate că era un cavaler căruia numele său, rangul sau vreun ordin militar îi dădea acest drept. Există mai multe privilegii de felul acesta în Spania. Marele maestru al ordinului Sfântul Iacob, de pildă, are dreptul să intre cu cască şi cu pin- teni în toate bisericile creştinătăţii. Nu-i aşa, senior don Frederic?

— Da, răspunse don Frederic cu glas înăbuşit, e adevărat

— Ei bine! urmă maurul, cavalerul intră în biserică, respinse gărzile, che- mă întregul oraş la arme şi, la îndemnul lui, oraşul se răsculă, îi alungă pe soldaţii regelui don Pedro şi închise porţile.

— Dar de atunci, regele fratele meu s-a răzbunat îndeajuns, spuse don Frederic, şi cele douăzeci şi două de capete ce le-a făcut să cadă în piaţa publică din Toledo i-au adus pe bună dreptate porecla de Judecătorul.

— Da, însă printre cele douăzeci şi două de capete nu se afla şi acela al cavalerului răzvrătit, căci nimeni n-a ştiut vreodată cine a fost acel cavaler.

— Şi ce a făcut regele cu dona Bianca? întrebă Agenor.

— Dona Bianca a fost trimisă la castelul din Xeres, unde este prizonieră, deşi ar fi meritat o pedeapsă mai mare decât întemniţarea.

— Senior maur, spuse don Frederic, nu ni se cade nouă să hotărâm ce pedeapsă sau ce răsplată au meritat cei pe care Dumnezeu i-a ales ca să-i aşeze în fruntea popoarelor. Numai Dumnezeu e mai mare decât ei; numai Dumnezeu îi poate pedepsi sau răsplăti.

— Seniorul nostru vorbeşte cu dreptate, răspunse Mothril încrucişându-şi mâinile pe piept şi plecându-şi capul până pe gâtul calului, iar umilul său sclav a greşit vorbind astfel.

Tocmai atunci ajungeau la locul stabilit pentru popasul de seară, astfel că se opriră spre a întinde corturile.

Pe când maurul se îndepărta ca să fie de faţă la coborârea litierei, don Frederic se apropie de cavaler.

— Nu-mi mai vorbi! spuse el în grabă, nu mai pomeni nimic în legătură cu regele, cu dona Bianca sau chiar cu mine, în faţa acestui maur afurisit, pe care îmi vine la fiecare clipă să asmut câinele ca să-l sugrume, nu-mi mai vorbi până la masa de seară, căci atunci o să fim singuri şi vom putea sta de vorbă pe îndelete. Iar Mothril maurul, vrând nevrând, o să ne lase singuri, căci el nu mănâncă la un loc cu creştinii – şi de altfel are de supravegheat litiera.

— Nu cumva litiera închide în ea o comoară?

— Da, răspunse Frederic zâmbind, nu te înşeli, e o comoară înăuntru.

În momentul acela apăru Fernand; Agenor făcuse atâtea gafe în timpul zilei încât se temea să nu mai facă alta. Dar curiozitatea îi era cu atât mai vie, cu cât şi-o înfrâna mai mult.

Fernand venise să primească porunci din partea stăpânului, căci cortul lui don Frederic fusese instalat în mijlocul taberei.

— Spune să ne servească masa, bunul meu Fernand, îi zise prinţul. Cavalerului desigur că-i este foame şi sete.

— Dar am să revin, zise Fernand. Ştiţi că am făgăduit să nu vă părăsesc şi ştiţi cui am făgăduit.

O roşeaţă fugară urcă în obrajii marelui maestru.

— Rămâi atunci cu noi, copile, spuse el, căci nu am taine faţă de tine.

Masa fu servită în cortul marelui maestru. Mothril, într-adevăr, nu luă parte.

— Acum că suntem singuri, zise Agenor, căci este ca şi când am fi singuri, de vreme ce aţi spus că nu aveţi taine faţă de

acest tânăr, lămuriţi-mă şi pe mine, iubite senior, cum s-au petrecut lucrurile, ca să nu mai fac vreo gafă ca aceea pe care am făcut-o adineaori

Don Frederic se uită îngrijorat în juru-i.

— Un perete de pânză este un meterez destul de slab ca să păstreze o taină. Se poate vedea pe dedesubt, se poate auzi prin el.

— Atunci, spuse Mauleon, să vorbim de altceva; cu toată curiozitatea mea cât se poate de firească, am să aştept. Şi de altfel, chiar dacă Satana şi-ar da osteneala să ne împiedice, de-aici până la Sevilla o să găsim noi un prilej pentru a schimba câteva cuvinte fără teama de a fi auziţi.

— Dacă nu erai atât de obosit, spuse don Frederic, te-aş şi poftit să ieşi cu mine din cort şi să mergem pe jos, având fiecare spada la şold, înfăşuraţi în mantale şi însoţiţi de Fernand. Ne-am fi dus să stăm de vorbă pe câmp, într-un loc destul de descoperit spre a fi siguri că la cincizeci de paşi de noi, maurul, chiar de s-ar schimba în şarpe – întruchiparea lui de la-nceput – nu ar putea să ne audă.

— Seniore, răspunse Agenor cu acel zâmbet pe care-l dau puterea fizică şi nesecata încredere a tinereţii, eu nu sunt niciodată obosit. Adesea, după ce alergam o zi întreagă la vânat de capre negre pe piscurile cele mai înalte ale munţilor noştri, când mă înapoiam seara, nobilul meu tutore Ernauton de Sainte-Colombe îmi zicea: Agenor, pe munte au fost recunoscuţi paşii unui urs, eu i-am dibuit urma. Vrei să vii cu mine să-l pândim? Eu doar lăsam jos vânatul pe care-l adusesem şi oricât de târziu ar fi fost, plecam iarăşi într-o nouă goană.

— Atunci să mergem, spuse Frederic.

Îşi scoaseră căştile şi platoşele şi se înfăşurară în mantale, nu atât din pricina nopţilor friguroase din munţi, cât mai ales ca să rămână ne- cunoscuţi; după ce ieşiră din corturi apucară pe drumul cel mai drept care-i ducea afară din tabără.

Câinele voi să-i urmeze, însă don Frederic îi făcu un semn şi inteligentul animal se culcă la intrarea cortului; era atât de cunoscut de toţi, încât i-ar fi dat de gol pe cei doi prieteni.

De la primii paşi fură opriţi de o santinelă.

— Cine e soldatul acesta? îl întrebă don Frederic pe Fernand, făcând un pas înapoi.

— Este Ramon arcaşul, monseniore, răspunse pajul; am vrut să fie păzit cum se cuvine patul Senioriei Voastre, şi am aşezat eu însumi o linie de santinele; ştiţi că am făgăduit să veghez asupra voastră.

— Atunci spune-i cine suntem, porunci marele maestru, nu e niciun ne- ajuns dacă-i destăinuim numele.

Fernand se apropie de santinelă şi îi şopti ceva la ureche. Soldatul îşi ridică arcul, se dădu respectuos la o parte şi îi lăsă să treacă.

Dar abia făcuseră cincizeci de paşi că o formă albă şi nemişcată se ivi în întuneric. Marele maestru, neştiind ce putea să fie, merse drept într-acolo. Era o a doua santinelă înfăşurată într-o pelerină, care îşi coborî lancea spu- nând în spaniolă, dar cu accentul gutural al arabilor:

— Nu e voie să treceţi.

— Dar ăsta cine mai e? îl întrebă don Frederic pe Fernand.

— Nu-l cunosc, răspunse acesta.

— Nu l-ai pus tu aici?

— Nu, căci este un maur.

— Lasă-ne să trecem, spuse don Frederic în arabă. Maurul clătină din cap şi continuă să ţină îndreptat spre pieptul marelui maestru vârful lat şi as- cuţit al halebardei.

— Ce-nseamnă asta? sunt oare prizonier, eu, marele maestru, eu, prinţul? Hei! să vină gărzile mele!

La rândul lui, Fernand scoase din buzunar un fluier mic de aur şi suflă în el.

Dar, înaintea gărzilor, chiar înaintea santinelei spaniole care se afla la cincizeci de paşi mai în urmă, apăru, alergând şi săltând, câinele lui don Frederic; acesta, recunoscând glasul stăpânului şi înţelegând că cerea ajutor, se repezi cu un salt de tigru asupra maurului şi prin cutele pelerinei îşi în- fipse colţii atât de puternic în gâtul lui, încât soldatul căzu scoţând un ţi- păt.

La acest ţipăt disperat, maurii şi spaniolii ieşiră din corturi. Spaniolii ţineau o făclie într-o mână şi spada în alta, maurii înaintau pe tăcute şi fără lumină, strecurându-se prin întuneric ca nişte animale de pradă.

— Vino aici, Allan! strigă marele maestru. Auzindu-i glasul, câinele dădu drumul prăzii încet şi cam cu părere de rău, şi se

înapoie de-a-ndărătelea şi cu ochii aţintiţi asupra maurului care se ridica într-un genunchi; se aşeză apoi la picioarele stăpânului, gata să se repeadă din nou la un semn al aces- tuia. Tocmai atunci sosi şi Mothril.

Marele maestru se întoarse spre el şi îi spuse pe un ton impunător:

— Ascultă, Mothril, cine a instalat santinele în tabăra mea? Omul ăsta e al dumitale. Cine l-a pus aici?

— În tabăra voastră, seniore? răspunse Mothril cu cea mai mare sme- renie. O! niciodată n-aş fi avut o asemenea îndrăzneală; am poruncit doar acestui credincios slujitor pe care-l vedeţi – şi îl arătă pe maurul ce sta într-un genunchi, ţinându-şi cu amândouă mâinile gâtul însângerat – să facă de pază temându-mă de vreo surpriză în timpul nopţii, şi poate că mi-a înţeles greşit poruncile, sau nu o fi recunoscut-o pe Senioria Voastră; dar în orice caz, dacă l-a jignit pe fratele regelui meu, şi dacă socotiţi că jignirea e vred- nică de moarte, va muri.

— Nu, spuse don Frederic. Ar fi vinovat dacă ar fi fost mânat de vreun gând rău, însă de vreme ce îmi răspunzi că avea gânduri bune, senior Mo- thril, eu sunt acela care-i datorez o despăgubire pentru iuţeala cu care a intervenit câinele meu. Fernand, dă-i punga ta acestui om.

Fernand se apropie în silă de rănit şi îi aruncă punga pe care acesta o prinse.

— Acum, senior Mothril – spuse don Frederic ca unul ce nu vrea să mai admită nicio abatere de la voinţa sa – îţi mulţumesc pentru grija dumitale, dar nu mai e nevoie să-ţi dai osteneala, gărzile mele şi spada îmi sunt de ajuns ca să mă apere; folosete-ţi aşadar spada pentru apărarea dumitale şi a litierei. Şi acum, pentru că ştii că nu mai am nevoie de dumneata nici de omenii dumitale, întoarce-te la cort, senior Mothril, şi dormi liniştit.

Maurul făcu o plecăciune, iar don Frederic porni mai departe.

Mothril îl lăsă să se depărteze, şi când văzu cele trei siluete – a prinţului, a cavalerului şi a pajului – pierzându-se în întuneric, se apropie de santi- nelă:

— Eşti rănit? îl întrebă în şoaptă.

— Da, spuse santinela cu un aer posomorât.

— Grav?

— Dinţii animalului blestemat mi-au pătruns în gât în toată lungimea lor.

— Suferi?

— Mult.

— Atât de mult încât să nu te poţi răzbuna?

— Cine se răzbună nu mai suferă. Porunciţi.

— Am să-ţi poruncesc când va veni vremea. Vino.

Şi amândoi se înapoiară în tabără.

În vreme ce Mothril şi soldatul rănit se îndreptau spre corturi, don Frederic, însoţit de Agenor şi de Fernand, se afunda în câmpia întunecată al cărei orizont îl forma sierra d'Estrella; din când în când trimitea, fie înainte, fie înapoia lui, câinele al cărui miros nu dădea niciodată greş; în cazul că ar fi fost urmăriţi, acesta şi-ar fi înştiinţat cu siguranţă stăpânul de prezenţa vreunui spion.

De îndată ce se crezu destul de departe pentru ca sunetul vocii să nu ajungă până în tabără, don Frederic se opri, punându-şi mâna pe umărul cavalerului.

— Ascultă, Agenor, îi spuse el cu un accent pornit din adâncul inimii, să nu-mi mai vorbeşti niciodată despre persoana al cărei nume l-ai rostit; căci dacă ai să-mi vorbeşti de ea în faţa străinilor, mă vei face să roşesc şi să-mi tremure mâna; dacă ai să-mi vorbeşti între patru ochi, îmi vei sfâşia inima; asta e tot ce-ţi pot spune. Nefericita dona Bianca n-a ştiut să cucerească dra- gostea regalului ei soţ; în locul franţuzoaicei atât de neprihănită şi atât de blândă, a preferat-o pe Maria Padilla, trufaşa şi focoasa spaniolă. O întreagă poveste jalnică, plină de bănuieli, de lupte şi de sânge, este cuprinsă în pu- ţinele cuvinte ce ţi le-am spus. Într-o bună zi, dacă va fi nevoie, am să-ţi spun mai mult; dar până atunci, abţine-te, Agenor, şi nu-mi mai vorbi de ea; mă frământă şi aşa destul de mult această situaţie, ca să-mi mai amintească cineva despre ea.

Zicând acestea, Frederic se înfăşură în manta ca şi când ar fi voit să as- cundă o durere nespus de mare.

Agenor rămase pe gânduri lângă marele maestru; adunându-şi amintirile, încerca să pătrundă cât de cât taina prietenului său spre a vedea cu ce îi poate fi de folos; totodată înţelegea că poate tocmai pentru a-l ajuta îl che- mase don Frederic la el.

Marele maestru înţelese ce se petrecea în sufletul lui Agenor.

— Iată ce voiam să-ţi spun, prietene, adăugă el. Ai să trăieşti de azi îna- inte în preajma mea şi desigur, cum nu voi avea de ce să mă feresc de tine, fără să-ţi vorbesc de ea, fără să-mi vorbeşti nici tu, vei reuşi cu siguranţă să măsori prăpastia ce mă înspăimântă chiar pe mine; dar deocamdată mer- gem la Sevilla, unde mă aşteaptă serbările unui turnir; regele, fratele meu, vrea să mă onoreze, zice el, şi într-adevăr, după cum ai văzut, mi l-a trimis pe don Mothril, sfetnicul şi prietenul său.

Fernand înălţă din umeri în semn de ură şi de dispreţ totodată.

— Mă supun deci, urmă Frederic, răspunzându-şi propriului gând. Însă de cum am părăsit Coimbra am început să am bănuieli; ele sunt întărite de supravegherea cu care sunt înconjurat. Am să stau deci la pândă. Nu am numai doi ochi, ci şi pe cei ai credinciosului meu servitor Fernand; şi dacă Fernand mă va părăsi pentru a îndeplini vreo sarcină de care e neapărată nevoie, ai să-mi rămâi tu, căci vă iubesc pe amândoi la fel de mult.

Şi don Frederic întinse fiecăruia din cei doi tineri câte o mână pe care Agenor o duse respectuos la inimă, şi pe care Fernand o acoperi de sărutări.

— Seniore, spuse Mauleon, sunt fericit că iubesc şi sunt iubit astfel, dar sosesc prea târziu spre a-mi lua partea dintr-o prietenie atât de puternică.

— Vei fi fratele meu, zise don Frederic, vei intra în inima mea ca şi eu într-a ta; şi acum să nu mai vorbim de serbări şi de frumoasele lovituri de lance care ne aşteaptă la Sevilla. Să ne înapoiem în tabără.

În spatele primului cort pe lângă care trecu, don Frederic îl găsi pe Mo- thril care părea că stă de veghe; se opri şi-l privi pe maur fără a putea să-şi ascundă neplăcerea ce i-o pricinuia vederea lui.

— Seniore, îi spuse el lui Frederic, văzând că nimeni nu dormea în ta- bără, mi-a venit o idee: întrucât zilele sunt atât de fierbinţi, Alteţa Voastră n-ar fi de părere să pornească la drum? Luna s-a înălţat, noaptea e plăcută şi răcoroasă; vom mai scurta din nerăbdarea cu care vă aşteaptă regele fratele vostru.

— Dar dumneata, zise Frederic, dar litiera dumitale?

— O! Seniore, răspunse maurul, eu şi toţi ai mei suntem la

ordinele Senioriei Voastre.

— Atunci să mergem, mă învoiesc, dă ordin de plecare.

În vreme ce se înşeuau caii şi catârii, în vreme ce se strângeau corturile, Mothril se apropie de santinela rănită.

— Dacă vom face zece leghe în noaptea asta, întrebă el, vom fi străbătut primul lanţ de munţi?

— Da, răspunse soldatul.

— Şi dacă vom pleca mâine pe la orele şapte seara, la ce oră vom ajunge la vadul Zezerei?

— La ora unsprezece.

La ora arătată de soldat, ajunseră la noul popas. Felul acesta de a călători, aşa după cum prevăzuse maurul, fusese plăcut pentru toţi, iar el avusese cel mai mult de câştigat, putând să ascundă mai uşor litiera de privirile curi- oase ale lui Musaron.

Căci o singură preocupare îl frământa pe vrednicul scutier, aceea de a afla ce fel de comoară era tăinuită în cutia aurită pe care Mothril o păzea cu atâ- ta străşnicie.

Aşadar, ca un adevărat fiu al Franţei ce era, nu ţinu deloc seama de ce- rinţele noului climat în care se găsea, şi în toiul celei mai mari zăpuşeli a zilei începu să dea târcoale pe lângă corturi.

Soarele îşi arunca razele perpendicular; prin tabără nu se vedea ţipenie de om. Frederic se retrăsese în cort spre a rămâne singur cu gândurile lui. Fernand şi Agenor stăteau de vorbă sub cortul lor, când deodată îl văzură pe Musaron apărând la intrare. Scutierul avea acea figură zâmbitoare a omului care aproape a ajuns la ţinta de mult căutată.

— Senior Agenor, spuse el, o mare descoperire!

— Care? întrebă cavalerul, obişnuit cu şotiile scutierului său.

— Aceea că don Mothril vorbeşte litierei, iar litiera îi răspunde.

— Şi ce-şi spun? întrebă cavalerul.

— Am auzit convorbirea, însă n-am putut s-o înţeleg, deoarece maurul şi litiera vorbeau în limba arabă.

Cavalerul înălţă din umeri.

— Ce zici de-asta, Fernand? I-auzi, dacă ar fi să-l credem pe Musaron, comoara lui Mothril vorbeşte.

— Nu e nimic de mirare, răspunse pajul, deoarece comoara lui don Mo- thril e o femeie.

— Ah! făcu Musaron cam descumpănit.

— Tânără? întrebă în grabă Musaron.

— Tot ce se poate.

— Frumoasă?

— Îmi cereţi prea mult, senior cavaler, şi cred că asta e o întrebare la care puţine persoane, chiar din suita lui don Mothril, ar putea răspunde.

— Ei bine! eu o să aflu, spuse Agenor.

— Cum aşa?

— Întrucât Musaron a reuşit să ajungă până la cort, o să ajung şi eu. Noi cei care vânăm prin munţi suntem obişnuiţi să ne strecurăm din stâncă-n stâncă şi să surprindem capra neagră. Seniorul Mothril n-o fi el mai price- put şi mai bănuitor decât o capră neagră.

— Fie! spuse Fernand, mânat de un avânt plin de tinereţe nebunatic; însă cu o condiţie, să merg şi eu cu dumneavoastră.

— Vino, şi între timp Musaron va sta de pază.

Agenor nu se înşelase şi nu era nevoie de atâtea măsuri de prevedere. Era ora unsprezece dimineaţa. Soarele african îşi arunca cele mai fierbinţi raze, tabăra părea părăsită; santinelele spaniole şi maure căutaseră un pic de umbră fie sub o stâncă, fie sub un copac singuratic, în aşa fel încât, dacă n-ar fi fost corturile care să dea peisajului aparenţa de a fi locuit pentru moment, te-ai fi crezut în pustiu.

Cortul lui don Mothril era cel mai depărtat. Pentru a-l izola şi mai mult sau pentru a-i aduce puţină răcoare, fusese aşezat lângă un pâlc de copaci. Litiera fusese băgată în cort, iar la intrarea cortului atârna o draperie de stofă turcească ce împiedica privirea să pătrundă înăuntru. Musaron le arătă cu mâna cortul care adăpostea comoara. Numaidecât, după ce-l lăsară pe Musaron în locul unde se afla şi de unde putea să vadă tot ce se petrecea la cortul aşezat cu faţa spre tabără, cei doi tineri făcură un ocol şi ajunseră la marginea pădurii; odată ajunşi acolo, oprindu-şi răsuflarea, mergând pe vârful picioarelor, îndepărtând cu grijă crengile al căror foşnet le-ar fi trădat prezenţa, înaintară şi fără a fi auziţi de don Mothril ajunseră până la pânza circulară în mijlocul căreia se aflau maurul şi litiera lui.

De văzut nu se vedea nimic, dar în schimb se putea auzi.

— O! făcu Agenor, n-o să aflăm mare lucru din spusele lor, căci vorbesc în arabă.

Fernand îşi duse degetul la buze.

— Înţeleg araba, lăsaţi-mă să ascult.

Pajul trase cu urechea, iar cavalerul rămase nemijşcat şi tăcut.

— Ciudat, spuse Fernand după ce ascultase câteva clipe, vorbesc de dum- neavoastră.

— De mine! zise Agenor, nu se poate.

— Ba da. Nu mă înşel.

— Şi ce spun?

— Până acum a vorbit numai don Mothril. Tocmai a întrebat: „E vorba de cavalerul cu panaş roşu?”

Chiar în aceeaşi clipă un glas melodios şi impresionant, care te pătrundea drept la inimă, răspunse:

— Da, de cavalerul cu panaş roşu; e tânăr şi frumos.

— Fără îndoială că e tânăr, răspunse Mothril, căci are abia douăzeci de ani, dar frumos, asta o tăgăduiesc.

— Îşi poartă cu mândrie armele şi pare viteaz.

— Viteaz? Un vântură-lume! Un vultur din Pirinei care vrea să se înfrupte şi el din leşul Spaniei noastre!

— Ce spune? întrebă Agenor.

Pajul îi repetă râzând cuvintele lui Mothril.

Fruntea cavalerului se înroşi toată; duse mâna la mânerul spadei şi o tra- se pe jumătate din teacă. Fernand îl opri.

— Seniore, urmă pajul, aşa păţesc cei care ascultă pe la uşi; dar cred că o să-mi vină rândul şi mie; să ascultăm.

Glasul duios reluă, tot în arabă:

— E primul cavaler francez pe care-l văd; iartă-mi mica mea curiozitate. După cât se spune, cavalerii francezi sunt renumiţi prin curtenia lor. Acesta e în serviciul regelui don Pedro?

— Aissa, spuse Mothril cu un accent de mânie stăpânită, nu-mi mai vorbi despre acest tânăr.

— Dumneata mi-ai vorbit de el când l-am întâlnit în munţi. După ce mi-ai făgăduit că facem un popas sub copacii unde el ne-o luase înainte, m-ai îndemnat, aşa istovită cum eram să îndur o oboseală în plus ca să ajungem la Coimbra înainte ca seniorul francez să-i poată vorbi lui Frederic.

Fernand îşi sprijini mâna de braţul cavalerului; i se păru că

acum se lămurea taina maurului.

— Ce tot spune acolo? întrebă cavaleraL

Fernand îi repetă cuvânt cu cuvânt vorbele lui Mothril.

Între timp acelaşi glas continua cu un accent ce mergea până la inima ca- valerului, cu toate că nu-i înţelegea spusele:

— Dacă nu e viteaz, de ce pari că te temi atât de mult de el?

— Mă feresc de toată lumea, dar nu mă tem de nimeni, răspunse Mothril. Şi apoi, socotese că n-are rost să te mai ocupi de un om pe care în curând n-ai să-l mai vezi.

Mothril rostise aceste din urmă cuvinte cu un accent care nu mai lăsa nicio îndoială asupra înţelesului lor; Agenor îşi dădu seama, după mişcarea pe care o făcui pajul, că acesta aflase un lucru important.

— Fiţi cu ochii-n patru, senior de Mauleon, spuse el. Fie dintr-o pricină politică, fie din ură amestecată cu gelozie, aveţi în Mothril un duşman.

Agenor zâmbi dispreţuitor.

Amândoi ascultară din nou, dar nu mai auziră nimic. Câteva clipe mai târziu, îl zăriră pe Mothril cum se depărta printre copaci, îndreptându-se spre cortul lui don Frederic.

— Mi se pare, spuse Agenor, că acum ar fi momentul să o vedem şi să-i vorbim acestei frumoase Aissa, care nutreşte atâta simpatie pentru cavalerii francezi.

— Să o vedem, da, zise Fernand; să-i vorbim, nu. Căci să nu credeţi că Mothril a plecat fără să lase paznici la intrare

Şi cu vârful pumnalului făcu prin cusătura cortului o deschizătură strâmtă, prin care, oricât de strâmtă ar fi fost, privirea tot putea pătrunde.

Aissa era culcată pe un divan din stofă purpurie brodată cu aur; era cufundată într-una din acele visări tăcute şi zâmbitoare specifice femeilor din Orient, a căror întreagă viaţă aparţine senzaţiilor fizice. Într-o mână ţinea acel instrument muzical care se numeşte guzlă. Cealaltă mână şi-o strecurase prin păru-i negru presărat cu perle, care făcea să iasă mai bine la iveală degetele lungi şi subţiri cu unghiile roşite cu carmin. O privire galeşă şi rourată ţâşnea de sub pleoapele ei cu gene mătăsoase, părând să caute fiinţa pe care o vedea cu ochii minţii, spre a se fixa asupră-i.

— Ce frumoasă e! şopti Agenor.

— Seniore – spuse Fernand – gândiţi-vă că e o maură şi prin urmare o duşmancă a sfintei noastre religii.

— Nu-i nimic, am s-o creştinez.

În momentul acela îl auziră pe Musaron tuşind. Era semnalul convenit în cazul când s-ar fi apropiat cineva de pădure; cu aceeaşi grijă de a nu fi vă- zuţi, cei doi tineri o luară înapoi pe drumul pe care veniseră. Ajungând la marginea pădurii, zăriră o mică trupă compusă din vreo doisprezece călăreţi arabi şi castiliani, venind dinspre Sevilla. Aceştia merseră drept la Mothril care, zărindu-i, se oprise la câţiva paşi de cortul marelui maestru. Călăreţii veneau din partea regelui don Pedro şi aduceau o nouă depeşă fratelui său. Această depeşă era însoţită de o scrisoare pentru Mothril. După ce îşi citi scrisoarea, Mothril intră în cortul lui don Frederic, rugându-i pe noii sosiţi să mai aştepte o clipă, în cazul când marele maestru ar fi dorit să ceară vreo lămurire.

— Iar ai venit! spuse don Frederic văzându-l pe Mothril apărând în cortul său.

— Seniore, ceea ce-mi dă îndrăzneala de a pătrunde până la Alteţa Voas- tră este un mesaj din partea onoratului nostru rege, mesaj ce vă este adresat şi pe care n-am vrut să întârzii în a vi-l înmâna.

Şi întinse scrisoarea lui don Frederic, care o luă cu oarecare şovăială. Dar, de la primele rânduri pe care le citi, fruntea i se însenină.

În scrisoare se spunea:

„Prea iubitul meu frate, grăbeşte-te, căci curtea mea e de-acum plină de cavaleri de toate naţiile. Sevilla nu mai poate de bucurie în aşteptarea vi- teazului mare maestru al ordinului Sfântului Iacob. Cei pe care-i vei aduce cu tine vor fi bineveniţi; dar nu-ţi îngreuna mersul cu un cortegiu prea nu- meros. Fala mea va fi să te văd, fericirea mea să te văd repede”.

În momentul acela, Fernand şi Agenor, cărora această nouă trupă ce se îndrepta spre cortul lui don Frederic le pricinuia oarecare nelinişte, intrară şi ei în cort.

— Ia te uită, spuse don Frederic întinzând lui Agenor scrisoarea regelui; citeşte şi vezi ce spune despre primirea ce ne aşteaptă.

— Alteţa Voastră nu adresează câteva cuvinte de bun venit

celor ce i-au adus scrisoarea? întrebă Mothril.

Don Frederic făcu un semn din cap şi ieşi. Apoi, după ce le mulţumi pentru graba de care dăduseră dovadă, căci aflase că veniseră de la Sevilla în cinci zile, Mothril se adresă şefului:

— Îţi opresc soldaţii ca să-i aducem mai multă cinstire marelui maestru. Iar tu înapoiază-te cu iuţeala rândunicii şi spune-i regelui don Pedro că prinţul se află în drum spre Sevilla1.

Apoi îi şopti:

— Spune-i regelui că nu mă voi întoarce fără dovada pe care i-am făgă- duit-o.

Călăreţul arab se înclină şi, fără să scoată un cuvânt, fără să se mai odih- nească nici el nici calul, plecă din nou ca o săgeată.

Această recomandare făcută în şoaptă nu-i scăpă lui Fernand şi, cu toate ca nu ştia despre ce este vorba pentru că nu auzise cuvintele lui Mothril, socoti de datoria lui să-i spună stăpânului că această plecare a şefului abia sosit dădea cu atât mai mult de bănuit cu cât acest şef era maur, iar nu castilian.

— Ascultă, îi spuse Frederic când rămaseră singuri. Primejdia, dacă e vreuna, nu mă poate ameninţa nici pe mine, nici pe tine, nici pe Agenor; noi suntem oameni încercaţi care nu ne temem de primejdie. Însă la castelul Medina Sidonia se află o fiinţă slabă şi fără apărare, o femeie care a suferit destul până acum pentru mine şi din pricina mea. Trebuie să te duci tu acolo, trebuie să mă părăseşti; trebuie, printr-un mijloc oarecare, a cărui alegere o las la iscusinţa ta, să ajungi până la ea şi s-o înştiinţezi să se fe- rească. Tot ce n-aş putea să-i spun într-o scrisoare, îi vei spune tu prin viu grai.

— Voi pleca atunci când doriţi; ştiţi că vă stau cu totul la dispoziţie.

Frederic se aşeză la o masă şi scrise pe un pergament câteva rânduri, după care îşi puse pecetea; abia terminase când Mothril intră din nou în cortul său.

— După cum vezi, spuse don Frederic, şi eu îi scriu din partea mea regelui don Pedro. Mi s-a părut că dacă i-aş fi trimis un răspuns verbal prin omul dumitale, ar fi însemnat să-i primesc scrisoarea cu destulă răceală. Mâine dimineaţă Fernand va pleca.

Drept răspuns, maurul făcu o plecăciune; de faţă cu el marele maestru vârî pergamentul într-un săculeţ brodat cu perle fine şi

i-l dădu pajului.

— Ştii ce ai de făcut? îl întrebă el.

— Da, monseniore, ştiu.

— Dar, spuse Mothril, întrucât Alteţa Voastră îl preţuieşte atât de mult pe cavalerul francez, de ce nu-l trimite în locul pajului său de care are mai multă nevoie. I-aş da o escortă de patru oameni de-ai mei şi, predându-i regelui scrisoarea – o scrisoare de la fratele său – ar merita dintr-odată fa- vorurile pe care socoteaţi să le cereţi pentru el.

Şiretlicul maurului îl puse o clipă în încurcătură pe don Frederic, însă Fernand îi veni în ajutor.

— Cred că regelui Castiliei trebuie să i se trimită un spaniol. De altfel, pe mine m-a ales prima dată Alteţa Voastră şi, în afara unui ordin categoric din partea sa, doresc să păstrez cinstea acestei misiuni.

— Bine, răspunse don Frederic, nu vom schimba nimic din ce am hotă- rât.

— Monseniorul este stăpânul, zise Mothril, iar noi toţi de aici nu avem altă datorie decât să-i îndeplinim poruncile, şi eu tocmai veneam să le pri- mesc.

— În ce privinţă?

— În privinţa plecării. N-am rămas înţeleşi că vom călători noaptea ca şi ieri? Alteţa Voastră s-a simţit rău călătorind noaptea?

— Ba nu, dimpotrivă.

— Ei bine! nu mai avem decât o oră sau două de lumină, urmă Mothril, ar fi deci timpul să plecăm.

— Dă ordinele cuvenite. Eu voi fi gata.

Mothril ieşi.

— Ascultă, îi spuse don Frederic lui Fernand: avem de trecut râul care coboară din Sierra Estrella şi se varsă în Tajo. În momentul trecerii are să fie, aşa cum se întâmplă întotdeauna, o oarecare învălmăşeală; ai să profiţi de ea când vei ajunge pe celălalt mal, ca să te îndepărtezi numaidecât; căci cred că nici tu nu te sinchiseşti mai mult decât mine de escorta pe care ţi-a propus-o maurul. Numai să fii foarte prevăzător în timpul călătoriei, şi mai cu seamă după ce vei fi sosit, căci ştii că *ea* este păzită cu străşnicie.

— Da, monseniore, ştiu.

Mothril nu pierdu nicio clipă spre a da ordinele cuvenite. Caravana porni la drum în ordinea obişnuită, adică o avangardă de călăreţi mauri cerceta drumul; venea apoi don Frederic supravegheat de Mothril, iar la urmă liti- era şi ariergarda.

Către orele zece, străbătuseră lanţul de munţi şi coborau la vale. O oră mai târziu, printre copacii ce creşteau pe povârnişul muntelui, se zări o fâşie albăstruie ce semăna cu o panglică lungă şi şerpuită din care, în diferite locuri, luna făcea să ţâşnească mii de scântei.

— Iată Zezera, spuse Mothril; cu îngăduinţa Alteţei Voastre, voi pune să se cerceteze Vadul.

Era un prilej pentru don Frederic să rămână câteva clipe singur cu Age- nor şi cu Fernand. Astfel că se grăbi să-i dea drumul maurului, printr-un semn de încuviinţare făcut din cap.

După cum se ştie, Mothril nu mergea fără litieră; de aceea făcu un ocol spre ariergardă şi apăru apoi însoţind comoara care îl preocupase atât de mult pe Musaron înainte de a afla ce fel de comoară era.

— E rândul meu acum să cer o îngăduinţă Alteţei Voastre. Noi francezii avem obiceiul să trecem râurile chiar prin locul unde ne găsim; aş vrea să ajung de partea cealaltă a râului în acelaşi timp cu maurul.

Era încă un mijloc pentru don Frederic de a-i putea da lui Fernand ul- timele instrucţiuni fără să-l audă nimeni.

— Fă cum crezi, îi spuse el cavalerului, dar fereşte-te de vreo primejdie, ştii că am nevoie de tine.

— Monseniorul ne va regăsi pe malul celălalt.

Şi făcând în sens opus acelaşi drum pe care-l făcuseră maurul şi litiera, cavalerul dispăru printre cotiturile muntelui însoţit de Musaron.

V

TRECEREA RÂULUI

Maurul, care plecase primul, ajunse tot primul la ţărmul râului.

Fără îndoială că, fie la venire, fie în timpul unei alte călătorii, el cercetase vadul pe care venea să-l recunoască acum căci fără nicio şovăială coborî până la ţărm, pierzându-se până la jumătatea corpului printre leandrii care, în partea de miazăzi a Spaniei şi Portugaliei, însoţesc aproape totdeauna fluviile. La un semn al lui, conductorii litierei apucară catârii de căpăstru şi, după ce Mothril le arătă drumul pe care trebuiau să-l urmeze şi care era uşor de recunoscut după o pădurice de portocali ce se afla în acea direcţie, intrară în apă şi începură să traverseze râul, operaţiune pe care o aduseră la îndeplinire fără ca apa să treacă mai sus de burta catârilor. Cu toată sigu- ranţa pe care părea să o aibă Mothril că vadul nu prezintă nicio primejdie, urmări tot timpul cu privirile mersul litierei până când ajunse cu bine pe celălalt mal.

Abia atunci se uită în jurul lui şi, aplecându-se până la înălţimea leandrilor întrebă:

— Eşti acolo?

— Da, răspunse un glas.

— Ai să-l recunoşti pe paj, nu-i aşa?

— Este cel care a asmuţit câinele.

— Scrisoarea se află într-un săculeţ pe care-l poartă atârnat la

şold într-o mică tolbă. Mie îmi trebuie tolba asta.

— O veţi avea, răspunse maurul.

— Atunci pot să-l chem? Eşti gata?

— Am să fiu când va veni timpul.

Mothril urcă din nou pe ţărm şi se îndreptă spre don Frederic şi Fernand.

În timpul acesta Agenor şi Musaron ajunseseră la rându-le pe malul râului, şi aşa cum spusese, fără să-i pese de adâncimea apei, cavalerul îşi împinse cu curaj calul în mijlocul curentului.

Râul era puţin adânc pe lângă maluri. Cavalerul şi scutierul se afundară deci încet şi treptat. Dincolo de jumătatea drumului, calul pierdu pământul de sub picioare; dar susţinut de frâu şi de îndemnurile cavalerului, el înotă din răsputeri şi dădu iar de pământ la vreo douăzeci de paşi mai departe. Musaron îşi urma stăpânul întocmai ca o umbră; şi, după ce îşi conduse calul aproape la fel, ajunse şi el teafăr şi nevătămat de cealaltă parte a cu- rentului. După cum îi era obiceiul, voi să se laude cu această ispravă, dar stăpânu-său, ducând un deget la buze, îi făcu semn să tacă. Amândoi ajunseră deci pe malul celălalt fără să se audă altceva decât uşorul clipocit al apei şi fără ca vreo mişcare să-i fi destăinuit lui Mothril trecerea cavalerului.

Ajuns acolo, Agenor se opri, descăleca şi aruncă frâul calului în mâinile lui Musaron, apoi făcând un ocol, ajunse la cealaltă margine a pădurii de portocali, în faţa căreia vedea friza aurită a litierei luminată de o rază de lu- nă; de altfel, chiar dacă n-ar fi ştiut unde se afla, tot ar fi găsit-o cu uşurinţă. Acordurile tremurătoare ale guzlei răsunau în noapte, fiind o dovadă că Aissa, ca să-şi mai treacă timpul până la sosirea păzitorului ei, se apucase să cânte din acel instrument. La început, nu erau, decât nişte acorduri răzleţe aruncate în vânt şi în noapte de către degetele distrate ale muzicantei. Dar acestor acorduri le urmară cuvinte care, deşi traduse din arabă, erau cântate în cea mai curată castiliană. Frumoasa Aissa cunoştea aşadar spaniola. Ca- valerul ar fi putut deci să-i vorbească; el continuă să se apropie, călăuzit de astă dată şi de muzică şi de voce.

Aissa trăsese perdelele litierei din partea opusă râului, şi fără îndoială spre a se supune poruncilor stăpânului, cei doi conductori se retrăseseră la vreo douăzeci de paşi mai departe. Tânăra era culcată în litiera luminată de cea mai strălucitoare

rază a lunii, al cărei mers îl urmărea pe cerul fără nori. Ţinuta ei, ca a tuturor fetelor din Orient, era plină de graţie firească şi de senzualitate.

Părea să aspire prin toţi porii acele parfumuri ale nopţii pe care o adiere caldă dinspre sud le împingea dinspre Ceuta spre Portugalia. Cât priveşte cântecul, acesta era o compoziţie orientală.

După ce termină cântecul, ale cărui ultime acorduri mai vibrau armonios în aer, cavalerul, nemaiputându-şi stăpâni nerăbdarea, apăru în spaţiul liber luminat de razele lunii, aflat între pădurice şi litieră. Văzând un bărbat ivin- du-se pe neaşteptate, o femeie din Occident ar fi scos un ţipăt şi ar fi chemat în ajutor. Frumoasa maură nu făcu niciuna, nici alta; se sprijini doar în mâna stânga şi cu dreapta scoase de la brâu un mic pumnal; dar aproape numaidecât, recunoscându-l pe cavaler, vârî pumnalul în teacă, îşi lăsă ca- pul pe una din mâinile îndoite alene şi, ducând-o pe cealaltă pe buze, îi făcu semn să se apropie fără zgomot. Agenor se supuse. Draperiile lungi ale liti- erei, precum şi valtrapurile care acopereau catârii formau un fel de perete care îl ferea de privirile celor doi paznici ocupaţi de altfel să se uite spre celălalt mal la pregătirile de trecere ale lui Fernand şi don Frederic; se apro- pie deci cu îndrăzneală de mâna pe care tânăra o scosese din litieră; i-o luă şi apăsându-şi buzele pe ea spuse:

— Aissa mă iubeşte şi eu o iubesc pe Aisa.

— Cei din ţara ta sunt oare vrăjitori, de pot citi astfel în inima femeilor tainele pe care nu le-au încredinţat decât nopţii şi singurătăţii?

— Nu, răspunse cavalerul; dar ei ştiu că dragostea cheamă dragoste. Oare voi fi avut nefericirea să mă înşel?

— Ştii bine că nu, răspunse tânăra. De când Mothril mă târăşte după el şi mă păzeşte de parcă i-aş fi soţie iar nu fiică, mi-au trecut prii faţa ochilor cei mai frumoşi cavaleri mauri şi castilieni, fără să-mi ridic privirile de la perlele ce-mi împodobesc brăţara şi fără ca gândurile să mi se desprindă de la ru- găciunea în care eram cufundată. Dar cu tine nu s-a întâmplat la fel; de cum te-am întâlnit în munţi, aş fi voit să cobor din litieră şi să te urmez. Poate te miri că-ţi vorbesc astfel, dar eu n-am trăit la oraş. Sunt o floare a singu- rătăţii, şi aşa

cum floarea îşi dăruieşte parfumul celui care o culege şi apoi moare, tot astfel şi eu îţi voi dărui dragostea mea dacă o vei primi şi voi mu- ri dacă nu o vei primi.

După cum Agenor era primul bărbat asupra căruia îşi oprise privirile frumoasa maură, la fel şi ea era prima femeie care, prin armonia glasului, a gestului şi a privirii, îi trezise în inimă fiori atât de plăcuţi. Se pregătea aşadar să răspundă acestei ciudate mărturii prin care, în loc să se apere, i-o lua parcă înaintea dorinţelor lui, când deodată răsună un ţipăt dureros, cumplit, sfâşietor, care îi făcură să tresară pe Agenor şi pe tânăra maură. În acelaşi timp se auzi vocea marelui maestru, care striga de pe malul celălalt:

— Ajutor! Agenor! Ajutor! Fernand se îneacă!

Tânăra, printr-o mişcare iute, ieşi pe jumătate din litieră, atinse uşor cu buzele fruntea tânărului şi îi spuse doar atât:

— Am să te mai văd, nu-i aşa?

— Ţi-o jur pe sufletul meu, răspunse Agenor.

— Du-te acum în ajutorul pajului, spuse ea, îndepărtându-l cu o mână şi cu alta înohizând perdelele.

Din două salturi şi datorită unui mic ocol, cavalerul ajunse pe malul râu- râului. Într-o clipă îşi desprinse spada şi pintenii. Cum din fericire era fără armură, se avântă spre punctul unde vâltoarea apei arăta dispariţia pajului.

Iată ce se petrecuse:

Aşa cum am arătat mai sus, după ce se îngrijise de trecerea litierei şi după ce-i dăduse lămuririle cuvenite maurului ascuns printre leandri, Mothril se înapoiase la marele maestru şi la Fernand care aşteptau la vreo sută de paşi de ţărm împreună cu restul suitei.

— Seniore, spuse maurul, vadul a fost găsit, şi după cum poate vedea Al- teţa Sa, litiera a ajuns pe malul celălalt fără accident. Totuşi pentru mai multă siguranţă, voi face chiar eu pe călăuza mai întâi pentru paj, apoi pentru Alteţa Voastră, iar oamenii mei vor trece după aceea.

Această propunere se potrivea atât de bine cu dorinţele marelui maestru încât nici nu-i trecu prin minte să se împotrivească. Într-adevăr, nimic nu putea uşura mai bine ducerea la îndeplinire a planului stabilit de Fernand şi don Frederic.

— Bine, îi spuse el lui Mothril. Fernand are să treacă primul şi cum tre- buie să ajungă înaintea noastră la Sevilla, îşi va continua drumul, în vreme ce noi vom trece râul.

Mothril făcu o plecăciune ca semn că nu vedea nicio piedică la această dorinţă a marelui maestru.

— Ai ceva de comunicat regelui don Pedro, fratele meu, cu prilejul ple- cării lui Fernand? întrebă don Frederic.

— Nu, monseniore, răspunse maurul; curierul meu a plecat şi va ajunge înaintea trimisului vostru.

— Bine atunci, zise don Frederic, porneşte înainte.

Deşi distanţa până la râu era mică, don Frederic găsi timpul să-i rea- mintească lui Fernand sfaturile date. Îl iubea mult pe acest paj pe care îl luase pe lângă el de mic copil, iar tânărul îi era adânc devotat. Astfel că don Frederic nu şovăise să-i dezvăluie în ciuda tinereţii sale cele mai intime tai- ne.

Mothril aştepta pe malul râului. Totul era liniştit. Peisajul luminat de lună, cu umbra munţilor din apropiere, cu reflexele argintii ale râului, părea să facă parte din acele împărăţii ale zânelor ce apar numai în vis. Omul cel mai bănuitor, văzând această tăcere şi limpezime a nopţii, chiar dacă l-ar fi înştiinţat cineva, n-ar fi voit să creadă că-l paşte vreo primejdie.

De aceea Fernand, curajos din fire şi cam zvăpăiat, aşa cum sunt toţi la vârsta lui, nu încercă nici cea mai mică teamă şi îşi împinse calul în râu îna- poia catârcii maurului.

Mothril mergea înainte. Vreme de câteva minute, calul şi catârca simţiră fundul apei; dar încet-încet maurul o luă spre dreapta.

— Te depărtezi de drum, Mothril! strigă don Frederic de pe mal. Bagă de seamă, Fernand, bagă de seamă!

— Nu vă temeţi de nimic, monseniore, răspunse Mothril, deoarece eu merg înainte. Dacă ar fi vreo primejdie, aş fi cel dintâi care s-o recunosc.

Răspunsul era vrednic de crezare. Astfel, cu toate că maurul se îndepărta din ce în ce mai mult de linia dreaptă, pe Fernand nu-l încercă nicio bănu- ială. De altfel, poate că acesta era mijlocul folosit de călăuza lui spre a tăia curentul cu mai puţină greutate.

Catârca maurului pierdu pământul de sub picioare şi calul lui Fernand începu să înoate; dar pajului puţin îi păsa, căci el însuşi

înota destul de bine ca să poată traversa râul, în cazul când ar fi fost silit să recurgă la propriile sale forţe.

Marele maestru continua să observe trecerea cu o îngrijorare crescândă.

— Ai schimbat direcţia, Mothril! strigă el; ai schimbat direcţia. Ţine-o la stânga, Fernand.

Dar Fernand, care îşi simţea calul înotând cu putere şi care de altfel era mereu precedat de maur, nu simţi niciun fel de teamă în această traversare, în care nu vedea decât un joc, şi întorcându-se în şa, răspunse:

— Nu vă temeţi, monseniore, sunt pe drumul cel bun, pentru că seniorul Mothril merge înaintea mea.

Dar făcând această mişcare, îi apăru o nălucă ciudată; în dâra pe care o lăsa după el calul, i se păru că zăreşte capul unui om care se scufundase în- dată ce întorsese el capul, însă nu atât de repede totuşi ca să nu fie văzut.

— Senior Mothril – îi spuse el maurului – mi se pare într-adevăr că am greşit drumul. Litiera dumitale nu a trecut pe aici şi, dacă nu mă înşel, o văd colo scăldată de razele lunii lângă păduricea de portocali, cu mult la stânga noastră.

— Nu este decât o mică spaţiune mai adâncă, răspunse maurul, şi într-o clipă o să prindem iar pământul sub picioare.

— Te depărtezi, te depărtezi, îi strigă încă odată don Frederic, care acum însă era atât de departe încât glasul lui abia ajungea până la copil.

— Într-adevăr, spuse Fernand care începea să fie cuprins de oarecare îngrijorare, văzând sforţările zadarnice pe care le făcea calul târât parcă de o putere necunoscută spre curent, în vreme ce Mothril, stăpân pe catârca lui rămânea la stânga, destul de departe de el.

— Senior Mothril, strigă pajul, e o trădare la mijloc.

Abia rostise aceste cuvinte, când calul necheză pe neaşteptate, şi aple- cându-se într-o parte, bătu apa cu putere, însă fără a înota ca mai înainte cu piciorul drept. Aproape numaidecât necheză şi mai dureros şi încetă să înoate şi cu piciorul stâng. Atunci, nemaisusţinându-se decât pe cele două picioare din faţă, animalul îşi afundă pe nesimţite crupa în apă.

Fernand văzu că sosise clipa să se arunce în râu, dar în zadar voia să-şi scoată picioarele din scări, căci se simţea parcă legat

de cal.

— Ajutor! ajutor! strigă Fernand.

Acest strigăt dureros îl auzise Agenor, strigăt ce-l trezise din admiraţia în care îl împinsese înfăţişarea şi glasul frumoasei maure.

Într-adevăr, calul continua să se scufunde; numai nările mai rămăseseră la suprafaţa apei şi suflau cu multă greutate, în vreme ce picioarele din faţă făceau să ţâşnească apa de jur împrejurul lui.

Fernand voi să strige pentru a doua oară ajutor, dar smuls de acea putere ascunsă căreia mai încercase zadarnic să i se împotrivească, urmă calul în adânc; doar mâna ridicată spre cer ca pentru a cere răzbunare sau ajutor se mai mişcă o clipă deasupra bulboanei, dar, ca şi restul corpului, dispăru în curând. Nu se mai văzu decât un vârtej, care din fundul râului urca la su- prafaţă, unde veniră să se spargă numeroase băşici înroşite de sânge.

Doi prieteni se repeziseră în ajutorul lui Fernand, de o parte Agenor, du- pă cum am mai spus, de alta câinele obişnuit să asculte de glasul pajului aproape cu acelaşi devotament ca şi de al stăpânului.

Amândoi căutară în zadar, cu toate că de două sau de trei ori Agenor văzu câinele scufundându-se în aceeaşi direcţie; a treia oară chiar, animalul reapăru gâfâind şi ţinând în gură un petic de stofă. Şi, ca şi cum smulgând acest petic, el ar fi făcut tot ce-i stătea în puteri, înotă spre mal, culcându-se la picioarele stăpânului, şi scoase unul din acele urlete jalnice şi deznădăjduite care fac, atunci când se aud în toiul nopţii, să îngheţe şi inimile cele mai tari. Peticul de stofă era tot ce mai rămânea din nefericitul Fer- nand.

Noaptea trecu în cercetări zadarnice. Don Frederic, care la rându-i tre- cuse râul fără niciun accident, rămase toată noaptea pe mal. Nu se putea hotărî să părăsească acest mormânt mişcător din care nădăjduia la fiece clipă să-l vadă ieşind pe prietenul lui.

Câinele urla la picioarele sale.

Agenor, visător şi posomorât, ţinea în mână peticul de stofă, adus de câine, şi părea să aştepte cu nerăbdare ivirea zorilor.

Mothril care, la rându-i, stătuse mult timp aplecat printre

leandri ca şi când l-ar fi căutat pe tânăr, se înapoiase cu faţa răvăşită, repetând Allah! Allah! şi căuta să-l mângâie pe marele maestru cu acele fraze banale care sunt o durere în plus pentru cel ce suferă.

Zorile se iviră; primele raze îl luminară pe Agenor care stătea la picioarele lui don Frederic. Se vedea bine că aştepta această clipă cu nerăbdare, căci abia pătrunseseră primele raze prin deschizătura cortului, că se şi apropie de deschizătură şi privi cu adâncă atenţie peticul de stofă smuls din tunica nefericitului paj.

Această cercetare îi întări de bună seamă bănuielile, căci îi spuse, clă- tinând dureros din cap, marelui maestru:

— Seniore, iată o întâmplare foarte regretabilă şi mai ales foarte ciudată.

— Da, răspunse Frederic, foarte regretabilă şi foarte ciudată! De ce mi-a trimis providenţa o asemenea durere?

— Monseniore, spuse Agenor, cred că nu trebuie să învinuim providenţa de toate astea. Priviţi această ultimă rămăşiţă de la prietenul pe care-l plân- geţi.

— Ochii mi s-or împăienjeni privind-o, spuse don Frederic, şi mi s-ar umple de lacrimi.

— Dar nu vedeţi nimic, seniore?

— Ce vrei să zici?

— Vreau să zic că tunica nefericitului Fernand era albă ca veşmântul unui înger. Vreau să zic că apa râului e limpede şi curată cum e cristalul, şi cu toate astea, uitaţi-vă, monseniore, culoarea acestui petic e roşcata. A fost sânge pe această stofă.

— Sânge!

— Da, monseniore.

— Allan s-o fi rănit căutând să-l prindă pe cel pe care-l iubea; căci, după cum vezi, şi el are pe cap aceeaşi roşeaţă de sânge.

— La început am gândit şi eu la fel, monseniorer dar în zadar m-am uitat că n-am văzut nicio rană. Sângele nu vine de la câine.

— Dar nu cumva Fernand s-o fi lovit chiar el de vreo stâncă?

— Monseniore, m-am scufundat în locul unde a dispărut şi de jur îm- prejur apa are o adâncime de mai bine de douăzeci de

picioare[12]. Dar iată ceva care ne-ar putea lămuri. Uitaţi-vă la sfâşietura făcută în stofă.

— Sunt dinţii câinelui.

— Nu, monseniore! căci iată locul destul de vizibil unde a muşcat câi- nele. Asta e o ruptură făcută de un instrument tăios, de lama unui pumnal.

— O! Ce idee îngrozitoare! strigă don Frederic ridicându-se palid la faţă, cu părul zbârlit, cu privirile furioase şi pline de spaimă. Ai dreptate! Ai drep- tate! Fernand era un înotător neîntrecut; calul lui, crescut în hergheliile mele, a traversat de sute de ori cursuri de apă cu mult mai repezi decât acesta. La mijloc e o crimă, Agenor. O crimă!

— N-aş avea nicio îndoială, seniore, dacă aş vedea vreun motiv.

— Ah! e adevărat. N-ai de unde să ştii că ajungând pe acest mal, Fernand avea să mă părăsească, nu spre a se duce la regele don Pedro, aşa cum îi spusesem maurului, care desigur că n-a crezut, ci spre a îndeplini o în- sărcinare pe care i-o dădusem. Sărmanul meu prieten! Confidentul meu atât de credincios şi atât de sigur, a cărui inimă nu se deschidea decât pentru mine. Vai! pentru mine şi prin mine a murit.

— Chiar aşa fiind, monseniore, este de datoria noastră a tuturor să mu- rim pentru Alteţa Voastră.

— Vai! cine poate şti ce urmări groaznice va avea această moarte, mur- mură don Frederic răspunzând propriului gând.

— De ce nu sunt prietenul vostru aşa cum a fost Fernand, spuse cu tris- teţe cavalerul, aş moşteni încrederea pe care i-aţi arătat-o lui, şi v-aş servi cum v-a servit el.

— Ai dreptate, Agenor, spuse prinţul întinzându-i mâna şi privindu-l cu aceeaşi nespusă blândeţe de care toţi se mirau văzând-o strălucind în privirea unui asemenea om. Făcusem doua părţi din inima mea, una pentru tine, alta pentru Fernand. Întrucât Fernand a murit, tu eşti de azi înainte singurul meu prieten, şi am să ţi-o dovedesc spunându-ţi ce însărcinare primise Fernand de la mine. Trebuia să ducă o scrisoare compatrioatei tale, regina dona Bianca.

— Ah! iată motivul, zise Agenor, şi unde se afla scrisoarea?

---

[12]12-Veche unitate de măsură echivalentă cu 0,3248 m. Deci douăzeci de picioare fac aproximativ 6,50 m. (T.N.)

— Scrisoarea se afla în tolba pe care o purta atârnată de şold. Dacă Fer- nand a fost într-adevăr ucis – şi acum cred că a fost, dacă ucigaşii i-au târât cadavrul, care de altfel n-a mai apărut, pe vreun mal pustiu şi mai depărtat al râului, taina mea e descoperită, iar noi suntem pierduţi.

— Dar dacă e aşa, monseniore, spuse Agenor, nu vă mai duceţi la Sevilla. Fugiţi! Sunteţi încă destul de aproape de Portugalia spre a ajunge fără nicio piedică în bunul vostru oraş Coimbra şi spre a vă pune în siguranţă înapoia zidurilor ei.

— A nu merge la Sevilla, înseamnă să o părăsesc pe *ea*; a fugi, înseamnă să trezesc bănuieli care nu există, dacă moartea lui Fernand nu e decât un accident obişnuit. De altfel don Pedro o ţine închisă pe dona Bianca şi prin ea mă ţine şi pe mine. Voi merge la Sevilla.

— Dar atunci cu ce vă pot fi de folos, întrebă cavalerul. Nu-l pot înlocui pe Fernand? Nu-mi puteţi da mie o scrisoare la fel ca aceea pe care i-aţi dat-o lui, un semn de recunoaştere? Eu nu sunt un copil de şaisprezece ani; nu port o tunică din postav subţire căptuşită cu mătase, eu am o platoşă bună care a tocit pumnale mai primejdioase decât toate hangerele şi iataganele maurilor.Daţi-mi scrisoarea căci eu voi putea ajunge, şi dacă altuia îi trebuie opt zile până acolo, vă făgăduiesc că va primi scrisoarea în patru zile.

— Mulţumesc, viteazul meu francez. Dar dacă regele va fi informat, în- seamnă că primejdia va fi îndoită. Mijlocul pe care-l întrebuinţasem nu e bun, pentru că Dumnezeu n-a îngăduit să reuşească. Acum vom face cum ne vor sfătui împrejurările. Ne vom continua drumul ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic. Cu două zile înainte de a ajunge la Sevilla, în momentul când se va fi uitat toată întâmplarea, te vei despărţi de mine, vei face un ocol şi, în vreme ce eu voi intra în Sevilla pe o poartă, tu vei intra pe alta. Apoi seara te vei strecura în alcazarul regelui, unde vei rămâne ascuns în prima curte, aceea pe care o umbresc nişte platani înalţi şi în mijlocul căreia se află un bazin de marmură împodobit cu capete de lei; ai să vezi nişte ferestre cu perdele de purpură – este locuinţa ce mi se dă de obicei când mă duc să-mi vizitez fratele. La miezul nopţii vino sub ferestre – am să ştiu atunci, după primirea ce mi-o va face regele don Pedro, dacă avem a ne teme de ceva sau dacă mai putem

nădăjdui. Am să-ţi vorbesc, şi dacă nu voi putea să-ţi vorbesc, am să-ţi arunc un bilet care-ţi va spune ce trebuie să faci. Jură-mi doar să îndeplineşti îndată fie ce-ţi voi spune, fie ce-ţi voi scrie.

— Vă jur pe sufletul meu, monseniore, spuse Agenor, că voinţa voastră va fi îndeplinită punct cu punct.

— Bine! zise don Frederic – iată-mă puţin mai liniştit. Bietul Fernand!

— Monseniore, spuse Mothril care apăru la intrarea cortului, Alteţa Voastră va binevoi să-şi aducă aminte că n-am făcut astă-noapte decât ju- mătate din drumul ce trebuia să-l facem? Dacă ar vrea să pornească ple- carea, am ajunge în trei sau patru ore la umbra unei păduri pe care o cunosc pentru ca m-am oprit acolo la venire, şi vom sta până va trece căldura zilei.

— Să plecăm, răspunse don Frederic – nimic nu mă mai reţine aici, acum când am pierdut orice speranţă de a-l revedea pe Fernand.

Şi caravana porni la drum, dar nu fără ca marele maestru şi cavalerul să întoarcă deseori privirile spre râu, repetând de tot atâtea ori, cu o ex- clamaţie dureroasă ieşită din piept: „Bietul Fernand! Bietul Fernand!”

Astfel continuă călătoria lui don Frederic spre Sevilla.

VI

CUM A AJUNS MOTHRIL LA REGELE DON PEDRO DE CASTILIA ÎNAINTEA MARELUI MAESTRU

Există oraşe care, prin aşezarea pe care le-a hărăzit-o natura, prin co- morile de frumuseţe cu care au fost îmbogăţite de oameni, par să fie nu numai de fapt, dar chiar şi de drept, reginele ţinuturilor ce le înconjură; aşa este Sevilla, acea regină a frumoasei Andaluzii, ea însăşi una din regiunile regeşti ale Spaniei. Astfel că maurii, care o cuceriseră cu bucurie, care o păstraseră cu dragoste, o părăsiră cu durere, lăsându-i coroana Orientului cu care îi împodobiseră fruntea vreme de trei secole.

Unul din palatele cu care înzestraseră, în timpul şederii lor, această sultană favorită, era cel pe care-l locuia don Pedro şi în care îi vom transpune pe cititorii noştri.

Pe o terasă de marmură, unde portocalii şi lămâii mirositori, împreună cu rodii şi mirţi, formează o boltă atât de deasă încât razele soarelui nu o pot străbate, sclave maure aşteaptă ca razele arzătoare ale zilei să-şi stingă do- goarea în mare. Atunci vântul serii începe să adie; sclavele stropesc lespezile cu apă de trandafir şi cu smirnă, şi briza care trece duce cu ea prin aer par- fumurile naturale şi cele artificiale amestecate la un loc precum podoaba şi frumuseţea. Sub acoperişul pe care-l formează grădinile suspendate ale acestui al doilea Babilon, sclave maure aduc atunci paturi de mătase şi per- ne moi, căci odată cu noaptea, Spania va reveni la viaţă, odată cu răcoarea serii străzile, locurile de plimbare şi terasele se vor popula din nou.

Curând draperia ce desparte terasa de un apartament spaţios se dă la o parte şi apare un bărbat de braţul căruia se sprijină o femeie frumoasă de vreo douăzeci şi patru sau douăzeci şi cinci de ani, cu părul negru şi neted, cu ochii negri şi catifelaţi, cu pielea mată, de culoare brun-închisă, ce vă- deşte frăgezimea femeilor din sud; bărbatul, dimpotrivă, are douăzeci şi opt de ani, e blond, de statură înaltă, şi poartă în ochi şi pe chipul pe care nu i l-a putut bronza soarele Spaniei, toate trăsăturile transmise prin naştere ale raselor din nordul Europei.

Femeia este dona Maria Padilla; bărbatul este regele don Pedro.

Amândoi înaintează tăcuţi pe sub bolta de verdeaţă, dar se poate vedea uşor că tăcerea lor nu se datorează nepăsării, ci dimpotrivă prea multor gânduri.

De altfel, frumoasa spaniolă nu se uită nici la maurii ce îi aşteaptă po- runcile, nici la bogăţiile ce o înconjoară. Deşi născută într-un mediu scă- pătat, ba chiar aproape în sărăcie, s-a obişnuit cu tot ce are mai strălucitor fastul regal de când se joacă cu sceptrul regelui Castiliei, aşa cum se joacă un copil mic cu o tobiţă.

— Pedro, spuse ea în sfârşit, rupând cea dintâi tăcerea pe care fiecare din ei şovăia să o rupă, greşeşti când pretinzi că sunt prietena şi iubita dumitale onorată. Sunt sclavă şi umilită,

atâta tot, monseniore.

Pedro zâmbi şi înălţă uşor din umeri.

— Da, fără îndoială, urmă Maria, sclavă şi umilită. Am spus-o şi o repet.

— Cum aşa? Lămureşte-mă, îi zise regele.

— O! e foarte uşor, monseniore. Se spune că marele maestru al ordinului Sfântul Iacob soseşte la Sevilla, pentru un turnir pe care îl pregăteşti. Apar- tamentul său, mărit în dauna apartamentului meu, e împodobit cu tapi- ţeriile cele mai de preţ şi cu mobilele cele mai frumoase ce s-au putut tran- sporta din diferite camere ale palatului.

— Este fratele meu, spuse dan Pedro, şi apoi adăuga cu un accent a cărui exprimare numai el o înţelegea: fratele meu mult iubit.

— Fratele dumitale, reluă ea! Credeam că este fratele lui Henric de Tran- stamare.

— Da, doamnă. Dar amândoi sunt fiii regelui don Alfons, tatăl meu.

— Şi îl tratezi ca pe un rege; înţeleg, are aproape dreptul la această cin- ste, întrucât e iubit de o regină.

— Nu te înţeleg, spuse don Pedro, pălind fără să vrea, dar niciun alt semn în afară de această paloare involuntară nu arăta că lovitura nimerise la ini- mă.

— Ah! don Pedro, don Pedro! spuse Maria Padilla, eşti prea orb sau prea filozof.

Regele nu răspunse; se întoarse doar, cu oarecare prefăcătorie, spre ră- sărit.

— Ei bine! la ce te uiţi? urmă nerăbdătoarea spaniolă. Nu cumva vrei să vezi dacă soseşte fratele mult iubit?

— Nu, doamnă, răspunse don Pedro. Vreau să văd dacă de pe terasa re- gală unde ne aflăm se pot zări turnurile de la Medina-Sidonia.

— Da, urmă Maria Padilla, ştiu bine că ai să-mi răspunzi ceea ce îmi răs- punzi mereu, anume că necredincioasa regină e prizonieră. Dar cum se face că dumneata, căruia ţi se zice Judecătorul, pedepseşti pe unul fără să-l pe- depseşti şi pe celălalt? Cum se face că regina e prizonieră, iar complicele ei este copleşit cu onoruri?

— Dar ce ţi-a făcut fratele meu don Frederic, doamnă? întrebă

don Pe- dro.

— Dacă m-ai fi iubit, nu m-ai fi întrebat ce mi-a făcut, ci m-ai fi răzbunat până acum. Ce mi-a făcut? M-a urmărit, nu cu ura lui, asta n-ar fi nimic, ura onorează, ci cu dispreţul lui. Şi ar trebui să pedepseşti pe oricine o dispre- ţuieşte pe femeia pe care n-o iubeşti, e adevărat, dar pe care ai primit-o în patul dumitale şi care e singura care ţi-a dăruit copii.

Regele nu răspunse; în sufletul lui de nepătruns era cu neputinţă să citeşti sub stratul de bronz ce-l învăluia.

— O! ce frumos e să te împodobeşti cu virtuţi pe care nu le ai, urmă cu dispreţ Maria Padilla; ce uşor le este femeilor viclene să-şi acopere patimile ruşinoase sub o privire sfioasă, să-şi pună la adăpost scandalul folosindu-se de prejudecata care spune că fiicele Galiei sunt reci şi indiferente în com- paraţie cu femeile spaniole.

Don Pedro continuă să rămână tăcut.

— Pedro, Pedro, urmă iarăşi favorita iritată văzândcă sarcasmul aluneca fără să-l atingă pe suveran, Pedro, cred că ai face bine să asculţi glasul po- porului. Auzi-l cum strigă: „Ah! Maria Padilla, curtezana regală, ruşinea re- gatului; uitaţi-vă la ea, vinovata şi criminala, a îndrăznit să-şi iubească prin- ţul, nu pentru rangul lui, căci era căsătorit, ci pentru el însuşi! Când cele- lalte soţii au conspirat împotriva onoarei sale, i-a oferit onoarea ei, bizu- indu-se pe ocrotirea şi recunoştinţa lui – căci creştinul Pedro are soţii ca un sultan maur; când soţiile lui, chiar necredincioase, rămâneau sterpe, ea i-a dăruit doi fii, şi pe deasupra îl mai şi iubeşte, ce ruşine! Să o blestemăm pe Maria Padilla cum a fost blestemată Cava; asemenea femei duc totdeauna la pierzanie atât popoarele cât şi pe regi! Acesta e glasul Spaniei. Ascultă-l, deci, Pedro! Însă dacă aş fi regină, s-ar spune: „Sărmană Maria Padilla, erai destul de fericită când erai fecioară şi te jucai pe ţărmul Guadalopei cu tovarăşele tale fecioare! Sărmană Maria Padilla. Erai destul de fericită când regele a venit să-ţi răpească fericirea prefăcându-se că te iubeşte! Familia ta era atât de vestită încât cei mai de vază seniori ai Castiliei râvneau să te aibă ca soţie; dar tu ai făcut greşeala să preferi un rege. Sărmană fetiţă fără ex- perienţă care încă nu ştiai că regii nu sunt oameni; el te înşală totuşi pe tine care nu l-ai înşelat niciodată, nici chiar în gând, nici chiar în

vis! Îşi dă ini- ma altor iubite, uitând de statornicia, devotamentul, rodnicia pântecului tău”. Dacă aş fi regină, s-ar spune toate astea şi m-ar face să trec drept o sfântă, da, drept o sfântă. Nu acesta este titlul ce i se dă unei femei pe care o cunosc şi care şi-a înşelat soţul cu fratele lui?

Don Pedro, a cărui frunte se acoperise pe nesimţite de nori, îşi trecu mâna pe frunte, iar fruntea îi apăru liniştită şi aproape zâmbitoare.

— La urma urmelor, ce vrei, doamnă, zise el, să fii regină? Ştii bine că nu se poate, pentru că sunt căsătorit, şi încă de două ori. Cere-mi ceva cu pu- tinţă şi îţi voi da.

— Credeam că pot cere ceea ce a cerut şi a obţinut Juana de Castro.

— Juana de Castro nu a cerut nimic, doamnă. Necesitatea, această neîn- duplecată regină a regilor, a cerut pentru ea. Avea o familie puternică şi, în momentul în care îmi făceam un duşman în afară, repudiind-o pe Blanche, trebuia să-mi fac rost de aliaţi în interior. Acum, vrei să-l dau pe fratele meu Frederic, pe mâna temnicerilor, în momentul când mă ameninţă războiul, când celălalt frate al meu, Henric de Transtamare răscoală împotriva mea Aragonul, îmi ia Toledo, îmi escaladează Toro, pe care sunt silit să le recu- ceresc de la rudele mele cu mai multă greutate decât mi-ar fi trebuit să recuceresc Granada de la mauri. Uiţi că pentru o clipă, eu care îi ţin pri- zonieri pe alţii, am fost eu însumi prizonier, fiind silit să mă prefac, să plec capul, să le zâmbesc celor pe care voiam să-i muşc; să mă târăsc ca un copil în faţa voinţei ambiţioase a mamei mele; că mi-au trebuit şase luni de pre- făcătorie ca să găsesc într-o zi uşa propriului meu palat deschisă vreme de un minut; că a trebuit să fug la Segovia, să smulg bucată cu bucată din mâinile celor ce şi-o însuşiseră, moştenirea lăsată de tatăl meu; am pus să-l înjunghie pe Garcilaso la Burgos, să-l otrăvească pe Albuquerque la Toro, să cadă douăzeci şi două de capete la Toledo, schimbându-mi porecla de Ju- decătorul în Crudul, fără a şti care din aceste două porecle îmi va fi păstrată de posteritate. Şi pentru o crimă presupusă am surghiunit-o pe ea la Me- dina-Sidonia aproape singură, aproape săracă, dispreţuită de toţi, pentru că ţi-a plăcut să o vezi astfel.

— Ah! nu pentru că mi-a plăcut mie s-o văd astfel, izbucni

Maria Padilla, cu ochii plini de flăcări; ci pentru că ai fost dezonorat de ea.

— Nu, doamnă, zise don Pedro, nu am fost dezonorat, pentru că eu nu sunt dintre aceia care fac să se întemeieze onoarea sau dezonoarea unui rege pe un lucru atât de şubred cum e virtutea unei femei. Tot ceea ce, pen- tru ceilalţi oameni, este un motiv de bucurie sau de durere, pentru noi regii nu este decât un mijloc politic de a ajunge la o ţintă cu totul opusă. Nu, eu n-am fost dezonorat de regina Blanche; însă am fost silit să mă căsătoresc cu ea fără voia mea şi m-am folosit de prilejul pe care ea şi fratele meu au avut imprundenţa să mi-l procure. M-am prefăcut că am fost cuprins de bănuieli grozave împotriva lor. Am umilit-o, am înjosit-o, pe ea, fiica celei mai mari case din lumea creştină. Aşadar, dacă mă iubeşti după cum spui, ar trebui să te rogi lui Dumnezeu să nu mi se întâmple vreo nenorocire, căci regentul, sau mai degrabă regele Franţei este cumnatul ei. Este un mare prinţ, doamnă, care are armate puternice, comandate de cel mai mare gene- ral al timpului, Bertrand Duguesclin.

— Ah! rege, ţi-e frică, spuse Maria Padilla, preferând mânia regelui decât acea rece nepăsare ce făcea din don Pedro, stăpân pe sine, prinţul cel mai primejdios de pe pământ.

— Da, mi-e frică de dumneata, doamnă, zise regele. Căci până aci, numai dumneata ai avut puterea să mă sileşti să fac singurele greşeli pe care le-am făcut.

— Mi se pare că un rege care îşi caută sfetnicii şi agenţii printre mauri şi evrei, ar trebui să arunce vina pe alţii decât pe femeia pe care o iubeşte.

— Ah! iată-te şi pe dumneata căzută în greşeala celorlalţi, spuse don Pedro înălţând din umeri; sfetnicii mei mauri! agenţii mei evrei! Ce să fac? doamnă, iau şi eu inteligenţă de la cei ce sunt inteligenţi şi îmi fac rost de venituri de acolo unde sunt bani. La ce ne putem aştepta de la creştinii noştri, pe jumătate barbari? La puternice lovituri de lance zadarnice, la mari lupte care fac să sângereze naţiunile. Vezi bine că maurii şi evreii sunt adevăraţii miniştri şi adevăraţii agenţi ai unui rege care vrea să fie liber şi neatârnat faţă de regii care-i sunt vecini. Iată ce încerc eu, iată ce mă străduiesc să fac de şase ani încoace; iată ce a stârnit împotriva mea atâtea duşmănii; iată ce a dat

naştere la atâtea calomnii. Cei care voiau să-mi fie miniştri, cei care voiau să-mi devină agenţi au ajuns duşmanii mei înverşunaţi; şi e lesne de înţeles: nu făcusem nimic pentru ei, nu voiam nimic de la ei, îi îndepărtam de mine. Dar pe dumneata, Maria, dimpotrivă: te-am luat de unde te aflai, te-am apropiat de tronul meu atât cât am putut; ţi-am dat din inima mea părticica de care poate dispune un rege; în sfârşit te-am iubit, eu care sunt învinuit că nu am iubit nimic.

— Ah! dacă m-ai fi iubit, răspunse Maria cu acea stăruinţă a femeilor care nu răspund niciodată argumentelor cu care li se resping învinuirile nebu- neşti, ci numai propriilor gânduri, dacă m-ai fi iubit, n-aş mai fi fost pradă lacrimilor şi ruşinii pentru că am fost devotată regelui meu; dacă m-ai fi iubit, aş fi fost răzbunată.

— Ei, Dumnezeule! spuse don Pedro. Aşteaptă, ai să fii răzbunată, dacă va fi cazul să fii. Crezi că eu îl am lă inimă pe don Frederic? Crezi că n-aş fi fericit să termin odată cu toată liota asta de bastarzi?... Ei bine! dacă don Frederic te-a jignit cu-adevărat, lucru de care mă îndoiesc...

— Nu înseamnă că m-a jignit, urmă Maria Padilla palidă de mânie, nu înseamnă că m-a jignit sfătuindu-te să mă izgoneşti şi s-o aduci din nou ca soţie pe regina Blanche?

— Şi eşti sigură că el mi-a dat acest sfat, Maria?

— O! da, sunt sigură, spuse spaniola făcând un gest de ameninţare, sunt sigură aşa cum sunt sigură că trăiesc.

— Aşadar, dragă Maria, urmă Pedro cu un calm atât de exasperant pentru cei ce se lasă stăpâniţi de mânie, dacă don Frederic m-a sfătuit să te izgonesc şi s-o iau înapoi ca soţie pe regina Blanche, nu ai dreptate să-l învinuieşti că este iubitul aceleiaşi regine Blanche, căci trebuie să recunoşti, geloasă ce eşti, că în cazul acesta s-ar simţi fericiţi să se poată bucura de o libertate atât de mare ca aceea ce i se lasă unei femei dispreţuite.

— Eşti un orator prea mare pentru mine, sire, răspunse Maria ridicându-se şi neputând să-şi mai înfrâneze mult timp furia. O salut pe Maiestatea Voastră şi voi încerca să mă răzbun singură.

Don Pedro o urmări cu privirea fără să spună niciun cuvânt, o văzu de- părtându-se fără să facă niciun gest de a o chema înapoi; şi totuşi această femeie era singura care l-ar fi putut face

să simtă uneori un alt sentiment decât cel al satisfacerii poftelor trupeşti. Dar tocmai din această pricină se temea de iubita lui ca de un duşman. Îşi înfrână deci simţământul de milă care părea să-i înduioşeze inima, şi se întinse pe pernele pe care le părăsise Maria Padilla; ţinea ochii ţintă spre drumul Portugaliei, căci din balconul unde se odihnea regele, se puteau vedea dincolo de câmpie, printre păduri şi munţi, toate drumurile ce duceau spre diferitele colţuri ale regatului.

— Cumplită situaţie mai au şi regii! murmură don Pedro. O iubesc pe această femeie şi nu trebuie să las să vadă nici ea, nici alţii, nici nimeni că o iubesc; căci dacă ea şi-ar da seama de acest lucru, ar abuza; nimeni nu tre- buie să creadă că ar avea atâta influenţă asupra regelui ca să-i poată smulge pedepsirea unor insulte sau orice alt avantaj. Nu trebuie să poată spune nimeni: Regina l-a jignit pe rege; regele ştie şi nu s-a răzbunat! O! urmă don Pedro după o clipă de tăcere în timpul căreia i se putea citi pe faţă tot ce se petrecea în sufletul lui, nu dorinţa de a mă răzbuna îmi lipseşte, mulţumesc lui Dumnezeu! dar dacă m-aş purta prea apru, regatul meu s-ar pierde poate prin această necugetată hotărâre. Cât despre don Frederic, el nu depinde decât de mine, iar pe regele Franţei nu-l priveşte câtuşi de puţin viaţa sau moartea lui. Numai că, va veni oare? Sau dacă va veni, nu va fi avut timpul s-o înştiinţeze pe complicea lui?

Pe când rostea aceste cuvinte, regele zări pe drumul dinspre Sierra Ara- cena un nor de praf. Norul se îngroşa. În curând, după ce se mai împrăştie, zări veşmintele albe ale călăreţilor mauri; apoi, după statura-i înaltă, după litiera aurită pe lângă care mergea, regele îl recunoscu pe Mothril.

Trupa înainta în mare grabă.

— Singur! murmură regele.

Apoi încercă să îmbrăţişeze cu privirea întreaga coloană, de la primul până la ultimul om.

— Singur! Ce s-o fi întâmplat oare cu marele maestru? Nu cumva a re- fuzat să vină la Sevilla şi va trebui să mergem după el la Coimbra?

Între timp trupa înainta mereu.

După o clipă, dispăru sub porţile oraşului. Regele o urmări cu privirea şi din când în când o vedea apărând din nou pe străzile

întortocheate ale ora- şului; în sfârşit, o văzu intrând în palat; aplecându-se peste balustradă o zări cum trece prin curţi. Cu siguranţă că peste câteva clipe va fi lămurit.

Maurul avea intrare liberă la rege. El apăru numaidecât pe terasă şi îl găsi pe don Pedro în picioare, cu ochii aţintiţi spre locul pe unde ştia că are să sosească. Era posomorât la faţă şi nu căuta să-şi ascundă în niciun fel îngrijorarea.

Maurul îşi încrucişă mâinile pe piept şi aproape atinse pământul cu fruntea. Dar don Pedro nu răspunse la acest salut decât printr-un gest de nerăbdare.

— Marele maestru? întrebă el.

— Sire, răspunse Mothril, a trebuit să-mi grăbesc întoarcerea aici. Marile interese pe care am să le comunic vor face ca Alteţa Voastră, aşa nădăj- duiesc, să asculte glasul credinciosului vostru slujitor.

Don Pedro, oricât de obişnuit ar fi fost să citească în sufletul oamenilor, era prea absorbit de patimile ce-l frământau în momentul acela ca să-şi poată da seama de întreaga viclenie cuprinsă în cuvintele maurului, pe care de altfel acesta le rostea cât mai tărăgănat într-adins.

— Marele maestru? repetă regele izbind din picior.

— Seniore, răspunse Mothril, are să vină.

— Pentru ce l-ai părăsit? Pentru ce, dacă nu e vinovat, nu vine de bună voie, iar dacă este, pentru ce nu vine forţat?

— Seniore, marele maestru nu este nevinovat şi totuşi va veni, fiţi liniştit; poate că ar vrea să fugă, însă e supravegheat de oamenii mei, care mai de- grabă îl aduc cu ei decât îl escortează. Dacă le-am luat-o înainte, am făcut-o spre a-i vorbi regelui nu despre lucrurile făcute, ci despre cele ce mai rămân de făcut.

— Aşadar vine, eşti sigur? repetă don Pedro.

— Mâine seară va fi la porţile Sevillei. După cum vedeţi, am venit în mare grabă.

— Nimeni n-a aflat de călătoria lui?

— Nimeni.

— Înţelegi importanţa întrebării mele şi greutatea răspunsului tău?

— Da, sire.

— Ei bine! Ce s-a mai ivit nou? întrebă don Pedro, cu o

strângere de ini- mă groaznică ce nu i se putu citi pe faţă, căci faţa lui avusese vreme să-şi recapete nepăsarea.

— Regele ştie cât de mult ţin eu la onoarea sa, spuse maurul.

— Da, însă şi tu ştii la fel, Mothril, zise don Pedro încruntând din sprân- cene, că ponegririle asupra acestui subiect sunt de înţeles când vin de la Maria Padilla la mine. Adică de la o femeie geloasă la un amant prea răb- dător poate; dar de la tine la don Pedro, adică de la ministru la rege, orice bârfă asupra purtării fără cusur a reginei Blanche îţi este interzisă, după cum ştii, iar dacă ai uitat-o, ţi-o repet.

— Senior don Pedro, spuse maurul, un rege puternic, fericit, iubit şi iu- bitor cum sunteţi, nu găseşte loc în inima lui pentru invidie sau gelozie; înţeleg toate astea: fericirea vă e mare, sire; dar nu trebuie ca fericirea să vă orbească.

— De astă dată ai aflat ceva! izbucni don Pedro, aţinţindu-şi privirile adânci asupra maurului.

— Seniore, răspunse cu răceală acesta, Senioria Voastră desigur că s-a gândit de multe ori la capcanele de care e înconjurat. S-a întrebat în înţe- lepciunea sa ce soartă va avea monarhia Castiliei, întrucât regele nu are moştenitori.

— N-am moştenitori? repetă don Pedro.

— Cel puţin moştenitori legitimi, urmă maurul; astfel încât, dacă vi s-ar întâmpla vreo nenorocire, regatul ar aparţine celui mai îndrăzneţ sau mai norocos din toţi bastarzii, fie lui Henric, fie lui don Frederic, fie lui Tello.

— De ce-mi spui toate astea, Mothril? întrebă don Pedro. Nu cumva ai vrea să mă sfătuieşti să fac o a treia căsătorie? Primele două n-au avut re- zultate prea fericite pentru ca să-ţi urmez sfatul. Îţi atrag atenţia, Mothril.

Aceste cuvinte, smulse din străfundul sufletului regelui de o supărare pu- ternică, făcură să-i scânteieze ochii maurului.

Era destăinuirea tuturor chinurilor îndurate de don Pedro în sufletul lui atât de zbuciumat; Mothril afla astfel jumătate din ceea ce voia să ştie; un singur cuvânt avea să-l facă să afle restul.

— Seniore, spuse el, de ce această a treia soţie n-ar fi o femeie al cărei ca- racter să fi fost încercat şi a cărei fecunditate să fie sigură? Căsătoriţi-vă cu dona Maria Padilla, de pildă, pentru că o iubiţi atât de mult încât nu vă pu- teţi despărţi de

ea, şi se trage dintr-o familie destul de nobilă ca să ajungă regină. În felul acesta, fiii voştri vor fi legitimi şi nimeni nu va mai avea dreptul să le dispute tronul Castiliei.

Mothril îşi adunase toate puterile inteligenţei spre a-şi da seama de urmările unui atac care pentru el era hotărâtor. Deodată, cu o desfătare ne- cunoscută restului oamenilor, dar cunoscută numai de acei mari ambiţioşi care se joacă cu soarta regatelor, văzu un nor întunecat de supărare trecând pe fruntea suveranului său.

— Am mai rupt până acum fără rezultat o căsătorie care mă lega de re- gele Franţei, spuse don Pedro, nu o pot rupe acum şi pe cea care mă leagă de casa de Castro…

„Foarte bine! îşi zise Mothril; Dacă regele nu e cuprins de o dragoste sta- tornică, înseamnă că nu ne putem teme de vreo influenţă; rămâne aşadar un loc liber, dacă nu pe tron, cel puţin în patul regelui Castiliei”.

— Ascultă, spuse don Pedro, să terminăm. Ziceai că ai să-mi comunici ceva important.

— O! ceea ce aveam să vă spun era pur şi simplu o veste care vă dezleagă de orice obligaţie faţă de Franţa.

— Ce veste, haide… vorbeşte repede!

— Seniore, spuse Mothril, îngăduiţi-mi să cobor spre a da câteva porunci paznicilor acelei litiere care se află jos. Sunt îngrijorat, pentru că am lăsat singură o persoană care-mi este foarte scumpă.

Don Pedro îl privi cu mirare.

— Du-te, spuse el, dar înapoiază-te repede.

Maurul coborî şi aduse litiera până în prima curte.

Don Pedro, de la înălţimea terasei, urmărea cu privirea pierdută mişcările ministrului. Mothril reapăru după câteva clipe.

— Seniore, spuse el, Alteţa Voastră îmi va dărui şi de astă dată, ca de obi- cei, un apartament în alcazar?

— Da, desigur.

— Daţi-mi voie atunci să mă îngrijesc de instalarea persoanei ce se află în litieră.

— O femeie? întrebă don Pedro

— Da, seniore.

— O sclavă pe care o iubeşti?

— E fiica mea, sire.

— Nu ştiam să fi avut o fiică, Mothril.

Mothril nu răspunse; teama şi curiozitatea pătrunseseră deopotrivă în sufletul regelui. Asta voia şi maurul

— Acum, zise don Pedro, readus la realitate de importanţa lucrurilor pe care voia să le afle, spune-mi ce ştii despre regina Blanche.

VII

MAURUL ÎI POVESTEŞTE REGELUI DON PEDRO CELE PETRECUTE

Maurul se apropie de rege şi, dând trăsăturilor feţii expresia unei com- pătimiri adânci, adică a unui sentiment care avea să-l rănească cu atât mai mult pe don Pedro cu cât venea din partea unui inferior, îi spuse:

— Sire, socotesc că este nevoie, înainte de a-mi începe povestirea, ca Al- teţa Voastră să-şi reamintească punct cu punct poruncile ce mi le-a dat.

— Haide, începe, spuse don Pedro, eu nu uit niciodată nimic din ceea ce am spus.

— Regele mi-a poruncit să mă duc la Coimbra, m-am dus; să-i spun ma- relui maestru că Alteţa Sa îl aşteaptă, i-am spus; să-i grăbesc plecarea şi nu mi-am îngăduit decât o oră de odihnă, astfel că în ziua sosirii noastre am pornit din nou la drum.

— Bine, bine, spuse don Pedro, ştiu că eşti un slujitor credincios, Mothril.

— Alteţa Voastră a adăugat: Vei avea grijă ca în timpul călătoriei marele maestru să nu înştiinţeze pe nimeni despre plecarea sa. Însă chiar a doua zi după plecarea noastră, marele maestru… Dar nu ştiu dacă, împotriva po- runcilor date de Alteţa Voastră, trebuie să-i spun ce s-a petrecut.

— Spune… a doua zi după plecarea voastră…

— Marele maestru a scris o scrisoare…

— Cui?

— Tocmai persoanei căreia Alteţa Voastră se temea să nu-i scrie.

— Reginei Blanche! strigă don Pedro pălind.

— Reginei Blanche, sire.

— Maurule! spuse don Pedro, gândeşte-te la gravitatea unei asemenea învinuiri.

— Nu mă gândesc decât să-mi slujesc regele.

— Se poate să te fi înşelat.

Mothril clătină din cap.

— Nu m-am înşelat, zise el.

— Bagă de seamă ce spui! Îmi trebuie scrisoarea! izbucni regele ame- ninţător.

— O am! răspunse cu răceală maurul.

Don Pedro care înaintase un pas se înfioră şi făcu un pas înapoi.

— Cum! făcu el, o ai?

— Da.

— Scrisoarea lui don Frederic?

— Da.

— Către Blanche de Bourbon?

— Da.

— Unde e?

— O voi da monseniorului când nu va mai fi atât de mânios cum este în clipa de faţă.

— Eu, mânios! spuse don Pedro cu un râs nervos, n-am fost niciodată mai liniştit.

— Nu, monseniore, nu sunteţi liniştit, căci ochii vă sunt injectaţi, buzele vi se învineţesc, iar mâna vă tremură şi pipăie un pumnal. De ce să vă ascundeţi, monseniore? E foarte firesc, iar răzbunarea e îndreptăţită într-un asemenea caz. Iată de ce, bănuind că răzbunarea monsoniorului va fi groaznică, încerc s-o mai potolesc înainte de-a izbucni.

— Dă-mi scrisoarea, Mothril, strigă regele.

— Totuşi, monseniore…

— Dă-mi scrisoarea, fără întârzierc. Dă-mi-o chiar acum. O vreau!

Maurul scoase încet de sub pelerina-i roşie tolba nefericitului Fernand.

— Prima mea datorie, spuse el, este să mă supun stăpânului orice s-ar întâmpla.

Regele desfăcu tolba, scoase din ea săculeţul brodat cu perle, îl deschise şi trase repede scrisoarea. Se vedea bine că pecetea fusese ruptă; trăsăturile lui don Pedro se încreţiră din nou; totuşi, fără să facă vreo observaţie, citi:

„Doamnă şi regina mea, regele mă cheamă la Sevilla. V-am făgăduit să vă înştiinţez de toate întâmplările vieţii mele; aceasta de acum îmi pare ho- tărâtoare.

Orice s-ar întâmpla, ilustră doamnă şi soră iubită, m-aş teme mai puţin de răzbunarea donei Padilla care, fără îndoială, că a stăruit să fiu chemat, dacă aş şti persoana voastră atât de

scumpă la adăpostul uneltirilor sale. Nu ştiu ce mă aşteaptă; poate închisoarea, poate moartea. Ca prizonier, n-aş mai putea să vă apăr, iar dacă va trebui să mor mă folosesc de clipa în care braţul meu e încă liber spre a vă spune că acest braţ ar fi al vostru dacă n-ar fi pus în lanţuri, că inima mea este a voastră până la moarte.

Fernand vă aduce această înştiinţare, acest rămas bun poate. La revedere, blânda mea regină şi prietenă, poate în lumea asta - cu siguranţă în ceruri”.

Don Frederic

— Dar Fernand cine e? Unde se află acum? strigă don Pedro atât de palid încât te înspăimântai văzându-l.

— Seniore, răspunse Mothril pe un ton cât se poate de firesc, Fernand era pajul marelui maestru. A plecat împreună cu noi; în seara celei de-a doua zile de la plecarea noastră, a primit această misivă. În aceeaşi noapte, traversând Zezera, întâmplarea a făcut să se înece, iar eu am găsit această scrisoare asupra leşului.

Don Pedro nu avu nevoie de lămuriri ca să-l înţeleagă pe Mothril.

— Zici că tu ai găsit leşul?

— Da.

— Înaintea tuturor?

— Da.

— Aşadar nimeni nu ştie ce cuprinde această scrisoare?

— Seniore, spuse Mothril, iertaţi-mi îndrăzneala; interesele regelui meu au cântărit mai greu decât discreţia pe care trebuia s-o păstrez; am deschis tolba şi am citit scrisoarea.

— Numai tu singur! Atunci e ca şi când n-ar fi citit-o nimeni

— Desigur, seniore, de când scrisoarea se află în mâinile mele.

— Dar mai înainte?

— Ah! seniore, mai înainte nu răspund de nimic, cu atât mai mult cu cât pajul nu se afla singur lângă stăpânul său; mai era un blestemat… un ghia- aur… un câine… un creştin… Iertaţi-mă, sire,

— Şi cine era creştinul?

— Un cavaler din Franţa căruia îi zice fratele său.

— Credeam că le dă alt nume prietenilor săi, spuse don Pedro zâmbind.

— Aflaţi că nu are taine faţă de acel creştin şi n-ar fi de mirare să fi fost de faţă la destăinuirea făcută pajului, şi în acest caz crima ar fi publică.

— Marele maestru soseşte? întrebă don Pedro.

— Mă urmează, seniore.

Don Pedro se plimbă câtva timp cu sprâncenele încruntate, cu braţele încrucişate, cu capul în piept; era uşor de văzut că în inima lui se ducea o luptă cumplită.

— Aşadar trebuie să încep cu el, spuse în sfârşit cu un glas mohorât, de altfel e singurul mijloc de a mă dezvinovăţi faţă de regele Franţei. Când regele Carol al V-lea va vedea că nu mi-am cruţat fratele, nu va mai avea nicio îndoială asupra crimei şi mă va ierta că n-am cruţat-o nici pe cumnata lui.

— Dar nu vă e teamă, seniore, spuse Mothril, ca nu cumva lumea să se înşele asupra motivului răzbunării şi să creadă că aţi lovit în marele maestru nu pe amantul reginei Blanche, ci pe fratele lui Henric de Transtamare, con- curentul vostru la tron?

— Am să aduc scrisoarea la cunoştinţa tuturor, spuse regele, iar sângele o să acopere ruşinea; poţi să pleci, m-ai slujit cu credinţă.

— Acum ce porunceşte regele?

— Să se pregătească apartamentul marelui maestru.

Mothril ieşi; don Pedro rămase singur şi gândurile i se întunecară din nou; văzu batjocura agăţându-se de numele său, bărbatul gelos şi trufaş apăru din nou sub trăsăturile regelui nepăsător; i se păru că şi aude bârfe -lile despre iubirile Blanchei şi ale marelui maestru circulând prin popor cu toate înfloriturile ce se leagă de greşelile regilor. Apoi, aţintindu-şi ochii asupra apartamentelor donei Padilla, i se păru că o vede stând în picioare înapoia perdelei de la fereastră şi că surprinde pe chipul ei zâmbetul şi mân- dria satisfăcută.

— Nu ea mă împinge să fac ceea ce am de gând, spuse el, şi cu toate astea se va spune că ea m-a convins şi chiar şi ea va crede acest lucru.

Plictisit, întoarse capul şi roti în juru-i nişte priviri pierdute.

În momentul acela, pe o terasă aflată sub terasa regală, două

sclave ma- ure duceau nişte căţui din care se împrăştiau aburi albăstrii şi parfumaţi. Uşoara adiere ce venea dinspre munţi făcea să urce până la rege acest par- fum îmbătător.

Înapoia sclavelor venea o femeie voalată, cu statura înaltă şi mlădioasă, cu mijlocul tras ca prin inel, cu capul plecat. Era acoperită pe faţă cu acel văl arab care nu lasă decât o mică deschizătură pe unde să poată ţâşni raza ochilor. Mothril o urma cu un fel de respect, şi când ajunseră la uşa camerei unde trebuia să intre străina, maurul făcu o plecăciune până la pământ.

Parfumurile, privirea aceea voluptoasă, respectul maurului, erau într-un contrast atât de puternic cu patimile ce-i frământau inima, încât don Pedro se simţi pentru o clipă răcorit şi refăcut, ca şi când tinereţea şi plăcerea i-ar fi fost inspirate de această apariţie.

Astfel că aşteptă cu nerăbdare seara.

Şi odată cu venirea serii, coborî din apartament, şi bizuindu-se pe în- tunericul nopţii, veni prin grădinile unde numai el avea dreptul să intre, până în faţa chioşcului locuit de Mothril; acolo, dând la o parte cu băgare de seamă ghirlandele stufoase de iederă şi ramurile unui leandru uriaş care ascundea mai bine decât o tapiserie interiorul apartamentului de privirile curioşilor, putu s-o vadă pe Aissa lungită pe o pernă mare de mătase în- treţesută cu fire de argint, îmbrăcată într-o rochie lungă şi străvezie care abia îi ascundea formele, cu picioarele goale şi împodobite cu inele şi bră- ţări după moda Orientală, cu fruntea calmă şi cu ochii pierduţi într-o visare nedesluşită, zâmbind şi descoperind sub culoarea de un roşu aprins a buzelor dinţii fini, albi şi egali ca nişte perle.

Mothril mizase pe curiozitatea regelui; de la căderea nopţii, asculta şi privea, auzea fâşâitul crengilor ridicate; desluşi, în răcoarea liniştită a nopţii, respiraţia fierbinte a regelui, dar nu dădu niciun semn că ar avea cunoştinţă de prezenţa suveranului prin apropiere. Numai atunci când fetei nepă- sătoare îi alunecă printre degete şiragul de mărgean cu care se juca, el se repezi să-l ia de jos şi să i-l dea, aproape îngenunchind în faţa ei.

Aissa zâmbi.

— Ce-i cu atâtea onoruri de vreo câteva zile încoace? Un părinte nu dato- rează decât dragoste copilului, iar copilul este

cel care datorează respect părintelui.

— Mothril face ceea ce trebuie să facă, răspunse maurul.

— Tată, de ce mă copleşeşti cu mai multe atenţii decât ţi se cuvin dumi- tale?

— Pentru că tu ai dreptul la mai multe atenţii decât mine, răspunse el; va veni o zi când totul ţi se va lămuri; şi în ziua aceea poate că tu nu vei mai catadicsi să-mi zici tată, dona Aissa.

Aceste cuvinte misterioase produseră o impresie ciudată atât asupra tinerei fete cât şi asupra regelui; dar oricât stărui Aissa, Mothril nu voi să spună mai mult şi se retrase.

În urma lui intrară slujitoarele Aissei, care începură să facă vânt cu nişte evantaie din pene de struţ în jurul sofalei stăpânei lor, în vreme ce o muzică plăcută, care se auzea fără să se vadă nici instrumentul şi nici cântăreţul, făcea să se reverse în aer o adiere melodioasă. Aissa închise ochii mari, plini de vâlvătăi ascunse.

„La ce poate gândi zise regele, văzând cum pe faţa ei trece un fel de um- bră a unui vis.

Visa la frumosul cavaler francez.

Femeile se apropiară să închidă jaluzelele.

„Ciudat, murmură regele, silit să părăsească această contemplare primej- dioasă, parcă a rostit un nume”.

Regele nu se înşelase, copila rostise numele lui Agenor.

Dar, deşi jaluzelele erau închise, don Pedro nu se îndura să intre în apar- tamentele lui.

Inima monarhului era frământată la ora aceea de cele mai opuse sen- timente.

Aceste sentimente duceau între ele o luptă care alunga orice speranţă de odihnă şi de somn; căutând răcoarea în aerul nopţii, calmul în tăcerea ei, rătăci prin grădini, îndreptându-se de nenumărate ori spre aceeaşi ţintă, chioşcul în care dormea liniştită frumoasa maură; câteodată regele trecea şi prin faţa ferestrelor întunecate ale donei Padilla şi îşi ridica privirile spre ele, apoi crezând că trufaşa sepaniolă dormea, îşi continua drumul, care, printr-un ocol mai mult sau mai puţin lung, îl aducea din nou la chioşc.

Regele se înşela, Maria Padilla nu dormea; nu se vedea nicio lumină, e adevărat, însă, plină de flăcări ca şi a lui don Pedro,

inima îi ardea şi îi sălta în piept; nemişcată înapoia ferestrei, îmbrăcată într-un capot de culoare închisă, se uita la rege fără să piardă din ochi nicio mişcare şi – am putea spune – fără a lăsa să-i scape niciunul din gânduri.

În afară de ochii Mariei Padilla, mai erau alţi doi ochi care pătrundeau în inima regelui don Pedro, ai maurului, care sta la pândă spre a-şi da seama de rezultatul intrigii sale. Când regele se apropie de ferestrele Aissei, el tresaltă de bucurie. Când don Pedro îşi ridică privirea spre apartamentul Mariei Padilla şi stătu la îndoială dacă să urce sau nu, buzele maurului murmurară nişte ameninţări pe care mâna, care căuta instinctiv pumnalul, era gata să le aducă la îndeplinire. Sub înrâurirea acestor două priviri atât de pătrunzătoare şi atât de veninoase îşi petrecu don Pedro întreaga noapte, crezându-se singur şi uitat; în cele din urmă, zdrobit de oboseală, cu o oră înainte de a se face ziuă, se întinse pe o bancă şi adormi prins de acel somn zbuciumat şi neliniştit care nu este decât o suferinţă adăugată altor su- ferinţe.

„Încă nu eşti aşa cum te vreau eu, zise Mothril văzându-l pe rege cum cade zdrobit de oboseală, trebuie să te descotorosesc de dona Padilla pe care n-o iubeşti, după cum pretinzi, dar de care totuşi nu te poţi despărţi.”

Şi lăsă jos perdeaua pe care o ridicase spre a privi în grădină.

— Haide, îşi zise Maria Padilla, trebuie făcută o ultimă încercare, însă grabnică, hotărâtoane, mai înainte ca acea femeie, – căci cu siguranţă că la o femeie se uita el printre jaluzele – să fi apucat să-i câştige inima.

Dădu anumite porunci slujitorilor, ei, care încă din zori începură să facă un mare tărăboi prin palat

După ce regele se trezi şi urcă ia el, auzi prin curţi tropăit de catâri şi de cai, iar prin coridoare paşii grăbiţi ai femeilor şi ai pajilor.

Se pregătea să se intereseze de pricina acestei forfote, când se deschise uşa şi în prag apăru Maria Padilla.

— Ce aşteaptă caii şi ce vor servitorii aceştia care umblă încoace şi-ncolo, doamnă? întrebă don Pedro.

— Plecarea mea o aşteaptă, sire, pe care am pregătit-o cât am putut mai repede, ca să o cruţ pe Alteţa Voastră de prezenţa unei femei care nu mai poate face nimic pentru fericirea sa. De

altfel, astăzi este ziua când soseşte duşmanul meu şi, cum aveţi de gând, într-o revărsare de dragoste frăţească, să mă sacrificaţi în favoarea lui, îi cedez locul, căci vreau să-mi îngrijesc copiii care, întrucât tatăl lor îi uită, au nevoie cu atât mai mult de mamă.

Maria Padilla trecea drepte cea mai frumoasă femeie din Spania; atât de mult îl subjugase pe don Pedro, încât cronicarii timpului, convinşi că fru- museţea, oricât de desăvârşită ar fi, nu poate ajunge la o asemenea putere, au preferat să atribuie vrăjitoriei această înrâurire, în loc să-i caute pricina în farmecele fireşti ale vrăjitoarei.

Aşa cum se înfăţişa, frumoasă prin cei douăzeci şi cinci de ani ai săi, bo- gată prin titlul de mamă, cu părul despletit căzându-i peste o rochie simplă de lână care, după moda veacului al paisprezecelea, îi contura braţele, ume- rii şi sânii, rezuma pentru don Pedro nu tot ceea ce visase, dar tot ce simţise drept dragoste adevărată şi gânduri plăcute; era zâna casei, floarea sufle- tului, sipetul amintirilor fericite. Regele o privi cu tristeţe.

— M-am mirat că nu m-ai părăsit până acum, Maria. E adevărat că ai ales bine momentul, când fratele meu Henric se răzvrăteşte, când fratele meu Frederic mă trădează, când regele Franţei îmi va declara cu siguranţă răz- boi. Nu e mai puţin adevărat că femeilor nu le plac nenorocirile.

— Eşti nenorocit? strigă dona Padilla făcând trei paşi înainte şi întinzând amândouă mâinile spre don Pedro, în acest caz rămân Asta mi-e de ajuns. Altădată aş fi întrebat: Pedro, dacă rămân, ai să fii fericit?

Cât despre rege, acesta îşi aplecase corpul înainte, astfel încât una din frumoasele mâini ale Mariei căzu într-ale sale. Se afla într-unul din acele momente când inima rănită simte nevoia să se aline prin puţină dragoste. Duse această mână la buze.

— Nu ai dreptate, Maria, spuse el, te iubesc; numai că, pentru a da peste o iubire la fel ca a dumitale, ar fi trebuit să iubeşti un alt bărbat decât un rege.

— Aşadar nu vrei să plec? întrebă Maria Padilla cu acel zâmbet plin de farmec care îl făcea pe don Pedro să uite de restul lumii.

— Nu, răspunse regele, dacă totuşi te vei învoi să împarţi cu mine soarta-mi viitoare, aşa cum ai împărţit-o pe cea trecută.

Atunci, chiar de pe locul unde se afla, prin fereastra deschisă, cu unul din acele gesturi de regină care ar fi făcut să se creadă că Maria se născuse la picioarele unui tron, frumoasa statuie făcu un semn droaiei de servitori pre- gătiţi de plecare, să se întoarcă la treburile lor.

În momentul acela intră Mothril. Convorbirea prea mult prelungită a lui don Pedro cu iubita lui îl îngrijora.

— Ce s-a întâmplat? întrebă don Pedro cu nerăbdare.

— Sire, răspunse maurul, fratele vostru don Frederic soseşte; escorta sa se zăreşte pe drumul dinspre Portugalia.

La această veste, din ochii regelui ţâşni o asemenea expresie de ură, încât Maria Padilla văzu bine că nu are a se teme de nimic din această parte, şi după ce întinse fruntea spre don Pedro, care depuse un sărut cu buzele-i palide, intră zâmbind în apartamentul ei.

VIII

CUM A INTRAT MARELE MAESTRU ÎN ALCAZARUL DIN SEVILLA, UNDE ÎL AŞTEPTA REGELE DON PEDRO

Într-adevăr, aşa cum spusese Mothril, marele maestru se apropia de Se- villa; ajunse la porţile oraşului spre amiază, când căldura era în toi.

Călăreţii care formau escorta, mauri şi creştini, erau plini de praf, iar coapsele catârilor şi cailor erau scăldate de sudoare. Marele maestru aruncă o privire spre zidurile oraşului pe care le credea înţesate de soldaţi şi de popor, aşa cum se obişnuieşte în zilele de sărbătoare, însă nu văzu decât santinelele ce făceau paza zilnică.

— Să-l înştiinţăm pe rege? întrebă unul din ofiţerii lui don Frederic, pregătindu-se să pornească înainte dacă prinţul ar fi poruncit acest lucru.

— Nu-ţi face griji, spuse don Frederic cu un zâmbet trist, maurul a ajuns mai devreme astfel că fratele meu e înştiinţat. Dealtminteri, adăugă el cu un accent dureros, nu ştii că la Sevilla vor avea loc turniruri şi serbări cu prilejul sosirii mele?

Spaniolii se uitau cu mirare în jurul lor căci nu se vedea niciun semn că s-ar fi pregătit turniruri şi serbări. Dimpotrivă, totul era trist şi posomorât. Îi întrebară pe mauri, dar maurii nu răspunseră.

Intrară în oraş; uşile şi ferestrele caselor erau închise, cum e obiceiul în Spania în timpul marilor călduri; pe străzi nu se vedea nici lume adunată, nici pregătiri şi nu se auzea alt zgomot decât scârţâitul porţilor ce se des- chideau spre a lăsa să treacă vreun curios întârziat, care voia să afle, înainte de a-şi face somnul de după amiază, ce era cu trupa de călăreţi ce intrau în oraş, la o oră la care în Spania, chiar maurii, acei fii ai soarelui, căutau um- bra pădurilor sau răcoarea râului.

Călăreţii creştini mergeau în frunte; maurii, de două ori mai numeroşi, căci pe drum mai veniseră şi alte grupuri să le îngroaşe rândurile, formau ariergarda.

Don Frederic privea cu atenţie toate acestea; oraşul, pe care se aştepta să-l vadă plin de viaţă şi de veselie, dar pe care, dimpotrivă, îl găsea posomorât şi tăcut ca un mormânt, îi strecurase în suflet bănuieli cumplite.

Un ofiţer se apropie de el şi îi şopti:

— Seniore, aţi băgat de seamă că în urma noastră s-a închis

poarta prin care am intrat?

Marele maestru nu răspunse; continuară să înainteze şi în curând se zări alcazarul. Mothril aştepta la intrare împreună cu câţiva ofiţeri de-ai lui don Pedro. Toţi aveau figuri binevoitoare.

Trupa aşteptată cu atâta nerăbdare intră îndată în curţile alcazarului, ale cărui porţi, ca şi cele ale oraşului, se închiseră în urma ei.

Mothril îl urmase pe prinţ arătându-i cel mai adânc respect.

În momentul în care acesta descălecă, se apropie de el şi îi spuse:

— După cum ştiţi, monseniore, nu se obişnuieşte sa se intre în palat cu arme. Vreţi să trimit pe cineva să vă ducă spada în apartament?

Mânia lui don Frederic, stăpânită atâta timp, părea că nu aşteptase decât acest prilej ca să izbucnească.

— Sclavule, zise el, slugărnicia te-a îndobitocit atât de mult încât să nu-ţi mai poţi recunoaşte prinţii şi să-ţi respecţi stăpânii? De când oare marele maestru al ordinului Sfântul Iacob de Calatrava, care are dreptul să intre cu cască şi cu pinteni în biserici şi să vorbească înarmat cu Dumnezeu, nu mai are dreptul să intre în palat înarmat şi să-i vorbească fratelui său având spa- da la el?

Mothril ascultă cu respect şi înclină smerit capul.

— Monseniorul are dreptate, răspunse el, şi prea umilul său servitor a ui- tat, nu că este prinţ, dar că este mare maestru al ordinului de Calatrava. Toate aceste privilegii sunt obiceiuri creştineşti, şi nu e de mirare ca un biet necredincios ca mine să nu le cunoască sau să le uite.

Chiar atunci un alt ofiţer se apropie de don Frederic.

— Este adevărat, seniore, că aţi poruncit să vă părăsim?

— Cine a spus asta? întrebă marele maestru.

— Unul din guarzii de la poartă.

— Şi ce i-ai răspuns?

— Că noi nu primim porunci decât de la seniorul nostru don Frederic.

Prinţul şovăi o clipă; se vedea tânăr, se simţea puternic, se ştia viteaz; în sfârşit, era destul de bine înconjurat spre a susţine o apărare îndelungată.

— Seniore, urmă ofiţerul, văzând că stăpânul rămăsese pe

gânduri, spu- neţi un cuvânt, faceţi un semn, şi vă vom scoate din această capcană în care aţi căzut; suntem treizeci la număr care purtăm lance, pumnal şi spadă.

Don Frederic se uită la Mothril; surprinse un zâmbet pe buzele lui şi îi urmări direcţia privirii. Terasele ce înconjurau curtea erau înţesate de arcaşi şi arbaletieri, ţinând arcurile şi arbaletele în mână.

— I-aş măcelări în zadar pe vitejii mei, îşi zise don Frederic. Dar pentru că numai pe mine singur au pică, voi intra singur în palat.

Apoi se întoarse liniştit şi semeţ spre însoţitorii săi:

— Retrageţi-vă, prieteni, spuse el; mă aflu în palatul fratelui şi regelui meu; trădarea nu-şi face cuib în asemenea locuinţe; şi dacă se va întâmpla să mă înşel, amintiţi-vă că am fost înştiinţat de trădare dar că n-am vrut să cred.

Soldaţii lui don Frederic se înclinară şi ieşiră unul câte unul. Don Fre- deric rămase singur cu maurii şi cu gărzile regelui don Pedro.

— Şi acum, spuse el întorcându-se spre Mothril, vreau să-l văd pe fratele meu.

— Seniore, dorinţa voastră va fi îndeplinită, răspunse maurul, căci regele vă aşteaptă cu nerăbdare.

Apoi se dădu la o parte pentru ca prinţul să poată urca scara alcazarului.

— Unde se află fratele meu?

— În apartamentul de pe terasă.

Era un apartament vecin cu cel pe care-l locuia de obicei don Frederic. Trecând prin faţa uşii apartamentului său, marele maestru se opri o clipă.

— N-aş putea intra la mine, spuse el, să mă odihnesc câteva clipe înainte de a mă înfăţişa fratelui meu?

— Monseniore, răspunse Mothril, după ce Alteţa Voastră îl va fi văzut pe rege, se va putea odihni cât va crede de cuviinţă.

Tocmai atunci, maurii ce-l urmau pe prinţ se dădură la o parte. Frederic se întoarse.

— Câinele… şoptiră maurii.

Într-adevăr, credinciosul Allan, în loc să urmeze calul la grajd, îşi urmase stăpânul, ca şi când ar fi ghicit primejdia ce-l ameninţa.

— Câinele este al meu, spuse don Frederic.

Maurii se îndreptară, mai mult de teamă decât din respect, iar câinele, bucuros, sări cu labele din faţă pe pieptul stăpânului.

— Da, spuse el, te înţeleg, ai dreptate. Fernand a murit, Agenor e de- parte, iar tu eşti singurul prieten ce-mi mai rămâne.

— Monseniore, spuse Mothril cu zâmbetul lui ironic, privilegiile marelui maestru al ordinului Sfântul Iacob prevăd şi faptul de a intra în apar- tamentele regelui urmat de câinele său?

Un val de ură trecu pe fruntea lui don Frederic. Maurul se afla lângă el; don Frederic ţinea mâna pe pumnal; o hotărâre grabnică, o mişcare rapidă şi s-ar fi răzbunat pe acest sclav batjocoritor şi obraznic.

„Nu, îşi zise el în sinea lui, maiestatea regelui sălăşluieşte în toţi cei ce-l înconjură; să nu atentăm la maiestatea regelui”.

Deschise nepăsător uşa apartamentului său şi îi făcu semn câinelui să intre.

Câinele se supuse.

— Aşteaptă-mă, Allan, îi zise el.

Câinele se culcă pe o blană de leu. Marele maestru închise uşa. În mo- mentul acela se auzi o voce care strigă:

— Fratele meu! Unde e fratele meu?

Don Frederic recunoscu vocea regelui şi înaintă în direcţia de unde ve- nea.

Don Pedro, care ieşise din baie, palid încă în urma nopţii nedormite, fier- bând de mânie, aţinti o privire plină de asprime asupra tânărului ce se pros- terna în faţa lui,

— Iată-mă, regele şi fratele meu, spuse el. M-ai chemat şi iată-mă. Am venit în mare grabă ca să te văd şi să-ţi urez toate fericirile.

— Cum e cu putinţă, mare maestru, să spui aşa ceva. Mă mir foarte mult că vorbele dumitale se potrivesc atât de puţin cu faptele. Îmi urezi toate fericirile şi conspiri cu duşmanii mei?

— Seniore, nu te înţeleg, spuse don Frederic ridicându-se, căci de vreme ce era învinuit, nu voia să stea o clipă mai mult prosternat. Oare mie mi se adresează aceste cuvinte?

— Da, chiar dumitale, don Frederic, mare maestru al ordinului Sfântul Iacob.

— Sire, aşadar mă faci trădător?

— Da, căci eşti un trădător, răspunse don Pedro.

Tânărul se îngălbeni, dar se stăpâni.

— De ce vorbeşti astfel, regele meu? zise el cu un accent de nespusă bunătate. Nu te-am jignit niciodată, cu voia mea cel puţin; dimpotrivă, în mai multe lupte şi mai cu seamă în războiul împotriva maurilor, astăzi prietenii dumitale, am mânuit o spadă care era destul de grea pentru braţul meu încă atât de tânăr.

— Da, maurii sunt prietenii mei! strigă don Pedro, am fost nevoit să-mi caut prieteni printre mauri, de vreme ce în familia mea nu am găsit decât duşmani.

Don Frederic se arăta mai mândru şi mai cutezător pe măsură ce mus- trările regelui deveneau mai nedrepte şi mai insultătoare.

— Dacă vorbeşti de fratele meu Henric, spuse el, nu am ce răspunde pentru că nu mă priveşte. Dacă fratele meu Henric s-a răzvrătit împotriva dumitale, n-a făcut bine, căci dumneata eşti seniorul nostru legitim şi prin vârstă şi prin naştere; dar fratele meu Henric vrea să fie regele Castiliei şi se zice că ambiţia te face să uiţi totul. Eu nu sunt ambiţios şi nu pretind nimic. Sunt mare maestru al ordinului Sfântul Iacob. Dacă ştii pe cineva mai vred- nic decât mine, sunt gata să-i predau cu dragă inimă această demnitate.

Don Pedro nu răspunse.

— Am cucerit Coimbra de la mauri şi m-am retras în ea ca pe propri- etatea mea. Nimeni nu are vreun drept asupra oraşului meu. Vrei Coimbra, frate? Să ştii că e un port bun.

Don Pedro nu răspunse nici de astă dată.

— Am o mică armată, reluă don Frederic. Dar am strâns-o cu voia dumi- tale. Vrei soldaţii mei ca să-ţi răpui duşmanii?

Don Pedro continua să rămână tăcut.

— Nu am altă avere decât cea a mamei mele, dona Eleonora de Guzman, şi comorile pe care le-am cucerit de la mauri. Vrei banii mei, frate?

— Nici titlurile tale, nici oraşul, nici soldaţii, nici comoara ta nu le vreau, spuse don Pedro, nemaiputându-se stăpâni în faţa calmului cu care-i vorbea fratele său, vreau capul tău.

— Viaţa mea îţi aparţine ca şi restul, regele meu. Nu o voi apăra mai mult decât aş fi apărat restul. Dar de ce să-mi iei

capul când inima e nevinovată?

— Nevinovată! urmă don Pedro. Cunoşti o franţuzoaică numită Blanche de Bourbon?

— Cunosc o franţuzoaică numită Blanche de Bourbon şi o respect ca pe regina şi sora mea.

— Ei bine! Iată ce voiam să-ţi spun, reluă don Pedro; o consideri regina şi sora ta pe duşmanca fratelui şi a regelui tău.

— Sire, spuse marele maestru, dacă numeşti duşman pe cel care te-a jignit şi care păstrează în inimă amintirea acelei jigniri, persoana despre care vorbeşti poate că este duşmanca dumitale. Dar îţi jur pe inima mea, tot aşa de uşor ai putea spune că-ţi este duşmancă şi gazela pe care ai rănit-o cu o săgeată şi care fuge rănită.

— Numesc duşmancă pe oricine îmi răscoală oraşele, şi această femeie a răsculat Toledo. Numesc duşmancă pe oricine îmi înarmează fraţii împo- triva mea, şi această femeie l-a înarmat împotriva mea pe fratele meu, nu pe Henric ambiţiosul, cum îi ziceai adineaori, ci pe fratele don Frederic, făţar- nicul şi incestuosul.

— Frate, ţi-o jur…

— Nu jura, căci ai jura strâmb.

— Frate…

— Cunoşti asta? zise don Pedro, scoţând scrisoarea marelui maestru din tolba lui Fernand.

Văzând scrisoarea care îl încredinţa că Fernand fusese asasinat, văzând dovada iubirii lui căzută în mâinile regelui, don Frederic simţi că îl lasă pu- terile. Îndoi genunchiul în faţa lui don Pedro şi rămase o clipă cu capul plecat sub greutatea nenorocirilor pe care le prevedea. Un murmur de ui- mire străbătu grupul curtenilor aflaţi la cealaltă margine a galeriei; Frederic, îngenuncheat în faţa fratelui său, îl ruga pe rege; or, dacă îl ruga, însemna că era vinovat, căci nu se gândeau că l-ar putea ruga pentru altcineva.

— Seniore, spuse don Frederic, Dumnezeu mi-e martor că sunt nevi- novat de cele ce-mi reproşezi.

— Atunci să i-o spui lui Dumnezeu, urmă regele, căci dinspre partea mea, eu nu te cred.

— Moartea mea ar spăla o pată, spuse marele maestru. Ce ar însemna oare dacă aş fi nevinovat de crimă?

— Nevinovat de crimă! strigă regele. Dar atunci cum numeşti asta?

Şi, târât de mânie, pălmui faţa fratelui său cu scrisoarea pe care o adre- sase Blanchei de Bourbon.

— Bine, spuse Frederic dându-se un pas înapoi; ucide-mă dar nu mă in- sulta! De multă vreme ştiu că bărbaţii ajung laşi trăind tot timpul printre curtezane şi sclavi!... Rege, eşti un laş, căci ai insultat un prizonier!

— Săriţi! strigă don Pedro! Să vină gărzile mele! luaţi-l de-aici şi omo- râţi-l.

— Un moment, întrerupse don Frederic, întinzând mâna cu măreţie spre fratele său, oricât de înfuriat ai fi, ai să te opreşti în faţa celor ce am să-ţi spun. Ai bănuit o femeie neprihănită, l-ai insultat pe regele Franţei bă-nuind-o pe ea. Dar n-are rost să-l insulţi şi pe Dumnezeu. Vreau să mă rog lui Dumnezeu înainte de a mă ucide; am nevoie de o oră ca să mă des- tăinuiesc stăpânului meu suprem. Eu nu sunt maur.

Don Pedro turba de furie. Cu toate astea se stăpâni, căci se uitau toţi la el.

— Bine, vei avea o oră, îi zise el. Du-te!

Toţi cei care erau de faţă la această scenă îngheţară de spaimă. Ochii re- gelui scoteau scântei; dar şi din ochii lui don Frederic ţâşneau fulgere.

— Să fii gata peste o oră! îi strigă don Pedro în momentul când ieşea din cameră.

— Fii pe pace, tot voi muri prea devreme pentru tine, fiindcă sunt nevi- novat, răspunse tânărul.

Rămase o oră închis în camera lui, faţă în faţă cu Dumnezeu, fără ca nimeni să se apropie. După scurgerea acestui răgaz, văzând că nu-şi fac apa- riţia călăii, ieşi în galerie şi strigă:

— Mă faci să aştept, don Pedro. A trecut ora.

Călăii intrară.

— De ce fel de moarte trebuie să pier? întrebă prinţul.

Unul din călăi trase spada.

Frederic încercă spada trecându-şi degetele peste tăiş.

— Ia-o pe a mea, spuse el trăgându-şi spada din teacă, taie mai bine.

Soldatul luă spada.

— Când veţi fi gata, mare maestru, zise el.

Frederic făcu semn soldaţilor să aştepte o clipă; apoi, apropiindu-se de o masă, scrise câteva rânduri pe un pergament, îl împături şi îl apucă între dinţi.

— Ce-i cu pergamentul ăsta? întrebă soldatul.

— E un talisman care mă face invulnerabil, spuse don Frederic. Acum lo- veşte dacă eşti în stare.

Şi tânărul prinţ, dezvelindu-şi gâtul şi ridicându-şi pletele lungi spre creş- tetul capului, îngenunche cu mâinile împreunate şi cu zâmbetul pe buze.

— Crezi în puterea acestui talisman? întrebă în şoaptă un soldat pe cel care avea să lovească.

— O să vedem noi, răspunse acesta.

— Loveşte! spuse Frederic.

Spada scânteie în mâinile călăului; un fulger ţâşni din lamă şi capul ma- relui maestru, desprins dintr-o singură lovitură, se rostogoli pe podea.

În clipa aceea, un urlet îngrozitor străbătu bolţile palatului.

Regele, care asculta la uşă, fugi înspăimântat. Călăii se repeziră afară din cameră. Nu mai rămase pe locul execuţiei decât sânge, un cap desprins de corp şi un câine care, spărgând uşa, veni să se culce lângă aceste triste ră- măşiţe.

IX

CUM A GĂSIT BASTARDUL DE MAULEON BILETUL PE CARE VENISE SA-L CAUTE

Cele dintâi umbre ale nopţii cădeau întunecate şi triste peste palatul mohorât. Don Pedro, abătut şi tulburat, se mutase în apartamentele de jos, neîndrăznind să mai rămână în apartamentul vecin cu camera unde zăcea cadavrul fratelui său. Lângă el, Maria Padilla plângea.

— Pentru ce plângi, doamnă? întrebă deodată regele cu

asprime. Nu ai oare ceea ce ai dorit atât de mult? Mi-ai cerut moartea duşmanului dumi- tale. Acum poţi fi mulţumită, duşmanul dumitale nu mai există.

— Sire, spuse Maria, într-un moment de mândrie femeiască, într-un avânt de mânie nesăbuită, poate că i-am dorit moartea, Dumnezeu să mă ierte dacă această dorinţă mi-a intrat vreodată în inimă! Dar pot răspunde că niciodată nu am cerut-o.

— Ah! Iată cum sunt femeile! izbucni don Pedro, înflăcărate în dorinţe, sfioase în hotărâri, mereu vor câte ceva, dar nu îndrăznesc niciodată, apoi, când un altul este destul de nebun ca să le îndeplinească gândurile, tăgă- duiesc că ar fi avut vreodată asemenea gânduri.

— Sire, în numele cerului! spuse Maria, să nu-mi spuneţi niciodată că pentru mine l-aţi sacrificat pe marele maestru; ar fi un chin pentru tot res- tul vieţii mele; ar fi remuşcarea mea pe lumea cealaltă... Nu, spuneţi-mi adevărul; spuneţi-mi că l-aţi sacrificat pentru onoarea voastră. Nu vreau, înţelegeţi-mă bine, nu vreau să plecaţi de lângă mine fără să-mi spuneţi că nu eu v-am împins la acest omor!...

— Am să spun tot ce vrei, Maria, răspunse cu răceală regele ridicându-se şi mergând în întâmpinarea lui Mothril, care intrase tocmai atunci cu drep- turile unui ministru şi cu siguranţa unui favorit.

Maria îşi întoarse privirile ca să nu-l mai vadă pe omul acela pentru care ura ei crescuse şi mai mult de când cu moartea marelui maestru, deşi aceas- tă moarte îi slujea oarecum interesele; se duse lângă pervazul unei ferestre şi acolo, în vreme ce regele vorbea cu maurul, zări un cavaler îmbrăcat în armură; acesta, folosindu-se de învălmăşeala ce domnea în castel în urma execuţiei lui don Frederic, intrase în curte fără ca gărzile şi santinelele să-l întrebe unde merge.

Cavalerul era Agenor, care venea la chemarea marelui maestru; căutând să descopere perdelele de purpură despre care acesta îi spusese că ar fi la apartamentul său, dispăru după colţul zidului.

Maria Padilla îl urmări involuntar cu privirile pe cavaler, fără să ştie cine era, până când îl pierdu din vedere. Apoi revenind din afară înăuntru, îşi îndreptă privirea asupra regelui şi asupra lui Mothril.

Regele vorbea cu însufleţire. După gesturile-i energice se înţelegea că dădea nişte ordine îngrozitoare. Prin mintea donei Maria parcă trecu un fulger. Cu presimţirea specifică femeilor, ghici despre ce era vorba.

Înaintă spre don Pedro în clipa când acesta îi făcea semn lui Mothril să se retragă.

— Seniore, spuse ea, nu veţi da două ordine asemănătoare în aceeaşi zi.

— Aşadar ai auzit? întrebă regele îngălbenind.

— Nu, însă am ghicit. O! Sire, sire, urmă Maria căzând în genunchi în faţa regelui, adeseori m-am plâns împotriva ei, adeseori v-am aţâţat mânia, dar n-o ucideţi, sire, n-o ucideţi, căci după ce o veţi fi ucis îmi veţi spune tot ce mi-aţi spus şi despre don Frederic, că aţi ucis-o pentru că eu v-am cerut moartea ei.

— Maria, spuse regele cu un aer posomorât, ridică-te, încetează cu ru- găminţile, e în zadar, totul era hotărât dinainte. Nu trebuia să începem, dar acum trebuie să terminăm: moartea unuia atrage moartea celuilalt. Dacă l-aş fi ucis numai pe don Frederic, atunci s-ar fi putut spune că l-am sacrificat pentru o răzbunare personală, iar nu pentru a ispăşi o crimă.

Dona Maria îl privi înspăimântată pe rege; semăna cu un drumeţ care se opreşte îngrozit în faţa unei prăpăstii.

— O! Totul are să cadă asupra mea, zise ea, asupra mea şi asupra copiilor mei; o să spună toţi că eu v-am împins la acest îndoit omor şi cu toate astea vezi bine, Dumnezeule! adăugă ea târându-se la picioarele regelui, îl rog, îl implor să nu-mi facă un spectru din această femeie.

— Nu, căci dacă ar spune cineva acest lucru, atunci aş da în vileag totul, atât ruşinea mea cât şi crima lor. Nu, căci aş arăta scrisoarea lui don Fre- deric către cumnata lui.

— Însă nu veţi găsi niciodată un spaniol care să ridice mâna asupra re- ginei lui.

— De aceea am şi ales un maur, răspunse cu nepăsare don Pedro. La ce ar mai fi buni maurii dacă nu le-am da să facă ceea ce ar putea refuza spa- niolii?

— Vai! Voiam să plec azi-dimineaţă, izbucni dona Padilla. De ce am ră- mas! Dar nu e târziu nici diseară. Lăsaţi-mă să părăsesc palatul. Casa mea vă este deschisă la orice oră din zi şi

din noapte. Veţi veni să mă vedeţi în casa mea.

— Fă cum vrei, doamnă, spuse don Pedro căruia, printr-o ciudată trezire a amintirilor, îi apăru dinainte chipul frumoasei maure din chioşc, cu som- nul ei voluptos, înconjurată de femeile cu evantaie mari ce-i vegheau som- nul. Fă cum vrei. M-am plictisit tot auzindu-te zicând mereu că pleci, fără să te văd plecând odată.

— Dumnezeule! spuse Maria Padilla, mi-eşti martor că plec de aici pentru că, necerând moartea lui don Frederic, cer în zadar viaţa reginei Blanche.

Dar mai înainte ca regele să se fi putut opune acestei plecări, ea deschise repede uşa şi se pregăti să iasă. Dar tocmai atunci se auzi o mare zarvă prin palat. Oamenii fugeau, pradă unei spaime de neînchipuit; se auzeau ţipete a căror pricină nu se cunoştea; se părea că toată lumea îşi ieşise din minţi.

— Ascultaţi! spuse Maria, ascultaţi!

— Ce se petrece oare? întrebă don Pedro apropiindu-se de spaniolă, şi ce înseamnă toate astea? Răspunde, Mothril, urmă el adresându-se maurului care, aflându-se de cealaltă parte a vestibulului, palid şi cu ochii aţintiţi asupra unui obiect pe care nu putea sa-l vadă don Pedro, rămăsese ne- mişcat, cu o mână pe pumnal, iar cu cealaltă ştergându-şi sudoarea ce-i curgea pe frunte.

— Îngrozitor! îngrozitor! repetau toţi.

Don Pedro, pierzându-şi răbdarea, făcu un pas înainte şi într-adevăr un spectacol înspăimântător îi izbi privirile. La capătul de sus al scării văzu apărând câinele lui don Frederic, cu părul zbârlit ca o coamă de leu, plin de sânge şi îngrozitor la vedere; ţinea în gură capul stăpânului său pe care îl târa încet pe marmură de părul lui cel lung. Din faţa câinelui fugeau, scoţând ţipetele pe care le auzise don Pedro, toţi servitorii şi întreaga gardă a palatului. Oricât de viteaz, oricât de cutezător, oricât de nesimţitor ar fi fost, don Pedro încercă să fugă; însă picioarele lui, ca şi ale maurului, păreau ţintuite de podea. Câinele cobora mereu, lăsând o largă dâră roşie în urma lui. Ajungând între don Pedro şi Mothril, ca şi când ar fi recunoscut în ei pe cei doi ucigaşi, depuse capul pe pardoseală şi scoase un urlet atât de jalnic încât favorita căzu leşinată, iar regele se înfioră, ca şi când îngerul morţii l-ar fi atins cu aripa. Apoi

câinele îşi luă din nou preţioasa povară şi dispăru în curte.

Mai auzise cineva urletul câinelui şi tresărise auzindu-l; era cavalerul îmbrăcat în armură pe care îl văzuse dona Maria intrând în alcazar. Acesta, ca un bun creştin ce era, şi cel puţin tot atât de superstiţios ca un maur, se închină la auzul urletului, rugându-l pe Dumnezeu să îndepărteze de la el orice întâlnire primejdioasă.

Aproape numaidecât o droaie de servitori, alergând îngroziţi, izbindu-se unii de alţii, răsturnându-se, trecură pe lângă el, provocându-i o mare ui- mire care semăna a spaimă. Vrednicul cavaler se rezemă de un platan şi, cu mâna pe pumnal, văzu defilând acel alai grăbit de umbre palide. În cele din urmă zări câinele şi acesta îl zări şi el.

Câinele veni de-a dreptul spre cavaler, călăuzit de acel instinct pătrun- zător care îl făcu să recunoască în acesta un prieten al stăpânului.

Agenor fu cuprins de groază. Capul însângerat, câinele ce semăna cu un lup care-şi duce prada, întreaga liotă de servitori ce fugeau galbeni la faţă şi scoţând ţipete gâtuite, toate astea parcă făceau parte dintr-un vis îngrozitor aşa cum au bolnavii scuturaţi de friguri.

Câinele continuă să se apropie cu o bucurie dureroasă şi veni să depună la picioarele sale capul mânjit de ţărână; apoi înălţându-şi capul spre bolţi scoase cel mai jalnic şi mai înfiorător urlet de moarte. Înmărmurit pentru o clipă de spaimă, crezu că o să leşine; în cele din urmă, ghicind o parte din cele întâmplate, se aplecă, îndepărtă părul cu mâinile şi recunoscu, deşi cufundaţi în umbrele morţii, ochii liniştiţi şi blânzi ai prietenului său. Gura îi era tot atât de senină ca şi atunci când trăia, şi s-ar fi zis că zâmbetul ce-i era obişnuit mai apărea şi acum pe buzele lui vinete. Agenor căzu în ge- nunchi şi lacrimi mari i se rostogoliră din ochi pe obraji. Voia să ia capul spre a-l îngropa, când băgă de seamă că dinţii nefericitului prinţ ţineau strâns o bucăţică de pergament; îndepărtă dinţii cu pumnalul, desfăcu per- gamentul şi citi pe nerăsuflate cele ce urmează:

„Prietene, presimţirile noastre funeste nu ne-au înşelat; fratele meu mă omoară. Înştiinţeaz-o pe regina Blanche: şi ea este la fel de ameninţată. Îmi cunoşti taina; păstrează-mi

amintirea”.

— Da, seniore, spuse cavalerul; da, voi îndeplini cu sfinţenie ultimele-ţi dorinţi!… Dar cum să ies de-aici?… Nici nu mai ştiu pe unde am intrat… Simt că-mi pierd minţile, iar mâna îmi tremură în aşa hal încât pumnalul, pe care nu sunt în stare să-l mai vâr în teacă, are să-mi scape.

Într-adevăr, cavalerul se ridică palid, tremurând, aproape cu minţile ră- tăcite, mergând înaintea lui fără să vadă, izbindu-se de coloanele de mar- mură, întinzând mâinile înainte ca un om beat care se teme să nu-şi zdro- bească fruntea. În sfârşit, ajunse într-o grădină mare, numai cu portocali, rodii şi leandri; şuvoaie de apă asemenea unor cascade de argint ţâşneau în nişte havuzuri de porfir. Alergă la unul din acestea, bău cu lăcomie, îşi răcori fruntea muind-o în apa rece ca gheaţa şi încercă să se orienteze; o lumină slabă printre copaci îi atrase privirea şi îl călăuzi. Alergă într-acolo; o formă albă sprijinită de marginea unui balcon îl recunoscu, scoase un suspin şi îi şopti numele. Agenor se uită în sus şi văzu o femeie care îi în- întindea braţele.

— Aissa, Aissa, strigă el la rându-i, şi din grădină trecu lângă frumoasa maură. Tânăra îi întinse braţele cu o adâncă expresie de dragoste, apoi, dându-se înapoi cu o mare îngrijorare spuse:

— Vai! Dumnezeule! eşti rănit, francezule?

Într-adevăr, Agenor avea mâinile pline de sânge, dar în loc să-i răspundă, în loc să-i dea vreo explicaţie prea lungă, cu o mână îi atinse braţul şi cu cealaltă îi arătă câinele care se luase după el. La această înspăimântătoare apariţie, tânăra scoase şi ea un ţipăt; Mothril, care tocmai se înapoia, auzi ţipătul. I se desluşea glasul care cerea făclii; se auzeau paşii lui şi ai sluji- torilor care se apropiau.

— Fugi, strigă fata, fugi; te-ar ucide şi atunci aş muri şi eu, căci te iubesc.

— Aissa, spuse cavalerul, şi eu te iubesc. Să-mi fii credincioasă şi ai să mă revezi.

Apoi, strânse fata la piept, îi apăsă buzele cu un sărut, coborî viziera căş- tii, îşi trase spada, sări pe fereastra joasă şi o luă la fugă rupând crengile po- milor şi strivind florile; ieşi repede din grădină, străbătu curtea, se repezi afară pe poartă, şi foarte

mirat că nimeni nu încercase să-l oprească, îl zări de departe pe Musaron stând neclintit în şa şi ţinând de frâu frumosul cal negru pe care i-l dăduse don Frederic.

Un horcăit puternic se auzi în urma cavalerului; se întoarse şi abia acum înţelese pentru ce gărzile nu se grăbiseră să-i aţină calea. Câinele, care nu voise să-l părăsească pe singurul prieten ce-i mai rămânea, se luase după el. În acest timp, Mothril, cuprins de teamă la auzul ţipetelor, se grăbea să ajungă la Aissa. O găsi palidă, în picioare lângă fereastră; încercă s-o întrebe, dar la primele întrebări tânăra nu răspunse decât printr-o tăcere posomorâtă. În cele din urmă maurul bănui ce se întâmplase.

— A intrat cineva aici?… Aissa, răspunde.

— Da, răspunse fata, capul fratelui regelui.

Mothril se uită la fată cu mai multă atenţie. Pe rochia-i albă se vedea urma unei mâini însângerte.

— Francezul a fost pe la tine! strigă Mothril ca scos din minţi.

Dar de astă dată Aissa îl privi cu semeţie şi nu răspunse.

X

CUM A INTRAT CAVALERUL DE MAULEON ÎN CASTELUL MEDINA-SIDONIA

A doua zi după întâmplările groaznice pe care le-am povestit, când pri- mele raze ale soarelui luminau creştetul Sierrei de Aracena, Mothril, înfă- şurat într-un burnuz alb, se despărţea de regele don Pedro pe treptele de jos ale alcazarului.

— Răspund de servitorul meu, spuse maurul, este omul care vă trebuie, sire, un braţ sigur şi iute-n mişcări; de altfel am să fiu cu ochii pe el. Între timp, puneţi să-l caute pe francez, complicele marelui maestru, şi dacă daţi de el, fiţi fără milă.

— Bine, spuse don Pedro, du-te şi înapoiază-te repede.

— Seniore, răspunse maurul, ca să fac drumul mai repede, nu-mi voi mai lua fiica în litieră, ci călare.

— De ce nu o laşi la Sevilla, răspunse regele. Nu are casa ei, femeile şi guvernantele ei?

— Seniore, nu pot s-o părăsesc. Pretutindeni unde voi merge, trebuie să mă urmeze. Este comoara mea şi veghez asupra ei.

— Ah! ah! maurule, îţi aminteşti povestea contelui Julien şi a frumoasei Florinda[13]?

[13] 13-Contele Julien, personaj legendar, guvernator al Andaluziei. Împins de un sen- timent de răzbunare, se spune că ar fi înlesnit intrarea maurilor în Spania, în anul 711. (N.T.)

— Trebuie să mi-o amintesc, răspunse Mothril, pentru că datorită ei au intrat maurii în Spania, iar eu datorez cinstea de a fi ministrul Alteţei Voas- tre.

— Dar nu mi-ai spus că ai o fată atât de frumoasă.

— E adevărat; fiica mea e foarte frumoasă.

— Atât de frumoasă încât o adori în genunchi, nu-i aşa?

Mothril se prefăcu foarte tulburat de aceste cuvinte.

— Eu! Cine a putut spune aşa ceva Alteţei Voastre?

— Nu mi-a spus nimeni, am văzut singur, răspunse regele. Nu este fiica ta.

— Vai! seniore, urmă Mothril. Nu cumva credeţi că mi-ar fi soţie sau iubită?

— Dar atunci cine este?

— Regele va afla într-o zi. Dar deocamdată mă duc să îndeplinesc po- runcile Alteţei Sale.

Şi, despărţindu-se de don Pedro, plecă.

Într-adevăr, tânăra, înfăşurată într-o manta albă care nu lăsa să i se vadă decât ochii mari, negri şi sprâncenele arcuite, făcea parte din suita mau- rului; dar acesta din urmă minţea spunând că avea să-l însoţească tot dru- mul. La două leghe de Sevilla, se întoarse din drum şi o lăsă pe fată în siguranţă, în palatul unei maure bogate în care avea încredere.

Iar el, îndemnându-şi calul să meargă mai repede, scurtă drumul printr-o goană neîntreruptă.

În curând străbătu Guadalete, chiar prin locul unde dispăruse Rodrigue după vestita bătălie care a ţinut şapte zile şi, între Tariffa şi Cadix, văzu castelul Medina-Sidonia, înălţându-şi turnurile pline de tristeţea ce apasă asupra închisorilor.

Acolo trăia de multă vreme o femeie tânără, blondă şi palidă, în tovărăşia unei singure femei. Paznicii roiau în jurul ei ca în jurul celui mai primejdios prizonier, iar priviri nemiloase o urmăreau fără încetare, fie că străbătea agale grădinile mistuite de arşiţa soarelui, cu braţele atârnându-i în jos şi cu capul plecat; fie că, stând culcată în faţa ferestrei zăbrelite, cerceta în- tinderile cu o privire melancolică, suspinând după libertate şi urmărind valurile nesfârşite şi mereu renăscânde ale uriaşului ocean.

Această femeie era Blanche de Bourbon, soţia lui don Pedro, care o alun- gase chiar din noaptea nunţii. Se măcina încetul cu

încetul în lacrimi şi în mâhnirea de a fi sacrificat unei ambiţii deşarte viitorul atât de luminos pe care îl văzuse strălucind într-o zi în ochii albaştri ai lui don Frederic.

Când sărmana femeie vedea trecând pe câmp fetele care culeseseră strugurii de Xeres sau de Marbella, când îi auzea cântând pe iubiţii lor care le ieşeau în întâmpinare, atunci inima i se îngreuna şi lacrimile îi scăldau ochii. Atunci şi ea, gândindu-se că s-ar fi putut naşte departe de tron şi li- beră, ca acele tinere culegătoare de struguri cu chipul oacheş, invoca o imagine scumpă şi şoptea un nume pe care-l rostise destul de des.

Medina-Sidonia părea un loc blestemat, de când Blanche de Bourbon se afla prizonieră acolo. Gărzile alungau orice călător, temându-se să nu fie vreun complice sau cel puţin un prieten. Regina nu avea în fiecare zi decât un singur moment de libertate, sau mai degrabă de singurătate: ora la care, făcându-şi siesta sub soarele arzător, santinelele, ruşinându-se şi ele de atâ- tea măsuri de siguranţă pentru paza unei femei, se sprijineau în lănci şi dormeau fie la umbra vreunui platan verde, fie la umbra unui zid.

Atunci regina cobora pe o terasă ce dădea spre şanţul plin cu apă, şi dacă vedea din depărtare vreun călător, întindea braţele rugătoare, sperând să-şi facă din el un prieten care să ducă regelui Carol veşti despre ea.

Dar nimeni nu răspunsese încă la această chemare a prizonierei.

Într-una din zile totuşi, văzu venind pe drumul dinspre Arcos, doi călă- reţi, dintre care unul, cu tot soarele care, asemenea unui glob de foc îi cădea pe cască, părea că se simte destul de bine în armura lui. Îşi purta cu atâta semeţie lancea, încât de la prima vedere recunoşteai în el un cavaler viteaz. De cum îl zări, privirile Blanchei se aţintiră asupra lui şi nu-l mai părăsiră. Înainta în galopul întins al unui viguros cal negru şi, cu toate că se vedea destul de bine că vine de la Sevilla, cu toate că părea să se îndrepte spre Medina-Sidonia, iar toţi solii pe care îi primise până atunci de la Sevilla fuseseră soli ai durerilor, regina Blanche simţi mai degrabă bucurie decât teamă la vederea cavalerului.

Zărind-o, şi el la rându-i se opri.

O slabă presimţire de speranţă făcu atunci să bată inima

prizonierei; se apropie de meterez, făcu semnul crucii şi, ca de obicei, împreună mâinile.

Îndată necunoscutul, îndemnându-şi calul, veni în galop de-a dreptul spre terasă.

Cu un gest speriat regina îi arătă santinela care dormea rezemată de un sicomor.

Cavalerul descălecă, îi făcu semn scutierului să se apropie şi îi şopti câ- teva cuvinte. Scutierul conduse amândoi caii îndărătul unei stânci care îi ascundea vederii, apoi se înapoie la stăpânu-său; amândoi se îndreptară spre un tufiş mare de mirţi şi de fistici de unde se putea auzi vocea de pe te- rasă.

Vrednicul cavaler care, întocmai ca şi Carol cel Mare, nu putuse în viaţa lui să scrie cu pana alte semne decât literele ce aveau forma de pumnal sau de spadă, porunci scutierului să scrie în grabă, cu un condei pe care acesta din urmă, fiind ştiutor de carte, îl purta totdeauna la el, câteva cuvinte pe o bucată de piatră teşită.

Apoi făcu semn reginei să se dea puţin înapoi, ca să poată arunca piatra pe terasă. Cu braţu-i vânjos, azvârli piatra care despică aerul şi căzu pe les- pede la câţiva paşi de regină. Zgomotul căderii îl trezi pe soldatul cufundat într-un somn adânc, dar nevăzând în jurul lui decât pe regină, nemişcată şi tristă, cum se obişnuise s-o vadă în fiecare zi, în acelaşi loc, închise ochii şi adormi din nou.

Regina se duse să ia piatra de jos şi citi:

„Sunteţi nefericita regină Blanche, sora regelui meu?”

Răspunsul fu plin de durere şi de măreţie. Îşi încrucişă braţele pe piept şi făcu, de sus în jos, un semn cu capul, însoţit de două lacrimi mari ce-i că- zură la picioare.

Cavalerul se înclină respectuos şi, adresându-se scutierului, care făcuse rost de o altă piatră pentru o a doua scrisoare, îi zise:

— Scrie ce-ţi spun eu.

„Doamnă, puteţi veni pe terasă diseară la ora opt? am să vă dau o scri- soare din partea lui don Frederic”.

Scutierul se supuse.

A doua misivă ajunse într-un mod tot atât de fericit ca şi prima. Blanche făcu o mişcare de bucurie, apoi după, o îndelungă gândire, răspunse: „Nu!”

Atunci azvârli a treia piatră.

„Există vreun mijloc de a pătrunde la dumneavoastră? întrebă el, silit să înlocuiască prin gesturi vocea, care ar fi putut trezi santinela, sau scrisul pe care braţul său nu ar fi avut puterea să-l arunce dincolo de şanţ. Regina arătă cavalerului un sicomor, pe care căţărându-se putea urca pe zid; apoi arătă o uşă care ducea de la zidul acela la turnul locuit de ea.

Cavalerul se înclină; înţelesese.

Tocmai atunci soldatul se trezi şi îşi reluă paza.

Cavalerul rămase câtva timp ascuns, apoi, folosindu-se de un moment în care atenţia santinelei era îndreptată în altă parte, se strecură împreună cu scutierul îndărătul stâncii unde aşteptau caii.

— Seniore, spuse scutierul, ne-am vârât într-o treabă foarte încurcată. De ce nu i-aţi trimis adineaori reginei biletul marelui maestru? În ceea ce mă priveşte, eu aşa aş fi făcut.

— Pentru că o întâmplare putea să-l desprindă pe drum – şi regina nu m-ar fi crezut dacă biletul ar fi fost pierdut. Pe diseară deci şi să căutăm un mijloc de a ajunge la terasă fără să fim văzuţi de santinelă.

Sosi seara. Agenor nu găsise încă niciun mijloc de a pătrunde în for- tăreaţă. Poate să fi fost ora şapte şi jumătate.

Agenor ţinea să intre, dacă ar fi fost cu putinţă, fără violenţă şi mai de- grabă prin viclenie decât prin forţă. Dar, ca de obicei, Musaron era de cu totul altă părere decât stăpânul său.

— În orice fel aţi întoarce-o, seniore, tot vom fi siliţi să ne batem şi să ucidem. Scrupulele voastre mi se par deci neîntemeiate. Uciderea tot uci- dere este. Omorul e un păcat şi la ora şapte şi jumătate şi la opt seara. Aşa- dar, din toate mijloacele pe care le propuneţi, tot al meu mi se pare mai bun.

— Şi care e?

— O să vedeţi. Întâmplarea face ca santinela să fie un ticălos de maur, un necredincios respingător la vedere, care roteşte nişte ochi albi ca şi când ar fi de pe acum pe jumătate scufundat

în flăcările în care trebuie să fie scu- fundat în întregime într-o bună zi. Vă rog deci, seniore, să rostiţi un *In manus*[14] şi să-l botezaţi în gând pe acest necredincios.

— Şi la ce rezultat vom ajunge? întrebă Agenor.

— La singurul de care trebuie să ţinem seama în această împrejurare. Ucidem corpul, dar salvăm sufletul.

Cavalerul nu prea înţelegea mijlocul pe care se bizuia Musaron. Cu toate astea, deoarece avea o mare încredere în puterea de născocire a scutierului, pe care în mai multe rânduri avusese prilejul s-o preţuiască, se învoi cu propunerea acestuia şi începu să se roage. În vremea asta, Musaron, cu aceeaşi seninătate de care s-ar fi folosit când ar fi fost vorba să câştige o cupă de argint la o serbare câmpenească, îşi încordă arcul, aşeză o săgeată şi îl ochi pe maur; aproape numaidecât se auzi un şuierat ascuţit. Agenor, care nu-şi lua privirile de la santinelă, văzu cum i se clatină turbanul şi cum întinde braţele. Soldatul încovoindu-se, deschise gura ca pentru a striga, însă niciun sunet nu-i ieşi din gâtlej; înăbuşit de sânge şi susţinut de zidul de care se rezemase, rămase aproape drept şi absolut nemişcat.

Agenor se întoarse atunci spre Musaron care, cu zâmbetul pe buze, îşi aşeza la loc arcul din care zburase săgeata înfiptă în inima maurului.

— Vedeţi, seniore, spuse Musaron, din cele făcute de mine am putut trage două foloase: primul, că am trimis fără voia lui un necredincios în paradis; al doilea că l-am împiedicat să dea alarma. Acum, să mergem, nimic nu ne mai împiedică, terasa e pustie şi drumul ne este deschis.

Alergară spre şanţ, pe care îl trecură înot. Apa aluneca pe armura ca- valerului ca pe solzii unui peşte. Cât despre Musaron, totdeauna grijuliu şi plin de respect faţă de persoana lui, se dezbrăcase făcând din haine un pachet pe care-l purta pe cap. Ajunşi la sicomor se îmbrăcă în vreme ce stăpânul său lăsa apa să se scurgă din armură, apoi se căţărară pe crengi, iar Musaron ajunse cel dintâi în vârf la aceeaşi înălţime cu meterezul.

---

[14]14-Prescurtare de la rugăciunea „In manus tuas, Domine, commendo spiritum me- um”– „În mâinile tale, Doamne, îmi încredinţez sufletul”. (N.T.)

— Ei bine! Ce vezi? întrebă Mauleon.

— Nimic, răspunse scutierul, în afară de o uşă pe care n-o păzeşte nimeni şi pe care senioria voastră o va face să sară în lături cu două lovituri de se- cure.

Mauleon ajunsese la aceeaşi înălţime cu scutierul şi prin urmare putu să-şi dea seama singur de adevărul celor auzite. Drumul era liber, iar uşa cu pricina, închisă seara, era singura care împiedica trecerea din apartamentul prizonierei pe terase.

Aşa cum spusese Musaron, vârând muchia securii între pietrele zidului, Agenor făcu să sară broasca, apoi cele două zăvoare.

Uşa se deschise. Dinaintea uşii se afla o scară turnantă care slujea de co- municaţie cu apartamentele reginei, a căror intrare principală se găsea în curtea interioară. La primul etaj găsiră o altă uşă la care cavalerul bătu de trei ori fără să i se răspundă.

Agenor bănui că regina se temea de vreo surpriză.

— Nu vă temeţi, doamnă, noi suntem.

— V-am auzit bine, spuse regina de dincolo de uşă, dar nu cumva mă trădaţi?

— Vă trădez atât de puţin, doamnă, răspunse Agenor, încât deschid această uşă pentru a vă înlesni fuga. Am ucis santinela. Vom traversa şanţul, treabă doar de câteva clipe, iar într-un sfert de oră veţi fi liberă şi pe drumul mare.

— Dar aveţi cheia de la uşă? întrebă regina. M-au încuiat aici.

Drept răspuns, Agenor execută aceeaşi manevră care îi reuşise şi la uşa de jos. După o clipă, uşa reginei fu forţată ca şi cea dintâi.

— Mulţumescu-ţi ţie, Doamne! strigă regina zărindu-şi eliberatorii. Dar, adăugă ea cu un glas tremurând şi aproape nedesluşit, dar don Frederic?

— Vai! doamnă, spuse Agenor – punând un genunchi pe pământ şi întizând pergamentul, don Frederic… poftiţi scrisoarea lui.

La lumina unei lămpi, Blanche citi biletul.

— Dar înseamnă că e pierdut! strigă ea. Biletul este un ultim rămas bun al unui condamnat la moarte!

Agenor nu răspunse.

— Pentru Dumnezeu! strigă regina, în numele prieteniei dumitale pentru marele maestru, spune-mi dacă e mort sau

trăieşte.

— Şi într-un caz şi în altul, după cum vedeţi, don Frederic vă îndeamnă să fugiţi.

— Dar dacă el nu mai este, urmă regina, pentru ce să fug? Dacă a murit, eu pentru ce să trăiesc?

— Pentru a-i îndeplini ultima dorinţă, doamnă, şi pentru a cere răz- bunare în numele vostru şi al său, fratelui vostru, regele Franţei.

În momentul acela, uşa dintre apartamente se deschise şi doica reginei, care o urmase încă din Franţa, intră palidă şi îngrozită.

— Vai! doamnă, zise ea, castelul se umple de oameni înarmaţi care sosesc din Sevilla, iar un trimis al regelui cere să vă vorbească.

— Veniţi, doamnă, spuse Agenor, nu mai e timp de pierdut.

— Dimpotrivă, zise regina, dacă nu m-ar găsi acum, ar alerga după noi şi ne-ar ajunge cu siguranţă. E mai bine să-l primesc pe trimisul acela şi apoi, după ce se va linişti văzându-mă şi după ce voi fi stat de vorbă cu el, vom fugi.

— Dar, doamnă, urmă cavalerul, dacă trimisul acela a primit cumva porunci groaznice, dacă ar avea gânduri rele?

— Voi afla de la el dacă don Frederic e mort sau viu.

— Ei bine, doamnă, zise cavalerul, dacă acesta e singurul motiv pentru care îl primiţi, am să vă spun adevărul: e mort!

— Dacă e mort, spuse regina Blanche, ce-mi pasă pentru ce a venit omul acela! Gândeşte-te la siguranţa dumitale, cavaler de Mauleon, atâta tot. Du-te şi spune trimisului că te urmez, adăugă Blanche adresându-se doicii.

Apoi, întrucât cavalerul tot mai încerca s-o reţină, ea îi impuse ascultare printr-un gest de regină, şi ieşi din cameră.

— Seniore, spuse Musaron, dacă vreţi să mă credeţi, s-o lăsăm pe regină să facă ce va crede de cuviinţă, iar noi să ne gândim la plecare. Ceva îmi spune că vom pieri aici în chip jalnic. Să amânăm pe mâine fuga reginei, şi mai întâi…

— Ţine-ţi gura! zise cavalerul. Ori regina va fi liberă în noaptea asta, ori eu voi muri.

— Atunci, seniore, urmă prevăzătorul Musaron, să punem cel puţin uşile la locul lor, ca să nu se bage de seamă dacă vine cineva pe terasă. O să gă- sească şi cadavrul maurului…

— Împinge-l în apă.

— E o idee, însă bună cel mult pentru o oră; are să vină iarăşi la su- prafaţă, încăpăţânatul.

— O oră înseamnă câteodată viaţa, zise cavalerul; du-te.

— Aş vrea să mă şi duc şi aş vrea să şi rămân lângă dumneavoastră; dacă nu mă duc, îl vor găsi pe maur; dacă mă duc, mi-e teamă să nu vi se în- tâmple vreo nenorocire cât timp vă voi lăsa singur.

— Şi ce vrei să mi se întâmple când am pumnal şi spadă?

— Mai ştii! răspunse Musaron.

— Du-te odată, pierzi vremea degeaba.

Musaron făcu trei paşi spre uşă, apoi oprindu-se deodată:

— Ah! seniore, spuse el, auziţi vocea asta?

Într-adevăr, sunetul unor cuvinte rostite destul de tare ajunse până la ei; cavalerul triase cu urechea.

— Parcă ar fi vocea lui Mothril! zise cavalerul. E cu neputinţă totuşi.

— Nimic nu e cu neputinţă cu maurii, iadul şi magia, urmă Musaron în- dreptându-se spre uşă cu o repeziciune care dovedea dorinţa lui de a se găsi cât mai repede sub cerul liber.

— Dacă e Mothril, un motiv mai mult ca să intrăm la regină, spuse Age- nor; căci dacă e Mothril, regina e pierdută! Şi făcu o mişcare spre a-şi aduce la îndeplinire mărinimoasa inspiraţie.

— Seniore, zise Musaron apucându-l de tunică, ştiţi că nu sunt un laş. Numai că sunt prevăzător. Nu fac o taină din asta, dimpotrivă mă mân- dresc. Ei bine! mai aşteptaţi câteva minute, bunul meu senior, după care vă voi urma şi în iad, dacă vreţi.

— Să aşteptăm, răspunse cavalerul, poate că ai dreptate.

Între timp vocea se auzea din ce în ce mai încet; în schimb, regina care vorbise până atunci cu glas scăzut, ridica tonul din ce în ce mai mult. După acest dialog ciudat urmă o scurtă tăcere, apoi un ţipăt îngrozitor.

Agenor nu putu să mai rabde şi se repezi în coridor.

XI

CUM A PRIMIT CAVALERUL DE MAULEON DE LA REGINĂ SARCINA DE A PREDA UN INEL REGINEI FRANŢEI, SORA SA

Iată ce se petrecuse, sau mai degrabă ce se petrecea în camera reginei.

Blanche de Bourbon abia străbătuse coridorul şi urcase, în urma doicii, câteva trepte ce duceau în camera ei, când pe scara cea mare a turnului se auziră răsunând paşii greoi ai unei trupe de soldaţi.

Însă trupa se opri la etajele de jos; numai doi oameni urcară, dintre care unul se opri pe coridor, pe când celălalt îşi urmă drumul spre camera re- ginei.

Cineva bătu la uşă.

— Cine e acolo? întrebă doica tremurând toată.

— Un ostaş care vine din partea regelui don Pedro cu un mesaj pentru dona Bianca, răspunse o voce.

— Deschide, zise regina.

Doica deschise uşa şi se trase înapoi din faţa unui bărbat de statură înaltă care, îmbrăcat într-un costum de soldat, adică o tunică de zale ce-i acoperea tot corpul, mai era înfăşurat într-un burnuz alb, a cărui glugă îi acoperea capul şi ale cărui cute îi ascundeau mâinile.

— Lasă-ne singuri, bună doică, spuse el cu un accent gutural după care se recunoştea uşor un maur, lasă-ne singuri. Am să-i comunic stăpânei du- mitale lucruri foarte importante.

Cea dintâi pornire a doicii fu să rămână, cu toată porunca ostaşului; dar stăpâna ei, pe care o întrebă din priviri, îi făcu semn să plece, şi ea se supuse. Însă trecând prin coridor, regretă foarte mult că plecase, căci îl văzu stând ţeapăn şi tăcut lângă perete pe al doilea oştean, care se pregătea de bună seamă să îndeplinească poruncile celui care intrase la regină.

De îndată ce doica trecu de omul acela, văzându-se despărţită de stăpâna ei de către cei doi vizitatori ciudaţi întocmai ca de o

barieră cu neputinţă de trecut, înţelese că regina era pierdută.

Cât despre aceasta din urmă, calmă şi plină de măreţie ca de obicei, îna- intă spre aşa-zisul ostaş, trimisul regelui; acesta lăsă capul în jos ca şi când s-ar fi temut să nu fie recunoscut.

— Acum suntem singuri, spuse ea, să stăm de vorbă.

— Doamnă, începu necunoscutul, regele ştie că aţi purtat corespondenţă cu duşmanii săi, ceea ce, după cum ştiţi, este o crimă de înaltă trădare.

— Şi numai de azi a aflat regele acest lucru? întrebă regina cu acelaşi calm şi aceeaşi măreţie. Mi se pare că a trecut destul de multă vreme de când sunt pedepsită pentru această crimă, pe care pretinde că n-o cunoaşte decât de azi.

Ostaşul înălţă capul şi răspunse:

— Doamnă, de astă dată regele nu vorbeşte de duşmanii tronului, ci de duşmanii onoarei sale. Regina Castiliei nu trebuie să fie bănuită; şi totuşi a dat naştere la scandal.

— Îndeplineşte-ţi însărcinarea, zise regina, şi pleacă după ce ţi-o vei fi în- deplinit.

Ostaşul rămase o clipă tăcut ca şi când ar fi şovăit să vorbească mai de- parte; în cele din urmă întrebă:

— Cunoaşteţi povestea lui don Guttiere?

— Nu, răspunse regina.

— Totuşi nu e mult de când s-a întâmplat şi a făcut destulă vâlvă.

— Tocmai întâmplările mai recente nu le cunosc, răspunse prizoniera, iar vâlva, oricât de mare ar fi fost, străbate cu greu zidurile acestui castel.

— Atunci am să v-o spun eu.

Regina, silită să asculte, rămase în picioare, calmă şi demnă.

— Don Guttiere, urmă trimisul, luase în căsătorie o femeie tânără, fru- moasă şi în vârstă de numai şaisprezece ani, tocmai vârsta pe care o avea Alteţa Voastră când s-a căsătorit cu regele don Pedro.

Regina rămase nepăsătoare la această aluzie, oricât de directă era.

— Această femeie, urmă soldatul, înainte de a fi signora Guttiere, se nu- mea dona Mencia, şi sub acest nume, care era numele ei de fată, îl iubise pe un tânăr senior care nu era altul decât fratele regelui, contele Henric de Transtamare.

Regina tresări.

— Într-o noapte, înapoindu-se acasă, don Guttiere o văzu tremurând toa- tă şi foarte tulburată; începu s-o întrebe; ea pretinse că văzuse un bărbat ascuns în camera ei. Don Guttiere luă o făclie şi căută; dar nu găsi nimic decât un pumnal de mare preţ, şi îşi dădu seama că nu putea aparţine unui simplu gentilom.

Pe mâner era înscris numele meşterului; se duse la el şi-l întrebă cui vânduse pumnalul.

— Infantelui don Henric, fratele regelui don Pedro, răspunse meşterul.

Don Guttiere aflase tot ce voia să afle. Nu se putea răzbuna pe prinţul Henric, căci era un vechi castilian plin de respect şi de veneraţie pentru stă- pânii săi, şi nu ar fi îndrăznit să-şi păteze mâinile cu sânge regal, oricât de mare ar fi fost insulta.

Însă dona Mencia era fiica unui simplu gentilom, aşadar pe ea putea să se răzbune, şi se răzbună.

— În ce fel? întrebă regina, atrasă de interesul ce i-l trezea povestirea acelei întâmplări, care avea o atât de mare asemănare cu a sa.

— O! într-un fel foarte simplu, spuse trimisul. Se duse să-l aştepte la poarta lui pe un sărman chirurg numit Ludovico şi pe când acesta se înapoia acasă, îi puse pumnalul la gât, îl legă la ochi şi îl duse la locuinţa sa.

Ajuns acolo, îi scoase legătura de la ochi. O femeie era legată de un pat, având două lumânări aprinse, una la cap, alta la picioare, ca şi când ar fi fost moartă. Braţul stâng, mai cu seamă, era legat atât de strâns încât ar fi în- cercat degeaba să şi-l scoată din legături. Chirurgul rămase înmărmurit, căci nu înţelegea nimic din toate astea.

— Deschide vinele acestei femei, spuse don Guttiere, şi lasă sângele să se scurgă până când va muri.

Chirurgul voi să se împotrivească, dar simţi pumnalul lui don Guttiere cum îi străpunge haina, fiind gata să-i străpungă şi pieptul; se supuse. În aceeaşi noapte, un om palid şi plin de sânge se arunca la picioarele lui don Pedro.

— Sire, îi spunea el, astă-noapte am fost târât într-o casă, cu ochii legaţi şi cu pumnalul la gât, şi am fost silit să deschid vinele unei femei şi sa las să se scurgă tot sângele până a murit.

— Şi cine te-a forţat? întrebă regele. Care e numele ucigaşului?

— Nu-l cunosc, răspunse Ludovico. Dar fără să mă vadă cineva, mi-am muiat mâna în ligheanul cu sânge şi la ieşire, m-am făcut că mă clatin şi m-am rezemat de poartă cu mâna. Cercetaţi, sire, şi casa pe poarta căreia veţi vedea o mână însângerată va fi aceea a vinovatului.

Regele don Pedro îl luă cu el pe primarul Sevillei şi străbătură împreună oraşul până când găsiră îngrozitoarea firmă; bătu atunci la poartă şi veni să deschidă chiar don Guttiere, căci uitându-se pe fereastră îl recunoscu pe ilustrul vizitator.

— Don Guttiere, zise regele, unde este dona Mencia?

— Aveţi s-o vedeţi, sire, răspunse spaniolul.

Şi conducându-l pe rege în camera unde lumânările ardeau mereu şi un- de mai ieşeau încă aburi din ligheanul plin de sânge cald:

— Sire, zise el, iat-o pe aceea pe care o căutaţi.

— Ce ţi-a făcut această femeie? întrebă regele.

— M-a înşelat, sire.

— Şi pentru ce te-ai răzbunat pe ea şi nu pe complicele ei?

— Complicele ei este prinţul don Henric de Transtamare, fratele regelui don Pedro.

— Ai vreo dovadă în această privinţă?

— Iată pumnalul prinţului, care i-a căzut din greşeală în camera soţiei mele, şi pe care l-am găsit când am venit acasă.

— Bine, zise regele, înmormânteaz-o pe dona Mencia şi pune să se cureţe poarta casei dumitale pe care se vede o mână însângerată.

— Nu, sire, răspunse don Guttiere; fiecare om care practică o meserie publică are obiceiul să pună deasupra porţii semnul meseriei sale; eu sunt medicul onoarei mele şi mâna însângerată este firma mea.

— Fie, zise don Pedro, să rămână deci acolo şi să-i arate celei de-a doua soţii, dacă te vei căsători din nou, cât respect şi credinţă datorează soţului ei.

— Şi nu s-a mai întâmplat nimic altceva? întrebă Blanche,

— Ba da, doamnă; înapoindu-se la palat, regele don Pedro l-a exilat pe infantele don Henric.

— Ei bine! ce legătură are această poveste cu mine, întrebă

regina, şi prin ce îmi seamănă dona Mencia?

— Prin aceea că, întocmai ca dumneavoastră, ea a trădat onoarea soţului, răspunse ostaşul, şi prin aceea că, întocmai ca don Guttiere, a cărui purtare a încuviinţat-o şi pe care l-a iertat, regele don Pedro s-a şi răzbunat pe com- plicele vostru.

— Pe complicele meu! Ce vrei să spui, ostaşule? murmură Blanche, căreia aceste cuvinte îi aduceau aminte de biletul lui don Frederic şi de spaimele ei trecute.

— Vreau să spun că marele maestru a murit, răspunse cu răceală ostaşul, pentru crima de trădare a onoarei regelui său, şi că, fiind vinovată de ace- eaşi crimă ca şi el, trebuie să vă pregătiţi de moarte.

Blanche rămase îngheţată, nu la vestea că avea să moară, ci la aceea că iubitul ei era mort.

— Mort! spuse ea. Aşadar e adevărat, a murit!

Cea mai iscusită accentuare a vocii omeneşti abia ar fi putut să redea câtă deznădejde şi groază puse tânăra femeie în aceste cuvinte.

— Da, doamnă, reluă ostaşul maur, şi am adus cu mine treizeci de soldaţi spre a escorta corpul reginei de la Medina-Sidonia la Sevilla, pentru a i se acorda toate onorurile datorate rangului ei, deşi este vinovată.

— Ostaşule, zise regina, ţi-am mai spus odată că regele don Pedro este judecătorul meu, iar tu doar călăul.

— Bine, doamnă, urmă ostaşul, şi scoase din buzunar un şnur de mătase lung şi mlădios, la capătul căruia făcu un laţ.

Această cruzime rece o revoltă pe regină.

— O! strigă ea, cum a putut regele don Pedro să găsească în tot regatul un spaniol care să primească această ticăloasă însărcinare?

— Nu sunt spaniol, sunt maur! spuse ostaşul ridicând capul şi dând la o parte gluga albă care îi ascundea faţa,

— Mothril! strigă ea, urgia Spaniei…

— Un bărbat de sânge nobil, doamnă, care nu va dezonora capul reginei atingându-l, reluă maurul râzând.

Făcu un pas spre regină, cu şnurul fatal în mână. Instinctul de conservare o făcu pe tânăra femeie să dea înapoi din faţa ucigaşului cu un pas egal cu cel pe care-l făcuse acesta pentru a se apropia de ea.

— Vai! N-ai să mă ucizi astfel fără să-mi fac rugăciunea şi să mă îm- părtăşesc! strigă Blanche.

— Doamnă, niciun păcat nu apasă asupra voastră, deoarece aţi spus că sunteţi nevinovată.

— Ticălosule! Îndrăzneşti s-o insulţi pe regina ta înainte de a o sugru- ma… Oh! laşule! de ce n-am lângă mine pe vreunul din vitejii mei francezi să mă apere!

— Da, spuse Mothril râzând, dar din păcate vitejii voştri francezi sunt de cealaltă parte a Pirineilor; în afară de cazul când Dumnezeul vostru ar face vreo minune…

— Dumnezeul meu e mare! strigă Blanche. Ajutor! Cavalere! ajutor.

Şi se repezi spre uşă; dar mai înainte de a fi atins pragul, Mothril azvârli şnurul care i se opri pe umeri. Apoi trase de laţ şi în momentul acela regina, simţind zgarda rece care îi strângea gâtul, scoase un ţipăt sfâşietor. Tot a- tunci Mauleon, uitând sfaturile scutierului, se repezi spre locul de unde ve- nea ţipătul.

— Ajutor! strigă tânăra femeie cu glas sugrumat, zbătându-se pe podea.

— Cheamă, cheamă, zise maurul strângând laţul de care nefericita prizo- nieră se agăţa cu amândouă mâinile; cheamă şi vom vedea cine o să-ţi vină în ajutor, Dumnezeul tău sau iubitul.

Deodată nişte pinteni răsunară pe coridor şi în pragul uşii apăru cava- lerul în faţa maurului încremenit.

Regina scoase un geamăt în care se amesteca bucuria şi suferinţa. Agenor îşi ridică spada, însă Mothril, cu braţu-i vânjos, o forţă pe regină să se ridice, făcându-şi pavăză din corpul ei.

Gemetele nenorocitei se schimbaseră într-un horcăit înăbuşit, braţele i se răsuciseră de violenţa durerii, iar buzele i se învineţiră.

— Kebir! strigă Mothril în arabă, Kebir! Ajutor!

Şi în acelaşi timp se apăra atât cu corpul reginei cât şi cu unul din acele temute iatagane, a cărui lamă înconvoiată, atunci când apucă un cap îl taie şi îl face să zboare, aşa cum fa- ce secera cu un spic de grâu.

— Ah! Necredinciosule, strigă Agenor, vrei să ucizi o fiică a Franţei?

Şi peste capul reginei, încercă să-l lovească pe Mothril cu spada.

Dar în acelaşi timp, se simţi cuprins de mijloc şi îndoit spre spate de Ke- bir, ale cărui braţe îl strângeau ca într-o chingă de fier.

Se întoarse spre acest nou adversar, dar pierdu un timp preţios. Regina căzuse din nou în genunchi; nu mai ţipa, nu mai gemea, nu mai horcăia. Părea moartă.

Kebir căuta din ochi vreun loc în armura cavalerului unde să-şi poată îm- plânta pumnalul pe care-l ţinea între dinţi.

Acestei scene îi trebuise mai puţin timp să ajungă în punctul unde ne aflăm, decât îi trebuie fulgerului să sclipească şi să dispară. Tocmai atât cât îi trebui lui Musaron ca să-şi urmeze stăpânul şi să ajungă la rându-i în ca- mera reginei.

Ajunse.

Ţipătul pe care-l scoase văzând ce se petrecea îi dădu de veste lui Agenor că îi sosise un ajutor.

— Mai întâi regina! spuse cavalerul, care se afla tot în strânsoarea lui Kebir.

Urmă o clipă de tăcere, după care Mauleon auzi un şuierat trecându-i pe la ureche, apoi simţi cum braţele maurului se desprindeau.

Săgeata azvârlită de arcul lui Musaron îi străpunsese gâtul.

— Repede la uşă! strigă Agenor, închide orice comunicaţie; eu am să mă ocup de bandit!

Liberându-se de cadavrul lui Kebir care rămăsese agăţat de el într-o ul- timă strânsoare şi care căzu cu greutate pe podea, se repezi la Mothril; şi înainte ca acesta să fi avut vreme să se ridice şi să se apere, îi dădu o lovitură atât de puternică încât spada lui grea despică zaua dublă de fier ce-i ocrotea capul şi îi crestă ţeasta. Ochii maurului se împăienjeniră, un sânge negru şi gros îi năclăi barba şi căzu peste regină, ca şi când ar fi voit să-şi înăbuşe şi mai mult victima cu ultimele-i zvârcoliri.

Agenor îl dădu la o parte pe maur cu o lovitură de picior, şi aplecându-se deasupra reginei îi desfăcu repede laţul care aproape îi intrase în carne. Un oftat prelung fu singurul semn că regina mai trăia; dar întreg corpul părea a-i fi paralizat.

— A noastră e izbânda! strigă Musaron. Seniore, luaţi-o pe tânăra doam- nă de cap, eu am s-o iau de picioare, şi-o vom duce

aşa.
Ca şi când ar fi auzit cuvintele scutierului, ca şi când ar fi voit să vină în ajutorul eliberatorilor săi, regina se ridică printr-o mişcare convulsivă şi viaţa urcă din nou pe buzele ei.
— În zadar, în zadar, spuse ea. Lăsaţi-mă. Sunt mai mult de jumătate în mormânt. Daţi-mi doar o cruce; să mor sărutând simbolul mântuirii noas- tre.
Agenor îi dădu să sărute mânerul spadei care avea formă de cruce.
— Vai! vai! zise regina. Abia coborâtă din cer şi iată-mă urcând din nou, că mă înapoiez printre celelalte fecioare, însoţitoarele mele. Dumnezeu mă va ierta căci am iubit şi am suferit mult.
— Veniţi, veniţi, spuse cavalerul; mai e încă timp, vă vom salva.
Regina apucă mâna lui Agenor.
— Nu, nu! totul s-a sfârşit pentru mine. Ai făcut tot ce puteai face, cava- lere. Fugi, părăseşte Spania, înapoiază-te în Franţa, du-te la sora mea şi povesteşte-i tot ce-ai văzut, iar ea să ne răzbune. Eu am să-i spun lui don Frederic cât de-nobil şi credincios prieten ai fost.
Şi scoţând din deget un inel, îl dădu cavalerului, spunându-i:
— Vei preda acest inel surorii mele, este cel pe care mi l-a dat la plecare, în numele soţului ei regele Carol.
Ridicându-se pentru a doua oară spre crucea spadei lui Agenor, îşi dădu sufletul chiar în clipa când atingea cu buzele fierul simbolic.
— Seniore, strigă Musaron trăgând cu urechea spre coridor, vin, aleargă, sunt numeroşi.
— Nu trebuie să găsească trupul reginei mele laolaltă cu al ucigaşilor, spuse Agenor. Ajută-mă, Musaron.
Luă cadavrul reginei, îl aşeză într-o poziţie maiestuoasă pe scaunul de lemn sculptat şi îi puse piciorul pe capul însângerat al lui Mothril, aşa cum pictorii şi sculptorii au aşezat piciorul Fecioarei pe capul zdrobit al şarpelui.
— Şi acum, să plecăm, zise Agenor, dacă nu suntem cumva încercuiţi.
Câteva minute mai târziu, cei doi francezi se aflau din nou afară, şi, îndreptându-se spre sicomor, vedeau cadavrul

santinelei care, în aceeaşi poziţie în care îl lăsaseră, părea să mai vegheze şi acum cu ochii lui mari lipsiţi de priviri, pe care moartea uitase să-i închidă.

Se şi aflau dincolo de şanţ, când forfota torţelor şi strigăte din ce în ce mai puternice le dădură de veste că taina din turn fusese descoperită.

XII

CUM A PLECAT CAVALERUL DE MAULEON SPRE FRANŢA ŞI CE I S-A ÎNTÂMPLAT PE DRUM

Pentru a se înapoia în Franţa, Agenor o luă aproape pe acelaşi drum pe care o luase pentru a veni în Spania. Singur, prin urmare neinspirând nicio teamă; sărac, prin urmare neinspirând nicio invidie, nădăjduia să se achite într-un mod fericit de însărcinarea ce i-o dăduse regina muribundă; totuşi, trebuia să se ferească pe drum de o mulţime de întâlniri neplăcute.

Mai întâi de leproşi care, după cum se spunea, otrăveau fântânile cu un amestec de păr uns cu capete de năpârci şi cu labe de broaşte râioase.

Apoi de regele Navarrei, duşmanul regelui Franţei, şi prin urmare al francezilor.

Apoi de ţărani[15] care, după ce răsculaseră multă vreme poporul împotriva nobilimii, ajunseseră în cele din urmă să ridice biciul şi furca împotriva armurii.

Apoi de englezi, instalaţi mişeleşte la toate colţurile mai bune al acelui frumos regat al Franţei, la Bayonne, la Bordeaux, în Dauphine, în Nor- mandia, în Picardia, ba la nevoie chiar în mahalalele Parisului; în sfârşit de Marile companii, adunături eterogene ce cuprindeau în ele tot ce poate fi mai rău, asmuţind împotriva călătorilor, împotriva proprietăţii, împotriva locuitorului paşnic, împotriva frumuseţii, împotriva puterii, împotriva bo- găţiei, o şleahtă veşnic flămândă.

În afară de aceste neajunsuri din care nu am redat decât o mică parte, Agenor călătorea cum nu se poate mai liniştit.

Pentru călătorul de pe vremea aceea era o obligaţie să studieze, să ur- meze şi să imite obiceiurile vrăbiilor de câmp. Ele nu fac un salt, un zbor, o mişcare fără a-şi întoarce capul cu repeziciune spre cele patru puncte car- dinale, spre a vedea dacă nu se zăreşte fie o puşcă, fie un laţ, fie o praştie, fie un câine, fie un copil, fie un şoarece, fie un uliu.

Musaron era vrabia îngrijorată şi prădalnică; fusese însărcinat de Agenor să aibă grijă de pungă şi n-ar fi vrut ca din

[15] 15-În franţuzeşte Jacques, cei care în 1358 au pornit răscoala numită *La Jacquerie*. (N.T.)

aproape goală cum era să ajungă să bată vântul într-însa.

Străbătură fără necazuri Roussilon-ul, Languedoc-ul, Dauphine-ul, Lyo- nnais-ul şi ajunseră până la Châlon-sur-Saone. Dar încrederea în norocul de până atunci îi pierdu: convinşi că nu avea să li se mai întâmple nimic fiind atât de aproape de ţintă, se încumetară să călătorească într-o noapte, iar în dimineaţa următoare, de cum se iviră zorile, căzură într-o ambuscadă atât de numeroasă şi atât de bine întinsă, încât nu era chip să i te împotriveşti; prevăzătorul Musaron puse mâna pe braţul stăpânului său în momentul în care acesta, fără să chibzuiască, se pregătea să-şi tragă spada din teacă, ast- fel că fură prinşi fără a se recurge la violenţă. Lucrul de care se temuseră cel mai mult sau mai degrabă cavalerul se temuse, li se întâmplase: Musaron şi cu el se aflau în puterea căpitanului unei companii, pe nume Hugues de Caverley, adică a unui om care era în acelaşi timp englez prin naştere, evreu prin fire, arab prin apucături, ţăran prin gusturi, navarez prin viclenie şi aproape lepros peste toate astea, căci se războise prin ţări atât de calde, zicea el, încât se obişnuise cu căldura până într-atât încât nu mai putea părăsi armura şi mănuşile de fier.

Cât despre bârfitorii lui – şi căpitanul, ca toţi oamenii cu merite deo- sebite, avea destui – aceştia spuneau că dacă nu-şi scotea armura şi mănu- şile, o făcea ca să nu transmită numeroşilor săi prieteni boala neplăcută pe care avusese nenorocirea s-o aducă din Italia.

Musaron şi cavalerul fură conduşi numaidecât în faţa şefului. Era un bărbat voinic care voia să vadă totul cu ochii lui; căci, pe vremurile acelea de restrişte, s-ar fi putut – după cum pretindea el – ca oamenii lui să lase să treacă vreun prinţ deghizat în cerşetor şi astfel ar fi pierdut un nou prilej de a face avere.

În câteva clipe se lămurise ce treburi îl aduseseră pe Mauleon prin partea locului, treburi ce se puteau mărturisi, bineînţeles; cât despre însărcinarea dată de regina Blanche nici nu se aduse vorba. Se discută despre răscumpărare, atâta tot.

— Te rog să mă ierţi, zise Caverley, stăteam acolo pe drum ca păianjenul pe grindă. Aşteptam pe cineva sau ceva, ai venit dumneata şi te-am prins; dar fără niciun gând rău împotriva dumitale. Vai! De când regele Carol al V-lea e regent, adică de la sfârşitul războiului, nu mai putem să ne câştigăm traiul.

Dumneata eşti un cavaler încântător şi te-aş lăsa bucuros să pleci da- că am trăi în vremuri obişnuite; dar pe vreme de foamete, vezi dumneata, aduni şi firimiturile.

— Iată-le pe ale mele, spuse Mauleon arătându-i căpitanului punga goa- lă. Acum îţi jur pe Dumnezeu şi pe partea mea de paradis, că nu posed nici moşii, nici bani, nici altceva. Aşadar, la ce ţi-aş fi de folos? Lasă-mă să plec.

— Mai întâi, tânărul meu prieten, răspunse căpitanul Caverley privind statura vânjoasă şi înfăţişarea războinică a cavalerului, mai întâi cred că ţi-ar sta de minune în primele rânduri ale companiei noastre, apoi ai calul dumitale, scutierul dumitale; dar nu toate astea constituie o captură pre- ţioasă pentru mine.

— Şi mă rog, ce împrejurare nefericită îmi dă oare atât de mare preţ în ochii dumitale?

— Eşti cavaler, nu-i aşa?

— Da, am fost făcut cavaler la Narbonne de mâna unuia din cei dintâi prinţi ai creştinătăţii.

— Aşadar dumneata eşti pentru mine un ostatic preţios, deoarece măr- turiseşti că eşti cavaler.

— Un ostatic?

— Negreşit; dacă regele Carol al V-lea îl prinde pe unul din oamenii mei, pe unul din locotenenţii mei şi vrea să-l spânzure, atunci îl ameninţ şi eu că te spânzur pe dumneata, şi asta o să-l oprească. Dacă nu ţine seama de ame- ninţarea mea şi totuşi pune să-l spânzure, te spânzur şi eu pe dumneata şi o să fie o mare tristeţe pentru el să-şi vadă un gentilom spânzurat. Dar, iartă-mă, adăuga Caverley, văd la mâna dumitale o bijuterie pe care n-am băgat-o de seamă, ceva de parc-ar fi un inel. Ei, drăcie! Arată-mi-l şi mie, cavalere. Sunt amator de obiecte frumos lucrate, mai ales când scumpetea mate- rialului se adaugă la valoarea execuţiei.

Din acest moment, Mauleon îşi dădu seama cu cine avea de-a face. Căpi- tanul Caverley era un conducător de bandă; se făcuse şef de bandiţi, văzând că nu mai are nimic de făcut dacă şi-ar fi continuat în mod cinstit meseria de ostaş, după cum singur mărturisea.

— Căpitane, zise Agenor retrăgându-şi mâna, respecţi ceva pe lumea as- ta?

— Tot ce-mi produce teamă, răspunse condotierul. E drept că

nu mă tem de nimic.

— Îmi pare rău, spuse cu răceală Agenor, căci altminteri acest inel care valorează…

— Trei sute de livre, întrerupse Caverley, aruncându-şi doar o privire asupra bijuteriei, dacă socotim numai greutatea aurului fără a ţine seama şi de lucrătură.

— Ei bine! Acest inel, căpitane, care după spusele dumitale valorează doar trei sute de livre, dacă te-ai fi temut de ceva, ţi-ar fi adus o mie.

— Cum aşa? Spune, tânărul meu prieten, omul învaţă la orice vârstă, iar mie îmi place să învăţ.

— Cel puţin ai cuvânt de onoare, căpitane?

— Cred că aveam odată; dar tot dându-l în dreapta şi-n stânga, nu-l mai am.

— Dar cel puţin, ai încredere în cuvântul altora care, nedându-l nicio- dată, îl mai au încă?

— N-am încredere decât în cuvântul unui singur om, iar omul acela nu eşti dumneata, cavalere.

— Cine e?

— Seniorul Bertrand Duguesclin. Dar seniorul Duguesclin ar răspunde pentru dumneata?

— Nu-l cunosc, spuse Agenor, cel puţin nu personal. Dar oricât de străin mi-ar fi, dacă mă laşi să mă duc unde am nevoie, dacă mă laşi să predau inelul cui trebuie, îţi făgăduiesc, chiar în numele seniorului Duguesclin, nu o mie de livre, ci o mie de scuzi de aur.

— Prefer cele trei sute de livre peşin, cât valorează inelul, spuse Caverley râzând şi întinzând mâna spre Agenor.

Cavalerul se dădu cu vioiciune înapoi şi îndreptându-se către o fereastră ce dădea spre râu:

— Inelul acesta, spuse el scoţându-l din deget şi întinzând braţul dea- supra râului, este inelul reginei Blanche de Castilia, şi îl duc regelui Franţei. Dacă-mi vei da cuvântul tău că mă laşi să plec, şi să ştii că eu am încredere în el – îţi făgăduiesc o mie de scuzi de aur. Dacă mă refuzi, arunc inelul în râu şi pierzi atât inelul cât şi răscumpărarea.

— Da, însă te opresc pe tine şi pun să te spânzure.

— Asta e o despăgubire prea neînsemnată pentru un socotitor atât de di- baci ca tine; şi dovada că nu socoteşti moartea mea la

preţul de o mie de scuzi, este că nu zici nu.

— Nu zic nu, urmă Caverley, pentru că...

— Pentru că ţi-e teamă, căpitane. Spune nu, şi inelul e pierdut, şi o să pui să mă spânzure după aceea, dacă vrei. Ei bine! Spui nu, spui da?

— Pe legea mea! izbucni Caverley, cuprins de admiraţie, aşa băiat mai zic şi eu. Până şi scutierul a rămas ţintuit locului. Să mă ia dracul! Pe splina sfântului nostru părinte papa! Îmi placi, cavalere.

— Foarte bine, iar eu îţi sunt recunoscător cum se cuvine. Dar răspunde.

— Ce vrei să răspund?

— Da sau nu, nu cer altceva.

— Ei bine! Da,

— Să fie într-un ceas bun spuse cavalerul punând inelul la loc în deget.

— Dar cu o condiţie, totuşi, urmă căpitanul.

— Care?

Caverley se pregătea să răspundă, când o mare zarvă îi atrase atenţia; tă- răboiul se petrecea la marginea satului, sau mai degrabă a taberei aşezate pe malul râului şi înconjurată de păduri. Mai mulţi soldaţi îşi băgară capetele speriate pe uşă, strigând:

— Căpitarie, căpitane!

— Bine, bine, răspunse condotierul, obişnuit cu acest soi de alarme, vin îndată; apoi întorcându-se spre cavaler: Tu, rămâi aici, te vor păzi doi- sprezece oameni. Sper că-ţi fac destulă onoare, ce zici?

— Fie, zise cavalerul, dar să nu se apropie de mine; căci la primul pas ce-l vor face, arunc inelul în Saone.

— Să nu vă apropiaţi, dar nici să nu-l părăsiţi, spuse Caverley bandiţilor.

Şi, salutându-l pe cavaler, fără să fi ridicat o clipă viziera căştii, se în- dreptă cu paşi ce trădau nepăsarea obişnuinţei spre locul unde era gălăgia mai mare.

Tot timpul cât lipsi, Mauleon şi scutierul rămaseră în picioare lângă fe- reastră, paznicii se aflau în cealaltă parte a camerei şi stăteau nemişcaţi în faţa uşii.

Tărăboiul continuă deşi se potoli treptat, în cele din urmă

încetă cu totul, şi, la o jumătate de oră, Hugues de Caverley apăru din nou, aducând cu el un nou prizonier pe care-l făcuse compania, împânzită prin întreg ţinutul ca un laţ de prins ciocârlii.

Prizonierul părea să fie un nobil de ţară, de o statură frumoasă şi bine făcută; ca armură avea o cască ruginită şi o platoşă care părea să fi fost adu- nată de vreunul din strămoşii lui de pe câmpul de luptă de la Roncevaux[16]. Când îl vedeai înzorzonat astfel, prima dată îţi venea să râzi; dar ceva mândru în ţinuta lui, ceva îndrăzneţ în înfăţişarea pe care încerca totuşi să şi-o prefacă smerită, inspira zeflemiştilor dacă nu respect cel puţin preca- uţie.

— L-aţi scotocit bine? întrebă Caverley.

— Da, căpitane, răspunse un locotenent german căruia Caverley îi datora fericita alegere a poziţiei pe care o ocupa; această alegere îi fusese sugerată acestuia nu de calităţile strategice, ci de bunătatea vinurilor care, încă de pe vremea aceea, se recoltau pe malurile Saonei.

— Când zic el, urmă căpitanul, vreau să zic el şi oamenii lui.

— Fiţi pe pace, operaţiunea a fost făcută aşa cum se cuvine, răspunse lo- cotenentul german.

— Şi ce aţi găsit asupra lor?

— O marcă de aur şi două mărci de argint.

— Bravo! zise Caverley, ziua pare să fie destul de bună.

Apoi întorcându-se spre noul prizonier:

— Acum, spuse el, să stăm puţin de vorbă, paladinul[17] meu; cu toate că semeni foarte mult cu un nepot al împăratului Carol cel Mare, nu mi-ar pă- rea rău să aflu chiar din gura dumitale cine eşti; să vedem, spune-ne sincer, fără reţinere, fără rezerve.

— Sunt, aşa cum poţi vedea după accentul meu, răspunse necunoscutul, un biet gentilom din Aragon care am venit să vizitez Franţa.

— Ai dreptate, spuse Caverley, Franţa e o ţară frumoasă.

— Da, adăugă şi locotenentul, numai că momentul pe care l-ai ales nu prea e prielnic.

Mauleon nu se putu opri să nu zâmbească, deoarece simţise

---

[16] 16-Trecătoare în Pirinei, unde în anul 778 a fost distrusă ariergarda lui Carol cel Mare de către basci, şi unde a pierit cavalerul Roland.
[17] 17-Cavaler din suita lui Carol cel Mare.

pe pielea lui câtă dreptate avea locotenentul.

Gentilomul străin rămase însă nepăsător.

— Ascultă, urmă Caverley, nu ne-ai spus până acum decât ţara ta, adică jumătate din ce vrem să ştim; acum să ne spui şi numele tău.

— Chiar de ţi l-aş spune, tot nu l-ai cunoaşte, răspunse cavalerul. De alt- fel nu am niciun nume căci sunt bastard.

— Afară numai dacă nu eşti evreu, turc sau maur, trebuie să ai cel puţin un nume de botez.

— Mă numesc Hernic, răspunse cavalerul.

— Bine faci. Acum, ridică-ţi puţin casca să-ţi vedem şi noi mutrişoara de boiernaş aragonez.

Necunoscutul şovăi şi se uită de jur împrejurul lui ca spre a se asigura că nu e nimeni care să-l cunoască.

Caverley, plictisit de atâta aşteptare, făcu un semn. Unul din aventurieri se apropie atunci de prizonier, şi lovind cu mânerul spadei în bumbul de la cască, ridică viziera de fier ce ascundea faţa necunoscutului.

Mauleon scoase un ţipăt. Faţa aceea era portretul leit al nefericitului ma- re maestru don Frederic, de a cărui moarte nu putea totuşi să se îndoiască, deoarece îi ţinuse capul în mâini.

Musaron îngălbeni de groază şi se închină.

— Aha! Vă cunoaşteţi, spuse Caverley uitându-se pe rând la Mauleon şi la cavalerul cu casca ruginită.

Auzind acestea, necunoscutul se uită la Mauleon cu oarecare îngrijorare. Dar de la prima privire dându-şi seama că îl vedea pe cavaler pentru prima oară, faţa i se însenină.

— Ei, ce zici? întrebă Caverley.

— Eu, spuse ultimul venit, nu-l cunosc pe acest gentilom, aşa că te înşeli.

— Dar tu?

— Eu la fel.

— Atunci pentru ce ai scos un ţipăt adineaori? întrebă căpitanul destul de neîncrezător, cu toată tăgada celor doi prizonieri.

— Pentru că am crezut că vrea să-i taie capul atunci când i-a ridicat vi- ziera.

Caverley începu să râdă.

— Aşa renume rău avem? întrebă el. Dar fii sincer, cavalere, îl

cunoşti sau nu pe acest spaniol?

— Pe cuvântul meu de cavaler, răspunse Agenor, îl văd azi pentru prima oară.

Şi în timp ce făcea acest jurământ, care era curatul adevăr, Mauleon nu-şi mai revenea din uimire văzând ciudata asemănare.

Caverley îşi plimba ochii de la unul la altul. Cavalerul necunoscut îşi re- luase înfăţişarea de nepăsare şi părea o statuie de marmură.

— Ascultă, spuse Caverley, nerăbdător să dezlege taina. Tu ai sosit pri- mul, cavaler de… Am uitat să te întreb de nume, dar nu cumva şi tu eşti bastard?

— Da, spuse cavalerul, sunt.

— Bine, murmură aventurierul. Atunci nici tu n-ai nume?

— Ba da, am unul. Mă numesc Agenor, şi întrucât m-am născut la Mau- leon, mi se zice de obicei Bastardul de Mauleon.

Caverley aruncă repede o privire spre necunoscut ca să vadă dacă numele rostit de cavaler îi făcea vreo impresie.

Dar niciun muşchi nu i se mişcă pe faţă.

— Aşadar, Bastard de Mauleon, zise Caverley, tu ai sosit primul, să ter- minăm cu treburile tale mai întâi, după aceea vom trece la ale seniorului Henric. După cum spuneam: inelul pentru două mii de scuzi.

— Pentru o mie, îndreptă Agenor.

— Crezi?

— Sunt sigur.

— Poate să fie şi aşa. Inelul deci pentru o mie de scuzi. Dar îmi garantezi că e chiar inelul Blanchei de Bourbon?

— Da, zise cavalerul.

Necunoscutul făcu la rându-i o mişcare de uimire care nu-i scăpă lui Mauleon.

— Regina Castiliei? urmă Caverley.

— Regina Castiliei, răspunse Agenor.

Necunoscutul deveni mai atent.

— Cumnata regelui Carol al V-lea? întrebă din nou căpitanul.

— Cumnata regelui Carol al V-lea.

Necunoscutul era numai urechi.

— Aceeaşi care se află închisă în castelul Medina-Sidonia din porunca re- gelui don Pedro, soţul ei?

— Aceeaşi care a fost spânzurată de curând din porunca soţului ei don Pedro la castelul Medina-Sidonia, răspunse necunoscutul cu o voce calmă, dar neşovăielnică.

Mauleon îl privi cu uimire.

— Ah! ah! făcu Caverley, iată că se încurcă iţele.

— Cum aţi aflat această veste? întrebă Mauleon, credeam că sunt primul care o aduc în Franţa.

— Nu v-am spus că sunt spaniol şi că vin din Aragon? Tocmai în mo- mentul plecării mele am auzit de această nenorocire, care făcea mare vâlvă în Spania.

— Dar dacă regina Blanche de Bourbon a murit, cum de se aflǎ inelul la tine?

— Pentru că mi l-a încredinţat înainte de a muri ca să mă duc să-l dau surorii ei regina Franţei şi să-i spun în acelaşi timp cine a pus s-o omoare şi cum a murit.

— Aşadar ai fost de faţă la ultimele ei clipe? întrebă cu vioiciune cavalerul.

— Da, răspunse Agenor, şi chiar eu l-am ucis pe asasinul ei.

— Un maur? întrebă necunoscutul.

— Mothril, răspunse cavalerul.

— Chiar aşa e, însă nu l-ai ucis.

— Cum aşa?

— L-ai rănit doar.

— Drace! zise Musaron, dacă aş fi ştiut una ca asta, eu care mai aveam încă unsprezece săgeţi în tolbă!

— Lăsaţi discuţia, spuse Caverley, toate astea sunt poate foarte impor- tante pentru voi, însă pe mine nu mă privesc câtuşi de puţin, având în vedere că eu nu sunt nici spaniol, nici francez.

— Ai dreptate, zise Mauleon. Aşadar ne-am înţeles, opreşti tot ce aveam asupra mea şi îmi redai libertatea, atât mie cât şi scutierului meu.

— N-a fost vorba de scutier, spuse Caverley.

— Pentru că se înţelegea de la sine. Îmi laşi inelul şi în schimbul inelului îţi dau o mie de livre.

— De minune, urmă căpitanul, dar mai era încă o mică condiţie.

— O condiţie?

— Pe care mă pregăteam să ţi-o spun în clipa când am fost

întrerupţi.

— Aşa e, zise Agenor, mi-aduc aminte. Şi care e condiţia?

— Ca în afară de cele o mie de livre la care preţuiesc biletul de liberă trecere, îmi vei mai datora serviciul în compania mea pe tot timpul primei expediţii la care va crede de cuviinţă regele Carol al V-lea să ne întrebu- inţeze, sau pe care voi socoti eu să o fac pentru propriul meu interes.

Mauleon făcu o mişcare de uimire.

— Aşa că alege: ori îmi primeşti condiţiile ori nu le primeşti. Ai să sem- nezi că faci parte din compania mea şi în schimbul acestui angajament, eşti liber… deocamdată, bineînţeles.

— Şi dacă nu mai vin? întrebă Mauleon.

— O! Ai să vii, i-o întoarse Caverley, pentru că pretinzi că ai cuvânt.

— Ei bine! Fie, primesc, dar cu o rezervă, una singură.

— Care?

— Aceea că, sub niciun motiv, nu vei putea să mă faci să ridic armele îm- potriva regelui Franţei.

— E drept. La asta nu mă gândisem, spuse Caverley, eu care nu am ca rege decât pe cel al Angliei, şi nici măcar pe el… O să scriem aşadar un an- gajament şi tu o să-l semnezi.

— Nu ştiu să scriu, zise cavalerul, care împărtăşea fără nicio stingherealǎ neştiinţa de carte răspândită în general printre nobilii acelor vremuri. Dar are să scrie scutierul meu.

— Şi ai să-ţi pui crucea pe el? întrebă Caverley.

— Am s-o pun.

Luă un pergament, o pană şi le întinse lui Musaron, care scrise după dic- tarea sa:

„Eu, Agenor, cavaler de Mauleon, mă angajez ca de îndată ce-mi voi fi îndeplinit însărcinarea pe lângă regele Carol al V-le, să mă înapoiez la căpitanul Hugues de Caverley oriunde s-ar găsi şi să-l slujesc, eu şi scutierul meu, pe tot timpul celei dintâi campanii, cu condiţia ca această primă cam- panie să nu fie îndreptată împotriva regelui Franţei, nici împotriva mon-seniorului conte de Foix, seniorul meu suzeran”,

— Şi cele o mie de livre? strecură încet Caverley.

— E drept, zise Agenor, le uitasem.

— Da, însă eu am o memorie bună.

Agenor continuă, dictându-i lui Musaron:

„Şi pe deasupra voi preda numitului Hugues Caverley suma de o mie de livre pe care recunosc că i-o datorez, în schimbul libertăţii provizorii pe care mi-a redat-o”.

Scutierul adăugă ziua, luna şi anul, după care cavalerul apucă pana, a- proape tot aşa cum ar fi apucat un pumnal şi trase cu curaj un semn în for- mă de cruce.

Caverley luă pergamentul, îl citi cu cea mai mare atenţie, presără nişte nisip pe scrisul încă umed, îndoi cu grijă pergamentul şi îl vârî după cureaua de care-i atârna spada.

— Aşa, acum totul e-n ordine. Poţi să pleci, eşti liber.

— Ascultă, spuse necunoscutul. Cum nu am vreme de pierdut şi cum şi eu sunt chemat la Paris pentru o treabă importantă, îţi propun să mă răs- cumpăr în aceleaşi condiţii ca şi acest cavaler. Te învoieşti? Răspunde, dar răspunde repede.

Caverley începu să râdă.

— Pe tine nu te cunosc, zise el.

— Îl cunoşti oare mai mult pe seniorul Agenor de Mauleon, care nu se află în mâinile tale, după cât mi se pare, decât de o oră?

— O! spuse Caverley, nouă fizionomiştilor nu ne trebuie nici măcar o oră ca să cântărim oamenii, şi totuşi în timpul orei pe care a petrecut-o în preajma mea, cavalerul a făcut ceva după care am putut să-l cunosc.

Cavalerul aragonez zâmbi ciudat.

— Aşadar mă refuzi? întrebă el.

— Negreşit.

— Are să-ţi pară rău.

— Ei aşi!

— Ascultă! mi-ai luat tot ce aveam, aşa că deocamdată nu mai am nimic să-ţi ofer. Păstrează-mi oamenii ca ostatici, păstrează-mi echipajele şi lasă-mă să plec numai cu calul.

— Ei, drace! Mare hatâr îmi faci; echipajele şi oamenii tăi sunt ale mele, pentru că se află la mine.

— Atunci, lasă-mă cel puţin să-i spun două vorbe acestui tânăr senior, pentru că e liber să plece.

— Două vorbe în privinţa răscumpărării?

— Negreşit. La cât o preţuieşti?

— La suma care s-a găsit la tine şi la oamenii tăi, adică la o marcă de aur şi la două mărci de argint.

— Fie, spuse cavalerul.

— Ei bine, atunci spune-i ce crezi de cuviinţă.

— Ascultă-mă cavalere, zise gentilomul aragonez.

Şi amândoi se retraseră deoparte spre a putea vorbi nestingheriţi.

XIII

CUM S-A RĂSCUMPĂRAT CAVALERUL ARAGONEZ ÎN SCHIMBUL A ZECE MII DE SCUZI DE AUR

Căpitanul Caverley urmărea din ochi cu foarte multă atenţie convorbirea dintre cei doi străini; dar spaniolul îl trăsese pe Agenor destul de departe de aventurier pentru ca niciuna din vorbele rostite de ei să nu poată ajunge până la el.

— Domnule cavaler, începu necunoscutul, iată-ne la o distanţă

de la care nu putem fi auziţi dar nu şi feriţi de priviri; astfel că fii bun şi lasă-ţi în jos viziera căştii, ca chipul să nu te dea în vileag faţă de toţi cei ce te înconjură.

— Iar dumneata, seniore, zise Agenor, înainte de aţi coborî viziera, lasă-mă să te mai privesc câteva clipe. Crede-mă că simt când te privesc o bucu- rie dureroasă pe care n-o poţi înţelege.

Necunoscutul zâmbi cu tristeţe.

— Domnule cavaler, urmă el, priveşte-mă cât pofteşti, căci eu nu-mi voi coborî viziera. Cu toate că sunt abia cu cinci sau şase ani mai în vârstă decât dumneata, am suferit destul ca să fiu sigur de faţa mea: este un slujitor supus care nu spune niciodată decât ceea ce vreau eu să spună, şi dacă ea îţi reaminteşte trăsăturile unei persoane iubite, cu atât mai bine, asta va fi o încurajare pentru mine ca să-ţi cer un serviciu.

— Vorbeşte, zise Agenor.

— Văd că banditul care ne-a făcut prizonieri are o părere foarte bună despre dumneata. Se pare că nu se întâmplă acelaşi lucru cu mine; în vreme ce pe mine se încăpăţânează să mă reţină, dumitale îţi îngăduie să-ţi con- tinui drumul.

— Da, seniore, răspunse Agenor surprins că vede, de când vorbeau nes- tingheriţi, că spaniolul, deşi mai păstra un uşor accent, vorbea franţuzeşte foarte bine.

— Ţin să-ţi spun, urmă aragonezul, că oricare ar fi nevoia dumitale de a-ţi continua drumul, a mea nu este mai puţin mare: trebuie cu orice preţ să scap din mâinile acestui om.

— Seniore, spuse Agenor, dacă îmi juri că eşti cavaler, dacă îmi dai cu- vântul dumitale, pot la rându-mi să-mi angajez onoarea faţă de căpitanul Caverley spre a-l convinge să te lase să pleci odată cu mine.

— Tocmai acesta este serviciul pe care voiam să te rog să mi-l faci. Eşti pe atât de inteligent pe cât eşti de curtenitor, cavalere.

Agenor se înclină.

— Aşadar eşti nobil? întrebă el.

— Da, senior Agenor, şi pot adăuga chiar că puţini gentilomi se pot lăuda că sunt mai nobili decât mine.

— Atunci, zise cavalerul, ai un alt nume decât cel pe care ţi l-ai dat?

— Da, desigur, răspunse cavalerul; dar tocmai aici te rog să dai dovadă de discreţie; trebuie să te mulţumeşti cu cuvântul

meu fără a-mi cunoaşte numele, căci nu pot să ţi-l spun.

— Chiar unui om căruia îi angajezi onoarea, chiar unui om căruia îi ceri să răspundă pentru dumneata? întrebă Agenor cu surprindere.

— Domnule cavaler, reluă necunoscutul, îmi dau seama că această pru- denţă e nevrednică de dumneata şi de mine. Dar mă silesc interese grave ca- re nu sunt numai ale mele. Obţine-mi eliberarea la orice preţ vrei, şi oricare ar fi acel preţ, pe cuvântul meu de gentilom, îl voi plăti. Apoi, dacă-mi dai voie să mai adaug un cuvânt, îţi pot spune că n-are să-ţi pară rău de a mă fi obligat cu acest prilej.

— Destul; destul, seniore, spuse Mauleon, cere-mi un serviciu, dar nu mi-l cumpăra dinainte.

— Mai târziu, senior Agenor, zise necunoscutul, îmi vei preţui since- ritatea care mă sileşte să-ţi vorbesc astfel; aş fi putut să te mint şi să-ţi spun un nume fals; nu mă cunoşti, astfel că vrând-nevrând ar fi trebuit să te mul- ţumeşti cu spusele mele.

— Acelaşi lucru îl gândeam şi eu, urmă Mauleon. Aşadar, vei fi liber oda- tă cu mine, senior, în cazul când căpitanul Hugues de Caverley va binevoi să-mi păstreze aceeaşi simpatie.

Agenor îl părăsi pe străin care rămase în acelaşi loc şi se înapoie la Ca- verley care aştepta nerăbdător rezultatul convorbirii.

— Ce se-aude? întrebă căpitanul. Eşti mai norocos decât mine, prietene, şi ai aflat cine e acest spaniol?

— Un negustor bogat din Toledo care vine în Franţa cu treburi de co- merţ. Pretinde că reţinerea lui aici i-ar pricinui o mare pagubă. Cere ga- ranţia, mea, o primeşti?

— Eşti gata s-o dai?

— Da. Împărtăşind pentru o clipă situaţia lui, era firesc să-i ţin partea. Haide căpitane, să fim mărinimoşi în afaceri.

Caverley se gândi o clipă.

— Un negustor bogat, urmă el. Care are nevoie de libertate ca să-şi continuie negoţul…

— Domnule, şopti Musaron la urechea stăpânului său, cred că aţi rostit o vorbă cam necugetată.

— Ştiu eu ce fac, răspunse Agenor.

Musaron se înclină, ca un om care are încredere în prudenţa stăpânului.

— Un negustor bogat! repetă Caverley. Drace! atunci, înţelegi, are să fie mai scump decât pentru un gentilom; aşa că preţul de o marcă de aur şi două mărci de argint nu mai poate să ţină.

— De aceea ţi-am spus şi eu în mod sincer cine era, căpitane; căci nu vreau să te împiedic să scoţi de la prizonierul dumitale răscumpărarea co- respunzătoare cu poziţia lui.

— Hotărât, cavalere, ţi-am mai spus-o, eşti un băiat de treabă. Şi cât oferă el? Trebuie să-ţi fi suflat vreo vorbă despre asta cât aţi tot şuşotit deoparte.

— Mi-a spus să merg cu dumneata până la cinci sute de scuzi de argint sau de aur. De aur. Cu cinci sute de scuzi de argint ai fi înşelat.

Caverley nu răspunse, socotea mereu.

— Cinci sute de scuzi de aur, spuse el, ar ajunge pentru un simplu ne- gustor. Dar ai zis că e un negustor bogat, adu-ţi aminte.

— Mi-aduc aminte, răspunse cavalerul, şi văd că am făcut rău că ţi-am spus-o, senior căpitan. Dar, cum trebuie să-ţi înduri pedeapsa greşelilor, ei bine, să ridicăm despăgubirea la o mie de scuzi, şi dacă va trebui să plătesc cinci sute pentru limbuţia mea, am să-i plătesc.

— Nu poate să fie de ajuns pentru un negustor bogat, răspunse Caverley. O mie de scuzi de aur! E cel mult răscumpărarea unui cavaler.

Agenor întrebă din ochi pe cel ale cărui interese era însărcinat să le ape- re, spre a şti dacă putea să se angajeze mai departe. Aragonezul făcu din cap un semn afirmativ.

— Atunci, spuse cavalerul, să dublăm suma şi cu asta, basta.

— Două mii de scuzi de aur, urmă condotierul începând să se mire sin- gur de preţul ridicat pe care necunoscutul îl dădea pentru persoana lui. Două mii de scuzi de aur, dar e oare cel mai bogat negustor din Toledo? Pe legea mea, mi se pare că am dat o mare lovitură şi vreau să trag cât mai multe foloase. Ei bine! să mai dubleze puţin şi vom vedea.

Agenor se uită din nou la clientul său care îi făcu un semn asemenea cu primul.

— Atunci, zise cavalerul, pentru că eşti aşa de pretenţios, vom merge până la patru mii de scuzi de aur.

— Patru mii de scuzi de aur! exclamă Caverley uimit şi încântat totodată. Atunci, înseamnă că e un evreu, iar eu sunt prea bun creştin ca să-i dau drumul unui evreu fără de cel puţin…

— Cel puţin cât? repetă Agenor.

— Cel puţin… căpitanul se opri singur în faţa cifrei ce-i venea pe buze, atât de enormă i se părea această cifră, cel puţin zece mii de scuzi de aur. Ah! iată că mi-a scăpat cuvântul, dar n-am ce-i face.

Necunoscutul făcu un semn aproape neobservat de încuviinţare.

— Bate palma, spuse Agenor întinzând mâna spre Caverley, suma ne convine şi ne învoim.

— O clipă, o clipă, strigă Caverley, pentru zece mii de scuzi nu pot să primesc garanţia cavalerului, pe rânza papei! Mi-ar trebui un prinţ pentru o asemenea garanţie şi încă nici atât, căci cunosc mulţi din ei în care n-aş avea încredere.

— Pungaşule! strigă Mauleon mergând drept spre Caverley şi ducând mâna la spadă, mi se pare că te îndoieşti de mine.

— Ei! nu, copile, răspunse Caverley, te înşeli. Nu de tine mă îndoiesc, ci de el. Îţi închipui cumva că odată scăpat din ghearele mele are să plătească zece mii de scuzi de aur? Nu. La prima răspântie are s-o ia la stânga şi n-ai să-l mai vezi niciodată. N-a fost atât de darnic în vorbe, sau mai degrabă în gesturi, căci am văzut gesturile ce ţi le făcea, decât pentru că avea de gând să nu plătească.

Cu toată nepăsarea de care dăduse dovadă până atunci străinul, Agenor văzu cum se roşeşte de mânie; dar aproape numaidecât se stăpâni şi, făcând cavalerului un semn cu mâna:

— Vino, senior Agenor, zise el, mai am să-ţi mai spun ceva.

— Nu te duce, urmă Caverley. Vrea să te ademenească cu niscai vorbe frumoase şi să-ţi lase pe cap cele zece mii de scuzi de aur.

Dar cavalerul simţea instinctiv că aragonezul era mai mult decât arăta; se apropie deci de el cu încredere deplină şi chiar cu oarecare respect.

— Îţi mulţumesc, eşti un gentilom cinstit! zise spaniolul cu glas încet. Ai făcut bine că te-ai angajat pentru mine şi pe cuvântul meu, nu ai de ce să te temi. Aş putea să-i plătesc lui

Caverley chiar acum dacă aş vrea, căci am la şaua calului meu mai mult de trei sute de mii de scuzi în aur şi în diamante; dar ticălosul mi-ar primi răscumpărarea şi după ce o va fi primit nu mi-ar reda libertatea. Iată aşadar ce vei avea de făcut; vei schimba calul cu al meu, vei pleca şi mă vei lăsa aici, apoi, în primul oraş, vei descoase şaua, vei lua din ea un sac de piele, iar din sac vei lua câte diamante îţi vor trebui ca să faci zece mii de scuzi de aur; apoi, cu o escortă numeroasă, vei veni să mă iei.

— Seniore, spuse Agenor uimit, dar cine eşti, pentru Dumnezeu! ca să dispui de atâta bănet?

— Cred că ţi-am arătat destulă încredere dându-ţi pe mână tot ce posed, ca să mai fie nevoie să-ţi spun cine sunt.

— Seniore! seniore! urmă Mauleon, într-adevăr, acum încep să tremur şi nu ştii câte scrupule îmi dau ghes. Asemănarea aceasta ciudată, bogăţia, taina ce te înconjoară… Seniore, am de apărat nişte interese în Franţa… interese sfinte… şi poate aceste interese sunt opuse celor ale dumitale…

— Răspunde-mi, zise necunoscutul cu tonul unui om obişnuit să po- runcească: Te duci la Paris, nu-i aşa?

— Da.

— Te duci să-i predai regelui Carol al V-lea inelul reginei Castiliei?

— Da.

— Te duci să-i ceri răzbunare în numele său?

— Da.

— Împotriva regeluj don Pedro?

— Împotriva regelui don Pedro.

— Atunci nu fi îngrijorat, reluă spaniolul, interesele noastre sunt ace- leaşi, căci regele don Pedro a ucis-o pe… regina mea; astfel că şi eu am jurat s-o răzbun pe dona Blanche.

— E oare adevărat ce spui? întrebă Agenor.

— Domnule cavaler, zise necunoscutul pe un ton hortărât şi măreţ, uită-te bine la mine… Pretinzi că semăn cu cineva pe care-l cunoşti. Cine era acel cineva? Spune!

— O! nefericitul meu prieten! izbucni cavalerul O! nobilul mare maestru! Seniore, semeni ca două picături de apă cu Alteţa Sa don Frederic.

— Da, nu-i aşa? spuse zâmbind necunoscutul, o asemănare ciudată… o asemănare de frate.

— Cu neputinţă! zise Agenor privindu-l pe aragonez aproape cu teamă.

— Du-te în orăşelul apropiat, domnule cavaler, vinde unui evreu dia- mantele şi spune-i şefului trupei spaniole că don Henric deTranstamare e prizonierul căpitanului Caverley... Linişteşte-te, te văd prin armură cum tremuri. Gândeşte-te că suntem priviţi.

Agenor tremura într-adevăr de surpriză. Îl salută pe prinţ cu mai mult respect decât ar fi trebuit poate şi se îndreptă spre Caverley care, scutindu-l de jumătate din drum, îi venea în întâmpinare.

— Ei bine! zise căpitanul punându-i mâna pe umăr, se pricepe la vorbe frumoase, vorbe aurite, iar tu te laşi tras pe sfoară, bietul de tine!

— Căpitane, spuse Agenor, vorbele acestui negustor sunt aurite într-adevăr, căci mi-a destăinuit un mijloc de a-ţi plăti răscumpărarea înainte de venirea serii.

— Cei zece mii de scuzi de aur?

— Cei zece mii de scuzi de aur.

— Nimic mai uşor, spuse necunoscutul apropiindu-se: cavalerul îşi va continua drumul până într-un loc pe care-l cunoaşte şi unde am nişte bani depuşi; are să-ţi aducă banii, zece pungi de o mie de scuzi de aur fiecare. Ai să vezi aurul, ai să-l pipăi, ca să fii convins de-a binelea, iar când vei fi cu totul convins, când aurul va fi în cuferele tale, mă vei lăsa să plec. Cer oare prea mult? Îţi convine aşa?

— Dacă îmi convine. Pe legea mea! Da, numai să te ţii de vorbă, spuse Caverley care credea că visează.

Apoi, întorcându-se către locotenentul lui:

— Iată unul care se preţuieşte destul de scump. Să vedem cum îşi va plăti preţul;

Agenor se uită la prinţ.

— Domnule de Mauleon, zise acesta, în amintirea marelui serviciu pe care mi-l faci şi ca semn al recunoştinţei ce ţi-o păstrez, după obiceiul fră- ţesc al cavalerilor, să schimbăm calul şi spada; poate că vei pierde făcând acest schimb, dar te voi despăgubi mai târziu.

Agenor îi mulţumi. Caverley, care auzise, începu, să râdă.

— Iar te fură, îi spuse în şoaptă tânărului. I-am văzut calul, nu

face cât al tău. Cu siguranţă că nu e nici cavaler, nici negustor, nici evreu, e maur.

Prinţul se aşeză liniştit în faţa unei mese făcându-i semn lui Musaron să redacteze un al doilea angajament asemănător cu primul; şi după ce fu redactat, Agenor, care era girantul prinţului, îşi puse crucea cum făcuse şi la al său; apoi, după ce căpitanul Caverley îl cercetă cu grija lui obişnuită, cavalerul plecă spre Châlon, care se zărea de cealaltă parte a Saonei. Totul se petrecu aşa după cum spusese prinţul. Agenor găsi în şa săculeţul de pie- le şi în săculeţ diamantele. Vându din ele în valoare de douăsprezece mii de scuzi, căci prinţul, jefuit în întregime de Caverley, avea nevoie să-şi umple punga la loc; apoi, pe când se întorcea spre tabără îl găsi pe căpitanul spaniol despre care-i vorbise don Henric de Transtamare, îl recunoscu, îi po- vesti păţania prinţului şi plecă însoţit de el şi de oamenii lui până la o pădurice aflată la o depărtare de aproape un sfert de leghe de locul unde se găsea tabăra. Acolo spaniolii se opriră şi Agenor îşi continuă drumul.

Lucrurile se petrecură într-un mod mai cinstit chiar decât nădăjduia cavalerul. Caverley îşi socoti de mai multe ori scuzii de aur oftând adânc de fiecare dată, căci abia atunci îi venise ideea că unui om care plătea cu atâta punctualitate şi repeziciune, n-avea decât să-i ceară de două ori suma pe care o ceruse şi cu siguranţă că i-ar fi plătit-o.

Totuşi trebuia să se hotărască odată, şi întrucât cavalerul îşi ţinuse cu stricteţe cuvântul, să şi-l onoreze şi el pe al său.

Caverley îi lăsă deci să plece pe cei doi tineri, dar nu fără a-i reaminti lui Agenor că nu se achitase faţă de el şi că îi mai datora o mie de scuzi şi serviciul pe timpul unei întregi campanii.

— Nădăjduiesc că nu te vei mai înapoia niciodată la aceşti bandiţi, spuse prinţul de îndată ce se văzură liberi.

— Vai! răspunse Agenor, va trebui totuşi.

— Voi plăti eu ce va fi nevoie ca să te răscumpăr.

— Dar nu-mi vei răscumpăra cuvântul, prinţul meu, zise Agenor, iar eu mi-am dat cuvântul.

— La naiba! spuse prinţul, eu nu mi l-am dat pe-al meu, voi pune să-l spânzure pe Caverley, cum te văd şi cum mă vezi. În felul acesta nu voi avea regretul că scuzii mei de aur o să-i

folosească.

În momentul acela ajunseră lângă păduricea unde stătea la pândă că- pitanul spaniol cu cei douăzeci de lăncieri, iar Henric, bucuros că a scăpat doar cu atât, se întâini din nou cu prietenii săi.

Aşa se termină aventura în care intraseră împreună prinţul şi cavalerul, şi din care prinţul scăpase datorită cuvântului dat de cavaler.

Cât despre Agenor, care plecase fără bani şi fără prieteni, se trezea că are aproape o comoară la dispoziţie şi drept ocrotitor un prinţ.

Asupra acestei situaţii Musaron făcu mii de disertaţii, care mai de care mai meşteşugite; însă aceste disertaţii, deşi cu miez filozofic, sunt prea cu- noscute încă din vechime ca să le mai pomenim aici.

Totuşi îşi termină disertaţiile printr-o întrebare prea importantă pentru a o trece sub tăcere.

— Seniore, nu înţeleg pentru ce, având douăzeci de lăncieri la dispoziţie, aţi mers singur, însoţit numai de un scutier şi de doi sau trei servitori.

— Dragul meu, spuse prinţul râzând, pentru că regele don Pedro, fratele meu, a împânzit toate drumurile ce duc din Spania în Franţa cu spioni şi asasini. O suită numeroasă ar fi făcut să fiu recunoscut, iar eu doream să călătoresc incognito. Întunericul îmi prieşte mai bine decât lumina zilei. De altfel, vreau să se poată spune: „Henric a plecat din Spania cu trei servitori şi s-a înapoiat cu o armată întreagă. Don Pedro, dimpotrivă, îşi avea toată ar- mata în Spania şi a plecat din ea singur”.

— Când te gândeşti că sunt fraţi!… murmură Agenor, fraţi!

— Fratele meu mi-a ucis fratele, urmă Henric de Transtamare, iar eu îmi voi răzbuna fratele.

— Seniore, zise Musaron folosindu-se de un moment în care prinţul stătea de vorbă cu locotenentul iată un pretext pe care seniorul Henric de Transtamare nu l-ar da nici pentru alţi zece mii de scuzi de aur.

— Cum seamănă cu viteazul mare maestru. Ai băgat de seamă, Musaron?

— Seniore, zise scutierul, don Frederic era blond şi acesta e

roşcat; ochii marelui maestru erau negri şi acesta îi are cenuşii; unul avea nasul de acvilă, celălalt cioc de vultur; primul era zvelt, al doilea e uscăţiv; don Frederic avea foc în obraji, monseniorul Henric de Transtamare are sânge; nu cu don Frederic seamănă, ci cu don Pedro. Doi vulturi, senior Agenor, doi vulturi.

— E adevărat, gândi Mauleon; şi se bat pe corpul porumbiţei.

XIV

CUM I-A DAT CAVALERUL DE MAULEON REGELUI CAROL AL V-LEA INELUL CUMNATEI SALE, REGINA BLANCHE DE CASTILIA

În grădina unui frumos palat ce se înălţa în strada Saint-Paul, dar care totuşi mai avea câteva părţi neterminate, se plimba un bărbat de vreo două- zeci şi cinci sau douăzeci şi şase de ani, îmbrăcat într-un halat lung, de culoare închisă, cu revere de

catifea neagră, cu mijlocul strâns de un şnur ai cărui ciucuri atârnau până-n pământ. Împotriva obiceiurilor vremii, acest bărbat nu avea nici spadă, nici pumnal, nici vreun semn distinctiv de no- bleţe. Singura podoabă pe care o purta era un fel de coroniţă din flori de crin ce încercuia una din acele bonete de catifea neagră care au precedat moda capişonului.

După trăsături se vedea că este de cea mai curată rasă francă: avea părul blond, tăiat pătrat ca semn de înaltă nobleţe, ochii albaştri şi barba castanie; faţa lui, deşi arăta vârsta pe care am spus-o, nu purta urma niciunei patimi, iar firea lui serioasă şi chibzuită vădea un om cu gânduri grave, cu îndelungi cugetări. Din când în când se oprea, îşi rezema bărbia în piept şi lăsa să-i atârne o mână pe care i-o lingeau nişte ogari vânjoşi ce mergeau alături, în acelaşi pas cu el, oprindu-se când se oprea el şi continuându-şi drumul când stăpânul pornea din nou.

La oarecare depărtare de acest bărbat, un paj tânăr, cu chip nepăsător, sprijinit de un copac şi ţinând pe pumnul închis un şoim cu capul acoperit cu o mică glugă, întărâta pasărea de pradă pe care o puteai recunoaşte ca făcând parte din slujitorii favoriţi după zurgălăii de aur ce-i purta.

În colţurile mai îndepărtate ale grădinii, se auzea ciripitul voios al păsărelelor care îşi luau în primire florile şi copacii din noul domiciliu regal, căci bărbatul cu faţa gânditoare nu era altul decât regentul Carol al V-lea care conducea regatul Franţei. În vreme ce tatăl său Ioan[18], sclav al cu- vântului dat, rămânea prizonier în Anglia. El poruncise să se clădească acest nou palat spre a înlocui castelul Luvru şi palatul din Insula Cetăţii, în care studiosul monarh, singurul dintre regii Franţei pe care posteritatea ar fi trebuit să-l numească înţeleptul, nu găsea destulă singurătate şi linişte.

Pe alei se vedeau trecând încoace şi-ncolo numeroşii servitori ai acestei case somptuoase, şi mai presus şi ţipetele nerăbdătoare ale şoimului, de ci- ripitul îndepărtat al păsărelelor şi de gălăgia ce o făceau cuvintele schimbate între servitorii ce se tot foiau prin curte, se auzea din când în când, ca un tunet, mugetul unor lei mari pe care regele Ioan poruncise

[18]18-Ioan al II-lea, zis cel Bun, a fost făcut prizonier de englezi în lupta de la Poitiers, în anul 1356. (N.T.)

să-i aducă din Africa, şi care erau ţinuţi în nişte gropi adânci.

Regele Carol al V-lea se plimba pe una din aleile grădinii, făcând calea-ntoarsă atunci când ajungea la un anumit punct, pentru a nu pierde din vedere uşa palatului ce ducea – pe o scară cu şase trepte exterioare – la te- rasa spre care se îndrepta aleea.

Din când în când se oprea, aţintindu-şi privirile spre uşa de unde părea că aşteaptă să apară cineva şi, cu toate că persoana aceea părea aşteptată cu multă nerăbdare, faţa lui nu trăda nicio tulburare, iar după fiecare nouă aşteptare îşi relua plimbarea cu acelaşi pas şi cu aceeaşi seninătate me- lancolică.

În cele din urmă, la capătul peronului apăru un bărbat îmbrăcat în negru, ţinând în mână o tăbliţă de abanos şi câteva bucăţi de pergament. Îmbrăţişă cu privirea grădina în care avea să coboare şi, zărindu-l pe, rege, se îndreptă spre el.

— Ah! dumneata eşti, doctore, zise regele făcând câţiva paşi în întâm- pinarea lui, te aşteptam. Vii de la Luvru?

— Da, sire.

— S-a înapoiat cumva vreun sol din cei trimişi în misiune?

— Niciunul; în schimb, doi cavaleri care par să vină dintr-o călătorie lungă, au sosit acum câteva clipe şi stăruie să aibă cinstea de a fi prezentaţi Alteţei Voastre, căreia – spuneau ei – au să-i comunice lucruri de cea mai mare importanţă.

— Şi dumneata ce-ai făcut?

— I-am adus cu mine şi aşteaptă bunul plac al regelui într-una din sălile palatului.

— Şi nicio veste de la Sanctitatea Sa papa Urban al V-lea?

— Nu, sire.

— Şi nici de la Duguesclin pe care i l-am trimis, cu un mesaj?

— Nu încă; dar nu vom întârzia să primim deoarece acum zece zile o anunţa pe Alteţa Voastră că a doua zi urma să părăsească Avignon-ul.

Regele rămase o clipă pe gânduri aproape îngrijorat; apoi, ca şi când ar fi luat o hotărâre spuse:

— Haide, doctore, să vedem scrisorile.

Şi regeler cuprins de fiori, ca şi când fiecare nouă scrisoare avea să-i adu- că la cunoştinţă o nouă nenorocire, se aşeză sub un umbrar unde, printre frunzele de caprifoi, pătrundeau razele călduţe ale unui soare de august.

Cel căruia i se adresase cu numele de doctor, deschise o mapă pe care o purta sub braţ şi scoase din ea mai multe scrisori. Doctorul desfăcu una la întâmplare.

— Citeşte, spuse regele.

— O misivă din Normandia, răspunse doctorul: englezii au ars un oraş şi două sate.

— Cu toată înţelegerea de pace, murmură regele, cu tot tratatul de la Bretigny, care ne costă atât de scump!

— Ce veţi face, sire?

— Voi trimite bani, zise regele.

— O misivă din Forez.

— Citeşte.

— Marile companii s-au abătut pe malurile Saone-i. Trei oraşe au fost jefuite, recoltele de pe câmp tăiate, viile smulse, vitele răpite. Au vândut o sută de femei.

Regele îşi ascunse faţa în mâini.

— Dar Jacques de Bourbon nu se află prin partea locului? întrebă el. Mi-a făgăduit să mă descotorosească de toţi bandiţii aceia!

— Aşteptaţi, spuse doctorul deschizând o a treia depeşă. Iată o scrisoare în care este vorba de el. A întâlnit Marile companii la Brignais, a avut loc o bătălie, dar…

Doctorul se opri, şovăind.

— Dar!… reluă regele smulgându-i scrisoarea din mâini. Să vedem, ce s-a întâmplat?

— Citiţi singur, sire.

— Înfrânt şi ucis! murmură regele, un prinţ din casa Franţei ucis şi mă- celărit de nişte bandiţi. Şi sfântul nostru părinte nu-mi răspunde nimic. Distanţa de la Avignon până aici nu e aşa de mare totuşi.

— Ce porunciţi, sire? întrebă doctorul.

— Nimic. Ce vrei să poruncesc în lipsa lui Duguesclin? Şi în afară de toa- te astea n-a venit şi un sol din partea fratelui meu regele Ungariei?

— Nu, sire, răspunse cu sfială doctorul, care vedea înmulţindu-se încetul cu încetul acel noian de nenorociri ce cădeau pe capul bietului rege.

— Şi Bretania?

— Mereu în plin război: contele de Montfort a avut câteva

izbânzi.

Carol al V-lea ridică spre cer o privire mai mult visătoare decât disperată.

— Dumnezeule mare! murmură el. Ai lăsat tu oare Franţa în părăsire? Tatăl meu era un rege bun, însă prea războinic. Eu am primit cu evlavie încercările pe care mi le-ai trimis, Doamne! Am căutat totdeauna să cruţ sângele făpturilor tale, socotindu-i pe cei peste care m-ai aşezat drept oa- meni despre care trebuie să-ţi dau socoteală, iar nu ca pe nişte sclavi al căror sânge poate să curgă după toanele mele. Şi cu toate astea nimeni nu mi-a preţuit omenia, nici chiar tu, Doamne.! Vreau să pun stavilă acestei barbarii care împinge lumea înapoi spre haos. Intenţia e bună, sunt sigur, cu toate astea nimeni nu mă ajută, nimeni nu mă înţelege.

Şi regele lăsă din nou să-i cadă pe mână capul plin de gânduri.

În momentul acela se auzi o mare larmă de trâmbiţe şi de urale ce stră- băteau străzile, al cărei zvon ajunse până la urechile distrate ale regelui. Pajul încetă să-şi mai întărâte şoimul şi-l întrebă din ochi pe doctor.

— Du-te şi vezi ce este, spuse doctorul. Sire, adăugă el întorcându-se spre rege, auziţi fanfarele acelea?

— Eu îi vorbesc cerului de pace şi de filozofie, zise regele, iar el îmi răs- punde cu război şi violenţe.

— Sire, spuse pajul alergând, este seniorul Bertrand Duguesclin care se înapoiază de la Avignon şi intră în oraş.

— Să fie binevenit, murmură regele vorbindu-şi singur. Cu toate că vine cu un alai mai mare decât l-aş fi voit.

El se ridică repede, pornind să-i iasă în întâmpinare; dar mai înainte de a fi ajuns la capătul aleii, o mare mulţime de oameni apăru sub boltă şi pă- trunse prin poarta grădinii: era poporul, gărzile şi cavalerii, săltând de bu- curie şi înconjurându-l pe un bărbat de statură mijlocie, cu capul mare, cu umerii laţi şi cu picioarele arcuite de pe urma obiceiului de a merge prea mult călare.

Acel bărbat era seniorul Bertrand Duguesclin care, cu chipul lui simplu, dar blând şi cu privirea-i inteligentă, zâmbea şi mulţumea poporului, găr- zilor şi cavalerilor care îl copleşeau cu osanale.

În momentul acela regele apăru la capătul aleii; toţi se înclinară, iar Ber- trand Duguesclin coborî cu repeziciune treptele spre a veni să-l salute respectuos pe rege.

— Se prosternează toţi în faţa mea, murmură Carol, dar îi zâmbesc lui Duguesclin. Pe mine mă respectă, dar pe el îl iubesc. Asta pentru că el în- truchipează acea glorie falsă care înflăcărează atât de mult sufletele simple, iar eu le înfăţişez pacea, adică, după vederile lor strâmte, ruşinea şi supu- nerea. Oamenii aceştia fac partea din secolul lor, numai eu nu fac parte dintr-al meu, şi mai degrabă i-aş culca pe toţi în mormânt decât să le impun o schimbare care nu se potriveşte nici cu gusturile şi nici cu obiceiurile lor. Totuşi de-mi va da Dumnezeu putere, am să stărui.

Apoi aţintindu-şi privirea calmă şi binevoitoare asupra cavalerului care pusese un genunchi pe pământ în faţa lui spuse cu voce puternică:

— Fii binevenit.

Duguesclin îşi apăsă buzele pe augusta mână întinsă.

— Bunul meu rege, spuse cavalerul ridicându-se, iată-mă. Am îndemnat caii serios la drum după cum vedeţi, şi aduc veşti.

— Bune? întrebă regele.

— Da, sire, foarte bune. Am înrolat trei mii de lăncieri.

Poporul scoase strigăte de mulţumire auzind de această întărire care so- sea condusă de un general atât de viteaz.

— Iată un lucru bun, răspunse Carol nevoind să împiedice întreaga bucurie pe care cuvintele lui Duguesclin o iscase în mijlocul acelei mulţimi pline de admiraţie.

Apoi cu glas scăzut murmură:

— Vai! Nu trebuiau înrolaţi trei mii de lăncieri, ci mai degrabă eliberaţi şase mii. Vom avea totdeauna destui soldaţi, numai să ştim să-i între- buinţăm.

Şi, luându-l de braţ pe bunul cavaler, foarte uimit de această cinste, urcă treptele, străbătu întreaga mulţime de popor, de curteni, de gărzi, de cava- leri şi de femei, care, văzând buna înţelegere ce domnea între rege şi gene- ralul în care toţi îşi puseseră speranţele, înălţau urale de se cutremurau bolţile.

Carol al V-lea salută pe toată lumea cu mâna, zâmbind şi-l conduse pe cavalerul breton într-o mare galerie destinată mai târziu pentru audienţe, şi care se învecina cu apartamentul său.

Strigătele mulţimii îi urmăriră tot timpul şi se mai auzeau şi după ce regele închisese uşa în urma lui.

— Sire, spuse Bertrand plin de voioşie, eu ajutorul cerului şi cu dragostea acestor viteji, vă veţi recăpăta întreaga moştenire, şi sunt sigur că în doi ani de război bine făcut…

— Dar pentru a face război, Bertrand, e nevoie de bani, de mulţi bani, iar noi nu mai avem.

— Nu vă îngrijoraţi, sire, zise Bertrand, cu o mică taxă asupra celor de pe ogoare…

— Nu mai există ogoare, prietene. Englezul a pustiit totul, iar bunii noş- tri aliaţi, Marile companii, au terminat de mistuit ce mai rămăsese de la englez.

— Sire, veţi pune un impozit de un franc pe fiecare membru al clerului, şi veţi lua o zeciuială din averile lor. A trecut destulă vreme de când oamenii bisericii îşi iau această dijmă din bunurile noastre.

— Tocmai pentru acest lucru te-am trimis la sfântul nostru părinte papa Urban al V-lea, spuse regele. Ne îngăduie el oare să luăm această dijmă?

— Ba dimpotrivă, răspunse Bertrand, căci se plânge de sărăcia clerului şi cere bani.

— Vezi bine, prietene, zise regele cu un zâmbet trist, că nu e nimic de fă- cut în această privinţă.

— Da, sire. Însă vă acordă o mare favoare.

— Orice favoare care costă scump, Bertrand, nu mai este o favoare pen- tru un rege a cărui vistierie este goală.

— Sire, v-o acordă gratis.

— Atunci, spune repede, Bertrand, despre ce favoare e vorba.

— Sire, urgia Franţei în momentul de faţă o formează Marile companii, nu-i aşa?

— Da, desigur. Papa a găsit vreun mijloc să ne scape de ele?

— Nu, sire, asta depăşeşte puterea sa. Dar le-a excomunicat.

— Ah! iată că ne-a dat gata, strigă regele deznădăjduit, în vreme ce Ber- trand, care anunţase această veste cu un aer triumfător, nu ştia ce să mai creadă. Din hoţi o să ajungă asasini, din lupi o să ajungă tigri. Poate că printre ei mai existau unii care se temeau de Dumnezeu şi aceia îi mai înfrânau pe ceilalţi. Acum nu se vor mai teme de nimic şi nu vor mai cruţa nimic. Suntem pierduţi, sărmanul meu Bertrand!

Vrednicul cavaler cunoştea înţelepciunea adâncă şi mintea ascuţită a regelui. Avea acea calitate preţioasă la un om mai simplu şi anume respectul pentru un raţionament superior, astfel că începu să cugete, iar bunul lui simţ înnăscut îi dovedi că regele avea dreptate.

— E adevărat, zise el, o să aibă de ce râde când vor afla că sfântul nostru părinte papa i-a tratat ca pe nişte creştini, iar ei o să ne trateze pe noi ca pe nişte mahomedani şi evrei.

— Vezi bine, dragul meu Bertrand, în ce situaţie neplăcută ne aflăm.

— Într-adevăr, nu mă gândeam la asta şi credeam că vă aduc o veste bună. Vreţi să mă înapoiez la papa şi să-i spun să nu se grăbească?

— Mulţumesc, Bertrand, zise regele.

— Iertaţi-mă, sire. Mărturisesc că sunt un prost ambasador. Meseria mea e să încalec şi să atac atunci când îmi spuneţi: încalecă, Guesclin, şi atacă. Însă în toate chestiunile ce se dispută cu lovituri de pană în loc de lovituri de spadă, mărturisesc, sire, că sunt un politician nepriceput.

— Şi totuşi, urmă regele, dacă ai vrea să mă ajuţi, dragul meu Bertrand, nimic nu ar fi încă pierdut.

— Cum? Dacă aş vrea să vă ajut, sire! izbucni Duguesclin; dar nici nu încape îndoială că vreau! Iar braţul, spada şi trupul meu le pun la dispoziţia voastră.

— Vezi că s-ar putea să nu mă înţelegi, spuse regele cu un oftat.

— Asta se prea poate, sire, căci am capul puţin cam tare, ceea ce de altfel e un mare noroc pentru mine, căci am primit atâtea lovituri, încât dacă na- tura nu l-ar fi călit, ar fi astăzi într-o stare de plâns.

— Am greşit spunându-ţi că n-ai putea să mă înţelegi, dragul meu Ber- trand. Ar fi trebuit să spun că nu ai vrea.

— Că nu aş vrea? urmă Bertrand uimit. Şi cum aş putea să-nu vreau un lucru pe care regele meu îl vrea?

— Hei! dragul meu Bertrand, pentru că în general noi nu voim decât lucrurile care sunt în firea noastră, în obiceiurile noastre sau în înclinaţiile noastre, iar lucrul pe care am să ţi-l cer îţi va părea la prima vedere ciudat şi chiar neobişnuit.

— Spuneţi totuşi, sire.

— Bertrand, tu cunoşti istoria noastră, nu-i aşa?

— Nu prea mult, sire. Ceva mai multişor pe cea a Bretaniei, pentru că de-acolo sunt.

— Dar în sfârşit, ai auzit vorbindu-se de toate marile înfrângeri care în mai multe rânduri au adus regatul Franţei la doi paşi de pierzanie.

— Cât despre asta, da, sire. Maiestatea Voastră vrea fără îndoială să vorbească de Courtray, de pildă, unde a fost ucis contele de Artois; despre bătălia de la Crecy, de unde regele Filip de Valois abia a scăpat cu fuga; şi în sfârşit de bătălia de la Poitiers, unde regele Ioan a fost făcut prizonier.

— Ei bine, Bertrand? întrebă regele,ai cugetat vreodată la cauzele care au făcut să se piardă aceste bătălii?

— Nu, sire, cuget cât mai puţin cu putinţă, cugetarea mă oboseşte.

— Da, te înţeleg. Însă eu am cugetat la această cauză şi am găsit-o.

— Adevărat!

— Da, şi am să ţi-o spun.

— Ascult, sire.

— Ai băgat de seamă că îndată ce francezii se află în toiul luptei, în loc să se fortifice îndărătul suliţelor, cum fac flamanzii, sau îndărătul fortificaţiilor din ţăruşi, cum fac englezii, în loc să pornească înainte când momentul li se pare prielnic, atacă toţi claie peste grămadă după cum îi taie capul fără să se sinchisească de teren, fiecare neavând decât un singur gând, acela de a ajunge primul şi de a da cele mai multe lovituri? De aici, lipsa de unitate, căci nimeni nu ascultă decât de voinţa lui, nu urmează decât o lege, aceea a toanelor lui; nu ascultă decât de un glas, acela care strigă înainte; asta face ca flamanzii şi englezii, care sunt popoare serioase şi disciplinate, care ascultă de glasul unui singur şef, să lovească la timp şi aproape totdeauna ne înfrâng.

— E adevărat, zise Duguesclin, chiar aşa se petrec lucrurile. Dar ce mijloc să întrebuinţăm spre a-i împiedica pe francezi să se mai avânte când văd duşmanul în faţa lor?

— Tocmai aici ar trebui să ajungem, bunul meu Duguesclin, spuse Carol.

— Ar mai fi cu putinţă dacă regele ar merge în fruntea

noastră. Poate că atunci glasul său ar fi ascultat.

— Aici te înşeli, dragul meu Bertrand. Toată lumea ştie că eu sunt o fire paşnică, cu totul deosebită în aceasta privinţă de tatăl meu Ioan şi de fratele meu Filip. Dacă n-aş merge spre duşman, s-ar crede că mi-e frică; deoarece pretutindeni unde se află duşmanul, regii Franţei au obiceiul să-i iasă în întâmpinare; aşadar numai un curaj recunoscut, numai un renume făcut, numai o reputaţie fără pată ar putea făptui o asemenea minune. Şi acesta este Bertrand Duguesclin, dacă ar vrea.

— Eu, sire! zise cavalerul privindu-l pe rege cu ochii lui mari plini de uimire.

— Da, tu, numai tu singur, căci toţi ştiu, slavă Domnului, că îţi place pri- mejdia şi dacă te-ai depărta de ea, nimeni n-ar putea bănui că o faci din teamă.

— Sire, ceea ce spuneţi e bun pentru mine; dar pe toţi gentilomii, pe toţi cavalerii ăştia cine-i va face să se supună?

— Tu, Bertrand.

— Eu, sire! zise cavalerul clătinând din cap. Sunt un personaj prea mic ca să dau ordine la toată nobilimea voastră, din care jumătate e mai nobilă decât mine.

— Bertrand, dacă ai vrea să mă ajuţi, dacă ai vrea să mă slujeşti, dacă ai vrea să mă înţelegi, cu un singur cuvânt te-aş face mai mare decât toţi oamenii aceia.

— Maiestatea Voastră, sire?

— Da, eu, reluă Carol al V-lea.

— Şi ce anume aţi face oare?

— Te-aş face conetabil.

Bertrand începu să râdă.

— Alteţa Voastră îşi bate joc de mine, zise el.

— Nu, Bertrand, urmă regele. Dimpotrivă, îţi vorbesc foarte serios.

— Dar, sire, spada cu lama încrustată cu flori de crin are obiceiul să nu strălucească decât în mâini aproape regale.

— Şi tocmai în asta stă nenorocirea popoarelor, zise Carol, căci prinţii care primesc această spadă o primesc ca un apanaj al rangului lor, iar nu ca o răsplată a serviciilor aduse. Primind această spadă prin naşterea lor, ca să zic aşa, iar nu din mâinile regelui, uită îndatoririle pe care le impune această spadă; în vreme ce tu, Duguesclin, de fiecare dată când vei trage din

teacă această spadă, te vei gândi la regele tău care ţi-a daţ-o şi la recomandările ce ţi le-a făcut dându-ţi-o.

— Adevărul e, sire, urmă Duguesclin, că dacă mi s-ar face vreodată o asemenea cinste… Dar nu, e cu neputinţă.

— Cum, cu neputinţă?

— Da, da! Căci ar aduce prea multe necazuri Alteţei Voastre, iar pe mine nu ar voi să m-asculte nimeni nefiind un atât de mare senior.

— Dacă tu ai asculta de mine, zise Carol dând feţei sale expresia unei voinţe hotărâte, eu mă însărcinez să te fac ascultat de ceilalţi.

Duguesclin dădu din cap în semn de îndoială.

— Ascultă, Duguesclin, nu crezi oare că suntem bătuţi pentru că suntem prea viteji?

— Pe legea mea! răspunse Duguesclin, mărturisesc că nu mă gândisem niciodată la aşa ceva. Dar gândindu-mă mai bine, cred că sunt de părerea Alteţei Voastre.

— Atunci e bine, bunul meu Bertrand, totul o să meargă strună. Nu trebuie să încercăm să-i batem pe englezi, trebuie să încercăm să-i izgonim, şi pentru asta nu e nevoie de nicio bătălie, Duguesclin, de nicio bătălie. Încăierări, ciocniri, hărţuieli, atâta tot. Trebuie să ne distrugem duşmanii cu bucăţica, unul câte unul, la colţul pădurilor, la trecerea râurilor, în satele în care poposesc. Are să dureze mai mult, văd bine, dar va fi mai sigur.

— Ei! Dumnezeule! Da, ştiu bine că aşa este, însă niciodată nobilimea voastră nu va voi să facă un asemenea război.

— Pe sfântă Treime! Va trebui totuşi să-l facă, atunci când vor exista doi oameni care vor voi acelaşi lucru şi când cei doi vor fi regele Carol al V-lea şi conetabilul Duguesclin.

— Pentru asta conetabilul Duguesclin va trebui să aibă aceeaşi putere ca regele Carol al V-lea.

— Vei avea aceeaşi putere, Bertrand. Îţi voi ceda dreptul meu de viaţă şi de moarte.

— Asupra oamenilor de rând, mai zic, dar asupra nobililor?

— Şi asupra nobililor.

— Gândiţi-vă, sire, că sunt şi prinţi în armata.

— Asupra prinţilor ca şi asupra nobililor, asupra tuturor. Ascultă, Du- guesclin: am trei fraţi, ducii de Anjou, de

Bourgogne şi de Berry. Ei bine, fac din ei, nu locotenenţii tăi, ci soldaţii tăi. Ei vor da pildă de supunere ce- lorlalţi gentilomi, iar dacă unul din ei cade în greşeală, îl vei pune în ge- nunchi pe locul unde a săvârşit greşeala, vei chema călăul şi vei porunci să-i zboare capul ca unui trădător.

Duguesclin îl privi cu uimire pe regele Carol. Niciodată nu-l auzise pe acest prinţ, atât de bun şi atât de blând, vorbind cu o asemenea hotărâre.

Regele întări cu privirea ceea ce-i spusese prin viu grai.

— Atunci, sire, urmă Duguesclin, dacă veţi pune asemenea mijloace la dispoziţia mea, o voi asculta pe Alteţa Voastră, voi încerca.

— Da, bunul meu Duguesclin, zise regele punând amândouă mâinile pe umerii cavalerului, da, vei încerca şi vei reuşi chiar. Iar eu, între timp, mă voi ocupa de finanţe, voi face să intre bani în lăzile vistieriei, voi termina de construit castelul meu de la Bastilia, voi înălţa zidurile Parisului, sau mai degrabă voi trasa o nouă incintă. Voi întemeia o bibliotecă, pentru că nu e de ajuns să hrăneşti corpul oamenilor, trebuie să le hrăneşti şi mintea. Suntem nişte barbari, Duguesclin, şi nu ne ocupăm decât să scoatem rugina de pe platoşele noastre, fără a ne gândi să facem să dispară rugina de pe minte. Maurii, pe care-i dispreţuim, sunt maeştrii noştri. Ei au poeţi, is- torici, legislatori, noi n-avem nimic din toate astea.

— E adevărat, sire, zise Duguesclin. Însă mi se pare că ne putem lipsi.

— Da, aşa cum se lipseşte Anglia de soare pentru că nu poate face altfel. Dar asta nu înseamnă că soarele valorează cât aerul curat. Dar să-mi dea bunul Dumnezeu viaţă mai lungă, iar ţie, Duguesclin, curaj mult, şi noi doi vom da Franţei tot ce-i lipseşte, iar pentru a-i da tot ce-i lipseşte, trebuie mai întâi să-i dăm pacea.

— Şi mai cu seamă, spuse Duguesclin, să găsim mijlocul de a o scăpa de Marile companii, mijloc pe care numai o minune ni-l poate oferi.

— N-avea grijă, minunea aceea Dumnezeu o va face. Suntem amândoi prea buni creştini şi avem intenţii prea bune ca să nu ne vină în ajutor.

În momentul acela, doctorul îndrăzni să deschidă uşa.

— Sire, zise el, Alteţa Voastră i-a uitat pe cei doi cavaleri.

— Ah! aşa e, răspunse regele. Dar asta pentru că, vezi şi dumneata, doc- tore, eram pe cale, Duguesclin şi cu mine, să facem din Franţa prima ţară din lume. Acum spune-le să intre.

Cei doi cavaleri fură introduşi numaidecât. Regele le ieşi în întâmpinare. Numai unul din ei avea viziera ridicată. Regele nu-l cunoştea. Dar cu toate acestea, zâmbetul cu care îl primi nu fu mai puţin binevoitor.

— Ai cerut să-mi vorbeşti, cavalere, şi mi s-a mai spus că era vorba de ceva important.

— E adevărat, sire, răspunse tânărul.

— Fii binevenit, atunci, zise Carol.

— Nu vă grăbiţi să-mi uraţi bun sosit, sire, căci vă aduc o veste tristă.

Un zâmbet melancolic apăru pe buzele lui Carol.

— O veste tristă! zise el. De multă vreme nu mai primesc decât asemenea veşti. Dar noi nu suntem dintr-aceia care confundă solul cu vestea. Aşadar vorbeşte, cavalere.

— Vai! Sire.

— Din ce ţară vii?

— Din Spania.

— Cam de mult nu mai aşteptăm nimic bun din partea aceea. Deci nu ne vei surprinde deloc, orice lucru ai putea să ne spui.

— Sire, regele Castiliei a pus s-o omoare pe sora reginei noastre.

Carol făcu o mişcare de spaimă. Cavalerul urmă:

— A ucis-o prin asasinat după ce o dezonorase prin calomnie.

— Ucisă! Ucisă! Sora mea! spuse regele îngălbenind. E cu neputinţă.

Cavalerul, care îngenunchease, se ridică deodată.

— Sire, zise el cu un glas tremurător, e rău din partea unui rege să-l in- sulte astfel pe un bun gentilom care a suferit atât de mult ca să-şi servească prinţul. Pentru că nu voiţi să mă credeţi, poftiţi inelul reginei. Poate îl veţi crede mai mult decât pe mine.

Caro al V-lea luă inelul, îl privi îndelung, şi încetul cu încetul pieptul i se umflă, iar ochii i se umplură de lacrimi.

— Vai! vai! spuse el. E chiar inelul ei, îl recunosc, căci eu i l-am dat. Ce zici, Bertrand, ai auzit? Încă o lovitură, adăugă el

întorcându-se spre Du- guesclin.

— Sire, răspunse bunul cavaler, îi datoraţi o scuză acestui brav tânăr pen- tru vorba violentă pe care i-aţi spus-o.

— Da, zise Carol, da. Însă mă va ierta, căci sunt copleşit de durere, şi n-am voit să cred la început, şi nici acum nu pot să cred.

În clipa aceea se apropie al doilea cavaler şi, ridicându-şi viziera căştii:

— Dar pe mine, sire, mă veţi crede dacă vă spun acelaşi lucru ca şi el? Mă veţi crede, pe mine, care alături de Alteţa Voastră am învăţat regulile cava- lerimei, pe mine care sunt un fiu al curţii Franţei, pe mine pe care m-aţi iubit atât de mult!

— Fiule, fiul meu Henric! strigă Carol, Henric de Transtamare! Vai! În mijlocul tuturor necazurilor mele, tu vii să mă revezi, îţi mulţumesc!

— Am venit, sire, răspunse prinţul, să plâng împreună cu Alteţa Voastră moartea crudă a reginei Castiliei. Am venit să mă pun în siguranţă sub pa- văza voastră, căci dacă don Pedro a ucis-o pe sora voastră dona Blanche, l-a ucis de asemenea şi pe fratele meu don Frederic.

Bertrand Duguesclin se roşi de mânie, şi o scânteie care nu prevestea nimic bun îi străluci în ochi.

— Iată un prinţ rău, izbucni el, şi dacă aş fi regele Franţei…

— Ei bine! Ce-ai face? zise Carol întorcându-se cu vioiciune spre el.

— Sire, spuse Henric stând tot în genunchi, ocrotiţi-mă, sire, salvaţi-mă.

— Voi încerca. Dar cum se face că tu, spaniol care vii din Spania, tu atât de adânc interesat în această treabă, cum se face că tu te ascundeai, pe când cavalerul venea spre mine, şi tăceai în vreme ce el vorbea!

— Pentru că, sire, răspunse Henric, acest cavaler pe care vi-l recomand ca pe unul din cei mai nobili şi mai cinstiţi pe care-i cunosc, pentru că, zic, acest cavaler mi-a făcut un însemnat serviciu, şi era foarte simplu să-i acord cinstea pe care o merită lăsându-l să vă vorbească primul. M-a răscumpărat din mâinile unui şef de bandă din cele care-şi zic Marile companii; mi-a fost tovarăş credincios şi, în afară de aceasta, nimeni pe lume nu putea vorbi regelui Franţei mai bine decât acest cavaler, căci el

a văzut-o murind pe regina Castiliei, căci el a avut în mâna capul însângerat al nefericitului meu frate.

La aceste cuvinte, pe care Henric le întretăie de lacrimi şi de suspine, Carol al V-lea păru sfâşiat de durere, iar Bertrand Duguesclin izbi puternic cu piciorul în podea.

Henric, printre degetele mănuşii cu care îşi acoperea ochii, privea cu atenţie efectul produs de vorbele sale. Acest efect îi depăşea speranţele.

— Iată o povestire pe care o va afla şi poporul meu, spuse regele înfier- bântat de mânie. Şi să mă pedepsească Dumnezeu dacă nu voi dezlănţui la rându-mi acel demon al războiului, pe care l-am înfrânat multă vreme, ţiându-l încătuşat în vizuina lui. Da, voi muri, da, voi cădea peste cadavrul ultimului meu slujitor! Franţa se va pierde în întregime, dar sora mea va fi răzbunată!

Însă pe măsură ce Carol al V-lea se însufleţea, Bertrand devenea la rându-i gânditor.

— Un rege ca don Pedro e o ruşine pentru tronul Castiliei! spuse Henric.

— Mareşale, se adresă Carol al V-lea lui Bertrand, află că acum are să ne folosească cele trei mii de lăncii ale dumitale.

— Eu le-am înrolat pentru Franţa, spuse Duguesclin, iar nu pentru tre- cerea munţilor. Am mai avea încă un război pe cap. Cele ce mi-a spus adi- neaori Alteţa Voastră m-au făcut să chibzuiesc; în vreme ce noi ne vom război în Spania, sire, englezul va intra în Franţa şi se va uni cu Marile companii.

— Atunci vom muri cu toţii, zise regele. Fără îndoială că Dumnezeu vrea astfel, şi acolo trebuie să se oprească destinele regatului! Însă lumea va afla pentru ce regele Carol a lăsat să-i piară tot ce stăpânea. Popoarele vor pieri, dar cel puţin vor muri pentru o cauză mult mai dreaptă şi mult mai im- portantă decât este stăpânirea unui petic de pământ sau o ceartă de ambasador.

— Ah! zise Bertrand, dacă aţi avea bani, sire…

— Am, răspunse regele cu glas scăzut, ca şi când s-ar fi temut să nu-l au- dă cineva din afara apartamentului. Dar cu bani nu vom reda viaţa surorii mele, nici a lui don Frederic.

— Aveţi dreptate, sire, zise Duguesclin. Însă îi vom răzbuna! Şi aceasta fără a sărăci Franţa.

— Explică-te, spuse Carol.

— Fără îndoială, urmă Bertrand. Cu bani, vom înrola pe căpitanii câtorva companii. Sunt nişte diavoli cărora puţin le pasă pentru cine se bat, numai să se bată pentru bani.

— Iar eu, zise cu sfială Mauleon, dacă Alteţa Voastră mi-ar îngădui, aş vrea să adaug câteva cuvinte…

— Ascultaţi-l, sire, interveni Henric, cu toată tinereţea sa, este tot atât de înţelept pe cât este de viteaz şi cinstit.

— Spune, încuviinţă Carol.

— După câte am înţeles, sire, aceste companii vă cam dau de lucru.

— Pustiesc regatul, cavalere, îmi ruinează supuşii.

— Ei bine! zise Mauleon, poate că, aşa după cum a spus seniorul Du- guesclin, există un mijloc de a scăpa de ele…

— O! vorbeşte, vorbeşte! spuse regele.

— Sire, toate bandele acelea se grupează în momentul de faţă pe râul Saone. Corbi înfometaţi, care nu mai găsesc nicio pradă într-o ţară ruinată de război, se vor întoarce spre cea dintâi momeală ce li se va înfăţişa. Se- niorul Duguesclin, această floare a cavalerimii, care este cunoscut şi res- pectat de cel din urmă dintre ei, să se ducă la ei, să pornească în fruntea lor şi să-i conducă în Castilia, unde sunt atâtea de jefuit şi de ars, şi îi veţi ve- dea, la cuvântul acestui mare căpitan, cum îşi ridică steagurile şi pleacă, până la cel din urmă, în această nouă cruciadă.

— Dar dacă mă duc la ei, zise Bertrand, nu se iveşte primejdia să mă oprească şi să mă facă să-mi plătesc răscumpărarea? Eu nu sunt decât un cavaler sărac din Bretania.

— Da, spuse Carol, însă ai prieteni regi.

— Iar eu, urmă Mauleon, mă voi oferi respectuos s-o introduc pe Senioria Voastră la cel mai de temut dintre ci, la căpitanul Hugues de Caverley.

— Dar cine eşti oare dumneata? întrebă Bertrand.

— Nimic, seniore, sau cel puţin nu prea mare lucru. Dar am căzut în mâinile acelor bandiţi şi i-am învăţat să-mi respecte cuvântul, căci mi-au dat drumul pe cuvânt, şi, după ce o voi părăsi pe Alteţa Voastră, va trebui să le duc o mie de livre pe care le datorez şi pe care prinţul Henric mi le-a dă- dăruit cu multă mărinimie, şi să mă angajez vreme de un an în compania

lor.

— Dumneata, printre bandiţii aceia? întrebă Duguesclin.

— Seniore, spuse Mauleon, mi-am dat cuvântul şi numai cu această condiţie m-au lăsat să ies din mâinile lor. De altfel, când îi veţi comanda dumneavoastră, nu vor mai fi bandiţi, vor fi soldaţi.

— Şi dumneata crezi că vor pleca? întrebă regele însufleţit de speranţă. Crezi că vor părăsi Franţa? Crezi că se vor învoi să părăsească regatul?

— Sire, răspunse Mauleon, sunt sigur de cele ce spun, şi sunt acolo douăzeci şi cinci de mii de soldaţi pentru Alteţa Voastră.

— Iar eu am să-i duc atât de departe, spuse Duguesclin, încât niciunul nu se va mai înapoia în Franţa, o jur în faţa voastră, bunul meu rege; vor război, ei bine! pe toţi sfinţii! o să le dăm război.

— Tocmai aceasta voiam să spun, reluă Mauleon, iar seniorul Bertrand mi-a completat gândul.

— Dar cine eşti dumneata? întrebă regele, privindu-l pe tânăr cu uimire.

— Sire, sunt un simplu cavaler din Bigorre, în serviciul uneia din aceste companii, după cum am mai spus Alteţei Voastre.

— De cât timp? întrebă regele.

— De patru zile, sire.

— Şi cum ai intrat acolo?

— Povesteşte întâmplarea, cavalere, spuse Henric. N-ai decât de câştigat din această povestire.

Şi Mauleon povesti regelui Carol al V-lea şi lui Bertrand Duguesclin păţania angajării sale în compania lui Caverley, în aşa fel încât stârni ad- miraţia regelui care se pricepea la înţelepciune, şi a mareşalului care se pricepea în treburile cavalereşti.

XV

CUM S-A ÎNAPOIAT CAVALERUL DE MAULEON LA CĂPITANUL HUGUES DE CAVERLEY ŞI CE A URMAT DE AICI

Carol al V-lea era un prinţ prea înţelept, care cugetase deseori la treburile regatului, spre a nu vedea dintr-odată ce foloase putea să tragă din această situaţie, dacă evenimentele aveau să decurgă aşa cum se pregătea de Mau- leon să le dea curs. Englezii, lipsiţi de ajutorul Marilor companii, acei blestemaţi cu care cutreierau împreună câmpiile Franţei, aveau să se vadă siliţi neapărat să plătească alte trupe spre a înlocui pe cele ce se plăteau singure, şi duceau spre folosul lor un război rentabil ce ruina regatul. Avea deci să urmeze de-aici un armistiţiu pentru Franţa, armistiţiu în timpul căruia noile instituţii ar mai fi dat un pic de odihnă francezilor, şi ar fi îngăduit regelui să aducă la îndeplinire marile lucrări pe care le

începuse pentru înfru- museţarea Parisului şi îmbunătăţirea finanţelor.

Cât despre războiul din Spania, Duguesclin nu vedea un prea mare ne- ajuns. Cavaleria franceză era superioară în forţă şi în tactică tuturor cava- leriilor din lume. Aşadar castilianii aveau să fie bătuţi; Bertrand socotea să facă o afacere bună cu acele companii, ştiind bine că izbânda, cu cât va fi plătită mai scump, cu atât va aduce mai multe foloase Franţei, şi, cu cât va presăra mai multe cadavre pe câmpul de luptă spaniol, cu atât mai puţini jefuitori va readuce în regat.

Politica acelor vremuri era cu totul egoistă, sau cel puţin cu totul personală; nimeni nu avusese până atunci ideea de a emite acele principii de drept internaţional, care au simplificat mai târziu problemele de război între regi. Oricare prinţ putea să recruteze o armată pentru interesele lui, cu propriile sale mijloace, prin convingere, prin forţă sau prin bani, şi în virtutea armelor sale căpăta un drept pe care oamenii lui erau gata să-l susţină.

„Don Pedro şi-a ucis fratele şi a asasinat-o pe sora mea, îşi zicea Carol, dar va susţine că a avut dreptate să facă acest lucru, dacă eu nu voi face în aşa fel încât să-i dovedesc că a greşit”.

Don Henric de Transtamare îşi zicea:

„Eu sunt cel mai vârstnic, pentru că m-am născut în 1333, iar fratele meu don Pedro s-a născut în 1336. Tatăl meu, Alfons, se logodise cu Leonora de Guzman, mama mea; aceea cu care nu s-a căsătorit, era deci în realitate soţia sa legitimă. Singură întâmplarea a făcut din mine un bastard, aşa după cum socoteşte lumea. Dar, ca şi când acest motiv puternic n-ar fi de ajuns, iată că cerul îmi trimite spre răzbunare insulte personale şi crime politice. Don Pedro a voit s-o dezonoreze pe soţia mea, el este asasinul fratelui meu Frederic; în sfârşit, a ucis-o pe sora regelui Franţei. Sunt îndreptăţit deci atunci când vreau să-l detronez pe don Pedro, mai cu seamă că, dacă aş izbuti, după toate probabilităţile, aş urca pe tron în locul lui.”

Don Pedro îşi zicea:

„Rege de fapt şi fiu legitim, m-am căsătorit, în virtutea unui tratat care îmi oferea alianţa Franţei, cu o tânăra prinţesă de sânge regal, care se nu- mea Blanche de Bourbon; în loc să mă

iubească pe mine, cum era de datoria ei, s-a îndrăgostit de don Frederic, fratele meu; şi cum n-ar fi fost de ajuns pentru mine că am fost silit la o căsătorie politică, soţia mea a trecut de partea fraţilor mei Tello şi Henric, care se răzvrătiseră împotriva mea; asta e crimă de înaltă trădare; mai mult decât atât, ea mi-a pătat numele cu al treilea frate al meu, don Frederic, ceea ce este o crimă capitală; am pus să-i omoare pe don Frederic şi pe ea, căci era dreptul meu.”

Numai că, atunci când îşi arunca privirile în jur spre a vedea dacă acest drept avea un sprijin puternic, nu-i vedea decât pe castilienii săi, pe mauri şi pe evrei, în vreme ce don Henric de Transtamare avea de partea lui Ara- gonul, Franţa şi pe papa. Partida nu era egală, ceea ce făcea ca don Pedro, unul din prinţii cei mai deştepţi ai vremii sale, să-şi zică uneori în sinea lui că, deşi începuse prin a avea dreptate, ar putea foarte bine să sfârşească prin a nu mai avea.

Pregătirile se făcură repede la curtea Franţei. Regele Carol nu pierdu de- cât timpul trebuincios pentru a încredinţa spada de conetabil în mâinile lui Bertrand Duguesclin şi spre a adresa nobilimii şi prinţilor o cuvântare în care, după ce le anunţase cinstea pe care i-o făcea gentilomului breton, îi îndemna să asculte de noul conetabil ca de el însuşi. Apoi, întrucât era vor- ba, înainte de toate, să obţină pentru campania plănuită concursul Marilor companii mai înainte de a se răspândi zvonul despre acest lucru, de teama ca don Pedro să nu cumpere cu bani, nu ajutorul căpitanilor în Spania, ci şederea lor în Franţa, şedere care l-ar fi împiedicat în mod firesc pe regele Carol al V-lea să-şi trimită armatele în altă parte, regele le dădu drumul conetabilului şi cavalerului de Mauleon care avea să-l introducă pe cel din- tâi pe lângă Caverley.

Prinţul Henric de Transtamare, asigurat de sprijinul regelui Carol, îi urmă pe cei doi ca simplu cavaler.

Călătoria se făcu fără multă zarvă. Ambasadorii nu erau escortaţi decât de scutierii lor, de câţiva slujitori şi de vreo doisprezece ostaşi.

În curând zăriră râul Saone şi numeroasele corturi ale companiilor care, părăsind extremităţile Franţei, pustiite de ele, se apropiaseră încetul cu în- cetul de centru, aşa cum fac vânătorii spre a împinge vânatul înaintea lor; şi întocmai ca o

altă hoardă de barbari în aşteptarea unui nou Aetius, îşi reuniseră flamurile în acele câmpii roditoare.

Agenor porni înainte, lăsându-l pe conetabil în siguranţă în cetatea La Rochepot, care încă mai aparţinea regelui Carol; şi, fără să şovăie o clipă, după ce luase această măsură de prevedere, plecă să se arunce în plasele mereu întinse ale companiilor.

Nu după mult timp de mers dădu peste trupa unui căpitan aproape tot atât de cunoscut ca şi Hugues de Caverley, şi căruia i se zicea Cavalerul Ver- de. Acesta din urmă se afla în ziua aceea la pândă. Îl conduseră pe Agenor în faţa lui, însă cum Agenor nu era dispus să plătească două răscumpărări, spuse că aparţine căpitanului Hugues de Caverley, la cortul căruia fu condus de însuşi Cavalerul Verde.

Temutul şef de aventurieri scoase un strigăt de mulţumire când îl văzu apărând pe fostul lui prizonier sau mai degrabă pe viitorul camarad.

Înaintea oricărei explicaţii, Agenor îi făcu lui Musaron semn să înainteze, care scoase dintr-un sac de piele bine căptuşit, datorită dărniciei prinţului Henric şi a regelui Carol al V-lea, o mie de livre pe care le înşiră pe masă.

— Ah! Iată un lucru frumos din partea ta, camarade, spuse căpitanul Hu- gues de Caverley după ce ultima grămadă de bani fu rânduită lângă celelalte nouă. Ţi-o mărturisesc că nu mă aşteptam să te revăd atât de curând. Te-ai şi obişnuit cu ideea care te înfricoşase atât de mult la început, de a trăi prin- tre noi?

— Da, căpitane, căci un adevărat soldat trăieşte pretutindeni, şi trăieşte pretutindeni cum vrea. Şi apoi, ca să fiu sincer, m-am gândit că o veste bună nu soseşte niciodată prea devreme, iar eu îţi aduc o veste nemaipomenită la care, sunt sigur, eşti departe să te aştepţi.

— Ei aş! zise Caverley, care auzind acest început se temea ca nu cumva Mauleon să nu-i întindă vreo cursă pentru a-l dezlega de cuvântul dat, ei aş! O veste nemaipomenită, zici?

— Senior căpitan, urmă Mauleon, mai zilele trecute vorbeam despre dumneata cu regele Franţei, la care, după cum ştii, am fost trimis de sora lui, şi îi povesteam despre binevoitoarea curtenie de care ai dat dovadă faţă de mine.

— Ha! Ha! făcu Caverley măgulit. Aşadar regele Franţei mă cunoaşte?

— Desigur, căpitane; căci i-ai pustiit îndeajuns regatul ca să-şi amin- tească de dumneata: ţipetele călugărilor arşi, tânguielile femeilor siluite, văicărelile târgoveţilor reţinuţi până la plata răscumpărării, toate astea au făcut ca numele dumitale să răsune triumfal la urechile sale.

Caverley fu cuprins de un fior de mândrie şi de plăcere sub armura-i neagră. Bucuria acestei statui de fier avea ceva sinistru.

— Aşadar, regele mă cunoaşte; aşadar Carol al V-lea ştie numele căpitanului Hugues de Caverley.

— Îl ştie şi nu-l va uita, te asigur.

— Şi ce ţi-a spus el în legătură cu mine?

— Regele mi-a spus: Cavalere, du-te de-l întâlneşte pe bunul căpitan Hugues, sau mai degrabă, adăugă...

Căpitanul părea agăţat cu privirea de buzele lui Mauleon.

— Sau mai degrabă, urmă cavalerul, am să-i trimit pe unul dintre cei mai de vază slujitori ai mei,

— Unul dintre cei mai de vază slujitori ai săi?

— Da.

— Un gentilom, sper.

— Cred şi eu.

— Cunoscut?

— O! Foarte cunoscut.

— Multă cinste îmi face regele Franţei, zise Caverley cu tonul lui ze- flemist. Dar ce vrea oare de la mine acest bun rege Carol al cincilea?

— Vrea să te îmbogăţească.

— Tinere! Tinere! izbucni aventurierul cu o răceală bruscă, nu mă lua în râs, căci un asemenea joc i-a costat scump pe cei ce au voit să-l joace. Se poate ca regele Franţei să dorească a avea ceva de la mine... capul meu, de pildă; sunt convins că asta nu l-ar întrista. Dar cu oricâtă dibăcie ar proceda, cavalere, am părerea de rău să-ţi spun că nu-l va avea încă prin mijlocirea dumitale.

— Iată ce înseamnă să faci totdeauna rău, răspunse cu seriozitate Mauleon, a cărui figură nobilă îi impuse aproape respect banditului; bănu- ieşti pe fiecare, învinuieşti toată lumea

şi-l calomniezi până şi pe rege care a meritat titlul de cel mai cinstit om din regatul său. Încep să cred, căpitane, adăugă el clătinând din cap, că regele a greşit încercând să negocieze cu dumneata. Asta e o cinste pe care prinţii şi-o acordă unul faţă de altul, iar dumneata vorbeşti în momentul de faţă ca o căpetenie de bandiţi iar nu ca un prinţ.

— Hei! Hei! făcu Caverley oarecum tulburat de această îndrăzneală, să fii bănuitor, dragă prietene, e un lucru înţelept. Dar acum, la drept vorbind, ia spune-mi, cum ar putea să mă iubească regele, după ţipetele călugărilor arşi, după tânguielile femeilor siluite şi după văicărelile târgoveţilor opriţi pentru plata răscumpărării, despre care mi-ai vorbit cu atâta patimă mai adineaori.

— Foarte bine, răspunse Mauleon, acum văd ce-mi rămâne de făcut.

— Ce-ţi rămâne de făcut, să vedem! întrebă căpitanul Hugues de Ca- verley.

— Îmi rămâne să-i comunic ambasadorului regelui că misiunea lui e îndeplinită, având în vedere că o căpetenie de aventurieri nu are încredere în cuvântul regelui Carol al V-lea.

Şi Mauleon se îndreptă spre ieşirea cortului pentru a-şi aduce la în- deplinire ameninţarea.

— Ho! ho! strigă Caverley. N-am rostit o vorbă din ceea ce gândeşti dumneata şi n-am gândit o vorbă din ceea ce spui. De altfel o să se găsească oricând timp să-i facem vânt acelui cavaler. Acum însă, trimite după el să vină, dragă prietene, îl vom primi cum se cuvine.

Mauleon clătină din cap.

— Regele Franţei nu are încredere în dumneata, domnule, spuse cu răceală Mauleon; nu-l va lăsa pe unul din cei mai de vază slujitori ai săi să vină în tabăra dumitale, dacă nu-i vei garanta o siguranţă deplină.

— Pe rânza papei! urlă Caverley. Mă insulţi, cumetre.

— Ba nu, scumpul meu căpitan, urmă Mauleon, căci dumneata ai dat pildă de neîncredere.

— Ei drăcie! Nu e un lucru cunoscut că trimisul unui rege este inviolabil pentru toată lumea şi chiar pentru noi cestălalţi care violăm o mulţime de lucruri! Nu cumva el e un soi aparte?

— Poate că da, zise Mauleon.

— Atunci vreau să-l văd din curiozitate.

— În cazul acesta semnează-i un permis de liberă trecere în toată forma.

— E lucru uşor.

— Da, însă nu eşti singur aici, căpitane, şi am venit special la dumneata pentru că eşti primul dintre toţi, iar eu am avut prilejul să fiu în legătură cu dumneata, iar nu cu ceilalţi.

— Atunci mesajul nu e numai pentru mine? întrebă Caverley.

— Nu, este pentru toate căpeteniile companiilor.

— Aşadar bunul rege Carol nu vrea să mă îmbogăţească numai pe mine, zige Caverley în zeflemea.

— Regele Carol este destul de puternic ca să îmbogăţească pe toţi jefu- itorii regatului, răspunse la rându-i Mauleon cu un râs care lăsa cu mult în urmă ironia şi râsul căpitanului Caverley.

Se pare că aşa trebuia vorbit cu şeful aventurierilor, căci această vorbă de duh îi alungă cu totul proasta dispoziţie.

— Să vină secretarul meu, zise el, şi să-mi întocmească un permis de liberă trecere în toată forma.

Un bărbat înalt, uscăţiv şi îmbrăcat în negru, înainta tremurând spre el; era învăţătorul dintr-un sat vecin, pe care căpitanul Hugues de Caverley îl ridicase la demnitatea de secretar provizoriu al său.

Acesta întocmi, sub supravegherea lui Musaron, cel mai precis şi mai în formă permis de liberă trecere pe care l-a aşternut un învăţat vreodată pe hârtie. Atunci căpitanul, trimiţând un paj să-i cheme pe cei mai de vază bandiţi, confraţii săi, făcu chiar el începutul şi, fie că nu ştia să scrie, fie că, dintr-un motiv cunoscut numai de el nu voia să-şi scoată mănuşa de fier, îşi apăsă măciulia pumnalului sub cele scrise, făcându-i şi pe ceilalţi şefi să-şi pună sub monograma lui, unii crucea, alţii sigiliul, alţii, în sfârşit, parafa; şi în vreme ce îndeplineau această operaţie, şefii râdeau între ei, crezându-se mai presus decât toţi prinţii de pe pământ, ei care dădeau permise de liberă trecere ambasadorilor regelui Franţei.

După ce pergamentul fu acoperit cu toate sigiliile şi cu toate parafele, Caverley se întoarse spre Mauleon.

— Şi numele solului? întrebă el.

— Ai să-l afli când va veni, spuse Agenor, şi încă şi atunci dacă va catadicsi să ţi-l spună.

— O fi vreun baron, zise râzând Cavalerul Verde, căruia îi vom fi ars cas- telul şi-i vom fi răpit soţia, şi care vine să vadă dacă nu există vreun mijloc să-şi răscumpere soţia neprihănită în schimbul calului sau ereţilor săi.

— Pregătiţi-vă cele mai frumoase armuri, spuse cu mândrie de Mauleon; porunciţi pajilor voştri, dacă aveţi, să-şi pună cele mai bogate veşminte şi faceţi tăcere când va intra cel pe care-l anunţ, dacă vreţi să nu vă căiţi mai târziu de-a fi făcut o mare greşeală pentru nişte oameni atât de pricepuţi în meseria armelor.

Şi de Mauleon ieşi din cort ca un om care cunoaşte dinainte greutatea loviturii pe care o va da. Un murmur de îndoială şi de uimire străbătu întregul grup.

— E nebun, spuseră unii.

— O! Nu-l cunoaşteţi, zise Caverley. Nu, nu! nu e nebun, şi trebuie să ne aşteptăm la ceva nou.

Se scurse o jumătate de zi. Tabăra îşi recăpătase înfăţişarea obişnuită. Unii se scăldau în râu, alţii beau pe sub copaci, alţii se zbenguiau prin iarbă. Se vedeau înapoindu-se câteva bande de jefuitori anunţate prin strigăte de bucurie şi de suferinţă; în mijlocul lor se vedeau femei despletite, bărbaţi plini de răni legaţi de coada cailor. Vite ce se răzvrăteau împotriva unor stă- pâni necunoscuţi erau aduse mugind sub corturi, ucise şi îmbucătăţite pe loc pentru masa de seară, în vreme ce şefii veneau să vadă rezultatele ex- pediţiei şi îşi alegeau partea lor de pradă, nu fără grave certuri între soldaţii beţi sau flămânzi.

Mai departe, făceau exerciţii noii recruţi. Erau ţărani, smulşi din coliba lor şi înrolaţi cu forţa, care după trei sau patru ani aveau să uite totul spre a ajunge, ca şi noii lor camarazi, nişte jefuitori şi ucigaşi; o mulţime de valeţi, o droaie de ordonanţe, jucau sau pregăteau masa stăpânilor. Butoaie des- fundate, paturi dărăpănate, mobile distruse, saltele zdrenţuite erau îm- prăştiate pe pământ, în vreme ce câini mari cât un viţel, fără stăpâni, adunaţi în haite, dând târcoale printre toate acele grupuri pentru a se hrăni, îi jefuiau pe jefuitori şi pe unde treceau îi făceau să ţipe pe copiii rătăciţi.

La porţile acestei tabere pe care am încercat s-o zugrăvim, dar despre care nu-ţi puteai face o idee decât văzând-o, se auziră deodată sunetele stridente a patru trâmbiţe, precedate

de un stindard alb cu numeroase flori de crin, care se mai aflau încă în vremea aceea pe stema Franţei[19]. O mare mişcare se făcu numaidecât în tabăra companiilor. Tobele începură să bată, subofiţerii alergară să adune pe cei rămaşi în urmă şi să păzească prin- cipalele posturi. În curând apăru, defilând agale printre şirurile de curioşi, un cortegiu solemn. Mai întâi erau cei patru trâmbiţaşi ale căror instru- mente treziseră tabăra; venea apoi un crainic purtând spada de conetabil cu lama ei lată încrustată cu flori de crin şi cu mânerul de aur, pe care o ţinea ridicată în sus, fără teacă; în sfârşit, mergând cu câţiva paşi înaintea a doisprezece ostaşi, sau mai degrabă a douăsprezece statui de fier, se ivi un cavaler, cu viziera lăsată şi cu statura falnică. Vânjosul lui cal negru îşi muşca zăbala de aur, iar o lungă spadă de luptă, cu mânerul lustruit de prea multă întrebuinţare, îi strălucea la şold.

În apropierea cavalerului, dar puţin mai în urmă, mergea de Mauleon. El conduse întreaga trupă spre cortul principal al şefilor, unde se găsea adunat sfatul. Tăcerea uimirii şi a aşteptării plutea peste tabăra care, cu o clipă mai înainte, răsuna de ţipete asurzitoare.

Cel care părea să fie căpetenia trupei descălecă, porunci să se înalţe stindardul regal în sunetul trâmbiţelor, şi intră în cort.

Şefii, care stăteau jos, nu se ridicară la sosirea acestuia şi se uitară unii la alţii zâmbind.

— Acesta e stindardul regelui Franţei, spuse cavalerul cu un glas blând şi pătrunzător, plecându-se în faţa lui.

— Îl recunoaştem destul de bine, spuse căpitanul Hugues de Caverley ridicându-se, spre a răspunde străinului, dar aşteptăm ca trimisul regelui Franţei să-şi spună numele pentru a ne pleca în faţa lui, aşa cum s-a înclinat el în faţa stemei stăpânului său.

— Eu, răspunse cu modestie cavalerul ridicându-şi viziera căştii, sunt Bertrand Duguesclin, conetabilul Franţei, şi trimisul bunului rege Carol al V-lea pe lângă monseniorii şefi ai Marilor companii, cărora Dumnezeu să le dea bucurie şi belşug.

Abia rostise aceste cuvinte că toate frunţile erau descoperite, toate spadele scoase din teacă şi învârtite deasupra capului în semn de bucurie; peste tot respectul sau mai degrabă

---

[19] 19-Câţiva ani mai târziu, Carol al V-lea reduse numărul florilor de crin la trei, în cinstea sfintei Treimi. (N.A.)

entuziasmul izbucni în strigăte prelungi şi acea scânteie electrică, alergând repede ca o dâră de praf de puşcă, înflă- cără atât de mult tabăra, încât întreaga armată veni să izbească unele de altele suliţele şi spadele, strigând la intrarea cortului:

— Ura! Ura! Trăiască bunul conetabil

Acesta se înclină cu umilinţa-i obişnuită şi salută în mijlocul unui tunet de aplauze.

XVI

CUM I-AU FĂGĂDUIT ŞEFII MARILOR COMPANII SĂ-L URMEZE PÂNĂ LA CAPĂTUL PĂMÂNTULUI PE SENIORUL BERTRAND DUGUESCLIN, DACĂ ACELA AR FI FOST BUNUL LUI PLAC

Primul moment de entuziasm făcu loc în curând unei atenţii atât de mari, încât cuvintele conetabilului, rostite calm, dar cu putere, răzbătură printre rândurile mulţimii şi ajunseră limpede şi desluşit până la marginile cele mai îndepărtate ale taberii, unde şi ultimii soldaţi le sorbiră cu lăcomie.

— Seniori căpitani – spuse Bertrand cu o politeţe aproape smerită care câştigă inimile tuturor celor ce aveau de-a face cu el, – regele Franţei mă trimite la voi, ca împreună să aducem la îndeplinire poate singura acţiune care să fie vrednică de nişte ostaşi atât de viteji.

Introducerea era măgulitoare, însă starea de spirit obişnuită a căpitanilor Marilor companii fiind bănuiala, entuziasmul auditorilor se mai domoli deoarece nu cunoşteau încă ţinta spre

care tindea conetabilul; acesta văzu că trebuia să continue şi, profitând de primul sentiment pe care-l trezise, reluă:

— Fiecare din voi s-a acoperit de glorie destulă ca să nu dorească mai multă; dar nici unui nu s-a ales cu destule bogăţii ca să poată spune: mă simt destul de bogat. De altfel, fiecare din voi trebuie să fi ajuns să dorească o strânsă legătură între onoarea armelor şi folosul ce trebuie să urmeze. Or, vrednici căpitani, închipuiţi-vă ce ar însemna o expediţie îndreptată de voi împotriva unui prinţ bogat şi puternic, ale cărui bogăţii căzând în mâinile voastre prin dreptul de război legitim, ar constitui nişte trofee pe cât de glorioase pe atât de avantajoase. Şi eu sunt un aventurier ca şi voi; şi eu sunt un ofiţer ridicat prin meritul meu ca şi voi. Or, seniori, nu sunteţi sătui, cum sunt şi eu, de asuprirea pe care am exercitat-o împreună asupra unor duşmani mai slabi decât noi? Nu vă e dor să auziţi – în locul gemetelor copiilor şi ţipetelor femeilor pe care le auzeam adineaori, când străbăteam tabăra – sunetele trâmbiţei care anunţă o bătălie adevărată, şi strigătele de război ale duşmanului cu care trebuie să te baţi ca să-l învingi? În sfârşit, voi, viteji cavaleri de toate naţiile, care aveţi de susţinut fiecare onoarea lui naţională, nu v-aţi simţi fericiţi ca, în afară de gloria şi bogăţia pe care vi le-am făgăduit, să vă uniţi şi pentru o cauză cu care omenirea să se mân- drească?

Căci la urma urmelor, ce viaţă ducem noi, războinicii? Niciun prinţ ales de Dumnezeu nu ne încuviinţează jafurile şi furturile. Sângele pe care-l vărsăm este uneori un sânge care strigă răzbunare şi al cărui glas nu numai că urcă la cer, dar ne şi tulbură fără să vrem sufletul învârtoşat de grozăviile războiului. După o viaţă de toane şi ciudăţenii, ajungând soldaţi ai unui mare rege, ajungând apărători ai lui Dumnezeu, ajungând în sfârşit bogaţi şi puternici, nu am vedea împlinindu-se astfel adevăratul destin al oricărui om care se dedică grelei meserii a armelor?

De astă dată, un îndelung murmur de aprobare străbătu rândurile că- pitanilor, căci avea o puternică înrâurire asupra lor glasul celui mai temut zdrobitor de lăncii, al celui mai priceput în lupta de hărţuială din vremea sa. Toţi îl văzuseră la lucru într-o zi de bătălie, mulţi din ei simţiseră tăişul spadei lui sau greutatea buzduganului, astfel că socotiră de datoria lor să-

şi însuşească părerea unui asemenea ostaş.

— Seniori, urmă Duguesclin, mulţumit de efectul produs de prima parte a cuvântării sale, iată deci planul a cărui aducere la îndeplinire mi-a în- credinţat-o bunul nostru rege Carol al V-lea. În Spania maurii şi sarazinii au devenit mai obraznici şi mai cruzi ca oricând. În Castilia domneşte un prinţ mai obraznic şi mai crud decât sarazinii şi maurii; un om care şi-a ucis fra- tele; un cavaler înarmat, purtând lanţ şi pinteni de aur, care şi-a asasinat soţia, sora regelui nostru Carol; un cutezător în sfârşit care, prin această crimă, pare să fi sfidat strădania întregii cavalerimi din lume; căci, pentru ca o asemenea crimă să rămână nepedepsită, ar trebui să nu mai existe cavaleri pe lume.

Această a doua parte a cuvântării păru să facă o impresie mai slabă asupra aventurierilor. A-şi ucide fratele, a asasina o femeie, li se păreau şi lor nişte fapte oarecum nelalocul lor, dar nu le socoteau a face parte din acele crime pentru răzbunarea cărora e nevoie să se pună în mişcare do- uăzeci şi cinci de mii de oameni cumsecade. Duguesclin băgă de seamă că înflăcărarea celor de faţă mai scăzuse, însă nu se descurajă şi urmă:

— Socotiţi şi voi, seniori, dacă vreo cruciadă s-a arătat vreodată mai glo- rioasă şi mai plină de foloase. Cunoaşteţi Spania; unii dintre voi au stră- bătut-o; toţi au auzit vorbindu-se despre ea. Spania! ţara minelor de argint! Spania cu palatele pardosite cu comori arabe! Spania! în care maurii şi sarazinii au ascuns comorile jefuite de pe jumătate din acest pământ! Spania! unde femeile sunt atât de frumoase încât pentru o femeie regele Rodrigue şi-a pierdut regatul. Ei bine! acolo am să vă conduc, seniori, dacă veţi binevoi să mă urmaţi, căci într-acolo pornesc eu împreună cu câţiva buni prieteni, aleşi dintre cei mai buni luptători ai Franţei; într-acolo por- nesc spre a afla dacă nu cumva cavalerii lui don Pedro sunt tot atât de laşi ca şi stăpânul lor, şi spre a încerca dacă spadele lor au aceeaşi căleală ca se- curile noastre. Avem de făcut o călătorie frumoasă, seniori căpitani. Vreţi să luaţi parte la ea?

Conetabilul îşi termină cuvântarea printr-unul din acele gesturi care înflăcărează aproape totdeauna adunările ce urmează a lua o hotărâre. Hugues de Caverley care, în timpul

cuvântării, păruse foarte frământat ca şi când demonul bătăliilor ar fi dat pinteni calului de sub el, trecu pe la fiecare în parte cerându-i părerea, şi îndată fiecare se apropie de el şi se grăbi să i-o spună; după care el se îndreptă spre Bertrand Duguesclin care, sprijinit în lunga lui spadă, în vreme ce toţi soldaţii îl sorbeau din ochi, vorbea liniştit cu Agenor şi cu Henric de Transtamare, a cărui inimă bătea cu putere de la începutul acestei scene; căci pentru el, oricât de necunoscut era acelei mul- ţimi, rezultatul votului însemna tronul sau o viaţă consumată în umbră, adică viaţa sau moartea. Un om cu o asemenea constituţie are ambiţie în loc de inimă, şi orice rană pentru el este mortală.

Dezbaterea durã doar câteva minute; apoi, Hugues de Caverley se apropie de conetabil în mijlocul unei linişti adânci:

— Onorate senior Bertrand Duguesclin, zise el, nobile domn şi frate, şi camarad, care sunteţi astăzi oglinda întregii cavalerimi, aflaţi că pentru vitejia şi cinstea voastră, suntem gata să vă slujim. Veţi fi şeful nostru, iar nu asociatul nostru, căpitanul nostru iar nu egalul nostru. În orice împrejurare şi în orice bătălie bizuiţi-vă pe noi, iar noi vă vom urma până la capătul pământului. Fie mauri, sarazini sau spanioli, spuneţi doar o vorbă şi noi vom merge împotriva lor. Numai că, printre noi se află mulţi cavaleri din Anglia şi aceştia ţin la regele Eduard al III-lea şi la fiul său prinţul de Wales. În afară de aceşti doi seniori, ei se vor război cu oricare. Vă este pe plac ho- tărârea noastră, nobile domn?

Conetabilul se înclină, arătându-le toate semnele unei recunoştinţe adânci, şi adăugă câteva cuvinte pentru a scoate la iveală cinstea pe care asemenea războinici voiau să i-o facă, şi cu aceasta Bertrand nu minţea. Un asemenea omagiu adus superiorităţii sale era firesc să-l măgulească pe un om din secolul al paisprezecelea care toată viaţa dusese o viaţă de soldat.

Vestea acestei hotărâri stârni în tabără un entuziasm greu de descris. Era într-adevăr o viaţă obositoare, pentru aceşti aventurieri să tot ducă o luptă de hărţuială împotriva tuturor satelor reunite, să se războiască prin tufi- şuri şi văgăuni, să sufere de foame în mijlocul belşugului, să fie mâhniţi după o izbândă. Să trăiască într-o altă ţară, într-o ţară încă nejefuită de

ei, pe un pământ aproape neatins, sub un cer blând, să schimbe vinurile şi femeile, să cucerească prăzi bogate de la spanioli, mauri şi sarazini, era un vis ce se îmbina de minune cu dorinţa de a avea drept căpetenie oglinda cavalerimii europene, cum îl numise căpitanul Hugues de Caverley pe conetabil. Astfel că Bertrand Duguesclin fu primit cu un entuziasm furtunos şi se îndreptă spre cortul ce-i fusese pregătit pe locul cel mai vizibil şi mai înalt al taberei, trecând pe sub un portic format din lăncii pe care le în- crucişau deasupra capului său aventurierii ce se plecau nu în faţa stin- dardului Franţei, ci în faţa celui ce îl ducea.

— Seniore – îi spuse Bertrand lui Henric de Transtamare după ce intraseră în cort, în vreme ce Hugues de Caverley şi Cavalerul Verde îl felicitau pe Agenor pentru întoarcerea sa şi mai cu seamă pentru schim- bările prilejuite de această întoarcere, – seniore, trebuie să fiţi mulţumit: am dus la bun sfârşit treaba cea mai grea. Toată lumea e mulţumită. Oamenii aceştia, întocmai ca muştele însetate de sânge, se vor năpusti la pielea maurilor, sarazinilor şi spaniolilor, şi-i vor înţepa cât vor putea mai tare. Dar făcându-şi afacerile lor, le vor face şi pe-ale voastre; în vreme ce ei se vor îmbogăţi, vor lucra întru folosul dumneavoastră. Cât despre frigurile din Andaluzia, cât despre capcanele din munţi, cât despre trecerea râurilor al căror curs repede târăşte după el cai şi călăreţi, cât despre abuzurile de vin şi de dragoste, de beţie şi de voluptăţi, care sleiesc puterile, mă bizui pe toa- te astea ca să mă scap de jumătate din aceşti bandiţi. În ceea ce priveşte cealaltă jumătate, nădăjduiesc că va pieri sub loviturile sarazinilor, maurilor şi spaniolilor care sunt nişte ciocane nimerite pentru asemenea nicovale. Vom fi deci învingători în orice chip. Vă voi instala pe tronul Castiliei şi mă voi întoarce în Franţa spre marea mulţumire a bunului rege Carol, împre- ună cu ostaşii mei pe care îi voi cruţa sacrificându-i pe aceşti ticăloşi fără pereche.

— Da, cavalere, răspunse Henric de Transtamare gânditor. Dar nu te temi de vreo hotarâre neprevăzută a regelui don Pedro? Este un comandant iscusit şi are o minte foarte ageră.

— Eu nu văd atât de departe, seniore, răspunse Duguesclin. Cu cât vom întâmpina mai multe greutăţi, cu atât gloria noastră va fi mai mare şi vom lăsa mai mulţi Caverley şi Cavaleri Verzi

pe bunul pământ al Castiliei. Un singur lucru mă îngrijorează: intrarea în Spania; căci e bine să te războieşti cu regele don Pedro, cu sarazinii şi cu maurii săi, dar nu trebuie să te războieşti cu întreaga Spanie; n-ar fi de ajuns pentru asta nici cinci sute de companii; şi e mult mai greu să hrăneşti o armată în Spania decât în Franţa.

— De aceea, răspunse Henric, o să plec eu înainte să-l înştiinţez pe regele Aragonului, care este unul din prietenii mei şi care, din dragoste pentru mine şi din ură faţă de regele don Pedro, are să vă dea liberă trecere prin satele sale împreună cu hrană şi ajutoare în oameni şi bani; astfel încât, dacă din întâmplare am fi înfrânţi în Castilia, ar avea cine să ne apere retragerea.

— Se vede, seniore, urmă conetabilul, că aţi fost hrănit şi crescut pe lângă bunul rege Carol, care insuflă înţelepciune tuturor celor din preajma sa. Sfatul vostru e plin de prudenţă. Duceţi-vă şi fiţi cu băgare de seamă să nu vă prindă, căci atunci războiul ar fi terminat înainte de a începe. Dacă nu mă înşel, noi ne batem pentru a întrona un rege şi a detrona un altul, iar nu pentru altceva.

— Ah! generale – spuse Henric jignit oarecum de spiritul de pătrundere al aceluia pe care-l privea drept un soldat fără perspicacitate – oare după detronarea regelui don Pedro, nu ai fi fericit să-l înlocuieşti cu un prieten credincios al Franţei?

— Seniore, credeţi-mă, răspunse Duguesclin, regele don Pedro ar fi şi el un prieten credincios al Franţei dacă Franţa ar voi să fie cât de puţin pri- etena regelui don Pedro. Dar acum nu este vorba de asta, deoarece pro- blema s-a rezolvat în favoarea voastră. Acel asasin necredincios, acel rege creştin care e o ruşine pentru creştinătate trebuie să fie pedepsit, şi dumneavoastră sunteţi mai nimerit decât un altul pentru rolul de judecător în numele lui Dumnezeu. Acestea fiind zise, seniore, şi întrucât totul a fost convenit şi hotărât între noi, plecaţi cât mai repede, căci sunt nerăbdător să ajung în Spania împreună cu companiile, mai înainte de a avea timp don Pedro să-şi dezlege băierile pungii şi să ne joace vreun renghi în felul său, aşa cum spuneaţi adineaori.

Henric nu răspunse nimic; se simţea umilit în fundul sufletului de această ocrotire pe care trebuia s-o rabde din partea unui

simplu gentilom, de teamă să nu dea greş în încercarea de a ajunge rege. Dar coroana, pe care o vedea strălucind în visele sale ambiţioase de viitor, îi alină necazul pri- cinuit de această umilinţă trecătoare.

Aşadar, în vreme ce Bertrand îi aducea la Paris pe principalii şefi de companii spre a-i prezenta regelui Carol al V-lea, şi în vreme ce bunul prinţ, tot copleşindu-i cu onoruri şi cu daruri, îi pregătea să meargă voioşi la moarte în slujba sa, Henric, urmat de Agenor, care era şi el urmat la rându-i de credinciosul Musaron, relua drumul Spaniei, ferindu-se să treacă prin aceleaşi locuri pe unde veniseră, de teama de a fi recunoscuţi de cei care le-ar fi putut pricinui vreo neplăcere, cu toate că erau înarmaţi cu permise de liberă trecere în toată forma eliberate de căpitanul Hugues de Caverley şi de seniorul Bertrand Duguesclin.

O luară la dreapta, care era de altfel drumul cel mai scurt, spre a ajunge în Bearn, de acolo urmând să străbată Aragonul. Drept care merseră de-a lungul provinciei Auvergne, ţinură ţărmul Vezerei şi trecură râul Dordogne la Castillon.

Henric, aproape sigur că nu va fi recunoscut sub îmbrăcămintea şi sub numele unui cavaler oarecare, voia să se convingă singur în ce dispoziţii se aflau englezii în privinţa sa şi să încerce, dacă ar fi fost cu putinţă, să-l atra- gă pe prinţul de Wales de partea lui; acest rezultat nu i se părea cu neputinţă, judecând după graba pe care o arătaseră căpitanii de a-l urma pe Bertrand Duguesclin, grabă care era un indiciu că prinţul Negru nu luase încă nicio hotărâre. Avându-l de partea sa pe fiul lui Eduard al III-lea, co- pilul care îşi câştigase pintenii la Crecy, tânărul care-l bătuse pe regele Ioan la Poitiers, însemna nu numai să sporească puterea morală a cauzei sale, ci şi să arunce încă cinci sau şase mii de lăncii în Castilia, căci acestea erau forţele de care putea să dispună prinţul de Wales fără să-şi slăbească gar- nizoanele din Guyenne.

Prinţul îşi avea tabăra, sau mai degrabă curtea, la Bordeaux. Or, cum englezii se aflau, dacă nu în pace, cel puţin în armistiţiu cu Franţa, cei doi cavaleri intrară în oraş fără greutate; e adevărat că era în seara unei zile de sărbătoare şi nu li se dădu nicio atenţie, căci fiecare îşi vedea de treburile lui.

Agenor îi spusese la început prinţului Henric de Transtamare

să se găzduiască împreună la tutorele său, seniorul Ernauton de Sainte-Colombe, care avea o casă în oraş; dar de teamă ca însoţitorul lui să nu-i trădeze cumva taina, îi refuzase propunerea; căzuseră chiar la învoială ca, spre mai multă siguranţă, Mauleon să treacă prin Bordeaux fără să-şi vadă tutorele, ceea ce Mauleon făgăduise, cu toate că era cam dureros pentru el să treacă atât de aproape de vrednicul lui ocrotitor care îi ţinuse loc de tată, fără să-i dea bună ziua. Dar după ce străbătură oraşul în lung şi-n lat, după ce bătură la uşa tuturor hanurilor, după ce îşi dădură seama de neputinţa de a fi găz- duiţi în vreun han, din pricina puhoiului de lume ce sosise în oraş, prinţul n-avu încotro şi reveni la oferta pe care i-o făcuse Agenor; se îndreptară deci spre locuinţa seniorului Ernauton situată într-una din suburbiile oraşului, după ce se juraseră ca numele prinţului să nu fie rostit, urmând să treacă drept un simplu cavaler, prieten şi frate de arme cu Agenor.

De altfel întâmplarea îi sluji de minune pe cei doi călători. Seniorul Ernauton de Sainte-Colombe călătorea deocamdată în ţinutul Mauleon, unde avea un castel şi ceva pământ. Doi sau trei servitori, rămăseseră sin- guri la Bordeaux şi îl primiră pe tânăr ca şi când ar fi fost, nu pupilul, ci fiul bătrânului cavaler.

Cel care făcu noilor sosiţi onorurile casei era un servitor de încredere ca- re îl ştia pe Agenor de când se născuse. De altfel, de patru ani de când Mauleon nu mai venise la Bordeaux, casa se schimbase mult. Grădinile, care erau foarte întinse şi ofereau un refugiu unde nu pătrundeau nici razele soarelui, nici privirile curioşilor, erau despărţite acum de casă printr-un zid înalt, şi păreau să formeze o locuinţă aparte.

Agenor îl întrebă pe bătrânul servitor în această privinţă şi află că gră- dinile unde îşi petrecuse, la umbra sicomorilor şi platanilor, tinereţea lui fără griji, fuseseră vândute de către tutorele său prinţului de Wales, care pusese să se clădească acolo o casă luxoasă unde îi găzduia pe toţi oaspeţii pe care nu putea sau nu voia să-i primească făţiş în palatul său. Or, soseau curteni din toate tările şi soli de la toţi regii la fiul lui Eduard al III-lea; căci nesuferind nicio înfrângere, era socotit de toată lumea drept un biruitor.

Prinţul îi făcu semn lui Agenor să pună să i se repete această explicaţie în toate amănuntele; căci, după cum ne reamintim, el

venise la Bordeaux cu gândul să-l vadă pe prinţul Negru şi cu speranţa de a-şi face din el un prieten; totuşi, deoarece se făcuse târziu, iar călătorii avuseseră o zi grea şi erau obosiţi, prinţul porunci servitorilor lui să-i pregătească odaia, în care intră îndată după cină. Agenor îl imită şi trecu şi el în odaia sa care, fiind situată la primul etaj al casei, dădea spre acele grădini frumoase, în care îşi făcuse o sărbătoare din a merge să culeagă, ca nişte flori ale trecutului, acele frumoase amintiri ale tinereţii sale.

În loc să se culce cum făcea prinţul, el se aşeză deci lângă fereastră, şi cu întreaga poezie a celor douăzeci de ani ai săi, cu ochii aţintiţi asupra fal- nicilor copaci prin frunzişul cărora abia străbăteau câteva raze de lună, începu să meargă înapoi cu gândul pe acele tărâmuri ale vieţii, cu atât mai înflorite cu cât te apropii de copilărie. Cerul era senin, aerul plăcut şi li- niştit; râul strălucea în depărtare, ca solzii de argint ai unui şarpe uriaş; dar, printr-un joc al închipuirii, fie din cauza asemănării peisajului, fie a orei îna- intate la care se găsea, fie a parfumurilor acelor portocali din Guyenne care aminteau atât de bine pe cele din Portugalia şi Andaluzia, gândul lui cu aripi de flăcări porni să străbată munţii şi să se abată la poalele acelei Sierra d'Estrella, pe malul râuleţului ce se varsă în Tajo, dincolo de care, atras de sunetele guzlei, îi vorbise pentru prima oară de dragoste frumoasei maure.

Deodată, în mijlocul acelor viziuni nocturne, o lumină ce venea dinspre palatul misterios străluci ca o stea printre frunzişul copacilor; apoi curând, minune nemaipomenită, pe care cavalerul o luă drept o rătăcire a sim- ţurilor, i se păru că aude sunetele unei guzle. Ascultă înfiorat acordurile care nu erau decât un preludiu; însă un glas limpede, melodios, un glas pe care nu-ţi e îngăduit să nu-l recunoşti când l-ai mai auzit odată, un glas cânta în castiliană o veghe romanţă spaniolă.

Agenor nici nu aşteptă să se termine cântecul că şi sări în sus ca pentru a se repezi dincolo de graniţele visului şi îşi afundă printre platanii din grădină privirile-i lacome, murmurând cu o speranţă înfrigurată:

— Aissa! Aissa!

XVII

CUM A REGĂSIT AGENOR PE ACEEA PE CARE O CĂUTA, IAR PRINŢUL HENRIC PE ACELA PE CARE NU-L CĂUTA

De îndată ce Agenor fu sigur că glasul pe care-l auzise era al Aissei, cedând unui prim îndemn foarte firesc la un tânăr de douăzeci de ani, îşi luă spada, se înfăşură cu mantaua şi se pregăti să treacă în grădină. Dar în clipa în care punea piciorul să sară pe fereastră, simţi o mână ce îl prinse de umăr. Se întoarse, era scutierul.

— Seniore, îi spuse acesta, totdeauna am băgat de seamă un lucru şi anume că unele nebunii pe această lume se fac ieşind pe uşă, însă restul, adică cea mai mare parte, se fac ieşind pe fereastră.

Agenor făcu o mişcare spre a-şi continua drumul. Musaron îl

opri cu o respectuoasă tărie.
— Lasă-mă, spuse tânărul.
— Seniore, zise Musaron, vă cer cinci minute. Peste cinci minute, veţi fi liber să faceţi orice nebunie veţi crede de cuviinţă.
— Ştii unde mă duc? întrebă Mauleon.
— Bănuiesc.
— Ştii cine se află colo în grădină?
— Maura.
— Aissa în persoană, aşa cum ai spus. Acum mai socoteşti că mă poţi opri?
— Depinde dacă veţi fi cu judecată sau nesăbuit.
— Ce vrei să zici?
— Că maura nu e singură.
— Desigur că nu, e cu tatăl ei care n-o părăseşte niciodată.
— Iar tatăl ei e totdeauna păzit de o duzină de mauri.
— Şi ce-i cu asta?
— Ei stau la pândă sub umbra copacilor. Vă veţi lovi de unul din ei şi îl veţi ucide. La ţipetele lui va alerga un altul şi-l veţi ucide şi pe acela. Dar un al treilea, un al patrulea, un al cincilea vor alerga şi ei, se va isca o luptă, o încăierare, se va auzi zăngănit de spade; veţi fi recunoscut, prins, ucis poate.
— Fie! Dar o voi vedea.
— Mare ispravă! O maură!
— Vreau s-o revăd.
— Nu vă împiedic s-o vedeţi, dar s-o vedeţi fără risc.
— Ai tu vreun mijloc?
— Eu n-am, dar poate ne va da prinţul vreunul.
— Cum, prinţul?
— Negreşit. Credeţi că el e mai puţin interesat decât dumneavoastră de prezenţa lui Mothril la Bordeaux şi că nu va avea o tot atât de mare dorinţă să afle ce caută aici tatăl, după cum doriţi şi dumneavoastră să aflaţi ce caută aici fiica?
— Ai dreptate, zise Agenor.
— Bine că v-aţi convins, spuse Musaron mulţumit.
— Atunci dă-i de veste prinţului. Eu rămân aici ca să nu pierd din vedere luminiţa aceea.
— Şi veţi avea răbdarea să ne aşteptaţi?
— Am să mai ascult muzica, zise Agenor.

Într-adevăr, glasul acela plăcut continuă să răsune în noapte, acompaniat de guzla ce vibra tulburătoare. Nu mai era grădina din Bordeaux cea pe care o avea în faţa ochilor, ci grădina din alcazar; nu mai era casa albă a prinţului de Wales, ci chioşcul maur cu perdea de verdeaţă. Fiecare sunet al guzlei pătrundea mai adânc în inima lui, care se umplea încetul cu încetul de încântare. Abia începuse să se creadă singur, când auzi deschizându-se uşa şi îl văzu intrând pe Musaron, urmat de prinţ, înfăşurat ca şi el în manta şi având ca şi el spada în mână.

În câteva cuvinte, prinţul fu pus la curent cu situaţia, Agenor povestindu-i în amănunt întâlnirile sale de mai înainte cu frumoasa maură, precum şi gelozia furioasă a lui Mothril.

— Aşadar, spuse prinţul, vei încerca să-i vorbeşti acestei femei; prin ea vom afla mai multe lucruri decât prin toţi spionii din lume. O femeie care e ţinută în sclavie îşi domină adesea tiranul.

— Da, da, strigă Mauleon, care ardea de nerăbdare s-o întâlnească pe Aissa, şi iată-mă gata să ascult de poruncile Alteţei Voastre.

— Eşti sigur că ai auzit-o?

— Aşa cum vă aud, monseniore. Glasul ei venea din partea aceea; şi acum îmi mai răsună în ureche şi m-ar călăuzi chiar prin întunecimile iadului.

— Fie! Dar greutatea este cum să pătrundem în casă fără ca noi să dăm de vreun bucluc.

— Aţi spus „noi”, monseniore!

— Fără îndoială, pentru că te însoţesc; bineînţeles că eu rămân de-o parte şi te las să stai de vorbă nestingherit cu iubita dumitale.

— Atunci nu mai avem a ne teme de nimic, monseniore: Doi luptători ca dumneavoastră şi ca mine valorează cât zece creştini şi douăzeci de mauri.

— Da, însă ei fac scandal, ucid, şi a doua zi, sunt siliţi să fugă, şi să sa- crifice succesul unor treburi importante pentru un capriciu de moment. Să procedăm cu înţelepciune, cavalere; poţi să-ţi revezi iubita, dar după ce-ţi vei lua toate măsurile de prevedere. Să bagi de seamă mai ales să nu-ţi pierzi pumnalul, fie prin grădini, fie prin apartamentele vreunui tată sau vreunui soţ gelos. Aşa am pierdut-o eu pe femeia pe care am iubit-o cel

mai mult, pentru că mi-am lăsat pumnalul să cadă în camera lui don Guttiere.

— Da, prudenţă! prudenţă! murmură Musaron.

— Da; însă cu prea multă prudenţă, avem s-o pierdem poate, răspunse Agenor.

— Fii liniştit, spuse Henric. Pe cuvântul meu de prinţ că asta va fi prima confiscare asupra maurilor, dacă voi urca vreodată pe tronul Castiliei. Deo- camdată, să ne cruţăm tronul.

— Aştept poruncile Alteţei Voastre, spuse Mauleon, înfrânându-şi cu greu nerăbdarea.

— Bine, bine, zise Henric. Văd că eşti un soldat disciplinat şi totul o să meargă cât se poate de bine dacă ai să mă asculţi. Noi suntem căpitani şi trebuie să ştim cum se recunoaşte partea slabă a unei fortăreţe. Să coborâm în grădină, să cercetăm zidurile şi când vom fi găsit un loc potrivit pentru escaladare, atunci vom escalada.

— Ei! seniore, zise Musaron, nu escaladarea va fi grea, căci am văzut o scară în curte. Orice parte a zidului va fi deci potrivită pentru aşa ceva. Dar dincolo de zid, se află mauri cu iatagane şi păduri de suliţe. Stăpânul meu ştie că sunt curajos, dar când este vorba de viaţa unui prinţ atât de ilustru şi a unui cavaler atât de vestit…

— Vorbeşte pentru prinţ, spuse Agenor.

— Scutierul dumitale îmi place, zise Henric; este prevăzător şi va fi pentru noi o ariergardă din cele mai folositoare.

Apoi ridicând glasul:

— Perajo, se adresă el scutierului său care aştepta la uşă, eşti înarmat?

— Da, monseniore, răspunse cel căruia i se adresase această întrebare.

— Atunci, urmează-ne.

Musaron văzu că nu mai putea obiecta nimic. Singurul lucru pe care-l obţinu fu să-i convingă să iasă pe uşă şi să coboare pe scară în loc să coboare pe fereastră. În rest, ca totdeauna, odată hotărârea luată, porni vitejeşte spre ţintă. Într-adevăr, în curte se afla o scară; o rezemă de zid. Prinţul voi să treacă primul; îl urmă Agenor, apoi Perajo; în sfârşit Musaron trecu ultimul şi trase scara de cealaltă parte a zidului.

— Păzeşte scara, zise prinţul, căci felul în care mi-ai vorbit m-

a făcut să am deplină încredere în tine.

Musaron se aşeză pe ultimul fustei; Perajo fu postat la douăzeci de paşi mai departe, la pândă într-un smochin, iar Henric şi Agenor continuară să înainteze aţinându-se pe sub umbra copacilor care îi ferea cu uşurinţă de privirile celor ce puteau fi aşezaţi la lumină.

În curând se aflară atât de aproape de casă încât, în lipsa sunetelor guzlei care încetaseră, se puteau auzi suspinele muzicantei.

— Prinţe, zise Agenor, care nu-şi mai putea înfrâna multă vreme nerăbdarea, aşteptaţi-mă sub umbrarul acesta de caprifoi; în cel mult zece minute, voi termina de vorbit cu maura şi voi afla ce caută tatăl ei la Bordeaux. Dacă voi fi atacat, nu vă puneţi viaţa în primejdie şi alergaţi la scară. Am să vă înştiinţez numai prin acest strigăt: „La zid!”

— Dacă vei fi atacat, spuse Henric, adu-ţi aminte, cavalere, că poate ni- meni, în afară de regele don Pedro fratele meu şi de seniorul Duguesclin învăţătorul meu, nu mânuieşte spada mai bine decât mine. Atunci, cavalere, îţi voi arăta că nu mă laud degeaba.

Agenor îi mulţumi prinţului, care dispăru în umbră unde privirile ca- valerului îl căutară în zadar. Cât despre Agenor, acesta îşi continuă drumul spre clădire; însă între ea şi pădurice avea de străbătut un spaţiu gol luminat de lună. Agenor şovăi o clipă înainte de a se hotărî să sfideze, ca să zicem aşa, lumina. Totuşi era să îndrăznească să treacă prin acel loc, când, pe o uşă lăturalnică ce se deschise scârţâind, ieşiră trei bărbaţi care vorbeau cu glas scăzut. Cel care avea să treacă prin dreptul lui Agenor, ce stătea ascuns, nemişcat şi mut sub umbra unui platan, era Mothril, foarte uşor de re- cunoscut după burnusul alb; cel din mijloc era un cavaler acoperit cu o armură neagră; iar cel care avea să treacă prin dreptul lui don Henric era un senior îmbrăcat într-un bogat costum castilian şi înfăşurat într-o pelerină de purpură.

— Seniore, se adresă râzând acesta din urmă cavalerului negru, nu tre- buie să fiţi supărat pe Mothril că refuză să v-o arate pe fiica lui astă-seară. Pe mine, care de aproape şase săptămâni călătoresc zi şi noapte cu el, abia s-a învoit să mă lase s-o văd.

Cavalerul negru răspunse; însă Agenor nu se sinchisi de răspunsul lui. Ceea ce dorea să ştie, ceea ce ştia acum, era că Aissa era singură. La auzul glasului părintesc, fata se ridicase şi, curioasă ca o creştină, se aplecase peste fereastră pentru a-i urmări cu privirea pe cei trei plimbăreţi misterioşi.

Cavalerul se repezi dincolo de tufiş şi în două salturi ajunse sub fereastra aflată la o înălţime de vreo douăzeci de picioare.

— Aissa, îi spuse el, mă recunoşti?

Oricât ar fi fost de stăpână pe ea, tânăra se dădu înapoi scoţând fără să vrea un ţipăt slab. Dar aproape numaidecât recunoscându-l pe acela care sălăşluia mereu în gândurile ei, întinse braţele spre el întrebându-l:

— Tu eşti, Agenor?

— Da, eu sunt, dragostea mea. Dar cum să ajung până la tine pe care te regăsesc ca prin minune? Nu ai vreo scară de mătase?

— Nu, spuse Aissa, dar mâine voi avea. Tatăl meu va petrece noaptea la castelul prinţului. Vino mâine; însă astă-seară fii cu băgare de seamă, căci ei sunt prin împrejurimi.

— Care ei? întrebă Agenor.

— Tatăl meu, prinţul Negru şi regele.

— Care rege?

— Regele don Pedro.

Agenor se gândi la Henric care avea să se pomenească poate faţă în faţă cu fratele său.

— Pe mâine, spuse el, avântându-se printre copaci, unde dispăru numai- decât.

Agenor nu se înşela decât pe jumătate. Cei trei bărbaţi se îndreptaseră spre locul unde stătea ascuns Henric. Prinţul îl recunoscu mai întâi pe Mo- thril.

— Seniore, spunea el în momentul când ajungea la distanţa de unde i se putea auzi vocea, Alteţa Voastră face rău că revine mereu la Aissa. Nobilul fiu al regelui Angliei, gloriosul prinţ de Wales, nu a venit pentru a vedea o sărmană fată africană, ci pentru a hotărî împreună cu domnia voastră soarta unui mare regat.

Henric, care se aplecase înainte pentru a auzi mai bine, se trase înapoi.

— Prinţul de Wales! murmură el cu o nespusă surpriză

uitându-se curios la armura aceea neagră, atât de cunoscută în Europa de când cu sânge- roasele bătălii de la Crecy şi Poitiers.

— Mâine, zise prinţul, vă voi primi şi mâine, înainte de a ne despărţi, nădăjduiesc că totul va fi aranjat, după care hotărârea luată va putea fi adusă la cunoştinţa tuturor. Astăzi, trebuia să mă supun dorinţelor oaspe- telui meu regal şi să nu trezesc curiozitatea curtenilor; în sfârşit trebuia, înainte de a hotărî ceva, să cunosc în amănunt intenţiile Alteţei Sale regele don Pedro al Castiliei.

La aceste cuvinte, prinţul Negru se înclină curtenitor spre cavalerul cu pelerina de purpură.

Fruntea lui Henric se acoperi de sudoare; dar frământarea lui atinse culmea atunci când un glas bine cunoscut lui rosti aceste cuvinte:

— Nu sunt regele Castiliei, monseniore, ci un om necăjit care e nevoit să caute ajutor departe de regatul său, căci duşmanii mei cei mai crunţi se află în familia mea: din trei fraţi pe care-i aveam, unul râvnea la onoarea mea, ceilalţi doi la viaţa mea. Pe cel care râvnea la onoarea mea, l-am ucis; mai rămân Henric şi Tello; Tello a rămas în Aragon să adune o armată împotriva mea; Henric se află în Franţa pe lângă regele Carol şi îl mângâie cu speranţa de a cuceri regatul meu, astfel încât Franţa, istovită de izbânzile voastre, să poată lua din Castilia forţe noi spre a vă înfrânge. M-am gândit deci că politica voastră, monseniore, este să apăraţi drepturile unui monarh legitim continuând la el în ţară, cu mijloace băneşti şi cu oamenii ce vi-i pune la dispoziţie, războiul pe care acea prefăcută ruptură a armistiţiului vă în- găduie să-l duceţi împotriva Franţei. Aştept răspunsul Alteţei Voastre spre a şti dacă mai trebuie să sper pentru cauza mea.

— Negreşit că trebuie să speraţi, monseniore, căci, aşa cum spuneţi, cauza voastră e legitimă. Dar, fiind aproape vice-rege al Guyenne-i, n-am voit să port singur povara vice-regalităţii mele. Am cerut tatălui meu un consiliu format din oameni pricepuţi şi mi l-a trimis. Am să mă sfătuiesc cu ei, însă fiţi sigur că dacă părerea majorităţii este şi a mea, şi dacă se po- triveşte cu înclinarea ce o am de a vă fi pe plac, niciodată un aliat mai credincios şi, îndrăznesc s-o spun, mai energic, nu va fi luptat sub steagurile voastre. Până atunci să nu vă arătaţi. Reuşita atârnă mai cu seamă de păs- trarea secretului.

— O! fiţi liniştit, nimeni de-aci nu ne cunoaşte.

— Şi casa aceasta e sigură, zise prinţul, ba chiar prea sigură – adăugă el râzând – pentru a linişti temerile seniorului Mothril în privinţa fiicei sale.

Maurul bâlbâi câteva cuvinte pe care Henric nu le auzi, căci cei trei în- cepeau să se depărteze de el; de altfel un singur gând, arzător, nebunesc, aproape de neînvins, îl frământa de când auzise răsunând acel glas bles- temat; acolo, la doi paşi de el, se afla duşmanul lui de moarte, năluca apă- rută între el şi ţinta pe care voia s-o atingă; acolo, la o lungime de spadă, se afla omul însetat de sângele său, şi de al cărui sânge era însetat şi el; o singură lovitură dată cu o mână pe care i-ar fi călăuzit-o ura ar fi terminat războiul, ar fi pus capăt îndoielii. Această idee făcea să-i tresalte inima prinţului şi îi împingea braţul spre duşmanul său.

Dar Henric nu făcea parte dintre acei oameni care cedează primului îndemn, chiar dacă acest prim îndemn ar fi fost inspirat de o ură de moarte.

„Nu, nu, zise el, l-aş ucide, atâta tot. Însă nu e de ajuns pentru mine să-l ucid, ci să-i iau locul. Dacă l-aş ucide, prinţul de Wales şi-ar răzbuna oaspetele asasinat, m-ar face să pier în chip ruşinos, sau ar pune să mă închidă pentru toată viaţa într-o închisoare… Da, urmă Henric după o clipă de tăcere, dar aş putea să mă şi salvez, iar Tello care se află acolo, reluă el zâmbind singur la gândul că îl putuse uita pe unul din fraţii săi, deşi acel frate îi era aliat, Tello pe care l-aş regăsi pe tron!…ar însemna s-o iau de la început!”

Acest considerent îi opri braţul; spada lui trasă pe jumătate afară intră din nou în teacă.

Cu siguranţă că spiritele întunericului trebuie să fi avut de ce râde de sora lor Ambiţia care, pentru prima oară, îndepărta de pumnal mâna ambi- ţiosului.

Tocmai în momentul în care cei trei se găseau la o depărtare de unde vocea nu se mai auzea, Mothril rosti nişte cuvinte pe care nu le auzi prinţul.

În aceeaşi clipă, Agenor ajunse lângă el; unul era lugubru, celălalt radios; unul uitase războiul, intrigile, prinţii, lumea; celălalt strivea zalele mănu- şilor sale de fier, crezând că-şi striveşte duşmanii şi se agaţă de treptele tronului Castiliei.

XVIII

COPOIUL

Taina călătoriei lui Mothril la Bordeaux era de-acum lămurită şi Aissa nu mai avea ce să-i dezvăluie în această privinţă cavalerului. Dar le mai ră- mâneau o mulţime de lucruri destul de importante de dezbătut: nume- roasele mărturisiri de dragoste care par totdeauna noi îndrăgostiţilor şi care, într-adevăr, erau cu atât mai noi pentru Agenor şi Aissa, cu cât până atunci nu avuseseră răgaz pentru aşa ceva.

Pe de altă parte, prinţul Henric de Transtamare cunoştea planul fratelui său ca şi când i l-ar fi adus cineva la cunoştinţă, şi presimţea, dinainte răs- punsul prinţului de Wales, ca şi când ar fi fost de faţă la consfătuirea care avea să aibă loc a doua zi. Nu avea deci altceva de făcut decât să plece din Bordeaux înainte de a se fi consfinţit alianţa dintre ei, fiind convins acum că don Pedro avea să obţină sprijinul englezilor; căci atunci, dacă ar fi fost recunoscut, ar fi fost făcut prizonier de război, iar don Pedro, pentru a pune dintr-odată capăt certurilor dintre ei, putea foarte bine să recurgă la mij- locul expeditiv pe care numai un calcul de om ambiţios îl împiedicase pe Henric să-l pună în aplicare împotriva fratelui său.

Când prinţul şi cavalerul îşi împărtăşiră gândurile, când unul adresându-se spiritului de prevedere al celuilalt căpătase un sfat înţelept asupra hotă- rârii ce avea de luat, adică după ce Agenor îl sfătuise pe Henric să plece în grabă spre Aragon pentru a putea primi cele dintâi companii pe care le tri- mitea conetabilul, prinţul se gândi la rându-i la treburile personale ale tânărului său însoţitor.

— Şi cu iubirea dumitale cum rămâne? întrebă el.

— Menseniore, răspunse Agenor, nu vă ascund că mă gândesc la ea cu o tristeţe amară. Ce bine mă simţeam când am întâlnit la zece paşi de mine fericirea la care visasem atâta timp, şi după care mă temeam să nu alerg toată viaţa fără să mai dau de ea, însă…

— Ei bine! zise prinţul, ce s-a schimbat şi cine te împiedică, pe dumneata care nu ai un frate de înfruntat, nici tron de cucerit, cine te împiedică să cu- legi în treacăt această fericire?

— Monseniore, nu mai plecaţi? întrebă Agenor.

— Plec neapărat, răspunse Henric, căci oricât de duioasă ar fi prietenia pe care o simt că ia naştere pentru dumneata în inima mea, dragul meu Agenor, ea nu poate – şi dumneata vei înţelege primul acest lucru – să tragă în cumpănă pusă alături de interesele unui destin regal şi cu fericirea unui întreg popor. Dacă ar fi vorba de viaţa dumitale, reluă deodată prinţul, o! asta ar fi altceva, căci pentru viaţa dumitale mi-aş sacrifica destinul şi am- biţia.

Şi ochii pătrunzători ai prinţului se afundară în privirea sinceră şi limpede a tânărului francez.

— Însă, urmă Henric, nu mi-aş sacrifica coroana pentru patima dumitale destul de nebunească, dă-mi voie să ţi-o spun, prietene, pentru fiica tră- dătorului Mothril.

— Îmi dau seama, monseniore, şi aş fi fost un nesăbuit dacă aş fi nutrit cel puţin speranţa; aşadar, sărmană Aissa, adio…

Şi de la fereastră privi cu atâta tristeţe pavilionul pierdut printre sico- mori, încât prinţul începu să zâmbească.

— Norocos îndrăgostit, murmură el în vreme ce fruntea i se posomora. Trăieşte pentru un gând duios care îi înfloreşte neîncetat în inimă şi care îi înmiresmează viaţa. Vai! şi eu am cunoscut acest chin fermecător care face să tresalte în străfundul sufletului toate simţămintele tinere şi mărinimoase.

— Îmi ziceţi norocos, monseniore, zise Agenor, şi Aissa mă aştepta mâi- ne; mâine trebuia să o văd pe Aissa şi nu o voi vedea. Monseniore, dacă toate speranţele unei inimi de douăzeci şi doi de ani, dezamăgite în mo- mentul când erau pe cale să se împlinească, alcătuiesc o nenorocire, atunci sunt cel mai nenorocit dintre oameni.

— Ai dreptate, Agenor, spuse prinţul, nu te gândi decât la clipa de faţă. Tu nu râvneşti la comori, nu urmăreşti o coroană, ceri numai un cuvânt duios, pretinzi un prim sărut; bogăţia ta e o femeie, tronul tău e patul de flori pe care mâine trebuia să-l împartă cu tine. O! nu pierde seara aceasta, Agenor, poate că va fi cea mai frumoasă perlă pe care tinereţea o va depune într-una din amintirile tale.

— Dar atunci, monseniore, veţi pleca fără mine?

— Chiar în noaptea asta vreau să ies de pe teritoriul englezului. Înţelegi pentru ce trebuie ca ziua să mă găsească într-o ţară neutră. Am să rămân trei sau patru zile în Navara, la Pampelune. Vino repede după mine, Agenor, căci n-aş putea să te aştept mai mult.

— O! prinţul meu, spuse Agenor, să vă las singur când vă ameninţă o primejdie? Cred că pentru toate comorile acestei iubiri care mă aşteaptă şi pe care mi-o făgăduiţi, nu m-aş învoi.

— Să nu exagerăm, Agenor. Pierind astă-seară nu mă ameninţă nicio primejdie. Astfel că poţi coborî panta înflorită. Du-te, mă va însoţi Perajo şi tu ştii cât de bine mânuieşte el spada; numai să vii repede.

— Dar, monseniore…

— Mai vreau să-ţi spun ceva. Dacă o iubeşti pe maură aşa după cum spui…

— Vai! monseniore, nu îndrăznesc să spun cum o iubesc, căci abia am văzut-o şi abia am schimbat două vorbe cu ea.

— Două vorbe sunt de ajuns, dacă ştii să le alegi bine din frumoasa noastră limbă castiliană. Îţi spuneam deci, că dacă o iubeşti pe maură, are să fie o îndoită izbândă pentru tine, pentru că o vei răpi pe fata lui Mothril şi vei salva un suflet din iad.

Aceste cuvinte erau ale unui rege şi ale unui prieten. Agenor înţelese că Henric de Transtamare juca deja acest îndoit rol, iar el, pentru a fi cât mai aproape de al său, îngenunche în faţa prinţului.

Se înţeleseră ca prinţul să se odihnească vreo câteva ore după care să plece spre graniţă. Cât despre Mauleon, liber de-acum înainte şi simţind că i s-a rupt deocamdată lanţul de aur, nu mai trăia pe pământ, plutea în nori.

Somnul îndrăgostiţilor dacă nu este adânc, este cel puţin prelungit; căci e plin de vise care se înlănţuiesc unele cu altele şi care seamănă atât de mult cu fericirea, încât îndrăgostiţilor le vine nespus de greu să se trezească.

Astfel, când Agenor deschise ochii, soarele se şi afla deasupra orizontului. Îl chemă îndată pe Musaron; află de la el că prinţul plecase călare la ora patru dimineaţa şi se îndepărtase de Bordeaux cu graba unui om care simte primejdia unei situaţii grele.

— Bine! zise el, după ce ascultă povestirea scutierului, înflorită cu toate lămuririle pe care acesta crezu de cuviinţă să le adauge. Bine! Musaron. Cât despre noi, mai rămânem la Bordeaux astă-seară şi poate chiar mâine, dar în vremea asta am hotărât să nu ieşim nicăieri şi să ne ferim să ne vadă cineva. Vom fi mai odihniţi în momentul plecării care se poate ivi dintr-o clipă în alta. Iar tu, prietene, îngrijeşte bine caii ca să-l poată ajunge din urmă pe prinţ, chiar dacă li s-ar pretinde o povară dublă şi o viteză dublă.

— O! o! făcu Musaron care, după cum ne reamintim, îşi îngăduia mai multe libertăţi faţă de tânărul cavaler, mai cu seamă când acesta se afla în toane bune. Aşadar acum nu mai facem politică, trecem la altceva. Dacă mi-aţi spune şi mie la ce anume trecem, s-ar putea să vă ajut,

— Ai să vezi la noapte; deocamdată stai liniştit şi ascuns şi fă ce-ţi spun eu.

Musaron, încântat de el însuşi datorită marei încrederi pe care o avea în propriile-i mijloace, ţesălă caii, mâncă şi el pe săturate şi aşteptă miezul nopţii fără să scoată nasul nici pe fereastră.

Nu acelaşi lucru se întâmpla cu Agenor care, cu ochii lipiţi de jaluzelele lăsate, nu pierdea din vedere casa vecină.

Dar, după cum am spus, Agenor se sculase târziu, şi cum Musaron îşi imitase stăpânul, mai cu seamă că veghease noaptea mai mult decât Age- nor, nici unul nici altul nu observă în grădina ce făcuse parte din domeniul lui don Pedro un om

care, de cum se luminase de ziuă, stând aplecat spre pământ, cerceta cu o îngrijorare vădită urmele paşilor întipăriţi pe pământul reavăn al grădinii şi crengile strivite sau rupte ale plantaţiilor din jurul locuinţei Aissei.

Omul acela, înfăşurat într-o mantie largă, era maurul Mothril care, cu agerimea specifică neamului său, compara diferitele urme, le urmărea cum urmăreşte copoiul o dâră de la care nimic nu-l poate întoarce, nici chiar întreruperile de moment.

„Da, îşi zicea maurul, cu priviri înflăcărate şi cu nările înfoiate, da, văd bine paşii mei pe alee. Îi recunosc după forma papucilor. Alături sunt paşii prinţului de Wales întipăriţi mai adânc. Avea cizme de fier, iar armura îi mărea şi mai mult greutatea. În sfârşit aceştia sunt ai regelui don Pedro. Sunt abia întipăriţi, căci are mersul uşor ca al unei gazele. Cele trei urme ale noastre se continuă mereu. Dar astea?… Astea?… Nu le cunosc”.

Şi Mothril se ducea de la umbrarul de caprifoi la plantaţia unde Mauleon stătuse atât de mult ascuns.

„Aici, murmura el, urmele sunt mai adânci şi bătătorite pe loc de ne- răbdare. De unde veneau? Unde se duceau? Spre casă… Da, iată-le că ajung până la marginea zidului. Acolo sunt săpate şi mai adânc. Cel care aştepta aci s-a înălţat pe vârful picioarelor, fără îndoială spre a încerca să ajungă la balcon. Venise la Aissa, fără doar şi poate. Acum se pune întrebarea dacă Aissa era înţeleasă cu el! Asta vom încerca să aflăm”.

Şi maurul, aplecat asupra acestei urme, o examina cu o îngrijorare crescândă.

După o clipă, reluă:

„Pasul este al unui om încălţat după moda cavalerilor francezi. Iată dâra lăsată de pinteni. Să vedem de unde vine”.

Şi Mothril o luă din nou pe urma care îl readuse la umbrarul de caprifoi, unde îşi începu din nou cercetările.

„A mai stat şi altul aici, murmură el. Zic altul, deoarece pasul nu e acelaşi. Cel de-aici venise pentru noi fără îndoială, pe când celălalt venise pentru Aissa. Am trecut pe lângă el aproape să-l atingem şi cu siguranţă că ne-a auzit… Ce spuneam când am trecut pe-aici?”

Şi Mothril încercă să-şi amintească ce cuvinte ieşiseră din gura lui sau a celor doi însoţitori ai săi când trecuseră prin locul

acela.

Însă nu politica îl îngrijora cel mai mult pe Mothril, astfel că se întoarse repede la examinarea paşilor.

Atunci descoperi dâra de paşi care ajungea până la zidul grădinii. Trei oameni coborâseră: unul se îndreptase spre smochin, în care se ascunsese, căci ramurile de jos ale copacului erau strivite. Acela trebuie să fi fost o sim- plă santinelă.

Celălalt venise până la umbrarul de caprifoi, şi era fără îndoială un spion.

În sfârşit al treilea, înaintase până la plantaţie, stătuse o clipă pe loc, apoi de la plantaţie se îndreptase către pavilionul Aissei: acesta era cu siguranţă un iubit.

Mothril porni înapoi după urme şi ajunse la marginea zidului ce des- părţea casa lui Ernauton de Sainte-Colombe de pavilionul vândut prinţului de Wales. Acolo totul i se lămuri ca şi când ar fi citit într-o carte.

Picioarele scării săpaseră două găuri, iar partea de sus a ei zgâriase coama zidului.

„Totul porneşte de-aici, spuse maurul”.

Se înălţă chiar el deasupra coamei şi îşi afundă privirea lacomă în grădina lui Ernauton; dar era prea devreme încă şi am spus că Agenor şi Musaron se culcaseră târziu. Mothril nu văzu deci nimic, doar observă de partea cealaltă a zidului o altă urmă de paşi care ducea spre casă.

— Am să veghez, zise el.

Ziua întreagă maurul întrebă pe vecini, dar servitorii lui Ernauton erau discreţi; de altfel, ei nu-l cunoşteau pe Henric de Transtamare şi îl vedeau pentru prima oară pe Agenor. Spuseră atât de puţine lucruri şi îl informară atât de puţin pe spionul maurului şi chiar pe Mothril, repetând: „Oaspetele nostru este finul seniorului Ernauton de Sainte-Colombe”, încât Mothril hotărî să nu se bizuie decât pe el.

Sosi şi noaptea.

Regele don Pedro era aşteptat împreună cu credinciosul său ambasador la palatul prinţului de Wales. Mothril, la ora stabilită pentru vizită, era gata pregătit, şi însoţindu-l pe prinţ, intră în sala consiliului ca un om pe care grijile casei nu-l îndepărtează de la datorie.

Cât despre Mauleon, după ce pândise ieşirea maurului, ştiind-

o acum pe Aissa singură, îşi luă spada aşa cum făcuse în ajun, îi porunci scutierului să ţină caii gata înşeuaţi în curtea lui Ernauton, şi apucând scara pe care o rezemă de zid în acelaşi loc ca în ajun, coborî fără niciun incident în grădina prinţului de Wales.

Era o noapte asemănătoare acelor frumoase nopţi din Orient, la fel cu noaptea dinainte, întocmai ca noaptea ce avea să urmeze, adică plină de parfumuri şi de taine.

Nimic nu tulbura deci seninătatea inimii lui Agenor, poate doar depli- nătatea bucuriei; căci ceea ce se numeşte presimţire nu este uneori decât excesul de fericire, care te face să tremuri pentru fericirea şubredă pe care ai căpătat-o şi care poate fi zdrobită de atâtea izbituri. Cine nu are griji nu este pe de-a-ntregul fericit, şi chiar îndrăgostitul cel mai viteaz rareori s-a dus la întâlnirea dată de iubita lui fără să simtă un fior de teamă.

Pe de altă parte Aissa, cuprinsă de o dragoste nestăpânită, întocmai ca frumoasele zâne din ţările calde, unde văzuse şi ea lumina zilei, se gândise toată ziua la noaptea trecută care-i părea un vis, şi la noaptea pe care o aştepta şi care i se părea cea mai gingaşă expresie a fericirii; îngenuncheată lângă fereastra deschisă, aspirând adierea serii şi parfumul florilor, absor- bind toate senzaţiile plăcute care vădeau prezenţa iubitului, nu mai trăia decât prin gândul la acel bărbat pe care nu-l auzea încă, pe care nu-l vedea încă, dar pe care îl ghicea în umbra tainică şi în tăcerea înălţătoare a nopţii.

Deodată auzi un fel de foşnet prin frunziş, şi se aplecă, roşind de plăcere, peste florile ce-i împodobeau balconul.

Zgomotul se înteţi, un pas sfios care strivea plantele, un pas nesigur şi cam şovăielnic o înştiinţa că mult iubitul ei se apropia.

Mauleon apăru în fâşia largă de lumină argintie pe care o răspândea luna între plantaţie şi casă.

Numaidecât, uşoară ca o rândunică, frumoasa maură care nu aştepta decât sosirea lui, se agăţă de o frânghie de mătase fixată pe balconul de piatră, apoi lăsându-se să alunece pe nisip, căzu în braţele lui Agenor şi cuprinzându-i capul cu mâinile delicate îi spuse:

— Iată-mă, vezi că te aşteptam.

Şi Mauleon, înnebunit de dragoste şi tremurând de o spaimă plăcută, îşi simţi buzele prinse sub un sărut fierbinte.

XIX

DRAGOSTEA

Dar dacă nu putea să vorbească, Mauleon putea să se mişte. El o trase în grabă pe Aissa sub umbrarul de caprifoi care îl ascunsese în ajun pe Henric de Transtamare, şi acolo, aşezând-o pe frumoasa maură pe un covor de iarbă, căzu la genunchii ei.

— Te aşteptam, repetă Aissa.

— Oare m-am lăsat aşteptat? întrebă Agenor.

— Da, răspunse fata, căci te aştept nu numai de ieri, ci din prima zi de când te-am văzut.

— Mă iubeşti aşadar! strigă Agenor în culmea bucuriei.

— Te iubesc, urmă tânăra. Dar tu, mă iubeşti?

— O! da, da, te iubesc, răspunse el.

— Eu, te iubesc pentru că eşti viteaz, zise Aissa. Dar tu pentru ce mă iubeşti?

— Pentru că eşti frumoasă.

— E adevărat. Tu nu-mi cunoşti decât faţa, în vreme ce eu am pus să mi se povestească tot ce-ai făcut tu.

— Atunci, ştii că sunt duşmanul tatălui tău?

— Da.

— Ştii că nu numai că sunt duşmanul lui, dar că între noi s-a pornit o luptă pe viaţă şi pe moarte?

— Ştiu şi asta.

— Şi nu mă urăşti pentru că eu îl urăsc pe Mothril?

— Te iubesc!

— Într-adevăr, ai dreptate. Îl urăsc pe omul acesta pentru că l-a târât la moarte pe don Frederic, fratele meu de arme. Îl urăsc pe omul acesta pentru că a asasinat-o pe nefericita Blanche de Bourbon! În sfârşit îl urăsc pe omul acesta pentru că te păzeşte mai mult ca pe o metresă decât ca pe o fiică. Eşti

chiar fiica lui, Aissa?

— Ca să-ţi spun drept, nici eu nu ştiu. Mi se pare că într-o zi, fiind încă mică, m-am trezit după un somn lung şi că deschizând ochii, prima figură pe care am văzut-o era a acestui bărbat. El mi-a zis fiica lui şi eu i-am zis tată. Însă nu-l iubesc, mi-e teamă de el.

— Se poartă cumva rău sau aspru cu tine?

— Dimpotrivă: nicio regină nu e slujită mai grabnic decât mine. Fiecare dorinţă a mea e o poruncă. Nu am decât să fac un semn şi sunt ascultată. Toate gândurile lui par să se îndrepte spre mine. Nu ştiu ce planuri o fi urzit în privinţa mea, dar uneori mă înspăimânt de această afecţiune posomorâtă şi geloasă.

— Aşadar nu-l iubeşti cum trebuie să-l iubească o fiică pe tatăl ei?

— Mă tem că nu, Agenor. Ascultă, câteodată intră noaptea în odaia mea, parc-ar fi un spiriduş, şi mă trec fiori. Se apropie de patul pe care mă odih- nesc, şi pasul lui e atât de uşor încât nu le trezeşte nici chiar pe femeile mele adormite pe rogojini, prin mijlocul cărora trece ca şi când picioarele lui nu ar atinge pământul. Totuşi eu nu dorm, şi printre pleoapele pe care groaza le face să clipească, îi văd zâmbetul înfricoşător. Atunci se apropie şi se apleacă peste patul meu. Suflarea lui îmi arde faţa, iar sărutul, sărut ciu- dat, jumătate de părinte, jumătate de îndrăgostit, sărutul prin care crede că îmi ocroteşte somnul, lasă pe fruntea sau pe buzele mele o urmă dureroasă ca de fier înroşit. Iată vedeniile care mă asaltează, vedenii pline de realitate. Iată temerile cu care adorm în fiecare noapte şi cu toate astea ceva îmi spune că n-am motive să tremur pentru că, ţi-o repet, adormită sau trează, am asupra lui o înrâurire ciudată; l-am văzut adesea tremurând când în- cruntam din sprâncene, şi niciodată ochii lui atât de pătrunzători şi atât de mândri n-au putut suporta focul privirii mele. Dar de ce îmi vorbeşti de Mothril, viteazul meu cavaler. Doar nu ţi-o fi teamă de el, ţie care nu ţi-e teamă de nimic!

— Nu, desigur, însă mă tem pentru tine.

— Te temi pentru mine, înseamnă că mă iubeşti mult, spuse Aissa cu un zâmbet fermecător.

— Aissa, nu am iubit niciodată femeile din ţara mea, unde

totuşi femeile sunt frumoase, şi deseori m-am mirat de această nepăsare, însă acum ştiu pentru ce. Pentru ca întreaga comoară a inimii mele să-ţi aparţină. Mă în- trebi dacă te iubesc, Aissa. Ascultă şi judecă singură: dacă mi-ai spune să părăsesc totul pentru tine, să reneg totul pentru tine, în afară de onoare, ei bine! Aissa, ţi-aş oferi această jertfă.

— Iar eu, spuse fata cu un zâmbet îngeresc, aş face şi mai mult, căci eu ţi-aş jertfi şi credinţa şi onoarea.

Agenor nu cunoştea încă acea arzătoare poezie a pasiunii orientale, şi abia acum o înţelegea privind zâmbetul Aissei.

— Ei bine, zise el înlănţuind-o cu amândouă braţele, nu vreau să-mi jertfeşti nici credinţa şi nici onoarea fără ca eu să-mi leg viaţa de a ta. În ţara mea, Aissa, femeile pe care le iubim ajung nişte prietene alături de care tră- im şi murim şi care, atunci când le-am jurat credinţă, sunt sigure că nu vor fi niciodată părăsite în fundul unui harem ca să le slujească pe noile favorite ale aceluia pe care l-au iubit. Fă-te creştină, Aissa, părăseşte-l pe Mothril şi vei fi soţia mea.

— Tocmai voiam să-ţi cer acelaşi lucru, spuse fata.

Agenor se ridică şi, ridicându-se, îşi luă iubita în braţele-i nervoase. Cu inima bătându-i lângă inima ei, cu obrazul mângâiat plăcut de părul ei mă- tăsos şi parfumat, cu bucuria în suflet, cu entuziasmul pe frunte, începu să alerge spre locul unde pusese scara rezemată de zid.

Într-adevăr, dulcea povară îi părea un fulg tânărului care trecea cu iuţeala unei săgeţi printre pâlcurile de copaci şi peste bordurile aleilor.

Se şi zărea zidul care, fiind ascuns de câţiva copaci părea mai întunecat, când deodată Aissa, mai lunecoasă ca o şopârlă, se strecură din braţele lui Agenor, mângâindu-i în treacăt trupul cu trupul ei.

Mauleon se opri; maura se chirci la picioarele lui; întinse mâinile în di- recţia zidului:

— Priveşte, zise ea.

Şi Mauleon, uitându-se în direcţia în care era îndreptat degetul, zări o formă albă ascunsă înapoia primilor fustei ai scării.

— Ah! îşi zise Agenor, nu cumva o fi Musaron căruia i-a fost teamă pen- tru mine şi care stă de veghe? Nu, nu, adăugă el

clătinând din cap, Musaron este prea prevăzător ca să rişte să primească din greşeală o lovitură de spadă.

Umbra se ridică şi o scânteie albăstruie i se desprinse de la brâu.

— Mothril! strigă Aissa.

Trezit de acest cuvânt groaznic, Agenor luă spada în mână.

Fără îndoială că maurul nu o zărise încă pe fată, sau mai degrabă nu o recunoscuse în grupul ciudat pe care-l forma creştinul cu maura în braţe; dar deîndată ce auzi ţipătul fetei, deîndată ce statura ei înaltă şi zveltă se desprinse din umbră, el scoase un ţipăt fioros şi se repezi orbeşte spre Agenor.

Dar iubirea fu mai puternică decât ura. Printr-o mişcare mai iute decât gândul, Aissa făcu să cadă viziera căştii pe chipul cavalerului, şi maurul se găsi în faţa unfei statui de fier înlănţuită de braţele fiicei sale.

Mothril se opri.

— Aissa! murmură el abătut şi lăsându-şi braţele în jos.

— Da, Aissa! spuse ea cu o energie sălbatică ce spori dragostea lui Mauleon şi făcu să treacă un fior prin vinele maurului. Vrei să mă ucizi? Loveşte. Cât despre tânărul acesta, ştii bine, nu-i aşa, că nu-i este frică de tine.

Şi cu un gest îl arătă pe Agenor.

Mothril întinse mâna s-o prindă, însă ea făcu un pas înapoi lăsându-l în faţă pe Mauleon care stătea drept, nemişcat şi cu spada în mână. Şi din ochi îi scăpară o ură atât de puternică încât Mauleon îşi ridică spada.

Însă atunci fu rândul lui să simtă braţul Aissei oprindu-l pe al său.

— Nu, zise ea, nu-l lovi de faţă cu mine. Eşti puternic, eşti înarmat, eşti invulnerabil, treci prin faţa lui şi pleacă.

— Aşa! spuse Mothril răsturnând scara cu o lovitură de picior, eşti puter- nic, eşti înarmat, eşti invulnerabil, o să vedem noi.

În aceeaşi clipă, se auzi un şuierat ascuţit, şi o duzină de mauri apărură cu securi şi cu iatagane în mână.

— Ah! câini necredincioşi, strigă Agenor, veniţi încoa şi vom vedea.

— Moarte creştinului! strigă Mothril.

— N-avea nicio teamă, zise Aissa.

Şi înaintă cu pas calm şi hotărât între cavaler şi adversarii săi.

— Mothril, urmă ea, vreau să-l văd ieşind de aici pe acest tânăr, mă în- ţelegi? Vreau să-l văd ieşind teafăr şi nevătămat, fără să i se clintească niciun fir de păr din cap, sau altfel va fi vai de tine!

— Dar îl iubeşti oare pe ticălosul ăsta? strigă Mothril.

— Îl iubesc, răspunse Aissa.

— Atunci, un motiv mai mult ca să moară. Loviţi, zise Mothril ridicând el însuşi pumnalul.

— Mothril, strigă fata încruntând din sprâncene şi făcând să-i scapere scântei din ochi. N-ai înţeles ce-ain spus şi trebuie să-ţi repet pentru a doua oară că vreau ca acest tânăr să iasă de-aici numaidecât?

— Loviţi! repetă Mothril furios.

Agenor făcu o mişcare spre a fi gata să se apere.

— Aşteaptă, zise ea, şi ai să vezi tigrul cum se preface în miel.

Zicând aceste cuvinte, scoase de la brâu un pumnal fin şi, descoperindu-şi frumosul sân auriu ca rodiile de Valencia, apăsă vârful ascuţit în carnea care cedă sub primejdioasa apăsare.

Maurul scoase un ţipăt de spaimă.

— Ascultă, zise ea, pe Dumnezeul arabilor pe care îl reneg, pe Dumne- zeul creştinilor care va fi de azi înainte şi al meu, îţi jur că dacă i se întâmplă vreo nenorocire acestui tânăr, mă omor.

— Aissa! strigă maurul. Fie-ţi milă, mă faci să înnebunesc.

— Aruncă-ţi hangerul, atunci, urmă fata.

Maurul se supuse.

— Porunceşte sclavilor să se depărteze.

Mothril făcu un semn şi sclavii se depărtară.

Aissa aruncă o lungă privire în jurul ei, cum face o regină care vrea să se asigure dacă e ascultată.

Apoi îndreptând asupra tânărului o privire umedă de gingăşie şi arză- toare de dorinţă:

— Vino, Agenor, spuse ea aproape şoptit, vino să-mi iau rămas bun.

— Nu mă urmezi? întrebă tânărul.

— Nu, căci ar fi în stare să mă ucidă mai degrabă decât să mă piardă. Rămân pentru a ne salva pe amândoi.

— Dar ai să mă iubeşti totdeauna? întrebă Mauleon.

— Priveşte steaua aceea, răspunse Aissa arătând tânărului cea mai stră- lucitoare constelaţie ce licărea pe firmament.

— O văd, zise Agenor.

— Ei bine! Se va stinge pe cer înainte ca dragostea să se stingă din inima mea. Adio!

Şi ridicând viziera căştii iubitului, depuse un lung sărut pe buzele lui, în vreme ce maurul îşi muşca mâinile de turbare.

— Acum, pleacă, îi spuse Aissa cavalerului, dar fii pregătit la orice.

Şi apropiindu-se de piciorul scării pe care Agenor o ridicase pe zid, ea zâmbi uitându-se la el şi întinzând mâna spre Mothril cum fac îmblânzitorii de tigri care cu un gest silesc să se culce jos fiara de care-ai fi crezut că e gata să-l sfâşie.

— Adio! îi spuse pentru ultima oară Agenor, gândeşte-te la făgăduială.

— La revedere, răspunse frumoasa maură. O voi ţine.

Agenor trimise un ultim sărut iubitei şi sări de partea cealaltă a zidului.

Un răcnet al maurului însoţi prada ce-i scăpa.

— Acum, îi spuse Aissa lui Mothril, nu mă face să văd că mă supra- veghezi prea îndeaproape, nu mă lăsa să bănuiesc că mă tratezi ca pe o sclavă, căci, tu ştii, am mijlocul să mă eliberez. Haide! E târziu, tată, să intrăm în casă.

Mothril o lăsă să se îndrepte spre pavilion, indiferentă şi visătoare. Îşi puse la loc pumnalul şi trecându-şi mâna peste frunte:

— Copilă! murmură el. Peste câteva luni, peste câteva zile poate, n-ai să-l mai îmblânzeşti tu aşa pe Mothril.

În momentul în care fata punea piciorul pe pragul uşii, Mothril auzi nişte paşi în urma lui.

— Intră repede, Aissa, zise el. Iată-l pe rege.

Fata intră şi închise uşa fără să se grăbească mai mult, ca şi când n-ar fi auzit nimic. Mothril o văzu dispărând; o clipă mai târziu, regele se afla lângă el.

— Hei, prietene Mothril, află că am izbândit. Dar pentru ce ai părăsit aşa deodată consiliul înainte de a intra în dezbatere?

— Pentru că m-am gândit că n-avea ce căuta un biet sclav maur în mij- locul unor prinţi creştini atât de puternici.

— Minţi, Mothril, zise don Pedro, erai îngrijorat de fiica ta şi te-ai îna- poiat să veghezi asupra ei.

— Pe cinstea mea, seniore, spuse Mothril zâmbind de această

preocupare a regelui don Pedro, mi se pare că vă gândiţi la ea mai mult decât mine.

Şi intrară amândoi, nu fără ca don Pedro să arunce o privire curioasă spre fereastra pavilionului, îndărătul căreia se contura umbra unei femei.

XX

UNDE SE VA VEDEA CĂ SENIORUL DUGUESCLIN ERA TOT ATÂT DE BUN MATEMATICIAN CA ŞI GENERAL

În vreme ce prinţul Henric de Transtamare şi însoţitorul său Agenor se îndreptau spre Bordeaux, unde îi aşteptau evenimentele pe care le-am po- vestit mai înainte, Duguesclin, înarmat cu depline puteri din partea regelui Carol al V-lea, îi adunase pe principalii şefi ai companiilor şi le explica planul său de campanie.

Erau înzestraţi cu mai multă tactică şi artă militară decât s-ar fi putut crede acei jefuitori, siliţi ca şi păsările de pradă, semenele lor, sau ca lupii fraţii lor, la practici zilnice de vigilenţă, de iscusinţă şi de hotărâre, care dau superioritate oamenilor simpli şi geniu oamenilor superiori.

Ei înţeleseră deci cât se poate de bine dispoziţiunile generale pe care eroul breton le aduse la cunoştinţă şi care cuprindeau totalitatea opera- ţiunilor ce se pot totdeauna hotărî dinainte, din care reies apoi operaţiunile specifice pe care le cer împrejurările. Dar acestui întreg plan războinic, ei îi opuseră un singur argument care nu putea fi trecut cu vederea: banii.

Trebuie să recunoaştem că toţi erau de aceeaşi părere, iar argumentul fu anunţat într-un singur glas.

— E adevărat, răspunse Duguesclin, şi m-am gândit şi eu la asta.

Şefii făcură un semn din cap care voia să spună că-i erau recunoscători pentru această prevedere.

— Dar, adăugă Duguesclin, îi veţi avea după prima bătălie.

— Numai că trebuie să avem cu ce trăi până atunci, reluă Cavalerul Ver- de, şi să le dăm şi soldaţilor noştri ceva.

— Afară de cazul când vom continua să trăim pe spinarea ţăranului francez, zise Caverley. Însă ţipetele lor – diavolii ăştia de ţărani ţipă mereu! – ţipetele lor ar zgândări în mod neplăcut auzul ilustrului nostru conetabil. Dealtminteri, la ce bun să ajungi un căpitan cinstit, dacă jefuieşti ca şi când ai fi un aventurier?

— Nespus de adevărat, zise Duguesclin.

— Vreau să adaug, interveni Claude Jefuitorul, un alt ticălos cum nu se poate mai vrednic să urle cu asemenea lupi, şi care era socotit mai puţin sălbatic decât Caverley, însă de o sută de ori mai trădător şi mai prădalnic; vreau să adaug, că acum suntem aliaţii monseniorului rege al Franţei, deoa- rece vom răzbuna moartea cumnatei sale, şi că am fi nevrednici de această cinste, o cinste nepreţuită pentru nişte simpli aventurieri ca noi, dacă nu am înceta, deocamdată cel puţin, să aducem la sapă de lemn poporul rega- lului nostru aliat.

— Bine şi adânc gândit, răspunse Duguesclin. Dar propuneţi-mi un mij- loc de a avea bani.

— Nu e treaba noastră să avem bani, spuse Hugues de

Caverley, treaba noastră e să primim.

— Nu am nimic de răspuns la asta, zise Duguesclin, şi niciun doctor nu ar fi mai bun logician ca dumneata, sir Hugues. Dar să vedem, ce cereţi?

Şefii se uitară unul la altul şi părură să se înţeleagă din ochi, apoi fiecare îi lăsă fără îndoială lui Caverley grija interesului general, căci acesta urmă:

— Vom fi înţelegători, senior conetabil, pe cuvântul meu de căpitan!…

La această făgăduială şi la acest jurământ, Duguesclin simţi cum îl trece un fior.

— Aştept, zise el, vorbeşte.

— Ei bine! reluă Caverley, monseniorul Carol al V-lea să ne plătească numai un scud de aur pe cap de om până când ajungem în ţara duşmană. Nu e mult, desigur, însă ţinem seama de faptul că avem cinstea să fim aliaţii săi, şi vom fi modeşti din consideraţie pentru acest vrednic prinţ. Avem cam vreo cincizeci de mii de soldaţi.

— Aproape, zise Duguesclin.

— Cu câţiva mai mulţi, cu câţiva mai puţini.

— Cu câţiva mai puţini, mi se pare.

— N-are importanţă! zise Caverley. Ne angajăm să facem cu câţi avem ceea ce alţii ar face cu cincizeci de mii. Este întocmai ca şi când i-am avea.

— Atunci, asta face cincizeci de mii de scuzi de aur, spuse Bertrand.

— Da, pentru soldaţi, adăugă Caverley.

— Ce vrei să spui? întrebă Duguesclin.

— Mai rămân ofiţerii.

— Aşa e, zise conetabilul, uitasem de ofiţeri. Ei bine, cât le veţi da ofi- ţerilor?

— Mă gândesc, se grăbi să răspundă Cavalerul Verde, temându-se ca nu cumva Caverley să facă o preţuire mai mică, mă gândesc că vitejii aceştia, care sunt în cea mai mare parte oameni pricepuţi şi prevăzători, valorează pe puţin cinci scuzi de aur pe cap de om. Gândiţi-vă că aproape toţi au paji, scutieri şi rândaşi, în afară de trei cai.

— La naiba! zise Bertrand, iată nişte ofiţeri mai bine slujiţi decât cei ai regelui, stăpânul meu.

— Noi ţinem la aşa ceva, răspunse Caverley.

— Şi ziceţi cinci scuzi de aur pe cap de om.

— Este preţul cel mai mic ce se poate cere pentru ei, după părerea mea. Eu era să cer şase, însă deoarece Cavalerul Verde a făcut un preţ, nu-l voi dezminţi şi am să zic şi eu ca el.

Bertrand se uită la ei şi crezu că se află din nou la tocmeală cu cămătarii la care stăpânul său îl trimitea uneori să mijlocească mici împrumuturi.

„Ticăloşi blestemaţi, gândi el schiţând cel mai graţios zâmbet, cum v-aş mai spânzura pe toţi dacă aş fi cel mai tare!”.

După care li se adresă cu voce tare:

— Domnilor, am cugetat, după cum aţi văzut, la cererea dumneavoastră, fapt care m-a făcut să întârzii o clipă cu răspunsul, iar preţul de cinci scuzi de aur pentru fiecare ofiţer nu mi se pare prea umflat.

— Ah! ah! făcu Cavalerul Verde, uimit de uşurinţa cu care Duguesclin se învoise.

— Şi câţi ofiţeri aveţi? întrebă seniorul Bertrand.

Caverley ridică nasul în vânt, apoi îşi privi prietenii şi cu toţi îşi vorbiră iarăşi din ochi.

— Eu, am o mie, zise Caverley.

Dublase cifra.

— Eu opt sute, zise Cavalerul Verde.

Dubla şi el ca şi colegul lui.

— Eu, o mie, zise Claude Jefuitorul.

Acesta întreise numărul.

Ceilalţi imitară şi ei această mărinimoasă pildă, astfel că numărul ofi- ţerilor ajunse la patru mii.

— Asta înseamnă un ofiţer la unsprezece soldaţi, zise Duguesclin cu ad- miraţie. Ei drace! ţi-e mai mare dragul să ai o aşa armată, care cred că are şi o disciplină de fier.

— Da, răspunse cu modestie Caverley, adevărul este că e destul de bine condusă.

— Asta face deci douăzeci de mii de scuzi, spuse Bertrand.

— De aur, ţinu să adauge Cavalerul Verde.

— La naiba! urmă conetabilul, douăzeci de mii de scuzi de aur ziceam şi eu; care, adăugaţi celor cincizeci de mii acordaţi mai înainte, fac tocmai şaptezeci de mii.

— Chiar atâta face socoteala, fără câţiva gologani, zise

Cavalerul Verde, care admira uşurinţa cu care aduna conetabilul.

— Însă… reluă Caverley.

Bertrand nu-i lăsă vreme să-şi termine vorba.

— Însă, zise el, înţeleg, îi uităm pe şefi.

Caverley făcu nişte ochi mari. Nu numai că Bertrand ţinea seama de obiecţiile sale, dar i-o lua chiar înainte.

— Aţi uitat singuri de voi, urmă el. Nobilă dezinteresare! Dar eu nu pu- team să vă uit, domnilor. Aşadar să numărăm. Sunteţi zece şefi, nu-i aşa?

Aventurierii numărară după Duguesclin. Ar fi voit ei să găsească două- zeci, dar n-aveau cum.

— Zece şefi, repetară ei.

Caverley, Cavalerul Verde şi Claude Jefuitorul continuară să privească în tavan.

— Ceea ce face, reluă conetabilul, câte trei mii de scuzi de aur pentru fiecare şef, treizeci de mii de scuzi de aur, nu-i aşa?

La aceste cuvinte, înmărmuriţi, sufocaţi, tulburaţi de atâta dărnicie, şefii se ridicară şi, încântaţi atât de suma enormă la care erau preţuiţi cât şi de preţuirea adusă meritului lor, care îi făcea de trei mii de ori mai capabili decât soldaţii lor, îşi ridicară spadele uriaşe, îşi zvârliră căştile în aer şi mai mult urlară decât strigară:

— Ura! ura! Bucurie şi fericire bunului conetabil.

„Ah! banditţilor! murmură acesta plecând ochii cu făţărnicie, ca şi când uralele aventurierilor i-ar fi mers la inimă, cu ajutorul Domnului şi al Sfintei Fecioare de pe Muntele Carmel, am să vă duc într-un loc de unde niciunul nu se va mai întoarce”.

Apoi cu glas tare spuse:

— Cu totul, o sută de mii de scuzi de aur, cu ajutorul cărora toate socote- lile noastre vor fi limpezite.

— Ura! ura! repetară aventurierii în culmea entuziasmului.

— Acum, domnilor, spuse Duguesclin, aveţi cuvântul meu de cavaler că suma vă va fi numărată înainte de a intra în campanie. Numai că, înţelegeţi, nu o veţi avea numaidecât; eu nu duc cu mine vistieria regală.

— E drept, ziseră şefii prea veseli încă pentru a mai fi şi prea pretenţioşi.

— Aşadar, ne-am înţeles, îi acordaţi un credit regelui Franţei

pe cuvântul conetabilului său şi, urmă el, ridicând capul cu înfăţişarea lui măreaţă care îi făcea să tremure şi pe cei mai viteji, cuvântul acesta e destul de temeinic. Dar ca nişte soldaţi cinstiţi, noi vom pleca şi dacă, înainte de a intra în Spa- nia, banii nu au sosit, atunci, domnilor, veţi avea două garanţii: libertatea pe care v-o redau, şi un prizonier care valorează cu prisosinţă o sută de mii de scuzi de aur.

— Cine? întrebă Caverley.

— Ei drăcie, eu, răspunse Duguesclin, aşa sărac cum sunt. Căci, chiar dacă femeile din ţinutul meu ar trebui să toarcă zi şi noapte ca să-mi facă rost de o sută de mii de scuzi pentru răscumpărare, vă făgăduiesc că răs- cumpărarea va fi plătită.

— S-a făcut, răspunseră într-un singur glas aventurierii, şi toţi atinseră mâna conetabilului în semn de învoială.

— Când plecăm? întrebă Cavalerul Verde.

— Numaidecât dacă vreţi, domnilor.

— Numaidecât, repetă Hugues. La urma urmelor, domnilor, pentru că nu mai avem ce jupui pe-aici, prefer să plecăm cât mai repede în altă parte.

Fiecare alergă îndată la postul său şi îşi înălţă steagul deasupra cortului. Tobele începură să bată, o mare mişcare se făcu prin tabără şi se văzură nă- vălind din nou spre corturile principale aceiaşi soldaţi care alergaseră la sosirea lui Duguesclin, apoi, asemenea valurilor refluxului, se înapoiară în larg.

Două ore mai târziu corturile erau desfăcute şi animalele de povară se în- convoiau sub greutate, caii nechezau, iar lăncile se grupau sub razele soarelui care făceau să ţâşnească scântei din ele.

Între timp, se vedeau alergând pe cele două maluri ale râului ţăranii ţinuţi atâta vreme în sclavie şi care, puşi cam târziu în libertate, aduceau din nou la colibele lor pustii nevestele şi mobilele puţin cam dărăpănate.

Către amiază, armata porni la drum, coborând de-a lungul râului şi for- mând două coloane, fiecare pe câte un mal. Ai fi crezut că este o migraţie de barbari care mergeau să aducă la îndeplinire una din sarcinile groaznice sortite de Dumnezeu, urmând paşii uneia din urgiile Domnului, care se numea Alaric, Genseric sau Attila.

Şi cu toate astea, cel pe urma paşilor căruia mergeau ei era bunul cone- tabil Bertrand Duguesclin care, înapoia stindarului său, gânditor, cu capul plecat între umerii lui laţi, zicea călărind pe calu-i vânjos:

„Lucrurile merg bine, numai să ţină tot aşa. Dar banii de unde-i voi lua, şi dacă nu-i am, cum va aduna regele o armată atât de puternică spre a opri înapoierea acestor tâlhari care vor coborî Pirineii mai înfometaţi ca ori- când.”

Cufundat în aceste gânduri triste, bunul cavaler mergea mai departe, întorcându-se din când în când spre a vedea rostogolindu-se în jurul lui valurile pestriţe şi zgomotoase ale acelei mulţimi, iar creierul său ager lucra el singur mai mult decât cei cincizeci de mii de creieri ai aventurierilor.

Şi Dumnezeu ştie totuşi ce visa fiecare, crezându-se deja singurul stăpân şi senior al Indiei, vise cu atât mai exagerate cu cât regiunea era încă aproape necunoscută.

Deodată, în momentul când soarele se strecura pe sub ultima fâşie de nori arămii de la orizont, şefii, care mergeau înapoia bunului cavaler şi începură să se mire de tăcerea lui, îl văzură ridicând capul, scuturând din umeri ca un învingător şi îl auziră strigând către paji:

— Hei Jacelard! Hei Berniquet! O cupă de vin şi aveţi grijă să fie din cel mai straşnic pe care-l aveţi prin căruţe.

Apoi murmură în vizieră:

„Pe Sfânta Ana din Auray! cred că pot face rost de cei o sută de mii de scuzi, şi asta fără să-i aduc nicio neplăcere bunului rege Carol.”

Apoi, se întoarse către şefii aventurierilor, care erau şi ei destul de neli- niştiţi văzându-l încă de pe la amiază pe conetabil atât de îngrijorat.

— La naiba! domnilor, zise el cu glasu-i răsunător, ce-ar fi să bem o în- ghiţitură?

Era o chemare la care aventurierii nici nu se gândeau să lipsească; astfel că alergară îndată şi goli fiecare o cană de vin de Châlon în sănătatea regelui Franţei.

XXI

UNDE SE VA VEDEA UN PAPĂ PLĂTINDU-ŞI CHELTUIELILE DE EXCOMUNICARE

Armata mărşăluia mereu.

Dacă orice drum duce la Roma, cu atât mai mult drumul spre Avignon duce în Spania.

Aventurierii urmau deci cu încredere drumul spre Avignon.

Acolo îşi avea curtea papa Urban al V-lea care, la început călugăr bene- dictin, apoi abate la Saint-Germain din Auxerre şi stareţ la Saint-Victor din Marsilia, fusese ales papă cu condiţia să nu tulbure cu nimic fericirea pă-mântească a cardinalilor şi prinţilor bisericii, condiţie pe care se grăbise s-o respecte îndată după alegerea sa, în toată blânda ei asprime, datorită căreia socotea să capete dreptul de a muri cât mai târziu cu putinţă, ca un sfânt, lucru care i-a reuşit.

Ne reamintim că urmaşul sfântului Petru, fiind mişcat de plângerile regelui Franţei împotriva Marilor companii, excomunicase aceste Mari companii, capodoperă de politică, a cărei latură neplăcută îi fusese arătată lui Duguesclin de către regele Carol al V-lea, atât de priceput în a prevedea viitorul. Întrevederea dintre prinţ şi conetabil lăsase în cugetul acestuia din urmă o vie dorinţă de a îndrepta lucrurile.

Or, acea idee inspirată care îi venise lui Bertrand pe drumul cel mare de la Châlon la Lyon, cam pe la asfinţitul soarelui, despre a cărui frumuseţe n-am spus decât un singur cuvânt,

fiind preocupaţi noi înşine de tăcerea posomorâtă a bunului conetabil, ideea aceea era să meargă cu cei cincizeci de mii de aventurieri ai săi, mai mulţi sau mai puţini, cum spusese Caverley, la papa Urban al V-lea să-i facă o vizită.

Aceasta se potrivea cu atât mai bine cu cât, pe măsură ce aventurierii se apropiau de Statele acestui pontif – căruia, oricât de nevătămătoare ar fi fost excomunicarea, îi purtau totuşi o mare pică – simţeau cum se redeşteaptă în ei instincte războinice şi sălbatice.

Într-adevăr, trecuse cam multă vreme de când se făcuseră oameni de treabă.

Când ajunseră la vreo două leghe de oraş, Bertrand porunci o haltă, adună şefii şi le dădu ordin să-şi împrăştie trupa pe un front larg în aşa fel încât să împrejmuiască oraşul, formând un arc uriaş a cărui coardă să fie fluviul.

Apoi, încălecând împreună cu o duzină de ostaşi şi cavaleri francezi ce formau suita, se înfăţişă la poarta dinspre Vaucluse, cerând să vorbească suveranului pontif.

Urban, văzând această mulţime de tâlhari revărsându-se ca un potop, îşi adunase armata, compusă din două sau trei mii de oameni şi, cunoscând întreaga valoare a armei sale principale, se pregătea să dea o lovitură zdrobitoare cu cheile sfântului Petru în capul aventurierilor.

Dar, trebuie s-o spunem, el tot mai nădăjduia că tâlharii, îngrijoraţi de excomunicarea lor, veneau să-i ceară iertare şi să-i propună răscumpărarea păcatelor printr-o nouă cruciadă, bizuindu-se pe numărul şi pe forţa lor spre a scoate şi mai mult în evidenţă umilinţa supunerii.

Îl văzu pe conetabil alergând cu o grabă care îl surprinse mult. Chiar în acel moment el cina pe terasa umbrită în întregime de portocali şi leandri, în tovărăşia fratelui său, canonicul Angelo Grinvald, numit de el la episcopatul din Avignon, unul din principalele sedii ale creştinătăţii.

— Dumneata, senior Bertrand Duguesclin! exclamă papa. Dumneata comanzi armata care ne soseşte pe neaşteptate, fără să ştim de unde vine şi pentru ce vine?

— Vai! preasfinte părinte, vai! eu o comand, zise conetabilul îngenunchind.

— Atunci pot să răsuflu uşurat, spuse papa.

— Oh! oh! şi eu la fel, adăugă Angelo umflându-şi pieptul cu un adânc şi voios oftat.

— Răsuflaţi, prea sfinte părinte? întrebă Bertrand. Şi scoase la rându-i un oftat trist şi apăsător ca şi când s-ar fi molipsit de la oftatul pontifical.

— Şi pentru ce răsuflaţi? urmă el.

— Răsuflu pentru că le cunosc intenţiile.

— Nu cred, zise Bertrand.

— Cu un şef ca dumneata, conetabile, cu un om care respectă biserica…

— Da, preasfinte părinte, da, respect biserica, spuse conetabilul.

— Atunci, fiule, fii binevenit. Dar ce vrea de la mine armata aceea?

— Înainte de toate, zise Bertrand, ocolind întrebarea şi întârziind explicaţia cât mai mult cu putinţă, înainte de toate, Sanctitatea Voastră va afla cu plăcere, nici nu mă îndoiesc, că este vorba de un război greu împotriva necredincioşilor.

Urban al V-lea aruncă fratelui său o privire care voia să spună:

„Vezi că nu m-am înşelat!”

Apoi, mulţumit de această nouă dovadă de infailibilitate pe care şi-o dăduse singur, se întoarse spre conetabil.

— Împotriva necredincioşilor, fiule? spuse el cu glas mieros.

— Da, preasfinte.

— Şi împotriva cărora anume, fiule?

— Împotriva maurilor din Spania.

— E o idee salvatoare, conetabile, şi vrednică de un erou creştin, căci presupun că dumneata ai avut-o.

— Eu şi bunul rege Carol al V-lea, preasfinte părinte, răspunse Bertrand.

— Veţi împărţi gloria, iar Dumnezeu va şti să dea partea cuvenită capului care a conceput-o şi braţului care a adus-o la îndeplinire. Aşadar ţinta voastră…

— Ţinta noastră – şi să ne ajute Dumnezeu s-o atingem! — ţinta noastră este să-i nimicim, preasfinte, şi să închinăm cea mai mare parte din prăzile luate de la ei spre slava religiei catolice.

— Fiule, îmbrăţişează-mă, zise Urban al V-lea, mişcat până în

suflet şi pătruns de admiraţie pentru viteaza spadă care se punea astfel în slujba bisericii.

Bertrand renunţă la o cinste aşa de mare şi se mulţumi să-i sărute mâna Sanctităţii Sale.

— Însă, urmă conetabilul după o pauză de o clipă, preasfinte părinte, precum bine ştiţi, soldaţii pe care-i comand şi care merg într-un pelerinaj atât de eroic, soldaţii sunt aceiaşi pe care Sanctitatea Voastră a crezut că trebuie să-i excomunice cu puţină vreme în urmă.

— Aveam dreptate pe vremea aceea, fiule, şi mi se pare că şi dumneata ai fost atunci de părerea mea.

— Sanctitatea Voastră are totdeauna dreptate, zise Bertrand, făcându-se că nu bagă de seamă aluzia. Dar în sfârşit, sunt excomunicaţi, şi nu vă voi ascunde, preasfinte, că acest lucru are un efect nedorit asupra unor oameni care merg să lupte pentru religia creştină.

— Fiule, spuse Urban golindu-şi alene paharul plin cu un Monte-Pulciano auriu care îi plăcea mai mult decât toate vinurile şi mai presus chiar decât cele ce cresc pe coastele frumosului fluviu ale cărui ape scaldă zidurile capitalei sale. Fiule, biserica, aşa cum o doresc eu, nu este, după cum bine ştii, nici aspră şi nici neînduplecată; orice păcat poate fi iertat, mai cu seamă când păcătosul se căieşte cu sinceritate, şi dacă dumneata, unul din stâlpii credinţei, pui chezăşie pentru întoarcerea lor la adevărata credinţă.

— O! cu siguranţă că da, preasfinte.

— Atunci voi revoca anatema şi voi consimţi să las să apese asupră-le numai o parte din greutatea mâniei mele. Plină de bunăvoinţă, după cum vezi, fiule, continuă papa zâmbind.

Bertrand îşi muşcă buzele gândindu-se cum se afunda Sanctitatea Sa din ce în ce mai mult în greşeală.

Urban continuă cu un glas plin de blândeţe ce nu era lipsit de acea hotărâre pe care o arată cel ce iartă, însă care, deşi iartă, cunoaşte gravitatea greşelii pe care vrea s-o uite.

— Mă înţelegi, fiule, oamenii aceştia au adunat bogăţii nelegiuite şi, după cum spune Ecleziastul: *Omne malum în pravo fenore.*

— Nu cunosc ebraica, preasfinte, răspunse cu umilinţă Bertrand.

— Dar nu-ţi vorbeam decât în simpla limbă latină, fiule, răspunse zâmbind Urban al V-lea. Dar uitasem că războinicii nu sunt benedictini. Iată dar traducerea cuvintelor ce ţi le-am spus şi care, după cum vei vedea, se potrivesc de minune cazului de faţă: „Toată nenorocirea e cuprinsă într-o avere rău dobândită”.

— Ce frumos sună! zise Duguesclin, zâmbindu-şi în barba deasă de renghiul care avea poate să-l joace acest proverb Sanctităţii Sale.

— Aşadar, urmă Urban, am hotărât, şi asta din consideraţie pentru dumneata, fiule, numai pentru dumneata, ţi-o jur, ca aceşti necredincioşi, căci sunt nişte necredincioşi, te rog să mă crezi, cu toate că se căiesc, ca aceşti necredincioşi, zic, să plătească o zeciuială din bunurile lor şi, în schimbul acestei despăgubiri, li se va ridica excomunicarea. Acum, după cum vezi, cu toate că asta o fac de la mine, fără ca dumneata să fi stăruit cu ceva, atrage-le atenţia, fiule, ce mare favoare le fac.

— E o mare favoare, într-adevăr, răspunse Bertrand îngenuncheat, şi mă îndoiesc că îi vor recunoaşte adevăratul merit.

— Nu-i aşa? reluă Urban. Atunci, fiule, la ce sumă vom fixa zeciuială despăgubirii?

Şi Urban se întoarse – ca pentru a-i cere părerea asupra acestei delicate şi grave chestiuni – spre fratele său, care învăţa încetul cu încetul meseria de viitor papă.

— Preasfinte părinte, răspunse Angelo, răsturnându-se în jilţ şi clătinând din cap, o să trebuiască mult aur pământesc pentru a alina durerea blestemului vostru duhovnicesc.

— Negreşit, negreşit, reluă Urban, însă noi suntem îngăduitori şi, trebuie s-o spun, totul ne îmbie spre îndurare. Cerul e aşa de frumos în acest ţinut al Avignon-ului, aerul e aşa de curat atunci când mistralul vrea să ne lase să uităm că sălăşluieşte în peşterile de pe muntele Ventoux, încât toate aceste binefaceri ale Domnului propovăduiesc oamenilor îndurarea şi înfrăţirea. Da, adăugă papa, întinzând o cupă de aur spre un paj tânăr îmbrăcat în alb, care i-o umplu îndată, da, cu siguranţă că oamenii sunt fraţi.

— Daţi-mi voie, preasfinte părinte, spuse atunci Bertrand, am uitat să spun Sanctităţii Voastre în ce calitate venisem aici. Am venit în calitate de ambasador din partea acelor viteji despre

care este vorba.

— Şi ca atare, ne ceri indulgenţa, nu-i aşa?

— Mai întâi da, preasfinte, indulgenţa voastră este totdeauna un lucru minunat pentru noi, bieţi ostaşi, care putem fi ucişi dintr-o clipă în alta.

— O! indulgenţa o aveţi, fiule. Voiam să vorbim despre îndurarea noastră sau despre iertarea noastră, dacă vă place mai mult aşa.

— Ne bizuim şi pe ea, preasfinte.

— Da. Însă ştii în ce condiţii o putem acorda.

— Vai! reluă Duguesclin, condiţii inacceptabile, suverane pontif. Căci Sanctitatea Voastră uită ce va face armata în Spania.

— Ce va face în Spania?...

— Da, preasfinte, mi se pare că v-am anunţat că merge să lupte pentru biserica creştină.

— Ce vrei să spui?

— Vreau să spun că plecând în această misiune sfântă, are dreptul nu numai la iertarea şi indulgenţa Sanctităţii Voastre, ci chiar la ajutorul său.

— Ajutorul meu! senior Bertrand, răspunse Urban, care începea să fie cuprins de oarecare îngrijorare. Ce înţelegi prin vorbele astea, fiule?

— Înţeleg, preasfinte, că vistieria papală e darnică, e bogată, că răspândirea credinţei o slujeşte mult, şi că poate plăti pentru interesul său.

— Ce tot spui acolo, senior Bertrand? întrerupse Urban, ridicându-se din jilţ, cu o mânie pe care şi-o ascundea cu greu.

— Văd că Sanctitatea Sa m-a înţeles destul de bine, răspunse conetabilul ridicându-se şi ştergându-şi genunchii.

— Nu, strigă papa care, dimpotrivă, ţinea să nu înţeleagă. Nu, lămureşte-ne.

— Iată, preasfinte: faimoşii soldaţi, puţin cam necredincioşi, e adevărat, dar foarte pocăiţi, pe care îi vedeţi de-aici, numeroşi ca frunza pădurilor şi ca nisipul mării – comparaţia e scoasă din cărţile sfinte, mi se pare – faimoşii soldaţi pe care îi vedeţi de-aici, zic, sub ordinele seniorului Hugues de Caverley, ale Cavalerului Verde, ale lui Claude Jefuitorul, ale lui Begue de Vilaine, ale lui Olivier de Mauny şi ale altor valoroşi cavaleri,

aşteaptă din partea Sanctităţii Voastre o subvenţie pentru a intra în campanie. Regele Franţei a făgăduit o sută de mii de scuzi de aur. Este un prinţ preacreştin, care merită cu siguranţă să fie trecut în rândul sfinţilor, nici mai mult nici mai puţin decât un papă. Or, Sanctitatea Voastră, care este cheia de boltă a creştinătăţii, va putea foarte bine să dea două sute de mii de scuzi, de pildă.

Urban făcu un nou salt în jilţul lui. Dar această elasticitate a muşchilor sfântului părinte, elasticitate care nu putea veni decât de la o supraexcitare nervoasă, nu-l descumpăni pe Bertrand, care rămase în aceeaşi atitudine respectuoasă, dar hotărâtă.

— Domnule, spuse Sanctitatea Sa, văd că te poţi strica dacă stai în preajma tâlharilor, şi unii oameni pe care nu-i voi numi şi care s-au bucurat până acum de favorurile sfântului Scaun, ar fi fost mai bine plătiţi, după meritul lor, aşa cum se pare, dacă ar fi fost trataţi cu asprimea cuvenită.

Aceste cuvinte groaznice, de la care papa aştepta un mare efect, îl lasă pe conetabil nepăsător, spre marea uimire a lui Urban al V-lea.

— Am şase mii de soldaţi, urmă sfântul părinte.

Bertrand băgă de seamă în sinea lui că Urban al V-lea minţea exact cu jumătate, cum făcuseră Hugues de Caverley şi Cavalerul Verde, ceea ce-i păru, cu toată gravitatea situaţiei, puţin cam primejdios pentru un papă.

— Am şase mii de soldaţi în Avignon şi treizeci de mii de locuitori în stare să poarte arme.

De astă dată, Urban nu minţea decât cu o treime.

— În stare să poarte arme, oraşul e fortificat şi apoi chiar dacă nu ar exista nici metereze, nici şanţuri, nici suliţe, am coroana sfântului Petru pe frunte şi voi opri singur, cu ajutorul lui Dumnezeu, nişte barbari mai puţin curajoşi decât erau soldaţii lui Attila pe care papa Leon i-a oprit în faţa Romei.

— Ei! preasfinte, mai chibzuiţi. Armele spirituale şi pământeşti nu prea le reuşesc papilor împotriva regilor Franţei, care sunt fiii mai vârstnici ai bisericii. Martor e înaintaşul vostru Bonifaciu al VIII-lea care a primit – să mă ferească Dumnezeu să scuz o asemenea îndrăzneală! — care a primit, zic, o palmă de la Colona şi care a murit în închisoare după ce-şi rosese pumnii. Vedeţi bine la ce v-a slujit excomunicarea, pentru că cei pe care

i-aţi excomunicat, în loc să fugă şi să se împrăştie, dimpotrivă s-au unit spre a veni să vă ceară iertare cu arma în mână. Cât despre armele pământeşti, sunt destul de puţini cei şase mii de soldaţi şi cei douăzeci de mii de târgoveţi neîndemânatici; cu totul douăzeci şi şase de mii de oameni – şi asta numai dacă socotim fiecare târgoveţ un om –, împotriva a cincizeci de mii de războinici încercaţi, care nu se tem nici de Dumnezeu, nici de diavol, şi care sunt mult mai obişnuiţi cu papii decât erau soldaţii lui Attila, care vedeau pentru prima oară un papă. Asupra acestui din urmă punct mai cu seamă, o rog pe Sanctitatea Voastră să cugete înainte de a se înfăţişa aventurierilor.

— Ar îndrăzni! strigă Urban cu privirea scânteind de mânie.

— Sfinte părinte, nu ştiu nici dacă ar îndrăzni, nici ce ar îndrăzni. Dar sunt nişte voinici foarte cutezători.

— Unsul Domnului! nenorociţii!… nişte creştini!…

— Daţi-mi voie, preasfinte. Nu sunt creştini, sunt nişte excomunicaţi… Ce vreţi să cruţe oamenii aceştia?… A! dacă n-ar fi excomunicaţi, ar fi altceva: ar putea să se teamă de excomunicare, dar acum nu se mai tem de nimic.

Cu cât argumentul era mai puternic, cu atât creştea mânia papei; el se ridică deodată şi se îndreptă spre Bertrand.

— Dumneata care îmi dai sfatul acesta ciudat, te crezi oare în deplină siguranţă aici?

— Eu, spuse Bertrand cu un calm care l-ar fi descumpănit chiar şi pe sfântul Petru însuşi, mă aflu în mai multă siguranţă aici chiar decât Sanctitatea Voastră; căci admiţând – ceea ce nici nu mă gândesc – că mi s-ar întâmpla vreo nenorocire, pot răspunde dinainte că nu ar mai rămâne piatră peste piatră din bunul oraş Avignon, nici din măreţul palat pe care aţi pus să-l clădească, oricât de solid ar fi. O! Straşnic se mai pricep să dărâme ticăloşii aceştia, care fac praf o fortăreaţă într-un timp tot atât de scurt cât i-ar trebui unei armate regulate spre a nărui o cetate prost întărită. Apoi nu se vor mărgini aici: după ce vor fi trecut de la oraş la castel, vor trece de la castel la garnizoană şi de la garnizoană la târgoveţi, şi nu ar mai rămâne os întreg din cei treizeci de mii de oameni ai voştri, ceea ce ar însemna tot atâtea suflete pierdute din vina Sanctităţii Voastre. Astfel că, ştiind cât de prevăzătoare e Sanctitatea Voastră, mă

aflu mai în siguranţă aici decât în tabăra mea.

— Ei bine! izbucni papa furios şi rozând frâul pe care i-l punea conetabilul: Ei bine! nu-mi schimb părerea, voi aştepta.

— Într-adevăr, preasfinte, zise Bertrand, vă jur pe cuvântul meu de gentilom că nu recunosc înţelepciunea Sanctităţii Voastre în acest refuz. Eram convins – dar după câte văd m-am înşelat – eram convins că Sanctitatea Voastră va ieşi în întâmpinarea sacrificiului pe care-l porunceşte credinţa şi că, urmând pilda dată de bunul rege Carol al V-lea, sfântul Scaun apostolic va oferi cei două sute de mii de scuzi. Vă rog să mă credeţi, preasfinte părinte, adăugă conetabilul luând o înfăţişare foarte necăjită, că e foarte dureros pentru un bun creştin ca mine să-l vadă pe primul prinţ al Bisericii refuzând ajutorul său unei cucernice acţiuni ca aceea spre care am pornit noi. Niciodată vrednicii şefi ai acestor trupe nu vor voi să creadă aşa ceva.

Şi salutându-l cu mai multă smerenie ca oricând pe Urban al V-lea, care rămăsese uluit de întâmplarea neaşteptată căreia trebuia să-i facă faţă, conetabilul ieşi de-a-ndărătelea de pe terasă, coborî scara şi, găsindu-şi la poarta palatului suita, care începuse să se cam îngrijoreze de soarta lui, porni din nou spre tabără.

XXII

CUM A VENIT MONSENIORUL EMISAR AL PAPEI ÎN TABĂRA AVENTURIERILOR ŞI CUM A FOST PRIMIT

La înapoierea în tabără, Duguesclin îşi dădu seama, după ce văzuse starea de spirit în care se afla papa Urban, că avea să întâmpine mari greutăţi în îndeplinirea frumosului plan pe care îl concepuse şi care era sortit să atingă trei mari rezultate: să-i plătească pe aventurieri, să facă faţă cheltuielilor de război şi să-l ajute pe rege să termine palatul Saint-Paul.

Biserica era încăpăţânată, Carol al V-lea era scrupulos. Nu trebuia să se certe cu stăpânul lui sub motiv că-l serveşte; nu trebuia, la începutul unei campanii, să dea frâu liber superstiţioşilor care, de la primele înfrângeri ce le-ar suferi, nu ar fi pierdut prilejul să pună aceste înfrângeri pe seama lipsei de credinţă a generalului şi a rugăciunilor răzbunătoare ale suveranului pontif.

Dar Duguesclin era breton, adică mai încăpăţânat el singur decât toţi papii prezenţi şi viitori. Ca să-şi îndreptăţească încăpăţânarea, punea în faţă nevoia, acea zeiţă neînduplecată pe care antichitatea a înfăţişat-o cu o bucată de fier în mână.

Se hotărî deci să-şi urmărească ţinta, chiar dacă mai târziu avea să se călăuzească după împrejurări şi să continue sau să se oprească după felul în care se vor desfăşura evenimentele.

Drept urmare, îşi înarmă oamenii, pregăti căruţele, porunci ca bretonii lui – sosiţi cu două zile mai înainte, sub conducerea lui Olivier de Mauny şi a lui Begue de Vilaine –, să se îndrepte spre Villeneuve, pentru ca din înaltul terasei pe care n-o părăsise nicio clipă, sfântul părinte să vadă marele cordon albăstrui desfăşurându-se ca un şarpe de azur, pe care soarele în asfinţit

arunca pe diferitele părţi ale spiralelor lui o strălucire mai scânteietoare decât a aurului şi mai sinistră decât fulgerele blestemului papal.

Urban al V-lea era aproape în aceeaşi măsură un bun general şi un excelent călugăr. Nu avea nevoie să-l cheme pe căpitanul său general pentru a înţelege că acel şarpe nu avea decât un pas de făcut spre a închide Avignonul în încolăcirea lui.

— O! o! spuse el emisarului său, urmărind cu privirea îngrijorată această manevră, se fac din ce în ce mai obraznici după cât se pare.

Şi, voind să vadă dacă Marile companii şi şefii acestor Mari companii erau atât de mânioşi după cum spusese Duguesclin, papa Urban al V-lea, fără alt plan decât acela de a se asigura de starea lor de spirit, îşi trimise emisarul la generalul comandant.

Emisarul nu fusese de faţă la convorbirea ce avusese loc între el şi Duguesclin. Nu cunoştea deci că Duguesclin ceruse altceva decât o îmblânzire a excomunicării îndreptate asupra Marilor companii, iar această necunoaştere îi dădea convingerea că avea să scape doar cu câteva indulgenţe şi câteva binecuvântări.

Plecă deci călare pe un catâr, însoţit de un paracliser gălbejit, ajutorul său.

După cum am spus, emisarul nu era informat de nimic. Papa socotise de cuviinţă că a comunica temerile sale unui ambasador, însemna să ştirbească încrederea pe care acesta trebuia s-o aibă în puterea stăpânului. Astfel că emisarul fu văzut înaintând voios şi mândru între oraş şi tabără, bucurându-se dinainte de plecăciunile şi închinăciunile care aveau să-l întâmpine la intrare.

Însă Duguesclin, ca un diplomat iscusit ce era, îi instalase la paza taberei pe englezi, oameni puţin zeloşi faţă de interesele papei, cu care, de mai bine de o sută de ani, se aflau în discordie; afară de aceasta el avusese grijă să stea de vorbă cu ei spre a-i înrâuri în sensul vederilor sale.

— Fiţi cu ochii-n patru, camarazi, le spuse el la înapoierea în tabără. S-ar putea ca Sanctitatea Sa să ne trimită câteva companii de ostaşi de-ai lui. Am avut o mică răfuială cu Sanctitatea Sa din pricina unor amabilităţi pe care, după părerea mea, ni le datora în schimbul faimoasei excomunicări pe care a aruncat-o asupra noastră. Zic asupra noastră, căci de

vreme ce aţi devenit soldaţii mei, mă consider şi eu excomunicat şi făgăduit iadului, în aceeaşi măsură ca şi voi. Or, Sanctitatea Sa, e revoltător, pe cuvântul meu de conetabil! Sanctitatea Sa ne refuză aceste amabilităţi…

Ascultând cuvântarea, englezii începură să mârâie ca nişte dulăi cărora stăpânul încearcă să le zgândărească mânia.

— Bine! bine! ziseră ei, numai să se atingă papa de noi şi va vedea atunci că are de-a face cu nişte adevăraţi excomunicaţi!

La acest răspuns, Duguesclin îi socoti îndeajuns de instruiţi, şi trecu în tabăra francezilor.

— Prieteni, spusese el, s-ar putea întâmpla să vedeţi venind vreun trimis al papei. Suveranul pontif – puteţi crede aşa ceva? — suveranul pontif, căruia i-am dat Avignon-ul şi comitatul, îmi refuză ajutorul pe care i-l ceream pentru bunul nostru rege Carol al V-lea, şi trebuie să vă mărturisesc – deşi s-ar putea să vă faceţi o părere proastă despre mine – că ne-am cam certat puţin. În această ceartă, pe care poate că n-am făcut bine s-o stârnesc – conştiinţa voastră o va judeca – în această ceartă, suveranul pontif a avut stângăcia să-mi spună că dacă armele spirituale nu vor fi de ajuns, se va folosi de armele pământeşti… După cum vedeţi, nici până acum nu mi-a trecut necazul.

Francezii, faţă de care – încă din veacul al paisprezecelea, după cât se pare – soldaţii papei aveau un prost renume, se mulţumiră să răspundă prin hohote de râs la spusele lui Duguesclin.

„Bun! zise conetabilul, aceştia îl vor huidui, şi huiduielile au produs totdeauna un zgomot neplăcut. La bretonii mei acum, cu ei o să cam am de furcă”.

Într-adevăr, bretonii, şi mai cu seamă bretonii de pe vremea aceea, oameni evlavioşi până la habotnicie, se temeau să-l supere cumva pe suveranul pontif.

Astfel că Duguesclin, pentru a-i influenţa de la început în favoarea sa, intră la ei cu o figură răvăşită. Soldaţii îl adorau nu numai ca pe compatriotul lor, dar şi ca părinte al lor, căci nu era niciunul dintre ei care să nu-l fi cunoscut pe conetabil personal prin unele servicii aduse, ba chiar mulţi fuseseră salvaţi de el, fie de la captivitate, fie de la moarte, fie de la sărăcie.

La vederea acelei figuri care arăta, după cum am spus, o înmărmurire adâncă, fiii bătrânei Armorici se strânseră în jurul

eroului lor.

— Vai! copiii mei, începu Duguesclin, mă vedeţi deznădăjduit. Puteţi voi crede că papa nu numai că-şi menţine excomunicarea împotriva Marilor companii, dar o extinde şi asupra celor ce se alătură lor pentru a răzbuna moartea surorii bunului nostru rege Carol? Astfel încât noi, creştini vrednici şi cinstiţi, iată-ne ajunşi nişte păgâni, nişte câini, nişte lupi, pe care oricine poate să-i alunge. Suveranul pontif e nebun, pe sufletul meu!

Bretonii scoaseră un murmur prelung.

— Trebuie să vă mai spun, urmă Bertrand Duguesclin, că este pur şi simplu prost sfătuit. De către cine? Nu ştiu. Dar ceea ce ştiu este că ne ameninţă cu cavalerii săi italieni, iar în momentul de faţă cu ce credeţi că se ocupă? Nici nu bănuiţi. Îi îndoapă cu indulgenţe ca să lupte împotriva noastră.

Bretonii răcniră.

— Şi cu toate astea ce-i ceream sfântului nostru părinte? Dreptul de a primi împărtăşania catolică şi înmormântare creştinească. Cel puţin de-atâta să se bucure nişte oameni care merg să se bată cu păgânii. Acum, copii, iată unde am ajuns. Eu nici n-am mai vrut să stau de vorbă cu el. Nu ştiu care e părerea voastră, însă eu, deşi mă cred tot atât de bun creştin ca oricare, declar că dacă sfântul nostru părinte papa Urban al V-lea vrea să facă pe regele pământesc cu noi, atunci ne vom spune şi noi cuvântul. Nu putem totuşi să ne lăsăm bătuţi de aceşti papistaşi!

Nici nu termină bine vorba că bretonii se agitară cu atâta furie încât Duguesclin fu silit să-i potolească.

Tocmai în momentul acela emisarul papii, ieşind pe poarta dinspre Loulle şi luând-o pe podul Benezet, ajungea la primele îngrădituri ale taberei. Zâmbea fericit.

Englezii alergară la îngrădituri spre a-l vedea, şi încrucişând braţele cu un calm plin de obrăznicie ziseră:

— O! o! Ce vrea de la noi catârul ăsta?

Paracliserul se îngălbeni de mânie auzind insulta, dar cu toate astea spuse pe tonul părintesc folosit de membrii bisericii:

— Acesta este emisarul Sanctităţii Sale.

— O! făcură englezii, unde sunt sacii cu bani? Oare catârul tău are puterea să-i ducă? Arată-ne şi nouă puţin. Să vedem.

— Bani! bani! strigară ceilalţi într-un singur glas.

Emisarul, uluit de această primire la care nu se aştepta nici pe departe, se uită la paracliser care se închina îngrozit.

Îşi continuară mersul printre rândurile de soldaţi care repetau fără oprire:

— Bani! bani!

Niciun şef nu se arăta. Preveniţi mai dinainte de Duguesclin, fiecare se retrăsese în cortul său.

Cei doi ambasadori străbătură prima linie, care, cum am spus, era formată din englezi şi pătrunseră în tabăra francezilor. Aceştia, la vederea emisarului, se repeziră înaintea lui.

Emisarul credea că făceau asta în cinstea lui şi începu să se îngâmfeze, când în locul închinăciunilor pline de smerenie pe care le aştepta, auzi izbucnind din toate părţile hohote de râs.

— Ei! Bună ziua, domnule emisar! strigă un soldat care era la fel de zeflemist în secolul al paisprezecelea ca şi în zilele noastre. Nu cumva Sanctitatea Sa te trimite la noi ca o mostră a cavaleriei sale?

— Oare cu falca acestui catâr al ambasadorului său, zise un altul, socoteşte sfântul părinte să ne treacă prin ascuţişul săbiei?

Şi care mai de care, tot lovind crupa catârului cu joarda, se întreceau în râsete şi în batjocuri cu o înverşunare şi o gălăgie care îi făceau mai mult rău emisarului decât cererile de bani ale englezilor. Aceştia însă nu-l părăsiseră cu totul şi câţiva dintre ei îl urmăriseră strigând cât îi ţineau plămânii:

— *Money! Money!*

Ceea ce, în traducere, voia să spună: Bani! bani!

Emisarul trecu cât putu mai repede de a doua linie.

Apoi veni rândul bretonilor, însă aceştia glumeau şi mai puţin ca ceilalţi. Veniră în întâmpinarea emisarului, cu ochii scânteind şi cu pumnii strânşi, strigând cu glasurile lor puternice:

— Cerem iertarea păcatelor! Cerem iertarea păcatelor!

Şi toate astea în aşa măsură încât după un sfert de oră, înconjurat de diferite strigăte, îi era cu neputinţă emisarului să mai înţeleagă ceva în mijlocul acestui îngrozitor tărăboi, asemănător cu cel al valurilor furioase, al trăsnetului bubuind, al crivăţului şuierător şi al pocnetului pietrelor aruncate de valuri pe coastă.

Paracliserul începu să-şi piardă încrederea în sine şi tremura

vargă. Cât priveşte emisarul, trecuse un timp bunicel de când îi curgea sudoarea de pe frunte, iar dinţii îi clănţăneau.

Aşadar, emisarul înglăbenind din ce în ce mai mult şi începând să găsească neîndestulătoare forţele catârului, pe crupa căruia se azvârliseră destui zeflemişti francezi când trecuse prin dreptul lor, întrebă cu un glas sfios:

— Şefii, domnilor, unde sunt şefii? Care din dumneavoastră ar avea bunătatea să mă conducă la şefi?

Abia atunci Duguesclin, auzind acel glas tânguitor, socoti nimerit să se arate.

Îşi tăie drum prin mulţime cu umerii lui vânjoşi, care făceau să se legene oamenii în jurul lui, aşa cum pieptul bivolului face să se legene ierburile savanelor şi trestiile din mlaştinile Pontine.

— Ah! ah! Dumneavoastră sunteţi, domnule emisar, un trimis al sfântului nostru părinte, slavă Domnului! Câtă cinste pentru nişte excomunicaţi. Înapoi! soldaţi, înapoi! Ah! domnule emisar, binevoiţi să intraţi în cortul meu. Domnilor, strigă el cu un glas foarte puţin supărat, să fie respectat domnul emisar, vă rog. Fără îndoială că ne aduce un răspuns bun din partea Sanctităţii Sale. Domnule emisar, vreţi să-mi daţi mâna spre a vă ajuta să coborâţi de pe catâr? Aşa, bine! Aţi ajuns jos? Foarte bine! acum veniţi.

Într-adevăr, acesta nu se lăsă rugat de două ori şi, apucând mâna vânjoasă pe care i-o întindea cavalerul breton, sări jos şi străbătu mulţimea de soldaţi, formată din amestecul a trei naţiuni, care alergaseră să-l vadă, şi fu însoţit de strâmbături, mişcări din umeri, râsete şi comentarii care făcură să i se zbârlească paracliserului părul din cap, cu toate că nu avea darul cunoaşterii limbilor, însă necredincioşii se pricepeau să înlocuiască vorba prin gesturi deosebit de expresive.

— Ce adunătură! murmura şoarecele de biserică, ce adunătură!

Odată ajuns în cort, Bertrand Duguesclin îi făcu mai multe plecăciuni emisarului şi îi ceru iertare pentru soldaţii săi, în termeni care făcură să-i mai vină inima la loc bietului ambasador.

Atunci emisarul văzându-se oarecum în afara primejdiei şi ocrotit chiar de persoana conetabilului, îşi recapătă întreaga

demnitate şi începu o cuvântare al cărei sens era: papa avea uneori câte o indulgenţă pentru răzvrătiţi, însă bani pentru nimeni.

Celelalte persoane care, după sfatul lui Duguesclin, veniseră încetul cu încetul şi intraseră unii după alţii, auziră acest răspuns şi nu-i ascunseră emisarului că spusele lui îi mulţumeau într-o foarte mică măsură.

— Atunci, domnule emisar, zise Duguesclin, încep să cred că nu vom putea face niciodată nişte oameni de treabă din soldaţii noştri.

— Ei bine! spuse emisarul, ideea afuriseniei veşnice, la care cu un cuvânt a osândit atâtea suflete, a înduioşat-o pe Sanctitatea Sa; s-a gândit mai ales că printre aceste suflete pot să fie unele mai puţin vinovate decât altele, sau care se pocăiesc în mod sincer. Sanctitatea Sa va face deci în favoarea dumneavoastră o minune de îndurare şi de bunătate.

— Ah! ah! făcură şefii, care? Să vedem şi noi un pic minunea.

— Sanctitatea Sa, răspunse emisarul, va acorda această minune pe care o doriţi atât de mult.

— Şi după aceea? zise Bertrand.

— Ei! Dar asta nu-i tot ce doriţi? întrebă emisarul care n-o auzise pe Sanctitatea Sa vorbind despre altceva.

— Ba nu, răspunse Bertrand, ba nu, mai lipseşte mult. Mai e problema banilor.

— Papa nu mi-a vorbit nimic şi nu cunosc deloc această problemă.

— Credeam că englezii v-au şoptit ceva despre asta, urmă conetabilul. I-am auzit strigând: *Money! Money!* ceea ce vrea să zică: bani! bani!

— Sfântul părinte nu are bani. Lăzile sunt goale.

Duguesclin se întoarse spre şefi ca pentru a-i întreba dacă răspunsul le era pe plac.

Şefii ridicară din umeri în semn de compătimire.

— Ce spun aceşti domni? întrebă emisarul îngrijat.

— Spun că sfântul părinte nu are decât să facă aşa cum fac ei.

— Când?

— Când lăzile lor sunt goale.

— Şi ce fac?

— Le umplu.

Şi Duguesclin se ridică.

Emisarul înţelese că audienţa se terminase. O uşoară roşeaţă urcă pe pometţii arşi de soare ai conetabilului.

Emisarul încălecă pe catâr şi se pregăti să plece spre Avignon, în tovărăşia paracliserului său din ce în ce mai înfricoşat.

— Aşteptaţi, aşteptaţi, zise Duguesclin; aşteptaţi, monseniore. Nu plecaţi aşa de unul singur, aţi putea păţi cumva ceva pe drum, ferească Dumnezeu! Şi asta m-ar mâhni.

Emisarul avu o tresărire, care dovedea că dacă Duguesclin nu crezuse în vorbele sale, el în schimb credea în ale lui Duguesclin.

Într-adevăr conetabilul, mergând alături de catârul pe care paracliserul îl ducea de căpăstru, îl însoţi pe emisar până la ieşirea din tabără, fără să scoată nicio vorbă; însă pe tot parcursul se auzea un zvon atât de grăitor, zăngănit de arme şi ocări atât de ameninţătoare, încât ieşirea din tabără, deşi ocrotită de conetabil, îi păru bietului emisar cu mult mai îngrozitoare decât sosirea.

Astfel că, de îndată ce se văzu în afara taberei, emisarul dădu pinteni catârului ca şi când s-ar fi temut să nu fie prins şi adus înapoi.

XXIII

CUM S-A HOTĂRÂT ÎN SFÂRŞIT PAPA URBAN AL V-LEA SĂ FINANŢEZE CRUCIADA ŞI SĂ-I BINECUVÂNTEZE PE CRUCIAŢI

Nefericitul fugar nici nu intrase bine în Avignon că

Duguesclin, împingându-şi trupele înainte, termină de închis cercul acela groaznic care îl înspăimântase atât de mult pe Urban al V-lea, atunci când, de la înălţimea terasei, îl văzuse cum se forma. În această mişcare, Villeneuve-la-Begude şi Gervasy fură ocupate fără nicio rezistenţă, cu toate că la Villeneuve se afla o garnizoană de cinci sau şase sute de oameni.

Conetabilul îl însărcinase pe Hugues de Caverley să opereze mişcarea şi să se instaleze în aceste localităţi. Cunoştea felul lor de a-şi pregăti bârlogul şi nu se îndoia de impresia pe care o va face asupra avignonezilor acest început de intrare în campanie.

Într-adevăr, chiar din aceeaşi seară, avignonezii putură vedea din înaltul zidurilor aprinzându-se nişte focuri mari care uneori se aprindeau cam greu, dar care sfârşeau totuşi prin a pâlpâi de-ţi era mai mare dragul. Puţin câte puţin, orientându-se şi recunoscând punctele precise unde se înălţau flăcările, îşi dădură seama că ceea ce ardea erau casele lor şi măslinii le slujeau drept torţe.

În acelaşi timp englezii schimbau vinurile lor de Châlon, de Thorins şi de Beaune, ale căror resturi le mai savurau încă, cu cele de Rivesalte, de Hermitage şi de Saint-Perray care li se părură mai tari şi mai dulci.

La lumina tuturor acelor focuri ce împrejmuiau oraşul şi îi dezvăluiau pe englezi cum îşi fac pregătirile de noapte, papa îşi adună consiliul.

Cardinalii erau împărţiţi în mai multe tabere, după obiceiul lor, ba chiar mai multe ca de obicei. Mulţi îşi dădeau cu părerea să fie sporită severitatea care să-i lovească nu numai pe aventurieri, dar chiar şi Franţa, cu o teroare salvatoare.

Însă monseniorul emisar, în urechile căruia mai răsunau încă diferitele strigăte ale armatei excomunicate, nu ascunse Sanctităţii Sale şi consiliului impresia ce i-o produseseră.

Pe de altă parte paracliserul, povestea în bucătăriile pipei primejdiile prin care trecuse în tovărăşia monseniorului emisar, din care nu scăpaseră amândoi decât prin atitudinea lor eroică ce impusese respect englezilor, francezilor şi bretonilor.

În vreme ce ajutorul de bucătar aplauda curajul paracliserului, cardinalii ascultau povestirea emisarului.

— Sunt gata să-mi dau viaţa spre a-l sluji pe sfântul nostru

părinte, zicea acesta, şi declar că mi-am şi sacrificat-o, întrucât nu a fost niciodată atât de mult expusă ca atunci când am fost trimis în tabără ca ambasador. Totodată vă asigur că în afară de un ordin categoric din partea Sanctităţii Sale, ceea ce ar însemna să mă trimită la martiriu, martiriu la care aş merge bucuros dacă aş gândi (însă nu gândesc) că religia ar putea trage vreun folos dintr-asta, nu m-aş mai întoarce la furioşii aceia fără să le duc tot ceea ce cer.

— Vom vedea, vom vedea, spuse papa foarte mişcat şi mai cu seamă foarte îngrijorat.

— Între timp, noi şi vedem şi încă foarte bine, spuse unul din cardinali.

— Ce vedem? întrebă Urban.

— Vedem cum ard câteva case de ţară, printre care o deosebesc destul de bine pe a mea. Ia uitaţi-vă, preasfinte părinte, chiar acum i se prăbuşeşte acoperişul.

— La drept vorbind, spuse Urban, mi se pare că lucrurile se cam înrăutăţesc.

— Dar eu ce să mai zic, preasfinte, eu care am în pivniţe recolta pe şase ani. Se zice că păgânii nici nu se mai ostenesc să dea cep butoiului, ci îl sparg ca să bea direct din el.

— Eu, spuse un al treilea, de casa căruia dâra de flăcări se apropia pe nesimţite, eu sunt de părere să se trimită un ambasador la conetabil spre a-l ruga, în numele bisericii, să poruncească încetarea deîndată a prăpădului pe care soldaţii săi îl fac pe pământurile noastre.

— Vrei să-ţi iei dumneata această însărcinare, fiule? întrebă papa.

— Aş face-o cu mare plăcere, Sanctitatea Voastră, însă nu sunt deloc bun de orator. Afară de asta, conetabilul nu mă cunoaşte şi cred că ar fi mai bine să i se trimită o figură pe care a mai văzut-o.

Papa se întoarse spre emisar.

— Daţi-mi doar răgazul să-mi spun *in manus,* răspunse acesta.

— Ai dreptate, zise papa.

— Însă grăbeşte-te! strigă cardinalul a cărui casă avea să ardă.

Emisarul se ridică, făcu semnul crucii şi spuse:

— Sunt gata să merg la martiriu.

— Te binecuvântez, zise papa.

— Dar ce-i voi spune?

— Să stingă focul şi eu îmi voi stinge mânia; să înceteze cu arderile şi eu voi înceta cu blestemele.

Emisarul clătină din cap ca un om care se îndoieşte foarte mult de succesul misiunii sale, dar nu uită să trimită să-l cheme pe credinciosul său paracliser, care abia terminase povestirea Iliadei sale, iar acum trebuia, spre marea lui groază, să-şi înceapă Odiseea.

Amândoi plecară în aceeaşi formaţie ca prima dată. Papa voi să-i dea o escortă de călugări, însă aceştia refuzară categoric, răspunzând că ei erau angajaţi în slujba Sanctităţii Sale pentru a împleti ciorapi în timp ce fac de gardă, dar nu pentru a merge să se compromită cu nişte excomunicaţi.

Emisarul fu silit deci să plece fără ei; de altfel pentru el era mai bine; singur numai cu paracliserul, putea cel puţin să se bizuie pe propria-i slăbiciune.

De astă dată emisarul, apropiindu-se de tabără îşi luă o înfăţişare voioasă; făcuse rost de o ramură mare de măslin din care îşi făcuse un simbol de pace, şi de cum îi zări din depărtare pe englezi, le strigă:

— Veşti bune! veşti bune!

Astfel încât englezii, care nu înţelegeau limba, dar înţelegeau gestul, nu-l primiră rău; francezii care înţelegeau foarte bine, aşteptau; iar bretonii, care înţelegeau şi ei cât de cât, se înclinară la trecerea lui.

De astă dată, înapoierea în tabără a emisarului semăna cu un triumf, iar cu o nespus de mare bunăvoinţă incendiile puteau fi luate drept focuri de artificii.

Dar când trebui să-l anunţe pe Duguesclin că se înapoia iară să aducă altceva decât ce făgăduise la prima lui călătorie, adică iertarea, bietul ambasador se achită cu lacrimi în ochi de misiunea lui. Cu atât mai mult cu cât după ce termină, Duguesclin îl privi cu un aer care voia să spună:

— Şi ai îndrăznit să vii din nou ca să-mi faci o asemenea propunere?

De aceea, fără a sta mult pe gânduri, emisarul izbucni:

— Salvaţi-mi viaţa, domnule conetabil, salvaţi-mi viaţa; căci cu siguranţă, când soldaţii voştri vor afla că am venit cu mâinile

goale, eu care le-am anunţat veşti bune, mă vor ucide.

— Hm! făcu Duguesclin, n-aş putea spune că nu, monseniore.

— Vai! vai! zise emisarul, i-am spus-o eu bine Sanctităţii Sale că mă trimite la martiriu,

— Vă mărturisesc, spuse conetabilul, că aceştia nu sunt oameni, ci vârcolaci. Excomunicarea a avut asupra lor un efect care mă uimeşte chiar pe mine. Îi credeam mai hârşiţi, însă dacă de acum până mâine nu vor avea doi sau trei scuzi de aur să pună fiecare pe arsura pe care i-a făcut-o trăsnetul excomunicării, nu mai răspund de nimic. Mâine sunt în stare să ardă Avignon-ul, şi în Avignon, mi-e groază s-o spun, cardinalii, şi odată cu cardinalii, mă înfior când mă gândesc, pe însuşi papa.

— Însă eu, zise emisarul, mă înţelegeţi, domnule conetabil, trebuie să le duc acest răspuns, pentru a lua o hotărâre care să preîntâmpine nişte nenorociri atât de mari, iar ca să cunoască acest răspuns şi să ia această hotărâre, trebuie să ajung teafăr şi nevătămat la ei.

— Dacă aţi ajunge puţin mai zgâriat, spuse Duguesclin, efectul ar fi mult mai mare, după părerea mea. Însă – se grăbi el să adauge – noi nu vrem să o constrângem pe Sanctitatea Sa prin violenţă, vrem ca hotărârea pe care o ia să fie expresia voinţei sale, rezultatul liberului său arbitru; am să vă conduc eu însumi înapoi, aşa cum am mai făcut şi prima dată, şi spre mai mare siguranţă, vă voi da drumul pe o poartă ascunsă.

— Ah! domnule conetabil, zise emisarul, e mai bine aşa, sunteţi un adevărat creştin.

Duguesclin se ţinu de cuvânt. Emisarul părăsi tabăra teafăr şi nevătămat; însă înapoia lui jaful, întrerupt o clipă de anunţul veştilor bune pe care le aducea, reîncepea cu şi mai multă furie.

Era foarte firesc: dezamăgirea sporise mânia.

Băură vinurile, ridicară mobilele, prefăcură nutreţul în culcuş.

Avignonezii, tot de pe înălţimea zidurilor, căci nici cei mai cutezători nu îndrăzneau să iasă din oraş, se vedeau jefuiţi şi ruinaţi de toată averea lor.

Cardinalii se tânguiau.

Papa trimise vorbă că le dă o sută de mii de scuzi.

— Aduceţi-i încoace şi vom vedea după aceea, răspunse

Duguesclin.
Papa îşi adună consiliul şi, cu o adâncă durere ce se zugrăvea pe trăsăturile lui spuse:
— Fiii mei, trebuie să facem acest sacrificiu căci nu avem altă cale.
— Da, spuseră cardinalii într-un singur glas, şi aşa cum grăieşte proorocul Ezechiel, duşmanul a intrat pe pământurile noastre, ne-a trecut oraşele prin foc şi sabie, ne-a necinstit soţiile şi fiicele.
— Să ne sacrificăm deci, zise Urban al V-lea.
Şi vistiernicul se şi pregătea să primească porunca de a deschide vistieria.
— Ei cer o sută de mii de scuzi, spuse papa.
— Să le dăm, ziseră cardinalii.
— Vai! aşa e, făcu Sanctitatea Sa.
Şi ridicând ochii spre cer, oftă adânc.
Apoi strigă:
— Angelo!
Vistiernicul făcu o plecăciune.
— Angelo, urmă papa, dă porunci să se anunţe prin oraş că stabilesc o contribuţie de o sută de mii de scuzi. Nu vei spune la început dacă trebuie să fie de aur sau de argint, însă asta se va lămuri mai târziu; deci stabilesc o contribuţie de o suta de mii de scuzi pe care îi va plăti sărmanul popor.
A stabili o contribuţie asupra cuiva nu sună poate prea franţuzeşte, însă părea să fie în spiritul bisericii romane, deoarece vistiernicul papal nu făcu nicio observaţie.
— Dacă se plânge cineva, urmă papa, vei spune la ce ai fost martor, anume că nici rugăciunile mele nici ale cardinalilor mei nu au putut salva poporul meu multiubit de la această nenorocire atât de dureroasă pentru inima mea.
Cardinalul şi vistiernicul îl priviră cu admiraţie pe papă:
— Într-adevăr, zise papa, bieţii oameni sunt încă destul de fericiţi că-şi pot răscumpăra cu un preţ atât de mic casele şi bunurile. Însă ce-i drept, adăugă el cu lacrimi în ochi, nimic nu e mai trist pentru un prinţ decât să dea în felul acesta banii supuşilor săi…
— Care ar fi fost destul de folositori Sanctităţii Voastre în cu totul alte împrejurări, adăugă vistiernicul făcând o plecăciune.

— În sfârşit, facă-se voia Domnului! zise papa.

Şi contribuţia fu strânsă cu multe murmure, când oamenii aflară că scuzii erau de argint, şi cu destulă rezistenţă când aflară că erau de aur.

Atunci Sanctitatea Sa făcu apel la călugării din gardă, şi cum de data asta nu mai aveau de-a face cu nişte excomunicaţi, ci cu nişte buni creştini, îşi lăsară andrelele de împletit şi apucară suliţele într-un fel atât de războinic încât avignonezii se supuseră numaidecât.

În zorii zilei, emisarul, de astă dată nu cu catârul, ci cu zece cai acoperiţi cu valtrapuri bogate, se îndrepta spre tabăra excomunicaţilor.

La vederea lor, soldaţii scoaseră strigăte de bucurie, care făcură totuşi o impresie mai puţin favorabilă asupra emisarului decât impresia supărătoare produsă de ocările lor.

Dar în loc să-l găsească pe Bertrand încântat, după cum se aştepta, de dovada neîndoioasă şi sunătoare a blândeţii sfântului Scaun, rămase surprins văzându-l îmbufnat şi tot sucind şi răsucind între degete un pergament desfăcut de curând.

— O! spuse conetabilul clătinând din cap, văd că-mi aduceţi bani frumoşi, domnule emisar.

— Nu-i aşa? făcu ambasadorul, care îşi închipuia că banii erau tot bani, şi prin urmare totdeauna buni.

— Da, urmă Duguesclin, însă un scrupul mă opreşte. De unde vin aceşti bani?

— De la Sanctitatea Sa, deoarece Sanctitatea Sa vi-i trimite.

— Foarte bine! Dar cine i-a procurat?

— Ei, Doamne! Sanctitatea Sa, presupun.

— Iertaţi-mă, domnule emisar, zise Duguesclin, însă o faţă bisericească nu trebuie să mintă.

— Totuşi, sunt martor…

— Citiţi aceasta.

Şi Duguesclin îi dădu emisarului pergamentul pe care-l răsucea între degete.

Emisarul luă pergamentul şi citi:

„Intră oare în intenţiile nobilului cavaler Duguesclin ca un oraş nevinovat şi deja adus în sapă de lemn de către prinţul său, ca nişte sărmani târgoveţi pe jumătate ruinaţi, şi nişte meseriaşi

care mor de foame să se lipsească de ultima lor bucată de pâine pentru a plăti o toană războinică? Această întrebare e pusă, în numele omeniei, celui mai cinstit dintre cavalerii creştini, de către bunul oraş Avignon, care a dat din sudoarea şi sângele lui o sută de mii de scuzi de aur, în vreme ce Sanctitatea Sa păstrează în pivniţele castelului două milioane de scuzi, fără a mai pune la socoteală avuţiile de la Roma”.

— Ce părere aveţi? întrebă Bertrand mâniat, după ce emisarul termină de citit.

— Vai! zise emisarul, cred că Sanctitatea Sa a fost trădată.

— Ceea ce mi se spune aici despre bogăţiile ascunse este oare adevărat?

— Aşa se zice.

— Atunci, monseniore emisar, spuse conetabilul, luaţi înapoi acest aur, căci nu pâinea săracului le trebuie unor oameni care merg să apere o cauză sfântă, ci prisosul bogatului. Aşadar, ascultaţi bine ce vă spune cavalerul Bertrand Duguesclin, conetabilul Franţei. Dacă cele două sute de mii de scuzi ai papei şi ai cardinalilor nu vor fi aici înainte de căderea serii, la noapte ard nu suburbiile, nu oraşul, ci palatul şi odată cu palatul pe cardinali, şi odată cu cardinali pe papa, astfel încât din papă, din cardinali şi din palat nu va mai rămâne nici urmă mâine dimineaţă. Plecaţi, monsenior emisar.

Aceste nobile cuvinte fură primite cu un ropot de aplauze din partea soldaţilor, ofiţerilor şi şefilor, care nu-i lăsă emisarului nicio îndoială asupra unanimităţii părerilor, astfel încât ambasadorul, păstrând în mijlocul acelor zgomotoase aplauze aceeaşi tăcere, reluă drumul Avignonului împreună cu caii încărcaţi.

— Copii, spuse conetabilul acelora dintre soldaţi care, fiind prea departe, nu auziseră nimic şi care se mirau de aplauzele camarazilor lor, acest sărman popor nu avea decât o sută de mii de scuzi să ne dea; e prea puţin, pentru că este tocmai atât cât am tăgăduit şefilor voştri. Papa are să ne dea două sute de mii.

Într-adevăr, trei ore mai târziu, douăzeci de cai încovoiaţi sub greutate, treceau – pentru a nu mai ieşi – peste îngrăditura taberei lui Duguesclin, iar emisarul, după ce făcu trei grămezi din întreaga sumă, una de o sută de mii de scuzi de aur, şi

celelalte două de cincizeci de mii fiecare, adăuga binecuvântarea papală la care aventurierii, băieţi buni dealtminteri atunci când li se satisfăceau dorinţele, răspunseră cu cele mai bune urări de fericire şi belşug.

— Acum, spuse Duguesclin lui Hugues de Caverley, lui Claude Jefuitorul şi Cavalerului Verde, să ne încheiem socotelile.

— Să le încheiem, ziseră aventurierii.

— Vă datorez cincizeci de mii de scuzi de aur, un scud pentru fiecare soldat. Aşa ne-am înţeles?

— Aşa.

Bertrand arătă una din cele două grămezi mai mici.

— Iată cincizeci de mii de scuzi de aur, zise el. Aventurierii numărară banii împreună cu Bertrand Duguesclin în virtutea proverbului care circula şi în secolul al paisprezecelea: „Banii merită osteneala să fie număraţi de două ori”.

— Bine! ziseră ei, asta e partea soldaţilor. Să trecem la cea a ofiţerilor.

Bertrand scoase din a doua grămadă douăzeci de mii de scuzi.

— Patru mii de ofiţeri, a câte cinci scuzi de ofiţer, fac douăzeci de mii de scuzi. Asta-i socoteala voastră?

Şefii se apucară să stivuiască piesele.

— Întocmai, ziseră ei după câteva clipe.

— Bun! făcu Duguesclin. Mai rămân şefii.

— Da, mai rămân şefii, făcu Caverley trecându-şi limba peste buze ca un om ademenit de ceva plăcut.

— Acum, zise Bertrand, zece şefi a trei mii de scuzi fiecare, nu-i aşa?

— E cifra cu care ne-am învoit.

— Fac treizeci de mii de scuzi, spuse Bertrand arătând grămada de aur micşorată cu mai mult de o treime.

— Socoteala e întocmai, n-avem nimic de zis.

— Atunci înseamnă că nu mai există nicio stavilă să porniţi în campanie, spuse Bertrand.

— Niciuna, şi suntem gata, zise Caverley. În afară totuşi de jurământul nostru de supunere faţă de prinţul de Wales.

— Da, răspunse Bertrand, însă acest jurământ nu-i priveşte decât pe supuşii englezi.

— Bineînţeles, reluă căpitanul.

— Atunci totul e în regulă.

— Toţi suntem mulţumiţi. Cu toate astea…

— Cu toate astea, ce? întrebă Duguesclin.

— Cealaltă sută de mii de scuzi?

— Sunteţi nişte căpitani prea prevăzători ca să nu înţelegeţi că o armată care porneşte în campanie are nevoie de o vistierie.

— Fără îndoială, zise Caverley.

— Ei bine! Cincizeci de mii de scuzi sunt destinaţi să intre în vistieria generală.

— Foarte bine! se adresă Caverley tovarăşilor săi, înţeleg. Şi celelalte cincizeci de mii în vistieria particulară. Drace! mare dibăcie mai e şi asta!

— Vino încoace, domnule capelan, adăugă Bertrand chemându-şi secretarul, să compunem împreună o mică scrisoare de expediere pentru bunul nostru senior regele Franţei, căruia îi dăruiesc cei cincizeci de mii de scuzi ce ne rămân.

— Ah! făcu Caverley, iată o ofertă cu adevărat frumoasă, eu n-aş face aşa ceva! nici chiar pentru monseniorul prinţ de Wales.

XXIV

CUM ERA SA CÂŞTIGE CĂPITANUL HUGUES DE CAVERLEY TREI SUTE DE MII DE SCUZI DE AUR

Ne reamintim că, după scena din grădină, am lăsat-o pe Aissa intrând în casa tatălui ei, în vreme ce Agenor dispărea de partea cealaltă a zidului.

Musaron înţelese că nimic nu-l mai reţinea pe stăpânul lui la Bordeaux; astfel că atunci când tânărul se trezi din visarea în care îl cufundaseră întâmplările de mai înainte, îşi găsi calul înşeuat şi scutierul gata de plecare.

Agenor se aruncă în şa dintr-un singur salt, apoi, dând pinteni calului, părăsi oraşul în galop, urmat de Musaron, care zeflemisea mereu, după obiceiul lui.

— Ei! monseniore, zicea el, o luăm din loc cam repede mi se pare. Unde dracu aţi pus comoara pe care v-aţi dus s-o căutaţi la păgâni?

Agenor ridică din umeri şi nu răspunse.

— Nu vă omorâţi calul, monseniore, vom mai avea nevoie de el când vom începe campania. Vă atrag atenţia că dacă-l mai goniţi astfel nu are s-o mai ducă mult, mai cu seamă dacă, luând pildă de la prinţul Henric de Transtamare, veţi fi cusut în căptuşeala şeii măcar vreo cincizeci de mărci de aur.

— Într-adevăr, zise Agenor, cred că ai dreptate, cincizeci de mărci de aur şi cincizeci de mărci de fier e prea mult pentru un singur animal.

Şi lăsă să cadă pe umărul scutierului obraznic lancea lui ghintuită cu oţel.

Musaron îndoi umărul sub greutate şi, aşa cum prevăzuse Agenor, veselia îi scăzu în mod simţitor odată cu acest spor de povară.

Străbătură astfel, luând-o pe urmele prinţului Henric – dar fără să-l poată ajunge – Guyenna şi Bearnul, apoi trecură Pirineii şi intrară în Spania prin Aragon.

Abia în această provincie îl ajunseră pe prinţ, pe care îl găsiră după licăririle unui orăşel incendiat de căpitanul Hugues de Caverley.

Aşa îşi semnalau companiile sosirea în Spania. Căpitanul Hugues, ca un iubitor de pitoresc ce era, alesese oraşul, din care socotea să-şi facă un far, pe o înălţime, pentru ca flăcările să lumineze la zece leghe împrejur ţinutul care îi era încă necunoscut şi despre care dorea să ia cunoştinţă.

Henric nu se miră de această ciudăţenie a căpitanului englez; îi cunoştea de multă vreme pe toţi aceşti şefi ai companiilor şi era lămurit de felul lor de a proceda. Îl rugă doar pe conetabilul Bertrand Duguesclin să intervină cu autoritatea sa pe lângă soldaţii ce-i avea în subordine, pentru ca aceştia să distrugă cât mai puţin cu putinţă.

— Căci, zicea el pe bună dreptate, regatul acesta trebuind să-mi aparţină într-o zi, vreau să-l am mai degrabă în bună stare

decât ruinat.

— Ei bine! fie, monseniore, zise Caverley, însă cu o condiţie.

— Care? întrebă Henric.

— Alteţa Voastră va plăti o taxă pentru fiecare casă neatinsă şi pentru fiecare femeie siluită.

— Nu înţeleg, răspunse prinţul, stăpânindu-şi cu greu dezgustul ce-l simţea faţă de conlucrarea cu asemenea bandiţi.

— Nimic mai simplu totuşi, zise Caverley: oraşele cruţate şi populaţia dublată, astea merită plătite, mi se pare.

— Ei bine! fie, spuse Henric încercând să zâmbească. Vom sta de vorbă despre asta mâine dimineaţă, însă deocamdată…

— Deocamdată, monseniore, Aragonul poate dormi liniştit. Am destulă lumină pentru toată noaptea şi, mulţumesc lui Dumnezeu! Hugues de Caverley nu are un renume de risipitor.

În urma acestei făgăduieli în care se putea încrede, oricât de ciudată ar fi fost, Henric se retrase cu Mauleon în cortul său, în vreme ce conetabilul intra în al lui.

Atunci Hugues de Caverley, în loc să se culce, cum s-ar fi putut crede că avea s-o facă după o zi atât de obositoare, ascultă zgomotul paşilor ce se depărtau; apoi, după ce zgomotul se pierdu în depărtare, aşa după cum corpurile ce-l pricinuiau se pierdură în întuneric, se ridică încet şi îşi chemă secretarul.

Secretarul ocupa un personaj foarte important în obiceiurile bravului căpitan, căci, fie că acesta din urmă nu ştia să scrie, ceea ce este probabil, fie că socotea că este nevrednic de el să ţină o pană în mână, ceea ce este posibil, priceputul scrib era însărcinat totdeauna să perfecteze toate învoielile ce aveau loc între şeful aventurierilor şi prizonierii pe care îi silea să se răscumpere. Or, puţine zile treceau fără ca secretarul căpitanului Hugues de Caverley să nu aibă de redactat vreo învoială de acest soi.

Scribul se înfăţişă, cu o pană într-o mână, cu călimara în alta, cu un sul de pergament la subsuoară.

— Vino aici, meştere Robert, zise căpitanul, şi redactează-mi o chitanţă cu un adaos de liberă trecere.

— O chitanţă pentru ce sumă? întrebă secretarul.

— Lasă suma în alb; dar nu cruţa spaţiul, căci suma o să fie rotunjoară.

— Pe numele cui? întrebă din nou scribul.

— Lasă şi numele în alb ca şi suma.

— Las şi pentru el spaţiu?

— Da; căci numele va fi urmat de o grămadă de titluri.

— Bun! bun! bun! zise meşterul Robert apucându-se de lucru cu o grabă care ar fi lăsat să se creadă că era plătit cu o cotă-parte din încasări. Dar unde se află prizonierul?

— Suntem pe cale să-l prindem.

Scribul cunoştea obiceiul patronului său, nu şovăi deci nicio clipă să pregătească ţidula; de vreme ce căpitanul spusese că era pe cale să prindă prizonierul, însemna că acesta era ca şi prins.

Această părere nu prezenta un avantaj prea mare pentru căpitan, căci, abia terminase scribul de scris ţidula că se şi auzi din direcţia muntelui un zgomot care se apropia. Din ce în ce.

Caverley nu părea să fi auzit acest zgomot, ci să-l fi ghicit, căci mai înainte ca el să fi ajuns la urechea atentă a santinelei, căpitanul ridică pânza de la intrarea cortului.

— Cine e? strigă aproape numaidecât santinela.

— Prieteni! răspunse glasul bine cunoscut al locotenentului lui Caverley.

— Da, da, prieteni, zise aventurierul frecându-şi mâinile, lasă-i să treacă, şi ridică-ţi suliţa când vor trece. Cei pe care îi aştept merită osteneala.

În momentul acela, la ultimele pâlpâiri ale incendiului care era gata să se stingă, se văzu înaintând, înconjurată de vreo douăzeci şi cinci-treizeci de soldaţi, o mică trupă de prizonieri. Această trupă se compunea dintr-un cavaler care părea să fie în acelaşi timp în puterea şi în floarea vârstei, un maur care nu voia să plece de lângă perdelele unei încăpătoare litiere, şi doi scutieri.

De îndată ce Caverley văzu că această trupă se compunea într-adevăr din diferiţii inşi pe care i-am arătat mai sus, porunci să iasă din cortul său toţi cei ce se găseau acolo, în afară de secretar.

Cei pe care îi dădea afară ieşiră cu o părere de rău pe care nu-şi dădură cel puţin osteneala să o ascundă, calculând totodată valoarea prăzii ce căzuse în ghearele păsării de pradă pe care o recunoşteau drept şef.

La ivirea celor patru personaje ce intrau în cort, Caverley făcu

o adâncă plecăciune, apoi adresându-se cavalerului îi spuse:

— Sire, îi spuse el, dacă din întâmplare oamenii mei au fost lipsiţi de curtenie faţă de Alteţa Voastră, ierta-ţi-le: nu vă cunoşteau.

— Sire! repetă prizonierul cu un accent căruia încerca să-i dea intonaţia surprinderii, dar în acelaşi timp cu o paloare care îi dădea la iveală îngrijorarea, oare mie mi te adresezi, căpitane?

— Chiar vouă, sire don Pedro, rege preatemut al Castiliei şi al Murciei.

Cavalerul, din palid cum era, se făcu vânăt. Un zâmbet deznădăjduit încercă să-i apară pe buze.

— Drept să-ţi spun, căpitane, zise el, îmi pare rău pentru dumneata, însă faci o mare greşeală dacă mă iei drept cel pe care l-ai pomenit.

— Pe legea mea! monseniore, vă iau drept cine sunteţi, şi într-adevăr cred că am făcut o captură straşnică.

— Crede ce vrei, zise cavalerul făcând o mişcare spre a merge să se aşeze, văd că nu-mi va fi greu să te fac să-ţi schimbi părerea.

— Ca să-mi schimb părerea, monseniore, nu ar fi trebuit să faceţi imprudenţa de a merge.

Cavalerul strânse din pumni.

— Şi pentru ce? întrebă el.

— Pentru că oasele vă trosnesc la fiecare pas pe care îl faceţi, ceea ce este o muzică destul de plăcută pentru un biet şef de companie căruia Providenţa îi oferă chilipirul de a-i trimite un rege în plasa lui.

— Oare numai regelui don Pedro îi trosnesc oasele când merge, şi un alt om nu poate fi atins de acelaşi beteşug?

— E adevărat, zise Caverley, lucrul e cu putinţă, şi m-aţi pus în încurcătură. Însă am un mijloc sigur de a afla dacă greşesc, după cum spuneţi.

— Care? întrebă încruntând din sprâncene cavalerul pe care acest interogatoriu îl plictisea în mod vădit.

— Prinţul Henric de Transtamare nu se află decât la o sută de paşi de-aici. Am să trimit să-l cheme, şi vom vedea atunci dacă îşi recunoaşte fratele iubit.

Cavalerul făcu fără să vrea un gest de mânie.

— Aha! roşiţi, urmă Caverley. Ei bine, mărturisiţi şi dacă veţi mărturisi, v-o jur, pe cuvântul meu de căpitan! că totul se va petrece între noi doi, iar fratele vostru nici nu va şti că am avut cinstea să stau de vorbă câteva clipe cu Alteţa Voastră.

— Ascultă, fii mai lămurit, ce vrei?

— Nu pot vrea nimic, mă înţelegeţi, monseniore, atâta timp cât nu pot fi sigur de identitatea persoanei pe care o am în mână.

— Presupune deci că eu sunt într-adevăr regele şi vorbeşte.

— La naiba! Ce uşor spuneţi, sire, vorbeşte! Credeţi oare că am atât de puţine lucruri de spus ca s-o pot face în două cuvinte! Nu, monseniore, înainte de orice e nevoie de o gardă demnă de Maiestatea Voastră.

— O gardă! Socoteşti oare să mă ţii prizonier?

— Aşa am de gând, cel puţin.

— Iar eu îţi spun că nu voi rămâne aici un ceas mai mult, chiar dacă ar trebui să mă coste jumătate din regat.

— Ei! s-ar putea să vă coste, sire, şi n-ar fi prea mult, pentru că, în situaţia în care vă aflaţi,sunteţi aproape de a pierde totul.

— Stabileşte un preţ atunci! strigă prizonierul.

— Am să mă gândesc, sire, spuse cu răceală Caverley.

Don Pedro păru să facă o puternică sforţare asupra lui însuşi, şi fără să răspundă un singur cuvânt, se rezemă de pânza cortului, întorcându-se cu spatele spre căpitan.

Acesta păru să chibzuiască îndelung, apoi, după un moment de tăcere, zise:

— Cred că-mi veţi da o jumătate de milion de scuzi de aur, nu-i aşa?

— Eşti absurd, răspunse regele. Nu s-ar găsi atâţia bani în toată Spania.

— Trei sute de mii, atunci? Nădăjduiesc că sunt destul de îngăduitor.

— Nici jumătate, zise regele.

— Atunci, monseniore, răspunse Caverley, am să-i scriu un cuvinţel fratelui vostru Henric de Transtamare. El se pricepe mai bine decât mine la o răscumpărare regală, aşa că va stabili preţul răscumpărării voastre.

Don Pedro îşi încleştă pumnii şi se putu vedea cum îi apare sudoarea la rădăcina părului şi cum i se prelinge pe obraji.

Caverley se întoarse spre secretarul lui:

— Meştere Robert, zise el, du-te şi pofteşte-l din partea mea pe prinţul don Henric de Transtamare să vină până la mine în cort.

Scribul se îndreptă spre pragul cortului şi pe când se pregătea să-l treacă, don Pedro se ridică:

— Îţi voi da cei trei sute de mii de scuzi de aur, zise el.

Caverley tresăltă de bucurie.

— Însă, deoarece plecând de aici aş putea să cad în mâinile unui alt bandit de teapa dumitale care mi-ar cere o nouă răscumpărare, îmi vei da o chitanţă şi un bilet de liberă trecere.

— Iar dumneavoastră îmi veţi număra cei trei sute de mii de scuzi.

— Ba nu; căci trebuie să înţelegi că nimeni nu poartă asupra lui o asemenea sumă. Însă cred că ai printre oamenii dumitale vreun evreu care se pricepe la diamante.

— Mă pricep eu, sire, zise Caverley.

— Bine. Vino încoace, Mothril, spuse regele făcându-i semn maurului să se apropie. Ai auzit!…

— Da, sire, zise Mothril scoţând din pantalonii lui largi o pungă lunguiaţă prin împletiturile căreia străluceau acele scântei minunate pe care regele nestematelor le împrumută regelui aştrilor.

— Pregăteşte chitanţa, zise don Pedro.

— E pregătită gata, spuse căpitanul, nu mai este de trecut decât suma.

— Şi biletul de liberă trecere?

— Se află în josul chitanţei, gata semnat. Sunt prea mult servitorul Alteţei Voastre pentru a o face să aştepte.

Un zâmbet nervos trecu pe buzele regelui. Apoi, apropiindu-se de masă citi:

— „Subsemnatul Hugues de Caverley, şeful aventurierilor englezi…”

Regele nu citi un cuvânt mai mult; o rază asemenea fulgerului îi trecu prin ochi.

— Te numeşti Hugues de Caverley? întrebă el.

— Da, răspunse şeful uimit de această expresie voioasă a cărei pricină căuta în zadar s-o ghicească.

— Şi eşti şeful aventurierilor englezi? urmă don Pedro.

— Fără îndoială.

— Atunci aşteaptă o clipă. Mothril, vâră diamantele în pungă, iar punga bag-o în buzunar.

— Pentru ce?

— Pentru că eu trebuie să dau ordine aici, iar nu să primesc, strigă don Pedro scoţând din sân un pergament.

— Ordine! zise Caverley cu semeţie. Aflaţi, sire, că nu există decât un om pe lume care are dreptul să dea ordine căpitanului Hugues de Caverley.

— Şi omul acela, reluă don Pedro, iată-i semnătura în josul acestui pergament. În numele prinţului Negru, Hugues de Caverley, te somez să-mi dai ascultare.

Caverley, clătinând neîncrezător din cap, aruncă prin viziera, căştii o privire peste pergamentul desfăşurat din mâna regelui, dar abia văzu semnătura că scoase un strigăt de furie, la care alergară ofiţerii ce rămăseseră, din respect, în afara cortului.

Pergamentul pe care îl arăta prizonierul, şefului aventurierilor, era într-adevăr permisul de liberă trecere dat de prinţul Negru lui don Pedro, şi ordinul către toţi supuşii săi englezi de a-i da ascultare în totul, având în vedere că el însuşi luase de curând comanda armatei engleze.

— Hotărât lucru, văd că voi scăpa mai ieftin decât credeai tu şi chiar eu. Însă, fii liniştit, am să te despăgubesc, eu, viteazule.

— Aveţi dreptate, sire, zise el cu un zâmbet răutăcios care nu se putea vedea prin viziera lăsată. Nu numai că sunteţi liber, dar aştept chiar ordinele voastre.

— Ei bine! spuse don Pedro, porunceşte atunci – aşa cum aveai de gând – meşterului Robert să se ducă să-l caute pe fratele meu, prinţul Henric de Transtamare şi să-l aducă aici.

Scribul îl întrebă din ochi pe căpitan şi, la semnul de încuviinţare al lui Hugues de Caverley, ieşi.

XXV

ÎN CARE SE AFLĂ URMAREA ŞI EXPLICAŢIA CAPITOLULUI DE MAI SUS

Iată cum se înlănţuiseră întâmplările care ne-au rămas necunoscute de la plecarea sau mai degrabă de la fuga lui Agenor, până la scena din grădina de la Bordeaux.

Don Pedro obţinuse de la prinţul de Wales ocrotirea de care avea nevoie spre a se înapoia în Spania; şi, sigur de un ajutor în oameni şi bani, pornise deîndată la drum, înarmat cu un permis de liberă trecere din partea prinţului care îi dădea putere şi siguranţă în mijlocul bandelor engleze.

Mica trupă se îndreptase aşadar spre graniţă, unde, după cum am spus, viteazul Hugues de Caverley îşi întinsese o adevărată plasă.

Şi, cu toată vigilenţa şefului şi dibăcia soldatului, datorită cunoaşterii localităţilor, regele don Pedro ar fi mers de-a lungul Aragonului şi ar fi ajuns în Noua Castilie fără niciun necaz dacă nu s-ar fi întâmplat evenimentul pe care-l vom povesti mai jos.

Într-o seară, în vreme ce regele urmărea împreună cu Mothril, pe un mare pergament de Cordova înfăţişând o hartă a

întregii Spanii, drumul pe care aveau să-l urmeze, perdelele litierei se dădură încetişor la o parte şi capul Aissei se strecură dintre ele.

Dintr-o singură aruncătură de ochi, tânăra maură făcu semn unui sclav culcat lângă litieră să vină la ea.

— Sclavule, îl întrebă ea, din ce ţară eşti?

— M-am născut de cealaltă parte a mării, zise el, pe ţărmul care priveşte Grenada şi care n-o pizmuieşte.

— Şi ai vrea să-ţi revezi ţara, nu-i aşa?

— Da, zise sclavul cu un oftat adânc.

— Dacă vrei, mâine vei fi liber.

— E departe de-aici până la lacul Laoudiah, spuse el, şi fugarul ar muri de foame înainte de a ajunge acolo.

— Nu, pentru că fugarul va duce cu el acest colier de perle din care numai una singură ar fi de ajuns să-l hrănească pe întregul drum.

— Şi ce trebuie să fac pentru a câştiga totodată libertatea şi colierul de perle? întrebă sclavul înfiorându-se de bucurie.

— Vezi tu zăgazul acela cenuşiu care taie orizontul? Este tabăra creştinilor. Cât timp ţi-ar trebui ca să ajungi acolo?

— Înainte ca privighetoarea să-şi fi terminat cântecul, voi fi acolo, răspunse sclavul.

— Bine, atunci ascultă ce am să-ţi spun, şi fiecare din vorbele mele să ţi se întipărească în locul cel mai adânc al minţii.

Sclavul ascultă cu încântarea admiraţiei.

— Ia acest bilet, urmă Aissa, du-te în tabără şi odată ajuns acolo, vei întreba de un nobil cavaler francez, de un şef numit contele de Mauleon. Vei cere să fii condus la el şi îi vei preda acest săculeţ în schimbul căruia, la rândul lui, îţi va da o sută de piese de aur. Du-te!

Sclavul apucă săculeţul, îl ascunse sub veşmântu-i grosolan, alese momentul în care unul din catâri fugise în pădurea vecină şi, prefăcându-se că aleargă după el spre a-l aduce înapoi, dispăru în pădure cu iuţeala unei săgeţi.

Nimeni nu băgă de seamă dispariţia sclavului, în afară de Aissa, care îl urmărea din ochi şi care, cu inima zvâcnind, nu respiră decât atunci când acesta dispăru din faţa tuturor privirilor.

Totul se petrecu aşa cum prevăzuse tânăra maură. Sclavului

nu-i trebui multă vreme până să întâlnească pe marginea crângului una din acele păsări de pradă cu gheare de oţel, cu coiful în formă de cioc, cu penajul mlădios din zale de fier, cocoţat pe o stâncă ce domina mărăcinii din jur, unde se aşezase pentru a vedea cât mai de departe.

Sclavul, ieşind înspăimântat din crâng, căzu sub aripa santinelei, care îndată îl luă la ochi cu arbaleta.

Asta căuta şi fugarul. Făcu semn cu mâna că voia să vorbească; santinela se apropie fără a înceta să-l ţintească. Sclavul spuse atunci că se ducea în tabăra creştinilor şi ceru să fie condus la Mauleon.

Numele a cărui importanţă o cam exagerase Aissa se bucura totuşi de oarecare faimă printre aventurierii companiilor de când cu acţiunea îndrăzneaţă a lui Agenor arestat de bandele lui Caverley, şi mai cu seamă de când se aflase că lui i se datora conlucrarea cu conetabilul.

Soldatul scoase un strigăt de recunoaştere, îl luă pe fugar de mână şi îl conduse la o a doua santinelă instalată la vreo două sute de paşi mai departe. Aceasta, la rându-i, îl duse pe sclav până la ultimul cordon de santinele, îndărătul căruia seniorul Caverley, în centrul trupei sale întocmai ca păianjenul în centrul pânzei, stătea în cortul său.

Înţelegând după un oarecare zbucium ce se simţea în jurul lui, după un oarecare freamăt de voci ajuns până la urechile sale, că se petrecea ceva nou, apăru în pragul cortului.

Sclavul fu condus drept la el.

Acesta îl numi pe cavalerul de Mauleon; era permisul de liberă trecere care până atunci îl scosese din încurcătură.

— Cine te trimite? îl întrebă Caverley pe sclav, încercând să ocolească o explicaţie.

— Sunteţi seniorul de Mauleon? întrebă sclavul.

— Sunt unul din prietenii săi, răspunse Caverley, şi încă unul din cei mai apropiaţi.

— Nu e acelaşi lucru, spuse sclavul, am poruncă să nu-i dau decât lui scrisoarea pe care o port.

— Ascultă, zise Caverley, seniorul de Mauleon este un viteaz cavaler creştin ce are un mare număr de duşmani printre mauri şi arabi, care au jurat să-l ucidă. La rându-ne, am jurat şi noi să nu lăsăm pe nimeni să pătrundă până la el fără ca mai înainte să

cunoaştem răvaşul pe care-l aduce trimisul.

— Ei bine! zise sclavul, văzând că orice împotrivire era zadarnică, şi dealtminteri intenţiile căpitanului îi păreau bune, ei bine, sunt trimis de Aissa.

— Cine e Aissa? întrebă Caverley.

— Fiica seniorului Mothril.

— Aha! făcu căpitanul, a sfetnicului regelui don Pedro?

— Întocmai.

— Vezi că lucrurile se încurcă din ce în ce mai mult şi fără îndoială că acest mesaj cuprinde vreo vrăjitorie.

— Aissa nu e vrăjitoare, spuse sclavul clătinând din cap.

— N-are a face, vreau să citesc răvaşul.

Sclavul aruncă în juru-i o privire grăbită spre a vedea dacă era cu putinţă să fugă, însă în jurul lui se şi formase un cerc mare. Aşa că scoase din sân săculeţul Aissei şi i-l dădu căpitanului.

— Citiţi, spuse el, veţi găsi aici ceva care mă priveşte şi pe mine.

Conştiinţa câtuşi de puţin mlădioasă a lui Caverley nu avea nevoie de acest îndemn. Deschise săculeţul parfumat cu smirnă şi ambră şi scoase din el un pătrat de mătase albă, pe care, cu ajutorul unei cerneli vâscoase, mâna Aissei scrisese în spaniolă următoarele cuvinte:

„Scumpul meu senior, îţi scriu după cum ţi-am făgăduit: regele don Pedro şi tatăl meu sunt gata, împreună cu mine, să treacă defileul pentru a intra în Aragon, tu poţi face dintr-o singură lovitură şi fericirea noastră veşnică şi gloria ta. Fă-i prizonieri, şi pe mine dimpreună cu ei, iar eu voi fi roaba ta supusă. Dacă vrei să le ceri răscumpărarea, sunt destul de bogaţi ca să-ţi mulţumească ambiţia; dacă preferi gloria în locul banilor şi dacă le redai libertatea fără nicio pretenţie, sunt destul de mândri pentru a nu mai trâmbiţa mai departe mărinimia ta; dar dacă lor le dai drumul, pe mine să mă păstrezi, marele meu senior, iar eu am un sipeţel plin cu smaralde şi rubine care n-ar sta rău pe coroana unei regine.

Ascultă deci şi ţine bine minte ce-ţi spun. În noaptea asta vom porni la drum. Instalează-ţi soldaţii în defileu în aşa fel încât să nu putem trece fără a fi văzuţi. Escorta noastră este slabă în

momentul de faţă, însă de la o oră la alta poate deveni mai puternică, deoarece şase sute de ostaşi pe care regele îi aştepta la Bordeaux n-au putut să ne ajungă încă, atât de grăbită a fost înaintarea noastră.

Iată cum, marele meu senior, Aissa va fi în sfârşit a ta şi nimeni nu va putea să ţi-o ia înapoi, căci o vei fi cucerit prin puterea armelor tale victorioase.

Unul din sclavii noştri îţi aduce acest răvaş. Îi făgăduiesc că îi vei reda libertatea şi că îi vei dărui o sută de piese de aur; îndeplineşte-mi dorinţa.

A ta Aissa”.

„O! o! gândi Caverley, în vreme ce emoţia făcea să-i curgă pe sub cască o sudoare fierbinte... Un rege!... dar ce i-am făcut eu oare de la o vreme norocului ca să-mi trimită asemenea chilipiruri!... Un rege!... Trebuie s-o văd şi pe-asta, ce dracu! Dar mai întâi să ne descotorosim de tâmpitul ăsta.”

— Aşadar, zise el, seniorul de Mauleon îţi datorează libertatea!

— Da, căpitane, şi o sută de piese de aur.

Hugues de Caverley nu socoti de cuviinţă să răspundă la această ultimă parte a cererii. Îşi chemă doar scutierul:

— Ascultă, zise el, ia-ţi calul, condu-l pe omul ăsta la două leghe bune de tabără şi lasă-l acolo. Dacă îţi cere bani şi ai de prisos, dă-i. Dar te previn, ar fi o adevărată mărinimie din partea ta.

— Du-te, prietene, îi spuse sclavului, ţi-ai îndeplinit însărcinarea. Eu sunt cavalerul de Mauleon.

Sclavul făcu o plecăciune.

— Şi suta de piese de aur? întrebă el.

— Iată-l pe vistiernicul meu care are sarcina să ţi le dea, zise Hugues de Caverley arătându-l pe scutier.

Sclavul se ridică şi îl urmă cu multă voioşie pe cel care-i fusese arătat.

Abia ajunsese la o sută de paşi de cort, când căpitanul trimise un detaşament în munte şi, fără a socoti că se compromite cu asemenea treburi mărunte, aşeză chiar el santinelele în defileu, în aşa fel încât nimeni nu-l putea străbate fără a fi văzut; şi, după ce le sfătui să se poarte bine cu prizonierii, aşteptă

evenimentul.

L-am văzut în timpul acestei aşteptări, iar evenimentul avu loc întocmai după dorinţa lui. Regele, nerăbdător să-şi continue drumul, n-a vrut să mai aştepte şi porni deîndată.

Ajungând într-o viroagă se văzură încercuiţi, spre marea bucurie a Aissei, care aştepta nerăbdătoare atacul şi care credea că acest atac era condus de Mauleon. De altfel, măsurile erau atât de bine luate de către Caverley, iar numărul englezilor era atât de mare, încât niciunul din oamenii lui don Pedro nu făcu vreo mişcare ca să se apere.

Însă Aissa, care socotea să-l vadă pe Mauleon în fruntea acestei ambuscade, începu în curând să se îngrijoreze de lipsa lui; se gândi totuşi că proceda astfel din prevedere, şi dealtminteri văzând că acţiunea se desfăşoară după dorinţele ei, nu trebuia încă să deznădăjduiască.

Acum nu ne vom mai mira că aventurierul îl recunoscuse atât de uşor pe don Pedro, pe care de altfel oricine îl putea recunoaşte.

Cât despre Mothril şi Aissa, a căror poveste o ghicea destul de bine cu uimitoarea lui agerime a minţii, se temea oarecum de mânia ce avea să-l cuprindă pe Mauleon la descoperirea acestei taine; dar aproape numaidecât chibzui că era uşor să pună totul pe seama trădării sclavului; ba dimpotrivă, ar putea să-şi facă din acest abuz de încredere un drept la recunoştinţa lui Mauleon, căci, în vreme ce-i silea la răscumpărare pe rege şi pe Mothril, socotea s-o predea pe Aissa fără nicio plată tânărului, şi aceasta era o mărinimie de care se felicita ca de o descoperire.

Am văzut cum permisul de liberă trecere al prinţului de Wales, arătat de don Pedro, schimbase întreaga faţă a lucrurilor şi dăduse peste cap planurile atât de îndrăzneţe şi atât de priceput urzite de Caverley.

Don Pedro, după plecarea lui Robert, era ocupat să-i povestească şefului aventurierilor evenimentele tratatului încheiat la Bordeaux, când deodată se auzi un zgomot asurzitor. Era un tropot de cai, un zornăit de armuri şi lanţuri de spade ce săltau la şoldul unor oameni înarmaţi.

Apoi pânza de la intrarea cortului fu dată cu repeziciune la o parte şi se văzu apărând figura palidă a lui Henric de Transtamare, a cărui faţă era luminată de o rază de sinistră

bucurie.

Mauleon, înapoia prinţului, căuta la întâmplare pe cineva; zări litiera şi nu-şi mai desprinse privirile de la ea.

La sosirea lui Henric, Don Pedro se dădu înapoi, tot atât de palid ca şi fratele său, căutând la şold spada care-i lipsea, şi nu păru liniştit decât atunci când, tot dându-se înapoi, întâlni unul din stâlpii cortului pe care era agăţată o panoplie cu tot soiul de arme, şi simţi sub degetele lui răceala fierului unui baltag.

Toţi se priviră o clipă tăcuţi, schimbând nişte priviri ce se încrucişau ameninţătoare ca fulgerele unei furtuni.

Henric rupse cel dintâi tăcerea:

— Cred, zise el cu un zâmbet întunecat, că războiul s-a terminat înainte de a fi început.

— Ah! crezi asta! spuse don Pedro, ironic şi ameninţător.

— O cred cu atâta convingere, răspunse Henric, încât îl voi întreba mai întâi pe acest nobil cavaler, Hugues de Caverley, ce preţ cere pentru o captură de importanţa aceleia pe care a făcut-o; căci de-ar fi cucerit douăzeci de oraşe şi ar fi câştigat o sută de bătălii, isprăvi care se plătesc scump, tot n-ar avea atâtea drepturi la recunoştinţa noastră ca prin această singură ispravă.

— E măgulitor pentru mine, reluă don Pedro jucându-se cu mânerul baltagului, să fiu preţuit atât de mult. Aşadar, politeţe pentru politeţe. Dacă te-ai afla în situaţia în care gândeşti că mă aflu eu, cât ai preţui coroana dumitale, don Henric?

— Mi se pare că-i mai arde de glumă! zise Henric cu o furie ce se topea sub revărsările de bucurie ca gheţurile de la pol sub primele zâmbete ale soarelui.

— Ia să vedem cum o să sfârşească toate astea, murmură Caverley aşezându-se pentru a nu pierde niciun amănunt al scenei, şi începând să se bucure de spectacol mai degrabă ca un artist amator decât ca un speculant lacom.

Henric se întoarse şi el; se vedea că se pregăteşte să-i răspundă lui don Pedro.

— Ei bine! fie, zise el învăluindu-l pe don Pedro în cea mai duşmănoasă privire; prietene Caverley, pentru omul acesta altădată rege, care nu are azi pe frunte nici sclipirea aurită a coroanei sale, îţi voi da fie două sute de mii de scuzi de aur, fie două oraşe bune la alegerea ta.

— Da, făcu Caverley mângâindu-şi cu mâna cureluşa de sub bărbia căştii, în vreme ce prin viziera mereu lăsată îl privea pe don Pedro... da, mi se pare că oferta e mulţumitoare, cu toate că...

Don Pedro răspunse la întrebare printr-un gest şi o privire care însemna: „Căpitane, fratele meu Henric nu e prea darnic, eu voi mări suma.”

— Cu toate că?... reluă Henric, repetând ultimul cuvânt al şefului aventurierilor. Ce vrei să spui, căpitane?

Mauleon nu-şi putu înfrâna multă vreme curiozitatea şi dorinţa.

— Căpitanul vrea să spună, fără îndoială, răspunse el, că împreună cu regele don Pedro, a făcut şi alţi prizonieri, şi că ar vrea să fie preţuiţi şi ei.

— Pe legea mea! iată ce-nseamnă să citeşti în gândul unui om, strigă Caverley, şi dumneata eşti un cavaler viteaz, senior Agenor. Da, pe sufletul meu, am făcut şi alţi prizonieri, şi foarte iluştri chiar, însă...

Şi o nouă şovăire veni să dovedească nehotărârea lui Caverley.

— Ţi se vor plăti, căpitane, zise Mauleon, care fierbea de nerăbdare, unde sunt? Desigur că în litiera asta.

Henric puse mâna pe braţul tânărului şi îl opri cu blândeţe.

— Primeşti, căpitane Caverley? întrebă el.

— Eu trebuie să-ţi răspund, domnule, zise don Pedro.

— O! nu face pe stăpânul aici, don Pedro, căci nu mai eşti rege, făcu Henric cu dispreţ, şi aşteaptă să-ţi vorbesc eu ca să-mi răspunzi.

Don Pedro zâmbi şi întorcându-se spre Caverley:

— Poţi să-l lămureşti, căpitane, zise el, că nu primeşti.

Caverley îşi trecu din nou mâna peste vizieră, ca şi când fierul acela ar fi fost fruntea lui, şi trăgându-l pe Agenor deoparte, îi spuse:

— Viteazul meu prieten, nişte buni camarazi ca noi îşi datorează adevărul, nu-i aşa?

Agenor îl privi cu uimire.

— Ei bine! urmă căpitanul, dacă vrei să mă crezi, ieşi prin uşiţa cortului care se află la spatele dumitale, şi dacă ai un cal bun, goneşte-l până n-o mai putea.

— Suntem trădaţi! strigă Mauleon luminat de o licărire neaşteptată. La arme, prinţe! la arme!

Henric îl privi pe Mauleon cu uimire, şi numaidecât duse mâna la mânerul spadei.

— În numele prinţului de Wales – strigă întinzând mâna cu un gest de comandă don Pedro care vedea cum comedia se apropia de sfârşit – te somez, căpitane Hugues de Caverley, să-l arestezi pe prinţul Henric de Transtamare.

Nici nu se terminaseră aceste cuvinte că Henric şi avea spada în mână; însă Caverley îşi ridică o clipa viziera, duse un corn la gură şi, la sunetul lui, douăzeci de aventurieri se repeziră asupra prinţului care fu numaidecât dezarmat.

— S-a făcut, îi spuse Caverley lui don Pedro. Acum, dacă vreţi să mă credeţi, sire, plecaţi, căci peste puţin timp are să plouă cu lovituri aici, vă garantez.

— Cum aşa? întrebă regele.

— Francezul care a ieşit pe uşiţă nu va lăsa să i se aresteze prinţul fără a tăia câteva braţe sau a despica câteva capete în cinstea lui.

Don Pedro se aplecă spre deschizătură şi-l văzu pe Agenor care punea piciorul în scară, fără îndoială pentru a se duce să caute ajutor.

Regele apucă o arbaletă, o întinse, aşeză o săgeată şi îl ţinti pe cavaler.

— Bun, zise el. David l-a ucis pe Goliat cu o piatră, ar fi frumos să se vadă că Goliat nu-l ucide pe David cu o arbaletă.

— O clipă, strigă Caverley, ce dracu! sire. Abia sosit aici şi vreţi să-mi daţi totul peste cap; şi domnul conetabil, ce va zice dacă voi lăsa să i se ucidă prietenul!

Şi cu braţul ridică vârful arbaletei chiar în momentul în care don Pedro apăsa cu degetul pe resort. Săgeata zbură în aer.

— Conetabilul! zise don Pedro bătând din picior; de teama lui trebuia să mă faci să-mi greşesc ţinta? Deschide-ţi capcana, vânătorule, şi prinde şi mistreţul cel mare. În felul acesta vânătoarea va fi terminată dintr-o singură lovitură, şi cu condiţia asta te iert.

— Vă place să vorbiţi. Să-l prind pe conetabil! Bun! Vino puţin să-l prinzi pe conetabil! Ei, Doamne! repetă el ridicând din umeri, ce flecari mai sunt şi spaniolii ăştia!

— Căpitane Caverley!

— La naiba! vorbesc serios. Să-l prinzi pe conetabil!... Eu nu sunt curios, sire, însă, pe cuvântul meu de căpitan! tare aş vrea să vă văd cum aţi face această captură.

— Deocamdată pe unul l-am şi prins, zise don Pedro arătându-l pe Agenor care era adus ca prizonier.

În momentul în care trecea în galopul calului, unul din aventurieri îi tăiase genunchiul cu o seceră, şi calul căzuse trăgându-l pe călăreţ sub el.

Atâta timp cât îşi crezuse iubitul în afara acestei lupte şi scutit de primejdie, Aissa nu scosese un singur cuvânt şi nu făcuse nicio mişcare. S-ar fi zis că interesele ce se luptau în jurul ei, oricât de grave ar fi fost, nu o preocupau în niciun fel; însă la apropierea lui Mauleon dezarmat şi în mâinile duşmanilor săi, perdelele litierei se dădură la o parte şi apăru capul fetei mai palid decât vălul lung de lână fină şi albă cu care se înfăşoară femeile din Orient.

Agenor scoase un ţipăt. Aissa sări afară din litieră şi alergă la el.

— O! o! făcu Mothril încruntând din sprâncene.

— Ce înseamnă asta? întrebă regele.

— Iată explicaţia de care mă temeam, murmură Caverley.

Henric de Transtamare aruncă asupra lui Agenor o privire posomorâtă şi bănuitoare pe care acesta o înţelese de minune.

— Poţi să-mi vorbeşti, îi spuse el Aissei; fă-o repede şi cu glas tare, doamnă, căci din clipa aceasta în care suntem prizonierii voştri, până la aceea a morţii noastre, probabil că nu vă fi vreme de pierdut, chiar pentru cei mai îndrăgostiţi.

— Prizonierii noştri! strigă Aissa, vai! Nu asta voiam eu, marele meu senior; cu totul dimpotrivă.

Caverley se zbătea foarte stingherit; omul acesta de fier aproape că tremura în faţa învinuirii pe care aveau să o aducă împotriva lui cei doi tineri pe care îi avea în mână.

— Scrisoarea mea? îi spuse Aissa tânărului, oare n-ai primit scrisoarea mea?

— Ce scrisoare? întrebă Agenor.

— Destul! destul! zise Mothril, căruia această scenă începea să-i zdruncine toate planurile. Căpitane, regele porunceşte să-l conduci pe prinţul de Transtamare la locuinţa regelui don

Pedro, iar pe acest tânăr la mine.

— Caverley, eşti un laş, strigă Agenor încercând să se libereze de asprele mănuşi de oţel care îi strângeau încheieturile.

— Ţi-am spus să fugi şi n-ai vrut, sau ai fugit prea târziu, ceea ce înseamnă acelaşi lucru, zise căpitanul. Pe legea mea! e greşeala ta. Şi apoi pentru ce te mai plângi, când ai să locuieşti la ea.

— Să ne grăbim, domnilor, zise regele, şi chiar în noaptea asta să se întrunească un consiliu pentru a-l judeca pe acest bastard, şi pe acest răzvrătit care pretinde că este regele meu. Caverley, el îţi oferise două oraşe; eu sunt mai darnic decât el, îţi dau o provincie. Mothril, porunceşte să-mi vină oamenii; în mai puţin de o oră trebuie să fiu la adăpost într-un castel bun.

Mothril făcu o plecăciune şi ieşi; dar nu făcuse nici zece paşi afară din cort că se înapoie în grabă, făcând cu mâna acel semn care, la toate popoarele şi în toate limbile, porunceşte tăcere.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Caverley cu o îngrijorare greu ascunsă.

— Vorbeşte, bunule Mothril, zise don Pedro.

— Ascultaţi, făcu maurul.

Toate simţurile celor de faţă părură că le trec în urechi, şi vreme de câteva clipe cortul şefului englez prezentă înfăţişarea unei întruniri de statui.

— Auziţi? urmă maurul aplecându-se din ce în ce mai mult spre pământ.

Într-adevăr, începea să se audă ceva asemănător cu bubuitul unui tunet sau cu galopul ce se apropie mereu al unei trupe de călăreţi.

— Notre-Dame, Guesclin! strigă deodată un glas puternic şi răsunător.

— Ah! ah! Conetabilul, murmură Caverley, care recunoscu strigătul de luptă al neînfricatului breton.

— Ah! ah! conetabilul, zise la rându-i don Pedro încruntând din sprâncene, căci, fără să-l fi auzit vreodată, cunoştea totuşi acest strigăt temut.

Prizonierii, la rândul lor, schimbară o privire, şi un zâmbet de speranţă le apăru pe buze.

Mothril se apropie de fiică-sa şi îi strânse şi mai mult mijlocul cu braţele.

— Sire, zise Caverley cu un accent ironic care nu-l părăsea niciodată, chiar în clipa primejdiei, mi se pare că voiaţi să prindeţi mistreţul; iată-l că vine să vă cruţe osteneala.

Don Pedro făcu un semn ostaşilor care se rânduiră în spatele lui. Caverley, hotărât să rămână neutru între fostul camarad şi noul său şef, se retrase la o parte.

Un rând de gărzi întrei cordonul de fier care îi împresura pe prinţ şi pe Mauleon.

— Ce faci, Caverley? întrebă don Pedro.

— Vă cedez locul, ca fiind regele şi şeful meu, sire, zise căpitanul.

— Bine, răspunse don Pedro; atunci, ascultaţi toţi comanda la mine!

Caii se opriră; se auzi hârâitul oţelului şi zgomotul făcut de săritura unui om care descăleca, îngreuiat de armură.

Aproape numaidecât Bertrand Duguesclin intră în cort.

XXVI

MISTREŢUL PRINS ÎN CAPCANĂ

Înapoia conetabilului, venea, cu privirea vicleană şi cu zâmbetul pe buze, cinstitul Musaron, plin de praf din cap până în picioare.

Părea că se află acolo pentru a da celor de faţă explicaţia sosirii atât de neaşteptate a conetabilului.

De cum intră, Bertrand îşi ridică viziera şi cuprinse cu o singură privire pe toţi cei prezenţi.

Zărindu-l pe don Pedro, se înclină uşor; descoperindu-l pe Henric de Transtamare, îl salută respectuos; îndreptându-se spre Caverley, îl luă de mână.

— Bună ziua, căpitane, zise el cu mult calm, am făcut aşadar o captură bună. Ah! domnule de Mauleon, iartă-mă! nu te văzusem.

Aceste cuvinte, care păreau să arate o necunoaştere atât de vădită a situaţiei, produseră o nespusă uimire celor mai mulţi

aflaţi de faţă.

Însă Bertrand, departe de a fi impresionat de această tăcere aproape solemnă, urmă:

— De altfel nădăjduiesc, căpitane Caverley, că ai avut faţă de prizonier toată consideraţia datorată rangului său, şi mai cu seamă nenorocirii sale.

Henric era să răspundă, însă don Pedro luă cuvântul:

— Da, senior conetabil, fii liniştit, am avut pentru prizonier tot respectul pe care îl cerea dreptul ginţilor.

— Aţi avut! făcu Bertrand cu o expresie de surprindere care ar fi făcut cinste celui mai iscusit comedian, aţi avut! Ce vorbe sunt astea, Alteţă, dacă nu vă este cu supărare?

— Chiar aşa, domnule conetabil, reluă don Pedro zâmbind, o repet, *am avut.*

Bertrand îl privi pe Caverley care stătea nepăsător acoperit de viziera lui de oţel.

— Nu înţeleg, zise el.

— Dragul meu conetabil, spuse Henric ridicându-se cu greutate de pe scaun, căci fusese lovit şi legat strâns de către soldaţi, iar în timpul luptei, mai mulţi dintre oamenii aceia îmbrăcaţi în armuri îl înăbuşiseră pe jumătate în braţele lor de fier. Dragul meu conetabil, ucigaşul lui don Frederic are dreptate, el este stăpânul nostru, iar noi suntem cei pe care trădarea i-a făcut prizonieri.

— Cum! făcu Bertrand întorcându-se cu o privire atât de încruntată încât mulţi din cei prezenţi îngălbeniră.

— Trădare, zici, şi cine oare e trădătorul?

— Senior conetabil, răspunse Caverley făcând un pas înainte, cuvântul trădare nu e potrivit, mi se pare, mai degrabă credinţă ar fi trebuit să i se zică.

— Credinţă! reluă conetabilul a cărui uimire părea să crească.

— Credinţă, fără îndoială, urmă Caverley, căci la urma urmelor noi suntem englezi, nu-i aşa? şi prin urmare supuşi ai prinţului de Wales.

— Şi ce-i cu asta? zise Bertrand parcă lăţindu-se şi mai mult în umeri spre a răsufla mai în voie şi lăsând să cadă pe mânerul spadei o mână îmbrăcată în fier. Cine îţi spune, dragul meu Caverley, că nu eşti supusul prinţului de Wales?

— Atunci seniore, şi cred că nu veţi avea nimic împotrivă,

deoarece cunoaşteţi legile disciplinei mai bine decât oricare altul, atunci a trebuit să ascult de ordinul prinţului meu.

— Şi acest ordin, iată-l, zise don Pedro întinzând pergamentul spre Bertrand.

— Nu ştiu să citesc, i-o reteză scurt conetabilul.

Don Pedro îşi luă înapoi pergamentul, iar Caverley tremură cât era el de viteaz.

— Ei bine! urmă Duguesclin, cred că înţeleg acum. Regele don Pedro a fost prins de către căpitanul Caverley. A arătat permisul de liberă trecere dat de prinţul de Wales şi chiar în aceeaşi clipă căpitanul i-a redat libertatea lui don Pedro.

— Chiar aşa e, răspunse Caverley, care nădăjdui o clipă că în binecunoscuta lui lealitate Duguesclin avea să încuviinţeze totul.

— E cât se poate de lămurit până acum, urmă conetabilul.

Caverley răsuflă uşurat.

— Însă, reluă Bertrand, mai e un lucru cam întunecat pentru mine.

— Care? întrebă don Pedro cu semeţie. Numai grăbeşte-te, senior Bertrand, căci toate aceste întrebări devin plictisitoare.

— Termin îndată, reluă conetabilul cu nepăsarea-i caracteristică. Dar pentru ce este nevoie ca, pentru a-l elibera pe don Pedro, căpitanul Caverley să-l facă prizonier pe don Henric?

La aceste cuvinte şi după atitudinea luată de Bertrand Duguesclin rostindu-le, Mothril socoti că sosise momentul să cheme o întărire de mauri şi de englezi în ajutorul lui don Pedro.

Bertrand nici nu clipi şi păru chiar că nu băgase de seamă manevra. Numai că, de mai era cu putinţă, glasul îi deveni şi mai calm, şi mai rece ca înainte.

— Aştept un răspuns, zise el.

Don Pedro fu acela care i-l dădu.

— Sunt uimit, spuse el, că ignoranţa este atât de mare la cavalerii francezi, încât să nu ştie că este un îndoit câştig să-ţi faci un prieten descotorosindu-te în acelaşi timp de un duşman.

— Asta e şi părerea dumitale, căpitane Caverley? întrebă Bertrand aţintind asupra căpitanului o privire a cărei seninătate chiar, zălog al puterii, era în acelaşi timp un zălog al ameninţării.

— N-am încotro, seniore, zise căpitanul. Eu mă supun.

— Ei bine! eu, făcu Bertrand, spre deosebire de dumneata, eu poruncesc. Îţi poruncesc deci, înţelegi bine ce-ţi spun? îţi poruncesc deci, să pui în libertate pe Alteţa Sa prinţul Henric de Transtamare, pe care îl văd colo păzit de soldaţii dumitale, şi cum eu sunt mai omenos decât dumneata, nu voi pretinde să-l arestezi pe don Pedro, cu toate că am dreptul, eu ai cărui bani îi porţi în buzunar, eu care sunt stăpânul dumitale pentru că te plătesc.

Caverley făcu o mişcare; don Pedro întinse braţul:

— Nu răspunde nimic, căpitane, zise el, aici nu există decât un stăpân şi acest stăpân sunt eu. Vei asculta aşadar de mine, şi asta numaidecât, te rog. Bastard don Henric, Bertrand şi dumneata, conte de Mauleon, vă declar pe toţi trei prizonierii mei.

La aceste groaznice cuvinte, se făcu o mare tăcere în cort. În mijlocul acestei tăceri, şase ostaşi, la un semn al lui don Pedro, se desprinseră din grup spre a se asigura de persoana lui Duguesclin după cum se asiguraseră de persoana lui don Henric; însă neînfricatul cavaler, cu o lovitură de pumn, acel pumn care îndoia armurile, îl doborî pe primul care se apropie şi, cu glasu-i puternic, scoţând strigătul Notre-Dame Guesclin, în aşa fel încât să-l facă să răsune până în adâncurile cele mai îndepărtate ale câmpiei, trase spada.

Într-o clipită, cortul prezentă spectacolul unei învălmăşeli îngrozitoare. Agenor, nu prea bine păzit, cu o singură sforţare îi dădu la o parte pe cei doi soldaţi ce vegheau asupra lui şi veni să i se alăture lui Bertrand, Henric rupse cu dinţii ultima frânghie care îi lega încheietura mâinilor.

Mothril, don Pedro şi maurii formau un unghi ameninţător.

Aissa scotea capul prin perdelele litierei strigând, fără s-o intereseze nimic altceva decât iubitul ei:

— Curaj, marele meu senior! curaj!

În sfârşit, Caverley se retrase luându-şi englezii cu el, ca să păstreze neutralitatea cât mai mult cu putinţă; numai că, pentru a fi gata la orice împrejurare, poruncise să anunţe punerea şeilor.

Lupta începu. Săgeţi de arc şi de arbaletă, proiectile mici de plumb aruncate cu praştia, începură să şuiere prin aer şi să cadă ca ploaia asupra celor trei cavaleri, când deodată se auziră

nişte urlete grozave şi o trupă de oameni înarmaţi intră călare în cort, tăind, devastând, zdrobind totul şi ridicând vârtejuri de praf care îi orbiră pe cei mai furioşi luptători.

După strigătele lor „Guesclin! Guesclin!” nu era greu de recunoscut bretonii comandaţi de Begue de Vilaine, nedespărţitul prieten al lui Bertrand, care îl instalase la marginile taberei, cu porunca să nu atace decât atunci când va auzi strigătul „Notre-Dame, Guesclin.”

Urmă o clipă de învălmăşeală ciudată în acest cort sfâşiat, deschis, răsturnat; o clipă în care prieteni şi duşmani se găsiră amestecaţi, contopiţi, orbiţi; apoi praful se risipi; după care, la primele raze ale soarelui ce răsărea dinapoia munţilor Castiliei bretonii se văzură stăpâni ai câmpului de luptă. Don Pedro, Mothril, Aissa, maurii dispăruseră ca nişte năluci. Câţiva, atinşi de ghioage şi de spade erau întinşi la pământ şi trăgeau să moara scăldaţi în sânge, spre a dovedi că nu avuseseră de-a face totuşi cu o armată de fantome.

Agenor observă cel dintâi această dispariţie; sări pe primul cal întâlnit, şi fără să bage de seamă că acesta era rănit, se îndreptă spre măgura cea mai apropiată, de unde putea să observe întreaga câmpie. Ajuns acolo, văzu în depărtate cinci cai arabi ce se îndreptau spre pădure; prin atmosfera albăstruie a dimineţii, recunoscu rochia de lână şi vălul fâlfâind al Aissei. Fără să-i pese dacă-l urma cineva, într-o mişcare de speranţă nesăbuită, îşi îndemnă calul în urmărirea lor, dar după vreo zece paşi calul se prăbuşi pentru a nu se mai ridica.

Tânărul se înapoie la litieră; aceasta era goală şi nu mai găsi înăuntru decât un buchet de trandafiri umezit de lacrimi.

La capătul liniilor, întreaga cavalerie engleză aştepta în ordine semnalul lui Caverley pentru a acţiona. Căpitanul îşi instalase oamenii cu atâta dibăcie încât închideau pe bretoni într-un cerc.

Bertrand văzu dintr-o aruncătură de ochi că scopul acestei manevre era să-i taie retragerea.

Caverley înaintă.

— Senior Bertrand, zise el, spre a vă dovedi că suntem nişte camarazi de treabă, vă vom deschide rândurile ca să ajungeţi la cartierul vostru. Asta vă va face să vedeţi că englezii sunt credincioşi cuvântului dat şi că-i respectă pe cavalerii regelui

Franţei.

În acest timp, Bertrand, tăcut şi calm ca şi când nimic neobişnuit nu s-ar fi petrecut, încălecase din nou şi luase lancea din mâinile scutierului său.

Se uită în jurul lui şi văzu că Agenor făcuse la fel.

Toţi bretonii se aflau în urma lui în ordine de bătaie şi gata să atace.

— Domnule englez, zise el, eşti un ticălos, şi dacă n-aş fi în inferioritate numerică aş pune să te spânzure de castanul de colo.

— Ah! ah! domnule conetabil, spuse Caverley, bagă de seamă! Ai să mă sileşti să te fac prizonier în numele prinţului de Wales.

— Ei aş! făcu Duguesclin.

Caverley înţelese câtă ameninţare se ascundea în intonaţia ironică a conetabilului, şi întorcându-se spre soldaţi:

— Închideţi rândurile, le strigă el oamenilor săi, care se apropiară şi prezentară bretonilor un zid de fier.

— Copii! se adresă Bertrand vitejilor săi, ora prânzului se apropie; corturile noastre sunt acolo! Să ne înapoiem la noi.

Şi îşi biciui cu atâta putere calul încât Caverley abia avu timp să se dea la o parte pentru a lăsa să treacă uraganul de fier ce înainta spre el.

Într-adevăr, înapoia lui Bertrand se avântaseră cu aceeaşi forţă bretonii conduşi de Agenor. Henric de Transtamare fusese aşezat aproape fără să vrea în mijlocul micului grup.

Pe vremea aceea un om făcea cât douăzeci prin ştiinţa armelor şi forţa fizică. Bertrand îşi îndreptă lancea în aşa fel încât îl săltă în sus pe englezul ce se afla în faţa lui. După această primă străpungere a liniilor, se auzi un mare zornăit de lănci sfărâmate, ţipetele răniţilor, lovituri înăbuşite date cu ghioage de fier, nechezatul cailor striviţi de izbitură.

Când Caverley se întoarse, văzu o dâră largă de sânge; apoi, la cinci sute de paşi dincolo de acea dâră, bretonii galopau într-o ordine desăvârşită ca şi când ar fi străbătut un câmp de spice coapte.

— Bun sfetnic mi-am fost, murmură el clătinând din cap, când mi-am spus să nu-mi pun pielea în joc împotriva acestor brute. Ducă-se la dracu laudele şi lăudăroşii! Pierd în această aventură pe puţin doisprezece cai şi patru oameni, fără a mai pune la

socoteală – vai! nenorocitul de mine! – o răscumpărare regească. Acum gata, ridicăm tabăra, domnilor. Din acest ceas suntem castiliani. Să schimbăm steagul.

Şi chiar în aceeaşi zi, aventurierul ridică tabăra şi porni în marş pentru a-l ajunge pe don Pedro.

XXVII

POLITICA SENIORULUI BERTRAND DUGUESCLIN

Trecuseră mai multe ore de când bretonii şi prinţul de Transtamare se aflau în siguranţă împreună cu Mauleon şi de multă vreme Agenor pierduse, printre sinuozităţile munţilor ce mărgineau orizontul, acel punct alb care fugea prin câmpia ce strălucea acum în razele soarelui, şi care nu era altceva decât toată dragostea, toată bucuria, toate speranţele sale, care acum dispăruseră.

Altminteri oferea un spectacol destul de variat atitudinea diferitelor personaje ale acestei povestiri, căci întâmplarea părea să simtă o plăcere în a le grupa pe toate în cadrul măreţului peisaj pe care îl privea cu atenţie Agenor.

Pe una din brânele muntelui la care ajunsese după o goană pe care zborul vulturului nu ar fi putut-o depăşi, mica trupă fugară apăru din nou; se vedeau destul de lămurit trei lucruri: mantaua roşie a lui Mothril, vălul alb al Aissei şi punctul de oţel luminos pe care soarele îl făcea să strălucească întocmai ca o stea pe casca lui don Pedro.

În intervalul ce se întindea între primul şi al doilea plan, întreaga trupă a lui Caverley în ordine de bătaie urma drumul muntelui. Primii călăreţi începeau să se piardă în pădurea de la poalele muntelui.

În primul plan, Henric de Transtamare, rezemat de o tufă de grozame înalte, lăsându-şi calul să pască pe pajişte, îşi privea din când în când cu o uimire dureroasă încheieturile mâinilor roşii încă de apăsarea frânghiilor. Aceste urme ale scenei îngrozitoare ce se petrecuse în cortul lui Caverley, erau singurele care-i dovedeau că numai cu două ore mai înainte don Pedro se afla încă în puterea sa şi că pentru o clipă norocul îi zâmbise ca să-l azvârle aproape numaidecât din vârful unei victorii timpurii în cel mai mare adânc, poate, al întunecatei prăpăstii a nesiguranţei şi neputinţei.

Alături de Henric, câţiva bretoni, istoviţi de oboseală, se

culcaseră pe iarbă. Aceşti viteji călăreţi, nu-şi dădeau osteneala să cugete după ce acţionaseră. Dar întrucât băgaseră de seamă că la zece paşi mai departe Bertrand cugeta şi pentru ei, îşi trăseseră mantalele pe faţă spre a se apăra de soare şi adormiseră.

Begue de Vilaine şi Olivier de Mauny în schimb nu dormeau; îi priveau cu cea mai adâncă şi mai susţinută atenţie pe englezii a căror avangardă, după cum am spus, începea să se piardă în pădure, în timp ce ariergarda se ocupa cu desfacerea şi încărcarea corturilor pe spatele catârilor; în mijlocul acestora, se vedea lămurit Caverley, străbătând ca o fantomă înarmată rândurile soldaţilor, veghind la îndeplinirea poruncilor date de el.

Astfel, toţi oamenii aceştia împrăştiaţi pe acele coclauri fugind, unii spre sud, alţii spre vest, unii spre est, alţii spre nord, ca nişte furnici speriate, erau totuşi legaţi unii de alţii prin acelaşi sentiment, şi se putea spune că în fiecare din acele inimi, în afară de inima Aissei, sentimentul care le domina pe toate celelalte era acela al răzbunării.

Dar curând Mothril, don Pedro şi Aissa se pierdură din nou într-o văgăună a muntelui; nu după multă vreme ariergarda engleză porni şi ea la drum şi se afundă în pădure, astfel încât Mauleon, nemaivăzând-o pe Aissa, iar Begue de Vilaine şi Olivier de Mauny nemaivăzându-l pe Caverley, se apropiară de Bertrand, care se trezise din visare spre a veni lângă Henric, cufundat încă în gânduri.

Bertrand le zâmbi; apoi, ridicându-se cu oarecare stângăcie, din cauza greoaiei armuri, de pe moviliţa pe care se aşezase, merse drept la prinţul Henric, rezemat încă de tufa de grozamă.

Zgomotul paşilor săi, îngreuiaţi de armură, zguduiau pământul, şi cu toate astea Henric parcă nici nu auzea.

Bertrand continuă să înainteze în aşa fel încât umbra lui, interpusă între soare şi prinţ, să-i răpească tristului senior acea blândă mângâiere a căldurii soarelui care, ca şi viaţa, e cu atât mai preţioasă când eşti ameninţat s-o pierzi.

Henric înălţă capul pentru a căuta lumina soarelui, şi îl zări pe bravul conetabil sprijinit pe spada lui cea lungă, cu viziera pe jumătate ridicată şi cu privirea însufleţită de o compătimire încurajatoare.

— Vai! conetabile, zise prinţul clătinând din cap, ce zi!

— Asta nu-i nimic, monseniore, spuse Bertrand, am văzut altele şi mai rele.

Prinţul nu răspunse decât învinuind cerul cu privirea.

— Pe legea mea! urmă Bertrand, eu nu-mi amintesc decât de un lucru, anume, că puteam fi prizonieri şi în schimb suntem liberi.

— Ah! conetabile, nu vezi oare că totul ne scapă?

— Ce înţelegeţi prin totul?

— Regele Castiliei! pe sfântul Iacob! strigă don Henric cu o mişcare de furie şi de ameninţare ce îi făcu să tresară pe cavalerii atraşi de vorba răsunătoare a prinţului şi care, auzindu-i spusele nu puteau uita că acel duşman atât de detestat era fratele său.

Bertrand nu înaintase către prinţ numai în scopul de a micşora distanţa ce-i despărţea: avea ceva să-i spună; surprinsese într-adevăr pe toate feţele o expresie de plictiseală destul de asemănătoare cu un început de descurajare.

Făcu semn prinţului să se aşeze. Acesta înţelese că Bertrand avea să înceapă o convorbire importantă; se aşeză deci, şi printre toate feţele acelea care, după cum am mai spus, exprimau descurajarea, faţa lui nu era mai puţin expresivă.

Bertrand se înclină sprijinindu-şi amândouă mâinile pe mânerul spadei.

— Iertaţi-mă, monseniore, zise el, dacă îndepărtez gândurile voastre de la drumurile pe care au apucat; însă aş dori să ajungem la înţelegere asupra unui punct.

— Despre ce e vorba, dragul meu conetabil? întrebă Henric destul de îngrijat de această introducere, căci, pentru a aduce la îndeplinire actul uzurpării, el nu se simţea susţinut decât de lealitatea bretonilor, iar în materie de lealitate, unele firi nu sunt înclinate spre sentimente de încredere neclintită.

— Aţi spus adineaori, monseniore, că regele Castiliei ne-a scăpat?

— Negreşit c-am spus-o.

— Ei bine, e o neînţelegere aici, monseniore, şi vă rog să-i scoateţi pe credincioşii voştri slujitori din îndoiala ce i-a cuprins auzind spusele voastre. Există oare un alt rege al Castiliei decât Alteţa Voastră?

Henric înălţă capul întocmai ca taurul care simte înţepătura picadorului.

— Explică-te, dragă conetabile, zise el.

— E foarte uşor. Dacă noi amândoi nu suntem încă lămuriţi asupra acestei probleme, înţelegeţi că bretonii mei şi castilianii voştri nu vor şti să se orienteze, iar popoarele din restul Spaniei, mai puţin informate decât castilianii voştri şi bretonii mei, nu vor fi lămuriţi niciodată dacă trebuie să strige „trăiască regele Henric” sau „trăiască regele don Pedro”.

Henric asculta, însă fără să ştie încă unde ţintea conetabilul. Totuşi, întrucât raţionamentul îi părea foarte logic, dădea din cap în semn de încuviinţare.

— Ce vrei să spui? zise el în cele din urmă.

— Vreau să spun, reluă Duguesclin, că dacă există doi regi, ceea ce dă naştere la încurcături, să începem prin a-l da la o parte pe unul.

— Dar mi se pare că pentru asta ne şi războim, senior conetabil, spuse Henric.

— Foarte bine; însă nu am câştigat încă niciuna din acele bătălii strălucite care răstoarnă dintr-odată un rege de pe tron, şi până va sosi ziua aceea care va hotărî soarta Castiliei şi a voastră, nu ştiţi încă nici dumneavoastră dacă sunteţi sau nu sunteţi rege.

— Ce-are a face! Dar vreau să fiu.

— Atunci, fiţi.

— Însă, dragul meu conetabil, nu reprezint pentru dumneata singurul şi adevăratul rege?

— Asta nu-i de ajuns; trebuie să fiţi şi pentru ceilalţi.

— Lucrul acesta mi se pare cu neputinţă, seniore, înainte de câştigarea unei bătălii, de uralele unei armate sau de cucerirea unui mare oraş.

— Ei bine! tocmai la asta m-am gândit şi eu, monseniore.

— Dumneata!

— Negreşit. Ori credeţi că dacă lovesc nu gândesc? Greşiţi. Nu lovesc totdeauna şi gândesc gâteodată. Ziceţi că trebuie să aşteptaţi câştigarea unei bătălii, uralele unei armate sau cucerirea unui mare oraş?

— Da, cel puţin unul din aceste trei lucruri.

— Atunci să facem numaidecât rost de unul din aceste trei

lucruri.

— Mi se pare destul de greu, conetabile, ca să nu zic cu neputinţă.

— Pentru ce, sire?

— Pentru că mă tem.

— Aşa! dacă vă temeţi, eu nu mă tem niciodată, seniorul meu, răspunse cu vioiciune conetabilul. Ceea ce nu faceţi dumneavoastră, voi face eu.

— Vom cădea prea de sus, conetabile, de atât de sus încât nu ne vom mai ridica.

— Numai dacă nu cădeţi în mormânt, monseniore, vă veţi ridica totdeauna, atâta timp cât veţi avea în jurul vostru patru cavaleri bretoni şi la şold această strălucitoare spadă castiliană. Haideţi, monseniore, fiţi mai hotărât.

— O! voi fi când se va ivi prilejul, n-avea grijă, seniore conetabil, reluă Henric, ale cărui priviri se însufleţeau la perspectiva mai apropiată a împlinirii visului său. Dar nu văd încă nici bătălie, nici armată.

— Da, însă vedeţi oraşul.

Henric se uită în jurul lui.

— Unde sunt încoronaţi regii în ţara asta, monseniore? întrebă Duguesclin.

— La Burgos.

— Ei bine! deşi cunoştinţele mele geografice nu sunt prea vaste, mi se pare, monseniore, că Burgosul se află prin împrejurimi.

— Fără îndoială; douăzeci sau douăzeci şi cinci de leghe de-aici cel mult.

— Atunci să luăm Burgosul.

— Burgosul! repetă Henric.

— Desigur, Burgosul. Şi dacă doriţi să-l aveţi, eu vi-l voi da, un Burgos tot atât de adevărat cum mă numesc Duguesclin.

— Un oraş întărit, conetabile, zise Henric clătinând din cap cu îndoială, un oraş capitală! un oraş în care, în afară de nobilime, se găseşte o burghezie puternică, compusă din creştini, din evrei şi din mahomedani, toţi dezbinaţi între ei în vremuri obişnuite, însă toţi prieteni când este vorba să-şi apere interesele. Într-un cuvânt, Burgos, cheia Castiliei, ce pare să fi fost ales de către cei care şi-au depus acolo coroana şi insignele

regale, socotit ca cel mai inexpugnabil sanctuar.

— Acolo vom merge, dacă vreţi, monseniore, spuse liniştit Duguesclin.

— Prietene, zise prinţul, nu te lăsa împins de un sentiment de prietenie, de un devotament exagerat. Să vedem mai întâi de ce forţe dispunem.

— Încălecarea! monseniore, zise Bertrand, apucând de frâu calul prinţului şi scoţându-l din ierburile prin care rătăcea; încălecarea! şi să mergem drept la Burgos.

Şi la un semn al conetabilului, o trâmbiţă bretonă dădu semnalul. Somnoroşii încălecară cei dintâi, iar Bertrand, care se uita la bretonii lui cu atenţia unui şef şi cu dragostea unui părinte, băgă de seamă că cea mai mare parte din ei, în loc să-l înconjure pe prinţ cum aveau obiceiul, se grăbeau, dimpotrivă, să se aşeze în jurul conetabilului lor şi să-l recunoască drept singur şi adevărat şef.

— Era şi timpul, murmură conetabilul la urechea lui Agenor.

— Timp pentru ce? întrebă acesta, tresărind ca un om pe care-l trezeşti din vis.

— Pentru a reîmprospăta vioiciunea soldaţilor noştri, zise el.

— Într-adevăr, nu e rău, conetabile, răspunse tânărul, căci le vine destul de greu oamenilor să meargă nu se ştie unde, pentru nu se ştie cine.

Bertrand zâmbi; Agenor răspundea gândului său şi, prin urmare, îi dădea dreptate.

— Nu pentru dumneata vorbeşti, aşa e? întrebă Bertrand. Căci te-am văzut totdeauna că ai fost cel dintâi, mi se pare, la marşuri şi la atacuri pentru onoarea ţării dumitale.

— O! eu, seniore, nu cer decât să mă lupt şi mai cu seamă să mărşăluiesc, şi niciodată ceilalţi nu vor mărşălui atât de repede cum doresc eu.

Şi zicând acestea, Agenor se ridică în scări, ca şi când privirea lui ar fi voit să treacă dincolo de munţii ce mărgineau orizontul.

Bertrand nu răspunse nimic; el judecase la adevărata valoare pe fiecare. Se mulţumi doar să-l întrebe pe un cioban, care îl asigură că drumul cel mai scurt pentru a ajunge la Burgos era să se îndrepte mai întâi spre Calahorra, un orăşel aflat numai la o depărtare de şase leghe.

— Aşadar sa mergem cât mai degrabă la Calahorra, spuse conetabilul, şi dădu pinteni calului dând astfel pildă celorlalţi să se grăbească.

În urma lui porni cu un zgomot asurzitor escadronul de fier în mijlocul căruia se găsea Henric de Transtamare.

XXVIII

SOLUL

Spre sfârşitul celei de-a doua zile de marş, orăşelul Calahorra se oferi privirilor trupei comandate de Henric de Transtamare şi

de Bertrand Duguesclin. Această trupă, care fusese recrutată în timpul celor două zile de marş din toate micile formaţiuni răspândite prin împrejurimi, putea număra aproape zece mii de oameni.

Încercarea pe care aveau să o facă asupra oraşului Calahorra, santinelă înaintată a Burgosului, era aproape hotărâtoare. Într-adevăr, de la acest punct de plecare ce dădea măsura sentimentelor Vechei Castilii, depindea reuşita sau nereuşita campaniei. Oprit în faţa Calahorrei, marşul lui don Henric devenea un război; Calahorra trecută fără piedici, don Henric înainta pe o cale triumfală.

Armata lui, de altfel, era foarte bine dispusă, iar părerea tuturor era că don Pedro se dusese să întâlnească peste munţi un corp de trupe aragoneze şi maure cu care se înţelesese mai înainte.

Porţile oraşului erau închise; soldaţii care îl păzeau se aflau la post; santinelele, cu arbaleta pe umăr, se plimbau pe ziduri; totul era în stare, dacă nu de ameninţare, cel puţin de apărare.

Duguesclin îşi conduse mica armată la o depărtare de o aruncătură de săgeată de metereze. Acolo, puse să sune apelul în jurul steagurilor, şi rostind o cuvântare în care se vedea cât de colo îndrăzneala bretonă şi iscusinţa unui om crescut la curtea lui Carol al V-lea, sfârşi prin a-l proclama pe don Henric de Transtamare rege al celor Două Castilii, al Sevillei şi al Leonului, în locul lui don Pedro, ucigaş, nelegiuit şi cavaler nevrednic.

Aceste cuvinte solemne, pe care Bertrand le rosti din toată puterea plămânilor, făcură să ţâşnească zece mii de spade din teacă şi, sub cel mai frumos cer din lumee, la ora când soarele se ducea să apună îndărătul munţilor Navarrei, Calahorra, din înaltul meterezelor, putu să asiste la spectacolul impunător al unui tron care se prăbuşeşte şi al unei coroane care se iveşte.

Bertrand, după ce vorbi, după ce lăsă armata să vorbească, se întoarse spre oraş ca pentru a-i cere părerea.

Burghezii din Calahorra, oricât de bine fortificaţi, oricât de bine aprovizionaţi cu arme şi alimente ar fi fost, nu stătură multă vreme în cumpănă.

Atitudinea conetabilului era destul de lămurită. Aceea a ostaşilor lui, cu lancea ridicată, nu era nici ea mai puţin

lămurită. Chibzuiră probabil că numai greutatea acelei cavalerii şi ar fi de ajuns să le străpungă zidurile, şi că era mai simplu să preîntâmpine această nenorocire deschizând porţile. Răspunseră deci la uralele armatei printr-un strigăt entuziast de „Trăiască don Henric de Transtamare, rege al celor Două Castilii, al Sevillei şi al Leonului!”

Aceste prime urale, rostite în limba castiliană, îl mişcară adânc pe Henric; îşi ridică viziera căştii şi înainta singur spre ziduri:

— Ziceţi să trăiască bunul rege Henric! strigă el, căci voi fi atât de bun pentru Calahorra încât îşi va aduce aminte pentru totdeauna că m-a salutat cea dintâi, ca rege al celor Două Castilii.

De data asta nu mai era entuziasm, ci frenezie; porţile se deschiseră ca şi când o zână le-ar fi atins cu bagheta şi o masă compactă de burghezi, de femei şi de copii, ieşi din oraş şi veni să se amestece cu trupele regale.

Într-o oră se organiză una din acele serbări minunate pentru care a fost de ajuns numai dărnicia naturii; toate florile, tot vinul, toată mierea bogatului ţinut, diferitele instrumente cu coarde de pe vremea aceea, făcliile de ceară, sunetul clopotelor, cântecele preoţilor, înveseliră toată noaptea pe noul rege şi pe însoţitorii săi.

Între timp, Bertrand îşi adunase consiliul de bretoni şi le spunea:

— Iată-l pe prinţul Henric de Transtamare proclamat rege, chiar dacă nu e încoronat; nu mai sunteţi susţinătorii unui aventurier, ci ai unui prinţ care posedă moşii, feude şi titluri. Pun rămăşag că lui Caverley o să-i pară rău că ne-a părăsit.

Apoi, în mijlocul atenţiei care i se dădea totdeauna, nu numai ca unui şef, ci ca unui războinic pe cât de prevăzător pe atât de viteaz, pe cât de viteaz pe atât de priceput, Bertrand îşi dezvoltă întregul sistem, adică speranţele sale, care deveniră îndată şi ale celor de faţă.

Tocmai îşi termina cuvântarea când veni cineva să-i spună că îl chema prinţul, atât pe el cât şi pe şefii bretoni şi că îi aştepta pe credincioşii săi aliaţi la palatul din Calahorra, care fusese pus la dispoziţia noului suveran.

Bertrand plecă numaidecât spre a răspunde la invitaţia

făcută. Henric era deja aşezat pe un tron şi un cerc de aur, semn al regalităţii, înconjura ornamentul de deasupra căştii.

— Seniore conetabil, spuse prinţul întinzându-i mâna lui Duguesclin, dumneata m-ai făcut rege, eu te fac conte, dumneata îmi dai un regat, eu îţi ofer un domeniu, eu mă numesc, datorită dumitale, Henric de Transtamare, rege al celor Două Castilii, al Sevillei şi al Leonului, dumneata te numeşti, datorită mie, Bertrand Duguesclin, conetabil al Franţei şi conte de Soria.

Îndată uralele entuziaste ale şefilor şi soldaţilor dovediră regelui că făcuse nu numai un act de recunoştinţă, ci şi unul de dreptate.

— Cât despre voi, nobili căpitani, urmă regele, darurile mele nu vor putea fi la înălţimea meritului vostru, însă cuceririle voastre, mărind statele mele şi înmulţându-mi bogăţiile, vă vor face mai puternici şi mai bogaţi.

Deocamdată, puse să le împartă vesela sa de aur şi de argint, echipajele cailor săi şi tot ce palatul din Calahorra cuprindea mai de preţ, apoi îl numi guvernator al provinciei pe cel ce nu era decât guvernator al oraşului.

După care, apărând în balcon, porunci să se împartă soldaţilor optzeci de mii de scuzi de aur, tot ce-i mai rămăsese. Apoi arătându-le lăzile goale zise:

— Vi le dau în primire, căci le vom umple la Burgos.

— La Burgos! strigară soldaţii şi căpitanii.

— La Burgos! repetară locuitorii, pentru care noaptea aceea, petrecută în serbări, în beţii şi în îmbrăţişări, era o dovadă grăitoare a frăţietăţii, dovadă pe care prevederea sfătuia să nu fie lăsată să degenereze în abuz.

Între timp se făcuse ziuă, armata era gata de plecare, stindardul regal se şi înălţa deasupra steguleţelor de la lănciile fiecărei companii castiliane şi bretone, când se auzi un mare zgomot la poarta principală a Calahorrei, iar strigătele mulţimii, apropiindu-se de centrul oraşului, anunţau un eveniment important.

Evenimentul acela era sosirea unui sol.

— Să i se facă loc, zise regele.

Mulţimea se dădu la o parte.

Atunci apăru, călare pe un cal arab, cu nările fumegând, cu

coama lungă, fremătând pe picioarele-i ascuţite ca nişte lame de oţel, un bărbat cu faţa arsă de soare, înfăşurat într-un burnus alb.

— Prinţul don Henric? întrebă el.

— Vrei să spui regele! zise Duguesclin.

— Nu cunosc alt rege decât pe don Pedro, răspunse arabul.

— Iată unul care cel puţin nu umblă cu ocolişuri, murmură conetabilul.

— Ei bine, zise prinţul, s-o scurtăm. Eu sunt acela căruia vrei să-i vorbeşti.

Solul se înclină fără să descalece.

— De unde vii? întrebă don Henric.

— De la Burgos.

— Din partea cui?

— Din partea regelui don Pedro.

— Don Pedro se află la Burgos! exclamă Henric.

— Da, seniore, răspunse solul.

Henric şi Bertrand se priviră din nou.

— Şi ce doreşte don Pedro? întrebă prinţul.

— Pace, zise arabul.

— O! o! făcu Bertrand, la care onestitatea vorbea repede şi mai tare decât orice interes, iată o veste bună.

Henric încruntă din sprâncene.

Agenor tresăltă de bucurie: pacea însemna libertatea de a alerga după Aissa şi libertatea de a o întâlni.

— Şi pacea aceasta, reluă Henric cu glas aspru, în ce condiţii ne va fi acordată?

— Monseniore, răspundeţi că o doriţi ca şi noi, zise trimisul, şi regele stăpânul meu nu va face greutăţi în privinţa condiţiilor.

În timpul acesta Bertrand cugetase la misiunea pe care o primise de la regele Carol al V-lea, misiune de răzbunare în privinţa lui don Pedro şi de distrugere în privinţa Marilor companii.

— Nu puteţi accepta pacea, îi spuse el lui Henric, înainte de a fi întrunit de partea voastră destule avantaje pentru ca acele condiţii să fie mulţumitoare.

— Şi eu mă gândeam la fel, însă aşteptam încuviinţarea dumitale, răspunse cu vioiciune Henric, care tremura la ideea de a împărţi cu altul ceea ce voia în întregime numai pentru el.

— Ce răspunde monseniorul? întrebă solul.

— Răspunde pentru mine, conte de Soria, zise regele.

— Lăsaţi pe mine, spuse Bertrand înclinându-se.

Apoi întorcându-se către sol:

— Seniore crainic, zise el, întoarce-te la stăpânul dumitale şi spune-i că vom trata despre pace când vom fi la Burgos.

— La Burgos! exclamă trimisul cu un accent care dovedea mai mult teamă decât surpriză.

— Da, la Burgos.

— În oraşul acela mare în care se află regele don Pedro cu armata sa?

— Întocmai, făcu conetabilul.

— Este şi părerea voastră, seniore? reluă crainicul întorcându-se spre Henric de Transtamare.

Prinţul făcu un semn afirmativ.

— Atunci Dumnezeu să vă aibă în pază! zise trimisul acoperindu-şi capul cu mantaua.

Apoi, plecându-se în faţa prinţului înainte de a pleca, aşa cum făcuse şi la sosire, îşi întoarse calul şi porni la pas, străbătând mulţimea care, înşelată în speranţele ei, stătea tăcută şi nemişcată la trecerea lui.

— Mergi mai repede, seniore mesager, îi strigă Bertrand, dacă vrei să nu sosim noi înaintea dumitale.

Însă călăreţul, fără a întoarce capul, fără a părea că îşi dă seama că lui îi erau adresate acele cuvinte, îşi lăsă calul să treacă de la un mers moderat la un pas grăbit, apoi în cele din urmă la o goană atât de vijelioasă, încât cei de pe metereze îl şi pierduseră din vedere când avangarda bretonă ieşi pe porţile Calahorrei spre a se îndrepta către Burgos.

Unele veşti străbat văzduhul întocmai ca atomii pe care-i rostogoleşte vântul; ele sunt un suflu, un miros, o rază de lumină. Ating, înştiinţează, uimesc de la aceeaşi distanţă ca şi fulgerul. Nimeni nu poate explica acest fenomen al unui eveniment ghicit la douăzeci de leghe depărtare. Totuşi faptul pe care abia îl sesizăm a şi trecut în starea de certitudine. Poate că într-o zi ştiinţa, care va fi adâncit această problemă, nu va pregeta s-o lămurească şi va considera drept axiomă ceea ce astăzi numim o taină a structurii omeneşti.

Oricum ar fi, adevărul este că în seara zilei în care don Henric

intra în Calahorra, alături de conetabil, vestea proclamării lui don Henric ca rege al celor Două Castilii, al Sevillei şi al Leonului, ajunsese până la Burgos, unde don Pedro abia intrase de un sfert de oră.

Ce vultur zburând prin aer o lăsase să cadă din ghearele lui? Nimeni nu poate s-o spună, însă în câteva clipe toată lumea era convinsă.

Numai don Pedro se îndoia. Mothril îl readuse la părerea tuturor spunându-i:

— Mă tem că e adevărat; trebuie să fie adevărat, deci este adevărat.

— Însă, zise don Pedro, presupunând chiar că bastardul acela ar fi intrat în Calahorra, nu e probabil să fi fost proclamat rege.

— Dacă n-a fost ieri, urmă Mothril, are să fie cu siguranţă azi.

— Atunci, să mergem la el şi să-i declarăm război, zise don Pedro.

— Ba nu! să rămânem unde suntem şi să facem pace.

— Să facem pace!

— Da, cumpăraţi-o chiar, dacă va fi nevoie.

— Nenorocitule! strigă don Pedro furios.

— O făgăduială, zise Mothril înălţând din umeri. Are să vă coste oare atât de scump, mai cu seamă pe Alteţa Voastră, senior rege?

— Ah! ah! făcu don Pedro, care începea să înţeleagă.

— Fără îndoială, urmă Mothril. Ce vrea don Henric? Un tron. Faceţi-i-l pe măsura pe care o veţi crede de cuviinţă, îl veţi azvârli de pe el după aceea. Dacă îl veţi face rege, el nu are să vă mai bănuiască, întrucât i-aţi pus coroana pe cap. Credeţi oare că e bine să aveţi mereu, în locuri necunoscute, un rival care, întocmai ca trăsnetul, poate cădea nu se ştie când, nu se ştie de unde? Dăruiţi-i lui don Henric un regat, închideţi-l în nişte hotare care să fie cunoscute; faceţi cu el ceea ce se face cu nisetrul căruia, în aparenţă, i se dă un întreg bazin cu mii de vizuini. Eşti sigur că-l găseşti când vrei să-l pescuieşti din acest bazin pregătit pentru el. Căutaţi-l prin toată marea şi vă va scăpa mereu.

— E adevărat, zise don Pedro din ce în ce mai atent.

— Dacă vă cere Leonul, urmă Mothril, daţi-i Leonul; nici nu-l va fi primit bine, că va trebui să vă mulţumească; îl veţi avea

atunci alături, la masa voastră, la braţul vostru, o zi, o oră, zece minute. E un prilej pe care norocul nu vi-l va oferi atâta vreme cât vă veţi război unul cu altul. Se zice că se află la Calahorra. Daţi-i întregul teren care se află între Calahorra şi Burgos, veţi fi cu atât mai aproape de el.

Don Pedro îl înţelegea destul de bine pe Mothril.

— Da, murmură el gânditor, tot aşa mi l-am apropiat şi pe don Frederic.

— Ah! zise Mothril, începeam să cred că v-aţi pierdut memoria.

— E mai bine aşa, spuse don Pedro lăsând să-i cadă mâna pe umărul lui Mothril, e mai bine.

Şi regele îl trimise la don Henric pe unul din acei mauri neobosiţi care măsoară zilele prin cele treizeci de leghe pe care le străbat caii lor.

Mothril nu avea nicio îndoială că Henric avea să primească, chiar de-ar fi făcut-o în speranţa de a-i răpi lui don Pedro a doua parte a regatului, după ce o primise pe prima. Dar îşi făcea această socoteală fără conetabil. Astfel că, de îndată ce sosi răspunsul de la Calahorra, don Pedro şi sfetnicii săi rămaseră înmărmuriţi la început, pentru că exagerau urmările.

Cu toate astea don Pedro avea o armată; însă o armată e mai puţin puternică atunci când e asediată? Avea Burgosul; însă devotamentul Burgosului era oare sigur?

Mothril nu-i ascunse lui don Pedro că locuitorii Burgosului treceau drept mari iubitori de noutăţi…

— Vom arde oraşul, zise don Pedro.

Mothril clătină din cap.

— Burgosul, spuse el, este unul din oraşele care nu se lasă ars fără urmări neplăcute. E locuit mai întâi de creştini care îi urăsc pe mauri, şi maurii sunt prietenii voştri; de musulmani care îi urăsc pe evrei, iar evreii sunt vistiernicii voştri; în sfârşit de evrei care îi urăsc pe creştini, şi aveţi un mare număr de creştini în armata voastră. Oamenii aceştia se sfâşie între ei în loc să sfâşie armata lui don Henric; mai mult chiar, fiecare din cele trei partide le va preda pe celelalte două pretendentului. Credeţi-mă, sire, găsiţi un motiv pentru a părăsi Burgosul şi părăsiţi-l, vă sfătuiesc eu, înainte de a se afla vestea alegerii lui don Henric.

— Dacă părăsesc Burgosul, înseamnă că e un oraş pierdut pentru mine, zise don Pedro şovăind.

— Ba nu; revenind să-l asediaţi pe don Henric, îl veţi găsi în poziţia în care ne aflăm noi astăzi, şi deoarece recunoaşteţi că avantajul e de partea lui la ora asta, avantajul va fi atunci de partea voastră. Încercaţi retragerea, monseniore.

— Să fug! strigă don Pedro îndreptându-şi pumnul strâns spre cer.

— Nu fuge cel ce se întoarce, sire, urmă Mothril.

Don Pedro şovăia încă; însă văzul făcu în curând ce nu putea să facă sfatul. Observă grupuri ce se îngroşau mereu pe pragul porţilor; grupuri mai numeroase încă pe la răspântii, şi printre oamenii ce compuneau acele grupuri, îl auzi pe unul care spunea:

— Regele don Henric.

— Mothril, zise el, aveai dreptate. Acum cred şi eu că e timpul să plecăm.

Zece minute mai târziu, regele don Pedro părăsea oraşul Burgos, chiar în momentul în care apăreau steagurile lui don Henric de Transtamare pe culmea munţilor Asturiei.

XXIX

ÎNCORONAREA

Locuitorii din Burgos, care tremurau la gândul de a fi prinşi între cei doi concurenţi, şi care se vedeau în cazul acesta sortiţi să plătească cheltuielile de război, abia îşi dăduseră seama de retragerea lui don Pedro şi observaseră steagurile lui don

Henric, că numaidecât, printr-o schimbare bruscă, lesne de înţeles, deveniră cei mai înflăcăraţi partizani ai noului rege.

În războaiele civile, cel care arată o slăbiciune, chiar trecătoare, e sigur că va cădea dintr-o singură lovitură cu câteva trepte mai jos chiar decât l-ar fi dus slăbiciunea sa. Războiul civil nu este numai un conflict de interese, ci o luptă de amor propriu. A da înapoi în cazul acesta înseamnă a te pierde. Sfatul dat de Mothril, sfat izvorât din firea lui maură, la care preţuirea curajului este cu totul diferită de a noastră, nu era deci bun pentru creştini care, la urma urmelor, formau cifra cea mai ridicata a populaţiei din Burgos.

De partea ei, populaţia mahomedană şi evreiască, în speranţa de a câştiga ceva de la această schimbare, se uni cu populaţia creştină pentru a-l proclama pe don Henric rege al celor Două Castilii, al Sevillei şi al Leonului şi pentru a-l declara pe don Pedro decăzut din rangul de rege.

Aşadar în uralele unanime se îndreptă don Henric, condus de episcopul din Burgos, spre palatul cald încă de prezenţa lui don Pedro.

Duguesclin îşi instală bretonii în Burgos şi aşeză de jur împrejur companiile franceze şi italiene care rămăseseră credincioase angajamentului lor, atunci când companiile engleze îl părăsiseră. În felul acesta, el supraveghea oraşul fără a-l stingheri. Dealtminteri fusese stabilită cea mai aspră disciplină: cel mai mic furt avea să fie pedepsit cu moartea la bretoni şi cu biciuirea la străini. El înţelegea că această cetate, care se lăsase de bună voie cucerită, avea nevoie de mari menajamente, şi lucrul cel mai important era ca soldaţii lui să fie adoptaţi de noii aderenţi la cauza uzurpării.

— Acum, îi spuse el lui Henric, cât mai multă solemnitate, monseniore, vă rog. Trimiteţi după prinţesa soţia voastră, care aşteaptă nerăbdătoare în Aragon să primească veşti; să fie încoronată ca regină odată cu încoronarea voastră ca rege. Nimic nu face un efect mai mare în ceremonii – am observat asta în Franţa – decât femeile şi postavurile aurite, şi apoi mulţi oameni nu prea dispuşi să vă iubească, dar care totuşi nu doresc altceva decât să întoarcă spatele fratelui vostru, vor fi cuprinşi de un zel fierbinte pentru noua regină dacă, aşa cum se spune, este una din frumoasele şi graţioasele prinţese ale creştinătăţii.

Apoi, adăugă conetabilul, acesta este un punct asupra căruia fratele vostru nu va putea să lupte cu dumneavoastră, pentru că el şi-a ucis soţia. Şi când lumea vă va vedea un soţ atât de bun faţă de Juana de Castilia, fiecare îl va întreba ce a făcut din Blanche de Bourbon.

Regele zâmbi la aceste cuvinte, a căror logică era silit s-o recunoască; de altfel, pe lângă că-i mulţumeau sufletul, îi măguleau în acelaşi timp mândria şi obiceiul lui de a se făli cu orice. Regina fu chemată deci la Burgos.

Între timp oraşul se împodobea cu covoare; ghirlande de flori erau atârnate pe ziduri, iar străzile aşternute cu ramuri de palmieri dispăreau sub un covor de verdeaţă. Din toate părţile, atraşi de fastul spectacolului făgăduit, castilianii alergau fără arme, voioşi, poate încă nehotărâţi, însă amânând să ia o hotărâre definitivă până vor vedea ce efect va produce asupra lor măreţia ceremoniei şi dărnicia noului lor stăpân.

Când se anunţă sosirea reginei, Duguesclin porni în fruntea bretonilor săi pentru a se duce să o întâmpine la o leghe depărtare de oraş.

Juana de Castilia era într-adevăr o prinţesă frumoasă, a cărei frumuseţe era şi mai mult scoasă la iveală de strălucirea unei minunate diademe şi de un echipaj cu adevărat regal.

Se afla – spune cronica – într-o trăsură îmbrăcată cu postav aurit împodobit cu pietre scumpe. Cele trei surori ale regelui o însoţeau, şi doamnele lor de onoare urmau în echipaje aproape tot atât de măreţe.

În jurul acelor minunate litiere, o droaie de paji strălucind de mătase, de aur şi de giuvaeruri, făceau să zburde cu graţie nişte superbi bidivii de Andaluzia, a căror rasă, încrucişată cu rasa arabă, dă nişte cai iuţi ca vântul şi trufaşi ca înşişi castilianii.

Soarele strălucea deasupra acestui uimitor cortegiu, îndreptându-şi în acelaşi timp razele de foc asupra vitraliilor catedralei şi încălzind aburii tămâiei de Egipt pe care nişte călugăriţe o ardeau în cădelniţe de aur.

Amestecaţi cu creştinii ce se înghesuiau în drumul reginei, musulmanii, înveşmântaţi cu cele mai bogate caftane, admirau femeile atât de nobile şi atât de frumoase, pe care vălurile lor uşoare, fâlfâind la adierea vântului, le apărau împotriva soarelui, dar nu şi a privirilor.

De îndată ce regina îl văzu venind spre ea pe Duguesclin, uşor de recunoscut după armura lui aurită şi după spada de conetabil pe care un scutier o ducea în faţa lui, pe o pernă de catifea albastră împodobită cu flori de crin ţesute în aur, ea porunci să fie opriţi catârii înhămaţi la trăsura ei, şi coborî în grabă de pe scaunul pe care stătea.

După exemplul ei, şi fără a şti care erau intenţiile Juanei de Castilia, surorile regelui şi doamnele din suita lor se dădură şi ele jos.

Regina înaintă spre Duguesclin care, zărind-o, sărise jos de pe cal. Atunci ea iuţi pasul – spune cronica – şi veni spre el cu braţele deschise.

Acesta îşi desfăcu îndată viziera şi azvârli casca înapoia lui. Astfel încât, văzându-l cu faţa descoperită – tot cronica spune – regina se agăţă de gâtul lui şi îl sărută aşa cum ar fi făcut o soră iubitoare.

— Dumitale, strigă ea cu o emoţie atât de adânc simţită încât câştigă inimile celor de faţă, dumitale, ilustre conetabil, îţi datorez coroana mea! O cinste neaşteptată care vine asupra casei mele! îţi mulţumesc, cavalere; Dumnezeu te va răsplăti după cum se cuvine. Cât despre mine, nu pot decât un singur lucru: să egalez serviciul prin recunoştinţă.

La aceste cuvinte şi mai cu seamă la această îmbrăţişare regală, care îi făcea atâta onoare bravului conetabil, un strigăt de consimţământ, strigăt aproape formidabil prin numărul mare de glasuri ce luaseră parte la el, se ridică din mijlocul poporului şi al armatei, însoţit de aplauzele tuturor.

— Trăiască bravul conetabil! strigau ei. Bucurie şi fericire reginei Juana de Castilia!

Surorile regelui erau mai puţin entuziasmate; erau nişte tinere răutăcioase şi ironice. Ele se uitau pieziş la conetabil şi cum vederea viteazului cavaler le făcea în mod firesc să compare idealul pe care şi-l formaseră cu realitatea ce o aveau în faţa ochilor, şopteau între ele:

— Oare acesta este vestitul războinic, cu un cap aşa de mare!

— Ia priveşte, contesă, ce umeri rotunzi are! urmă a doua din cele trei surori.

— Şi ce picioare sucite! spuse cea de-a treia.

— Da, însă l-a făcut pe fratele nostru rege, reluă cea mai

mare, pentru a pune capăt acestei cercetări, puţin avantajoasă bravului cavaler.

Adevărul este că vestitul cavaler avea acel suflet mare ce l-a îndemnat să facă atâtea lucruri frumoase şi nobile, însă un trup destul de puţin vrednic de un asemenea suflet; uriaşul lui cap breton, atât de plin de idei bune şi de încăpăţânare mărinimoasă, i-ar fi părut grosolan aceluia care nu şi-ar fi dat osteneala să observe flacăra ce ţâşnea din ochii săi negri şi armonia dintre blândeţe şi hotărâre de pe trăsăturile sale.

Desigur, avea picioarele arcuite; însă bravul cavaler urcase de atâtea ori pe cal spre a înălţa Franţa pe cele mai înalte culmi, încât nu puteai, fără a fi lipsit de recunoştinţă, să-i reproşezi acest beteşug căpătat în urma umblatului atât de mult călare.

Fără îndoială că pe bună dreptate cea de-a doua soră a regelui observase rotunjimea umerilor lui Duguesclin, însă de aceşti umeri nu prea arătoşi se legau două braţe vânjoase care cu o singură sforţare făceau să se înconvoaie cal şi călăreţ într-o încăierare.

Mulţimea nu putea spune: Iată un senior frumos; însă spunea: Iată un senior de temut.

După acest prim schimb de politeţi şi de mulţumiri, regina urcă pe o catârcă albă de Aragon, acoperită cu un valtrap brodat cu aur şi având frâul împodobit cu aurării şi giuvaeruri, date în dar de târgoveţii din Burgos.

Îl rugă pe Duguesclin să meargă la stânga ei, alese spre a însoţi surorile regelui, pe seniorul Olivier de Mauny, pe Begue de Vilaine şi alţi cincizeci de cavaleri, care porniră pe jos pe lângă doamnele de onoare.

Sosiră astfel la palat; regele aştepta sub un baldachin din postav aurit; alături de el se afla contele de La Marche sosit chir în dimineaţa aceea din Franţa. Zărind-o pe regină, el se ridică; la rândul ei regina descălecă şi veni să îngenuncheze în faţa lui. Regele o ridică şi, după ce o îmbrăţişă, rosti cu glas tare aceste cuvinte:

— La mănăstirea Las Huelgas!

În mănăstirea aceea urma să aibă loc încoronarea.

Toţi îl urmară deci pe rege şi pe regină strigând „Trăiască!”

Agenor, în timpul întregului tărăboi al serbărilor, se retrăsese într-o locuinţă singuratică şi posomorâtă, împreună cu

credinciosul său Musaron.

Numai că acesta din urmă, care nu era îndrăgostit, ci dimpotrivă, curios şi iscoditor ca un scutier gascon, îşi lăsase stăpânul singur şi profitase de izolarea lui ca să viziteze oraşul şi să fie de faţă la toate ceremoniile. Seara, când se înapoie la Agenor putea spune că văzuse totul şi cunoştea tot ce se petrecuse.

Îl găsi pe Agenor rătăcind prin grădina locuinţei şi acolo, dornic de a-i împărtăşi veştile pe care le culesese, îl informă pe stăpânul lui că bravul conetabil nu era numai conte de Soria, dar că încă înainte de a se aşeza la masă, regina ceruse o favoare regelui şi că această favoare fiindu-i acordată, ea îi dăduse lui Duguesclin comitatul de Transtamare.

— Frumos noroc, spuse Agenor distrat.

— Şi asta nu e totul, domnule, urmă Musaron, încurajat să continue prin acest răspuns care, oricât de scurt ar fi fost, îi dovedea că era ascultat. Regele, la această cerere a reginei, nu s-a lăsat mai prejos şi, mai înainte de a avea vreme să-şi vină în fire conetabilul, a zis: „Seniore, comitatul de Transtamare este darul reginei; la rându-mi am să ţi-l fac şi eu pe al meu: îţi dăruiesc ducatul de Molinia”.

— Îl copleşesc şi au dreptate, zise Agenor.

— Şi încă nu s-a terminat, urmă Musaron, toată lumea şi-a primit partea din dărnicia regală.

Agenor zâmbi gândindu-se că fusese uitat, el care, deşi într-o măsură mai mică, adusese totuşi câteva servicii lui don Henric.

— Toată lumea! reluă el. Cum aşa?

— Da, seniore; căpitanii, ofiţerii, până şi soldaţii. Drept să vă spun, îmi pun mereu două întrebări: prima, cât de mare poate să fie Spania ca să poată cuprinde tot ce dă regele; a doua, dacă toţi oamenii aceia vor fi destul de puternici ca să ia cu ei tot ce li s-a dat.

Însă Agenor încetase să mai asculte şi Musaron aştepta în zadar un răspuns la gluma pe care o făcuse. Între timp, se lăsase noaptea, şi Agenor, rezemat de unul din acele balcoane cu ornamente în formă de trifoi, ale căror goluri sunt umplute cu frunze şi flori ce se caţără de-a lungul stâlpilor de marmură formând o boltă deasupra ferestrelor, Agenor asculta zvonul îndepărtat al serbării care se stingea în jurul lui. În acelaşi timp

adierea serii îi răcorea fruntea plină de gânduri înfierbântate, iar mirosul pătrunzător al mirţilor şi iasomiilor îi reamintea grădinile alcazarului din Sevilla şi ale lui Ernauton din Bordeaux. Aceste amintiri îl făcură să nu dea atenţie povestirilor lui Musaron.

Astfel că Musaron, care ştia să mânuiască starea de spirit a stăpânului său după împrejurări, sarcină totdeauna uşoară pentru cei care ne iubesc şi ne cunosc tainele, Musaron alese, pentru a-i schimba gândurile stăpânului, un subiect care credea că îl va scoate cu siguranţă din visare.

— Ştiţi, senior Agenor, spuse el, că toate aceste serbări nu sunt decât preludiul războiului, şi că o mare expediţie împotriva lui don Pedro va urma după ceremonia de azi, pentru ca să dea ţara celui care a luat coroana?

— Ei bine! răspunse Agenor, fie! Vom face această expediţie.

— E mult de mers, seniore.

— Nu-i nimic! Vom merge mult.

— Acolo – Musaron arătă cu mâna nemărginirea – acolo vrea seniorul Bertrand să lase să le putrezească oasele tuturor companiilor. Ştiţi?

— Ei bine! oasele noastre vor putrezi împreună, Musaron.

— Desigur că e o mare cinste pentru mine, monseniore, însă…

— Însă ce?

— Însă are dreptate cine spune că stăpânul e tot stăpân şi sluga e tot slugă, adică o biată unealtă.

— Pentru ce, Musaron? întrebă Agenor, mirat în sfârşit de tonul plângăreţ pe care se părea că îl adoptase scutierul.

— Pentru că ne deosebim întru totul: dumneavoastră care sunteţi un nobil cavaler, vă slujiţi stăpânii pentru onoare, după cât se pare; însă eu…

— Ei bine! tu…

— Şi eu vă slujesc pentru onoare, mai întâi, apoi pentru plăcerea de a fi în preajma dumneavoastră, şi în sfârşit pentru a-mi primi simbria.

— Şi eu am simbria mea, răspunse Agenor cu oarecare amărăciune. Nu l-ai văzut mai zilele trecute pe seniorul Bertrand aducându-mi o sută de scuzi de aur din partea regelui, a noului rege?

— Ştiu, seniore.

— Atunci! din cei o sută de scuzi de aur, adăugă tânărul râzând, nu ai avut partea ta?

— Şi încă o bună parte, desigur, pentru că am avut totul.

— După câte vezi am şi eu simbria mea, pentru că tu ai încasat-o.

— Da; însă iată unde voiam să ajung, şi anume, că nu sunteţi plătit după meritele dumneavoastră. O sută de scuzi de aur! aş putea cita treizeci de ofiţeri care au primit cinci sute şi pe care, în afară de asta, regele i-a făcut baroni sau banereţi[20], sau chiar seneşali ai casei sale.

— Ceea ce înseamnă că regele m-a uitat, nu-i aşa?

— Întocmai.

— Cu atât mai bine, Musaron, cu atât mai bine. Prefer ca regii să mă uite, în chipul acesta, cel puţin nu-mi fac rău.

— Haida de! zise Musaron, vreţi să mă faceţi să cred că sunteţi fericit stând să vă plictisiţi în această grădină, pe când ceilalţi sunt ocupaţi acolo să ciocnească cupe de aur şi să înapoieze doamnelor zâmbete dulci?

— Şi totuşi aşa e, jupâne Musaron, răspunse Agenor. Şi când ţi-o spun eu, te rog să mă crezi. M-am desfătat mai mult sub mirţii aceştia, singur cu gândurile mele, decât au făcut-o o sută de cavaleri acolo, îmbătându-se cu vin de Xeres la palatul regal.

— Nu e firesc ce faceţi.

— Ia-o cum vrei.

Musaron clătină din cap.

— Aş fi servit-o pe Senioria Voastră la masă, zise el, şi e măgulitor să poţi spune când te înapoiezi în ţara ta: „L-am servit pe stăpânul meu la ospăţul încoronării regelui Henric de Transtamare”.

Agenor clătină din cap la rândul său cu un zâmbet trist.

— Eşti scutierul unui biet aventurier, meştere Musaron, zise el; mulţumeşte-te că trăieşti; e o dovadă că n-ai murit de foame, ceea ce ar fi putut să ni se întâmple şi nouă, deoarece s-a întâmplat la atâţia alţii. Dealtminteri cei o sută de scuzi de aur...

— Fără îndoială, cei o sută de scuzi de aur îi am, zise Musaron, însă dacă îi cheltuiesc n-o să-i mai am, şi atunci cu ce vom trăi? Cu ce vom plăti alifiile şi doctorii când frumosul vostru zel pentru don Henric va face să fim răniţi sau stâlciţi?

[20] 20-Senior feudal care comanda o banieră. (N.T.)

— Eşti un servitor cumsecade, Musaron, spuse Mauleon râzând, şi sănătatea ta mi-e scumpă. Du-te aşadar şi te odihneşte, Musaron, se face târziu, şi lasă-mă pe mine să mă desfăt din nou în felul meu stând de vorbă cu gândurile mele. Du-te şi mâine ai să fii mai dispus să iei din nou hamul.

Musaron se supuse. Se retrase zâmbind pe ascuns, căci credea să fi trezit puţină ambiţie în sufletul stăpânului său, şi nădăjduia că această ambiţie avea să-şi arate roadele.

Dar nici vorbă nu era despre aşa ceva. Agenor, cufundat pe de-a-ntregul în gândurile lui de dragoste, nu se ocupa în realitate nici de ducate, nici de comori; suferea de acea nostalgie dureroasă care ne face să regretăm ca pe o a doua patrie orice ţară în care am fost fericiţi.

Regreta deci grădinile de la Alcazar şi din Bordeaux.

Şi totuşi, aşa cum o urmă de lumină rămâne pe cer când soarele a dispărut, tot aşa o urmă a cuvintelor lui Musaron îi rămase în minte, chiar după plecarea scutierului.

— Eu, îşi zicea el cu voce tare, eu să ajung un senior bogat, căpitan puternic! Nu, nu presimt nimic asemănător în destinul meu. Nu am gust, putere, înflăcărare decât pentru a cuceri o singură fericire. Ce-mi pasă mie că sunt uitat la împărţirea favorurilor regale, regii sunt toţi nerecunoscători; ce-mi pasă dacă nu m-a poftit conetabilul şi pe mine la serbare şi nu m-a remarcat printre căpitani, oamenii sunt uituci şi nedrepţi. Apoi, la urma urmelor, adăugă el, când mă voi fi plictisit de uitarea şi de nedreptatea lor, voi cere să fiu liber o vreme.

— Ia-o mai domol! strigă un glas lângă Agenor, care tresări şi se dădu înapoi aproape speriat, ia-o mai domol, tinere, avem nevoie de dumneata.

Agenor se întoarse şi văzu doi bărbaţi înfăşuraţi în nişte mantale de culoare închisă, care tocmai atunci apăreau din boschetul de verdeaţă, unde nu crezuse că era cineva, preocuparea lui împiedicându-l să audă zgomotul paşilor pe nisip.

Cel care vorbise veni la Mauleon şi îi atinse braţul.

— Conetabilul! murmură tânărul.

— Care vine să-ţi dovedească prin prezenţa lui că nu te-a uitat, urmă Bertrand.

— Asta pentru că nu sunteţi rege, zise Mauleon.

— E adevărat, conetabilul nu este rege, spuse al doilea personaj, însă eu, eu sunt, conte, şi după câte îmi amintesc, chiar dumitale îţi datorez o parte din coroana mea.

Agenor îl recunoscu pe don Henric.

— Seniore, bolborosi el fâstâcit, iertaţi-mă, vă rog.

— Te-am şi iertat, cavalere, răspunse regele; numai că, întrucât nu ai luat parte cu nimic la răsplata altora, vei avea ceva mai mult decât au avut ceilalţi.

— Nimic, sire, nimic! zise Mauleon, nu vreau nimic, căci s-ar crede că am cerut.

Don Henric zâmbi.

— Linişteşte-te, cavalere, urmă el. Nu se va spune aşa ceva, ţi-o garantez, căci puţini ar cere ceea ce vreau eu să-ţi ofer. Misiunea e plină de primejdii, însă în acelaşi timp e atât de onorabilă, încât întreaga creştinătate va fi silită să-şi aţintească privirile asupra dumitale. Senior de Mauleon, vei fi ambasadorul meu, iar eu sunt rege.

— O! monseniore, nici nu mă gândeam să mă aştept la o atât de mare cinste.

— Haide, fără modestie, tinere, zise Bertrand, la început regele voia să mă trimită pe mine unde te duci dumneata, dar s-a gândit că poate să fie nevoie de mine aici ca să-i mai stăpânesc pe flăcăii din companii, oameni foarte greu de stăpânit, te rog să mă crezi. I-am vorbit Alteţei Sale de dumneata – tocmai în momentul în care ne învinuiai că te-am uitat – ca de un om priceput la vorbă, hotărât şi care cunoşti limba spaniolă la perfecţie. Ca bearnez, eşti de fapt pe jumătate spaniol. Însă, după cum spunea regele, misiunea e primejdioasă: e vorba să te duci la don Pedro.

— Don Pedro! exclamă Agenor cu o pornire de bucurie.

— Ah! ah! după câte văd, îţi place, cavalere, reluă Henric.

Agenor îşi dădu seama că bucuria îl făcuse să se trădeze; se stăpâni deci.

— Da, sire, îmi place, zise el, căci văd un prilej de a o servi pe Alteţa Voastră.

— Mă vei servi într-adevăr, şi încă mult, urmă Henric; căci te previn, nobilul meu mesager, va fi în primejdie viaţa dumitale.

— Porunciţi, sire.

— Va trebui, continuă regele, să străbaţi întreaga câmpie a

Segoviei, unde trebuie să se afle don Pedro în clipa de faţă. Îţi voi da drept scrisoare de acreditare un inel care provine de la fratele nostru şi pe care don Pedro îl va recunoaşte cu siguranţă. Însă cugetă bine la cele ce am să-ţi spun înainte de a primi, cavalere.

— Spuneţi, sire.

— Ţi se porunceşte, dacă vei fi atacat pe drum, luat prizonier, ameninţat cu moartea, ţi se porunceşte să nu dezvălui scopul misiunii dumitale; îi vei descuraja prea mult pe partizanii noştri făcându-i să afle că de la înălţimea stării mele înfloritoare am făcut propuneri de împăcare duşmanului meu.

— De împăcare! exclamă Agenor surprins.

— Aşa vrea conetabilul, zise regele.

— Sire, eu nu vreau niciodată, eu rog, spuse conetabilul. Am rugat-o pe Alteţa Voastră să cântărească bine gravitatea, faţă de Dumnezeu, a unui război ca acela pe care îl faceţi. Într-o asemenea împrejurare, nu e de ajuns să ai de partea ta regii pământului, trebuie să-l ai şi pe regele cerului. E adevărat că îmi calc instrucţiunile ce le-am primit, îndemnând la pace. Dar însuşi regele Carol al V-lea mă va aproba în înţelepciunea sa atunci când îi voi spune: Sire, erau doi fraţi născuţi din acelaşi tată care, trăgând spada unul împotriva celuilalt, puteau să se întâlnească într-o zi şi să se sugrume între ei. Sire, pentru ca Dumnezeu să-i ierte unui frate de a fi tras spada împotriva fratelui său, trebuie ca mai înainte acela care doreşte iertarea lui Dumnezeu să fi încercat totul pentru a împiedica nenorocirea. Don Pedro v-a oferit pacea şi aţi refuzat-o, căci primind-o s-ar fi putut crede că vă era teamă; acum când sunteţi învingător, când sunteţi încoronat, când sunteţi rege, oferiţi-i-o la rândul vostru, şi se va spune că sunteţi un prinţ mărinimos, fără ambiţie, doar prieten al dreptăţii; şi restul de state pe care le veţi pierde acum vă vor reveni în curând prin liberul consimţământ al supuşilor. Dacă refuză, atunci vom merge înainte şi nu veţi mai avea să vă reproşaţi nimic, deoarece el singur îşi va fi pregătit ruina.

— Da, răspunse Henric oftând; însă voi mai găsi eu prilejul să-l ruinez?

— Seniore, zise Bertrand, eu am spus ce-am spus şi am vorbit după conştiinţa mea. Un om care vrea să urmeze drumul drept,

nu trebuie să spună că acest drum ar fi fost tot atât de drept făcând ocolişuri.

— Fie, atunci! făcu regele resemnându-se, cel puţin în aparenţă.

— Maiestatea Voastră e destul de convinsă? întrebă Bertrand.

— Da, definitiv.

— Fără părere de rău?

— O! o! zise Henric, îmi ceri prea mult, senior conetabil, îţi dau mână liberă să negociezi pacea pentru mine, nu-mi cere mai mult.

— Atunci, sire, urmă Bertrand, daţi-mi voie să-i dau cavalerului instrucţiunile, aşa cum le-am hotărât împreună.

— Nu-ţi mai da osteneala, întrerupse cu vioiciune regele. Îi voi explica toate astea contelui, şi de altfel, spuse el mai încet, ştii ce mai am să-i dau.

— Foarte bine! sire, zise Bertrand, care nu bănuia nimic din graba pe care o punea regele în a-l îndepărta.

Şi plecă. Dar n-apucase încă să atingă pragul, că se înapoie:

— Ţineţi minte, sire, zise el: o pace bună, jumătate din regat dacă e nevoie, condiţiuni cu totul frăţeşti! Un manifest foarte prevăzător, foarte creştinesc, nimic care să provoace trufia.

— Da, desigur, spuse regele roşind fără să vrea, da, fii încredinţat că intenţiile mele, conetabile…

Bertrand nu crezu de cuviinţă să mai stăruie. Totuşi, pentru o clipă părea să i se fi trezit bănuiala, însă regele îi zâmbi atât de prieteneşte la plecare, încât bănuiala i se spulberă.

Regele îl urmări cu privirile.

— Cavalere, îi spuse el lui Mauleon de îndată ce conetabilul se pierdu printre copaci, iată inelul care trebuie să te acrediteze pe lângă don Pedro; însă cuvintele pe care le-a rostit conetabilul să se şteargă din amintirea dumitale, spre a le lăsa pe ale mele să se întipărească adânc.

Agenor făcu semn că ascultă.

— Îi făgăduiesc pacea lui don Pedro, urmă Henric, îi voi lăsa jumătate din Spania, începând de la Madrid până la Cadix, voi rămâne fratele şi aliatul său, dar cu o condiţie.

Agenor înălţă capul, surprins mai mult de tonul decât de vorbele prinţului.

— Da, reluă Henric, orice ar spune conetabilul, o repet, cu o

condiţie. Pari surprins, Mauleon, crezând că am ceva de ascuns faţă de bunul cavaler. Ascultă: conetabilul este un breton, un om de o cinste încăpăţânată, însă nu cunoaşte cât de puţin preţuiesc jurămintele în Spania, unde patima arde mai cu putere inimile decât o face soarele cu pământul. Nu poate deci să ştie cât de mult mă urăşte don Pedro. El, breton loial, uită că don Pedro l-a ucis pe fratele meu don Frederic prin trădare şi a sugrumat-o pe sora stăpânului său fără judecată. Îşi închipuie că aici războiul se duce pe câmpurile de luptă, ca în Franţa. Regele Carol, care i-a poruncit să-l nimicească pe don Pedro, îl cunoaşte mai bine; astfel că geniul său mi-a insuflat poruncile pe care ţi le dau.

Agenor se înclină înspăimântat în fundul sufletului de aceste regale destăinuiri.

— Vei merge aşadar la don Pedro, urmă regele, şi îi vei făgădui în numele meu tot ce ţi-am spus, în schimbul maurului Mothril şi a douăsprezece notabilităţi de la curtea sa, ale căror nume sunt trecute pe acest pergament, care îmi vor fi predaţi cu familiile şi averile lor drept ostatici.

Agenor tresări. Regele spusese douăsprezece notabilităţi cu familiile lor; Mothril, dacă venea la curtea regelui Henric, trebuia deci să vină cu Aissa.

— În care caz, urmă regele, mi-i vei aduce.

Un fior de bucurie trecu prin vinele lui Agenor şi nu-i scăpă lui Henric, numai că se înşelă asupra pricinei.

— Te înfricoşezi, zise don Henric, nu te teme de nimic; te gândeşti poate că în mijlocul acelor păgâni viaţa dumitale e supusă primejdiilor pe drum. Nu, primejdia nu e mare, după părerea mea, cel puţin; grăbeşte-te să ajungi la Duero şi de îndată ce-l vei fi traversat, vei găsi de partea ceastălaltă a ţărmului o escortă care te va pune la adăpost de orice insulte şi îmi va asigura primirea ostaticilor.

— Sire, Alteţa Voastră s-a înşelat, spuse Mauleon. Nu frica m-a făcut să tresar.

— Dar atunci ce? întrebă regele.

— Nerăbdarea de a intra în campanie pentru serviciul vostru; aş vrea să fiu plecat.

— Bun! eşti un cavaler viteaz, exclamă Henric. O inimă nobilă şi vei ajunge departe, ţi-o spun eu, tinere, dacă vrei în mod

sincer să-ţi legi soarta de a mea.

— Vai! seniore, spuse Mauleon, mă răsplătiţi mai mult decât merit.

— Aşadar vei pleca?

— Numaidecât.

— Pleacă. Iată trei diamante cărora li se zice cei Trei Magi; fiecare valorează o mie de scuzi de aur pentru evrei, şi Spania nu duce lipsă de evrei. Îţi mai dau încă o mie de fiorini, însă numai pentru punga scutierului dumitale.

— Seniore, mă copleşiţi, zise Mauleon.

— La întoarcere, urmă Henric, te voi face comandantul unei baniere de o sută de lănci echipată pe spezele mele.

— O! niciun cuvânt mai mult, seniore, vă rog stăruitor.

— Însă făgăduieşte-mi să nu-i spui nimic conetabilului despre condiţiile ce le impun fratelui meu.

— O! n-aveţi nicio teamă, sire, căci s-ar opune acestor condiţii şi nici eu nu vreau să se opună.

— Îţi mulţumesc, cavalere, zise Henric. Eşti mai mult decât viteaz, eşti deştept.

„Sunt îndrăgostit, murmură Mauleon în sinea lui, şi se zice că dragostea dăruieşte toate calităţile pe care nu le ai”.

Regele se duse să-l întâlnească pe Duguesclin.

În timpul acesta, Agenor îşi trezea scutierul; şi două ore mai târziu, pe un frumos clar de lună, stăpân şi scutier porneau la trap pe drumul spre Segovia.

XXX

CUM, LA ÎNAPOIEREA SA, DON PEDRO A OBSERVAT LITIERA ŞI TOT CE A URMAT DE AICI

În timpul acesta don Pedro ajunsese la Segovia, purtând în fundul sufletului o durere amară.

Primele lovituri aduse regalităţii sale de zece ani îl impresionaseră mai mult decât nereuşita de mai târziu în bătălii şi trădările celor mai buni prieteni ai săi. I se părea de asemenea că a străbate Spania cu băgare de seamă, ca un vagabond de noapte, el care hoinărea prin Sevilla fără altă pază decât spada, fără altă deghizare decât mantaua, însemna să fugă, şi un rege e pierdut dacă fie şi numai o singură dată îşi pune la-ndoială inviolabilitatea.

Însă alături de el, asemenea geniului antic care insufla mânia în inima lui Achile, galopând când el îşi iuţea mersul, oprindu-se când îşi încetinea pasul, se afla Mothril, adevărat geniu al urii şi al furiei, care îi vâra neîncetat în suflet răutatea ce-i oferea fructele fermecător de acre ale răzbunării, Mothril, neîntrecut în a născoci răul şi a fugi de primejdie, Mothril, a cărui elocinţă nesecată, inspirându-se, ca să zicem aşa, din comorile necunoscute ale Orientului, îi arăta acestui rege fugar mai multe comori, mai multe resurse, mai multă putere decât visase el în cele mai frumoase zile ale sale.

Datorită lui, drumul prăfuit şi lung se aduna întocmai ca firul pe care-l înfăşoară torcătoarea. Mothril, omul deşertului, ştia să

găsească, atunci când era arşiţa mai mare, izvorul rece ca gheaţa ascuns pe sub stejari şi platani. Mothril ştia, la trecerea sa prin oraşe, să atragă asupra lui don Pedro câteva strigăte de bucurie, câteva demonstraţii de credinţă, ultime sclipiri ale regalităţii muribunde.

— Poporul mai mă iubeşte încă, zicea regele, sau se teme şi acum de mine, ceea ce este poate mai bine.

— Deveniţi din nou cu adevărat rege, şi veţi vedea dacă poporul n-o să vă adore, sau dacă n-o să tremure în faţa voastră, răspundea Mothril cu o ironie abia ghicită.

Totuşi în mijlocul acestor temeri şi acestor speranţe, acestor întrebări ale lui don Pedro, Mothril băgase de seamă cu bucurie un lucru şi anume o tăcere totală din partea regelui cu privire la Maria Padilla. Această vrăjitoare care, atunci când se afla de faţă, avea o atât de mare înrâurire asupra lui, ce era pusă pe seama puterii sale vrăjitoreşti, când lipsea părea nu numai alungată din inima lui, dar înlăturată chiar din amintire. Aceasta pentru că don Pedro, imaginaţie înflăcărată, rege capricios, om al sudului, adică un om pătimaş în toată puterea cuvântului, era, de la începutul călătoriei sale împreună cu Mothril, supus înrâuririi unui alt gând: litiera aceea mereu închisă de la Bordeaux la Vittoria, femeia aceea care fugea târâtă de Mothril prin munţi, al cărei văl ridicat în două sau trei rânduri de vânt, lăsase să se întrezărească una din acele zâne adorabile din Orient cu ochi strălucitori, cu părul ce da în albastru de negru ce era, cu tenul catifelat; acel sunet al guzlei care prin întuneric veghea cu dragoste, în vreme ce don Pedro veghea cu nelinişte, toate astea îndepărtaseră puţin câte puţin de don Pedro amintirea Mariei Padilla; iar neajunsul pricinuit iubitei absente se datora mai puţin depărtării şi mai mult prezenţei acelei fiinţe necunoscute şi misterioase, pe care don Pedro, cu imaginaţia lui pitorească şi înflăcărată, era gata să o ia drept vreun spiriduş supus lui Mothril, vrăjitor mai puternic decât el.

Ajunseră astfel la Segovia fără ca nicio piedică serioasă să se fi opus înaintării regelui. Acolo, nimic nu era schimbat. Regele regăsi toate aşa cum le lăsase: un tron într-un palat, arcaşi într-un oraş prietenos, supuşi respectuoşi în jurul arcaşilor.

Regele răsuflă uşurat.

A doua zi după sosirea sa, se anunţă apropierea unei trupe

numeroase; era Caverley cu oamenii lui care, credincioşi jurămintelor făcute suveranului lor, veneau, mânaţi de acel spirit naţional care din totdeauna a făcut puterea Angliei, să se alipească aliatului prinţului Negru, care şi el era aşteptat de don Pedro.

Chiar în ajun, pe drum, li se alăturase un corp numeros de oameni din Granada, de andaluzi, şi de mauri, care alergau în ajutorul regelui.

În curând sosi un emisar din partea prinţului de Wales, acel veşnic şi neobosit duşman al numelui de francez, pe care Ioan şi Carol al V-lea, în timpul celor două domnii ale lor l-au întâlnit pretutindeni unde Franţa a avut de suferit o înfrângere. Emisarul aducea regelui don Pedro veşti din cele mai bune.

Prinţul Negru adunase o armată la Auch, şi de douăsprezece zile se afla în marş cu această armată; din centrul Navarrei, aliat pe care prinţul englez îl despărţise de don Henric, trimisese acel emisar la regele don Pedro pentru a-i anunţa apropiata sosire.

Tronul lui don Pedro, zdruncinat o clipă de proclamarea lui Henric de Transtamare drept rege la Burgos, se consolida, deci, din ce în ce mai mult. Şi pe măsură ce se consolida alergau din toate părţile acei partizani permanenţi ai puterii, oameni de treabă de altfel care se şi pregăteau să meargă spre Burgos pentru a-l saluta pe don Henric, când aflaseră că nu era încă timpul să pornească la drum şi că s-ar putea foarte bine, dacă se grăbeau prea tare, să lase în urma lor un rege nu îndeajuns de detronat.

La aceştia, totdeauna numeroşi dealtminteri, se alătura grupul mai puţin compact însă mai bine ales de credincioşi, inimi curate, strălucitoare şi solide ca diamantul, pentru care regele încoronat e rege până moare, dat fiind că s-au făcut sclavi ai jurământului lor în ziua când au jurat credinţă regelui. Oamenii aceştia pot să sufere, să se teamă şi chiar să-l urască pe omul care sălăşluieşte în trupul unui prinţ, însă aşteaptă cu răbdare şi în mod cinstit ca Dumnezeu să-i dezlege de făgăduială chemându-l la el pe alesul său.

Oamenii aceştia cinstiţi sunt uşor de recunoscut în toate timpurile şi în toate epocile. Sunt mai puţin arătoşi ca ceilalţi, vorbesc cu mai puţină îngâmfare, şi după ce l-au salutat cu

umilinţă şi cu respect pe regele restabilit pe tron, se dau de-o parte, în fruntea vasalilor, şi aşteaptă momentul de a se lăsa ucişi pentru acest principiu.

Singurul lucru care aducea oarecare răceală în primirea pe care o făceau lui don Pedro aceşti credincioşi slujitori era prezenţa maurilor, mai puternici ca niciodată pe lângă rege.

Acea rasă războinică de sarazini roia în jurul lui Mothril, întocmai ca albinele în jurul stupului în care era închisă regina lor. Simţeau că maurul dibaci şi îndrăzneţ e cel care îi strângea în jurul regelui creştin, la fel de îndrăzneţ şi dibaci; astfel că ei formau un corp de armată de temut, şi cum aveau totul de câşigat prin mijlocirea războaielor civile, alergau din toate părţile cu un entuziasm şi o râvnă pe care supuşii creştini le admirau şi le pizmuiau, rămânând într-o tăcută nepăsare.

Don Pedro găsi din nou aur în vistierii; se înconjură numaidecât de acel lux prestigios care cucereşte inimile. Şi cum prinţul de Wales trebuia să-şi facă în curând intrarea în Segovia, don Pedro socoti că nişte serbări măreţe, a căror strălucire ar face să pălească fastul trecător al încoronării lui Henric, ar readuce încrederea poporului şi l-ar face să mărturisească tuturor că acela este singurul şi adevăratul rege: cel care posedă şi care cheltuieşte mai mult.

În vremea asta Mothril urmărea acel proiect conceput mai de mult, prin care avea să aibă în mână pe don Pedro cel stăpânit de simţuri, aşa cum îl ţinea deja în frâu din cuget. În fiecare noapte se făcea auzită guzla Aissei, care, ca o adevărată fiică a Orientului, cânta numai cântece de dragoste, ale căror note zburau purtate de adierea vântului şi veneau să mângâie singurătatea prinţului aducând sângelui său înfierbântat acele negrăite voluptăţi, somn trecător al neobositelor constituţii fizice din sud.

Mothril aştepta în fiecare zi un cuvânt din partea lui don Pedro care să-i dezvăluie prezenţa acelei văpăi tainice pe care o simţea că arde în el, însă acel cuvânt îl aştepta în zadar.

Totuşi într-o zi don Pedro îi spuse pe neaşteptate şi fără nicio introducere, ca şi când ar fi făcut o sforţare puternică pentru a rupe o legătură ce părea să-i ţină limba înlănţuită:

— Ce se aude, Mothril, nicio veste de la Sevilla?

Acest cuvânt dezvăluia toată neliniştea lui don Pedro.

Cuvântul Sevilla voia să spună Maria Padilla.

Mothril tresări; chiar în dimineaţa aceea pusese să-l prindă pe drumul de la Toledo la Segovia, şi poruncise să-l arunce în râul Adaja, pe un sclav nubian ce aducea o scrisoare de la Maria Padilla pentru rege.

— Nu, sire, zise el.

Don Pedro căzu într-o visare posomorâtă. Apoi, răspunzând cu glas tare glasului care-i vorbea în şoaptă:

— Aşadar s-a şters din mintea femeii patima mistuitoare căreia a trebuit să-i sacrific frate, soţie, onoare şi coroană, murmură don Pedro. Căci coroana cine mi-o smulge de pe cap? Nu doar bastardul don Henric, ci şi conetabilul.

Don Pedro făcu un gest de ameninţare ce nu făgăduia nimic bun lui Duguesclin, dacă vreodată soarta haină avea să-l facă să cadă din nou în mâinile lui don Pedro.

Mothril nu-l urmă pe rege în direcţia asta; privirea lui se opri asupra unei alte ţinte.

— Dona Maria, reluă el, voia să fie regină înainte de toate, şi după cum la Sevilla s-ar putea să se creadă că Alteţa Voastră nu mai este rege…

— Mi-ai mai spus-o, Mothril, şi nu te-am crezut.

— V-o repet, sire, şi începeţi să mă credeţi. V-am mai spus-o, atunci când mi-aţi poruncit să mă duc la Coimbra să-l caut pe nefericitul don Frederic…

— Mothril!

— Ştiţi cu câtă încetineală, ba aş zice aproape cu silă, am îndeplinit acea poruncă.

— Taci! Mothril, taci! strigă don Pedro.

— Totuşi onoarea voastră era destul de compromisă, sire.

— Da, negreşit; însă nu se pot pune aceste crime în seama Mariei Padilla; ei erau ticăloşi…

— Fără îndoială; însă fără Maria Padilla n-aţi fi aflat nimic, căci eu tăceam, şi totuşi n-o făceam din neştiinţă.

— Ea mă iubea atunci, şi de aceea era geloasă!

— Sunteţi rege, şi la moartea nefericitei Blanche, putea să ajungă regină. De altfel, poţi fi gelos fără să iubeşti. Eraţi gelos pe dona Bianca, o iubeaţi, sire?

În momentul acela, ca şi când cuvintele rostite de Mothril ar fi fost un semnal, se auziră sunetele guzlei, iar cuvintele Aissei,

prea depărtate ca să poată fi înţelese, veniră să răsune la urechile lui don Pedro ca un murmur armonios.

— Aissa! îngână regele, nu e Aissa cea care cântă?

— Cred că da, seniore, spuse Mothril.

— Fiica sau sclava ta favorită, nu-i aşa? întrebă don Pedro într-o doară.

Mothril dădu din cap zâmbind.

— O! nu! zise el. În faţa unei fiice nu îngenunchezi, sire; în faţa unei sclave cumpărate cu aur, un bărbat bătrân şi înţelept nu-şi împreunează mâinile.

— Dar cine e atunci? izbucni don Pedro, ale cărui gânduri concentrate o clipă asupra misterioasei tinere îşi rupeau zăgazurile. Îţi baţi joc de mine, maur blestemat, sau mă arzi fără temei cu un fier roşu pentru a avea plăcerea să mă vezi sărind ca un taur?

Mothril se dădu înapoi aproape înspăimântat, atât de neaşteptată şi puternică fusese ieşirea regelui.

— Ai să răspunzi odată! strigă don Pedro în prada unuia din acele deliruri care îl schimbau pe rege într-un nebun, pe om într-o fiară sălbatică.

— Sire, nu îndrăznesc să vă spun.

— Atunci adu-mi-o pe această femeie, strigă don Pedro, s-o întreb chiar pe ea.

— O! seniore! făcu Mothril, înspăimântat de asemenea poruncă.

— Eu sunt stăpânul, fă ce ţi-am spus!

— Seniore, îndurare!

— Să fie aici numaidecât, sau mă duc eu s-o smulg din apartamentul ei.

— Seniore, spuse Mothril ridicându-se cu gravitatea calmă şi solemnă a orientalilor, Aissa este de o obârşie prea înaltă pentru a fi atinsă de nişte mâini profane. Nu o insultaţi pe Aissa, rege don Pedro!

— Şi cu ce ar putea s-o insulte pe maură dragostea mea? întrebă regele don Pedro. Soţiile mele erau fiice de prinţi, şi nu odată iubitele mele au fost la înălţimea soţiilor mele.

— Seniore, zise Mothril, dacă Aissa ar fi fost fiica mea, aşa cum gândiţi, v-aş spune: Rege don Pedro, cruţaţi-mi copila, nu-l necinstiţi pe slujitorul vostru. Şi poate, recunoscând glasul celui

ce v-a dat atâtea sfaturi bune, mi-aţi cruţa copila. Însă Aissa are în vine un sânge mai nobil decât sângele soţiilor şi iubitelor voastre; Aissa este mai nobilă decât o prinţesă, Aissa este fiica regelui Mohamed, urmaşul marelui Mohamed profetul. După cum vedeţi, Aissa este mai mult decât o prinţesă, mai mult decât o regină, şi vă implor, rege don Pedro, s-o respectaţi pe Aissa.

Don Pedro se opri, subjugat de autoritatea plină de semeţie a maurului.

— Fiica lui Mohamed, regele Granadei! murmură el.

— Da, fiica lui Mohamed, regele Granadei, care aţi poruncit să fie ucis. Eram în slujba acelui mare prinţ, după cum ştiţi, şi am salvat-o atunci când soldaţii voştri îi jefuiau palatul, şi când un sclav o ducea cu el înfăşurată în mantaua lui pentru a o vinde, acum nouă ani. Aissa avea abia şapte ani; aţi auzit că eram un sfetnic credincios şi m-aţi chemat la curtea voastră. Dumnezeu voia să vă slujesc. Sunteţi stăpânul, sunteţi mare printre cei mari, m-am supus. Dar lângă noul stăpân m-a urmat fiica fostului meu stăpân; ea credea că-i sunt tată; biata copilă! Crescută în harem fără să fi văzut niciodată chipul plin de măreţie al sultanului care nu mai este. Acum îmi cunoaşteţi taina, mi-aţi smuls-o cu sila! Dar ţineţi minte, rege don Pedro, că veghez ca un sclav devotat la cele mai mici capricii ale voastre, dar că mă voi ridica întocmai ca şarpele pentru a apăra împotriva voastră singurul lucru care are întâietate înaintea voastră.

— Dar o iubesc pe Aissa, izbucni don Pedro scos din fire.

— Iubiţi-o, sire, puteţi s-o faceţi, căci este de o obârşie cel puţin egală cu a voastră; iubiţi-o, dar dobândiţi-o cu voia ei, urmă maurul, nu vă voi împiedica. Sunteţi tânăr, frumos, sunteţi puternic. Pentru ce nu v-ar iubi această tânăra fecioară şi nu ar acorda iubirii ceea ce vreţi să obţineţi prin violenţă!

La aceste cuvinte, azvârlite ca săgeata unui part şi care intrară în străfundul inimii lui don Pedro, Mothril ridică draperia şi ieşi de-a-ndărătelea din cameră.

— Însă are să mă urască, trebuie să mă urască, dacă va afla că eu i-am ucis tatăl.

— Eu nu-l vorbesc niciodată de rău pe stăpânul pe care-l slujesc, spuse Mothril ţinând draperia ridicată, iar Aissa nu ştie despre voi decât că sunteţi un rege bun şi un mare sultan.

Mothril lăsă draperia să cadă din nou, iar don Pedro putu auzi câtva timp, pe lespezi, zgomotul mersului său agale şi solemn care se îndrepta spre camera Aissei.

XXXI

CUM A FOST NUMIT MOTHRIL ŞEF AL TRIBURILOR MAURE ŞI MINISTRU AL REGELUI DON PEDRO

Am spus că, părăsindu-l pe rege, Mothril se îndreptase spre apartamentul Aissei.

Fata, închisă în apartamentul ei, păzită de gratii şi supravegheată de tatăl ei, aspira după aer în lipsă de libertate.

Aissa nu avea mijloace, aşa cum au femeile din vremea noastră să afle veştile care să le ţină loc de corespondenţă; pentru ea, a nu-l mai vedea pe Agenor însemna să nu mai trăiască; a nu-l mai auzi vorbind însemna să nu mai asculte zgomotul acestei lumi.

Cu toate astea o convingere adâncă trăia în sufletul ei, anume că inspirase o dragoste tot atât de mare ca şi dragostea ei; ea ştia că numai dacă n-ar fi mort, Agenor, care găsise până atunci de trei ori mijlocul de a ajunge până la ea, ar găsi mijlocul de a o vedea şi a patra oară şi, cu încrederea ei tinerească în viitor, i se părea cu neputinţă ca Agenor să moară.

Nu-i mai rămânea deci Aissei altceva de făcut decât să aştepte şi să spere.

Femeile din Orient îşi alcătuiesc o viaţă din visări continui, amestecate cu acţiuni energice care sunt trezirile sau întreruperile somnului lor voluptuos. Desigur, dacă sărmana captivă ar fi putut acţiona pentru a-l regăsi pe Mauleon, ar fi acţionat; însă, neştiutoare ca una din acele flori ale Orientului al căror parfum şi frăgezime le avea, ea nu ştia decât să se întoarcă înspre partea de unde-i venea iubirea, acel soare al vieţii ei. Însă a porni la drum, a-şi face rost de bani, a pune întrebări, a fugi, erau gânduri care nu-i veniseră niciodată în minte, crezându-le absolut cu neputinţă.

De altfel, unde se afla Agenor? Unde se afla chiar ea? Nu ştia. La Segovia, fără îndoială; însă numele de Segovia reprezenta pentru ea un nume de oraş, atâta tot. Unde se afla acest oraş, nu ştia; în care provincie a Spaniei, nu ştia, ea care nu cunoştea nici măcar numele diferitelor provincii ale Spaniei; ea care făcuse cinci sute de leghe fără a cunoaşte ţinuturile pe care le străbătuse, amintindu-şi doar trei locuri din acele diferite ţinuturi, adică locurile unde îl văzuse pe Agenor.

Dar cât de adânc îi rămăseseră întipărite în minte cele trei locuri! Parcă vedea şi acum malurile Zezerei, acea soră a

fluviului Tajo, cu pâlcurile ei de măslini sălbatici lângă care îi aşezaseră litiera, cu ţărmurile ei râpoase şi cu valurile întunecate, pline de foşnete şi de suspine din sânul cărora păreau că urcă şi acum primul cuvânt de dragoste al lui Agenor şi ultimul suspin al nefericitului paj! Parcă vedea camera ei de la Alcazar, cu zăbrelele înlănţuite de caprifoi, care dădea spre o terasă plină de verdeaţă, din mijlocul căreia ţâşneau şuvoaie de apă înspumată în havuzuri de marmură! Parcă vedea în sfârşit grădinile de la Bordeaux cu copaci mari cu frunzişul întunecat, care despărţea de casă lacul acela de lumină pe care luna o revărsa din înaltul cerului

Din toate aceste peisaje diferite, fiecare ton, fiecare aspect, fiecare amănunt, fiecare frunză erau prezente în ochii ei.

Dar să spună dacă aceste puncte, atât de luminoase totuşi în mijlocul întunecimii vieţii sale, erau la dreapta sau la stânga ei, în sudul sau în nordul lumii, i-ar fi fost cu neputinţă neştiutoarei fete, care nu învăţase decât ce se învaţă în harem, adică desfătările băii şi visurile voluptuoase ale trândăviei.

Mothril ştia bine toate astea, fără de care ar fi fost mai puţin liniştit.

El intră în camera fetei.

— Aissa, îi spuse el, după ce se prosternă după obiceiul său, pot nădăjdui că vei asculta cu oarecare bunăvoinţă ceea ce am să-ţi spun?

— Îţi datorez totul şi sunt legată de dumneata, răspunse fata privindu-l pe Mothril, ca şi când ar fi dorit ca el să poată citi în ochii ei adevărul spuselor sale.

— Viaţa pe care o duci îţi place? întrebă Mothril.

— Ce vrei să spui? întrebă Aissa, care căuta în mod vădit să afle scopul acestor întrebări.

— Vreau să ştiu dacă îţi place să trăieşti închisă.

— O! nu, spuse cu vioiciune Aissa.

— Ai vrea deci să-ţi schimbi situaţia?

— Desigur.

— Ce anume ţi-ar plăcea?

Aissa tăcu. Singurul lucru pe care l-ar fi dorit nu-l putea spune.

— Nu răspunzi? întrebă Mothril.

— Nu ştiu ce să răspund, zise ea.

— Nu ţi-ar plăcea, de pildă, urmă maurul, să alergi pe un frumos cal spaniol, urmată de doamne, de cavaleri, de câini şi de muzică?

— Nu asta doresc cel mai mult, răspunse fata. Totuşi mi-ar plăcea şi asta; totuşi, numai să…

Dar se opri.

— Numai să…? întrebă Mothril curios.

— Nimic! răspunse trufaşa fată. Nimic!

Cu toată şovăiala, Mothril înţelese destul de bine ce însemna acest „numai să”.

— Atâta timp cât vei fi cu mine şi voi trece drept tatăl dumitale, cu toate că nu am această deosebită cinste, voi fi răspunzător de fericirea şi tihna dumitale, Aissa; atâta timp cât va fi astfel, singurul lucru pe care l-ai dori nu-l vei putea avea.

— Şi când se vor schimba toate astea? întrebă fata cu nevinovata ei nerăbdare.

— Când un soţ îţi va fi stăpân.

Aissa clătină din cap

— Niciodată nu-mi va fi stăpân un soţ, spuse ea.

— Mă întrerupi, senora, spuse cu seriozitate Mothril. Îţi spuneam totuşi lucruri folositoare pentru fericirea dumitale.

Aissa îl privi ţintă pe maur.

— Spuneam, urmă el, că un soţ poate să-ţi dea libertatea.

— Libertatea! repetă Aissa.

— Poate că nu cunoşti prea bine ce înseamnă libertatea, repetă Mothril. Am să ţi-o spun. Libertatea este dreptul de a ieşi pe străzi fără a avea faţa acoperită şi fără a fi închisă într-o litieră; este dreptul de a primi vizite ca la francezi, de a lua parte la vânători, la serbări şi de a lua loc la marile ospeţe în tovărăşia cavalerilor.

Pe măsură ce Mothril vorbea, o uşoară roşeaţă înviora tenul lipsit de culoare al Aissei.

— Eu auzisem dimpotrivă, că soţul ridică acest drept în loc să-l dea, răspunse şovăind fata.

— Când este soţ, da, e adevărat uneori; însă înainte de a fi, mai cu seamă când ocupă un rang însemnat, îi îngăduie logodnicei sale să se poarte aşa cum ţi-am spus. În Spania şi în Franţa, de pildă, chiar fiicele regilor creştini ascultă vorbe de dragoste şi nu se simt dezonorate pentru acest lucru. Cei care

trebuie să le ia în căsătorie le lasă să facă mai înainte o încercare a vieţii largi şi luxoase care le aşteaptă şi pot să-ţi dau şi o pildă: ţi-o reaminteşti pe Maria Padilla?

Aissa continua să asculte.

— Ce vrei să spui? întrebă fata.

— Oare Maria Padilla nu era regina serbărilor, stăpâna atotputernică la Alcazar, la Sevilla, în provincie, în Spania? Nu-ţi mai aduci aminte cum ai văzut-o prin curţile palatului, atunci când priveai printre jaluzelele noastre zăbrelite, strunindu-şi bidiviul arab şi adunând în jurul ei, zile întregi, pe cavalerii pe care îi prefera? În timpul acela, după cum ţi-o spuneam, trăiai izolată şi ascunsă, neputând păşi pragul camerei, nevăzând decât pe femeile dumitale şi neputând vorbi cu nimeni despre ce aveai în minte sau în inimă.

— Însă dona Maria Padilla îl iubea pe don Pedro, zise Aissa, căci atunci când iubeşti în ţara asta, eşti liber, după cât se pare, să i-o spui de faţă cu toată lumea celui pe care-l iubeşti. Acesta te alege, dar nu te cumpără, ca în Africa. Dona Maria îl iubea pe don Pedro, ţi-o spun, iar eu nu-l voi iubi pe cel ce s-ar gândi să mă ia în căsătorie.

— Parcă poţi şti, senora?

— Cine este? întrebă cu vioiciune Aissa.

— Mă întrebi cu prea multă înflăcărare, făcu Mothril.

— Iar dumneata îmi răspunzi cu destulă încetineală, spuse Aissa.

— Ei bine! Voiam să spun că dona Maria era liberă.

— Nu, deoarece iubea.

— Poţi fi liber chiar când iubeşti, senora.

— Cum aşa?

— Încetezi de a mai iubi, asta-i tot.

Aissa înălţă din umeri, ca şi când i s-ar fi spus un lucru cu neputinţă.

— Dona Maria a devenit iarăşi liberă, ţi-o spun, căci don Pedro nu o mai iubeşte şi nu mai este iubit de ea.

Aissa înălţă capul cu surprindere, maurul urmă.

— Vezi aşadar, Aissa, că deşi nu s-au căsătorit, amândoi s-au bucurat totuşi de rangul înalt şi de bunăstarea pe care le dau un rang înalt şi nişte legături ilustre.

— Unde vrei să ajungi? întrebă Aissa, ca şi când ar fi fost

luminată deodată de un fulger.

— Vreau să-ţi spun ceea ce ai şi înţeles destul de bine, răspunse Mothril.

— Spune totuşi.

— Anume că un ilustru senior…

— Regele, nu-i aşa?

— Chiar regele, senora, răspunse Mothril înclinându-se.

— Se gândeşte să-mi dea locul lăsat liber de Maria Padilla.

— Şi coroana sa.

— Ca şi Mariei Padilla?

— Dona Maria nu a ştiut să obţină decât făgăduieli; o alta mai tânără, mai frumoasă, mai isteaţă, va şti să facă în aşa fel încât să i se dea.

— Dar ea, care nu mai este iubită, ce va deveni? întrebă fata dusă pe gânduri şi întrerupându-şi mişcarea iute pe care degetele ei subţiri o imprimau boabelor unor mătănii din lemn de aloe fixate într-o montură de aur.

— O! făcu Mothril prefăcându-se nepăsător, şi-a găsit o altă fericire. Unii zic că s-a temut de războaiele în care va fi târât regele, alţii, şi asta e mai probabil, că iubind o altă persoană, se va căsători cu această altă persoană.

— Care persoană?

— Un cavaler, răspunse Mothril.

Aissa căzu într-o visare adâncă, deoarece aceste cuvinte viclene îi dezvăluiau rând pe rând, ca printr-o putere vrăjită, întreg viitorul atât de plăcut pe care îl visa şi căruia, din neştiinţă sau din sfială, nu îndrăznise să-i ridice vălul.

— Ah! se vorbeşte despre aşa ceva? întrebă în cele din urmă Aissa încântată.

— Da, zise Mothril, şi se adaugă că ar fi exclamat, recâpătându-şi libertatea: „O! ce noroc mi-a purtat atenţia ce mi-a dat-o regele, pentru că m-a scos din casă şi din mijlocul tăcerii spre a mă aduce sub acest soare frumos care m-a făcut să-mi descopăr dragostea.

— Da, da, urmă gânditoare fata.

— Şi cu siguranţă că nu în harem sau în mănăstire ar fi găsit ea această bucurie pe care o simte acum.

— E adevărat, spuse Aissa.

— Aşadar, chiar interesul fericirii dumitale, Aissa, cere să-l

asculţi pe rege.

— Însă regele îmi va lăsa timpul să chibzuiesc, nu-i aşa?

— Tot timpul pe care-l vei voi şi care se cuvine să fie lăsat unei fete nobile ca dumneata. Numai că el este un senior trist şi necăjit de nenorocirile lui. Vorba dumitale e blândă când vrei; să vrei, Aissa. Don Pedro este un mare rege a cărui sensibilitate trebuie cruţată şi ale cărui dorinţe trebuie aţâţate.

— Îl voi asculta pe rege, seniore, răspunse tânăra.

„Foarte bine, îşi zise Mothril; eram sigur că ambiţia va vorbi chiar dacă dragostea va tăcea. Îl iubeşte îndeajuns pe cavalerul francez pentru a se folosi de prilejul ce i se prezintă de a-l revedea; în momentul de faţă îl sacrifică pe monarh iubitului, poate că mai târziu voi fi silit să veghez ca să nu-l sacrifice pe iubit regelui”.

— Aşadar nu refuzi să-l vezi pe rege dona Aissa? întrebă el.

— Voi fi slujitoarea respectuoasă a Alteţei Sale, spuse fata.

— Ba nu, căci, dumneata eşti egala regelui, nu uita asta. Numai că nici prea multă trufie nu e bună şi nici umilinţă. Te las cu bine, mă duc să-l înştiinţez pe rege că te învoieşti să fii de faţă la serenada ce i se dă în fiecare seară. Întreaga curte va fi acolo şi un mare număr de nobili străini. Adio, dona Aissa.

„Cine ştie, murmură fata, dacă printre acei nobili străini nu-l voi vedea pe Agenor!”

Don Pedro, bărbatul cu patimi puternice şi neaşteptate, roşi de bucurie întocmai ca un novice, când o văzu seara apropiindu-se de balcon, strălucitoare sub vălul ei brodat cu aur, pe frumoasa maură ai cărei ochi negri şi chip palid depăşeau tot ceea ce Segovia văzuse până atunci în materie de frumuseţe desăvârşită.

Aissa părea o regină obişnuită cu omagiul regilor. Nu-şi plecă ochii, îl privi deseori pe don Pedro, scrutând în acelaşi timp cu privirile pe cei prezenţi, şi de mai multe ori în timpul seratei, don Pedro îi părăsi pe cei mai buni sfetnici ai săi şi pe femeile cele mai frumoase pentru a veni să-i spună câteva cuvinte fetei, care îi răspunse fără tulburare şi fără emoţie; numai că era puţin cam distrată poate, căci gândurile îi erau în altă parte.

Don Pedro îi dădu mâna pentru a o conduce la litieră şi pe drum nu încetă să-i vorbească printre perdelele de mătase.

Toată noaptea curtenii discutară despre noua stăpână pe care

regele se pregătea să le-o dea; şi la culcare, don Pedro anunţă în mod public că încredinţa grija negocierilor şi plata trupelor, primului său ministru Mothril, şeful triburilor maure folosite în slujba sa.

XXXII

DESPRE CE VORBEAU AGENOR ŞI MUSARON MERGÂND PRIN MUNŢII SIERRA DE ARACENA

Am văzut că Mauleon şi scutierul său porniseră la drum pe un frumos clar de lună, după dorinţa noului rege al Castiliei.

Nimic nu predispunea mai mult la bucurie inima lui Musaron decât sunetul indiscret al câtorva scuzi bălăngănindu-se în adâncurile uriaşei lui pungi de piele; în ziua aceea însă, nu zornăitul unei întâlniri întâmplătoare a unor bucăţi de metal îl bucura pe vrednicul scutier, ci sunetul abundent, ca o melodie de dans, al unei sute de piese mari, înghesuite într-un sac şi încercând să-şi găsească un loc mai bun; astfel că bucuria lui Musaron era mare şi sonoră în aceeaşi proporţie.

Drumul de la Burgos la Segovia, croit pe vremea aceea, era frumos; dar tocmai din pricina frumuseţii lui şi a faptului că era circulat, Mauleon se gândi că n-ar fi prevăzător să-l urmeze chiar pas cu pas. Ca un adevărat bearnez ce era, el se avântă prin munţi, urmând cotiturile pitoreşti ale versantului de apus, care se prelungeşte, pietros, înflorit şi acoperit cu muşchi, întocmai ca o perdea naturală, de la Coimbra la Tudela.

Încă de la începutul călătoriei, Musaron, care se bizuise pe

ajutorul scuzilor săi pentru a-şi face călătoria cât mai plăcută aşa cum o înţelegea el, Musaron, zic, simţi o mare dezamăgire. Dacă în oraşe şi în câmpie, populaţia îşi secătuise bogăţiile sub îndoita constrângere a lui don Pedro şi a lui Henric, ce trebuie să fi fost la munteni, care nu fuseseră niciodată bogaţi. În felul acesta călătorii noştri, restrânşi numai la laptele de oaie, la vinul destul de prost de la ferme, la pâinea de orz şi de mei, regretară destul de repede, mai cu seamă Musaron, primejdiile câmpiei; primejdii amestecate cu desfătări, cu friptură de ied, cu ghiveci spaniol şi cu un vin bun, păstrat în burdufuri.

Astfel că Musaron începu prin a se plânge cu amărăciune că nu are nici măcar vreun duşman cu care să se bată.

Agenor, care se gândea la altceva, îl lăsă să se plângă fără a-i răspunde, dar în cele din urmă, trezit din visarea lui – oricât de adâncă ar fi fost – de lăudăroşeniile cumplite ale scutierului, avu nefericirea să zâmbească.

Acest zâmbet, prin care răzbătea, e adevărat, o nuanţă de neîncredere, nu-i plăcu deloc lui Musaron.

— Nu cred, senior – zise el strângându-şi buzele pentru a-şi da un aer de nemulţumire, cu toate că această expresie neobişnuită a înfăţişării nu se potrivea cu binecunoscutul lui chip de om cumsecade – nu cred că monseniorul să se fi îndoit vreodată de curajul meu, pe care l-am dovedit prin multe fapte.

Agenor făcu un semn de încuviinţare.

— Da, prin mai multe fapte, urmă Musaron, Aş putea vorbi de maurul străpuns atât de bine în şanţurile de la Medina-Sidonia, ce ziceţi? De celălalt, ucis de mine chiar în camera nefericitei regine Blanche. Ia spuneţi! „Dibăcie şi curaj”, o spun fără să mă laud, asta va fi deviza mea dacă voi fi înălţat vreodată la rangul de cavaler.

— Toate astea sunt foarte adevărate, dragul meu Musaron. Spuse Agenor. Dar ascultă, unde vrei să ajungi cu nesfârşitele tale cuvântări şi cu straşnicele încruntări din sprâncene?

— Seniore, urmă Musaron încurajat de tonul blând pe care-l observase în glasul stăpânului său, seniore, nu vă plictisiţi oare niciodată?

— Cu tine, mă plictisesc rar, bunul meu Musaron, cu gândurile mele niciodată.

— Mulţumesc, domnule. Însă când te gândeştică nu se află pe

aici niciun călător suspect, căruia să-i putem răpi, cu vârful lăncii, o bună ciozvârtă de vânat rece sau vreun burduf pântecos din acele vinuri care se recoltează pe-acolo prin părţile mării, treaba mă plictiseşte!

— A! înţeleg, Musaron, ţi-e foame, şi măruntaiele tale sunt cele care-ţi dau ghes să ţipi.

— Chiar aşa, *senor,* cum se spune pe-aici. Ia uitaţi-vă la vale, ce drum frumos! Când te gândeşti că în loc să hoinărim prin coclaurile astea fără sfârşit, şi pe sub mesteceni neprimitori, am putea, luând-o pe poteca asta care coboară pe o distanţă de aproape o leghe, să ajungem pe platoul de colo pe care se vede o biserică. Uitaţi-vă, domnule, pe lângă fumul acela gros; vedeţi? Oare nimic, nu vorbeşte în favoarea acelei biserici unui cavaler evlavios, unui bun creştin? O! ce fum frumos; de-aici te-mbată mirosul.

— Musaron, răspunse Agenor, şi eu nutresc o dorinţă tot atât de vie să-mi schimb felul de viaţă şi să mai întâlnese oameni; dar nu pot să mă expun la primejdii, fără rost. Destule pericole serioase care nu se pot ocoli mă aşteaptă în îndeplinirea misiunii mele. Munţii aceştia sunt sterpi, pustii, dar siguri.

— Ei! seniore, urmă Musaron care părea hotărât să nu se predea fără luptă, vă implor! Coborâţi cu mine numai o treime din pantă; acolo mă veţi aştepta, iar eu, prelungindu-mi drumul până la fumul acela, voi face rost de câteva provizii care ne vor ajuta să mai avem răbdare. Numai două ore şi mă înapoiez. Cât despre urmele mele, noaptea le va acoperi, iar mâine vom fi departe.

— Dragul meu Musaron, reluă Agenor, ascultă bine ce-ţi spun.

Scutierul ciuli urechile clătinând din cap, ca şi când ar fi prevăzut dinainte că rugămintea stăpânului de a-l asculta nu avea să fie pe placul lui.

— Nu voi îngădui nici ocoluri, nici abateri din drum, urmă Agenor, până când nu vom fi ajuns la Segovia. La Segovia, domnule desfrânat, vei avea tot ce-ţi pofteşte inima: mâncăruri alese, societate plăcută. La Segovia, în sfârşit, vei fi tratat ca un scutier de ambasador ce eşti. Însă până acolo să mergem fără ocoluri, dacă nu te superi. De altfel nu este Segovia oraşul aoela pe care-l zăresc colo prin ceaţă şi din mijlocul căruia se înalţă o clopotniţă şi un dom strălucitor? Mâine seară vom fi acolo; nu

merită osteneala ca pentru o distanţă atât de mică să ne abatem din drum.

— Voi asculta de Senioria Voastră, reluă Musaron cu un glas plângător; este datoria mea şi eu îmi îndrăgesc datoria; însă dacă aş îndrăzni să-mi îngădui o părere, şi asta numai în interesul Senioriei Voastre…

Agenor îl privi pe Musaron, care răspunse la această privire printr-un semn din cap care voia să spună: Menţin ce-am zis.

— Haide! vorbeşte, zise tânărul.

— Anume că, se grăbi să reia Musaron, exista un proverb în ţinutul meu, şi prin urmare şi în al vostru, care îl sfătuieşte pe clopotar să încerce clopotele mici înaintea celor mari.

— Ei bine! ce înseamnă acest proverb?

— Înseamnă, monseniore, că înainte de a ne face intrarea în Segovia, adică în oraşul mare, n-ar fi rău să iscodim puţin printr-un târguşor; acolo, după toate probabilităţile, vom auzi câte ceva în legătură cu adevărata stare a treburilor. Ah! dacă Senioria Voastră ar şti ce prevestiri bune scot eu din fumul acelui târguşor!

Agenor era un bărbat cu bun simţ. Primele motive ale lui Musaron abia îl mişcaseră, însă ultimul îl convinse; afară de aceasta, se gândi că lui Musaron îi intrase în cap ideea de a se duce în târgul vecin, şi a se opune acestei idei însemna să-i deranjeze mecanismul atât de bine reglat al caracterului său, deranjament care ameninţa să-l facă să îndure cel puţin o zi întreagă mutra morocănoasă a valetului, lucrul cel mai neplăcut de suportat, vijelie mai de neînlăturat şi mai primejdioasă decât orice furtună.

— Fie, atunci, zise el, mă învoiesc la ceea ce doreşti, Musaron, du-te să vezi ce se petrece în jurul acelui fum şi înapoiază-te să-mi spui.

Întrucât de la începutul discuţiei Musaron era aproape sigur că o va conduce aşa cum poftea, primi această învoire fără să-şi arate prea mult bucuria şi plecă în trapul calului, urmând cotiturile acelei potecuţe pe care de atâta timp o mânca din ochi.

Cât despre Agenor, îşi alese, pentru a aştepta mai comod înapoierea scutierului, un încântător amfiteatru de roci presărate cu mesteceni, al cărui centru era căptuşit de un

muşchi fin ce nu se găseşte decât în munţi, şi unde se văd răsărind în voie toate florile fermecătoare care nu se ivesc decât pe marginea prăpăstiilor; un izvor limpede ca o oglindă se odihnea pentru o clipă într-un bazin natural, apoi alerga suspinând printre pietre. Agenor îşi potoli setea, apoi scoţându-şi casca, se aşeză sub răcoarea plăcută a umbrarului, şi se rezemă de butucul odihnitor al unui bătrân stejar verde.

Nu după mult timp, ca un adevărat cavaler din vechile istorioare şi din legende, tânărul se lăsă în voia plăcutelor gânduri de dragoste, care în curând îl absorbiră atât de adânc încât, fără să-şi dea seama, trecu de la visare la extaz şi de la extaz la somn.

La vârsta lui Agenor, nu dormi niciodată fără să visezi; astfel că, abia adormit, tânărul visă că ajunsese la Segovia, că regele don Pedro punea să-l lege în fiare şi să-l arunce într-o închisoare strâmtă, printre zăbrelele căreia apărea frumoasa Aissa; dar plăcuta vedenie abia îi luminase întunericul temniţei, că Mothril alerga să izgonească imaginea mângâietoare şi se încinse o luptă între maur şi el; în toiul luptei, pe când simţea că era gata să fie înfrânt, se auzi un galop, care anunţa sosirea unui ajutor nesperat.

Zgomotul acelui galop i se înfipse atât de stăruitor în vis, încât simţurile lui Agenor fură alertate în întregime de el şi se trezi la primele cuvinte ale călăreţului pe care acel galop îl adusese în preajma lui.

— Seniore! seniore! striga glasul.

Agenor deschise ochii; Musaron se afla în faţa lui.

De altfel era o apariţie destul de curioasă aceea a vrednicului scutier cocoţat pe calul său ale cărui mişcări le îndruma cu ajutorul genunchilor căci cele două mâini erau întinse înaintea lui ca şi când s-ar fi jucat de-a baba oarba; aceasta pentru că la încheietura fiecărui braţ avea agăţate de o parte un burduf din piele de capră legat la cele patru picioare, de altă parte o basma înnodată în cele patru colţuri înfăşurând un morman de struguri uscaţi şi de limbi afumate, în vreme ce în mâini parcă ţinea o pereche de pistoale formate dintr-o gâscă grasă şi o pâine care ar fi îndestulat masa a şase oameni.

— Seniore! seniore! striga, după cum am mai spus, Musaron, veşti importante!

— Ce s-a întâmplat? întrebă cavalerul punându-şi casca pe cap şi ducând mâna la garda spadei, ca şi când Musaron ar fi fost urmărit de o armată duşmană.

— O! ce idee bună am avut! urmă Musaron, şi când mă gândesc că dacă n-aş fi stăruit, am fi trecut mai departe.

— Ascultă, îmi spui odată ce s-a întâmplat, flecar blestemat! strigă Agenor cu nerăbdare.

— Ce s-a întâmplat!… S-a întâmplat că însuşi Dumnezeu m-a îndreptat spre satul acela.

— Dar ce naiba ai aflat! Vorbeşte!

— Am aflat că regele don Pedro… fostul rege don Pedro, voiam să zic…

— Ce-i cu el?

— Nu se mai află la Segovia.

— Adevărat! izbucni Mauleon înciudat.

— Da, seniore; primarul s-a înapoiat ieri dintr-o călătorie pe care a făcut-o cu mai marii târgului în întâmpinarea lui don Pedro, care a trecut alaltăieri prin câmpia de colo, venind de la Segovia.

— Şi încotro se ducea?

— La Soria.

— Cu întreaga curte?

— Cu întreaga curte.

— Şi, continuă Agenor şovăind, cu Mothril?

— Negreşit.

— Şi… – se bâlbâi tânărul – cu Mothril se afla fără îndoială…

— Litiera lui? Cred şi eu. Nu o părăseşte din ochi decât atunci când doarme. De altfel, e bine păzită acum.

— Ce vrei să spui?

— Regele nu o mai părăseşte.

— Litiera?

— Desigur, o escortează călare; lângă litieră a primit delegaţia târgului.

— Atunci, dragul meu Musaron, să mergem la Soria, zise Mauleon cu un zâmbet care ascundea rău un început de îngrijorare.

— Să mergem, monseniore, să mergem, dar nu mai e vorba să urmăm acelaşi drum; acum ne aflăm cu spatele la Soria. M-am informat în târg: tăiem muntele pe la stânga şi intrăm într-un

defileu paralel cu câmpia. Defileul ne va cruţa trecerea a două râuri şi ne va scurta drumul cu unsprezece leghe.

— Fie, mă învoiesc să te iau drept călăuză. Dar gândeşte-te la răspunderea pe care ţi-o iei, bietul meu Musaron.

— Gândindu-mă la această răspundere, am să vă spun, seniore, că ar fi trebuit să petreceţi noaptea asta în târg. Vedeţi că se apropie seara, răcoarea se face simţită, încă o oră de mers şi întunericul se va întinde peste tot.

— Să ne folosim de ora asta, Musaron, şi pentru că eşti atât de bine informat, arată-mi drumul.

— Dar cu cina cum rămâne, seniore? zise Musaron făcând o ultimă încercare.

— Cina o vom lua după ce vom fi găsit un culcuş potrivit. Haide, porneşte, Musaron, porneşte.

Musaron nu răspunse. Glasul lui Agenor avea o oarecare intonaţie pe care el o recunoştea destul de bine; când această intonaţie însoţea o poruncă oarecare, nu mai era nimic de zis.

Scutierul, printr-o serie de combinaţii care mai de care mai savante, veni să-i ţină scara stăpânului, fără să-şi uşureze braţele de niciuna din poverile cu care era încărcat, şi aşa încărcat cum era, urcându-se şi el pe cal printr-o minune de echilibru, trecu în faţă şi se afundă curajos în trecătoarea din munţi care avea să-i scutească de trecerea a două râuri şi să le scurteze drumul cu unsprezece leghe.

XXXIII

CUM A GĂSIT MUSARON O PEŞTERĂ ŞI PESTE CE A DAT ÎN ACEA PEŞTERĂ

După cum spusese Musaron, călătorii mai aveau cam o oră de mers pe lumină, şi ultimele raze ale soarelui le călăuziră drumul; însă din momentul în care ultima scânteiere a razelor ce se stingeau dispăru după piscul cel mai înalt al sierrei, noaptea începu să coboare la rândul ei cu o repeziciune cu atât mai înfricoşătoare cu cât, în timpul acelei ultime ore din zi, Musaron şi stăpânul lui îşi dădură seama cât era de povârnit, şi prin urmare primejdios, drumul pe care-l urmau.

Astfel că, după un sfert de oră de mers prin întuneric, Musaron se opri scurt.

— O! o! senior Agenor zise el, drumul se face din ce în ce mai rău, sau mai degrabă nu mai e drum deloc. Vom pieri cu siguranţă, seniore, dacă pretindeţi să mergem mai departe.

— Ei drace! făcu Agenor. Tu ştii că eu nu sunt mofturos; totuşi culcuşul mi se pare cam câmpenesc. Să vedem dacă nu cumva putem merge mai departe.

— Cu neputinţă! Ne aflăm pe un fel de platou care domină prăpastia din toate părţile; să ne oprim aici, sau mai bine să facem o mică haltă, şi bizuiţi-vă pe cunoştinţele mele asupra munţilor pentru a vă găsi un loc unde să petreceţi noaptea.

— Mai vezi cumva vreun fum gros pe undeva? întrebă Agenor zâmbind.

— Nu, însă presimt prin apropiere o peşteră frumoasă cu perdele de iederă şi cu pereţi de muşchi.

— De unde vom avea de izgonit o întreagă liotă de bufniţe, de şopârle şi de şerpi.

— Pe legea mea! Să nu vă temeţi de aşa ceva, monseniore! La ora asta şi în locul în care ne găsim, nu tot ce zboară, râcâie sau se târăşte mă înspăimântă. Dimpotrivă, ceea ce merge. De altfel, dumneavoastră nu sunteţi atât de superstiţios pentru a vă teme de bufniţe, şi nu cred ca şopârlele şi năpârcile să aibă ce muşca din picioarele voastre.

— Fie, zise Agenor, să ne oprim aici.

Musaron descălecă şi îşi trecu frâul calului pe după un bolovan, în vreme ce stăpânul lui, stând ţeapăn pe cal, rămase să aştepte asemenea statuiei ecvestre a curajului plin de nepăsare şi linişte.

În acest timp, scutierul, cu acel instinct a cărui bunăvoinţă înzeceşte puterea, se apucă să cerceteze împrejurimile.

Nu se scursese niciun sfert de oră că se şi înapoie cu spada în mână şi cu un aer triumfător.

— Pe aici, seniore, pe aici, zise el, veniţi să vedeţi alcazarul nostru.

— Dar ce dracu ai? întrebă cavalerul, pari ud leoarcă.

— Am, monseniore, că m-am luptat cu o pădure de liane, care voia să mă facă prizonier; însă am lovit atât de mult cu vârful şi tăişul spadei, încât mi-am deschis o trecere. Atunci toate frunzele ude de rouă mi-au plouat în cap. A mai avut loc şi o ieşire a o duzină de lilieci, şi cetatea s-a predat. Închipuiţi-vă o galerie minunată având pe jos nisip din cel mai fin.

— A! chiar aşa e? zise Agenor urmărindu-şi scutierul însă îndoindu-se oarecum de frumoasele lui cuvinte.

Agenor n-avea dreptate să se îndoiască. Abia făcuse o sută de paşi pe o pantă destul de abruptă că, ajungând într-un loc unde drumul părea închis de un zid, începu să simtă sub picioare o grămadă de frunze proaspete, un morman de crenguliţe, rezultat al măcelului făcut de Musaron; în vreme ce ici şi colo treceau nevăzuţi, făcându-se simţiţi numai prin aerul pe care-l trimitea pe faţa cavalerului bătaia tăcută a aripilor, câţiva lilieci mari, nerăbdători să-şi ia din nou în primire locuinţa.

— O! zise Agenor, asta e peştera vrăjitorului Maugis!

— Descoperită de mine, monseniore. Eu sunt primul care am descoperit-o. Să mă ia naiba dacă îi va fi trecut vreodată prin cap unui om să pună piciorul aici! Lianele astea datează de la începutul lumii.

— Foarte bine, zise Agenor râzând; însă dacă peştera asta e necunoscută de oameni…

— Pot să garantez.

— Ai putea spune la fel şi despre lupi?

— O! o! făcu Musaron.

— De câţiva ursuleţi roşcaţi – din rasa muntenească, ştii tu – cum se găsesc în Pirinei!

— Drace!

— Sau de pisicile sălbatice care deschid gâtul călătorilor adormiţi ca să le sugă sângele.

— Domnule, ştiţi ce va trebui să facem? Unul din noi va veghea cât timp va dormi celălalt.

— Ar fi prevăzător.

— Acum, nu mai aveţi altceva împotriva peşterii lui Maugis?

— Absolut nimic; o găsesc chiar destul de plăcută.

— Atunci să intrăm, zise Musaron.

— Să intrăm, spuse şi Agenor.

Descălecară amândoi şi intrară prevăzători şi pipăind, cavalerul cu vârful lăncii, scutierul cu vârful spadei. După ce făcuseră vreo douăzeci de paşi, întâlniră un perete solid, de nepătruns, care părea format chiar din stâncă, fără vreo scobitură care să se vadă, fără vreun loc de refugiu pentru animalele vătămătoare.

Peştera era împărţită în două părţi: intrai mai întâi pe sub un fel de tindă, pătrundeai apoi într-o a doua scobitură, care, după un fel de portiţă, îşi relua întreaga înălţime.

Era desigur una din acele peşteri care, în primele timpuri ale creştinismului, au fost locuite de vreunul din pustnicii cucernici care aleseseră drumul pustniciei pentru a-i conduce la cer.

— Slavă Domnului! zise Musaron, dormitorul nostru e sigur.

— În cazul acesta du caii la grajd şi pune faţa de masă, spuse Agenor; mi-e foame.

Musaron aduse, într-adevăr, cei doi cai în ceea ce numea stăpânul lui grajd: era tinda peşterii.

După îndeplinirea acestei sarcini, trecu la pregătirile mai importante ale cinei.

— Ce tot zici? întrebă Agenor, care tot îl auzea bombănind în vreme ce îndeplinea poruncile pe care le primise.

— Zic, domnule, că sunt un mare prost că am uitat să iau nişte lumânări să ne lumineze. Bine că cel puţin putem face foc.

— Te gândeşti cumva să faci foc?

— Focul alungă animalele sălbatice, este o axiomă de al cărei adevăr nu odată am avut prilejul să mă conving.

— Da, însă atrage oamenii şi, în clipa de faţă, ţi-o mărturisesc, mă tem mai mult de atacul unei bande engleze sau maure decât de al unei haite de lupi.

— La naiba! zise Musaron. E păcat totuşi, domnule, să mâncăm asemenea bunătăţi fără să le vedem.

— Ei aş! urmă Agenor, flămândul nu are urechi, e adevărat, însă are ochi.

Musaron, totdeauna ascultător atunci când ştiai să-l convingi sau când făceai ce dorea el, recunoscu de astă dată temeinicia motivelor stăpânului şi se duse să aşeze masa la intrarea celei de-a doua peşteri, pentru ca o ultimă licărire de afară să poată pătrunde până la ei.

Se apucară deci să mănânce îndată ce caii primiră îngăduinţa să-şi cufunde capul în sacul cu ovăz pe care Musaron îl purtase pe crupa calului său.

Agenor, bărbat tânăr şi vânjos, atacă proviziile cu o energie de care ar roşi poate un îndrăgostit din zilele noastre, în vreme ce se auzea acompaniamentul entuziast al lui Musaron care, tot sub pretextul că nu vedea, ronţăia şi oasele odată cu carnea.

Deodată motivul continuă în partitura lui Agenor, însă acompaniamentul încetă din partea lui Musaron.

— Ce mai este? întrebă cavalerul.

— Seniore, crezusem că aud, reluă Musaron, însă fără îndoială că mă înşelam… Nu e nimic.

Şi se apucă din nou să mănânce.

Dar în curând se întrerupse iarăşi, şi cum stătea cu spatele la deschizătură, Agenor putu să-i observe nemişcarea.

— Ei, dar ce ai, zise Agenor, ai înnebunit?

— Nu, senor; după cum nici nu am surzit. Aud, vă spun, aud.

— Ei aş! Visezi, reluă tânărul; trebuie să fie vreun liliac uitat care se izbeşte de pereţi.

— Ei bine! spuse Musaron coborând glasul atât de mult încât chiar stăpânul lui abia îl auzi. Nu numai că aud, dar şi văd.

— Vezi…

— Da; şi dacă vreţi să vă întoarceţi, veţi vedea şi singur.

Invitaţia era făcută cu atâta siguranţă, încât Agenor se întoarse cu vioiciune.

Într-adevăr, în mijlocul peretelui întunecat al peşterii scânteia o dâră luminoasă; o lumină produsă de o flacără oarecare, pătrundea în peşteră prin crăpătura stâncii.

Fenomenul era destul de înspăimântător pentru oricine nu ar fi căutat să-i afle pricina.

— Dacă noi nu avem lumină, zise Musaron, ei au.

— Care ei?

— Vecinii noştri.

— Crezi deci că peştera ta pustie e locuită?

— Eu nu v-am garantat decât de asta, însă nu de peştera vecină.

— Ascultă, lămureşte-mă.

— Înţelegeţi, monseniore? ne aflăm pe creasta unui munte, sau cam aşa ceva; orice munte are doi versanţi.

— Foarte bine!

— Urmăriţi-mi raţionamentul; peştera are două intrări. O întâmplare a produs despărţirea nu prea bine îmbinată pe care o vedem. Noi am pătruns în peşteră prin intrarea dinspre apus, ei prin intrarea dinspre răsărit.

— Dar în sfârşit, care ei?

— Deocamdată nu ştiu. Vom vedea, monseniore; aveaţi dreptate că nu aţi voit să fac focul. Cred că Senioria Voastră este tot atât de prevăzător cât este de viteaz, ceea ce nu e puţin spus. Dar să vedem.

— Să vedem! zise Agenor.

Şi amândoi înaintară, nu fără oarecare bătaie de inimă, spre adâncurile subteranei.

Musaron mergea primul; ajunse primul şi tot primul îşi lipi ochiul de crăpătura din peretele rece al stâncii.

— Priviţi! spuse el în şoaptă, merită osteneala.

Agenor privi şi el la rându-i şi tresări.

— Ce ziceţi? întrebă Musaron.

— Tăcere! făcu la rându-i Agenor.

XXXIV

ŢIGANII

Ceea ce priveau călătorii noştri cu atâta uimire merita într-adevăr atenţia pe care i-o acordau atât unul cât şi celălalt.

Iată ce putea să îmbrăţişeze privirea prin crăpătura stâncii.

Mai întâi o peşteră, la fel cu aceea în care se aflau cei doi călători ai noştri; apoi, în mijlocul peşterii, două fiinţe aşezate, sau mai degrabă stând pe vine, lângă o lădiţă pusă pe o piatră mai lată decât ea; la unul din colţurile pietrei, una din cele două fiinţe încerca să ţină dreaptă o lumânare aprinsă care, luminând scena, proiecta lumina care atrăsese atenţia călătorilor.

Cele două fiinţe erau îmbrăcate sărăcăcios şi cu capul acoperit de unul din acele văluri împestriţate folosite de ţigăncile de pe vremea aceea; Agenor le recunoscu deci ca fiind două femei ce făceau parte din acel neam rătăcitor; erau bătrâne, judecând după ţinută şi după mişcări.

La doi paşi de ele se afla o a treia persoană, în picioare, gânditoare; însă cum flacăra tremurătoare a lumânării nu-i lumina chipul, era cu neputinţă să spui cărui sex aparţinea această a treia persoană.

Între timp, primele două persoane aşezară câteva grămezi de boarfe în chip de scaune.

Totul ora sărman, sărăcăcios, zdrenţăros; numai lădiţa se deosebea în mod ciudat de toată mizeria aceea, fiind din fildeş încrustat cu aur.

În timpul acestei pregătiri, intră o a patra persoană, înaintând dinspre fundul peşterii, mai întâi în umbră, apoi în penumbră şi în sfârşit în lumină.

Se apropie, se plecă spre una din cele două femei ce stăteau jos şi îi spuse câteva cuvinte pe care nici Agenor nici Musaron nu le putură auzi.

Ţiganca de jos ascultă cu atenţie, apoi cu un gest îi făcu semn noului venit să plece.

Agenor băgă de seamă că gestul era poruncitor şi plin de nobleţe.

Persoana ce stătea în picioare, după ce făcuse o plecăciune, urmă pe aceea care rostise cele câteva cuvinte, şi amândouă dispărură în adâncurile peşterii.

Atunci, femeia cu gestul poruncitor se ridică la rândul ei şi îşi puse piciorul pe piatră.

Se vedeau destul de limpede mişcările tuturor acelor fiinţe, dar nu li se puteau auzi vorbele care, aşa după cum am mai spus, rătăceau prin peşteră ca nişte murmure nelămurite.

Cele două ţigănci rămăseseră singure.

— Pun rămăşag, monseniore, spuse Musaron în şoaptă, că cele două vrăjitoare bătrâne au împreună trei sute de ani. Ţiganii ăştia trăiesc vârsta ciorilor.

— Într-adevăr, zise Agenor, nu par să fie prea tinere.

În vremea asta, a doua femeie, în loc să se ridice ca prima, se aşezase în genunchi şi începuse să desfacă şireturile de la ghetele din piele de căprioară care îi acopereau piciorul până deasupra gleznei.

— Pe legea mea! zise Agenor, priveşte tu dacă vrei, eu însă mă retrag. Nimic nu e mai urât decât un picior de femeie bătrână.

Musaron, mai curios decât stăpânu-său, rămase, în vreme ce cavalerul făcea un pas înapoi.

— Mai staţi puţin, domnule, vă asigur că acesta e mai puţin îngrozitor decât s-ar fi crezut. O! ba dimpotrivă, e fermecător. Uitaţi-vă puţin, domnule, uitaţi-vă.

Agenor se apropie.

— Ai dreptate, zise el, e nemaipomenit, şi glezna e de o perfecţiune încântătoare. O! sunt nişte ţigani de neam bun.

Bătrâna se duse să înmoaie, într-o apă limpede cum e cristalul, ce se prelingea în picături de diamante pe *o* stâncă, o pânză din cele mai fine cu care se apucă să-i spele piciorul tovarăşei sale.

Apoi scotoci în lădiţa încrustată cu aur şi scoase de acolo nişte parfumuri cu care frecă piciorul ce stârnea admiraţia şi mai cu seamă uimirea celor doi călători.

— Parfumuri! Alifii! Vedeţi, domnule, vedeţi? strigă Musaron.

— Ce vrea să zică asta? murmură Agenor care o vedea pe ţigancă dând la iveală un.al doilea picior nu. Mai puţin alb şi nu mai puţin delicat decât cel dintâi.

— Domnule, spuse Musaron, e toaleta reginei ţiganilor, şi ia uitaţi-vă, acum o dezbracă.

Într-adevăr, ţiganca, după ce spălase, ştersese şi parfumase al doilea picior aşa cum făcuse cu primul, trecu la văl pe care îl desprinse cu o deosebită grijă şi cu o nespusă expresie de respect.

Vălul, căzând, în loc să dea la iveală zbârciturile unei centenare, aşa cum prezisese Musaron, descoperi un chip fermecător, cu ochi negri, cu pielea colorată, cu nasul coroiat aşa cum arată cel mai curat tip iberic, şi cei doi călători putură recunoaşte o femeie de douăzeci şi şase sau douăzeci şi opt de ani, strălucind de o uimitoare frumuseţe.

Pe când cei doi spectatori erau cufundaţi în extaz, ţiganca bătrână întinse pe jos un covoraş din păr de cămilă care, deşi lung de vreo zece picioare, ar fi trecut prin inelul unei tinere fete; era lucrat dintr-o ţesătură al cărei secret nu-l aveau decât arabii pe vremea aceea şi care se fabrica din părul unui pui de cămilă născut mort. Atunci, prima ţigancă îşi puse amândouă picioarele goale pe acel splendid covoraş, în vreme ce, terminând cu scoaterea vălului ce-i acoperea celei tinere faţa, bătrâna ţigancă se pregătea să-i desprindă vălul cei acoperea pieptul.

Atâta timp cât această din urmă ţesătură fu la locul ei, Musaron îşi reţinu răsuflarea, însă după ce căzu, el nu se putu opri să nu scoată un strigăt de admiraţie.

La acest strigăt, care fără îndoială fusese auzit de cele două femei, lumina se stinse şi întunericul cel mai adânc învălui peştera, înecând în adâncurile ei, asemănătoare cu acelea ale uitării, realitatea scenei misterioase.

Musaron simţi că stăpânu-său îi repezea prin întuneric o puternică lovitură de picior care, datorită manevrei dibace, executată la timp din partea sa, nimeri în perete, fiind însoţită de această energică mustrare:

— Dobitocule!

Musaron înţelese sau crezu că înţelege că aceasta era în

acelaşi timp porunca să plece la culcuşul lui şi pedeapsa pentru indiscreţia de care dăduse dovadă.

Se duse deci să se întindă înfăşurat în manta, pe patul de frunze pregătit prin grija lui. După cinci minute şi când fu absolut sigur că lumina nu avea să se mai aprindă, Agenor se duse să se întindă lângă el.

Musaron se gândi că acum era momentul să facă să i se ierte greşeala dându-şi la iveală agerimea minţii.

— Iată cum s-au petrecut lucrurile, zise el, răspunzând cu glas tare la ceea ce fără îndoială că Agenor îşi zicea în sinea lui; ele urmau desigur pe partea cealaltă a muntelui o potecă paralelă cu a noastră, şi vor fi găsit pe celălalt versant deschizătura paralelă cu aceea a peşterii unde ne aflăm noi; aceasta este închisă prin mijloc de o stâncă, pe care capriciile naturii sau vreo fantezie de-a oamenilor o va fi aşezat unde se află acum ca un uriaş perete despărţitor.

— Dobitocule! se mulţumi să spună pentru a doua oară Agenor.

Totuşi, întrucât această a doua apostrofare fu rostită pe un ton mai blând, scutierul văzu în aceasta o îmbunătăţire.

— Acum, urmă el folosindu-se de tactul lui care nu dădea niciodată greş, cine erau femeile acelea? Nişte ţigănci, fără îndoială. Ah! da; însă cum se explică parfumurile, alifiile, picioarele acelea goale atât de albe, chipul atât de frumos şi pieptul acela desigur atât de minunat pe care era să-l vedem – când – neghiob ce sunt!…

Musaron îşi dădu o palmă puternică peste unul din obraji.

Agenor nu se putu opri să nu râdă. Musaron îl auzi.

— Regina ţiganilor! urmă el din ce în ce mai mulţumit de sine. Nu-mi prea vine a crede, deşi nu văd altă explicaţie acelei apariţii curat ca din basme, pe care am făcut-o să dispară din prostia mea… O! Dobitoc ce sunt!

Şi îşi dădu o a doua palmă peste celălalt obraz.

Agenor înţelese că Musaron, tot atât de curios ca şi el, era cuprins de o adevărată căinţă şi îşi aduse aminte că Evanghelia nu vrea moartea păcătosului, ci îndreptarea lui.

De altfel, repararea era îndestulătoare din moment ce Musaron ajunsese să-şi dea singur, din chibzuială, calificativul pe care i-l dăduse stăpânu-său din mânie.

— Ce credeţi despre cele două femei, domnule? îndrăzni în cele din urmă Musaron.

— Gândesc că veşmintele acelea murdare pe care le dezbrăca cea mai tânăra din amândouă nu se potrivesc deloc cu frumuseţea strălucitoare pe care noi din păcate abia am întrezărit-o.

Musaron scoase un oftat adânc.

— Şi, urmă Agenor, alifiile şi parfumurile din cutie se potriveau încă şi mai puţin cu veşmintele murdare, ceea ce face să cred…

Agenor se opri.

— O! ce credeţi, domnule? întrebă Musaron. Mărturisesc că mi-ar părea foarte bine să am, în această împrejurare, părerea unui cavaler atât de luminat ca dumneavoastră.

— Ceea ce mă face să cred – continuă Agenor, cedând ademenirii laudei, fără să-şi dea seama, întocmai ca jupânul Corb – că sunt două călătoare, din care una e bogată şi de neam mare, ce se duce în vreun oraş îndepărtat; călătoarea bogată şi de neam mare a luat această deghizare şi a închipuit acest şiretlic ca să nu ispitească lăcomia pungaşilor şi desfrâul soldaţilor.

— Staţi puţin, domnule, staţi puţin, urmă Musaron, reluând în dialogul dintre ei locul pe care avea obiceiul să-l păstreze; s-ar putea să fie una din acele femei pe care le vând ţiganii şi de a căror frumuseţe au mare grijă aşa cum geambaşii ţesală şi împodobesc caii de preţ pe care îi poartă din oraş în oraş.

Hotărât lucru, Musaron avea în seara aceea iniţiativa gândirii şi izbânda raţionamentului. Astfel că Agenor depuse armele, lăsând să se înţeleagă prin tăcerea lui că se recunoştea bătut.

Adevărul este că Agenor – aşa cum trebuie să fie orice tânăr de douăzeci şi cinci de ani, chiar dacă ar avea o dragoste în adâncul inimii – fermecat de vederea unui picior drăguţ şi a unui chip încântător, se închise în sinea lui, destul de nemulţumit sufleteşte. Căci părerea isteţului Musaron putea să aibă un sâmbure de adevăr, iar frumoasa misterioasă să nu fie altcineva decât o aventurieră care bătea drumurile în anturajul unei trupe de ţigani, dansând minunat, cu fermecătoarele ei picioruşe albe şi delicate, dansul ouălor sau dansul frânghiei.

Un singur lucru venea să combată această probabilitate:

respectul bărbaţilor şi al femeii pentru necunoscută. Însă Musaron, prin acea argumentare a cărei logică îl scotea din fire pe cavaler, reamintise unele exemple de măscărici foarte respectuoşi faţă de maimuţa favorită a trupei sau faţă de actorul principal care câştiga hrana tuturor.

Cavalerul pluti dezgustat pe valul îndoielii, până când somnul, odihnitorul tovarăş al oboselii, veni să-i răpească facultatea de a gândi de care se folosea fără cumpătare de o bună bucată de vreme.

Către orele patru dimineaţa, primele raze ale zilei veniră să întindă o manta violetă pe pereţii peşterii, şi la lumina lor Musaron se trezi.

Musaron îşi trezi stăpânul.

Agenor deschise ochii, îşi adună gândurile şi alergă la crăpătura stâncii.

Dar Musaron clătină din cap, ceea ce însemna că făcuse şi el mai înainte acelaşi lucru.

— Nu mai e nimeni, murmură el, nu mai e nimeni.

Într-adevăr, era destulă lumină în peştera vecină, expusă razelor soarelui ce răsărea, pentru ca să se poată distinge totul: peştera era pustie.

Ţiganca, mai matinală decât cavalerul, o luase din loc cu oamenii ei; lădiţă, alifii, parfumuri, totul dispăruse.

Musaron întotdeauna preocupat de partea materială propuse să ia o gustare; dar mai înainte de a fi înşirat avantajele propunerii sale, urcase creasta muntelui, şi de la înălţimea unde era cocoţat ca o pasăre de pradă, putea să descopere linia şerpuitoare a muntelui şi întinderile sinilii ale văii.

Pe un fel de podiş, cam la vreo trei sferturi de leghe de înălţimea unde se găsea Agenor, se putea observa – cu ochii pasării al cărei loc îl ţinea – un măgar pe care era suită o persoană, pe când celelalte trei mergeau pe jos.

Cele trei persoane care, în ciuda distanţei, se înfăţişară lui Agenor cu oarecare exactitate, nu puteau să fie altele decât cei patru ţigani care, luând-o pe drumul pe care cei doi călători veniseră în ajun, păreau să urmeze poteca pe care Musaron o indicase ca ducând spre Soria.

— Haide, haide, Musaron! strigă el, încălecarea şi să pornim! Sunt păsările noastre de noapte, să le vedem şi penele din

timpul zilei.

Musaron, care simţea în sinea lui că avea multe lucruri de îndreptat, îi aduse cavalerului calul înşeuat, încălecă pe al lui şi-l urmă în tăcere pe Agenor care porni la galop.

Într-o jumătate de oră amândoi se aflau la trei sute de paşi de ţigani, pe care îi ascundea deocamdată un pâlc de copaci.

XXXV

REGINA ŢIGANILOR

În două sau trei rânduri ţiganii se uitară înapoi, ceea ce dovedea că dacă ei fuseseră văzuţi de cei doi călători, şi aceştia

fuseseră văzuţi la rândul lor; aceasta îl făcuse pe Musaron să emită părerea, însă cu o sfială care nu-i prea stătea în obicei, că de îndată ce vor fi cotit după pâlcul de copaci, nu aveau să mai vadă mica trupă, deoarece va fi dispărut pe vreun drum cunoscut numai de ea.

Musaron nu se afla într-o zi bună în privinţa presupunerilor căci, după ce trecuseră de copaci, îi văzură din nou pe ţigani care, în aparenţă cel puţin, îşi vedeau liniştiţi de drum.

Totuşi Agenor băgă de seamă că se operase o schimbare: femeia pe care o văzuse din depărtare călărind pe măgar şi despre care nu se mai îndoia că n-ar fi femeia cu picioare albe şi cu chip frumos, femeia aceea mergea pe jos, împreună cu tovarăşii ei, fără să pară cu nimic deosebită de ei atât în privinţa ţinutei cât şi a umbletului.

— Hei! strigă Agenor, hei! oameni buni!

Bărbaţii se întoarseră, şi cavalerul băgă de seamă că duseseră mâna la brâu, unde le atârna câte un cuţit lung.

— Monseniore, zise Musaron mereu prevăzător, aţi văzut?

— Destul de bine, răspunse Agenor.

Apoi, revenind la ţigani:

— O! o! zise el, n-aveţi de ce vă teme. Am venit cu gânduri prieteneşti, şi îmi pare bine că pot să v-o spun în treacăt, vitejii mei. Dacă ar fi altfel, cuţitele voastre ar fi nişte neînsemnate arme de atac împotriva platoşei şi scutului meu; şi tot atât de neînsemnate arme de apărare împotriva lanciei şi spadei mele. Acum, după ce v-am spus despre ce este vorba, vă întreb încotro mergeţi?

Unul din cei doi bărbaţi încruntă din sprâncene şi deschise gura spre a răspunde cu vreo vorbă aspră; însă celălalt îl opri numaidecât şi, dimpotrivă, răspunse politicos:

— Nu cumva pentru a vă arăta drumul vreţi să ne urmaţi, seniore?

— Negreşit, răspunse Agenor, fără a mai pune la socoteală dorinţa ce o avem de a fi onoraţi de tovărăşia voastră.

Musaron făcu o strâmbătură plină de înţeles.

— Ei bine, seniore, răspunse ţiganul cel politicos, mergem la Soria.

— Mulţumesc, văd că se potriveşte de minune: tot la Soria mergem şi noi.

— Din păcate, spuse ţiganul, Senioriile Voastre merg prea repede pentru nişte sărmani drumeţi ca noi.

— Am auzit spunându-se, răspunse Agenor, că bărbaţii din neamul vostru pot să se ia la întrecere cu cei mai iuţi cai!

— Se poate, reluă ţiganul; însă nu atunci când au cu ei două femei bătrâne.

Agenor şi Musaron schimbară între ei o privire pe care Musaron o însoţi cu o strâmbătură din nas.

— E adevărat, zise Agenor, şi mai călătoriţi şi cu mijloace atât de sărăcăcioase. Femeile ce vă însoţesc cum pot îndura o asemenea oboseală?

— Sunt obişnuite, senor, şi încă de multă vreme, căci sunt mamele noastre; noi ţiganii ne naştem în durere.

— Sunt mamele voastre? spuse Agenor, bietele femei!

O clipă cavalerul se temu ca nu cumva frumoasa ţigancă să n-o fi luat pe alt drum; dar aproape numaidecât se gândi la femeia pe care o văzuse urcată pe măgar şi care nu coborâse decât după ce-l zărise pe el. Animalul pe care călărea nu era prea arătos, însă era de destul de bun ca să cruţe picioruşele acelea delicate şi parfumase pe care le văzuse în ajun.

Se apropie de femei, dar acestea iuţiră pasul.

— Una din mamele voastre să urce pe măgar, cealaltă va urca pe crupa calului meu, zise Agenor.

— Măgarul e încărcat cu boarfele noastre, spuse ţiganul, ba încă şi atâta e destul pentru el. Cât despre calul vostru, senor, excelenţa voastră vrea să glumească, desigur, căci el este un animal prea nobil şi prea chipeş pentru o biată ţigancă bătrână.

În timpul acesta Agenor le măsura din cap până-n picioare pe cele două femei, şi în picioarele sprintene ale uneia din ele recunoscu încălţămintea din piele de căprioară pe care o remarcase în ajun.

„Ea este!” murmură el, sigur de astă dată că nu se mai înşală.

— Haide, haide, măicuţă cu văl albastru, primeşte propunerea pe care ţi-o fac: urcă înapoia mea pe crupa calului; şi dacă măgarul poartă o povară îndestulătoare, atunci însoţitoarea dumitale are să urce înapoia scutierului meu.

— Mulţumesc, senor, răspunse ţiganca cu un glas a cărui armonie făcu să dispară ultimele îndoieli ce puteau să mai rămână în mintea cavalerului.

— Într-adevăr, zise Agenor cu un accent de ironie care le făcu pe cele două femei să tresară, iar pe cei doi bărbaţi să ducă mâinile la cuţite, într-adevăr, iată un glas destul de plăcut pentru o bătrână.

— Senor!... spuse cu o voce plină de mânie ţiganul care nu vorbise încă.

— O! să nu ne supărăm, urmă liniştit Agenor. Dacă ghicesc după glas că tovarăşa voastră e tânăra, după grosimea vălului ghicesc că e frumoasă, asta nu înseamnă că nu aveţi de ce să umblaţi la cuţite.

Cei doi bărbaţi făcură un pas înainte ca pentru a-şi ocroti tovarăşa.

— Opriţi-vă! spuse pe un ton poruncitor tânăra femeie.

Cei doi bărbaţi se opriră.

— Aveţi dreptate, senor, zise ea. Sunt tânără şi, cine ştie, poate că sunt chiar şi frumoasă. Dar vă întreb, cu ce v-ar putea interesa acest lucru, şi pentru ce mi-aţi stingheri călătoria dacă aş avea cu douăzeci sau douăzeci şi cinci de ani mai puţin decât par!

Agenor rămăsese nemişcat auzind accentele acelei voci care dădea la iveală femeia educată, obişnuită să poruncească. În felul acesta, educaţia şi caracterul necunoscutei erau în deplină armonie cu frumuseţea ei.

— Seniora, bâigui tânărul, nu v-aţi înşelat;sunt cavaler.

— Sunteţi cavaler, foarte bine; însă eu nu sunt o seniora, sunt o biată ţigancă, doar mai puţin urâtă poate decât femeile de teapa mea.

Agenor făcu un gest de neîncredere.

— Aţi văzut vreodată soţii de seniori călătorind pe jos? întrebă necunoscuta.

— O! Acesta e un motiv cam şubred, răspunse Agenor, căci acum câteva clipe eraţi pe măgar.

— E drept, răspunse tânăra femeie, dar cel puţin trebuie să recunoaşteţi că veşmintele mele nu sunt ale unei doamne din lumea mare.

— Doamnele din lumea mare se deghizează uneori, atunci când femeile din lumea mare au interes să fie luate drept femei din popor.

— Credeţi că o femeie de lume, obişnuită cu mătasea şi

catifeaua, se în- voieşte să-şi vâre picioarele într-o încălţăminte ca asta?

Şi îşi arătă ghetele din piele de căprioară.

— Orice încălţăminte se scoate seara; şi piciorul delicat, obosit de mersul zilei, se destinde parfumându-se.

Dacă femeia ar fi avut vălul ridicat, Agenor ar fi putut vedea cum îi urcă sângele în obraji şi cum îi străluceşte ca un sâmbure de purpură focul din priviri.

— Parfumuri, murmură ea privindu-şi tovarăşa cu îngrijorare, în vreme ce Musaron, care nu pierduse un cuvânt din convorbire, zâmbea pe ascuns.

Agenor nu încercă să o tulbure mai mult.

— Doamnă, zise el, un parfum foarte plăcut se răspândeşte din persoana voastră; asta am vrut să spun şi nu altceva.

— Mulţumesc de compliment, seniore cavaler. Dar pentru că asta voiaţi să-mi spuneţi şi nu altceva, trebuie să fiţi mulţumit că mi-aţi spus-o şi gata.

— Asta înseamnă că îmi porunciţi să mă retrag, nu-i aşa, doamnă?

— Asta vrea să spună că te recunosc drept un francez, după accentul dumitale, seniore, şi mai ales după aluziile dumitale. Or, e primejdios să călătoreşti cu francezii, când nu eşti decât o biată femeie tânără, foarte simţitoare la amabilităţi.

— Aşadar, stăruiţi să mă despart de dumneavoastră?

— Da, seniore, spre marea mea părere de rău, însă stărui.

Cei doi slujitori, auzind răspunsul stăpânei lor, părură gata să susţină această stăruinţă.

— Vă voi asculta, seniora, zise Agenor; vă rog să mă credeţi că nu din pricina aerului ameninţător al celor doi însoţitori ai voştri, pe care aş vrea să-i întâlnesc într-o tovărăşie mai puţin plăcută decât a voastră ca să-i învăţ să nu mai umble tot mereu la cuţite, ci din pricina tainei de care vă înconjuraţi şi care slujeşte fără îndoială vreun interes pe care nu vreau să-l împiejdic.

— Nu-mi împiedici niciun plan, nici nu rişti să lămureşti vreo taină, ţi-o jur, spuse călătoarea.

— Destul, doamnă, zise Agenor; de altfel, adăugă el supărat oarecum de puţinul efect pe care-l produsese înfăţişarea lui, de altfel încetineala mersului vostru m-ar împiedica să ajung atât

de repede pe cât e nevoie s-o fac, la curtea regelui don Pedro.

— A! te duci la regele don Pedro? întrebă cu vioiciune tânăra femeie.

— Chiar din momentul de faţă; şi îmi iau rămas bun, făcând cele mai bune urări amabilei voastre persoane.

Tânăra femeie păru să ia o hotărâre bruscă şi îşi ridică vălul.

Acest deghizaj grosolan făcea, dacă lucrul era cu putinţă, să reiasă şi mai mult la iveală frumuseţea chipului şi eleganţa trăsăturilor ei; privirea ei era mângâietoare, iar gura zâmbitoare.

Agenor îşi opri calul care şi făcuse un pas înainte.

— Haide, seniore, zise ea, se vede bine că eşti un cavaler delicat şi discret; căci ai ghicit poate cine sunt, şi totuşi nu m-ai persecutat, cum ar fi făcut altul în locul dumitale.

— N-am ghicit cine sunteţi, doamnă, însă am ghicit cine nu eraţi.

— Ei bine! senior cavaler, pentru că eşti atât de curtenitor, spuse frumoasa călătoare, am să-ţi povestesc tot adevărul.

La aceste cuvinte, cei doi slujitori se uitară cu uimire unul la altul; dar continuând să zâmbească, falsa ţigancă urmă:

— Sunt soţia unui ofiţer al regelui don Pedro; fiind despărţită de aproape un an de soţul meu, care l-a urmat pe prinţ în Franţa, încerc să-l întâlnesc la Soria; or, dumneata ştii că întreaga regiune e bântuită de soldaţii celor două partide, şi aş deveni o pradă importantă pentru oamenii pretendentului; aşa că m-am folosit de această deghizare spre a scăpa de ei, până când îmi voi fi întâlnit soţul, şi după ce voi fi ajuns la ei, soţul va putea să mă apere.

— Perfect, făcu Agenor convins de astă dată de sinceritatea tinerei femei. Ei bine! seniora, v-aş fi oferit serviciile mele, dacă n-ar fi la mijloc importanţa misiunii mele care îmi porunceşte cea mai mare grabă.

— Ascultă, domnule, zise frumoasa călătoare; acum când ştii cine sunt iar eu ştiu cine eşti dumneata, voi merge cât de repede vei vrea, dacă-mi vei îngădui să mă pun sub ocrotirea dumitale şi să călătoresc cu escorta dumitale.

— Ah! ah! zise Agenor; aşadar v-aţi schimbat părerea, doamnă?

— Da, seniore. M-am gândit că aş putea să întâlnesc nişte

oameni tot atât de pătrunzători dar mai puţin curtenitori decât dumneata.

— Atunci cum vom face, doamnă? Numai dacă aţi primi propunerea ce v-am făcut-o la început.

— O! nu-mi judeca animalul după înfăţişare; aşa umil cum e, măgarul meu este de rasă, ca şi calul dumitale; provine din grajdurile regelui don Pedro şi ar putea să se ia la întrecere cu cel mai iute bidiviu.

— Dar oamenii dumneavoastră, doamnă?

— Scutierul dumitale nu o poate lua pe doica mea pe crupă? Oamenii mei ne vor urma pe jos.

— Cel mai bine ar fi, doamnă, să le lăsaţi măgarul celor doi slujitori care-l vor folosi rând pe rând, doica voastră să urce înapoia scutierului meu, după cum spuneţi, iar dumneavoastră înapoia mea, după cum vă propun; în felul acesta, toată lumea ar fi mulţumită.

— Atunci fie cum zici dumneata, încuviinţă doamna.

Şi într-adevăr, aproape numaidecât, cu uşurinţa unei păsări, frumoasa călătoare sări pe crupa calului lui Agenor.

Cei doi bărbaţi o aşezară la rândul ei pe doică înapoia lui Musaron, care nu mai râdea.

Unul din cei doi bărbaţi încalecă pe măgar, celălalt îl apucă de-o parte a şeii, din care îşi făcu un sprijin, şi întreaga trupă porni într-un trap întins.

XXXVI

CUM AU FĂCUT DRUMUL ÎMPREUNĂ AGENOR ŞI CĂLĂTOAREA NECUNOSCUTĂ ŞI DESPRE CE AU VORBIT ÎN TIMPUL CĂLĂTORIEI

Este destul de greu pentru două fiinţe tinere, frumoase, spirituale, care se ţin îmbrăţişate şi au parte pe acelaşi cal de zdruncinăturile şi neregularităţile drumului, este destul de greu, zic, să nu intre într-o discuţie mai intimă.

Tânăra începu prin a pune întrebări; avea dreptul în calitatea ei de femeie.

— Aşadar, senior cavaler, zise ea, am ghicit bine că eşti francez?

— Da, doamnă.

— Şi mergi la Soria?

— O! Asta n-aţi ghicit-o, v-am spus-o eu.

— Fie… Să-ţi oferi serviciile regelui don Pedro, nu-i aşa?

Agenor chibzui, înainte de a răspunde categoric la această întrebare, că o conducea pe femeie până la Soria, că avea să-l vadă pe rege înaintea ei şi că prin urmare nu avea să se teamă de indiscreţia ei; de altfel, avea destule de spus înainte de a spune adevărul.

— Doamnă, spuse el, de data asta vă înşelaţi; nu mă duc să-mi ofer serviciile regelui don Pedro, având în vedere că aparţin regelui Henric de Transtamare, sau mai degrabă conetabilului Bertrand Duguesclin, şi merg să-i duc regelui învins propuneri de pace.

— Regelui învins! exclamă tânăra cu un accent trufaş, pe care şi-l înfrână numaidecât şi-l transformă în surpriză.

— Fără îndoială, învins, răspunse Agenor, deoarece concurentul este încoronat rege în locul său.

— Ah! aşa e, spuse cu nepăsare tânăra. Aşadar, mergi să-i duci regelui învins propuneri de pace?

— Pe care ar face bine să le primească, urmă Agenor, căci cauza lui e pierdută.

— Crezi?

— Sunt sigur.

— Pentru ce?

— Pentru că fiind înconjurat de oameni răi şi mai cu seamă de sfetnici răi, e cu neputinţă să mai reziste.

— Înconjurat de oameni răi?

— Negreşit: supuşi, prieteni, metresă, toţi îl jefuiesc şi îl împing la rău.

— Aşa că supuşii?…

— Îl părăsesc.

— Prietenii?…

— Îl jefuiesc.

— Şi metresa?… întrebă cu oarecare şovăială tânăra femeie.

— Metresa îl împinge la rău, răspunse Agenor.

Tânăra încruntă din sprâncene şi ceva ca un nor îi trecu peste frunte.

— Desigur că vrei să vorbeşti de maură, spuse ea.

— De care maură?

— Noua pasiune a regelui.

— Ce-aţi spus? întrebă Agenor la rându-i, cu o privire scânteietoare.

— N-ai auzit oare spunându-se, întrebă tânăra, că regele don Pedro e îndrăgostit nebuneşte de fiica maurului Mothril?

— De Aissa! exclamă cavalerul.

— O cunoşti?

— Fără îndoială.

— Atunci cum se poate să nu ştii că ticălosul de păgân e pe cale s-o împingă în patul regelui?

— O clipă! izbucni cavalerul întorcându-se palid ca un mort spre tovarăşa lui; o clipă, să nu vorbiţi astfel despre Aissa, dacă nu vreţi ca prietenia noastră să moară înainte de a se fi născut.

— Dar cum vrei să vorbesc altfel, seniore când îţi spun adevărul? Maura este sau va ajunge metresa recunoscută a regelui, pentru că o însoţeşte peste tot, merge pe lângă portiera litierei sale, îi dă concerte, serbări şi îşi duce curtenii la ea.

— Ştiţi asta? întrebă Agenor tremurând, căci îşi amintea ce-i spusese primarul lui Musaron. E deci adevărat că don Pedro călătoreşte în preajma Aissei?

— Ştiu multe lucruri, senior cavaler, spuse frumoasa călătoare, căci noi care facem parte din casa regelui aflăm repede veştile.

— Oh! doamnă, doamnă, îmi străpungeţi inima! zise cu tristeţe Agenor, la care tinereţea îşi deschidea întreaga ei floare, ce se compune din două dintre substanţele cele mai delicate ale sufletului, credulitatea faţă de cele auzite, naivitatea în ceea ce vorbea.

— Eu îţi străpung inima! întrebă călătoarea cu uimire. O cunoşti oare pe femeia aceea?

— Vai! o iubesc la nebunie, doamnă! spuse cavalerul.

Tânăra făcu un gest de compătimire.

— Dar ea, oare ea nu te iubeşte?

— Zicea că mă iubeşte. O! cu siguranţă că trădătorul acela de Mothril s-a folosit faţă de ea de forţă sau de vrăjitorie!

— E un mare ticălos care i-a făcut mult rău regelui, spuse cu răceală tânăra. Dar în ce scop crezi că face el toate astea?

— E foarte simplu: vrea s-o înlocuiască pe dona Maria Padilla.

— Aşadar asta e şi părerea dumitale?

— Desigur, doamnă.

— Dar, reluă călătoarea, se zice că dona Maria e foarte îndrăgostită de rege. Crezi că îngăduie ea ca don Pedro s-o

părăsească astfel?

— E femeie, e slabă şi va muri, cum a murit dona Bianca. Numai că moartea uneia a fost un asasinat, pe când moartea celeilalte va fi o ispăşire.

— O ispăşire... Aşadar, după dumneata, Maria Padilla are ceva de ispăşit?

— Nu vorbesc de la mine, doamnă; repet ce spune lumea.

— Atunci crezi că Maria Padilla nu va fi plânsă aşa cum a fost plânsă Blanche de Bourbon?

— Desigur că nu; deşi, după ce vor fi moarte amândouă, se prea poate să se dezvăluie că metresa să fi fost tot atât de nenorocită ca şi soţia.

— Atunci dumneata o vei plânge?

— Da, cu toate că eu ar trebui s-o plâng mai puţin decât oricine.

— Şi penetra ce? întrebă tânăra aţintind asupra lui Agenor ochii ei mari şi negri, cuprinşi de mirare.

— Pentru că se zice că ea l-a sfătuit pe rege să-l asasineze pe don Frederic, iar don Frederic era prietenul meu.

— Nu cumva dumneata eşti cavalerul francez căruia îi dăduse întâlnire don Frederic?

— Da, şi căruia câinele i-a adus capul stăpânului său.

— Cavalere! cavalere! exclamă tânăra apucându-i mâna lui Agenor, ascultă ce-ţi spun: pe mântuirea sufletului ei, pe partea de paradis pe care speră s-o aibă Maria Padilla, nu ea i-a dat acel sfat, ci Mothril.

— Însă a ştiut că omorul se va săvârşi, şi cu toate astea nu s-a împotrivit.

Călătoarea tăcu.

— Asta e de ajuns ca Dumnezeu s-o pedepsească, spuse Agenor, sau mai degrabă va fi pedepsită chiar de don Pedro. Cine ştie dacă nu cumva sângele fratelui său a trecut între el şi femeia aceea, deoarece o iubeşte mai puţin.

— Poate că ai dreptate, spuse necunoscuta cu un glas răsunător; însă răbdare! Are să se termine odată şi asta!

— Se pare că-l urâţi pe Mothril, doamnă.

— De moarte.

— Ce v-a făcut?

— Mi-a făcut ce a făcut oricărui spaniol: l-a îndepărtat pe rege

de poporul său.

— Femeile nutresc rareori faţă de un bărbat, pentru o cauză politică, o ură ca aceea pe care păreţi să o nutriţi faţă de Mothril.

— Asta deoarece chiar eu am să mă plâng de el; de o lună de zile mă împiedică să mă duc să-mi întâlnesc soţul.

— Cum aşa?

— A stabilit în jurul regelui don Pedro o supraveghere atât de mare, încât niciun mesaj sau niciun mesager nu ajunge până la el şi nici până la cei ce-l slujesc. Eu am trimis soţului meu doi curieri care nu s-au mai înapoiat; astfel că nu ştiu dacă voi putea să intru la Soria şi dacă însuşi dumneata…

— O! eu voi intra, căci eu vin ca sol.

Tânăra clătină ironic din cap.

— Vei intra dacă vrea el, spuse ea cu o voce aspră, înflăcărată de o puternică emoţie lăuntrică.

Agenor întinse mâna şi îi arătă inelul pe care i-l dăduse Henric de Transtamare.

— Iată talismanul meu, spuse el.

Era un inel de smarald a cărui piatră se găsea prinsă între doi E împletiţi.

— Da, într-adevăr, spuse tânăra femeie, poate vei reuşi să forţezi gărzile.

— Dacă voi reuşi să forţez gărzile, veţi reuşi şi dumneavoastră, căci faceţi parte din suita mea şi vă vor respecta.

— Îmi făgăduieşti deci că dacă vei intra dumneata, voi intra şi eu cu dumneata?

— V-o jur, pe cinstea mea de cavaler.

— Ei bine! Eu te conjur, în schimbul acestui jurământ, să-mi spui ce ai dori mai mult în momentul de faţă!

— Vai! ce doresc eu, nu-mi puteţi da,

— Spune totuşi, n-are importanţă!

— Aş vrea s-o revăd pe Aissa şi să-i vorbesc

— Dacă voi intra în oraş, ai s-o vezi şi ai să-i vorbeşti.

— Mulţumesc! O! v-aş fi nespus de recunoscător!

— Cine îţi poate spune dacă dumneata n-ai făcut mai mult decât mine?

— Totuşi, îmi redaţi viaţa.

— Iar dumneata îmi vei fi redat mai mult decât viaţa, spuse tânăra cu un zâmbet ciudat.

Şi cum după schimbul de mărturisiri şi după ratificarea tratatului de alianţă ajunseseră în satul unde trebuiau să se oprească, frumoasa călătoare sări cu sprinteneală de pe calul lui Agenor; şi întrucât ar fi părut cam nepotrivită această tovărăşie între creştini şi ţigani, se înţeleseră să se întâlnească din nou a doua zi pe drum, la o leghe depărtare de sat.

XXXVII

PAJUL

A doua zi, deşi cavalerul se sculă destul de dimineaţă, el fu acela care-i găsi pe ţigani luând gustarea de dimineaţă lângă o fântână, la o leghe dincolo de sat, adică la distanţa la care se înţeleseseră.

Luară aceleaşi măsuri ca în ajun şi porniră la drum în aceeaşi ordine.

Ziua se petrecu în convorbiri, la care Musaron şi doica luară parte activă. Totuşi, oricât de amabile şi variate ar fi fost discuţiile dintre aceste două personaje, vom renunţa să le mai înşirăm. Cu toată iscusinţa lui, Musaron nu reugi să afle de la bătrână decât ce spusese în ajun tânăra.

În sfârşit începu să se zărească Soria.

— Doamnă, zise Agenor, iată oraşul; dacă vă gândiţi că maurul veghează aşa cum mi-aţi spus, să nu credeţi că se mărgineşte la câteva vizite la porţi şi la creneluri; trebuie să fi trimis iscoade şi prin câmpie. Vă sfătuiesc ca de pe acum să vă luaţi măsuri de prevedere.

— Mă gândeam şi eu la acelaşi lucru, spuse tânăra privind în juru-i ca pentru a-şi da seama mai bine de împrejurimi. Şi dacă vrei să porneşti înainte cu scutierul dumitale, în aşa fel încât să nu mergeţi prea repede, măsurile mele vor fi luate înainte de a trece un sfert de oră.

Agenor se supuse. Tânăra coborî, luând-o cu ea pe doică în desimea unui tufiş, pe când cei doi însoţitori ai lor supravegheau drumul.

— Haide, haide, nu mai tot întoarce capul, domnule scutier, şi imită discreţia stăpânului dumitale, îi spuse doica lui Musaron, care semăna cu acei osândiţi ai lui Dante, al căror cap desprins din grumaji priveşte înapoi în vreme ce ei merg înainte.

Însă, cu tot îndemnul primit, Musaron nu se putea hotărî să-şi întoarcă privirile în altă parte, atât de mult îl rodea curiozitatea.

Aceasta pentru că le văzuse pe cele două femei dispărând, după cum am spus, într-un desiş de castani şi stejari.

— Hotărât lucru, domnule, îi spuse el lui Agenor după ce rămase convins că privirile-i nu puteau străpunge vălul de verdeaţă cu care se acoperiseră cele două femei; hotărât lucru, mi-e tare teamă că în loc să fie nişte înalte doamne, după cum

presupuneam la început, tovarăşele noastre să nu fie decât nişte ţigănci.

Din nefericire pentru Musaron, nu aceasta era şi părerea stăpânului său.

— Eşti un flecar care profitând de bunătatea mea, ţi-ai cam luat nasul la purtare. Tacă-ţi gura.

Musaron tăcu.

După câteva minute de mers atât de încet încât abia făcuseră jumătate dintr-un sfert de leghe, auziră un strigăt strident şi prelung: doica striga după ei.

Se întoarseră şi văzură apropiindu-se un tânăr îmbrăcat după moda spaniolă, purtând pe umărul stâng pelerinuţa pajului care se îngrijeşte de cai; făcea semne cu mâna ca să fie aşteptat.

După câteva clipe se afla lângă ei.

— Seniore, iată-mă, îi zise lui Agenor, care foarte surprins o recunoscu pe tovarăşa lui de drum.

Părul ei negru era ascuns sub o perucă blondă, umerii săi lărgiţi sub pelerină păreau să aparţină unui tânăr plin de sănătate, umbletul îi era semeţ, ba chiar şi culoarea feţii părea mai oacheşă de când părul îşi schimbase culoarea.

— După cum vezi mi-am luat măsuri de prevedere, urmă tânărul şi socotesc că pajul dumitale va putea să intre fără greutate în oraş împreună cu dumneata.

Şi sări, cu uşurinţa pe care Agenor i-o cunoştea, înapoia lui Musaron.

— Dar doica? întrebă tânărul.

— Are să rămână în satul vecin, împreună cu cei doi scutieri ai mei, până va sosi clipa să-i chem lângă mine.

— Atunci totul e bine; să intrăm în oraş.

Musaron şi pajul o luară înaintea stăpânului, care se îndreptă spre poarta principală a Soriei, ce se zărea dincolo de o alee de copaci bătrâni.

Dar nu străbătuseră nici două treimi din această alee, că se văzură înconjuraţi de o trupă de mauri, trimişi în întâmpinarea lor de santinelele de pe metereze care îi zăriseră.

Îl întrebară pe Agenor de scopul călătoriei sale.

Abia declarase că acest scop era să aibă o întrevedere cu don Pedro, că trupa îşi strânse rândurile şi îl conduse la guvernatorul porţii, un ofiţer ales chiar de Mothril.

— Vin, spuse Agenor, interogat din nou, din partea conetabilului Bertrand Duguesclin spre a avea o întrevedere cu prinţul vostru.

La acest nume, pe care întreaga Spanie învăţase să-l respecte, ofiţerul păru îngrijorat.

— Şi cine sunt cei care vă însoţesc? întrebă el.

— După cum vezi, scutierul şi pajul meu.

— Bine, rămâneţi aci, voi raporta seniorului Mothril despre cererea dumneavoastră.

— Fă ce vrei, spuse Agenor; însă te previn că nici seniorului Mothril şi nici altcuiva nu-i voi vorbi decât numai regelui don Pedro; dar bagă de seamă să nu lungeşti prea mult interogatoriul căci s-ar putea să mă supăr.

Ofiţerul se înclină.

— Sunteţi cavaler, zise el, şi în această calitate trebuie să ştiţi că dispoziţia unui şef e neînduplecată; trebuie deci să execut ce mi s-a poruncit.

Apoi întorcându-se:

— Să fie anunţată Alteţa Sa primul ministru, că un străin cere să-i vorbească regelui din partea conetabilului Duguesclin.

Agenor îşi întoarse privirile spre paj, pe care-l văzu foarte palid şi foarte îngrijorat. Musaron, mai obişnuit cu aventurile, nu tremura pentru un asemenea fleac.

— Camarade, îi spuse el tinerei femei, iată cum o să-ţi reuşească măsurile de prevedere: vei fi recunoscut cu toată deghizarea dumitale şi noi vom fi spânzuraţi ca fiind complicii dumitale. Dar n-are importanţă, dacă aşa-i place stăpânului meu!

Necunoscutul zâmbi; o clipă îi fusese de ajuns ca să-şi recapete prezenţa de spirit, ceea ce dovedea că nici ea nu prea era străină de primejdii.

Se aşeză deci la câţiva paşi de Agenor şi păru cu totul nepăsătoare la cele ce aveau să se întâmple.

Călătorii, după ce străbătuseră două sau trei camere pline de gărzi şi de soldaţi, se găsiră la un moment dat într-unul din acele corpuri de gardă ce sunt vârâte între pereţii unui turn; o singură uşă ducea într-acolo.

Toate privirele erau aţintite spre uşa prin care, dintr-un moment în altul, se aşteptau să-l vadă intrând pe Mothril.

Agenor continua să vorbească cu ofiţerul; Musaron intră în vorbă cu câţiva spanioli care-i povesteau despre conetabil şi despre prietenii lor aflaţi în slujba lui don Henric de Transtamare.

Pajul fu şi el înconjurat de pajii guvernatorului care-l plimbau de colo până colo ca pe un copil fără importanţă.

Numai Mauleon era supravegheat mai serios; încă şi el, prin curtenia lui, îl liniştise cu totul pe ofiţer; de altfel ce putea face un singur om împotriva a două sute!

În momentul acela se auzi santinela chemând la arme, iar strigătul: Mothril! Mothril! răsună până în fundul corpului de gardă.

Toţi se ridicară.

Agenor simţi cum îi trece un fel de fior prin vine, îşi coborî viziera şi prin grilajul de fier, îl căută din ochi pe tânărul paj pentru a-l îmbărbăta; nu mai era acolo.

— Unde este oare călătoarea noastră? îl întrebă Agenor în şoaptă pe Musaron.

Acesta răspunse în franţuzeşte cu cel mai mare calm:

— Seniore, vă mulţumeşte mult pentru serviciul ce i l-aţi adus de a o face să intre în Soria; m-a însărcinat să vă spun că vă este cum nu se poate mai recunoscătoare şi că aveţi să vă daţi seama de asta în curând.

— Ce tot spui acolo? întrebă Agenor uimit.

— Ce m-a însărcinat ea să vă spun când a plecat.

— Când a plecat!

— Da, chiar aşa, când a plecat? Un ţipar nu s-ar fi strecurat mai repede printre ochiurile năvodului decât a trecut ea printre gărzile postului de pază. I-am văzut de departe pana albă de lă pălărie alergând prin umbră, apoi, întrucât n-am mai revăzut-o de-atunci, presupun că a reuşit să scape.

— Domnul fie lăudat! zise Agenor, dar să nu scoţi nicio vorbă.

Într-adevăr, în camerele vecine răsunau paşii unui mare număr de ostaşi. Mothril intră grăbit.

— Ce s-a întâmplat? întrebă maurul, plimbând în juru-i o privire limpede şi pătrunzătoare.

— Cavalerul acesta, spuse ofiţerul, trimis de seniorul Bertrand Duguesclin, conetabilul Franţei, vrea să-i vorbească regelui don Pedro.

Mothril se apropie de Agenor care, cu viziera lăsată, părea o statuie de fier.

— Priviţi, spuse Agenor scoţându-şi mănuşa de oţel şi arătând inelul de smarald pe care i-l dăduse prinţul ca semn de recunoaştere.

— Ce e asta? întrebă Mothril.

— Un inel de smarald care provine de la dona Eleonora, mama prinţului.

Mothril se înclină.

— Ce doriţi atunci?

— Am să-i spun regelui.

— Doriţi să o vedeţi pe Alteţa Sa?

— Aşa vreau.

— Vorbiţi cu multă mândrie, cavalere.

— Vorbesc în numele stăpânului meu, regele don Henric de Transtamare.

— Atunci veţi aştepta în această fortăreaţă.

— Voi aştepta. Însă vă previn că nu voi aştepta multă vreme.

Mothril zâmbi ironic.

— Fie, seniore cavaler, zise el, aşteptaţi deci.

Şi ieşi, după ce-l salutase pe Agenor, ai cărui ochi aruncau flăcări printre zăbrelele de fier ale căştii.

— Păziţi-i bine, îi şopti Mothril ofiţerului, sunt nişte prizonieri importanţi de care răspunzi cu capul.

— Ce să fac cu ei?

— Am să-ţi spun mâine. Deocamdată, să nu comunice cu nimeni. Ai înţeles?

Ofiţerul salută.

— Hotărât lucru, spuse Musaron cu cel mai mare calm, cred că suntem pierduţi şi că această cutie de piatră ne va sluji drept sicriu.

— Ce strălucit prilej aveam să-l strâng de gât pe păgân! exclamă Agenor. Dacă n-aş fi fost ambasador! murmură el.

— Neajunsul măririlor, spuse cu adâncă filozofie Musaron.

XXXVIII

RAMURA DE PORTOCAL

Agenor şi scutierul său petrecură, în temniţa vremelnică unde erau închişi, o noapte foarte proastă; ofiţerul, ascultând de poruncile lui Mothril, nu se mai arătă.

Mothril socotea să revină a doua zi dimineaţa; înştiinţat chiar în momentul când se pregătea să-l însoţească pe regele don Pedro la o alergare de tauri, avea la dispoziţie întreaga noapte spre a se gândi ce avea de făcut; apoi, dacă n-ar fi ajuns la nicio concluzie, un al doilea interogatoriu avea să hotărască soarta ambasadorului şi a scutierului său.

Se mai putea chiar ca trimisul conetabilului să primească din partea lui Mothril încuviinţarea să ajungă până la don Pedro; însă în acest caz, însemna că Mothril, printr-un mijloc oarecare, ar fi pătruns scopul misiunii sale.

Marea taină a improvizatorilor în politică este în general să cunoască dinainte subiectul asupra cărora vor avea de improvizat.

Părăsindu-i pe cei doi prizonieri, Mothril porni deci spre arena, unde, după cum am spus, regele don Pedro dădea celor de la curtea sa spectacolul unei alergări de tauri. Acest spectacol, pe care regii îl dădeau de obicei ziua, avea loc de

data asta noaptea, ceea ce îi sporea măreţia; trei mii de făclii de ceară parfumată luminau arena.

Aissa, aşezată la dreapta regelui şi înconjurată de curteni, care adorau în ea pe noua stea favorită, Aissa privea fără să vadă şi asculta fără să audă.

Regele, posomorât şi preocupat, cerceta faţa tinerei fete pentru a citi în ea speranţa ce i-o dădea neîncetat paloarea permanentă a frunţii atât de neprihănite şi nemişcarea monotonă a ochilor cu flăcări ascunse.

Don Pedro, cu inima lui neîmblânzită, cu temperamentul lui năvalnic, semăna cu un cal de luptă strâns în zăbale, a cărui nerăbdare izbucneşte în tresăriri necunoscute de spectatorii care le caută în zadar pricina.

Apoi deodată fruntea i se întuneca.

Aceasta pentru că, în vreme ce o privea pe fata cu trăsături îngheţate, se gândea la focoasa metresă pe care o lăsase la Sevilla, la acea Maria Padilla, despre care Mothril spunea că este necredincioasă şi schimbătoare ca norocul, şi care prin tăcerea ei făcea plauzibile presupunerile lui Mothril; regele simţea o îndoită suferinţă mai întâi din cauza răcelii prezente a Aissei şi apoi datorită dragostei din trecut a donei Maria.

Gândindu-se la femeia aceea, pentru care avea o adoraţie atât de adâncă încât era pusă pe seama vrăjitoriei, un oftat amarnic îi ieşea din piept şi făcea să se plece, aşa cum face un vânt prevestitor de furtună, toate frunţile curtenilor atenţi.

Tocmai într-unul din acele momente intră Mothril în loja regală şi se asigură, printr-o aruncătură de ochi atotcuprinzătoare, de starea de spirit a celor de faţă.

Înţelese furtuna clocotitoare din inima lui don Pedro, ghici că pricina nu putea fi decât răceala Aissei, şi îndreptă o privire de ameninţare şi de ură spre tânăra fată, care rămase la fel de neclintită, deşi înţelesese destul de bine.

— Ah! bine c-ai venit, Mothril, zise regele. Ai nimerit-o cam prost, căci mă plictisesc.

Intonaţia cu care fuseseră rostite aceste cuvinte le dădea aproape sonoritatea sălbatică a unui răcnet.

— Aduc veşti Alteţei Voastre, spuse Mothril.

— Importante?

— Negreşit. Mi-aş deranja oare regele pentru nişte fleacuri?

— Atunci vorbeşte.

Ministrul se plecă la urechea lui don Pedro:

— E vorba de o solie pe care v-o trimit francezii.

— Vezi, Mothril, zise regele fără a părea să fi auzit ce-i spunea maurul, vezi cum se plictiseşte Aissa la curte. Într-adevăr, cred că ai face bine s-o trimiţi pe această fată înapoi în ţara ei din Africa, pe care o regretă atât de mult.

— Alteţa Voastră se înşală, spuse Mothril; Aissa s-a născut la Granada şi, necunoscându-şi ţara pe care n-a văzut-o niciodată, nu o poate regreta.

— Regretă oare ceva? întrebă don Pedro pălind.

— Nu cred.

— Dar atunci când cineva nu regretă nimic, se poartă altfel. Vorbeşte, râde, trăieşte, ca orice fată la şaisprezece ani. Dar fata asta parcă ar fi moartă.

— Nimic nu este mai ponderat, după cum ştiţi, sire, nimic nu este mai neprihănit şi mai rezervat ca o fată din Orient; fiindcă v-am spus, deşi născută la Granada, ea este din cel mai curat sânge al Profetului; Aissa poartă pe frunte o coroană aspră – coroana nefericirii – ea nu poate avea deci acel zâmbet nestânjenit, acea veselie limbută a femeilor spaniole. Neauzind vreodată nici cum se râde, nici cum trebuie să se vorbească, nu poate face ceea ce fac spaniolele, adică să stârnească ecoul unui sunet pe care nu-l cunoaşte.

Don Pedro îşi muşcă buzele şi îşi aţinti privirea arzătoare asupra Aissei.

— O zi nu schimbă o femeie, urmă Mothril, şi cele care-şi păstrează multă vreme demnitatea îşi păstrează multă vreme iubirea. Dona Maria aproape că vi s-a oferit, şi după cum vedeţi dona Maria v-a uitat.

În clipa în care Mothril rostea aceste cuvinte, o ramură de flori de portocal, aruncată de la galeriile de sus, căzu pe genunchii lui don Pedro, cu siguranţa unei săgeţi care-şi atinge ţinta.

Curtenii strigau că e obrăznicie, unii se aplecară înainte spre a vedea de unde venea obiectul.

Don Pedro luă ramura; de ea era prins un bilet. Mothril făcu o mişcare pentru a pune mâna pe el; însă don Pedro întinse mâna.

— Biletul îmi este adresat mie, nu dumitale.

La vederea scrisului scoase un mic ţipăt; la primele rânduri pe care le citi, faţa i se lumină.

Mothril urmărea cu îngrijorare efectul celor scrise.

Deodată don Pedro se ridică.

Curtenii se ridicară, gata să-l însoţească pe rege.

— Rămâneţi, spuse don Pedro; spectacolul nu s-a terminat; doresc să rămâneţi.

Mothril, neştiind ce să creadă despre această întâmplare neaşteptată, făcu un pas pentru a-şi urma stăpânul.

— Rămâi! spuse regele. E voia mea.

Mothril, înapoiat în lojă, se pierdu împreună cu cei de la curte în fel de fel de presupuneri în legătură cu acea întâmplare atât de ciudată.

Puse să-l caute în toate părţile pe autorul acelei îndrăzneţe fapte; însă cercetările rămaseră zadarnice.

Zeci de femei aveau în mână ramuri de portocali şi flori; nimeni nu-i putu spune deci de unde plecase biletul acela.

Îriapoindu-se la palat, Mothril o întrebă pe Aissa; însă Aissa nu văzuse nimic, nu băgase de seamă nimic.

Încercă să pătrundă la don Pedro; uşa era închisă pentru toată lumea.

Maurul petrecu o noapte groaznică; pentru prima oară, un eveniment de cea mai mare importanţă scăpa agerimii lui; fără a putea să-şi întemeieze această teamă pe nicio probabilitate, presimţirile îi spuneau că influenţa lui suferise o ştirbire gravă.

Mothril nu închisese încă ochii, când don Pedro trimise să-l cheme; fu introdus în apartamentele cele mai retrase ale palatului.

Don Pedro ieşi din cameră lui spre a veni în întâmpinarea ministrului şi, ieşind, închise cu grijă uşa după el.

Regele era palid ca de obicei, dar nu necazurile îi dădeau această înfăţişare de oboseală; dimpotrivă, un zâmbet de mulţumire lăuntrică îi flutura pe buze, iar în privirea lui se vedea ceva mai blând şi mai voios ca de obicei.

Se aşeză făcând din cap un semn prietenesc lui Mothril şi cu toate astea maurul crezu că observă pe faţa lui o hotărâre ciudată privitoare la relaţiile dintre ei.

— Mothril, zise el, mi-ai vorbit ieri despre o solie trimisă de francezi.

— Da, monseniore, însă cum nu mi-aţi răspuns, n-am crezut de cuviinţă să mai stărui.

— De altfel, nu erai grăbit să-mi mărturiseşti. Nu-i aşa, reluă don Pedro, că ai pus să-i închidă astă-noapte în turnul de la Poarta-Joasă?

Mothril se tulbură.

— De unde ştiţi, seniore?… murmură el.

— Ştiu, după câte vezi, şi asta-i important. Cine sunt străinii aceia?

— Nişte francezi, după câte cred.

— Şi pentru ce îi închizi, de vreme ce îşi zic soli?

— Îşi zic, acesta e cuvântul, reluă Mothril, căruia o clipă îi fusese de ajuns ca să-şi recapete sângele rece.

— Şi dumneata spui contrariul, nu-i aşa?

— Nu chiar aşa, sire, căci nu cunosc dacă într-adevăr…

— Dacă ai vreo îndoială, nu trebuia să-i arestezi.

— Atunci, ce porunceşte Alteţa Voastră?…

— Să-mi fie aduşi aici numaidecât.

Maurul se dădu înapoi.

— Dar e cu neputinţă… spuse el.

— Pe sângele mântuitorului! Oare li s-a întâmplat ceva? întrebă don Pedro.

— Nu, seniore.

— Atunci grăbeşte-te să-ţi repari greşeala, căci ai încălcat drepturile acestor oameni.

Mothril zâmbi. Cunoştea el respectul pe care regele don Pedro îl avea pentru acest drept al oamenilor, când era vorba de cei pe care îi ura, respect pe care-l amintea în momentul acela.

— Nu voi îngădui, spuse el, ca regele meu să cadă pradă fără apărare primejdiei ce-l ameninţă.

— Nu te mai teme pentru mine, Mothril, spuse don Pedro izbind din picior, teme-te pentru dumneata!

— Nu am de ce să mă tem, căci nu mă ştiu vinovat cu nimic, spuse maurul.

— Nu te ştii vinovat cu nimic. Mothril? Ia cerne-ţi bine amintirile.

— Ce vrea să spună Alteţa Voastră?

— Vreau să spun că nu-ţi plac deloc solii, nici cei care vin din Occident nici cei care vin din Orient.

Mothril începu să simtă oarecare îngrijorare; încetul cu încetul discuţia lua o întorsătură ameninţătoare; dar întrucât nu ştia încă din ce parte avea să vină atacul, tăcu şi aşteptă.

Regele urmă:

— E pentru prima oară când arestezi mesagerii ce mi se trimit, Mothril?

— Prima oară! răspunse maurul, jucând totul pe o carte. Au venit poate o sută şi nu l-am lăsat pe niciunul să treacă.

Regele se ridică furios.

— Dacă am greşit, urmă maurul, îndepărtând de palatul regelui meu pe ucigaşii plătiţi de Henric de Transtamare sau de conetabilul Bertrand Duguesclin, dacă am sacrificat câţiva nevinovaţi, dintre atâţia vinovaţi, capul meu e aici spre a plăti greşeala inimii mele.

Regele se aşeză din nou şi aşezându-se, spuse:

— Bine, Mothril, ţinând seama de scuza pe care mi-o aduci şi care poate să fie adevărată, te iert. Dar să nu se mai întâmple şi orice mesager ce-mi va fi trimis să-mi fie adus. Înţelegi? Fie că vine de la Burgos, fie de la Sevilla, n-are importanţă. Cât despre francezi, ei sunt cu adevărat soli, ştiu asta; prin urmare vreau să-i tratez ca pe nişte soli ambasadori. Să fie scoşi aşadar numaidecât din turn, să fie conduşi, cu onorurile datorate misiunii lor, în cea mai frumoasă casă din oraş; mâine îi voi primi în audienţă solemnă în marea sală a palatului. Du-te!

Mothril lăsă capul în jos şi ieşi copleşit de surpriză şi de teamă.

XXXIX

AUDIENŢA

Agenor şi credinciosu-i scutier se tânguiau fiecare în felul lui.

Musaron, cu isteţimea-i cunoscută, îl făcea pe stăpânu-său să observe că el prevestise ce are să se întâmple.

Agenor răspundea, că, ştiind ce avea să se întâmple, trebuia totuşi să-şi încerce norocul.

La care Musaron nu se dădea bătut şi îi amintea că unii soli fuseseră atârnaţi în spânzurători, mai înalte poate, însă cu siguranţă tot atât de neplăcute ca şi cele scunde.

La aceasta Mauleon nu găsea nimic de răspuns.

Se cunoştea cât de expeditiv era don Pedro când era vorba să împartă dreptatea. Când cineva face atât de puţin caz de viaţa oamenilor, acţionează totdeauna repede.

Cei doi prizonieri erau frământaţi deci de gânduri negre, iar Musaron şi începuse să pipăie pietrele pereţilor, spre a vedea dacă vreuna din ele nu se putea desprinde de la locul ei, când Mothril apăru în pragul turnului, urmat de o escortă de căpitani pe care îi lăsă la uşă.

Dar oricât de repede ar fi apărut, Agenor tot avusese timp să-şi coboare viziera.

— Francezule, zise Mothril, răspunde-mi fără să minţi, dacă totuşi poţi vorbi fără să minţi.

— Îi judeci pe alţii după tine, Mothril, spuse Agenor care, deşi dorea să nu-şi înrăutăţească situaţia printr-o pornire de mânie, nu putea suferi, mai mult din instinct, să se lase insultat de omul pe care-l ura cel mai mult pe lume.

— Ce vrei să spui, câine! întrebă Mothril.

— Îmi zici câine pentru că sunt creştin. Atunci stăpânul tău este tot câine, nu-i aşa?

Riposta îl descumpăni pe Mothril.

— Cine-ţi vorbeşte de stăpânul meu şi de religia sa? întrebă el. Nu-i amesteca numele cu al tău şi să nu crezi că-i semeni pentru că se închină la acelaşi Dumnezeu ca şi tine.

Agenor se aşeză, ridicând din umeri.

— Oare ca să-mi spui fleacurile astea ai venit, Mothril? întrebă cavalerul.

— Nu, am să-ţi pun câteva întrebări importante.

— Atunci, pune-le.

— Mai întâi să mărturiseşti cum ai făcut ca să intri în corespondenţă cu regele.

— Cu care rege? întrebă Agenor.

— Eu nu recunosc decât unul singur, trimis al răzvrătiţilor, şi acesta este regele stăpânul meu.

— Don Pedro? Mă întrebi cum am putut coresponda cu don Pedro?

— Da.

— Nu înţeleg.

— Tăgăduieşti că ai cerut audienţă regelui?

— Nu, deoarece chiar prin mijlocirea ta am făcut această cerere.

— Da, însă eu nu i-am transmis-o regelui… şi totuşi…

— Şi totuşi?… repetă Agenor.

— El a aflat de sosirea ta.

— Ah! făcu Agenor cu o uimire care avu drept ecou un ah! cu mult mai elocvent încă ca al lui Musaron.

— Aşadar, nu vrei să-mi mărturiseşti nimic? întrebă Mothril.

— Ce vrei să-ţi mărturisesc?

— Mai întâi prin ce mijloc ai corespondat cu regele?

Agenor înălţă a doua oară din umeri.

— Întreabă-i pe paznicii noştri, zise el.

— Să nu crezi că ai să obţii ceva de la rege, creştinule, dacă nu vei avea mai întâi învoirea mea.

— Ah! spuse Agenor, îl voi vedea deci pe rege.

— Făţarnicule! făcu Mothril furios.

— Bun! exclamă Musaron. După cât se pare nu vom mai avea nevoie să găurim zidul.

— Taci din gură! zise Agenor.

Apoi întorcându-se spre Mothril:

— Ei bine! Pentru că am să-i vorbesc regelui, vom vedea, Mothril, dacă vorbele mele au atât de puţină greutate cum presupui tu.

— Mărturiseşte cum ai făcut ca regele să afle de sosirea ta, spune-mi condiţiile în care ai venit să propui paca şi vei avea tot sprijinul meu.

— La ce bun să cumpăr un sprijin de care chiar mânia ta îmi dovedeşte în momentul de faţă că mă pot lipsi? spuse Agenor zâmbind.

— Cel puţin arată-mi faţa, izbucni Mothril, tulburat de acel zâmbet şi de sunetul glasului.

— În faţa regelui ai să mă vezi. Regelui îi voi vorbi cu inima şi faţa descoperite.

Deodată, Mothril se lovi cu palma peste frunte şi se uită de jur

împrejurul camerei:

— Parcă aveai un paj, spuse el.

— Da.

— Unde se află acum?

— Caută, întreabă, cercetează, este dreptul tău.

— Tocmai pentru asta te întreb.

— Să ne înţelegem: este dreptul tău asupra ofiţerilor, soldaţilor şi sclavilor tăi, dar nu asupra mea.

Mothril se întoarse spre oamenii lui:

— Împreună cu francezul se mai afla un paj. Vedeţi ce s-a întâmplat cu el.

Urmară câteva clipe de tăcere în vreme ce se făceau cercetările; fiecare din cele trei personaje aştepta rezultatul cercetărilor cu o înfăţişare diferită. Mothril, tulburat, se plimba prin faţa uşii ca o santinelă în post, sau mai degrabă ca o hienă în cuşcă. Agenor aşezat, aştepta cu nemişcarea şi tăcerea unei statui. Musaron, atent la orice, stătea tăcut ca şi stăpânul lui, dar nu-l pierdea din ochi pe maur.

Răspunsul fu că pajul dispăruse din ajun şi nu mai reapăruse de atunci.

— E adevărat? îl întrebă Mothril pe Agenor.

— Ei drace! făcu cavalerul, oamenii de o credinţă cu tine spun acest lucru. Nu cumva mint şi pagânii?

— Dar pentru ce a fugit?

Agenor înţelese totul.

— Desigur că pentru a se duce să-i spună regelui că stăpânul lui era arestat, răspunse el.

— Nu pătrunde nimeni până la rege, atunci când Mothril veghează în jurul regelui.

Apoi deodată, lovindu-se cu palma peste frunte:

— O! floarea de portocal! zise el. O! biletul!

— Cu siguranţă că maurul şi-a pierdut minţile, spuse Musaron.

Numaidecât Mothril păru că se linişteşte. Ceea ce descoperise era fără îndoială mai puţin groaznic decât de ce se temuse la început.

— Ei bine! zise el, fie. Te felicit pentru iscusinţa pajului tău; audienţa pe care o doreai îţi este acordată.

— Şi pentru când?

— Pentru mâine, răspunse Mothril.

— Domnul fie lăudat! zise Musaron.

— Dar să nu-ţi închipui cumva, urmă maurul adresându-se cavalerului, că întrevederea ta cu regele va avea deznodământul fericit pe care îl speri.

— Eu nu sper nimic, spuse Agenor. Îmi îndeplinesc misiunea, atâta tot.

— Vrei să-ţi dau un sfat? zise Mothril dând glasului o notă aproape dulceagă.

— Mulţumesc, spuse Agnor, nu vreau nimic de la tine.

— Pentru ce?

— Pentru că nu primesc nimic de la un duşman.

La rândul lui, tânărul rosti aceste cuvinte cu un asemenea accent de ură, încât maurul se înfioră.

— Bine, zise el. Adio francezule.

— Adio, păgânule.

Mothril ieşi; ştia de fapt ceea ce dorea să afle; regele fusese încunoştinţat, însă de o persoană mai puţin primejdioasă. Nu era vorba despre ce se temuse la început.

La două ore după această întrevedere, o gardă impunătoare veni să-l ia pe Agenor şi-l conduse din pragul turnului, cu mari dovezi de respect, la o casă situată în piaţa Soriei.

Nişte apartamente spaţioase, mobilate cât mai luxos cu putinţă, erau pregătite pentru a-l primi pe sol.

— Sunteţi aici la dumneavoastră acasă, seniore trimis al regelui Franţei, zise căpitanul care comanda escorta.

— Nu sunt trimisul regelui Franţei, spuse Agenor, şi nu merit să fiu tratat ca atare. Sunt trimisul conetabilului Bertrand Duguesclin.

Dar căpitanul se mulţumi să-i răspundă cavalerului printr-un salut şi se retrase.

Musaron dădea târcoale prin fiecare cameră, inspectând covoarele, mobilele, stofele, şi spunând de fiecare dată:

— Cu siguranţă că o să ne simţim mai bine aici decât în turn.

În vreme ce Musaron trecea în revistă încăperile, marele guvernator al palatului intră şi îl întrebă pe cavaler dacă ar dori să facă unele pregătiri pentru a apărea în faţa regelui.

— Niciuna, spuse Agenor; am spada, casca şi platoşa; este ţinuta unui soldat, iar eu nu sunt decât un soldat trimis de

căpitanul său.

Guvernatorul ieşi poruncind trâmbiţaşilor să sune. O clipă mai târziu, aduseră la poartă un cal superb, acoperit cu o teltie de toată frumuseţea.

— Nu am nevoie de alt cal decât de al meu, spuse Agenor; mi-a fost luat, să mi se dea înapoi, iată tot ce doresc.

După zece minute, lui Agenor îi era înapoiat calul.

O mulţime nesfârşită stătea de-o parte şi de alta a drumului, de altfel foarte scurt, ce despărţea casa lui Agenor de palatul regelui. Tânărul încercă să descopere, printre femeile îngrămădite pe balcoane, pe tovarăşa lui de călătorie, pe care o cunoştea atât de bine. Dar era o încercare zadarnică la care renunţă destul de repede.

Întreaga nobilime credincioasă lui don Pedro forma un corp de cavalerie rânduit în curtea de onoare a palatului. Spectacol măreţ al armelor acoperite cu aur.

Dar Agenor abia se dădu jos de pe cal, că se simţi oarecum stânjenit. Întâmplările se urmaseră cu atâta repeziciune, încât nu avusese încă vreme să se gândească la misiunea lui, fiind aproape convins că această misiune nu se va îndeplini.

Limba parcă i se lipi de cerul gurii, n-avea nicio idee precisă în minte. Toate gândurile i se învălmăşeau prin cap, nehotărâte şi izbindu-se unul de altul întocmai ca norii în zilele ceţoase de toamnă.

Intră în sala de audienţe ca un orb căruia îi revine deodată vederea sub o rază arzătoare de soare, care luminează pentru el un nor de aur, de purpură, de panaşe mişcătoare.

Deodată răsună un glas puternic, glas pe care îşi amintea să-l mai fi auzit, într-o noapte în grădina din Bordeux, într-o zi în cortul lui Caverley.

— Domnule cavaler, spuse acel glas, ai dorit să-i vorbeşti regelui, te afli în faţa regelui.

Aceste cuvinte îndreptară privirile cavalerului spre locul de unde veneau. Îl recunoscu pe don Pedro. La dreapta lui se afla o femeie voalată ce stătea pe scaun, la stânga, Mothril în picioare.

Mothril era palid ca un mort: recunoscuse sub armura cavalerului pe iubitul Aissei.

Făcuse această constatare cu iuţeala gândului.

— Monseniore, zise Agenor, n-aş fi crezut niciodată că am să

fiu arestat din porunca Senioriei Voastre.

Don Pedro îşi muşcă buzele.

— Cavalere, spuse el, eşti francez şi, prin urmare, poate că nu ştii că atunci când îi vorbeşti regelui Spaniei îl numeşti Sire sau Alteţă.

— Într-adevăr, am greşit, spuse cavalerul înclinându-se sunteţi rege la Soria.

— Da, rege la Soria, reluă don Pedro, aşteptând ca cel care a uzurpat acest titlu să nu mai fie rege în altă parte.

— Sire, spuse Agenor, din fericire n-am venit să discut despre aceste înalte probleme. Am venit din partea lui don Henric de Transtamare, fratele vostru, spre a vă propune o pace bună şi cinstită, de care popoarele voastre au o atât de mare nevoie şi de care se vor bucura şi inimile voastre de fraţi.

— Domnule cavaler, zise don Pedro, dacă ai venit să discuţi cu mine asupra acestui punct, spune-mi atunci pentru ce vii să-mi propui azi ceea ce mi s-a refuzat acum opt zile?

Agenor se înclină.

— Alteţă, spuse el, nu sunt judecător între puternicele Voastre Seniorii. Repet cuvintele ce mi s-au spus, atâta tot. Sunt o cale ce se întinde de la Burgos la Soria, de la o inimă de frate la o altă inimă.

— Ah! Dumneata nu ştii pentru ce mi se oferă pacea, zise don Pedro. Atunci am să ţi-o spun eu.

Aşteptând cuvintele regelui, o adâncă tăcere se întinse printre cei de faţă; Agenor se folosi de această clipă spre a-şi îndrepta din nou privirile asupra femeii voalate şi asupra maurului. Femeia voalată stătea tăcută şi nemişcată ca o statuie. Maurul era palid şi cu faţa schimbată, ca şi când într-o singură noapte ar fi suferit toate durerile de care poate fi lovit un om într-o viaţă întreagă.

— Îmi oferi pacea în numele fratelui meu, zise regele, pentru că fratele meu vrea ca eu să n-o primesc şi ştie că nu o voi primi în condiţiile pe care mi le vei comunica.

— Sire, spuse Agenor, Alteţa Voastră încă nu cunoaşte care sunt aceste condiţii.

— Ştiu că vii să-mi oferi jumătate din Spania, ştiu că vii să-mi ceri nişte ostateci, printre care trebuie să se numere ministrul meu Mothril şi familia sa.

Mothril, din palid cum era, se făcu vânăt; privirea lui înflăcărată părea că voieşte să citească până în fundul inimii lui don Pedro, spre a se asigura dacă va stărui în refuzul său.

Agenor tresări; el nu destăinuise aceste condiţii nimănui, în afară de ţigancă, faţă de care îi scăpaseră câteva cuvinte.

— Într-adevăr, zise el, Alteţa Voastră e bine informată, cu toate că nu ştiu cum şi prin cine a putut fi.

În momentul acela, fără afectare şi cu o mişcare firească, femeia ce stătea lângă rege îşi ridică vălul brodat cu aur şi îl aruncă pe umeri.

Agenor era cât pe-aci să scoată un ţipăt de spaimă: femeia care stătea la dreapta lui don Pedro era tovarăşa lui de drum.

Sângele îi năvăli în obraji; înţelese de unde primise regele informaţiile care îl scuteau de sarcina de a expune condiţiile de pace.

— Domnule cavaler, zise regele, află de la mine şi spune mai departe celor ce te-au trimis: oricare ar fi condiţiile ce mi se propun, este una pe care totdeauna o voi respinge: aceea de a împărţi regatul, având în vedere că regatul este al meu şi vreau să fiu liber să dispun de el după plac; ca învingător, voi oferi la rându-mi condiţii.

— Atunci Alteţa Sa vrea cu tot dinadinsul război? întrebă Agenor.

— Nu îl vreau, îl suport, răspunse don Pedro.

— Este voinţa neclintită a Alteţei Voastre?

— Da.

Agenor îşi desfăcu fără grabă mănuşa de oţel şi o aruncă în spaţiul ce-l despărţea de rege.

— În numele lui Henric de Trastamare, regele Castiliei, aduc aici războiul.

Regele se ridică în mijlocul unui murmur general şi al unui înspăimântător zăngănit de arme.

— Ţi-ai îndeplinit cu credinţă misiunea, domnule cavaler, zise el. Rămâne să ne facem şi noi cu cinste datoria de rege. Îţi oferim douăzeci şi patru de ore de găzduire în oraşul nostru, şi dacă nu ai nimic împotrivă, palatul nostru va fi locuinţa dumitale, masa noastră va fi şi a dumitale.

Agenor, fără să răspundă, făcu o plecăciune adâncă regelui şi ridicând capul, îşi aruncă privirile asupra femeii ce sta alături

de rege.

Ea îl privea zâmbind cu blândeţe. I se păru chiar că duce degetul la buze ca pentru a-i spune: „Răbdare! Speră!”

XL

ÎNTÂLNIREA

Cu toată făgăduiala tacită de care el, de altfel, nu prea îşi dădea bine seama, Agenor ieşi de la audienţă într-o stare de nelinişte lesne de descris. Singurul lucru mai lămurit pentru el era desigur faptul că ţiganca necunoscută, cu care călătorise dând dovadă de atâta familiaritate, nu era alta decât vestita Maria Padilla.

Hotărârea lui don Pedro care, pentru a se manifesta, nu aşteptase nici măcar cuvintele lui, nu era lucrul ce-l îngrijora mai mult; căci, la urma urmelor, don Pedro aflase în ajun ceea ce nu avea să afle decât a doua zi; atâta tot. Dar Agenor îşi mai amintea să fi destăinuit ţigăncii, taina lui cea mai scumpă şi cea mai intimă: dragostea pentru Aissa.

Odată trezită gelozia acelei femei groaznice împotriva sărmanei Aissa, cine putea şti unde avea să se oprească furia care sacrificase şi până atunci atâtea capete nevinovate?

Toate aceste gânduri întunecate, trezite deodată în mintea lui Agenor, îl împiedicară să bage de seamă privirile fulgerătoare ce i le aruncau Mothril şi nobilii mauri, cărora propunerea făcută în numele lui Henric de Transtamare le rănise mândria şi le vătămase interesele.

Aprig şi viteaz cum era, cavalerul francez probabil că nu şi-ar fi păstrat faţă de ocheadele lor provocatoare întreg calmul şi

întreaga nepăsare ce trebuie sa fie nelipsite unui sol.

În clipa în care poate că era gata să le observe şi să răspundă la ele, altceva îi atrase atenţia. Abia ieşise din palat şi depăşise şirul de gărzi ce-l înconjurau, că o femeie, înfăşurată într-un văl lung, îi întinse braţul cu un semn misterios îndemnându-l să o urmeze.

Agenor şovăi o clipă; ştia cu câte capcane îi înconjurau don Pedro şi răzbunătoarea lui metresă pe duşmanii lor, ce belşug de mijloace foloseau când era vorba de o răzbunare; însă în momentul acela, cavalerul, oricât de bun creştin era, se simţi oarecum încrezător în acea fatalitate specifică orientalilor, care nu-i lasă omului putinţa de a hotărî singur şi îi răpeşte astfel – oare aceasta nu e o fericire câteodată? – îi răpeşte astfel libertatea de a prevedea şi de a alunga răul.

Cavalerul îşi înăbuşi orice teamă, îşi zise că luptase un timp destul de îndelungat, că era bine s-o termine într-un fel sau altul, şi că dacă soarta sorocise ca acea oră să fie ultima, cu atât mai bine.

O urmă deci pe bătrână, care străbătu acea mare îmbulzeală de oameni, aceeaşi în toate marile oraşe, şi, sigură fără îndoială că nu va fi recunoscută, aşa înfăşurată cum era, porni de-a dreptul spre casa care îi fusese dată drept locuinţă cavalerului.

În pragul casei, aştepta Musaron.

Odată intrat, Agenor fu acela care o conduse pe bătrână până la cea mai îndepărtată cameră. La rândul ei, bătrână îl urma, iar Musaron, bănuind că avea să se petreacă ceva nou, se ţinea după ei.

De cum intră, bătrână îşi ridică vălul, iar Agenor şi scutierul său o recunoscură pe doica ţigăncii.

După cele petrecute la palat, această apariţie nu-l uimi câtuşi de puţin pe Agenor; însă Musaron, în necunoştinţă de cauză, scoase o exclamaţie de surpriză.

— Seniore, spuse bătrâna, dona Padilla vrea să stea de vorbă cu dumneavoastră şi doreşte, prin urmare, să veniţi astă-seară la palat. Regele trece în revistă trupele nou sosite, timp în care dona Maria va fi singură. Poate conta pe dumneavoastră? Veţi veni s-o vedeţi?

— Însă, zise Agenor, care nu putea arăta pentru dona Maria bunele sentimente pe care nu le avea, pentru ce doreşte dona

Maria să mă vadă?

— Credeţi oare, seniore cavaler, că e o atât de mare nenorocire de a fi ales de o femeie ca dona Maria pentru a-i vorbi în taină? spuse doica cu acel zâmbet îngăduitor al bătrânelor slujnice din sud.

— Nu, răspunse Agenor. Însă mărturisesc că îmi plac întâlnirile în aer liber, locurile unde spaţiul nu lipseşte şi unde un bărbat poate merge cu calul şi cu lancea.

— Iar eu cu arbaleta, zise Musaron.

— Văd că trebuie să-mi îndeplinesc însărcinarea până la capăt, spuse ea.

Şi scoase din taşca atârnată la brâu un săculeţ în care se afla o scrisoare.

Musaron, căruia într-o atare împrejurare îi revenea totdeauna rolul de lector, puse mâna pe hârtie şi citi:

„Cavalere, acesta este un zălog dat de tovarăşa dumitale de călătorie. Vino să mă întâlneşti la ora şi locul pe care ţi le va spune doica mea, ca să vorbim despre Aissa”.

La aceste cuvinte, Agenor tresări, şi cum numele iubitei este religia îndrăgostitului, numele Aissei îi păru o ocrotire solemnă lui Agenor, astfel că răspunse numaidecât că era gata să o urmeze pe doică oriunde ar fi voit să meargă.

— În cazul acesta, spuse ea, nimic mai simplu; o voi aştepta pe Senioria Voastră astă-seară la capela castelului. Capela este deschisă ofiţerilor seniorului nostru regele, dar la orele opt seara i se închid uşile. Veţi intra la ora şapte şi jumătate şi vă veţi ascunde înapoia altarului.

— Înapoia altarului! zise Agenor clătinând din cap cu bănuielile lui de om din nord, nu-mi place întâlnirea dată în spatele unui altar.

— O! n-a veţi nicio teamă, spuse cu naivitate bătrâna; Dumnezeu nu se supără în Spania de aceste profanări ce se fac destul de des. De altfel nu veţi avea mult de aşteptat; înapoia altarului se află o uşă prin care, din apartamentele sale, prinţul şi persoanele din preajma sa pot să se ducă la capelă. Am să deschid uşa aceea pentru dumneavoastră şi veţi dispărea, fără să vă vadă nimeni, pe acel drum necunoscut.

— Fără să vă vadă nimeni. Hm! hm! urmă Mausaron în franţuzeşte, grozav mai seamănă asta cu o capcană, senior

Agenor, ce ziceţi?

— N-avea nici o teamă, răspunse cavalerul în aceeaşi limbă; avem scrisoarea acelei femei, şi cu toate că e semnată doar cu numele de botez, e totuşi o garanţie. Dacă mi se va întâmpla vrea nenorocire, te vei înapoia cu această scrisoare la conetabil şi la don Henric de Transtamare; le vei vorbi despre iubirea mea, despre nenorocirile mele, despre vicleşugul de care se vor fi slujit ca să mă atragă în capcană; şi, aşa cum îi cunosc pe amândoi, au să se răzbune pe trădători de se va cutremura întreaga Spanie.

— Foarte bine, răspunse Musaron; dar până una alta nu veţi fi sugrumat mai puţin.

— Da; dar dacă într-adevăr dona Maria mă cheamă ca să-mi vorbească de Aissa?

— Domnule, sunteţi îndrăgostit, adică nebun, răspunse Musaron, şi un nebun are totdeauna dreptate, mai cu seamă când bate câmpii. Iertaţi-mă, domnule, dar acesta-i adevărul. Eu nu mai mă amestec, puteţi să vă duceţi unde sunteţi chemat.

Şi cinstitul Musaron oftă adânc după ce termină această mică cuvântare.

— Dar, la urma urmelor, reluă el deodată, pentru ce n-aş merge şi eu cu dumneavoastră?

— Pentru că trebuie dus un răspuns regelui Castiliei, don Henric de Transtamare, zise cavalerul, iar în cazul că eu voi pieri, numai tu poţi da socoteală de felul cum a fost îndeplinită misiunea.

Şi Agenor îi povesti pe scurt şi lămurit scutierului răspunsul lui don Pedro.

— Însă cel puţin, zise Musaron, care nu se dădea deloc bătut, pot să veghez în jurul palatului.

— Ce rost are?

— Ca să vă apăr, pe trupul sfântului Iacob! izbucni scutierul, ca să vă apăr cu arbaleta mea, care va doborî o jumătate de duzină din feţele acelea galbene, în vreme ce dumneavoastră veţi doborî o altă jumătate de duzină cu spada. Asta va însemna totuşi o duzină de păgâni mai puţin, lucru care ne va prinde bine pentru mântuirea sufletului.

— Dragul meu Musaron, zise Agenor, dimpotrivă, fă-mi plăcerea să nu te arăţi deloc. Dacă voi fi ucis, numai zidurile

alcazarului vor şti ceva despre asta; dar ascultă ce-ţi spun, continuă el cu încrederea inimilor cinstite: cred că n-am jignit-o cu nimic pe această dona Maria Padilla, aşa că nu are de ce să-mi poarte pică, poate chiar că i-am adus un serviciu.

— Da, însă maurul, însă seniorul Mothril, pe el l-aţi jignit îndeajuns, nu-i aşa, şi aici şi în altă parte? Or, dacă nu mă înşel, el este guvernatorul palatului, şi ca să vă faceţi o idee despre bunele lui dispoziţii în privinţa voastră, el este cel care voia să vă aresteze la porţile oraşului şi să vă arunce într-un beci. Sunt de acord că nu trebuie să vă temeţi de favorită, ci de favorit.

Agenor era oarecum superstiţios, el amesteca bucuros religia acestui fel de capitulări cu superstiţiile de care se foloseau îndrăgostiţii. Se întoarse spre bătrână zicând:

— Dacă zâmbeşte, am să mă duc.

Bătrână zâmbea.

— Înapoiază-te la dona Maria, spuse cavalerul către doică, mă învoiesc; astă-seară, la ora şapte, voi fi la capelă,

— Bine, iar eu voi aştepta cu cheia de la uşă, răspunse bătrâna. Adio, senior Agenor; adio, simpaticule scutier.

Musaron dădu din cap, bătrâna dispăru.

— Acum, spuse Agenor întorcându-se spre Musaron, să ştii că nu-ţi dau nicio scrisoare pentru conetabil, s-ar putea să fii arestat şi să ţi-o ia. Îi vei spune că războiul e hotărât, că trebuie începute ostilităţile; banii noştri sunt la tine, te vei folosi de ei ca să ajungi cât mai repede cu putinţă.

— Dar dumneavoastră, seniore?... Căci, în sfârşit, trebuie să presupunem că nu veţi fi ucis.

— Eu nu am nevoie de nimic. Dşcă voi fi trădat, am pierdut o viaţă de oboseli şi dezamăgiri, de care sunt sătul. Dimpotrivă, dacă dona Maria mă ocroteşte, ea mă va face să găsesc cai şi călăuze. Pleacă, Musaron, pleacă numaidecât, privirile sunt aţintite asupra mea, nu asupra ta. Se ştie că eu rămân, şi asta e de ajuns. Pleacă, ai un cal bun şi curaj mare. Cât despre mine, voi petrece restul zilei în rugăciuni. Du-te!

Planul acesta, oricât de primejdios, odată adoptat, era înţelept, după cum se înfăţişa situaţia. Astfel că Musaron încetă să mai discute, nu din respect pentru stăpânul său, ci din convingere.

Musaron plecă la un sfert de oră după luarea acelei hotărâri

şi ieşi fără greutate din oraş. Agenor se apucă să se roage, după cum spusese, şi la ora şapte şi jumătate se îndreptă spre capelă.

Bătrâna îl aştepta; îi făcu semn să se grăbească şi deschise portiţa trăgându-l după ea pe cavaler.

După un lung şir de coridoare şi de galerii, Agenor intră într-o sală joasă, pe jumătate luminată, înconjurată de o terasă acoperită de flori.

Sub un fel de baldachin stătea o femeie şi lângă ea o sclavă, căreia îi făcu semn să plece de îndată ce-l văzu pe cavaler.

Bătrâna se retrase şi ea din discreţie, de cum îl introduse pe cavaler.

— Îţi mulţumesc pentru punctualitatea dumitale, îi spuse dona Maria lui Mauleon. Ştiam eu că eşti mărinimos şi viteaz. Am voit să-ţi mulţumesc după ce m-am purtat faţă de dumneata cu oarecare viclenie.

Agenor nu răspunse. Fusese chemat şi se învoise să vină pentru a i se vorbi despre Aissa.

— Apropie-te, zise dona Maria. Sunt atât de legată de regele don Pedro, încât a trebuit să ţin seama de interesele lui în dauna intereselor dumitale. Însă dragostea mea este o scuză, iar dumneata, care iubeşti, trebuie să mă înţelegi

Maria se apropia de ţinta întrevederii. Cu toate astea Agenor se mulţumi să facă o plecăciune şi rămase tăcut.

— Acum, urmă Maria, când treburile mele au fost puse la punct, să vorbim de ale dumitale, senior cavaler.

— De care? întrebă Agenor.

— De cele care te interesează cel mai mult.

Agenor, văzând acel zâmbet sincer, acel gest graţios, acele cuvinte pline de bunăvoinţă, se simţi dezarmat.

— Vino mai aproape, spuse vrăjitoarea arătându-i un loc lângă ea.

Cavalerul făcu ce i se poruncea.

— M-ai crezut duşmanca dumitale, spuse tânăra femeie. Cu toate astea nu e aşa, şi ca dovadă sunt gata să-ţi fac unele servicii, cel puţin egale cu cele pe care mi le-ai făcut dumneata.

Agenor o privi plin de mirare. Maria Padilla urmă:

— Oare n-ai fost pentru mine un bun apărător în timpul drumului, un bun sfătuitor fără să vrei?

— Chiar fără să vreau, zise Agenor, deoarece habar n-aveam

eu cine stau de vorbă.

— Totuşi am reuşit să-l slujesc pe rege datorită informaţiilor date de dumneata, adăugă Maria Padilla zâmbind. Mai tăgăduieşte acum că mi-ai fost de folos.

— Ei bine! am s-o recunosc, doamnă… Cât despre dumneavoastră…

— Nu mă crezi în stare să-ţi fiu de folos. O! cavalere, îmi pui la îndoială recunoştinţa!

— Poate că nu dorinţa vă lipseşte, doamnă!

— Nici dorinţa, nici posibilitatea. Presupune, de pildă, că ai fi reţinut la Soria.

Agenor tresări.

— Eu pot să-ţi uşurez ieşirea din oraş, urmă Maria.

— Ah! doamnă, zise Agenor, făcând acest lucru, serviţi nu numai interesele mele, ci şi pe ale regelui don Pedro; căci împiedicaţi ca regele să fie învinuit de trădare şi de laşitate.

— Aş admite cele ce spui, dacă ai fi fost un simplu sol, necunoscut de nimeni altcineva, şi, dacă ai fi venit să îndeplineşti numai o misiune politică, caz în care nu puteai aţâţa decât ura sau neîncrederea regelui. Însă caută bine, nu ai cumva un alt duşman la Soria, un duşman cu totul personal?

Agenor se tulbură în mod vădit.

— Dacă ar fi aşa, urmă dona Maria, nu-ţi dai seama că acest duşman, dacă ai vreunul, nemaiîntrebându-l pe rege, neîngrijindu-se decât de ura lui personală, ar putea să-ţi întindă o capcană răzbunându-se pe dumneata, fără ca regele să aibă vreun amestec în aceasta răzbunare? Ceea ce ar fi uşor de dovedit compatrioţilor dumitale, în cazul când s-ar ajunge la o explicaţie. Căci, ţine bine minte, cavalere, dumneata te afli aici atât pentru a veghea asupra intereselor dumitale cât şi a celor ale lui don Henric de Transtamare.

Agenor lăsă să-i scape un oftat.

— Ah! cred că m-ai înţeles, spuse Maria. Ei bine! dacă aş îndepărta de la dumneata primejdia ce poate să te ameninţe în această întâlnire?…

— Mi-aţi salva viaţa, doamnă, şi nu pot spune că salvarea vieţii nu prezintă niciun interes; însă în ceea ce mă priveşte, nu ştiu dacă aş putea fi destul de recunoscător faţă de mărinimia voastră.

— Pentru ce?

— Pentru că nu ţin la viaţă.

— Şi zici că nu ţii la viaţă…

— Nu, zise Agenor, clătinând din cap.

— Pentru că ai o mare mâhnire, nu-i aşa?

— Dă, doamnă.

— Şi dacă aş cunoaşte această mâhnire?

— Dumneavoastră?

— Dacă ţi-aş arăta pricina?

— Dumneavoastră? Aţi putea să-mi spuneţi… m-aţi putea face să văd…

Maria Padilla se îndreptă spre draperia de mătase care închidea terasa.

— Priveşte! zise ea dând draperia la o parte.

Se zărea într-adevăr o terasă mai mică despărţită de prima printr-un grup de portocali, de rodii şi de leandri. Pe terasa aceea, în mijlocul florilor şi scăldată de pulberea de aur a unui soare care apunea, o femeie se legăna într-un hamac de purpură.

— Ce zici? întrebă dona Maria.

— Aissa! exclamă Mauleon împreunând mâinile cuprins de admiraţie.

— Fiica lui Mothril, mi se pare, zise dona Maria.

— Vai! doamnă, izbucni Mauleon, sorbind cu privirea spaţiul care-l despărţea de Aissa. Da, acolo! acolo! aveţi dreptate, acolo este fericirea vieţii mele!

— Într-adevăr, atât de aproape, zise zâmbind dona Maria, şi atât de departe!

— Vă bateţi joc de mine, senora? întrebă Agenor cu nelinişte.

— Să mă ferească sfântul, senior cavaler! Spun numai că dona Aissa este în momentul de faţă imaginea fericirii. Deseori se pare că nu ai decât să întinzi mâna ca s-o atingi, şi totuşi te desparte de ea câte o piedică nevăzută, însă de netrecut.

— Vai! ştiu; e supravegheată, păzită.

— Închisă, senior francez, închisă cu zăbrele solide şi cu încuietori puternice.

— Dacă aş putea cel puţin să-i atrag atenţia! exclamă Agenor, să o văd, să mă fac văzut de ea!

— Oare asta ar fi o mare fericire pentru dumneata?

— Nemaiîntâlnită!

— Ei bine! vreau să ţi-o ofer. Dona Aissa nu te-a văzut; chiar dacă te-ar vedea durerea ei va fi şi mai mare, căci pentru îndrăgostiţi e o tristă mângâiere să-şi întindă braţele şi să încredinţeze aerului un sărut. Fă ceva mai bun, seniore cavaler.

— O! ce trebuie să fac? Spuneţi, spuneţi, doamnă, porunciţi, sau, mai degrabă, sfătuiţi-mă.

— Vezi uşa aceea? zise dona Maria arătând o ieşire aflată chiar pe terasă. Iată cheia, cea mai mare din cele trei chei trecute prin acest inel; nu ai decât să cobori un etaj; un coridor lung, asemănător cu cel prin care ai trecut ca să vii aici, duce la grădina casei vecine, ai cărei copaci apar la nivelul terasei donei Aissa. Ah! începi să înţelegi, mi se pare…

— Da, da, spuse Mauleon, sorbind vorbele pe măsură ce ieşeau din gura donei Maria.

— Grădina aceasta, urmă ea, este închisă cu un grilaj a cărui cheie se află lângă cea dintâi. Odată ajuns acolo, poţi să te apropii şi mai mult de dona Aissa căci poţi ajunge până la temelia terasei unde se leagănă ea în momentul de faţă; numai că zidul acelei terase este prea drept şi cu neputinţă de escaladat; dar cel puţin, odată ajuns acolo, poţi să-ţi strigi iubita şi să-i vorbeşti.

— Mulţumesc! mulţumesc! exclamă Mauleon.

— Dacă te mulţumeşti numai cu asta, cu atât mai bine! spuse dona Maria oprindu-l. Totuşi, e primejdios să stai de vorbă astfel de la distanţă, poţi fi auzit. Îţi spun asta cu toate că Mothril lipseşte; îl însoţeşte pe rege la revista trupelor ce ne sosesc din Africa, şi nu se va înapoia decât pe la ora nouă şi jumătate sau zece, şi acum este opt.

— O oră şi jumătate! Oh! doamnă, daţi repede, daţi-mi cheia, vă rog fierbinte.

— Mai e încă timp. Lasă să se stingă ultima rază de soare ce înroşeşte încă cerul spre apus; e vorba de un minut sau două. Apoi, vrei să-ţi spun ceva?… adăugă ea zâmbind.

— Spuneţi.

— Nu ştiu cum să scot de aici cheia asta a treia, cea dată de Mothril cu mâna lui regelui don Pedro, şi pe care eu abia am putut să pun mâna.

— Regelui don Pedro! zise Agenor înfiorându-se.

— Da, urmă Maria. Închipuie-ţi că această a treia cheie deschide o uşă ce conduce la o scară foarte uşor de urcat care dă chiar pe terasa unde Aissa visează fără îndoială la dumneata în această clipă.

Agenor scoase un ţipăt de bucurie nebună.

— În felul acesta, urmă dona Maria, odată închisă uşa în urma dumitale, vei fi liber să stai de vorbă o oră şi jumătate cu fiica lui Mothril, şi asta fără teama de a fi deranjaţi. Căci dacă vine cineva – şi nu poate veni decât prin casă – vei avea retragerea asigurată înspre partea aceasta.

Agenor căzu în genunchi şi acoperi cu sărutări mâna protectoarei sale.

— Doamnă, spuse ei, cereţi-mi viaţa în ziua când va putea să vă fie de folos, şi am să v-o dau.

— Mulţumesc, păstreaz-o pentru iubita dumitale, seniore Agenor. Soarele a dispărut, peste câteva clipe va fi noapte de-a binelea, nu-ţi rămâne decât o oră. Du-te şi sa nu mă compromiţi faţă de Mothril.

Agenor se repezi pe scăriţa de la terasă şi dispăru.

— Seniore francez, îi strigă dona Maria în vreme ce el fugea, peste o oră o să-ţi găseşti calul gata de plecare la uşa capelei; dar Mothril să nu bănuiască nimic, altfel am fi pierduţi amândoi.

— Peste o oră, v-o jur, răspunse din depărtare vocea cavalerului.

XLI

ÎNTREVEDEREA

Într-adevăr Aissa, singură şi gânditoare, stătea pe terasa de jos a palatului care dădea spre apartamentele tatălui ei şi ale ei, şi apatică şi visătoare ca o adevărată fiică a orientului, sorbea adierea serii şi urmărea cu privirea ultimele raze ale soarelui.

După ce apuse soarele, privirea începu să-i rătăcească prin grădinile măreţe ale Alcazarului, căutând dincolo de ziduri, dincolo de copaci, ceea ce căutase dincolo de orizont, atâta vreme cât se mai văzuse linia orizontului. În sufletul ei dăinuia amintirea aceea stăruitoare, care nu ţine seamă nici de locuri, nici de vremuri şi care se numeşte dragoste, adică veşnica speranţă.

Ea visa la câmpiile Franţei, mai înverzite şi mai pline de vegetaţie, poate chiar mai parfumate; la grădinile acelea bogate din Bordeaux, ale căror umbrare proteguitoare adăpostiseră cea mai plăcută clipă din viaţa ei; şi, ca la orice lucru asupra căruia se opreşte, mintea omenească încearcă să găsească o asemănare tristă sau veselă, tot aşa şi ea se gândea în acelaşi timp la grădina din Sevilla, unde îl văzuse prima dată mai de aproape pe Agenor, îi vorbise, îi atinsese mâna, pe care acum ardea de dorinţa să o mai strângă odată.

Gândirea îndrăgostiţilor e plină de prăpăstii. Întocmai ca în mintea nebunilor, extremele se încrucişează cu repeziciunea incoerentă a visurilor, iar zâmbetul tinerei care iubeşte se preface uneori, ca acela al Ofeliei, în lacrimi amare şi în suspine sfâşietoare.

Aissa, cu totul subjugată de amintiri, zâmbi, suspină, vărsă lacrimi.

Ajunsese la lacrimi şi poate avea să treacă la suspine, când un pas grăbit răsună pe scara de piatră.

Crezu că Mothril venise înapoi şi se grăbea, aşa cum făcea uneori, să vină să o surprindă în mijlocul celor mai plăcute visuri ale ei, ca şi când, la omul acesta clarvăzător până la vrăjitorie, sta de veghe o inteligenţă, asemenea unei făclii infernale, spre a lumina toate lucrurile din jurul lui, şi a nu-i lăsa în întuneric decât gândirea ei, constantă, adâncă şi atotputernică.

Şi cu toate astea i se păru că pasul nu era al lui Mothril, că zgomotul venea dintr-o parte opusă aceleia de unde venea de obicei Mothril.

Atunci se gândi cu înfiorare la rege; la regele de care încetase cu totul să se mai teamă şi prin urmare îl uitase de când cu sosirea donei Maria. Scara de unde venea zgomotul era aceea pe care o pregătise Mothril drept trecere tainică pentru suveranul său.

Se grăbi deci, nu să-şi şteargă lacrimile, ceea ce ar fi semănat cu o prefăcătorie obişnuită, fapt care ar fi fost mai prejos de cugetul ei semeţ, ci să alunge o amintire prea plăcută în prezenţa duşmanului ce avea să se înfăţişeze înaintea ochilor. Dacă era Mothril, avea voinţa ei, dacă era don Pedro, avea pumnalul drept sprijin

Apoi întoarse spatele spre uşă, ca şi când nimic fericit sau ameninţător nu putea ajunge până la ea în lipsa lui Agenor, pregătindu-şi urechea să audă cuvântul apru pe potriva pasului sinistru care o făcuse să se înfioare.

Deodată, simţi în jurul gâtului două braţe îmbrăcate în fier; scoase un ţipăt de mânie şi de dezgust; dar buzele îi fură închise de două buze lacome. Atunci, după senzaţia mistuitoare ce-i trecu prin vine, mai mult chiar decât privirea ce o aruncă asupra lui, îl recunoscu pe Agenor îngenuncheat pe marmură la picioarele ei.

Abia îşi putu înăbuşi un al doilea ţipăt de bucurie ce îi ieşi din gură şi-i uşură inima. Se ridică, tot înlănţuită de iubitui ei, şi puternică întocmai ca pantera care-şi târăşte prada în mărăcinişurile de pe muntele Atlas, îl duse, sau mai bine zis îl

târî pe Agenor pe scara ce adăposti în umbra ei misterioasă bucuria celor doi îndrăgostiţi.

Camera cu storuri lungi a Aissei se afla la capătul scării; ea se refugie în braţele iubitului, şi cum lumina de afară era absorbită de draperiile groase, cum niciun zgomot nu străbătea prin pereţii tapisaţi, nu se auziră timp de câteva minute decât săruturi mistuitoare şi suspine înflăcărate pierdute în lungile cosiţe negre ale Aissei, care se despletiseră în timpul îmbrăţişării şi care îi înfăşurau pe amândoi ca într-un văl.

Străină de moravurile noastre europene, necunoscând arta de a aţâţa dorinţele prin apărare, Aissa se dăruise iubitului ei aşa cum trebuie să se fi dăruit prima femeie, sub imboldul instinctului, cu înflăcărarea şi avântul unei fericiri pe care o simţi că este ea însăşi suprema fericire.

— Tu! tu! murmura ea tulburată. Tu în palatul regelui don Pedro! Tu înapoiat dragostei mele nebune! O! zilele petrecute în aşteptare sunt prea lungi, şi Dumnezeu are două măsuri pentru timp: minutele în care te văd şi care trec ca umbra; zilele în care nu te văd şi care sunt veacuri.

Apoi, cele două glasuri ale lor se contopiră într-un dulce şi lung sărut.

— O! eşti a mea aşadar! exclamă în cele din urmă Agenor. Puţin îmi pasă de ura lui Mothril, puţin îmi pasă de dragostea regelui! Acum pot să mor.

— Să mori! zise Aissa cu ochii umeziţi şi cu buzele tremurânde. Să mori! O! nu, nu, nu vei muri, iubitule. Te-am salvat la Bordeaux şi te voi mai salva şi aici. Cât despre dragostea regelui, priveşte cât de mică este inima mea, cum face să zvâcnească o părticică ce abia se vede din pieptul meu. Crezi că în inima asta plină în întregime de tine, care nu bate decât pentru tine, ar mai fi loc măcar pentru umbra unei alte iubiri?

— O! ferească Dumnezeu să pot gândi o clipă că Aissa mă uită, zise Agenor. Dar acolo unde convingerea dă greş, violenţa este uneori atotputernică. N-ai auzit povestindu-se despre cele întâmplate Lenorei de Ximenes, căreia brutalitatea regelui nu i-a lăsat alt refugiu decât mănăstirea?

— Lenor de Ximenes nu era Aissa, seniore. Ţi-o jur că nu se va întâmpla cu una ceea ce s-a întâmplat cu cealaltă.

— ....xxxxxxxxxx.... muri poate!

— Ei bine! Nu m-ai iubi mai mult moartă decât să aparţin altuia?

— O! da! da! strigă tânărul strângând-o la piept. O! da, mori, mori dacă trebuie! dar să nu fii decât a mea!

Şi o înlănţui din nou cu braţele într-o mişcare de dragoste care semăna aproape a groază.

Noaptea care lăsase în întuneric pereţii afară, răpise lucrurilor din cameră orice fel de formă. În această întunecime plină de vorbe de dragoste şi de răsuflări fierbinţi, cum să nu fi ars de focul care mistuie fără să lumineze, asemenea acelor flăcări groaznice care continuă să ardă şi sub valuri.

Timp îndelungat, tăcerea morţii sau a dragostei domni în camera în care răsunau două glasuri şi îşi alăturau bătăile două inimi.

Agenor se smulse cel dintâi din această fericire nespusă şi îşi încinse spada a cărei teacă răsună pe podea.

— Ce faci? strigă tânăra apucând braţul cavalerului.

— Ai spus-o chiar tu, răspunse Agenor, că timpul are două măsuri: câteva minute pentru fericire, câteva secole pentru deznădejde. Plec.

— Pleci, dar mă iei cu tine, nu-i aşa; plecăm împreună?

Tânărul se desprinse cu un oftat din braţele iubitei.

— Cu neputinţă, zise el.

— Cum, cu neputinţă?

— Da, am venit aici cu titlul sacru de sol, el este acela care mă ocroteşte. Nu pot să-l încalc.

— Dar eu! exclamă Aissa, eu nu te părăsesc.

— Aissa, spuse tânărul, am venit în numele bunului conetabil; am venit în numele lui Henric de Transtamare, care mi-au încredinţat, unul interesele onoarei franceze, celălalt, interesele tronului castilian. Ce-ar zice ei când ar vedea că în loc să îndeplinesc această dublă misiune, nu m-am ocupat decât de interesele iubirii mele?

— Cine le va spune! Cine te opreşte să mă ascunzi de toate privirile!

— Trebuie să mă înapoiez la Burgos. Sunt trei zile de mers de la Soria la Burgos.

— Sunt rezistentă şi obişnuită cu marşurile repezi.

— Ai dreptate. Dar marşul călăreţilor arabi este şi el iute, mai iute decât va putea fi al nostru. Peste o oră, Mothril va băga de seamă evadarea ta; peste o oră, va fi pe urmele noastre, Aissa. Nu mă pot înapoia la Burgos ca fugar.

— Vai! Doamne! Doamne! Să ne despărţim din nou, spuse Aissa.

— De data asta, cel puţin, despărţirea va fi scurtă, ţi-o jur. Lasă-mă să mă achit de misiunea mea, lasă-mă să mă înapoiez în tabăra lui don Henric, lasă-mă să mă eliberez din funcţia cu care m-a însărcinat, lasă-mă să devin din nou Agenor, cavalerul francez care te iubeşte, care nu te iubeşte decât pe tine, care nu trăieşte decât pentru tine şi atunci, ţi-o jur, Aissa, sub o deghizare oarecare, fie chiar sub aceea a unui păgân, mă înapoiez la tine, şi atunci eu voi fi acela care te va lua cu forţa, chiar dacă nu vei voi să vii.

— Nu! nu! zise Aissa. Abia de azi a început viaţa mea; până azi nu trăiam, căci nu îţi aparţineam; de azi înainte n-aş mai putea trăi fără tine; n-aş mai putea suspina şi plânge aşteptându-te, aşa cum făceam altădată; nu, aş răcni, m-ar sfâşia durerea; de azi înainte sunt soţia ta! Ei bine! să moară toţi cei ce se vor împotrivi ca soţia să-şi urmeze soţul!

— Cum aşa! chiar şi ocrotitoarea noastră, Aissa! chiar şi femeia aceea mărinimoasă care m-a călăuzit până la tine, chiar şi biata Maria Padilla, pe care s-ar răzbuna Mothril? Şi tu ştii în ce fel se răzbună Mothril!

— Vai! simt că mă părăsesc puterile, murmură fata îngălbenind, căci simţea că o putere mai mare, aceea a raţiunii, o despărţea de iubitul ei. Însă lasă-mă să vin după tine; am doi catâri atât de iuţi încât le-o iau înainte celor mai iuţi cai. Să-mi stabileşti un loc unde te pot aştepta sau unde te pot întâlni; şi, n-avea nicio grijă că te voi întâlni.

— Aissa, pe altă cale, e drept, ajungem la acelaşi rezultat. E cu neputinţă! cu neputinţă!

Fata se lăsă să alunece în genunchi. Mândra maură se afla la picioarele lui Agenor, rugându-se, implorând.

În clipa aceea, sunetul trist şi plângăreţ al unei guzle străbătu spaţiul pe deasupra capetelor lor imitând strigătul unui prieten îngrijorat care cheamă. Amândoi tresăriră.

— De unde vine zgomotul? întrebă Aissa.

— Ghicesc de unde, zise Agenor; vino, vino.

Amândoi se urcară din nou pe terasă.

Privirile lui Agenor se îndreptară îndată spre terasa Mariei.

Întunericul era destul de adânc, însă totuşi, la lumina slabă a stelelor, cei doi tineri putură desluşi o rochie albă aplecată peste parapet şi întoarsă cu faţa spre ei.

Poate că ar fi stat la îndoială dacă era o stafie sau o femeie. Dar în aceeaşi clipă vibraţia corzii răsunătoare se făcu auzită din aceeaşi direcţie.

— Mă cheamă, murmură Agenor, auzi cum mă cheamă.

— Vino! vino! striga, ca şi când ar fi pogorât din cer, glasul înăbuşit al donei Maria.

— O auzi, Aissa? O auzi? făcu Agenor.

— Vai! Nu văd nimic, nu aud nimic, bolborosi fata.

În acelaşi timp răsunară trâmbiţele, care, de obicei, îl anunţau pe rege la înapoierea sa la palat.

— Dumnezeule mare! strigă Aissa preschimbată deodată în femeie grijulie şi slabă. Vin; fugi, dragul meu Agenor, fugi!

— Încă un rămas bun, făcu Agenor.

— Ultimul poate, murmură fata, lipindu-şi buzele de ale iubitului ei.

Şi îl împinse pe tânăr spre scară.

Paşii acestuia nu încetaseră să răsune, când cei ai lui Mothril se făcură auziţi; şi uşa ce ducea la Maria Padilla abia se închidea, când cea a camerei Aissei se deschidea.

XLII

PREGĂTIRI DE LUPTĂ

La trei zile după întâmplările pe care le-am povestit, Agenor, pe acelaşi drum urmat la venire, îl ajungea din urmă pe Musaron şi dădea socoteală despre misiunea sa lui Henric de Transtamare.

Toţi îşi dădeau seama de primejdiile pe care le întâmpinase Agenor în îndeplinirea soliei sale. Ca urmare, conetabilul îi mulţumi, îl lăudă şi îi propuse să ia loc alături de vitejii lui bretoni, sub steagul pe care-l purta Silvestru de Budes.

Din toate părţile se făceau pregătiri de război. Prinţul de Wales obţinuse învoirea să treacă prin ţinuturile regelui Navarei şi se unise cu don Pedro, aducându-i o armata numeroasă spre a o adăuga la chipeşele lui trupe din Africa.

De partea lor, aventurierii englezi, aliaţi hotărâţi ai lui don Pedro, îşi propuneau să dea cât mai multe lovituri bretonilor şi gasconilor, duşmanii lor înverşunaţi.

Se înţelege de la sine că cele mai îndrăzneţe şi în acelaşi timp cele mai bănoase planuri frământau mintea prietenului nostru, căpitanul Hugues de Caverley.

Henric de Transtamare nu rămăsese nici el mai prejos cu pregătirile de război. Îi chemase pei cei doi fraţi ai săi, don Tellez şi don Sancho, le încredinţase comanda unor trupe, şi acum mărşăluia în etape scurte în întâmpinarea fratelui său don Pedro.

Prin întreaga Spanie se simţea acea înflăcărare nervoasă care parcă pluteşte prin aer şi care precedează marile evenimente. Musaron, mereu prevăzător şi filozof în acelaşi timp, îl îndemna pe stăpânul lui să se înfrupte din cel mai gustos vânat şi să bea din cel mai bun vin, spre a fi mai puternic în bătălie, acoperindu-se de cât mai multă glorie.

În sfârşit Agenor, pradă gândurilor ce-l frământau, îndrăgostit mai mult ca oricând, după acea fericire de o clipă, combina toate mijloacele posibile şi imposibile pentru a se apropia de Aissa, a o răpi, spre a nu fi silit să aştepte norocul atât de îndoielnic al unei bătălii, unde soseşti mândru şi puternic, dar din care poţi ieşi fugar sau rănit de moarte.

În acest scop, din dărnicia lui Bertrand, cumpărase doi cai arabi, pe care Musaron îi antrena în fiecare zi punându-i să facă drumuri lungi şi să îndure foamea şi setea.

În cele din urmă se răspândi vestea că prinţul de Wales

trecuse dincolo de defileuri şi intrase în câmpie. El se îndrepta cu armata pe care o adusese din Guyenna, spre oraşul Vittoria, la mică depărtare de Navarette.

Avea treizeci de mii de călăreţi şi patruzeci de mii de pedestraşi. Era o forţă aproape egală cu aceea pe care o comanda don Pedro.

De partea lui, Henric de Transtamare avea sub ordinele sale şaizeci de mii de pedestraşi şi patruzeci de mii de călăreţi.

Bertrand se instalase cu bretonii săi în ariergardă, lăsându-i pe spanioli să se arate făloşi şi să sărbătorească victoria şi de o parte şi de alta, fără s-o fi câştigat încă nici unii, nici alţii.

Însă el avea spionii lui, care îi raportau zi cu zi ce se petrecea în armata lui don Pedro, ba chiar în a lui don Henric; cunoştea de asemenea planurile lui Caverley chiar din clipa în care bogata imaginaţie a aventurierului le zămislea.

Ştia prin urmare că vrednicul căpitan, ademenit de capturile de regi pe care le mai făcuse, îi propusese prinţului de Wales să termine războiul dintr-o singură lovitură.

Planul lui, cum nu se poate mai simplu, era acela al păsării de pradă care pluteşte atât de sus prin aer încât se face nevăzută, şi deodată se năpusteşte asupra prăzii şi o răpeşte în ghearele ei tocmai când aceasta se aşteaptă mai puţin.

Hugues de Caverley se unea cu Juan Chandos, cu ducele de Lancaster şi cu o parte din avangarda engleză, năvălea fără veste asupra taberei lui don Henric, îl răpea, pe el şi pe curtenii lui, făcând astfel rost, cu o singură lovitură, de douăzeci de răscumpărări, din care una singură ar fi fost de ajuns să îmbogăţească şase aventurieri.

Prinţul de Wales se învoise; el nu avea nimic de pierdut ci, dimpotrivă, totul de câştigat din târgul ce i se propunea.

Din nefericire, seniorul Bertrand Duguesclin avea, după cum am spus, spioni care îi raportau tot ce se petrecea în tabăra duşmană.

Şi din nefericire, pe deasupra, avea împotriva englezilor, în general, o veche pică de breton, iar împotriva lui Caverley în special, o ură proaspătă.

Îi sfătui deci pe spionii lui să nu doarmă o clipă, sau, dacă i-ar fura somnul, să nu doarmă decât cu un singur ochi.

Drept urmare, fu înştiinţat de cele mai neînsemnate mişcări

ale jupânului Hugues de Caverley.

Cu o oră înainte ca vrednicul căpitan să părăsească tabăra prinţului de Wales, conetabilul luă şase mii de călăreţi bretoni şi spanioli şi trimise, pe un drum opus faţă de al său, pe Agenor şi Le Begue de Vilaine să ocupe un post într-o pădure ce despărţea un defileu.

Fiecare din cele două trupe trebuia să ocupe partea de pădure pe de margini, apoi, după ce englezii vor fi trecut, să închidă defileul în urma lor.

La rândul lui, Henric de Transtamare, înştiinţat la vreme, îşi ţinea toţi oamenii înarmaţi.

Caverley avea deci să se izbească de un zid de fier, apoi, când ar fi voit să bată în retragere, s-ar fi găsit înconjurat de un alt zid de fier.

Încă de la căderea nopţii oameni şi cai se aflau la pândă. Fiecare călăreţ, culcat la pământ, ţinea în mână frâul calului său.

Către ora zece, Caverley pătrunse în defileu cu întreaga lui trupă. Englezii mergeau cu atât de mare siguranţă, încât nici nu puseră să cerceteze pădurea, ceea ce de altfel pe timpul nopţii ar fi fost dacă nu cu neputinţă, cel puţin foarte greu.

În urma englezilor, bretonii şi spaniolii se apropiară întocmai ca cele două capete ale unui lanţ pe care îl închizi.

Spre miezul nopţii, se auzi mare zarvă: Caverley se năpustea asupra taberei regelui don Henric, iar acesta îl primea cu strigătele de: Don Henric şi Castilia!

Atunci Bertrand, avându-l pe Agenor la dreapta şi pe Le Begue de Vilaine la stânga, porni în galop cu întreaga-i trupă, la strigătul: Notre-Dame-Guesclin!

În acelaşi timp, focuri mari se aprinseră pe flancuri şi luminară scena, arătându-i lui Caverley pe cei cinci sau şase mii de aventurieri ai săi prinşi între două trupe.

Caverley nu era omul care să caute o moarte glorioasă, dar zadarnică. Dacă s-ar fi aflat în locul lui Eduard al III-lea, la Crecy, ar fi fugit; dacă ar fi fost în locul prinţului de Wales, la Poitiers, s-ar fi predat.

Însă cum nu te predai decât atunci când nu mai ai încotro, mai cu seamă că dacă te predai rişti să fii spânzurat, dădu pinteni calului care porni în galop şi, printr-una din

deschizăturile lăturalnice, dispăru, aşa cum la teatru dispare trădătorul printr-una din culisele slab închise.

Întreg calabalâcul lui, o sumă însemnată în aur, o casetă cu pietre scumpe şi bijuterii, rodul a trei ani de prădăciuni, în timpul cărora, pentru a scăpa de frânghie, vrednicului căpitan îi trebuise mai mult geniu decât des-făşuraseră vreodată Alexandru, Hanibal sau Cezar, căzură în mâinile cavalerului de Mauleon.

Musaron se apucă să socotească prada, în vreme ce erau jefuiţi morţii, iar prizonierii erau vârâţi în lanţuri. Băgă de seamă atunci că se afla în serviciul unuia din cei mai bogaţi cavaleri ai creştinătăţii.

Această schimbare, de o mare însemnătate, se făcuse în mai puţin de o oră.

Aventurierii fuseseră măcelăriţi; numai două sau trei sute scăpaseră cu mare greutate.

Această izbândă insuflă atâta îndrăzneală spaniolilor, încât don Tellez, fratele mai tânăr al lui don Henric de Transtamare, dând pinteni calului, voia să meargă chiar în clipa aceea spre inamic fără nicio pregătire.

— Un moment, senior conte, spuse Bertrand, presupun că n-aveţi să porniţi singur spre inamic şi să riscaţi de-a fi prins într-un chip atât de lipsit de glorie.

— Dar socotesc că întreaga armată va porni odată cu mine, răspunse don Tellez.

— Nu, seniore, nu, răspunse Bertrand.

— Bretonii să rămână dacă vor, zise don Tellez, însă eu voi merge cu spaniolii.

— Pentru ce?

— Pentru a-i bate pe englezi.

— S-avem iertare, spuse Bertrand, englezii au fost bătuţi de bretoni, însă n-ar mai putea fi bătuţi şi de spanioli.,

— Poftim! exclamă furios don Tellez înaintând spre conetabil. Şi pentru ce, mă rog?

— Pentru că, spuse Bertrand fără să se tulbure, pentru că bretonii sunt mai buni soldaţi decât englezii, însă englezii sunt mai buni soldaţi decât spaniolii.

Tânărul prinţ simţi cum i se urcă mânia la cap.

— Ciudat lucru ca aici, în Spania, să fie stăpân un francez,

zise el; dar vom afla îndată dacă don Tellez va asculta în loc să poruncească. Aşadar, toată lumea să mă urmeze!

— Cei optsprezece mii de bretoni nu se vor clinti din loc decât dacă le fac eu semn să se mişte, zise Bertrand, Cât despre spaniolii voştri, nu sunt stăpânul lor decât dacă stăpânul vostru şi al meu, don Henric de Transtamare, le porunceşte să-mi dea ascultare.

— Ce prevăzători sunt francezii! izbucni don Tellez scos din sărite. Cum îşi păstrează sângele rece nu numai în faţa primejdiei, ci şi în faţa insultei. Felicitările mele, senior conetabil.

— Da, monseniore, răspunse Bertrand, sângele meu e rece când se stăpâneşte, însă e cald când curge.

Şi fiind gata să se înfurie, conetabilul îşi apăsă pumnii vânjoşi în cămaşa de zale.

— Vă spun că e rece! urmă tânărul, şi asta pentru că sunteţi bătrân. Or, când îmbătrâneşti, începe să-ţi fie frică.

— Frică! strigă Agenor împingându-şi calul în faţa lui don Tellez. Oricine va spune vreodată despre conetabil că e fricos, nu va ajunge s-o spună a doua oară!

— Taci! prietene, zise conetabilul, să-i lăsăm pe nebuni să-şi vadă de nebuniile lor şi să avem răbdare!

— Respectă sângele regal! strigă don Tellez, respectă-l, auzi dumneata!

— Respectă-te singur, dacă vrei să fii respectat, zise deodată un glas care îl făcu să tresară pe tânărul prinţ, căci era glasul fratelui său mai mare care fusese înştiinţat de această sfadă supărătoare; şi mai cu seamă nu-l insulta pe aliatul nostru, pe eroul nostru.

— Mulţumesc, sire, spuse Bertrand. Glasul vostru e destul de mărinimos că îmi cruţă o treabă totdeauna tristă, aceea de a-i pedepsi pe obraznici. Dar nu despre dumneavoastră vorbesc, don Tellez: sunt convins că aţi şi înţeles cât de mult greşiţi.

— Greşesc… eu pentru că am spus că vom da bătălia? Nu este aşa, sire, că vom porni către inamic? zise don Tellez.

— Să porniţi către inamic… în momentul de faţă! izbucni Duguesclin, dar e cu neputinţă.

— Nu, dragul meu conetabil, zise don Henric, stă atât de mult în putinţa noastră încât mâine în zori ne vom afla în toiul luptei.

— Seniore, vom fi bătuţi.
— Şi pentru ce?
— Pentru că poziţia e proastă.
— Nu există poziţie proastă; nu există decât viteji sau laşi! izbucni don Tellez.
— Seniore conetabil, zise regele, nobilii mei îmi cer să-i duc la luptă şi eu nu pot să le refuz ce-mi cer. L-au văzut coborând în câmpie pe prinţul de Wales aşa că ar avea aerul că fug din faţa lui.
— De altfel, reluă don Tellez, conetabilul va fi liber să ne privească la lucru şi să se odihnească atunci când noi vom lupta.
— Domnule, răspunse Duguesclin, voi face tot ce vor face spaniolii, şi chiar mai mult, nădăjduiesc; căci luaţi seama la ce vă spun: peste două ore atacaţi, nu-i aşa?
— Da.
— Ei bine! peste patru ore veţi lua-o la fugă colo pe câmpie din faţa prinţului de Wales, iar eu şi bretonii mei vom fi aici unde sunt eu acum, fără ca un singur pedestraş să fi dat înapoi cu un pas, fără ca un singur călăreţ să fi dat înapoi cu o potcoavă. Rămâneţi aici şi veţi vedea.
— Haide! seniore conetabil, spuse Henric, nu fi aşa prăpăstios.
— Spun adevărul, sire. Ziceţi că vreţi să daţi bătălia?
— Da, conetabile, vreau pentru că o datorez.
— Fie, atunci.
Apoi întorcându-se către bretoni:
— Copii, se va da bătălia. Aşadar, pregătiţi-vă... Sire, toţi aceşti viteji şi cu mine, urmă el, astă-seară vom fi ucişi sau prinşi, dar înainte de toate facă-se voia voastră. Numai că, amintiţi-vă bine că eu nu-mi voi pierde decât viaţa sau libertatea, pe când Alteţa Voastră va pierde un tron.
Regele lăsă capul în jos şi întorcându-se către prietenii săi:
— Bunul conetabil este cam aspru cu noi în dimineaţa asta, zise el; totuşi, faceţi-vă pregătirile, seniori.
— E oare adevărat că vom fi ucişi astăzi? întrebă Musaron destul de tare ca să poată fi auzit de conetabil.
Acesta se întoarse.
— Vai! Doamne! Da, bunule scutier, spuse el cu un zâmbet, e adevărul curat.

— Păcat! făcu Musaron lovindu-se peste buzunarele pantalonilor pline cu aur, să fim ucişi tocmai în momentul când eram şi noi bogaţi şi puteam să ne bucurăm de viaţă.

XLIII

BĂTĂLIA

La o oră după cugetarea tristă a bunului scutier, aşa cum îi spusese Bertrand lui Musaron, soarele se înălţă deasupra câmpiei Navarette, tot atât de curat, tot atât de calm şi tot atât de potolit ca şi când n-ar fi avut să lumi- neze în curând una din cele mai vestite bătălii care au însângerat analele omenirii.

Când se înălţă soarele, câmpia era ocupată de armata regelui Henric, dispusă în trei corpuri.

Don Tellez, împreună cu fratele său Sancho, ocupa aripa stângă, în fruntea a douăzeci şi cinci de mii de oameni.

Duguesclin, cu şase mii de călăreţi îmbrăcaţi în armuri, adică aproape optsprezece mii de cai, se afla în avangardă.

În sfârşit însuşi don Henric, aflat în dreapta, cam pe acelaşi plan cu cei doi fraţi ai săi, ocupa aripa dreaptă cu douăzeci şi una de mii de călăreţi şi treizeci de mii de pedestraşi.

Această armată era dispusă în aşa fel de parcă ar fi fost trei trepte ale unei scări.

Mai aveau o rezervă de aragonezi călări, bine echipaţi şi comandaţi de conţii de Aigues şi de Roquebertin.

Era la 3 aprilie 1368, iar în ziua din ajun fusese o căldură înăbuşitoare şi foarte mult praf.

Regele Henric încălecă pe o frumoasă catârcă de Aragon şi străbătu rândurile escadroanelor sale, încurajându-i pe unii, lăudându-i pe alţii, stăruind mai cu seamă asupra primejdiei ce-i păştea dacă ar cădea vii în mâinile crudului don Pedro.

Conetabilul stătea nepăsător şi hotărât la postul său, iar don Henric se dusese să-l îmbrăţişeze spunându-i:

— Braţul acesta îmi va da pentru totdeauna coroana.

Regii găsesc totdeauna asemenea vorbe în clipa primejdiei. Este adevărat că primejdia, în trecere, îi târăşte după ea, aşa cum face vârtejul cu ţărâna.

Apoi se aşeză în genunchi, cu capul descoperit, făcu o rugăciune şi toată lumea îl imită.

În momentul acela razele soarelui ce răsărea apărură din spatele muntelui Navarette, iar soldaţii, privind soarele, zăriră primele lăncii engleze presărând colina, de unde începură să coboare agale, înşiruindu-se în trepte pe diferitele podişuri de la poalele muntelui.

Agenor recunoscu printre steagurile aflate în primele rânduri pe acela al lui Caverley, mai ţeapăn şi mai mândru chiar decât fusese în momentul atacului nocturn. Lancaster şi Chandos care, ca şi căpitanul nostru, scăpa-seră de la înfrângerea din timpul nopţii, erau împreună cu el, cu atât mai hotărâţi cu cât trebuiau să-şi ia o revanşă cumplită.

Tustrei luară poziţie în faţa lui Duguesclin.

Prinţul de Wales şi regele don Pedro se aşezară în faţa lui don Sancho şi a lui don Tellez.

Jean Grailly, zis captalul de Buch[21], se aşeză în faţa regelui don Henric de Transtamare.

În loc de cuvântare în faţa trupelor sale, prinţul Negru, tulburat la vederea atâtor mii de oameni care aveau să se măcelărească, vărsă lacrimi şi ceru lui Dumnezeu, nu izbânda, ci dreptul acela care este deviza coroanei Angliei.[22]

Apoi sunară trâmbiţele.

Îndată câmpia se cutremură sub picioarele cailor, şi un zgomot asemănător cu cel a două tunete ce se rostogolesc unul

[21]21-Captal, nume folosit în evul mediu, în Gasconia, sinonim cu căpitan, cu senior. (N.T.)

[22]22-Deviza de pe stema Angliei: „Dieu et mon droit” (Dumnezeu şi dreptul meu) este în franceză (N.T.)

spre altul răsună prin aer.

Între timp cele două avangarde, compuse din oameni hotărâţi şi mai cu seamă experimentaţi, nu înaintau decât la pas.

După săgeţile care la început întunecară cerul, călăreţii se repeziră unul spre altul, luptară corp la corp şi pe tăcute; pentru partea de armată care nu ajunsese încă la încăierare, era un spectacol groaznic şi aţâţător.

Prinţul Negru se lăsă şi el antrenat în vâltoare ca un simplu cavaler.

Îndreptă în galop întregul său corp de armată împotriva lui don Tellez.

Era prima bătălie regulată la care lua parte tânărul, şi vedea venind spre el nişte oameni care, împreună cu bretonii, treceau drept cei mai viteji soldaţi din lume.

Îl cuprinse frica şi dădu înapoi.

Călăreţii săi văzându-l că dă înapoi făcură şi ei calea-ntoarsă şi într-o clipită întreaga aripă stângă a armatei intră în debandadă sub înrâurirea uneia din acele panici spre care sunt târâţi chiar şi cei mai viteji, acoperindu-se de ruşine fără voia lor.

Trecând din nou prin faţa bretonilor care, deşi formaseră la început avangarda, se găseau acum în urmă prin mişcarea pe care o făcuse don Tellez trecând înainte, don Tellez îşi grăbi calul întorcând capul.

Cât despre don Sancho, acesta întâlni privirea dispreţuitoare a conetabilului şi, oprindu-se scurt sub această privire atotputernică, se întoarse spre inamic şi se lăsă prins.

Don Pedro, care pornise în urmărirea fugarilor împreună cu prinţul de Wales, doritor să tragă foloase din acest prim succes, văzând aripa stângă împrăştiată, se întoarse îndată spre fratele său Henric, care lupta vitejeşte împotriva captalului de Buch.

Dar atacat din flanc de şapte mii de lăncieri odihniţi şi înflăcăraţi de izbândă, începu să dea înapoi.

În mijlocul zgomotului de fier izbit de fier, al cailor nechezând, al luptătorilor ce urlau de furie, se auzea vocea regelui don Pedro întrecând tot acel zgomot şi strigând: „Nicio milă faţă de răzvrătiţi! nicio milă!”

El lupta cu o secure aurită, a cărei poleială, de la ascuţiş până la mâner, era înroşită de sânge.

Între timp rezerva, în rândurile căreia intraseră Olivier de Clisson şi seniorul de Retz, care ocoliseră locul bătăliei, era dată peste cap şi pusă pe fugă. Numai Duguesclin cu bretonii lui, care, aşa cum făgăduiseră, nu dădură un pas înapoi, strânşi într-un loc de nebiruit, păreau o stâncă de fier în jurul căreia veneau să se încolăcească, întocmai ca nişte şerpi lungi şi lacomi, batalioanele învingătoare.

Duguesclin aruncă o privire fugară asupra câmpiei; îşi dădu seama că bătălia era pierdută.

Văzu treizeci de mii de soldaţi fugind în toate direcţiile, văzu duşmanul peste tot unde cu o oră înainte erau aliaţi şi prieteni. Înţelese că nu-i mai rămânea decât să moară făcând duşmanului cât mai mult rău cu putinţă.

Îşi aruncă privirile spre stânga şi zări un zid vechi, ce slujise drept meterez unui oraş distrus. Două companii de englezi îl despărţeau de acel sprijin, la care odată ajuns nu mai putea fi atacat decât din faţă. Dădu un ordin cu vocea lui plină şi răsunătoare; cele două companii engleze fură zdrobite, iar bretonii ajunseră la zidul protector.

Acolo, Bertrand îşi refăcu linia şi răsuflă o clipă.

Le Begue de Vilaine şi mareşalul Andreghem se mai odihneau puţin şi ei.

Agenor, al cărui cal fusese ucis în învălmăşeală, aştepta îndărătul unuia din stâlpii zidului calul de rezervă pe care i-l aducea Musaron.

Conetabilul se folosi de această clipă de răgaz spre a-şi ridica viziera căştii; îşi şterse faţa năduşită şi plină de praf şi privi în jurul lui socotind liniştit câţi oameni îi mai rămâneau.

— Regele? întrebă el. Unde e regele? A murit? A fugit?

— Nu, seniore, spuse Agenor, nici n-a murit nici n-a fugit. Priviţi-l cum se retrage şi vine spre dumneavoastră.

Don Henric, acoperit de sânge duşman amestecat cu al său, cu partea de sus a căştii zdrobită de o lovitură de secure, venea spre conetabil, luptând ca un cavaler viteaz.

Într-adevăr, hărţuit, gâfâind, dând înapoi fără să fugă, ajutat şi de calul său care, cu genunchii îndoiţi de efort, nu încetase o clipă să privească spre duşman, viteazul rege venea încet spre bretoni, atrăgând puhoiul de englezi care, întocmai ca nişte corbi, jinduiau după această pradă bogată.

Bertrand dădu ordin la o sută de oameni să-l susţină pe don Henric şi să-l elibereze din împresurare.

Aceşti o sută de oameni se năpustiră asupra a zece mii, îşi tăiară o trecere şi formară în jurul prinţului un brâu în mijlocul căruia mai putu şi el să răsufle.

Dar de îndată ce se văzu liber, don Henric schimbă calul cu un scutier, îşi azvârli casca zdrobită de lovituri, luă alta din mâinile unui paj, se asigură că pumnul îi strângea tot atât de tare spada şi, puternic ca un al doilea Anteu căruia îi este de ajuns să atingă pământul zise:

— Prieteni! Voi m-aţi făcut rege. Priviţi dacă sunt vrednic să fiu!

Şi se aruncă din nou în învălmăşeală.

Îl văzură atunci ridicându-şi de patru ori spada şi la fiecare lovitură căzu un duşman.

— Spre rege! Spre rege! spuse conetabilul; să-l salvăm pe rege!

Într-adevăr, era şi timpul: englezii îl înconjurau pe don Henric, aşa cum îl înconjură valurile mării pe înotător. Era să fie prins, când conetabilul ajunse lângă el.

Bertrand îl apucă de braţ şi, trimiţând câţiva bretoni între rege şi inamic:

— Ajunge, destul curaj! Mai mult ar fi o nebunie. Bătălia e pierdută, fugiţi! E de datoria noastră să murim aici ocrotindu-vă retragerea.

Regele se încăpăţâna să rămână; Bertrand făcu un semn: patru bretoni îl apucară pe Henric de Transtamare.

— Acum, Notre-Dame-Guesclin! strigă conetabilul. Pe inamic! pe inamic!

Şi coborând lancea, cu oamenii ce-i mai rămâneau, aşteptă izbitura a treizeci de mii de călăreţi, izbitură cumplită, care părea că avea să răstoarne până şi zidul de care se sprijinea mica trupă.

— Aici trebuie să ne luăm adio, zise Musaron trimiţând spre inamic ultima săgeată ce-i mai rămânea în tolbă. Vai! senior Agenor, uitaţi-vă maurii aceia îngrozitori de dinapoia englezilor.

— Ei bine! adio, dragul meu Musaron, zise Agenor încălecând din nou şi venind să se aşeze alături de conetabil.

Norul de oameni se apropia bubuind, gata să izbucnească;

prin praf se vedea înaintând doar o pădure de lăncii aplecate orizontal.

Dar deodată, în spaţiul încă gol, cu riscul de a fi zdrobit între cele două mase de oameni, se avântă un cavaler cu armura neagră, cu casca neagră, cu coroana neagră, ţinând în mână un baston de conducător de oaste.

— Opriţi! spuse cavalerul Negru ridicând braţul. Cine mai face un pas e mort!

La glasul acesta puternic caii porniţi într-un iureş nebun se răsuciră în zăbale; unii chiar atinseră pământul cu încheietura picioarelor dinapoi, cambrându-se.

Prinţul, în momentul acela singur în spaţiul rămas liber, privi, cu acea tristeţe bine cunoscută din care posteritatea i-a făcut o aureolă, pe bretonii neînfricaţi gata să dispară sub povara numărului.

— Oameni buni, viteji cavaleri, nu vreau să muriţi astfel! Uitaţi-vă: niciun zeu n-ar putea rezista aici.

Apoi, întorcându-se către Duguesclin, spre care făcu un pas salutându-l:

— Bunule conetabil, urmă el, sunt prinţul de Wales şi doresc ca dumneata să trăieşti; moartea dumitale ar lăsa un mare gol printre viteji. Dă-mi spada dumitale, te implor.

Duguesclin era un om care înţelegea adevărata mărinimie; cea a prinţului îl mişcă.

— E un cavaler loial cel care vorbeşte, zise el, şi eu înţeleg engleza vorbită în felul acesta.

Şi îşi aplecă spada.

La glasul prinţului lor, englezii înaintară, cu lancea în jos, fără grabă, fără mânie.

Conetabilul îşi apucă spada de lamă. Se pregătea să o predea prinţului.

Deodată, don Pedro acoperit de sânge, cu armura îndoită în zeci de locuri, apăru pe calul său plin de spumă.

Îi părăsise pe cei ce fugeau pentru a veni la cei ce mai rezistau încă.

— Cum! strigă el repezindu-se spre conetabil. Cum! Îi lăsaţi să trăiască pe oamenii aceştia! Dar nu vom fi niciodată stăpâni atâta timp cât ei vor trăi. Nicio milă! Moarte lor! moarte lor!

— Ah! iată o vită necioplită, strigă Duguesclin, şi ca o vită

necioplită va muri.

Apoi, cum prinţul se repezea spre el, ridică spada ţinând-o de lamă şi dădu cu mânerul de fier o asemenea lovitură în capul lui don Pedro, încât acesta, îndoindu-se sub lovitura care ar fi doborât un taur, căzu pe crupa calului, pe jumătate mort.

Duguesclin îşi ridică arma-i groaznică.

Dar, repezindu-se înaintea prinţului, conetabilul lăsase un spaţiu gol în urma lui; doi englezi se strecuraseră pe acolo, şi pe când el ridica amândouă braţele, îl apucară unul de cască, altul de mijloc.

Cel care îl ţinea de cască îl trăgea înapoi, cel care îl ţinea de mijloc încerca să-l smulgă din şa.

— Seniore conetabil, strigară amândoi deodată, predaţi-vă sau muriţi.

Bertrand înălţă capul şi, puternic ca un taur sălbatic, îl smulse din şa pe englezul care îl apucase de cască, în vreme ce strecurând vârful spadei pe sub grumăjerul englezului care îl ţinea de mijloc, îi străpunse gâtul înăbuşind ameninţarea în sânge.

Dar alţi o sută de englezi se năpustiră asupra lui, gata să dea fiecare câte o lovitură uriaşului.

— Să vedem, strigă prinţul Negru cu un glas de tunet, să vedem cine va fi atât de îndrăzneţ să-l atingă măcar cu un deget.

Îndată cei mai înverşunaţi făcură un pas înapoi, şi Duguesclin se văzu liber.

— Destul, monseniore, zise el, vă datorez de două ori spada. Sunteţi cel mai mărinimos învingător din lume.

Şi îşi întinse spada prinţului. Agenor o întnidea şi el pe a lui.

— Eşti nebun? îi zise Bertrand. Ai la dispoziţie un cal bun şi odihnit. Fugi, du-te în Franţa, spune-i bunului rege Carol că sunt prizonier; şi dacă nu vrea să facă nimic pentru mine, du-te şi caută-l pe fratele meu Olivier; el va face.

— Dar monseniore… obiectă Agenor.

— Nu-ţi dă nimeni atenţie dumitale, pleacă, aşa vreau eu.

— Pe cai! Pe cai! zise Musaron, care nu cerea altceva mai bun decât să o şteargă mai repede. Să ne folosim de faptul că suntem mici, ne vom întoarce mari.

Într-adevăr, Le Begue de Vilaine, mareşalul, marii căpitani

erau disputaţi de englezi. Agenor se strecură printre ei, Musaron se strecură înapoia stăpânului şi amândoi, pornindu-şi caii la galop, se depărtară sub o ploaie de săgeţi, cu care îi salutară, însă prea târziu, Caverley şi Mothril.

XLIV

DUPĂ BĂTĂLIE

Numărul prizonierilor făcuţi în ziua aceea fusese considerabil.

Învingătorii numărau oamenii cum se numără sacii de bani sigilaţi.

Împreună cu Caverley, Cavalerul Verde şi câţiva francezi aventurieri se remarcau prin acea lăudabilă ocupaţie care consta în a jefui prizonierul, după ce un secretar îi înscria cu grijă numele, prenumele, titlurile şi gradul.

Învingătorii împărţiseră prizonierii în loturi. Duguesclin făcea parte din lotul prinţului de Wales.

Prinţul îl dăduse în paza captatului de Buch.

Jean de Grailly se apropie de Bertrand, şi, luându-i mâna, începu să-i tragă binişor mănuşa de oţel, după care scutierii săi se apucară să-i scoată conetabilului diferitele piese ale armurii.

Bertrand îi lăsa liniştit să-şi vadă de treabă; nu se folosea de nicio violenţă faţă de el; conetabilul îşi număra mereu prietenii, oftând de fiecare dată când lipsea vreunul la acest apel tăcut.

— Viteazul conetabil, îi spuse Grailly, dumneata m-ai făcut prizonier la Cocherel; vezi cât de schimbătoare e soarta; astăzi eşti dumneata prizonierul meu.

— O! o! făcu Bertrand, te înşeli, seniore; la Cocherel eu te-am prins, la Navarette dumneata mă păzeşti; la Cocherel erai prizonierul meu, la Navarette eşti păzitorul meu.

Jean de Grailly roşi; dar atât de mare era respectul ce se dădea pe vremea aceea nenorocirii, încât preferă să nu răspundă.

Duguesclin se aşeză pe marginea unui şanţ şi le făcu semn lui Le Begue de Vilaine, lui Andreghem şi celorlalţi să se apropie de el, căci prinţul de Wales tocmai poruncise să sune trâmbiţele şi să se adune soldaţii.

— Urmează rugăciunea; căci Alteţa Sa e un prinţ viteaz şi foarte cucernic. Să ne rugăm şi noi.

— Pentru a-i mulţumi lui Dumnezeu că aţi scăpat cu viaţă? întrebă Le Begue de Vilaine.

— Pentru a-i cere răzbunare! răspunse Bertrand.

Într-adevăr, prinţul de Wales, după ce adresase în genunchi mulţumiri Domnului pentru această mare izbândă, îl chemă pe don Pedro, care arunca în juru-i nişte priviri sălbatice şi nu plecase genunchiul o singură clipă, pierdut cum era într-o contemplare sinistră.

— Iată-vă victorios, zise prinţul Negru, şi cu toate astea aţi pierdut o mare bătălie.

— Cum aşa? întrebă don Pedro.

— Un rege e învins atunci când îşi recapătă coroana vărsând sângele supuşilor săi.

— Nişte răzvrătiţi! izbucni don Pedro.

— Ei bine! Nu i-a pedepsit Dumnezeu destul că v-au părăsit? Sire, feriţi-vă să nu vă pedepsească întocmai ca pe ei, dacă îi părăsiţi pe cei pe care vi-i încredinţează.

— Seniore! murmură don Pedro înclinându-se, vă datorez coroana, însă vă implor, adăugă el îngălbenindu-se de mânie şi de ruşine, nu fiţi mai neînduplecat decât cel Atotputernic… nu mă loviţi, pe mine care vă mulţumesc.

Şi îndoi genunchiul. Prinţul Eduard îl ridică.

— Mulţumiţi-i lui Dumnezeu, spuse el… mie nu-mi datoraţi nimic.

După care prinţul îi întoarse spatele şi intră în cortul său pentru a lua o mică gustare.

— Copii, strigă don Pedro, dând în sfârşit frâu liber dorinţei sale sălbatice, jefuiţi morţii: a voastră să fie prada zilei de azi!

Şi călare pe un cal odihnit, el străbătu cel dintâi câmpia, uitându-se cu atenţie la fiecare grămadă de cadavre şi îndreptându-se mai mult spre ţărmurile râului unde don Henric de Transtamare se luptase cu captalul de Buch.

Cum ajunse acolo descălecă, îşi puse la brâu pumnalul lung şi ascuţit şi, bălăcindu-se cu picioarele prin sânge, începu să caute pe tăcute.

— Eşti pe deplin încredinţat că l-ai văzut căzând? întrebă el pe Grailly.

— Sunt sigur, răspunse captalul. Calul i s-a prăbuşit lovit de securea pe care scutierul meu o azvârle cu o dibăcie fără pereche.

— Dar el, dar el?…

— El a dispărut sub un nor de săgeţi. Am văzut sânge pe

armele lui şi un munte întreg de corpuri zdrobite prăbuşindu-se peste el şi acoperindu-l.

— Bine! bine!... să căutăm, răspunse don Pedro cu o bucurie sălbatică... Ah! iată colo ornamentul de aur ai unei căşti!

Şi cu sprinteneala unui tigru, sări peste cadavre, dând la o parte pe cele care-l acopereau pe cavalerul cu ornamentul de aur.

Cu mâna tremurândă, cu ochii holbaţi, ridică viziera căştii.

— Scutierul său! zise el, nimeni altul decât scutierul!

— Dar sunt armele prinţului, spuse Grailly. E adevărat că nu are coroana pe cască.

— Viclenie! viclenie! Laşul îi va fi dat armele sale scutierului ca să poată fugi mai uşor... Dar am prevăzut totul; câmpia e încercuită, n-a putut să treacă râul... Iată nişte persoane pe care mi le aduc maurii mei credincioşi... cu siguranţă că se află printre ele.

— Căutaţi mai departe printre celelalte cadavre, le spuse Grailly soldaţilor care îşi înteţiră râvna, şi cine îl va găsi viu primeşte cinci sute de piaştri!

— Şi o mie de ducaţi cui îl va găsi mort! adăugă don Pedro. Noi ne ducem în întâmpinarea persoanelor pe care le aduce Mothril.

Don Pedro încălecă din nou şi, urmat de numeroşi cavaleri dornici să vadă scena ce se pregătea, se îndreptă spre marginile câmpiei, unde se vedea un cordon de mauri în veşminte albe împingând înaintea lor o trupă de fugari pe care îi culeseseră de departe.

— Mi se pare că-l văd! mi se pare că-l văd! urlă don Pedro grăbindu-se.

Rosti aceste cuvinte trecând prin faţa prizonierilor bretoni. Duguesclin îl auzi, se ridică şi, cercetând câmpia cu o privire iscoditoare spuse:

— Ah! Dumnezeule! Ce nenorocire!

Această exclamare păru să-i confirme lui don Pedro fericirea pe care o spera.

Spre a gusta mai bine această fericire, el voi să-l copleşească pe conetabil, adică să-i lovească în acelaşi timp, unul prin altul, pe doi dintre cei mai puternici duşmani ai săi.

— Să rămânem aici, zise el... Dumneata, seneşale,

porunceşte-i lui Mothril să vină cu prizonierii lui să mă întâlnească aici… în faţa acestor seniori bretoni, prieteni credincioşi ai uzurpatorului, ai învinsului!… apărători ai unei cauze care nu-i interesa cu nimic şi pe care n-au ştiut s-o facă să izbândească.

La aceste ironii muşcătoare, la această furie răzbunătoare, eroul breton nu dădu niciun răspuns care ar fi putut face să se presupună că ar fi auzit.

Rămase jos mai departe, în acelaşi loc şi continuă să vorbească despre lucruri neînsemnate cu mareşalul de Andreghem.

Între timp don Pedro descălecase, se sprijinea pe o secure lungă şi răsucea mânerul pumnalului, frământând din picioare cu atâta nerăbdare de parcă ar fi grăbit astfel sosirea lui Mothril şi a prizonierilor săi.

— Ce se aude, viteazul meu sarazin, strigă regele către Mothril, când acesta ajunse destul de aproape ca să audă. Curajosul meu şoim alb, ce vânat mi-aduci?

— Bun vânat, monseniore, răspunse maurul, priviţi stindardul acesta.

Într-adevăr, în jurul braţului ţinea înfăşurată o bucată de postav aurit, brodat cu stema lui Transtamare.

— Aşadar el este! strigă don Pedro în culmea bucuriei, el!…

Şi gestul lui ameninţător arătă spre un cavaler îmbrăcat pe de-a-ntregul în armură, cu o coroană pe cap, însă fără spadă, fără lance, legat fedeleş cu o firânghie de mătase, de capetele căreia atârna o bilă mare de plumb.

— Fugea, zise Mothril, am repezit după el douăzeci de cai ai deşertului; şeful arcaşilor mei l-a ajuns şi a fost lovit de moarte; însă un altul l-a înfăşurat în nodurile frânghiei, a căzut cu cal cu tot, şi am pus mâna pe el. Avea stindardul în mână. Din păcate unul din prietenii săi ne-a scăpat pe când acesta ţinea piept de unul singur.

— Jos coroana, jos! strigă don Pedro învârtind securea.

Un arcaş se apropie şi, tăind nodurile de la grumăjer, făcu cu brutalitate să sară casca cu coroana de aur.

Un strigăt de spaimă, de mânie, izbucni din gura regelui; un strigăt de nemăsurată bucurie porni din grupul bretonilor.

Cavalerul de Mauleon! strigau ei. Ura! Ura!

— Solul… Blestem! murmură don Pedro.

— Francezul! bolborosi Mothril spumegând de furie.

— Eu! făcu Agenor cu simplitate, salutând cu privirea pe Bertrand şi pe prietenii săi.

— Noi! zise Musaron, puţin cam palid, dar încă împărţind în dreapta şi-n stânga lovituri de picioare maurilor.

— Atunci înseamnă că el a scăpat? zise don Pedro.

— O, Doamne, da, sire, răspunse Agenor. În spatele unui tufiş, am luat casca Maiestăţii Sale şi i-am dat calul meu care era odihnit.

— Vei muri! urlă don Pedro orbit de mânie.

— Să-l atingeţi doar! strigă Bertrand, care făcu un salt cumplit şi veni să se aşeze între Agenor şi don Pedro. Să ucizi un prizonier dezarmat! O! eşti destul de laş pentru asta!

— Atunci, ticălos aventurier, vei muri tu, zise don Pedro tremurând şi cu spume la gură.

Se repezi cu pumnalul ridicat spre Bertrand, care închise pumnul ca şi când ar fi voit să doboare un taur.

Dar pe umărul lui don Pedro se aşeză o mână, asemenea mâinii Minervei care, după spusele lui Homer, l-a apucat pe Ahile de păr.

— Opriţi! spuse prinţul de Wales, vreţi să vă dezonoraţi, rege al Castiliei! Opriţi şi aruncaţi pumnalul. Asta e voia mea!

Braţul său nervos îl ţintuise pe loc pe don Pedro, iar fierul scăpă din mâinile ucigaşului.

— Cel puţin vindeţi-mi-l mie! strigă furiosul, vă voi plăti greutatea lui în aur.

— Mă insultaţi!… Băgaţi de seamă, răspunse prinţul Negru; eu sunt în stare să vă plătesc pentru Duguesclin greutatea lui în pietre scumpe, dacă ar fi al vostru, şi mi l-aţi vinde, sunt sigur. Dar este al meu, amintiţi-vă asta! Înapoi!

— Rege! murmură Duguesclin care cu greu putea fi înfrânat, rege hain care îţi măcelăreşti prizonierii, ne vom mai vedea!

— Cred, zise don Pedro.

— Contez şi eu pe asta, făcu Bertrand.

— Conduceţi-l numaidecât pe conetabilul Franţei la cortul meu, zise prinţul Negru.

— Încă o clipă, vrednicul meu prinţ. Dacă Mauleon ar rămâne în mâna regelui acesta l-ar ucide.

— O! Nu zic ba, răspunse don Pedro cu un zâmbet sălbatic, însă acesta socotesc că este al meu.

Duguesclin tresări. Se uită la prinţul de Wales.

— Sire, îi spuse prinţul lui don Pedro, în ziua aceasta nu va fi ucis niciun prizonier.

— În ziua aceasta, mă învoiesc, răspunse don Pedro, aruncând spre Mothril o privire cu tâlc.

— Este o zi prea frumoasă de izbândă, nu-i aşa? urmă prinţul de Wales.

— Desigur, seniore.

— Şi veţi face ceva pentru mine?

Don Pedro se înclină.

— Vi-l cer pe tânărul acesta, zise prinţul.

O tăcere adâncă însoţi aceste cuvinte, la care don Pedro, galben de mânie, nu răspunse numaidecât.

— Vai! seniore, zise el, mă faceţi să simt că dumneavoastră sunteţi stăpânul… Şi-mi pierd prilejul de răzbunare!

— Dacă eu sunt stăpânul, poruncesc deci, strigă prinţul Negru revoltat, să se desfacă legăturile acestui cavaler şi să i se înapoieze armele şi calul!…

— Ura! ura! trăiască prinţul de Wales! strigară cavalerii bretoni.

— Să se răscumpere, cel puţin, zise Mothril spre a câştiga timp.

Prinţul îşi desprinse de la piept o cruce bătută în diamante şi i-o întinse lui Mothril.

— Ia-o, păgânule! zise el.

Mothril refuză, lăsă capul în jos şi rosti în şoaptă numele Profetului.

— Eşti liber, domnule cavaler, îi spuse prinţul lui Mauleon. Fiind liber te vei înapoia în Franţa şi vei anunţa că prinţul de Wales, mulţumit de a fi avut cinstea să-l deţină prin forţă, pe durata unui sezon, pe cel mai temut cavaler din lume, îl va înapoia pe Bertrand Duguesclin după campanie, şi-l va înapoia fără răscumpărare.

— Pomană pentru golanii Franţei! mormăi don Pedre.

Bertrand îl auzi.

— Seniore, îi spuse el prinţului, nu fiţi mărinimos cu mine, prietenii voştri m-ar face să roşesc. Aparţin unui stăpân, care

mi-ar plăti răscumpărarea de zece ori, dacă de zece ori m-aş lăsa prins, şi dacă m-aş preţui de fiecare dată cu preţul unui rege.

— Atunci fixează dumneata răscumpărarea, zise prinţul curtenitor.

Bertrand chibzui o clipă.

— Prinţe, zise el, valorez şaptezeci de mii de florini de aur.

— Slavă Domnului! exclamă don Pedro, mândria l-a pierdut. Nu se găseşte nici jumătate din această sumă în Franţa, la regele Carol al V-lea.

— Se prea poate, zise Bertrand. Însă întrucât cavalerul de Mauleon se duce în Franţa, va avea bunăvoinţa, împreună cu un scutier, să străbată Bretania şi, în fiecare sat, pe fiecare drum, să strige aceste cuvinte: Bertrand Duguesclin e prizonierul englezilor!… Toarceţi, femei din Bretania, de la voi îşi aşteaptă răscumpărarea!

— Aşa voi face, v-o jur! strigă Mauleon.

— Şi vei aduce suma monseniorului înainte ca eu să fi avut vreme să mă plictisesc aici, zise Bertrand, ceea ce de altfel, cred că nu are să se întâmple, chiar dacă prizonieratul meu ar dura toată viaţa, fiind în tovărăşia unui prinţ atât de mărinimos.

Prinţul de Wales îi întinse mâna lui Bertrand.

— Cavalere, îi spuse ei lui Mauleon, care acum era liber şi foarte fericit că-şi simte iarăşi spada la şold, te-ai purtat astăzi ca un soldat cinstit. Ne-ai răpit marele câştig al bătăliei salvându-l pe Henric de Transtamare, însă nu-ţi purtăm pică pentru că ne-ai deschis calea spre alte bătălii. Ia lanţul acesta de aur şi cruciuliţa de care n-a vrut să se atingă păgânul.

Îl văzu pe don Pedro vorbind în şoaptă cu Mothril şi acesta răspunzându-i printr-un zâmbet al cărui înţeles părea să-l îngrijoreze pe Duguesclin.

— Nimeni să nu se mişte de aici, strigă prinţul. Îl voi pedepsi cu moartea pe oricine va trece de incinta taberei mele… fie prinţ, fie rege!

— Chandos, adăugă el, eşti conetabilul Angliei, şi ca un cavaler viteaz, îl vei conduce pe cavalerul de Mauleon până la primul oraş şi îi vei da permisul de liberă trecere trebuincios.

Mothril, înfrânt încă odată de această inteligentă şi stăruitoare tălmăcire a mârşavelor lui comploturi, întoarse spre

stăpânul lui o privire descurajată.

Don Pedro căzu din înaltul bucuriei sale triumfătoare: nu se mai putea răzbuna.

Agenor puse un genunchi pe pământ în faţa prinţului de Wales; se duse apoi să sărute mâna lui Duguesclin, care îl strânse în braţe şi-i spuse în şoaptă:

— Anunţă-l pe rege că nesătuii noştri s-au ghiftuit, că au să doarmă puţin, şi că dacă îmi va trimite răscumpărarea îi voi duce unde am făgăduit. Spune-i soţiei mele să vândă ultima noastră bucată de pământ, căci voi avea de răscumpărat mulţi bretoni.

Agenor, înduioşat, încălecă pe un cal bun, le spuse un ultim bun rămas tovarăşilor săi şi plecă.

Musaron bombănea:

— Cine mi-ar fi spus că am să îndrăgesc mai mult un englez decât un maur?…

XLV

TRATAT DE ALIANŢĂ

În acelaşi timp când izbânda se hotăra în favoarea lui don

Pedro, când Duguesclin cădea în mâinile duşmanului şi când Mauleon, la îndemnul conetabilului, părăsea câmpul de luptă unde avea să fie readus cu casca şi mantaua regelui Henric, un curier părăsea locul bătăliei şi se îndrepta spre satul Cuello.

Acolo, două femei instalate la o sută de paşi una de alta, una în litieră, cu o escortă de arabi în jur, cealaltă călare pe o catârcă andaluză, cu o suită de cavaleri castiliani, aşteptau cu toată înfrigurarea temerii şi a speranţei.

Dona Maria se temea ca nu cumva pierderea bătăliei să-i năruiască interesele lui don Pedro şi să-l facă să-şi piardă libertatea.

Aissa dorea ca o întâmplare oarecare, izbândă sau înfrângere, să-l readucă pe iubitul ei lângă ea. Puţin îi păsa fie de căderea lui don Pedro, fie de înălţarea lui Henric, numai să-l vadă, fie în urma sicriului unuia, sau a carului de triumf al celuilalt, reapărând pe Agenor.

Cele două femei erau cuprinse în această seară de aceeaşi durere. Maria era mai mult decât îngrijorată: era geloasă. Ea ştia că dacă Mothril ar fi fost învingător nu s-ar mai fi ocupat decât de plăcerile regelui. Ghicise întreaga lui politică, iar Aissa, cu naivitatea ei, îi întărise bănuielile instinctive.

Astfel, cu toate că tânăra era păzită de douăzeci de sclavi de încredere ai lui Mothril, cu toate că maurul, după obiceiul lui o închisese într-o litieră, Maria nu o pierdea din ochi.

Maurul nevoind să expună preţioasa comoară primejdiilor luptei şi brutalităţii englezilor mercenari, lăsase litiera în satul Cuello, în care se găseau vreo douăzeci de cocioabe, aflate la o depărtare de aproape două leghe de câmpul de luptă de la Navarette.

Le dăduse sclavilor ordine categorice.

Mai întâi, să-l aştepte şi să nu-i deschidă decât lui litiera închisă cu grijă.

Dacă nu s-ar mai fi înapoiat şi dacă ar fi fost ucis în luptă, dăduse alte porunci, după cum se va vedea mai târziu.

Aissa aştepta deci rezultatul bătăliei în satul Cuello.

Cât despre Maria, când părăsise Burgosul, don Pedro o lăsase în bună pază. Trebuia să aştepte acolo veştile de la el; avea asupră-i o mare sumă de bani şi pietre scumpe, iar don Pedro era destul de încrezător în această iubire devotată spre a-şi da

seama că în caz de restrişte Maria îi va fi mai sincer apropiată decât în vremurile bune.

Însă Maria nu voia să sufere chinul femeilor de rând: gelozia! Îşi stabilise drept principiu că e mai bine să înfrunţi o nenorocire decât să nu cunoşti o trădare. Nu avea încredere în slăbiciunea lui don Pedro, iar satul Cuello se afla la o depărtare prea mică de Navarette.

Astfel că, luând cu sine şase scutieri şi douăzeci de cavaleri înarmaţi, mai mult prieteni decât slujitori, urcă pe o catârca de Aragon şi, fără a trezi nicio bănuială, veni să-şi aşeze tabăra la poalele unei coline înapoia căreia se înălţau cocioabele din Cuello.

Urcată pe colină, ea văzu înaintând batalioanele celor două armate; ar fi putut vedea lupta, însă nu avea destul curaj, dată fiind importanţa evenimentelor.

Acolo o întâlni pe Aissa.

Trimise un curier priceput chiar pe câmpul de luptă şi aşteptă, instalată la o mică depărtare de Aissa, pe care o păzeau sclavii culcaţi în iarbă.

Curierul sosi. Anunţa câştigarea bătăliei. Fiind şi el cavaler şi unul din şambelanii palatului lui don Pedro, îi cunoştea pe cavalerii mai de seamă ai armatei duşmane. Îl văzuse pe Mauleon în timpul primirii în audienţa solemnă de la Soria. De altfel, Maria i-l descrisese amănunţit şi putea fi recunoscut destul de uşor după bara care-i străbătea scutul cu un leu căruia nu i se vedea decât capul.

Curierul veni să anunţe că Henric de Transtamare era învins, Mauleon fugit, Duguesclin prizonier.

Această veste, deşi satisfăcea din plin toate dorinţele de ambiţie şi de mândrie ale Mariei Padilla, trezi în mintea ei toate temerile geloziei.

Într-adevăr, don Pedro învingător, restabilit pe tron, era visul iubirii şi mândriei sale; însă don Pedro fericit, pizmuit, expus ispitelor lui Mothril devenea tortura aceleiaşi iubiri atât de îngrijorate, atât de devotate.

Maria se hotărî să acţioneze cu îndrăzneală-i bine cunoscută.

Le porunci cavalerilor să o urmeze şi coborî muntele cerându-i lămuriri trimisului ei.

— Zici că Mauleon a fugit? întrebă ea.

— Da, doamnă, cum fuge leul, sub o ploaie de săgeţi. Trimisul vorbea despre prima fugă a lui Mauleon, căci el plecase când Mauleon fusese adus înapoi, îmbrăcat în armura lui Henric.

— Şi unde se presupune că a plecat?

— În Franţa, aşa cum pasărea scăpată fuge spre cuibul ei.

„Aşa e, gândi ea”.

— Cavalere, câte zile de drum sunt de aici până în Franţa?

— Douăsprezece, pentru o doamnă ca dumneavoastră..

— Dar pentru a nu fi ajuns din urmă dacă ai vrea să fugi… ca Mauleon, de pildă?

— O! doamnă, în trei zile n-ar mai putea să te ajungă nici cel mai înverşunat duşman. De altfel, nu l-a urmărit nimeni pe tânărul acela, căci toţi erau cu ochii pe conetabil.

— Dar Mothril, ce s-a întâmplat cu el?

— A primit poruncă să încercuiască întreaga câmpie spre a împiedica evadarea fugarilor şi mai eu seamă a lui Henric de Transtamare, dacă mai trăieşte cumva.

„Aşadar el nu se va mai ocupa de Mauleon”, gândi Maria din nou.

— Urmează-mă, cavalere, spuse ea.

Se apropie de litiera Aissei; însă la apropierea trupei sale, păzitorii mauri se ridicaseră din iarba în care stăteau tolăniţi, într-o aţipeală plină de nepăsare.

— Hei! strigă ea. Cine comandă aici?

— Eu, senora, spuse şeful, uşor de recunoscut după purpura turbanului şi după brâul lat.

— Vreau să vorbesc cu tânăra care se află în acea litieră.

— Cu neputinţă, senora, răspunse scurt şeful

— Poate că nu mă cunoşti?

— O! Vă cunosc destul de bine, spuse maurul cu un început de zâmbet, sunteţi dona Maria Padilla.

— Atunci trebuie să ştii că am depline puteri din partea regelui don Pedro.

— Asupra oamenilor regelui don Pedro, spuse maurul cu semeţie, dar nu asupra celor ai sarazinului Mothril.

Dona Maria văzu cu îngrijorare acest început de rezistenţă.

— Ai cumva porunci care te opresc? spuse ea cu blândeţe.

— Am, senora.

— Care sunt, cel puţin să le ştiu şi eu.

— Oricărei alte persoane aş refuza să le spun, senora, însă dumneavoastră, care sunteţi atotputernică, am să vi le spun.. Dacă bătălia va fi pierdută, iar seniorul Mothril întârzie să vină, nu trebuie să o predau pe dona Aissa decât numai lui; prin urmare, va trebui să mă retrag cu trupa mea.

— Bătălia e câştigată, spuse dona Maria.

— Atunci Mothril are să vină.

— Dar dacă a murit?

— În cazul acesta, continuă nepăsător maurul, va trebui să o conduc pe dona Aissa la regele don Pedro; atâta lucru merită şi el ca regele don Pedro să devină tutorele fiicei omului care va fi murit pentru el.

Maria tresări.

— Dar trăieşte, are să vină, şi până atunci pot să-i spun două cuvinte donei Aissa. Mă auzi, senora? zise ea.

— Doamnă, spuse în grabă şeful apropiindu-se de litieră, nu o siliţi pe senora să vă vorbească, deoarece am o poruncă şi mai groaznică într-un asemenea caz.

— Care?

— Trebuie să o ucid cu mâna mea, dacă vreo comunicare între ea şi un străin ar păta onoarea stăpânului meu şi i-ar încălca porunca.

Dona Maria se dădu înapoi îngrozită. Cunoştea obiceiurile ţării şi ale poporului maur, obiceiuri sălbatice, neînduplecate, îndeplinind orbeşte orice voinţă mai presus de a lor, în slujba căreia intrau cu ardoarea sângelui şi cu brutalitatea climatului.

Se întoarse spre cavalerul care aştepta cu lancea în mână, împreună cu ceilalţi ostaşi, toţi nemişcaţi ca nişte statui de fier.

— Mi-ar trebui litiera, spuse ea, însă e bine apărată, iar şeful maurilor ameninţă s-o ucidă pe femeia ce se află înapoia perdelelor, dacă se apropie cineva de ea.

Cavalerul era castilian, adică plin de imaginaţie şi de curtuoazie; avea mintea care născoceşte, curajul şi forţa care execută.

— Senora, zise el, caraghiosul acela cu faţa galbenă mă face să râd şi mi-e necaz pe el că a înspăimântat-o pe Senioria Voastră. Nu se gândeşte oare că dacă l-aş ţintui de hulubele litierei, n-ar mai putea s-o ucidă pe doamna care e închisă acolo?

— O! Să omori un om care îndeplineşte o poruncă!

— Uitaţi-vă ce pază bună face: pune să le aducă arme tovarăşilor lui.

Aceste cuvinte erau rostite în castiliană. Maurii se uitau uimiţi, făcând ochii mari, căci dacă înţelegeau araba pe care le-o vorbise dona Maria, dacă înţelegeau gesturile destul de înfricoşătoare ale cavalerilor, nu înţelegeau spaniola, ascultând astfel de practicile învechite ale religiei mahomedane, care concentrează în limba arabă şi în Coran întreaga putere, întreaga superioritate.

— Vedeţi, doamnă, ei ne vor ataca primii dacă nu ne retragem ; maurii aceştia sunt nişte câini însetaţi, zise cavalerul, simţind o puternică dorinţă să dea o lovitură de lance sub privirile unei doamne frumoase şi nobile.

— Ia stai! spuse Maria, stai puţin! Crezi că ei nu înţeleg castiliana?

— Sunt sigur. Încercaţi să le vorbiţi, senora.

— Am o altă idee, zise Maria Padilla.

— Dona Aissa, spuse ea în spaniolă cu voce tare, însă întorcându-se spre cavaler, mă auzi, nu-i aşa? Dacă mă auzi, mişcă perdelele de la litieră.

La aceste cuvinte, se văzură mişcându-se în mai multe rânduri perdelele de brocart.

Maurii nu făcură nicio mişcare, absorbiţi cum erau de supravegherea lor.

— Vedeţi că niciunul din ei nu s-a întors, zise cavalerul.

— E poate un vicleşug, spuse dona Maria, să mai aşteptăm.

Apoi continuă să se adreseze tinerei în acelaşi fel.

— Nu eşti observată decât pe o parte a litierei; maurii, care nu ne slăbesc din ochi, îţi lasă liberă partea opusă aceleia unde ne aflăm noi. Dacă litiera e închisă, taie perdelele cu cuţitul şi strecoară-te afară din litieră. La vreo două sute de paşi de aici, se află un copac mare îndărătul căruia te poţi pune la adăpost. Fă întocmai ce-ţi spun, e vorba să-l întâlneşti pe cine ştii; eu îţi fac rost de mijloace.

Padilla, prefăcându-se că nu dă nicio atenţie celor din jur, abia rostise aceste cuvinte că litiera sa fu prinsă de o legănare aproape neobservată. Cavalerii se îndreptară cu o atitudine în aparenţă duşmănoasă spre maurii care la rându-le înaintau

încordându-şi arcurile şi desprinzându-şi ghioagele.

Între timp castilienii, întorşi cu faţa spre mauri, văzuseră, de partea cealaltă a litierei, pe frumoasa Aissa fugind ca o porumbiţă, în spaţiul rămas liber între litieră şi copacul cu ramuri stufoase.

După ce ajunse acolo, dona Maria le spuse maurilor:

— Fie! N-aveţi nicio teamă, Păziţi-vă comoara, nu ne vom atinge de ea, daţi-vă doar la o parte şi lăsaţi-ne să trecem.

Şeful, a cărui înfăţişare se înveseli pe dată, se dădu la o parte făcând o plecăciune; oamenii lui făcură la fel.

În felul acesta, escorta donei Maria trecu repede şi în siguranţă, spre a se duce să se instaleze între Aissa şi cei care cu o clipă mai înainte erau păzitorii ei.

Aissa înţelesese totul, atunci când văzu întinzându-se în faţa ei acel zid ocrotitor format din douăzeci de oameni de fier; se aruncă în braţele donei Maria, sărutându-i mâinile cu recunoştinţă.

Şeful arcaşilor mauri văzu litiera goală, înţelese şiretlicul şi scoase un ţipăt de furie; se vedea păcălit, pierdut!... O clipă se gândi să se arunce orbeşte împotriva ostaşilor donei Maria, însă, temându-se de inegalitatea luptei, preferă să sară pe un cal pe care i-l ţinea scutierul lui Mothril şi plecă în galop spre câmpul de luptă.

— Nu e vreme de pierdut, îi spuse dona Maria cavalerului; seniore, ai întreaga mea recunoştinţă dacă vei reuşi să o îndepărtezi pe tânăra aceasta de Mothril şi să o conduci pe drumul pe care l-a urmat cavalerul de Mauleon.

— Doamnă, răspunse cavalerul, Mothril este favoritul regelui nostru, femeia aceasta este fiica lui şi prin urmare îi aparţine, înseamnă deci să-i fur fiica.

— Dar îmi dai ascultare, mie, senior cavaler.

— Asta e de ajuns, doamnă, şi dacă va trebui să pier îmi voi fi dat viaţa pentru dumneavoastră... Însă dacă regele don Pedro mă va întâlni dincolo de postul pe care am ordin să-l ocup pe lângă dumneavoastră, ce-i voi răspunde? Greşeala va fi mai gravă, înseamnă nesupunere faţă de regele meu.

— Ai dreptate, seniore, n-aş vrea să se spună că viaţa şi onoarea unui cavaler viteaz ca dumneata au fost compromise de toanele unei femei!... Arată-ne drumul, dona Aissa va încăleca,

mă va însoţi până la drumul pe care l-a urmat cavalerul de Mauleon şi acolo… Ei bine! Acolo o vom părăsi şi mă vei aduce înapoi.

Dar nu acesta era planul donei Maria, voia doar să câştige timp cruţând scrupulele cavalerului. Era o femeie obişnuită să vrea şi să izbândească; se bizuia pe norocul ei.

Cavalerul potrivi pasul calului său după cel al donei Maria. Aissei i se aduse o catârca albă de o vigoare şi o rezistenţă neobişnuită, escorta porni în galop şi, tăind câmpia pe la stânga câmpului de luptă, se îndreptă în goana mare spre drumul Franţei, însemnat la orizont de nişte mesteceni mari ce unduiau sub bătaia vântului de răsărit.

Nimeni nu vorbea, nimeni nu se gândea decât să înteţească iuţeala cailor plini de spumă.

Cele două leghe fuseseră străbătute; câmpul de luptă împestriţat cu sânge, cu morţi şi cu recolte călcate în picioare, cu copaci distruşi, apărea ca un giulgiu uriaş plin cu cadavre, când la cotitura unui gard de mărăcini, Maria văzu venind spre ea un călăreţ în galop.

Recunoscu panaşul şi cureaua spadei.

— Don Ayalos! strigă ea prevăzătorului curier, care făcea un ocol spre a se feri de o întâlnire suspectă, dumneata eşti?

— Da, nobilă doamnă, eu sunt, răspunse castilianul, recunoscând-o pe favorita regelui.

— Ce veşti aduci? întrebă Maria oprindu-şi scurt iapa ce părea să aibă tendoane de oţel.

— Una ciudată: s-a crezut că regele Henric de Transtamare a fost prins. Mothril pornise în urmărirea fugarilor; însă ridicând viziera necunoscutului care purta casca regelui, au băgat de seamă că nu era altul decât cavalerul de Mauleon, solul francez care, după ce fugise, s-a lăsat prins pentru a-l salva pe don Henric.

Aissa scoase un ţipăt.

— E prins! spuse ea.

— E prins, şi când am plecat, regele, în culmea mâniei, îl ameninţa cu răzbunarea lui.

Aissa ridică deznădăjduită privirile spre cer.

— Ar putea să-l omoare? întrebă ea. Nu se poate aşa ceva!

— Era cât pe aci să-l omoare şi pe conetabil.

— Dar nu vreau să moară! strigă fata îndemnându-şi catârca spre câmpul de luptă.

— Aissa! Aissa! Vrei să mă pierzi şi să te pierzi şi pe dumneata! spuse dona Maria.

— Nu vreau să moară! repetă cu fanatism fata care îşi continuă goana.

Dona Maria, dezorientată, gâfâind, căuta să-şi recapete stăpânirea de sine, când se auzi duduind pământul sub tropotul unei trupe de călăreţi ce se apropiau în goana mare.

— Suntem pierduţi, spuse cavalerul înălţându-se în scări; este o patrulă de mauri care vin mai iute decât vântul şi iată-l pe şeful ei care merge în fruntea ei.

Într-adevăr, mai înainte ca Aissa să se fi dat la o parte din drum, acea furioasă cavalcadă, deschizându-şi drum ca o undă repezită spre colţul unei arcade, o înconjură.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

— Îl căutăm pe don Agenor, pe care voiai să-l ucizi, spuse ea.

Mothril o zări atunci pe dona Maria.

— Ah!… în tovărăşia donei Maria, strigă el cu un îngrozitor scrâşnet din dinţi. Ghicesc! ghicesc!…

Faţa lui căpătă o expresie atât de înfiorătoare încât cavalerul îşi aplecă lancea.

„Douăzeci împotriva a o sută douăzeci, suntem pierduţi, gândi castilianul.”

XLVI

ARMISTIŢIUL

Însă Mothril nu dorea să se lupte.

Se întoarse încet spre câmpie, aruncă o ultimă privire asupra câmpului de luptă şi adresându-se Mariei Padilla spuse:

— Credeam, doamnă, că seniorul nostru regele vă fixase un loc de refugiu. Şi-a schimbat oare părerea şi ascultaţi de un alt ordin?

— Ordin! răspunse mândra castiliană. Uiţi, sarazinule, că vorbeşti aceleia care e obişnuită să dea ordine, iar nu să primească.

Mothril se înclină.

— Dar, doamnă, dacă aveţi darul să faceţi ce doriţi, socotiţi oare că puteţi dispune de dona Aissa după cum vă e voia? Dona Aissa e fiica mea.

Aissa se pregătea să răspundă printr-o expresie furioasă, însă Maria o întrerupse:

— Senior Mothril, zise ea, ferească sfântul să-ţi aduc vreo

neînţelegere în familie! Cei care vor să fie respectaţi îi respectă pe alţii. Am văzut-o pe dona Aissa singură, deznădăjduită, îngrijorată la culme şi am luat-o cu mine.

Aissa nu se mai putu stăpâni multă vreme.

— Agenor! izbucni ea, ce ai făcut cu cavalerul meu, cu don Agenor de Mauleon?

— A! făcu Mothril. Nu cumva de seniorul acela era îngrijorată fiica mea?

Şi un zâmbet batjocoritor îi lumină faţa contractată.

Maria nu răspunse.

— Nu-i aşa că la seniorul acela o duceaţi cu atâta milă pe fiica mea deznădăjduită? urmă Mothril adresându-se Mariei. Ce ziceţi, doamnă?

— Da, spuse Aissa, şi stărui să mă duc să-l găsesc. O! privirea ta nu mă înspăimântă, tată. Când Aissa vrea ceva, vrea cu tot dinadinsul. Vreau să mă duc să-l găsesc pe don Agenor de Mauleon, condu-mă la el.

— La un necredincios! făcu Mothril, ale cărui trăsături, şi aşa schimbate, se învineţiră.

— La un necredincios! Da, căci necredinciosul acela e…

Maria o întrerupse.

— Iată-l pe rege, strigă ea, vine spre noi.

Îndată maurul făcu un semn sclavilor săi, Aissa fu înconjurată şi despărţită de Maria Padilla.

— L-ai ucis! strigă fata. Ei bine, atunci voi muri şi eu!

Scoase dintr-o teacă de aur o mică lamă ascuţită ca o limbă de viperă, care scânteie în lumina soarelui din câmpie.

Mothril se repezi spre ea… întreaga furie îl părăsise, întreaga cruzime făcuse loc celei mai dureroase îngrijorări.

— Nu! zise el, nu. Trăieşte! trăieşte!

— Cine îmi garantează? spuse fata întrebându-l pe maur cu privirea ei de foc.

— Întreabă-l chiar pe rege. Îl vei crede pe rege?

— Bine! întreabă-l să-ţi răspundă.

Don Pedro se apropiase.

Maria Padilla i se aruncă în braţe.

— Seniore, zise deodată Mothril, care părea să-şi fi pierdut minţile. Este adevărat că francezul, Mouleon, ar fi murit?

— Nu, pe toţi dracii! spuse regele cu un glas plin de necaz,

nu! N-am apucat să-i dau nicio lovitură acelui trădător, acelui diavol; nu, fuge, ticălosul, trimis în Franţa de prinţul Negru; fuge, liber, fericit, batjocoritor, întocmai ca păsărica scăpată din ghearele vulturului.

— Fuge, repetă Aissa, fuge! E oare adevărat?

Şi se uita întrebătoare la toţi cei de faţă.

Dar Maria Padilla căpătase între timp veşti lămurite în privinţa sorţii lui Mauleon, aşa că îi făcu semn fetei că poate fi liniştită şi că iubitul ei era teafăr şi nevătămat.

Accesul de tulburare al tinerei maure se potoli pe dată, aşa cum se potolesc furtunile când apare din nou soarele. Şi se lăsă condusă de Mothril, pe care îl urmă cu fruntea plecată, fără a băga de seamă că regele don Pedro aţintea asupra ei o privire înfocată, fiind absorbită numai de gândul că Agenor trăia, numai de speranţa că avea să-l mai vadă.

Maria Padilla surprinse această privire a regelui şi îi ghici înţelesul; însă, în acelaşi timp, citi pe faţa tinerei maure dezgustul adânc pe care i-l treziseră cuvintele lui don Pedro referitoare la Agenor.

„N-are importanţă, îşi zise. Ea, Aissa nu va mai rămâne la curte; va pleca şi o voi uni cu Mauleon. Trebuie! Mothril are să se împotrivească din toate puterile; însă aci e toată problema, ori Mothril ori eu, unul din doi trebuie să cadă în luptă.”

Şi cum termină de formulat acest plan, îl auzi pe rege vorbind la urechea maurului:

— Trebuie să recunosc că e foarte frumoasă! Niciodată n-am văzut-o atât de atrăgătoare.

Mothril zâmbi.

„Da!” continuă Maria, palidă de gelozie, „iată toată pricina războiului!”

Reintrarea lui don Pedro în Burgos se făcu cu toată măreţia pe care o izbândă hotărâtoare o dă puterii legitime.

Răzvrătiţii nu mai puteau nădăjdui nimic, aşa că se supuseră, şi entuziasmul discursului lor de bună-credinţă fu la fel de puternic ca şi îndemnurile prinţului de Wales de a schimba în blândeţe cruzimea obişnuită a lui Pedro.

Acesta se mulţumi deci să spânzure o duzină de târgoveţi, să pună soldaţii să bată măr vreo sută de rebeli din cei mai renumiţi şi să facă vreo câteva confiscări pentru vistieria sa de

la unul din cele mai bogate oraşe ale Spaniei.

Apoi, deoarece era sătul de aceste lupte înverşunate, deoarece vedea cum îi zâmbeşte norocul, deoarece simţea nevoia să-şi reîncălzească la soarele voios al serbărilor mintea şi inima, făcu din Burgos reşedinţă regală. Balurile şi turnirurile se ţineau lanţ; se împărţeau în dreapta şi-n stânga demnităţi, recompense, războiul fu uitat, chiar şi ura fusese dată uitării.

Între timp Mothril veghea, însă în loc să se ocupe, ca un ministru prevăzător, de evenimente, de reînvierea probabilă a războiului, îl adormea pe rege cu ideea unei siguranţe totale.

Don Pedro le dăduse drumul englezilor; aceştia însă erau nemulţumiţi; câteva fortăreţe, rămase în puterea lor îi despăgubeau neîndestulător şi constituiau o răsplată primejdioasă, pentru cheltuielile uriaşe ale războiului

Prinţul de Wales întocmise socoteala cheltuielilor şi i-o prezentase aliatului său. Suma era îngrozitor de mare,iar don Pedro dându-şi seama că nu era prudent să pună biruri în momentul unei restauraţii ceru un răgaz pentru plată. Însă prinţul englez îşi cunoştea aliatul, aşa că nu voia să aştepte. Existau deci în realitate în jurul lui don Pedro, chiar în starea lui de înflorire, germeni de nenorocire ce făceau ca cel mai nefericit prinţ, cel mai ruinat dintre toţi învinşii, să se simtă mai mulţumit cu soarta lui decât regele.

Însă acesta era momentul pe care Mothril îl aştepta şi poate îl prevăzuse. Fără a se arăta tulburat, zâmbi în faţa pretenţiilor englezilor, căutând să-l convingă pe prinţul spaniol că o sută de mii de sarazini ar valora mai mult decât zece mii de englezi, ar costa mai puţin, ar deschide Spaniei trecerea spre o stăpânire africană, iar rezul acestei politici ar fi o dublă coroană.

Totodată îi mai vârî în cap că singurul mijloc de a reuni cât mai trainic cele două coroane pe un singur cap era o alianţă; că o fiică a unor vechi prinţi arabi din sângele venerat al califilor, aşezată alături de don Pedro pe tronul Castiliei, ar strânge într-un an întreaga Africă, chiar întregul Orient în jurul acestui tron.

Şi această fiică a califilor, se înţelege de la sine, era Aissa.

De aici înainte, calea maurului se netezea. Se apropia îndeplinirea visurilor sale. Mauleon nu mai era o piedică, deoarece plecase. De altfel, această piedică era cu adevărat primejdioasă? Cine era la urma urmelor Mauleon? Un cavaler,

un visător, sincer, cinstit şi încrezător! Oare putea el să fie un vrăjmaş de temut pentru sumbrul şi vicleanul Mothril?…

Piedica serioasă venea deci de la Aissa, numai de Aissa.

Însă forţa înfrânge orice rezistenţă. Nu era vorba decât să-i dovedească fetei că Mauleon o trădează. Era lucru uşor. De multă vreme arabii se foloseau fie de spionaj pentru a descoperi adevărul, fie de mărturie strâmbă pentru a stabili minciuna.

O altă piedică mai gravă, care făcea să se încrunte sprâncenele maurului, era acea femeie trufaşă şi frumoasă, acea femeie încă stăpână pe gândurile lui don Pedro care se obişnuise cu ea şi de care îi venea greu să se despartă.

Maria Padilla, de cum înţelese planurile lui Mothril, lucra să le sape cu o dibăcie vrednică întru totul de firea ei aleasă şi rafinată.

Cunoştea până şi cea mai mică dorinţă a lui don Pedro, îi cucerea atenţia, îi stingea până şi cea mai mică flacără pe care nu o aprinsese ea.

Supusă când se afla singură cu don Pedro, autoritară faţă de toţi ceilalţi, mereu stăpâna, ea continua să întreţină cu Aissa, cu care se împrietenise, o înţelegere tainică.

Vorbindu-i neîntrerupt de Mauleon, o împiedica să se mai gândească la don Pedro; altfel focoasa şi credincioaisa fată nu avea nevoie să i se întreţină dragostea. Această dragoste, după cum se vedea destul de bine, nu avea să se stingă decât odată cu viaţa ei.

Mothril nu putu surprinde încă aceste convorbiri misterioase; bănuiala lui dormita; nu vedea decât unul din firele intrigii, acela pe care îl ţinea el; celălalt îi scăpa, pierzându-se într-o negură plină de şiretlicuri.

Aissa nu mai apăru la curte; aştepta în tăcere îndeplinirea unei făgăduieli pe care i-o făcuse Maria, de a-i da veşti sigure despre iubitul ei.

Şi de fapt, Maria trimisese în Franţa o iscoadă însărcinată să-l găsească pe Mauleon, să-i spună cum stau treburile şi să aducă de la el o chezăşie pentru sărmana maură care tânjea în aşteptarea unei întâlniri apropiate.

Acest trimis, un muntean iscusit pe care se putea bizui, nu era altul decât fiul bătrânei doici cu care Mauleon o întâlnise travestită în ţigancă.

Iată în ce stare se aflau lucrurile atât în Spania cât şi în Franţa; stăteau faţă în faţă două interese puternice, ca doi duşmani furioşi, care nu aşteptau, pentru a se repezi unul împotriva celuilalt, decât momentul în care ar fi căpătat după puţină odihnă şi tatonări reciproce deplinătatea forţelor.

De-acum încolo, putem deci să ne întoarcem la cavalerul de Mauleon care, în ciuda dragostei devotate ce-l îmboldea spre Spania, se îndrepta spre patria lui în mare grabă, mândru că e liber, întocmai ca pasărea despre care vorbea regele Castiliei.

XLVII

CĂLĂTORIA

Agenor înţelegea întreaga greutate a situaţiei sale.

A fi liber prin mărinimia prinţului de Wales, era un privilegiu pentru care mulţi puteau să-l pizmuiască. Agenor îşi îndemnă calul cât putu mai mult, datorită mai ales cicălelilor lui Musaron care, mişcând din urechi de bucu- rie că le mai avea încă la locul lor, se folosea de întreaga lui limbuţie spre a zugrăvi primejdia unei urmăriri şi farmecul înapoierii în patrie.

Însă cinstitul Musaron îşi bătea gura degeaba; Agenor nu-l asculta. Despărţit de Aissa, cavalerul nu mai avea decât trupul. Sufletul lui se afla în Spania, neliniştit, suferind, tulburat!

Cu toate astea, atât de mare era pe vremea aceea sentimentul datoriei, încât Mauleon, a cărui inimă se revolta la gândul de a-şi părăsi iubita şi zvâcnea de bucurie la gândul de a se duce în taină s-o reîntâlnească, Mauleon, după cum spuneam, îşi continua fără şovăială drumul cu riscul de a o pierde pentru totdeauna pe frumoasa lui maură, numai să-şi poată îndeplini misiunea cu care îl însărcinase conetabilul.

Bietul cal fusese prea puţin cruţat. Nobilul animal, care îndurase oboselile războiului şi se supusese toanelor amoroase ale stăpânului, căzu sfârşit de puteri la Bordeaux, unde Mauleon îl lăsă spre a-l lua la înapoiere.

Apoi, schimbând caii şi născocind astfel sistemul poştei cu mult înaintea lui Ludovic al XI-lea, cel de ingenioasă amintire, călătorul nostru istovit, cu o înfăţişare de speriat, căzu pe neaşteptate la picioarele bunului rege Carol, care lega pe spalieri nişte piersici în frumoasa grădină a palatului Saint-Pol.

— O! o! Ce-nseamnă asta şi ce ai venit să ne anunţi, cavalere de Mauleon? întrebă regele Carol, căruia natura îi dăduse darul ca atunci când a văzut odată un om, să-l recunoască oricând.

— Sire, răspunse Agenor punând un genunchi în pământ, am venit să vă anunţ o veste tristă: armata voastră a fost înfrântă în Spania.

— Facă-se voia Domnului! zise prinţul îngălbenind, însă armata are să se regrupeze.

— Nu mai există armată, sire!

— Dumnezeu e milostiv, făcu regele în şoaptă. Dar conetabilul ce face?

— Sire, conetabilul este prizonierul englezilor.
Regele scoase un oftat înăbuşit, însă nu rosti nicio vorbă. Apoi, aproape numaidecât, fruntea i se însenină.
— Povesteşte-mi bătălia, spuse el după o clipă. Mai întâi, unde a avut loc?
— La Navarette, sire,
— Ascult.
Agenor povesti dezastrul, nimicirea armatei, prinderea conetabilului şi cum el însuşi fusese salvat ca prin minune de către prinţul Negru.
— Trebuie să-l răscumpăr pe Bertrand, zise Cairol al V-lea, dacă totuşi vor să-i dea drumul prin răscumpărare.
— Sire, răscumpărarea a fost stabilită.
— La cât?
— La şaptezeci de mii de florini de aur.
— Şi cine a fixat răscumpărarea? întrebă regele, tresărind la auzul enormităţii sumei.
— Chiar conetabilul.
— Conetabilul! Mi se pare cam darnic.
— Găsiţi, sire, că s-a preţuit mai mult decât valorează?
— Dacă s-ar fi preţuit la cât valorează, zise regele, toate comorile creştinătăţii n-ar fi putut să ni-l înapoieze.
Dar, în vreme ce îi dădea dreptate lui Bertrand, regele căzu într-o visare posomorâtă, a cărei semnificaţie Agenor o înţelese destul de bine.
— Sire, zise el îndată, Maiestatea Voastră să nu se îngrijească de răscumpărarea conetabilului. Seniorul Bertrand m-a trimis la soţia sa, doamna Tiphaine Raguenel, care a primit în păstrare o sută de mii de scuzi de la el şi pe care îi va da ca să-şi răscumpere soţul.
— Ah! dragul de el, spuse Carol înseninându-se la faţă, oare e tot atât de bun vistiernic pe cât e de bun soldat? N-aş fi crezut aşa ceva. O sută de mii de scuzi!… Ei, dar e mai bogat decât mine. Să-mi împrumute mie cei şaptezeci de mii de florini. Îi voi înapoia cât de curând… Dar crezi că îi are cu adevărat?… Dacă s-ar întâmpla să nu-i mai găsească?
— Pentru ce, sire?
— Pentru că doamna Tiphaine Raguenel e prea darnică, în numele faimei soţului, şi ajută pe toată lumea din preajma ei.

— Atunci, sire, în cazul că nu ar mai avea banii, bunul conetabil mi-a dat o altă însărcinare.

— Care?

— Aceea de a străbate Bretania strigând: Conetabilul e prizonierul englezilor, plătiţi-i răscumpărarea, bărbaţi din Bretania! Iar voi, femei din Bretania, toarceţi!

— Şi, zise regele cu vioiciune, vei lua unul din stindardele mele împreună cu trei dintre cavalerii mei, pentru a face strigarea în întreaga Franţă! Însă, adăugă Carol al V-lea, să nu faci asta decât după ce vei fi folosit toate celelalte mijloace. Poate că îndreptăm aici nenorocirea de la Navarette. Afurisit nume! Cuvântul acesta de Navara aduce totdeauna nenorocire francezilor.

— Nu se poate face nimic, sire. Cu siguranţă că îl veţi vedea în curând pe prinţul fugar, Henric de Transtamare. Englezii îşi vor trâmbiţa izbânda cu toate trâmbiţele lor din Gasconia şi apoi sărmanii bretoni se vor întoarce în sfârşit în patria lor, răniţi, cerşetori, povestind tuturor jalnica lor soartă.

— Ai dreptate! Pleacă atunci, Mauleon, şi dacă îl vei revedea pe conetabil…

— Îl voi revedea.

— Spune-i că nimic nu este pierdut dacă el îmi va fi înapoiat.

— Sire, mai aveam ceva de comunicat din partea sa.

— Ce anume?

— Spune-i regelui, mi-a strecurat el la ureche, că planul nostru e pe calea cea bună, că pe căldurile Spaniei mulţi şoareci din Franţa au murit fără să se fi putut aclimatiza.

— Ce om curajos acest Bertrand. E pus pe haz chiar şi în mijlocul nenorocirii.

— De neînvins ca totdeauna, sire, tot atât de semeţ în înfrângere pe cât e de mare în izbândă.

Agenor îşi luă rămas bun de la regele Carol al V-lea, care porunci să i se dea trei sute de livre, un dar regesc, cu ajutorul căruia Agenor cumpără doi cai de luptă vânjoşi cu preţul de 50 de livre fiecare. Îi dădu zece livre lui Musaron care, uluit, îi vârî în cingătoarea de piele şi îşi reînnoi echipamentul în strada Draperie. Agenor cumpără şi el din strada Haumerie o cască de construcţie nouă care se închidea cu un resort şi i-o dădu scutierului, al cărui cap atrăgea destul de des loviturile

sarazinilor.

Acest folositor şi plăcut dar îl făcu pe Musaron să capete o înfăţişare mai arătoasă, îi dădu plăcuta senzaţie de a fi scutierul unui gentilom.

Porniră la drum. Franţa e atât de frumoasă! Te simţi atât de bine când eşti tânăr, puternic, viteaz, când iubeşti, când eşti iubit, când ai o sută cincizeci de livre la oblâncul şeii şi când porţi o cască nou-nouţă, încât Mauleon sorbea cu nesaţ aerul curat al câmpiilor, iar Musaron sălta în şa şi căuta să meargă cât mai ţanţoş.

Primul parcă ar fi voit să spună: „Uitaţi-vă la mine, o iubesc pe cea mai frumoasă fată din Spania”. Celălalt parcă replica: „Eu am văzut maurii, am luat parte la bătălia de la Navarette, şi am o cască de opt livre cumpărată de la Poinerot, negustorul din strada Haumerie.”

Cu bucuria în suflet şi cu un echipaj atât de arătos, Agenor ajunse la graniţele Bretaniei, unde îl trimise pe Musaron să-i ceară ducelui Jean de Montfort, prinţul domnitor, îngăduinţa să-i facă o vizită doamnei Raguenel şi să strângă de pe pământurile sale banii trebuincioşi pentru răscumpărarea conetabilului.

Însărcinarea lui Musaron, mijlocitorul obişnuit al lui Agenor, era destul de gingaşă. Contele de Montfort era fiul bătrânului conte de Montfort, care purtase război împotriva Franţei împreună cu ducele de Lancaster, după ce căpătase pică împotriva lui Bertrand pe care îl socotea principala cauză a ridicării asediului de la Dinan (însă, după cum am spus, era vremea faptelor măreţe şi a inimilor nobile), iar tânărul conte de Montfort, aflând de nenorocirea lui Bertrand, uită orice duşmănie.

— Dacă îngădui? zise el. Dar cer chiar eu acest lucru. Să se ridice din ţinuturile mele oricâtă contribuţie va fi nevoie. Nu numai că vreau să-l văd liber, dar vreau să-l văd devenind prietenul meu, dacă se va întoarce în Bretania. Pământul nostru se simte onorat de a-i fi dat naştere

După ce vorbi astfel, contele îl primi pe Agenor cu mare cinste, îi dădu darul cuvenit oricărui sol regal, şi, onorându-l cu o escortă, porunci să fie condus la doamna Tiphaine Raguenel, care locuia la Roche-Derrien, pe una din moşiile familiei sale.

XLVIII

DOAMNA TIPHAINE RAGUENEL

Tiphaine Raguenel, fiica lui Robert Raguenel, senior de la Belliere, viconte şi nobil de prim rang, era una din acele femei desăvârşite, aşa cum eroii nu întâlnesc niciodată, fie că Dumnezeu nu revarsă într-o singură familie toate harurile sale de preţ, fie că meritul unuia din soţi absoarbe de obicei pe al celuilalt.

În tinereţea sa, Tiphaine Raguenel era poreclită zâna Tiphaine. Era foarte pricepută în ale medicinei şi astrologiei; ea era aceea care în două bătălii renumite ale lui Bertrand îi prezisese izbânda, spre marea uimire a bretonilor îngrijaţi; de asemenea, atunci când Bertrand obosise din pricina serviciului şi voia să se înapoieze pe moşia sa, tot ea îl împinsese prin sfaturile şi prezicerile sale pe calea glorioasă care îi adusese o stare înfloritoare şi un renume nepieritor. Într-adevăr, până la războiul purtat de Carol de Blois împotriva lui Jean de Montfort, război în care Bertrand fu chemat la comanda armatei, eroul breton nu avusese prilejul decât să-şi dezvăluie puterile, dibăcia şi curajul încercat al luptătorului care-şi mânuie propria-i spadă şi şef doar al unei cete de războinici.

Astfel că Tiphaine Raguenel se bucura pe lângă soţul ei, precum şi în toată regiunea, de o înrâurire egală cu aceea a unei mari regine.

Fusese frumoasă şi era de neam mare. Mintea ei cultivată o ridica deasupra multor înţelepţi, şi adăugase la aceste calităţi preţioase dezinteresarea fără seamă a soţului ei.

Când află că îi sosea un trimis din partea lui Bertrand, îi ieşi în întâmpinare însoţită de domnişoarele de onoare şi de paji.

Îngrijorarea i se zugrăvea pe faţă; ca şi când ar fi făcut acest lucru împotriva voinţei, îmbrăcase veşminte cernite, ceea ce, în împrejurarea de faţă – căci îndeobşte nu se cunoştea dezastrul de la Navarette – făcuse ca o groază superstiţioasă să pună stăpânire pe comesenii şi argaţii conacului La Roche-Derrien.

Tiphaine veni deci în întâmpinarea lui Mauleon şi îl primi pe puntea mobilă.

Mauleon îşi părăsise întreaga voioşie pentru a lua înfăţişarea ceremonioasă a unui aducător de veşti triste.

Mai întâi făcu o plecăciune, apoi puse un genunchi în pământ, subjugat mai mult de exteriorul impunător al nobilei doamne decât de gravitatea veştilor pe care le adusese.

— Vorbeşte, domnule cavaler, zise Tiphaine, ştiu că-mi aduci veşti foarte rele din partea soţului meu, vorbeşte!

Se făcu o tăcere tristă în jurul cavalerului şi pe feţele viguroase ale bretonilor se zugrăvi îngrijorarea cea mai dureroasă. Băgaseră de seamă totuşi că Mauleon nu prinsese doliu la steag sau la mânerul spadei, aşa cum se obişnuieşte în caz de moarte.

Agenor îşi concentra gândurile şi începu trista povestire pe care doamna Raguenel o ascultă fără să dea cel mai mic semn de uimire. Doar umbra care îi întuneca trăsăturile îi cuprinse, mai deasă şi mai dureroasă, faţa ei nobilă. Doamna Tiphaine Raguenel ascultă, după cum spuneam, trista povestire.

— Ei bine! zise ea, după ce toţi bretonii înmărmuriţi scoseseră strigăte de deznădejde şi rostiseră rugăciuni, vii din partea soţului meu, domnule cavaler?

— Da, doamnă, răspunse Mauleon.

— Şi fiind prizonier în Castilia, i se va fixa o răscumpărare?

— Şi-a fixat-o singur.

— La cât?

— La şaptezeci de mii de florini de aur.

— Nu e prea mult pentru un atât de mare căpitan. Şi suma aceasta de unde socoteşte s-o ia?

— O aşteaptă de la dumneavoastră, doamnă,

— De la mine?

— Da. Nu aveţi o sută de mii de scuzi de aur pe care conetabilul i-a adus de la ultima expediţie şi i-a încredinţat spre păstrare călugărilor de la Mont-Saint-Michel?

— E adevărat, suma era de o sută de mii de livre, domnule cavaler; însă a fost cheltuită.

— Cheltuită! exclamă fără să vrea Mauleon, care îşi amintea de cuvintele regelui… cheltuită!…

— Aşa cum trebuia să fie, cred, urmă doamna. Am luat suma de la călugări pentru a echipa o sută douăzeci de ostaşi, pentru a ajuta doisprezece cavaleri din ţinutul nostru, pentru a creşte nouă orfani, şi deoarece nu-mi mai rămânea nimic pentru a căsători două fete ale unuia din prietenii şi vecinii noştri, mi-am amanetat vesela şi bijuteriile. Nu mai am în casă decât strictul necesar. Totuşi, aşa săraci cum suntem, sper să mă fi condus după dorinţa seniorului Bertrand şi cred că el m-ar aproba şi mi-ar mulţumi dacă ar fi de faţă.

Aceste cuvinte, rostite cu duioşie de către nobila femeie, într-un limbaj atât de ales, smulseră lacrimi din, toţi ochii.

— Nu-i mai rămâne conetabilului, doamnă, zise Mauleon, decât să vă mulţumească, într-adevăr, după cum meritaţi şi să aştepte un ajutor de la Dumnezeu.

— Şi de la prietenii săi, spuseră câţiva în entuziasmul lor.

— Şi cum eu am cinstea să fiu slujitorul credincios al seniorului conetabil, zise Mauleon, voi începe să aduc la îndeplinire sarcina ce mi-a încredinţat-o seniorul Duguesclin, care a prevăzut ce are să se întâmple. Am trâmbiţa regelui, un stindard cu stema Franţei şi voi străbate ţinutul anunţând vestea. Cei care vor să-l vadă pe seniorul conetabil liber şi teafăr se vor ridica şi îşi vor da obolul.

— Aş fi făcut chiar eu acest lucru, spuse Tiphaine Raguenel; dar e mai bine să-l faci dumneata, bineînţeles cu învoirea monseniorului duce de Bretania.

— Am această învoire, doamnă.

— Aşadar, dragi prieteni, urmă Tiphaine Raguenel plimbându-şi privirile semeţe peste mulţimea care se îngroşa mereu, aţi auzit; cei care vor să arate cavalerului pe care îl vedeţi interesul ce-l poartă numelui de Duguesclin vor binevoi să-l privească pe

trimisul său ca pe un prieten...

— Şi mai întâi, se auzi glasul unui cavaler care tocmai se oprise înapoia unui grup, eu, Robert, conte de Laval, voi da patruzeci de mii de livre pentru răscumpărarea prietenului meu Bertrand. Aceşti bani mă urmează, îi aduc pajii mei.

— Dacă nobilimea din Bretania vă urmează pilda, mărinimos prieten, fiecare după posibilităţile sale, atunci conetabilul va fi liber astă-seară, spuse Tiphaine Raguenel, plăcut mişcată de această dărnicie.

— Vino, domnule cavaler, îi spuse contele de Laval lui Mauleon. Îţi ofer găzduire în casa mea... Îţi vei începe colecta chiar de astăzi şi, pe legea mea! are să fie bogată. Să o lăsăm pe doamna Tiphaine cu durerea ei.

Mauleon sărută respectuos mâna nobilei doamne şi îl urmă pe conte în mijlocul binecuvântărilor unei mari mulţimi de popor atras de această veste.

Musaron nu-şi mai încăpea în piele de bucurie. Era cât pe-aci să fie înăbuşit de mulţime, care îi strângea coapsele şi îi săruta scările, nici mai mult nici mai puţin, ca şi când ar fi fost un senior purtător de flamură.

Găzduirea oferită de contele de Laval făgăduia câteva zile bune preacumpătatului şi preavigilentului scutier şi apoi, trebuie s-o mărturisim, Musaron avea slăbiciunea să vadă, fie nu şi pentru culoarea lui, o cantitate cât mai mare de aur.

Colectele din comună în comună creşteau văzând cu ochii. Cea mai sărăcăcioasă cocioabă dădea câştigul pe o zi, castelanul dădea preţul a doi boi sau o sută de livre, burghezul nu mai puţin darnic, nu mai puţin naţionalist, mai reducea un fel de mâncare sau o podoabă de la rochia soţiei sale. Agenor în opt zile strânse din Rennes o sută şaizeci de mii de livre şi, după ce termină cu ţinutul, hotărî să înceapă cu explorarea unei alte regiuni.

Afară de aceasta, după cum spune legenda, e sigur că femeile din Bretania torseseră cu mai multă râvnă din furcile lor pentru eliberarea lui Duguesclin, decât o făceau pentru hrana copiilor şi pentru îmbrăcămintea soţilor.

XLIX

CURIERUL

Trecuseră opt zile de când Mauleon locuia în apropiere de Rennes, la contele de Laval, când într-o seară, în momentul când se înapoia cu un sac de aur, înregistrat în toată regula de către secretarul ducal şi de agentul doamnei Tiphaine Raguenel, cavalerul aflându-se între oraş şi castel, într-o viroagă mărginită de mărăcinişuri, zări doi oameni cu o înfăţişare ciudată şi cu o atitudine îngrijorătoare.

— Cine or fi oamenii aceştia? îl întrebă Agenor pe scutier.

— Pe sufletul meu! s-ar zice că sunt din Castilia, răspunse Musaron uitându-se pieziş la un cavaler urmat de un paj, care călăreau fiecare un căluţ andaluz cu coama deasă.

Având coiful pe cap şi scutul pe piept, se adăpostiseră după nişte mărăcini pentru a-i urmări cu privirea pe francezi, şi a intra în vorbă cu ei când aveau să treacă prin dreptul lor.

— Într-adevăr, e armura unui spaniol; şi după spadele lungi,

fine şi late se vede cât de colo că sunt castiliani.

— Asta nu vă dă nimic de bănuit, domnule? întrebă Musaron.

— Da, desigur... Însă cavalerul mi se pave că vrea să-mi vorbească.

— Sau să vă ia sacul, seniore. Din fericire am arbaleta cu mine.

— Lasă în pace arbaleta. Vezi, niciunul din ei nu s-a atins de arme.

— Seniore! strigă străinul în spaniolă.

— Cu mine vorbiţi? întrebă Agenor în aceeaşi limbă.

— Da.

— Ce vreţi de la mine?

— Arătaţi-ne drumul spre castelul Laval, dacă sunteţi bun, spuse cavalerul cu acea politeţe care îl deosebeşte pretutindeni pe omul bine crescut, iar pe simplul castilian în orice situaţie s-ar afla.

— Mă duc chiar eu acolo, seniore, zise Agenor, şi pot să vă slujesc drept călăuză; dar vă anunţ că stăpânul locului lipseşte; a plecat azi-dimineaţă să facă o plimbare prin împrejurimi.

— Nil e nimeni, la castel? întrebă străinul cu vădită dezamăgire. Ah! iar să-mi încep căutările! murmură el.

— Dar n-am spus că nu e nimeni acolo, seniore.

— Poate vă feriţi de mine, zise străinul ridicând viziera căştii; căci viziera lui, ca şi a lui Mauleon, era lăsată, obicei prevăzător folosit de toţi călătorii care, în vremurile acelea de neîncredere şi de tâlhării, se temeau totdeauna de atac şi de trădare.

Dar abia îşi descoperise castilianul faţa că Musaron exclamă:

— Doamne! Isuse!

— Ce s-a întâmplat? întrebă Agenor surprins.

Străinul privi şi el uimit auzind această exclamaţie.

— Gildaz! şopti Musaron la urechea stăpânului.

— Care Gildaz? întrebă Mauleon pe acelaşi ton.

— Omul pe care l-am întâlnit pe drum şi care o însoţea pe dona Maria, fiul acelei bătrâne ţigănci care a venit să vă dea întâlnire la capelă.

— Doamne sfinte! făcu Agenor cuprins de îngrijorare. Ce caută aici?

— Să ne urmărească, poate.

— Fii cu ochii-n patru!

— O! ştiţi bine că nu e nevoie să mă îndemnaţi la aşa ceva.

În timpul acestei convorbiri, castilianul se uita pe rând la cei doi interlocutori, dându-se puţin câte puţin înapoi cu teamă.

— Ei aş! ce ne poate face Spania în mijlocul Franţei? spuse Agenor liniştit după o clipă de chibzuială.

— De fapt, n-ar putea să ne aducă decât vreo veste, zise Musaron.

— O! tocmai asta îmi dă fiori. Mă tem mai mult de evenimente decât de oameni. Dar n-are a face! Să-l întrebăm.

— Ba dimpotrivă, să fim prevăzători. Dacă ar fi nişte spioni de-ai lui Mothril!

— Dar după câte spui ţi-aduci aminte să-l fi văzut pe omul ăsta în preajma Mariei Padilla.

— Dumneavoastră nu l-aţi văzut pe Mothril în preajma lui don Frederic?

— Aşa e.

— Mai bine să ne luăm măsuri de siguranţă, zise Musaron aducându-şi pe piept arbaleta care i se bălăbănea în spinare.

Castilianul văzu mişcarea.

— De ce sunteţi aşa bănuitori? întrebă el, m-am prezentat cumva nepoliticos sau v-a displăcut vederea obrazului meu?

— Nu, zise Agenor bâlbâindu-se, dar… ce vreţi sa faceţi la castelul seniorului de Laval?

— Asta pot să v-o spun, seniore, dar trebuie să-l întâlnesc pe un cavaler care locuieşte la conte.

Prin găurile vizierei, Musaron aruncă spre stăpânul lui o privire plină de înţeles.

— Un cavaler?… Cum se numeşte?…

— O! seniore, nu-mi cereţi o indiscreţie în schimbul serviciului pe care mi-l faceţi. Prefer să aştept să treacă pe drum un alt călător mai puţin curios.

— Ai dreptate, seniore, ai dreptate. N-am să te mai întreb.

— Îmi făurisem mari speranţe auzindu-vă că îmi răspundeţi în limba ţării mele.

— Ce speranţe?

— Pentru îndeplinirea cu succes a însărcinării mele

— Pe lângă cavalerul acela?

— Da, seniore.

— În cazul acesta ce te împiedică să-i spui numele, pentru că

şi aşa tot am să-l aflu când vom ajunge la castel?

— Acolo, seniore, voi fi sub acoperişul unui senior care nu va îngădui să mi se facă vreun rău.

Musaron avu atunci o inspiraţie fericită. Era totdeauna îndrăzneţ când vreo primejdie îi ameninţa stăpânul. Îşi ridică cu hotărâre viziera şi se apropie de castilian.

— Vala me Dios! exclamă acesta.

— Ei, Gildaz, tu eşti? bună ziua.

— Dumneata eşti omul pe care îl caut! zise castilianul.

— Şi m-ai găsit, făcu Musaron trăgându-şi pumnalul din teacă.

— Nu e vorba de asta, spuse Gildaz. Seniorul acesta e stăpânul dumitale?

— Care senior şi care stăpân?

— Cavalerul acesta este don Agenor de Mauleon?

— Eu sunt, spuse Agenor. Haide, să mi se-mplinească soarta. Sunt nerăbdător să aflu binele sau răul.

Gildaz se uită îndată la cavaler cu un fel de neîncredere.

— Dar dacă mă păcăliţi? zise el.

Agenor făcu o mişcare bruscă.

— Nu vă supăraţi, spuse castilianul, dar un bun curier trebuie să se teamă de orice.

— Văd că-l cunoşti pe scutierul meu, caraghiosule!

— Da, însă nu-l cunosc pe stăpân.

— N-ai încredere în mine, ticălosule? strigă Musaron furios.

— N-am încredere în nimeni când e vorba să-mi fac bine datoria.

— Bagă de seamă, faţă galbenă, să nu-ţi dau o lecţie! Pumnalul meu e ascuţit

— Ei! zise castilianul, sabia mea e la fel… Dar văd că nu eşti înţelegător… Dacă mor eu, îmi voi mai putea îndeplini solia? Şi dacă dumneavoastră veţi fi ucişi aş mai avea cui s-o comunic? Vă rog să aveţi puţină răbdare până la castelul Laval. Acolo, fără a fi înştiinţat mai dinainte, cineva să-l numească în faţa mea pe seniorul de Mauleon şi numaidecât îndeplinesc porunca stăpânei mele

Acest cuvânt îl făcu pe Agenor să tresară.

— Bunule scutier, zise el, ai dreptate, noi am greşit. Ai venit la mine din partea donei Maria, nu-i aşa?

— O veţi afla în curând, dacă sunteţi într-adevăr don Agenor

de Mauleon, spuse castilianul cu încăpăţânare.

— Atunci vino! izbucni tânărul cu înfrigurarea nerăbdării, vino… turnurile castelului se văd colo, vino repede! Vei avea deplină satisfacţie, bunule scutier… Să-i dăm pinteni, Musaron, să-i dăm pinteni!

— Atunci lăsaţi-mă pe mine să trec înainte, zise Gildaz.

— Cum vrei, dar să mergi repede.

Şi tuspatru călăreţi iuţiră pasul cailor.

L

CELE DOUĂ RĂVAŞE

Agenor abia intrase în castelul Laval, că scutierul castilian, care nu pierdea din vedere niciun gest, niciun cuvânt, îl auzi pe paznicul din turn spunându-i:

— Bine aţi venit, senior de Mauleon!

Aceste cuvinte, adăugate la privirea plină de mustrări pe care i-o adresa Musaron din când în când, îl lămuriră îndeajuns pe

curier.
— Pot să spun câteva cuvinte Senioriei Voastre într-un loc mai ferit? îl întrebă el îndată pe tânăr.
— Curtea aceea plantată cu copaci îţi convine? zise Agenor.
— De minune, seniore.
— Să ştii, urmă Mauleon, că eu nu mă feresc de Musaron, care e mai degrabă un prieten decât un servitor pentru mine. Cât despre însoţitorul dumitale…
— Seniore, după cum vedeţi, este un tânăr maur pe care l-am găsit, acum vreo două luni, pe drumul care duce de la Burgos la Soria. Murea de foame; fusese bătut la sânge de oamenii lui Mothril şi chiar de însuşi Mothril, care îl ameninţase cu pumnalul din pricina înclinării pe care bietul copil o mărturisea pentru religia lui Cristos. L-am găsit deci palid şi plin de sânge; l-am dus la mama mea, pe care poate Senioria Voastră o cunoaşte, adăugă scutierul zâmbind, l-am oblojit şi i-am dat să mănânce. De atunci, este pentru noi un câine credincios până la moarte. Astfel că acum două săptămâni, când ilustra mea stăpână, dona Maria…
Scutierul coborî glasul.
— Dona Maria!… murmură Mauleon.
— Chiar ea, seniore; când ilustra mea stăpână dona Maria a trimis să mă cheme pentru a-mi încredinţa o misiune importantă şi primejdioasă, mi-a zis: „Gildaz, vei încăleca şi te vei duce în Franţa, ia cât mai mult aur în pungă şi încinge-ţi o spadă bună. Vei căuta pe drumul Parisului un gentilom (şi stăpână mi-a descris-o pe Senioria Voastră) care desigur se duce la curtea marelui rege Carol Înţeleptul. Ia cu tine un însoţitor credincios, căci misiunea, ţi-o spun, este plină de primejdii.” M-am gândit îndată la Hafiz şi i-am spus: „Hafiz, încalecă şi ia-ţi pumnalul.” „Bine, stăpâne, îmi răspunse Hafiz, alerg doar până la moschee şi într-o clipită sunt înapoi.” La noi spaniolii, după cum ştiţi, seniore, spuse Gildaz oftând, astăzi sunt biserici pentru creştini şi moschei pentru necredincioşi, ca şi când Dumnezeu ar avea două locuinţe. L-am lăsat pe băiat să alerge la moschee; am pregătit chiar eu atât calul lui cât şi pe al meu, am pus la oblâncul şeii pumnalul mare pe care îl vedeţi legat cu un şnur de mătase şi când s-a înapoiat el, peste o jumătate de oră, am plecat. Dona Maria îmi scrisele pentru dumneavoastră

scrisoarea pe care o vedeţi.

Gildaz îşi ridică platoşa, desfăcu vesta şi îi spuse lui Hafiz:

— Dă-mi pumnalul tău, Hafiz!

Hafiz, cu faţa lui gălbuie, cu ochii albi şi cu trupul ţeapăn şi nepăsător, păstrase tăcere şi rămăsese nemişcat ca o stană de piatră în tot timpul povestirii lui Gildaz.

În vreme ce vrednicul scutier îi înşira calităţile, credinţa, discreţia, nici nu clipise; însă când vorbise despre lipsa lui de o jumătate de oră pentru a se duce la moschee, un fel de roşeală, ca un foc palid şi înfiorător, îi cuprinsese obrajii şi aruncase în ochii lui un fel de scânteie de nelinişte şi de remuşcare.

Când Gildaz îi ceru pumnalul, întinse braţul încet, scoase arma din teacă şi i-o dădu lui Gildaz.

Acesta tăie căptuşeala vestei şi scoase o scrisoare vârâtă într-un înveliş de mătase.

Mauleon îl chemă în ajutor pe Musaron.

Acesta era sigur că o să ia parte la deznodământul scenei. Luă plicul, îl rupse şi începu să-i citească lui Mauleon cuprinsul epistolei, în vreme ce Gildaz şi Hafiz stăteau la o distanţă respectuoasă.

„Seniore Agenor, scria Maria Padilla, sunt foarte supravegheată, spionată, ameninţată; însă persoana pe care o ştii este şi mai mult decât mine. Am pentru dumneata o deosebită simpatie; însă persoana pentru care îţi scriu te iubeşte mult mai mult decât mine. Ne-am gândit că ţi-ar face plăcere, acum când te afli pe pământul Franţei, să fii în posesia a ceea ce regreţi.

Să te afli aşadar lângă graniţă, la Rianzares, peste o lună de la primirea acestei înştiinţări. Data precisă a sosirii dumitale la Rianzares am s-o cunosc cu siguranţă prin curierul credincios pe care ţi-l trimit. Aşteaptă acolo, cu răbdare, fără să spui nimic; într-o seară, vei vedea apropiindu-se nu litiera pe care o cunoşti, ci o catârcă iute de picior care îţi va aduce obiectul tuturor dorinţelor.

Atunci, seniore Mauleon, fă-te nevăzut; renunţă la meseria armelor ca să nu mai pui niciodată piciorul în Castilia; şi asta pe cuvântul dumitale de creştin şi de cavaler. Devenind bogat prin zestrea pe care ţi-o va aduce soţia, fericit cu dragostea şi cu

frumuseţea ei, păstrează-ţi comoara ca un senior grijuliu şi binecuvânteaz-o din când în când pe dona Maria Padilla, o biată femeie destul de nefericită, care îşi ia rămas bun prin această scrisoare”.

Mauleon se simţi înduioşat, încântat, fermecat. Sări de la locul lui şi smulgând scrisoarea din mâinile lui Musaron, o sărută cu înfocare.

— Vino, îi spuse el scutierului, vino să te îmbrăţişez, pe tine care poate ai atins veşmintele aceleia care este îngerul meu ocrotitor.

Şi îl sărută nebuneşte pe Gildaz.

Hafiz nu pierdea din vedere niciunul din amănuntele scenei, dar nu făcea nicio mişcare.

— Spune-i donei Maria… zise Mauleon.

— Mai încet, senor, întrerupse Gildaz, numele acesta… rostit aşa de tare.

— Ai dreptate, urmă Agenor mai încet, spune-i aşadar donei Maria că peste două săptămâni…

— Nu, senor… răspunse Gildaz, tainele stăpânei mele nu mă privesc, eu sunt un curier, nu un confident.

— Eşti un model de credinţă şi de nobil devotament, Gildaz, şi, oricât sunt de sărac, ai să primeşti de la mine câţiva florini.

— Nu, seniore, nimic, stăpâna mea plăteşte destul de bine.

— Atunci pajul tău… maurul tău credincios…

Hafiz făcu nişte ochi mari şi vederea aurului făcu să-i treacă un fior prin corp.

— Te opresc să primeşti ceva, Hafiz, zise Gildaz.

O mişcare abia zărită îi dezvălui agerului Musaron furia cu care se înfrâna Hafiz.

— Maurii sunt în general lacomi, îi spuse el lui Mauleon, şi acesta e mai mult decât un maur. Am văzut ce privire duşmănoasă a aruncat spre camaradul său Gildaz.

— Hei! toţi maurii sunt urâţi, Musaron, şi numai diavolul înţelege ceva din strâmbătura lor, răspunse Gildaz zâmbind.

Şi îi înapoie lui Hafiz pumnalul pe care acesta îl strânse în mână cu nervozitate.

Musaron, la un semn al stăpânului, se pregăti numaidecât să scrie un răspuns donei Maria.

Scribul seniorului de Laval tocmai trecea prin curte.

Îl opriră, Musaron împrumută de la el un pergament, o pană şi scrise:

„Nobilă doamnă, mă simt copleşit de fericire. Peste o lună, adică în a şaptea zi a lunii următoare, voi fi la Rianzares, gata să primesc obiectul scump pe care mi-l trimiteţi. Nu voi renunţa la meseria armelor, deoarece vreau să ajung un mare războinic pentru a face cinste doamnei mele mult iubite; dar Spania nu mă va mai vedea, o jur pe Cristos! numai dacă mă veţi chema cumva, sau dacă vreo nenorocire o va împiedica pe Aissa să vină la mine, în care caz aş alerga până în iad ca s-o regăsesc. Adio, nobilă doamnă, rugaţi-vă pentru mine”.

Cavalerul făcu o cruce în josul pergamentului, iar Musaron scrise sub cruce:

Aceasta este semnătura:

Seniorul AGENOR DE MAULEON

În vreme ce Gildaz vâra sub platoşă scrisoarea lui Mauleon, Hafiz, călare, urmărea, mai degrabă ca un tigru decât ca un câine credincios, fiecare mişcare a scutierului. Văzu locul unde pusese scrisoarea şi din acel moment se arătă nepăsător la cele ce se mai petreceau, ca şi când n-ar mai fi avut nimic de văzut şi ochii i-ar fi fost de prisos.

— Acum ce faci, bunule scutier? întrebă Agenor.

— Plec înapoi pe calul meu neobosit, seniore; în douăsprezece zile trebuie să ajung la stăpână mea – aşa mi-a poruncit – trebuie deci să mă grăbesc. E drept că nu mă aflu la o prea mare depărtare; se zice că e un drum care taie prin Poitiers.

— E adevărat… La revedere, Gildaz, adio, bunule Hafiz! Dar pe toţi sfinţii! nu înseamnă că dacă refuzi răsplata unui stăpân, ai să refuzi şi darul unui prieten.

Şi Agenor îşi desprinse lanţul de aur, care valora o sută de livre, şi îl aruncă pe gâtul lui Gildaz.

Hafiz zâmbi şi faţa lui măslinie se lumină în mod ciudat de un zâmbet infernal.

Gildaz uimit primi darul, sărută mâna lui Agenor şi plecă.

Hafiz mergea înapoia lui, şi parcă era atras de strălucirea aurului care juca pe umerii largi ai scutierului, stăpânul lui.

LI

ÎNAPOIEREA

Mauleon făcu în grabă toate pregătirile de plecare.

Nu mai putea de bucurie. De aici înainte legătura cu iubita lui devenea mai trainică; dragostea lui era asigurată... Bogată, frumoasă, iubitoare, Aissa venea la el ca unul din acele visuri pe care Dumnezeu le trimite oamenilor până dimineaţa pentru a-i face să înţeleagă că există şi altceva decât viaţa pământească.

Musaron împărtăşea entuziasmul stăpânului. Să-şi clădească o casă cât mai arătoasă în acel ţinut atât de bogat al Gasconiei, de pildă, unde pământul îl hrăneşte îndeajuns pe cel leneş, îl îmbogăţeşte pe cel harnic, devine un rai pentru cel bogat. Să poruncească valeţilor, argaţilor, să crească vite, să dreseze cai, să organizeze vânători, acestea erau plăcutele visuri ce asaltau imaginaţia foarte activă a vrednicului scutier al lui Agenor.

Mauleon se şi gândea că nu putea să se ocupe de războaie vreme de un an, căci Aissa avea să-i răpească tot timpul, iar el îi datora şi îşi datora lui însuşi cel puţin un an de fericire liniştită, ca o răsplată pentru atâtea ceasuri dureroase.

Mauleon aştepta cu nerăbdare înapoierea seniorului de Laval.

Acest senior strânsese de la mai mulţi nobili bretoni sume însemnate, destinate să plătească răscumpărarea conetabilului. Scribii regelui şi ai ducelui de Bretania făcură socoteli din care reieşea că jumătate din suma de şaptezeci de mii de florini fusese înjghebată.

Ceea ce era de ajuns pentru Mauleon; nădăjduia că regele Franţei avea să dea restul, iar pe prinţul de Wales îl cunoştea destul de bine pentru a şti că, în cazul în care ar primi chiar jumătate din sumă, englezii l-ar lăsa pe conetabil în libertate, afară de cazul când raţiuni politice i-ar îndemna să-l reţină în continuare, chiar dacă s-ar fi plătit întreaga sumă.

Dar pentru împăcarea conştiinţei lui prea scrupuloase, Mauleon străbătu restul Bretaniei cu stindardul regal, făcând apel la poporul breton.

De câte ori trecea printr-un orăşel, sosirea lui era anunţată prin acest strigăt jalnic:

— Bunul conetabil e prizonier la englezi. Oameni din Bretania, îl veţi lăsa captiv?

După cum spuneam, de fiecare dată când întâlnea într-o astfel de împrejurare pe bretonii atât de evlavioşi, atât de cutezători, atât de melancolici, auzea de la ei aceleaşi gemete, aceeaşi revoltă, şi cei săraci îşi ziceau: „Repede la treabă, să mâncăm mai puţin din grâul nostru negru şi să strângem un gologan pentru răscumpărararea seniorului Duguesclin”.

În felul acesta, Agenor mai făcu rost de alţi şase mii de florini, pe care îi încredinţa ostaşilor contelui de Laval şi vasalilor doamnei Tiphaine Raguenel, pe la care trecu din nou spre a-şi lua rămas bun înainte de a pleca.

Însă îndată îl cuprinse o mustrare de cuget. Putea să plece, trebuia să se ducă să-şi ia iubita; dar misiunea lui de sol nu se terminase cu totul. Agenor, care îi făgăduise donei Maria să nu mai calce niciodată în Spania, trebuia totuşi să-i ducă lui Bertrand Duguesclin banii adunaţi în Bretania prin grija lui, bani preţioşi pe care prizonierul prinţului de Wales îi aştepta fără îndoială cu multă nerăbdare.

Agenor, prins între aceste două îndatoriri, stătu multă vreme la îndoială. Un jurământ – şi el făcuse acest jurământ donei Maria – era un lucru sfânt; dragostea şi respectul pentru conetabil îi păreau de asemenea sfinte.

Îi destăinui aceste îngrijorări lui Musaron.

— Nimic mai uşor, îi spuse iscusitul scutier, cereţi-i doamnei Tiphaine o escortă de doisprezece vasali înarmaţi pentru paza banilor, seniorul de Laval va adăuga şi el patru lăncieri, regele Franţei va da o duzină de ostaşi, mai cu seamă dacă n-o să-l coste nimic; cu o asemenea trupă pe care o veţi comanda până la graniţă, banii vor fi în deplină siguranţă. Odată ajuns la Rianzares, îi scrieţi prinţului de Wales, care vă trimite un permis de liberă trecere; în felul acesta banii ajung cu siguranţă până la conetabil.

— Dar eu… lipsa mea?

— Motivaţi că aţi făcut un jurământ.

— O minciună!

— Nu e minciună, pentru că i-aţi jurat donei Maria… Apoi

chiar dacă ar fi minciună, fericirea merită un păcat.

— Musaron!

— Ei! domnule, nu faceţi atât de mult caz de religie, când vă căsătoriţi cu o sarazină… Iată un alt păcat grav după cât mi se pare.

— Aşa e, oftă Mauleon.

— Şi apoi, urmă Musaron, seniorul conetabil ar fi destul de greu de mulţumit, dacă v-ar vrea şi pe dumneavoastră odată cu banii… însă, vă rog să mă credeţi, cunosc oamenii; de îndată ce vor străluci florinii, adunătorul va fi uitat… De altfel, dacă seniorul conetabil va vrea să vă vadă, vă va vedea, căci presupun că nu o să intraţi în mormânt.

Ca totdeauna, Agenor cedă şi de astă dată. Dealtminteri Musaron avea perfectă dreptate. Seniorul de Laval îi puse la dispoziţie câţiva ostaşi, doamna Tiphaine Raguenel înarmă douăzeci de vasali, seneşalul de Maine dădu şi el doisprezece ostaşi în numele regelui, iar Agenor luând cu el pe unul din fraţii mai tineri al lui Duguesclin plecă în etape lungi spre graniţă, grăbindu-se să ajungă cel puţin cu două sau trei zile mai înainte de ziua fixată de dona Maria Padilla pentru întâlnire.

Aducerea celor treizeci şi şase de mii de florini de aur destinaţi să-l răscumpere pe conetabil semăna cu un marş triumfal. Puţinii vagabonzi ce mai rămăseseră în Franţa după plecarea companiilor erau nişte tâlhari mărunţi, pentru care prada, foarte frumoasă fără îndoială, era cu neputinţă de atins. Atunci, văzând-o cum le trece prin dreptul ghearelor, preferară să scoată urale, să binecuvânteze numele gloriosului prizonier dând numeroase dovezi de respect, de teama de a nu-şi lăsa oasele pe câmpul de luptă dacă ar fi fost nerespectuoşi.

Mauleon conduse cu atâta dibăcie marşul, încât sosi într-adevăr în a patra zi a lunii la Rianzares, un târguşor distrus cu mulţi ani în urmă, dar care pe atunci se bucura de un oarecare renume, fiind un loc de trecere obişnuit între Franţa şi Spania.

LII

RIANZARES

Agenor îşi alese în târguşorul situat pe povârnişul unei coline o locuinţă de unde putea să observe cu uşurinţă şoseaua albă şi şerpuitoare ce urca între doi pereţi de stânci ascuţite.

În acest timp, trupa se odihnea şi toată lumea simţea această nevoie.

Musaron redactase, în cel mai frumos stil al său, o epistolă către conetabil şi o alta către prinţul de Wales, spre a-i înştiinţa şi pe unul şi pe celălalt de sosirea florinilor de aur.

Un ostaş, escortat de un scutier breton ales dintre vasalii doamnei Tiphaine, fusese trimis spre Burgos unde, după cum se spunea, se afla prinţul în acel moment, din pricina zvonurilor de război care începuseră să se răspândească din nou prin ţară.

În fiecare zi Mauleon, care cunoştea la perfecţie localităţile, făcea socoteala etapelor străbătute de Gildaz şi de Hafiz.

După socotelile lui, cei doi curieri trebuiau să fi trecut graniţa de cel puţin cincisprezece zile.

În aceste cincisprezece zile, ei puteau s-o întâlnească pe dona Maria şi aceasta avusese destulă vreme ca să pregătească fuga Aissei. O catârcă bună face douăzeci de leghe pe zi: cinci sau şase zile i-ar fi de ajuns deci frumoasei maure pentru a sosi la Rianzares.

Mauleon luă în mod discret câteva informaţii despre trecerea scutierului Gildaz. La urma urmelor nu era exclus ca cei doi

oameni să fi traversat defileul pe la Rianzares, loc uşor, sigur şi cunoscut.

Însă muntenii răspunseră că la vremea despre care vorbea Mauleon nu văzuseră trecând decât un călăreţ maur, tânăr şi cu o înfăţişare destul de sălbatică.

— Un maur tânăr!

— De cel mult douăzeci de ani, răspunse ţăranul.

— Nu cumva era îmbrăcat în roşu?

— Da, seniore, şi pe cap avea un coif de sarazin.

— Era înarmat?

— Cu un pumnal mare atârnat la oblâncul şeii cu un şnur de mătase.

— Şi zici că a trecut pe la Rianzares singur?

— Singur-singurel.

— Ce a spus?

— A bolborosit câteva cuvinte spaniole pe care le-a rostit greoi şi repede, a întrebat dacă trecerea printre stânci era sigură pentru cai şi dacă pârâul din josul corstei se putea traversa prin vad; apoi, după ce i-am spus că putea trece, a dat pinteni calului negru şi a dispărut.

— Singur! E ciudat, zise Mauleon.

— Hm! făcu Musaron, singur, nu prea miroase a bine…

— Gildaz poate a voit să intre printr-un alt punct de graniţă pentru a trezi cât mai puţine bănuieli, tu ce crezi, Musaron?

— Cred că Hafiz avea o mutră destul de respingătoare.

— De altfel cine ne garantează, urmă Mauleon gânditor, că era tocmai Hafiz cel care a trecut pe la Rianzares?

— Într-adevăr, e mai bine să credem că nu.

— Şi apoi, am băgat de seamă, adăugă Mauleon, că omul care e aproape de culmea fericirii devine bănuitor şi vede în orice lucru o piedică.

— Ah! domnule, vă apropiaţi de fericire, aveţi dreptate, şi dacă nu ne înşelăm, dona Aissa va trebui să sosească astăzi… Ar fi bine ca tot timpul nopţii să facem de pază în împrejurimile râului.

— Da, căci n-aş vrea ca tovarăşii noştri să-i observe sosirea. Mă tem ca nu cumva fuga ei să aibă vreun efect dăunător asupra minţilor înguste ale acestora. Un creştin îndrăgostit de o maură, asta e de ajuns ca să ştirbească din curajul celor mai

cutezători; s-ar pune pe seama mea toate nenorocirile ce s-au întâmplat, socotindu-le ca o pedeapsă dată de Dumnezeu. Însă fără să vreau, maurul acela singur, îmbrăcat în roşu, cu pumnalul la oblâncul şeii, asemănarea cu Hafiz, mă cam pune pe gânduri.

— Mai sunt câteva clipe, câteva ore, câteva zile cel mult, şi vom afla cum stau lucrurile, răspunse filozoful. Până atunci, domnule, întrucât nu avem de ce să fim trişti, ar fi mai nimerit să ne veselim.

De fapt, Agenor nu avea altceva mai bun de făcut. Luă parte la veselia celorlalţi şi aşteptă.

Însă prima zi, adică a şaptea din lună, trecu şi nimic nu se arătă pe drum, în afară de nişte negustori de lână, nişte soldaţi răniţi şi nişte cavaleri care fugiseră de la Navarette, pe jos, prăpădiţi, mergând zile întregi prin păduri, făcând ocoluri mari prin munţi şi ajungând astfel în ţinutul natal după atâtea griji şi lipsuri.

Agenor află de la bieţii oameni că în mai multe locuri se aprindea din nou scânteia războiului; că tirania lui don Pedro, la care se adăuga cea a lui Mothril, apăsa neîndurător asupra celor două Castilii; că mulţi agenţi ai pretendentului învins la Navarette străbăteau oraşele, asmuţindu-i pe cei înţelepţi împotriva abuzurilor puterii restabilite.

Fugarii afirmau că văzuseră mai multe unităţi organizate în speranţa unei apropiate întoarceri a lui Henric de Transtamare. Ei mai adăugau că un mare număr dintre tovarăşii lor văzuseră câteva scrisori ale acestui prinţ, prin care făgăduia să se înapoieze curând cu un corp de armată recrutat în Franţa.

Toate aceste zvonuri înflăcărau spiritul războinic al lui Agenor şi deoarece Aissa nu sosea, dragostea nu putea potoli în el acea febră care îi cuprinde pe tineri la auzul zăngănitului de arme.

Musaron începea să deznădăjduiască; încrunta din sprâncene mai des ca de obicei, şi aducea mereu vorba cu destulă răutate despre Hafiz, pe seama căruia punea – comparându-l cu un demon răufăcător – întârzierea Aissei, ca să nu spună mai mult, adăuga el, când proasta dispoziţie atingea culmea.

Cât despre Mauleon, asemenea corpului care îşi caută sufletul, rătăcea neîncetat pe drumul cu ale cărui şerpuituri ochii lui erau obişnuiţi, încât cunoştea fiecare tufiş, fiecare

piatră, fiecare umbră şi ghicea pasul unei catârce de la o depărtare de două leghe.

Aissa nu sosea; nimic nu venea din Spania.

Dimpotrivă, soseau din Franţa, la intervale măsurate parcă de acele unui orologiu, trupe înarmate, care ocupau poziţii prin împrejurimi şi păreau că aşteaptă un semnal pentru a năvăli toţi deodată.

Şefii diferitelor trupe intrau în legătură unii cu alţii când soseau, schimbau un cuvânt de ordine şi câteva instrucţiuni care le păreau mulţumitoare, căci, fără nicio măsură de prevedere, oameni de toate armele şi din toate ţinuturile negociau împreună şi trăiau într-o înţelegere de-săvârşită.

În ziua în care Mauleon, mai puţin preocupat de Aissa, voi să afle mai mult despre rostul sosirii atâtor oameni şi cai, fu informat că toate aceste trupe aşteptau un şef suprem şi noi întăriri pentru a intra în Spania.

— Şi numele şefului? întrebă Mauleon.

— Nu-l cunoaştem; îl vom afla chiar de la el.

— Aşadar toată lumea va intra în Spania, în afară de mine! spunea Agenor deznădăjduit. Vai! jurământul meu, jurământul meu!

— Ei! domnule, interveni Musaron, durerea vă face să vă pierdeţi minţile. Nu mai există jurământ dacă dona Aissa nu soseşte; deoarece n-a sosit până acum, să pornim înainte…

— Nu e încă timpul, Musaron; îmi rămâne speranţa, mai am încă speranţă! Voi avea-o mereu, căci voi iubi mereu!

— Aş vrea să vorbesc neapărat măcar o jumătate de oră cu ocheşelul acela de Hafiz, mormăia Musaron. Aş vrea… doar să-l privesc… drept în faţă…

— Ei! ce poate să facă Hafiz împotriva voinţei atotputernicei Maria… Pe ea trebuie s-o învinuim, Musaron, pe ea… sau mai degrabă nenorocul meu!

Mai trecură încă opt zile şi nimic nu veni din Spania. Agenor era cât pe-aci să înnebunească de nerăbdare şi Musaron de mânie.

După aceste opt zile se găseau cinci mii de ostaşi răspândiţi pe graniţă.

Care încărcate cu alimente, unele din ele încărcate cu bani, după cum se spunea, însoţeau aceste forţe impunătoare.

Oamenii seniorului de Laval, ca şi bretonii doamnei Tiphaine Raguenel aşteptau de asemenea cu nerăbdare înapoierea trimisului lor spre a afla dacă prinţul de Wales se învoia să-l elibereze pe conetabil.

Trimisul se înapoie şi Agenor alergă cu mare grabă la râu în întâmpinarea lui.

Ostaşul îl văzuse pe conetabil, îl îmbrăţişase, fusese primit cu cinste de prinţul englez şi primise de la prinţesa de Wales un dar măreţ. Prinţesa binevoise să spună că îl aştepta pe viteazul cavaler Mauleon pentru a-i răsplăti devotamentul, adăugând că virtutea era o cinste pentru toţi oamenii, de orice naţie ar fi.

Trimisul mai spunea că prinţul primise cei treizeci şi şase de mii de florini, iar prinţesa, văzându-l că şovăie o clipă, spusese:

„Sire, vreau ca bunul conetabil, soţul meu, să fie liber datorită mie care îl admir tot atât de mult ca şi compatrioţii săi. Suntem şi noi puţin bretoni, noi cei din Marea Britanie, voi plăti eu treizeci de mii de florini de aur pentru răscumpărarea seniorului Bertrand”.

Reieşea de aici că Duguesclin avea să fie liber, dacă nu cumva era chiar înainte de plata răscumpărării.

Aceste veşti îi făceau să sară în sus de bucurie pe toţi bretonii care escortau banii răscumpărării şi cum bucuria era mai comunicativă decât durerea, toate trupele adunate la Rianzares, auzind rezultatul soliei, scoseseră urale de bucurie de care bătrânii munţi se cutremuraseră până în rădăcinile lor de granit.

— Să intrăm în Spania, strigară bretonii şi să-l luăm şi pe conetabilul nostru!

— Trebuie neapărat, îi spuse Musaron în şoaptă lui Agenor… Nu e Aissa, nu mai e nici jurământ; pierdem timpul degeaba, să mergem, domnule!

Şi Mauleon, cedând arzătoarei sale nelinişti, răspunsese:

— Să mergem!

Mica trupă, escortată de urările şi de binecuvântările tuturor, trecu defileul la nouă zile după termenul fixat de Maria Padilla pentru sosirea tinerei maure.

— Poate că o vom întâlni pe drum, zise Musaron, pentru a reuşi să-şi hotărască stăpânul.

Cât despre noi, precedându-i la curtea regelui don Pedro, poate vom descoperi şi vom aduce la cunoştinţa cititorului

pricina acestei întârzieri rău prevestitoare.

LIII

GILDAZ

Dona Maria stătea pe terasă, numărând zilele şi orele, căci ghicea pentru ea şi Aissa, sau mai degrabă presimţea o nenorocire în calmul stăruitor al maurului.

Mothril nu era omul care să-şi neglijeze interesele; niciodată nu ştiuse să-şi ascundă atât de mult setea de răzbunare încât să nu dea nimic de bănuit duşmanilor vreme de cincisprezece zile.

Se ocupa tot timpul să organizeze serbări regelui, să aducă aur în vistieria lui don Pedro, îngrijindu-se de intrarea sarazinilor auxiliari în Spania, ca în cele din urmă să unească pe fruntea stăpânului său cele două coroane făgăduite. Acestea erau grijile ce-l frământau în ultima vreme. Nu se mai interesa de Aissa şi nu o vedea decât seara, şi aproape totdeauna însoţit de don Pedro, care trimitea tinerei darurile cele mai rare şi mai măreţe.

Aissa, susţinută mai întâi de dragostea ei pentru Mauleon, apoi de prietenia pentru dona Maria, primea darurile, chiar dacă după primirea lor le dispreţuia; apoi, purtându-se cu aceeaşi răceală faţă de prinţ, fără să-şi dea seama că în felul acesta aţâţa şi mai mult o dorinţă arzătoare, ea căuta prin această purtare cinstită să vadă un semn de mulţumire în privirea Mariei atunci când o întâlnea.

Dona Maria îi spunea şi ea tot printr-o privire:

„Speră! planul pe care l-am conceput prinde rădăcini cu fiecare zi ce trece; curierul meu se va înapoia şi îţi va aduce atât dragostea frumosului tău cavaler, cât şi libertatea fără de care nu există dragoste adevărată”.

În cele din urmă, ziua pe care dona Maria o dorea cu atâta înfrigurare îşi arătă zorile.

Era una din acele dimineţi care străluceşte odată cu începutul verii sub cerul frumos al Spaniei; roua tremura pe fiecare frunză de pe terasele înflorite ale Aissei, când dona Maria o văzu intrând în camera ei pe bătrâna pe care o cunoaştem.

— Senora! zise ea cu un lung suspin, senora!

— Ce s-a întâmplat?

— Senora, Hafiz e aici!

— Hafiz!… cine e Hafiz?

— Însoţitorul lui Gildaz, senora.

— Cum! Hafiz fără Gildaz?

— Hafiz fără Gildaz, da, senora.

— Doamne, Dumnezeule! să intre. Ştii tu poate ceva?

— Nu, Hafiz n-a vrut să-mi spună nimic, absolut nimic, şi plâng, după cum vedeţi, senora, pentru că tăcerea lui Hafiz e mai crudă decât toate vorbele groaznice ce mi le-ar fi spus oricare altul.

— Haide, stăpâneşte-te, zise dona Maria tremurând toată,

stăpâneşte-te, nu e nimic, o întârziere, fără îndoială, atâta tot.

— Atunci Hafiz pentru ce nu a întârziat?

— Dimpotrivă, vezi tu, ceea ce mă linişteşte este tocmai înapoierea lui Hafiz. Sunt sigură că Gildaz nu l-a ţinut pe lângă el ştiindu-mă îngrijată; dacă îl trimite înseamnă că veştile sunt bune.

Doica nu era uşor de consolat; de altfel nu prea erau convingătoare consolările rostite în grabă de stăpâna ei.

Hafiz intră.

Era calm şi umil aşa cum îi era obiceiul. Ochii lui exprimau respectul, întocmai ca ochii pisicilor sau tigrilor, care se dilată în faţa celor ce se tem de ei şi se strâng închizându-se pe jumătate, când sunt priviţi cu ură sau cu e voinţă autoritară.

— Cum! Singur? întrebă Maria Padilla.

— Singur, da, doamnă, răspunse cu sfială Hafiz.

— Şi Gildaz?

— Gildaz, stăpâna, răspunse sarazinul privind în jurul lui, Gildaz a murit.

— A murit! strigă dona Padilla, care îşi împreună amândouă mâinile cu spaimă. A murit! bietul băiat. E oare cu putinţă?

— Doamnă, a fost cuprins de friguri pe drum.

— El, atât de voinic!

— Voinic, e adevărat, însă voinţa lui Dumnezeu e mai puternică decât omul, răspunse sentenţios Hafiz.

— Friguri, vai! Şi de ce nu m-a anunţat?

— Doamnă, zise Hafiz, călătoream amândoi prin Gasconia, iar într-un defileu am fost atacaţi de nişte munteni atraşi de sunetul aurului.

— Sunetul aurului! Ce neprevăzători!

— Stăpânul francez ne dăduse aur, era atât de bucuros! Gildaz credea că e singur în munţi, singur cu mine, şi avu nesocotinţa să mai numere odată comoara noastră; atunci fu lovit fără veste de o săgeată şi văzurăm apropiindu-se mai mulţi oameni înarmaţi. Gildaz era viteaz, ne-am apărat.

— Dumnezeule!

— Era gata să fim doborâţi, căci Gildaz era rănit, sângele îi curgea…

— Bietul Gildaz!… Şi tu?

— Eu la fel, stăpână, spuse Hafiz suflecându-şi mâneca largă,

care îi dădu la iveală braţul brăzdat de fierul unui pumnal; cum eram amândoi răniţi, hoţii ne luară aurul şi fugiră.

— Doamne sfinte! Apoi, apoi?

— Apoi, stăpână, Gildaz a fost cuprins de friguri şi şi-a dat seama că i se apropie sfârşitul.

— Nu ţi-a spus nimic?

— Ba da, stăpână, atunci când i s-au îngreunat ochii, mi-a zis: Ascultă, tu ai să scapi, fii credincios aşa cum am fost eu; aleargă la stăpână noastră şi să predai chiar în mâinile sale obiectul pe care mi l-a încredinţat stăpânul francez. Iată-l.

Hafiz scoase din sân un plic de mătase găurit peste tot de lovituri de pumnal şi mânjit de sânge.

Dona Maria, tremurând, atinse plicul cu groază şi după ce îl cercetă cu atenţie, spuse:

— Scrisoarea asta a fost deschisă.

— Deschisă! se miră sarazinul făcând nişte ochi mari.

— Da, pecetea e ruptă.

— Nu ştiu, zise Hafiz.

— Ai deschis-o tu?

— Eu! Nici nu ştiu să citesc, stăpână.

— Atunci altcineva?

— Nu, stăpână; uitaţi-vă bine, vedeţi, în dreptul peceţii, e o deschizătură: săgeata munteanului a găurit ceara şi pergamentul.

— Aşa e! aşa e! spuse dona Maria, încă bănuitoare

— Iar în jurul rupturilor este sângele lui Gildaz, stăpână.

— Aşa e! Bietul Gildaz!

Şi tânăra femeie, aţintind o ultimă privire asupra sarazinului, îi văzu figura copilărească atât de liniştită, atât de prostească, atât de lipsită de expresie, încât îi dispăru orice urmă de bănuială.

— Povesteşte-mi sfârşitul, Hafiz.

— Sfârşitul, stăpână, e că Gildaz abia îmi lăsă scrisoarea că îşi dădu sufletul; numaidecât am pornit în goană, aşa cum mi-a spus el şi, fără bani, flămând, dar gonind mereu, am venit să vă aduc acest răvaş.

— O! Ai să fii bine răsplătit, copile, zise dona Maria, mişcată până la lacrimi. Da, n-ai să mă mai părăseşti, şi dacă eşti credincios… dacă eşti deştept…

O sclipire apăru în ochii maurului, sclipire ce se stinse tot atât de repede pe cât se aprinsese.

Atunci Maria citi scrisoarea pe care o cunoaştem, compară datele şi cedând înflăcărării fireşti a caracterului ei îşi zise:

„Haide! Haide, la lucru!”

Îi dărui sarazinului un pumn de aur spunându-i:

— Odihneşte-te, bunule Hafiz, şi peste câteva zile să fii pregătit. O să am nevoie de tine.

Tânărul plecă voios; ajunse la pragul uşii, ducând cu el aurul şi bucuria, când gemetele doicii izbucniră cu mai multă putere. Aflase vestea nenorocirii.

LIV

DESPRE ÎNSĂRCINAREA PE CARE O AVEA HAFIZ ŞI CUM A ADUS-O LA ÎNDEPLINIRE

În ajunul zilei în care Hafiz venise să aducă donei Maria scrisoarea din Franţa, un păstor se înfăţişase la porţile oraşului cerând să-i vorbească seniorului Mothril.

Mothril, ocupat să-şi spună rugăciunile la moschee, lăsase totul la o parte pentru a-l urma pe acel ciudat curier care cu siguranţă că nu promitea a fi un prea înalt şi prea puternic sol.

Abia ieşit din oraş împreună cu călăuza, Mothril zări într-un câmp sterp un căluţ andaluz păscând printre ciulini şi, culcat în iarba rară, în mijlocul unei grămezi de pietre, sarazinul Hafiz pândea cu ochii lui mari tot ce ieşea din oraş.

Păstorul, după ce-şi primi plata de la Mothril, alergă voios la caprele lui slăbănoage ce păşteau pe o costişă. Mothril, neţinând seama de nicio etichetă, se aşeză, el primul ministru, alături de posomorâtul copilandru cu faţa nemişcată.

— Allah fie cu tine! Hafiz, te-ai înapoiat?

— Da, seniore, iată-mă.

— Şi l-ai lăsat destul de departe pe însoţitorul tău ca să nu bănuiască nimic?

— Foarte departe, seniore, şi cu siguranţă că nu bănuieşte nimic.

Mothril îşi cunoştea omul... Ştia că toţi arabii se feresc cât pot mai mult să rostească vorba *moarte,* folosindu-se de fraze cât mai ocolite.

— Ai scrisoarea? întrebă el.

— Da, seniore.

— Cum ai pus mâna pe ea?

— Dacă i-aş fi cerut-o lui Gildaz, nu mi-ar fi dat-o. Dacă aş fi vrut să i-o iau cu forţa, m-ar fi bătut şi m-ar fi ucis cu siguranţă, căci era mai puternic decât mine.

— Ai folosit vreun vicleşug?

— Am aşteptat să ajungem amândoi în inima muntelui care slujeşte drept graniţă între Spania şi Franţa. Caii erau istoviţi, Gildaz îi lăsă să se odihnească şi chiar el adormi pe muşchiul de la poalele unei stânci. Am ales acel moment, m-am apropiat târâş de Gildaz şi l-am lovit în piept cu pumnalul meu; a întins

braţele scoţând un ţipăt înăbuşit şi mâinile i s-au stropit de sânge. Dar mi-am dat seama că nu murise. A mai avut putere să-şi tragă cuţitul şi să mă izbească în braţul stâng; i-am străpuns inima cu vârful pumnalului şi a murit numaidecât. Scrisoarea se afla în vestă, am scos-o de acolo. Am mers toată noaptea în direcţia vântului cu căluţul meu. Am lăsat cadavrul şi celălalt cal pradă lupilor şi corbilor. Am trecut graniţa fără să mai întâmpin nicio piedică şi am ajuns cu bine. Iată scrisoarea pe care ţi-am făgăduit-o.

Mothril luă pergamentul a cărui pecete era încă întreagă, dar care totuşi era străpunsă dintr-o parte în alta de pumnalul lui Hafiz înfipt în inima lui Gildaz.

Cu o săgeată pe care o luase din tolba unei santinele, găuri pecetea în aşa fel încât mătasea sigiliului se rupse, apoi citi pe nerăsuflate scrisoarea.

— Bine! zise el, vom fi cu toţii la întâlnire.

Şi începu să viseze. Hafiz aştepta.

— Ce am de făcut acum, stăpâne?

— Vei încăleca şi vei lua din nou scrisoarea; de cum se ivesc zorile vei bate la porţile donei Maria. O vei anunţa că muntenii l-au atacat pe Gildaz şi l-au rănit cu săgeţi şi pumnale, că, murind, ţi-a încredinţat această scrisoare. Asta e tot.

— Bine, stăpâne.

— Pleacă, aleargă toată noaptea; dimineaţa veşmintele să-ţi fie ude de rouă, calul tău plin de spumă, ca şi când ai fi sosit chiar atunci. După aceea să-mi aştepţi poruncile şi vreme de opt zile să nu te apropii de casa mea.

— Profetul e mulţumit de mine?

— Da, Hafiz.

— Îţi mulţumesc, stăpâne.

Iată cum fusese desfăcută scrisoarea; iată de ce natură era furtuna ce se dezlănţuia deasupra capului donei Maria.

Cu toate astea Mothril nu se mulţumi cu ceea ce făcuse. Aşteptă dimineaţa şi, împodobindu-se cu veşminte de sărbătoare, se duse să-l întâlnească pe regele don Pedro.

Intrând la rege, maurul îl găsi pe prinţ tolănit într-un fotoliu larg de catifea şi jucându-se plictisit cu urechile unui pui de lup pe care îi plăcea să-l domesticească.

La stânga lui, într-un fotoliu asemănător, stătea dona Maria,

palidă şi cam enervată. Într-adevăr, de când se afla acolo, atât de aproape de don Pedro, prinţul, frământat fără îndoială de alte gânduri, nu-i adresase niciun cuvânt.

Dona Maria, mândră ca toate femeile din ţara ei, înghiţi această jignire cu greu. Nici ea nu vorbea, însă cum nu avea la îndemână vreun lup de zădărât, se mulţumea să îngrămădească în inimă bănuieli peste bănuieli, mânii peste mânii, planuri peste planuri.

Mothril intră şi acesta fu pentru Maria Padilla un prilej de a ieşi manifestându-şi supărarea.

— Pleci, doamnă, zise don Pedro îngrijorat fără să vrea de această ieşire furioasă, pe care o provocase prin nepăsarea ce i-o arătase.

— Da, plec, căci vreau să vă cruţ amabilitatea pe care o păstraţi fără îndoială pentru sarazinul Mothril.

Mothril o auzi, însă nu păru supărat. Dacă dona Maria ar fi fost mai puţin furioasă, ar fi ghicit că liniştea maurului îşi avea izvorul în siguranţa tainică a unei izbânzi foarte apropiate.

Însă mânia nu calculează. Este cu adevărat o patimă. Cine se lasă pradă mâniei simte în asta o plăcere.

— Sire, zise Mothril prefăcându-se adânc îndurerat, văd că regele meu nu e fericit.

— Nu, răspunse don Pedro cu un oftat.

— Avem mult aur, adăugă Mothril. Şi-a adus obolul şi Cordova.

— Cu atât mai bine, răspunse nepăsător regele.

— Sevilla înarmează douăsprezece mii de oameni, urmă Mothril, câştigăm două provincii.

— Foarte bine! făcu regele pe acelaşi ton.

— Dacă uzurpatorul va intra din nou în Spania, cred că de azi în opt zile îl vom închide într-un castel… îl vom prinde.

Totdeauna numele uzurpatorului iscase în sufletul regelui o puternică furtună; de astă dată don Pedro se mulţumi să spună fără niciun pic de furie:

— N-are decât să vină, ai aur, ai soldaţi; îl vom prinde, vom pune să-l judece şi i se va tăia capul.

În clipa aceea Mothril se apropie de rege.

— Da, regele meu e foarte nefericit, reluă el.

— Şi de ce, prietene?

— Pentru că aurul nu vă mai place, pentru că puterea vă dezgustă, pentru că nu vedeţi nimic atrăgător în răzbunare, pentru că, în sfârşit, nu mai aveţi nici pentru iubită o privire drăgăstoasă.

— Fără îndoială, n-o mai iubesc, Mothril, şi din pricina acestui gol din inima mea nimic nu mi se mai pare vrednic de dorit.

— Când inima pare atât de goală, rege, înseamnă că e plină de dorinţe; dorinţa, după cum ştii, este aerul închis într-un burduf.

— Da, ştiu, inima mea e plină de dorinţe.

— Nu cumva iubiţi?

— Da, cred că iubesc…

— O iubiţi pe Aissa, fiica unui monarh puternic… O! Vă plâng şi vă invidiez totodată, căci puteţi fi foarte fericit sau puteţi ajunge de plâns, seniore.

— Ai dreptate, Mothril, sunt chiar de plâns.

— Vreţi să spuneţi că ea nu vă iubeşte?

— Nu, nu mă iubeşte.

— Credeţi oare, seniore, că sângele acesta, curat ca al unei zeiţe, poate fi tulburat de patimele ce le frământă pe alte femei? Aissa nu preţuieşte nimic pentru haremul unui prinţ voluptuos; Aissa este o regină, ea nu va zâmbi decât pe un tron. Vedeţi, regele meu, sunt anumite flori care nu cresc decât pe vârful munţilor.

— Un tron… eu… să mă căsătoresc cu Aissa, Mothril. Ce-ar zice creştinii?

— Cine oare vă spune, seniore, că dona Aissa, iubindu-vă pentru că îi veţi fi soţ, nu-şi va sacrifica Dumnezeul odată cu dăruirea inimii.

Un suspin aproape voluptuos scăpă din pieptul regelui.

— M-ar iubi, ea!…

— Vă va iubi.

— Nu, Mothril.

— Ei bine! seniore, cufundaţi-vă atunci în durere, căci nu sunteţi vrednic să fiţi fericit, şi vă cuprinde deznădejdea înainte de a vă atinge ţinta.

— Aissa fuge de mine.

— Îi credeam pe creştini mai pricepuţi în a citi în inima femeilor. La noi, patimile se îngrămădesc şi dispar în aparenţă

sub stratul gros al sclaviei, însă femeile noastre atât de libere să spună totul şi prjn urmare să ascundă totul, ne fac mai clarvăzători să citim în inima lor. Cum vreţi ca mândra Aissa să iubească, de faţă cu toată lurmea, pe acela care nu merge decât însoţit de o femeie care este rivala tuturor femeilor ce ar dori iubirea lui don Pedro?

— Oare Aissa să fie geloasă?

Maurul răspunse printr-un zâmbet, apoi adăugă:

— La noi, turturica e geloasă pe semena ei, iar nobila panteră se sfâşie cu dinţii şi cu ghearele cu altă panteră în prezenţa masculului care va alege pe una sau pe cealaltă.

— Ah! Mothril, o iubesc pe Aissa.

— Căsătoriţi-vă cu ea.

— Şi dona Maria?

— Bărbatul care a pus să i se ucidă soţia ca să-i facă pe plac metresei, şovăie să-şi izgonească metresa pe care nu o mai iubeşte, pentru a cuceri cinci milioane de supuşi şi o dragoste mai preţioasă decât pământul întreg?

— Ai dreptate, însă dona Maria ar muri.

Maurul zâmbi din nou.

— Vă iubeşte oare aşa de mult?

— Dacă mă iubeşte! Te mai îndoieşti?

— Da, seniore.

Don Pedro îngălbeni.

„Tot o mai iubeşte! gândi Mothril. Să nu-i trezim gelozia, căci s-ar întoarce din nou la ea.”

— Mă îndoiesc, reluă el, nu pentru că v-ar fi necredincioasă, asta n-o cred, ci pentru că, văzându-se mai puţin iubită, stăruie să trăiască lângă voi.

— Eu aş numi asta dragoste, Mothril.

— Eu numesc acest sentiment ambiţie.

— Tu ai alunga-o pe Maria?

— Ca s-o dobândesc pe Aissa, da.

— O! nu… nu!

— Atunci suferiţi.

— Credeam, zise don Pedro aţintind asupra lui Mothril o privire aprigă, că dacă l-ai vedea suferind pe regele tău, n-ai avea curajul să-i spui: Sufere!… Credeam că n-ai întârzia să-i strigi: Te voi alina, seniorul meu.

— În dauna onoarei unui mare rege al ţării mele, nu. Mai degrabă moartea!

Don Pedro rămase cufundat într-o visare posomorâtă.

— Voi muri deci, zise el, căci o iubesc pe această fată, sau mai degrabă, strigă el cu o patimă ameninţătoare, nu, nu voi muri.

Mothril îl cunoştea îndeajuns pe rege şi ştia că nicio piedică nu era în stare să oprească avântul patimilor la acest om de neîmblânzit.

„O să folosească violenţa, gândi el, să împiedicăm acest rezultat."

— Seniore, zise Mothril, Aissa are un suflet curat, ar crede în jurăminte… Dacă i-aţi jura să vă căsătoriţi cu ea, după ce o veţi fi părăsit în mod solemn pe dona Maria, cred că Aissa şi-ar încredinţa soarta dragostei voastre.

— Îmi făgăduieşti acest lucru?

— Îl făgăduiesc.

— Ei bine! izbucni don Pedro, am să rup legăturile cu dona Maria, o jur.

— Asta e altceva, spuneţi-vă condiţiile, monseniore.

— Voi rupe legăturile cu dona Maria şi îi voi lăsa un milion de scuzi. Nu va exista, în ţara pe care şi-o va alege drept reşedinţă, nicio prinţesă mai bogată şi mai onorată.

— Fie, asta e o faptă de prinţ mărinimos, însă această ţară nu va fi Spania!

— Trebuie neapărat?

— Aissa nu se va simţi liniştită decât dacă marea, o mare de netrecut, va despărţi vechea voastră dragoste de cea nouă.

— Vom pune marea între Aissa şi dona Maria, Mothril.

— Bine, monseniore.

— Dar eu sunt rege, tu ştii că nu primesc condiţii din partea nimănui.

— E drept, sire.

— Trebuie deci ca târgul să se realizeze între noi fără să fie amestecat la început nimeni altul decât tu.

— Cum aşa?

— Trebuie ca dona Aissa să-mi fie predată ca ostatică.

— Numai atât? întrebă Mothril cu ironie.

— Nesăbuitule! Nu vezi că dragostea mă arde, mă sfâşie, că mă port în momentul de faţă cu o delicateţe care mă face să râd,

ca şi când leul ar avea scrupule când e flămând. Nu vezi că dacă mă faci să mă târguiesc pentru Aissa, o voi lua cu forţa! Că dacă îţi mai rostogoleşti ochii în cap, pun să te aresteze şi să te spânzure, iar toţi cavalerii creştini vor fi de faţă ca să-ţi vadă corpul în ştreang şi să-i aducă omagii noii mele metrese?

— E adevărat, gândi Mothril. Însă dona Maria, seniore?

— Ţi-o spun că e de ajuns ca dragostea să-mi dea ghes şi dona Maria va vedea cum a murit dona Bianca de Bourbon.

— Mânia voastră e cumplită, stăpâne, răspunse cu umilinţă Mothril, ar trebui să fie de-a dreptul smintit cel care nu şi-ar pleca genunchiul în faţa voastră.

— Mi-o vei preda pe Aissa?

— Dacă îmi porunciţi, da, seniore. Dar dacă nu veţi fi urmat sfaturile mele, dacă nu vă veţi descotorosi de dona Maria, dacă nu-i veţi distruge prietenii, care sunt duşmanii voştri, dacă nu veţi fi înlăturat toate scrupulele Aissei, luaţi bine seama la ce vă spun, n-o veţi avea pe această fată căci se va ucide.

Fu rândul regelui să se înfioare şi să rămână pe gânduri.

— Atunci ce vrei? întrebă el.

— Doresc să aşteptaţi opt zile. Nu mă întrerupeţi. Lăsaţi-o pe dona Maria să stea îmbufnată... Aissa va pleca spre un castel regal, fără să-i ghicească nimeni fuga sau ţinta călătoriei; o veţi convinge pe fată, ea va deveni a voastră şi vă va iubi.

— Şi dona Maria? Cu ea cum rămâne?

— Potolită la început, se va trezi învinsă. Lăsaţi-o să geamă şi să se înfurie. Veţi fi schimbat metresa cu o iubită; niciodată Maria nu vă va ierta această necredinţă şi ea singură va pleca.

— Da, e plină de mândrie, aşa e. Şi crezi că Aissa va veni?

— Nu cred, ştiu.

— În ziua aceea, Mothril, cere-mi jumătate din regat şi ţi-o voi da.

— Niciodată nu veţi fi răsplătit mai cu dreptate nişte servicii sincere.

— Aşadar peste opt zile?

— La ultimul ceas al zilei, da, monseniore. Aissa va ieşi din oraş însoţită de un maur şi vi-o voi trimite.

— Du-te, Mothril.

— Până atunci să nu-i treziţi bănuielile donei Maria.

— N-avea nicio teamă. Mi-am ascuns destul de bine dragostea

şi durerea. Crezi că nu-mi voi ascunde bucuria?

— Anunţaţi deci, monseniore, că voiţi să plecaţi la un castel de la ţară.

— O voi face, zise regele.

LV

CUM LE-A RĂTĂCIT HAFIZ PE TOVARĂŞELE LUI DE CĂLĂTORIE

În timpul care trecuse de la înapoierea lui Hafiz, Maria reînnoise legăturile tainice cu Aissa.

Aceasta nu ştia să citească, însă vederea pergamentului pe care-l atinsese mâna iubitului ei, crucea aceea mai cu seamă, care era o dovadă a voinţei sale cinstite, umpluse de bucurie inima fetei, iar buzele ei îmbătate de dragoste sărutaseră de zeci de ori scrisoarea.

— Dragă Aissa, zise Maria, ai să pleci. Peste opt zile vei fi departe de aici, însă vei fi destul de aproape de cel pe care-l iubeşti şi cred că nu-ţi pare rău că părăseşti această ţară.

— O! nu, nu. Viaţa mea înseamnă să respir acelaşi aer cu el.

— Aşadar veţi fi uniţi. Hafiz este un băiat prevăzător, destul de credincios şi plin de deşteptăciune. Cunoaşte drumul şi apoi nu te vei teme de un copil cum te-ai teme de un bărbat; sunt sigură că vei călători cu mai multă încredere în tovărăşia lui. El este din ţara ta şi veţi vorbi amândoi limba care ţi-e dragă.

Sipetul acesta conţine toate bijuteriile tale; nu uita că în Franţa cel mai bogat senior nu posedă nici jumătate din ce-i vei duce iubitului tău. De altfel, binefacerile mele îl vor însoţi pe tânăr, chiar dacă s-ar duce cu tine până la capătul pământului. Aici mă gândesc la o mare reformă. Trebuie ca regele să-i alunge din Spania pe maurii duşmani ai religiei noastre, căci acesta este un pretext de care se slujesc răuvoitorii ca să ponegrească reputaţia lui don Pedro. În lipsa ta, voi porni la lucru fără şovăială.

— În ce zi îl voi vedea pe Mauleon? întrebă Aissa care nu auzise nimic altceva decât numele iubitului.

— Poţi să te afli în braţele lui la cinci zile după plecarea ta din acest oraş.

— Voi folosi un timp pe jumătate mai scurt decât cel mai iute călăreţ, doamnă.

După această convorbire, dona Maria trimise să-l cheme pe Hafiz şi îl întrebă dacă nu ar vrea să se înapoieze în Franţa pentru a o însoţi pe sora sărmanului Gildaz.

— O biată copilă care nu se poate mângâia de moartea fratelui ei, adăugă ea, şi care ar vrea să facă o înmormântare creştinească rămăşiţelor lui nefericite.

— De ce să nu vreau, zise Hafiz; fixaţi-mi ziua plecării, stăpână.

— Mâine vei încăleca pe o catârcă pe care ţi-o dăruiesc. Sora lui Gildaz va călări tot o catârcă şi o alta o va purta pe doica mea, care este mama lui precum şi câteva lucruri trebuincioase pentru ceremonia ce o au de îndeplinit.

— Bine, senora. Mâine voi pleca. La ce oră?

— Seara, după închiderea porţilor şi stingerea focurilor.

Hafiz abia primise această poruncă şi i-o şi comunică lui Mothril.

Maurul se grăbi să se ducă la don Pedro.

— Seniore, zise el, azi e a şaptea zi; puteţi pleca la castelul vostru de petreceri.

— Aşteptam, răspunse regele.

— Plecaţi deci, regele meu, e timpul.

— Toate pregătirile sunt făcute, adăugă don Pedro… Voi pleca cu atât mai bucuros cu cât prinţul de Wales îmi trimite mâine un crainic să-mi ceară bani.

— Şi vistieria e goală astăzi, seniore; căci, după cum ştii, ţinem pregătită suma destinată să-i astâmpere furia donei Maria.
— Bine, e de ajuns.
Don Pedro porunci totul pentru plecare. Le pofti de formă la această călătorie pe mai multe doamne de la curte şi nu pomeni nimic de dona Maria.
Mothril pândea efectul acestei jigniri asupra mândrei spaniole; însă dona Maria nu se plânse.
Îşi petrecu ziua cu femeile ei, cântând din lăută şi îndemnându-şi păsărelele să ciripească.
La lăsarea serii, după ce toată curtea plecase, dona Maria spuse că se simte foarte plictisită şi porunci să i se pregătească o catârcă.
La semnalul dat de Aissa, care rămăsese singură în casă deoarece Mothril îl însoţise pe rege, dona Maria coborî şi încălecă pe catârca ei după ce se înfăşurase cu o mantie largă aşa cum purtau guvernantele.
Echipată astfel, se duse chiar ea să o caute pe Aissa, folosindu-se de trecerea tainică şi acolo, după cum se aştepta, îl găsi pe Hafiz care, aflându-se de o oră în şa, scormonea negurile cu ochii lui pătrunzători.
Dona Maria arătă gărzilor permisul de trecere şi spuse parola. Porţile fură deschise. La un sfert de oră după aceea catârcele alergau cu repeziciune prin câmpie.
Hafiz mergea în faţă. Dona Maria băgă de seamă că se îndrepta spre stânga în loc să urmeze drumul drept.
— Eu nu pot să-i vorbesc, deoarece mi-ar recunoaşte vocea, îi spuse ea în şoaptă fetei, dar pe tine n-are cum să te cunoască, aşa că întreabă-l de ce schimbă astfel drumul.
Aissa îi puse întrebarea în limba arabă şi Hafiz, foarte surprins, răspunse:
— Pentru că pe la stânga drumul e mai scurt, senora.
— Bine, zise Aissa, dar bagă de seamă să nu te rătăceşti.
— O! n-aveţi nicio grijă, răspunse sarazinul, ştiu unde merg.
— E credincios, fii liniştită, zise Maria. De altfel sunt cu tine şi nu te însoţesc pentru altceva decât să te scap dacă s-ar întâmpla să te oprească vreo trupă prin împrejurimi. Mâine dimineaţă vei fi făcut cincisprezece leghe şi nu vei mai avea să te temi de

soldaţi. Mothril veghează, însă pe o rază mai mică, datorită nepăsării lui şi leneviei stăpânului său. Atunci te voi părăsi şi-ţi vei putea continua drumul; iar eu, străbătând întregul ţinut, voi veni să bat la porţile palatului pe care-l locuieşte regele. Îl cunosc pe don Pedro, el îmi plânge lipsa şi mă va primi cu braţele deschise.

— Castelul se află oare prin apropiere? întrebă Aissa.

— E la şapte leghe de oraşul din care am plecat, însă mult spre stânga; e situat pe o înălţime pe care am putea s-o zărim colo la orizont dacă s-ar înălţa luna.

Deodată luna, ca şi când ar fi ascultat de glasul donei Maria, apăru de după un nor negru căruia îi argintă marginile. Numaidecât o lumină blândă şi limpede se revărsă peste câmpuri şi păduri, în aşa fel încât călătorii, se găsiră dintr-odată învăluiţi în lumină.

Hafiz se întoarse spre însoţitoarele lui şi privi împrejur; drumul făcuse loc unui podiş întins mărginit de un munte înalt pe care se ridica un castel albăstrui şi impunător.

— Castelul! exclamă dona Maria, ne-am rătăcit!

Hafiz tresări căci i se părea că recunoaşte glasul acela.

— Te-ai rătăcit, îi spuse Aissa maurului. Răspunde.

— Vai! Să fie oare adevărat? spuse Hafiz făcând pe prostul.

Dar nici nu sfârşi bine vorba că din fundul unei râpe înconjurată de stejari verzi şi de măslini se repeziră patru călăreţi, ai căror cai focoşi trecură povârnişul cu nările fumegând, cu coamele în vânt.

— Ce vrea să zică asta? murmură încet Maria… Am fost descoperite?

Şi se înfăşură în cutele mantiei fără să mai scoată vreo vorbă.

Hafiz începu să scoată ţipete ascuţite, ca şi când i-ar fi fost frică, însă unul din călăreţi îi apăsă o batistă pe gură şi trase catârca după el.

Alţi doi răpitori îmboldiră catârcele celor două femei, astfel că animalele porniră într-un galop furios în direcţia castelului.

Aissa voi să ţipe, să se apere.

— Taci! îi zise dona Maria. Cu mine nu ai de ce să te temi de don Pedro, cu tine nu am de ce să mă tem de Mothril. Taci!

Cei patru călăreţi, ca şi când ar fi mânat o turmă spre staul, îşi îndreptară prada spre castel.

— Se pare că ne aşteptau, gândi dona Maria. Porţile sunt deschise fără să fi sunat trâmbiţele.

Într-adevăr, cei patru şi cele trei catârci intrară cu mare tărăboi în curtea palatului.

O fereastră era luminată şi un bărbat stătea şi privea. Când văzu sosind catârcile scoase un strigăt de bucurie.

— Este don Pedro şi aştepta! murmură dona Maria care recunoscu vocea regelui. Ce înseamnă toate astea?

Călăreţii poruncită femeilor să descalece şi le conduseră în sala castelului.

Dona Maria o sprijinea pe Aissa care tremura.

Don Pedro intră în sală, ţinându-l de braţ pe Mothril care strălucea de bucurie.

— Scumpă Aissa! zise el repezindu-se spre fata care tremura de indignare şi care, cu priviri învăpăiate, cu buzele strânse, părea să ceară socoteală însoţitoarei sale crezând că era vorba de o trădare.

— Scumpă Aissa! repetă regele, iartă-mă dacă te-am speriat astfel pe dumneata şi pe această bună femeie. Dă-mi voie să-ţi urez bun sosit.

— Dar pe mine, spuse dona Maria ridicând gluga mantiei, pe mine nu mă salutaţi, seniore?…

Don Pedro scoase un ţipăt şi se dădu înapoi înspăimântat.

Mothril, palid şi tremurând, simţi că-i vine rău sub privirea zdrobitoare a duşmancei sale.

— Porunciţi să ni se dea un apartament, buna noastră gazdă, continuă dona Maria, căci sunteţi gazda noastră, don Pedro.

Don Pedro clătinându-se, încremenit, lăsă capul în jos şi ieşi.

Mothril se făcu nevăzut… însă la el furia înlocuise teama.

Cele două femei se strânseră una în alta şi aşteptară în tăcere. O clipă mai târziu auziră uşile închizându-se.

Majordomul salutând până la pământ veni să o roage pe dona Maria să binevoiască să urce în apartamentul ei.

— Nu mă părăsiţi! strigă Aissa.

— Nu te teme de nimic, ţi-o spun eu, copila mea. Ai văzut că abia m-am arătat şi privirea mea a fost de ajuns să îmblânzească acele fiare sălbatice… Haide, urmează-mă… veghez eu asupra ta, n-avea nicio grijă.

— Şi dumneavoastră nu aveţi să vă temeţi de nimic?

— Eu! făcu Maria Padilla zâmbind cu semeţie, cine oare ar îndrăzni? Nu mie trebuie să-mi fie frică în castelul acesta.

LVI

GRĂDINA DE PORTOCALI DIN PALATUL DE VARĂ

Apartamentul în care fu condusă Maria îi era bine cunoscut. Locuise acolo pe vremea când era în culmea gloriei. Atunci

întreaga curte cunoştea drumul acelor galerii cu stâlpi din lemn sculptat şi aurit, drum al cărui centru îl forma un *patio* sau o grădină de portocali cu un bazin de marmură. Pe atunci se vedeau numai paji şi valeţi trebăluind pe sub galeriile somptuos luminate. Jos în grădină, pe sub ramurile dese ale pomilor înfloriţi, se auzeau simfoniile maure atât de plăcute, de o tristeţe atât de delicată, încât păreau nişte parfumuri suave ce se înălţau spre cer, atunci când ieşeam de pe buzele cântăreţului sau din degetele muzicantului.

Acum peste tot era numai tăcere. Despărţită de restul palatului, galeria părea posomorâtă şi goală. Copacii îşi mai păstrau încă frunzişul, care însă părea înfiorător; marmura bazinelor revărsa în valuri unda albicioasă, însă cu un zgomot asemănător cu vuietul mării agitate.

La capătul uneia din cele mai lungi laturi ale acelui paralelogram, o uşiţă în formă de ogivă făcea trecerea de la galeria Mariei la galeria ocupată de rege.

Această trecere era lungă şi strâmtă ca un canal de piatră. Altădată don Pedro voise să fie tot timpul tapiţată cu stofe din cele mai scumpe, iar lespedea să fie presărată cu flori. Dar în intervalul atât de lung dintre cele două vizite, tapiseriile se învechiseră şi se rupseseră, florile uscate trosneau sub picioare.

Tot ce vine în ajutorul iubirii se vestejeşte atunci când iubirea a murit. La fel se întâmplă şi cu lianele pătimaşe care înfloresc şi se răsucesc în toată lungimea lor în jurul copacului pe care-l îndrăgesc, însă care se usucă şi cad fără viaţă când nu mai au de unde să soarbă seva şi viaţa aliatului lor.

Dona Maria abia se instalase în apartament că ceru să fie servită.

— Senora, răspunse majordomul, regele n-a venit să locuiască aici mai mult timp, ci numai să ia parte la o partidă de vânătoare. Nu a adus şi personalul de serviciu.

— Ospitalitatea regelui nu îngăduie totuşi ca oaspeţii săi să fie lipsiţi de cele trebuincioase.

— Senora, sunt la ordinele voastre, şi tot ce va cere Senioria Voastră…

— Dă-ne atunci nişte răcoritoare şi un pergament pentru scris.

Majordomul făcu o plecăciune şi ieşi.

Venise noaptea; stelele străluceau pe cer. În colţul cel mai îndepărtat al grădinii, o cucuvea scoase un ţipăt plângăreţ care făcu să tacă privighetoarea de sub ferestrele donei Maria.

Aissa, în acest întuneric, sub înrâurirea unor întâmplări atât de ciudate, Aissa înspăimântată de furia tăcută a tovarăşei sale stătea tremurând în capătul cel mai îndepărtat al apartamentului.

O vedea trecând încoace şi-ncolo ca o umbră palidă pe dona Maria, cu mâna la bărbie, cu privirea pierdută în gol, însă cu mintea scăpărând de planuri.

Nu îndrăznea să vorbească de teamă să nu-i tulbure mânia şi să nu facă să i se abată durerea.

Peste puţin timp majordomul apăru din nou, aducând câteva făclii de ceară pe care le puse pe o masă.

Era urmat de un sclav care ducea o tavă de argint aurit, pe care două cupe din argint cizelat se aflau alături de fructe însiropate şi o sticlă de vin de Xeres.

— Sonora, zise majordomul, Senioria Voastră e servită.

— Nu văd cerneala şi pergamentul pe care le-am cerut.

— Senora, am căutat peste tot, spuse majordomul stingherit, însă cancelarul regelui nu este aici, iar pergamentele se află în cufărul regal.

Dona Maria încruntă din sprâncene.

— Înţeleg, zise ea. Bine, mulţumesc, acum lasă-ne.

Majordomul ieşi.

— Mă chinuie setea, zise apoi dona Maria. Scumpă copilă, vrei să-mi torni de băut?

Aissa se grăbi să toarne vin într-una din cupe şi o oferi însoţitoarei sale care bău cu lăcomie.

— N-a adus cumva şi nişte apă? adăugă ea. Vinul ăsta îmi măreşte setea în loc să mi-o potolească.

Aissa căută în juru-i şi zări un urcior de pământ pictat cu flori, cum se obişnuieşte în Orient pentru a păstra apa proaspătă, chiar şi la soare.

Umplu o cupă cu apă curată, în care dona Maria turnă restul de vin din cealaltă cupă.

Însă mintea ei nu se mai ocupa de nevoile trupeşti; gândurile, absorbite cu totul în altă parte, porniseră spre spaţiile întunecate.

„Ce fac eu aici? îşi zicea ea. De ce să pierd vremea degeaba… Sau trebuie să-l conving pe trădător de trădarea lui, sau trebuie să mai încerc să-l readuc la mine.”

Deodată se întoarse spre Aissa, care urmărea cu nelinişte fiecare din mişcările sale.

— Ascultă copilă, tu care ai privirea atât de limpede încât s-ar putea crede că ţi se vede sufletul prin lumina ochilor, răspunde unei femei, cea mai nefericită dintre femei. Eşti orgolioasă?… Ai jindui vreodată după strălucirea situaţiei mele? Ai cumva drept sfătuitor, în întunecatele ceasuri ale nopţii, un înger rău care să te îndepărteze de iubire pentru a te împinge spre ambiţie? O! răspunde-mi! O! ţine minte că întreaga mea soartă atârnă de cuvântul pe care-l vei rosti. Răspunde-mi cum i-ai răspunde lui Dumnezeu! Ştiai ceva despre acest plan de răpire? Îl bănuiai? Îl sperai?

— Doamnă, răspuns Aissa cu un aer trist şi blând totodată, dumneavoastră, ocrotitoarea mea, dumneavoastră care m-aţi văzut zburând în întâmpinarea iubitului meu cu o bucurie atât de nepotolită, dumneavoastră mă întrebaţi dacă speram să mă duc la altul?

— Ai dreptate, zise dona Maria cu nerăbdare. Dar răspunsul acesta, care poate că închide în el întreaga nevinovăţie a sufletului tău, mi se pare totuşi un şiretlic. Vezi tu, sufletul meu nu e curat ca al tău, şi toate patimile pământului îl orbesc şi îl răvăşesc. Repet deci întrebarea: Eşti ambiţioasă? Te-ai mângâia vreodată de pierderea iubirii în speranţa unei mari averi… a unui tron?

— Doamnă, răspunse Aissa tremurând, nu am darul vorbirii şi nu ştiu dacă voi reuşi să conving durerea voastră. Dar, pe Dumnezeu! fie al meu, fie al vostru, vă jur că voi avea totdeauna pumnalul asupra mea pentru a-mi străpunge inima, sau un inel ca al vostru pentru a sorbi otrava dătătoare de moarte.

— Un inel ca al meu, strigă dona Maria dându-se repede înapoi şi ascunzându-şi mâna sub mantie. De unde ştii?

— Ştiu pentru că toată lumea din palat şopteşte că, fiind devotată regelui don Pedro şi temându-vă să nu cădeţi, după pierderea vreunei bătălii, în mâinile duşmanilor săi, aveţi obiceiul să purtaţi în acest inel o otravă cu efect imediat spre a vă elibera la nevoie… De altfel, acesta este şi obiceiul oamenilor

din ţara mea. Pentru Agenor n-am să fiu nici mai puţin curajoasă, nici mai puţin credincioasă decât sunteţi dumneavoastră pentru don Pedro. Voi muri atunci când voi vedea că e pe cale să piardă ceea ce-i aparţine.

Dona Maria îi strânse mâinile Aissei şi chiar o sărută pe frunte cu o tandreţe sălbatică.

— Eşti o copilă mărinimoasă, zise ea, şi vorbele tale mi-ar arăta care îmi este datoria, dacă n-aş avea altceva mai sfânt de apărat pe lumea asta decât iubirea mea… Da, ar trebui să mor, de vreme ce mi-am pierdut orice speranţă şi faima, dar cine va veghea asupra nerecunoscătorului şi laşului pe care tot îl mai iubesc? Cine îl va scăpa de o moarte ruşinoasă, de o prăbuşire şi mai ruşinoasă încă? Nu are niciun prieten, în schimb are mii de duşmani înverşunaţi. Tu nu-l iubeşti şi nu vei ceda nici unui îndemn; este tot ceea ce doresc, pentru că acesta era singurul lucru de care mă temeam. Acum ştiu ce drum am de urmat. Înainte de ivirea zorilor, va avea loc în Spania o schimbare e care va vorbi întreaga lume.

— Doamnă, zise Aissa, înfrânaţi-vă pornirile sufletului vostru atât de curajos… Gândiţi-vă că eu sunt singură pe lume, că speranţa şi fericirea mea nu le am decât în dumneavoastră şi prin dumneavoastră.

— Mă gândesc la toate astea; nenorocirea îmi purifică sufletul; nu mai sunt stăpânită de egoism, nemaiavând o dragoste obişnuită. Ascultă, Aissa, hotărârea mea e luată: mă duc să-l întâlnesc pe don Pedro. Caută bine în sipetul încrustat cu aur care trebuie să se afle în camera vecină, ai să găseşti o cheie. Este cheia unei uşi secrete care duce la apartamentele lui don Pedro.

Aissa alergă şi aduse într-adevăr cheia pe care Maria o luă.

— Voi rămâne singură în această tristă locuinţă, doamnă? întrebă fata.

— Cunosc pentru tine o ascunzătoare de negăsit. Aici poate că ar pătrunde cineva până la tine, însă vino cu mine, la capătul camerei de unde ai luat cheia se mai află o ultimă cameră, numai ziduri şi fără nicio altă ieşire. Te voi închide acolo şi nu vei avea ce te teme de nimic…

— Singură! o, nu! Singură mi-ar fi frică.

— Copilă! nu poţi totuşi să mă însoţeşti. Tu de rege te temi,

iar eu tocmai la el mă duc.

— Aşa e, zise Aissa, da, doamnă; mă resemnez, am să aştept… nu în camera aceea întunecată şi tainică, o, nu, ci chiar aici, pe pernele pe care v-aţi odihnit, aici unde totul îmi va reaminti de prezenţa şi de ocrotirea voastră.

— Cu toate astea trebuie să te odihneşti.

— Nu simt nevoia, doamnă.

— Cum vrei, Aissa. Petrece-ţi timpul în lipsa mea rugându-l pe Dumnezeu să mă facă să izbândesc, căci atunci, mâine, în plină zi şi fără nicio teamă, vei porni pe drumul care duce la Rianzares, mâine părăsindu-mă, vei putea să-ţi spui: „Mă duc la soţul meu şi nicio putere de pe pământ nu va fi în stare să mă despartă de el.”

— Mulţumesc, doamnă, mulţumesc! exclamă fata acoperind cu sărutări mâinile mărinimoasei sale prietene… O! da, mă voi ruga, o! da, Dumnezeu mă va auzi.

În clipa în care cele două femei schimbau acest duios rămas bun, s-ar fi putut vedea dinspre fundul grădinii ivindu-se încet-încet pe sub ramurile de portocali capul unui curios, care veni să se aşeze în dreptul galeriei unde umbra era mai adâncă.

Capul, care nu se deosebea de frunzişul întunecat al pomilor înconjurători, rămase nemişcat.

Dona Maria o părăsi pe fată şi se îndreptă sprintenă spre drumul ce ducea la uşa secretă.

Fără să facă vreo mişcare, capul întoarse nişte ochi mari şi albi spre dona Maria, o văzu pătrunzând în coridorul misterios, şi trase cu urechea.

Într-adevăr, zgomotul unei uşi care scârţâie în ţâţânile ruginite se auzi la celălalt capăt al culoarului şi îndată capul dispăru, întocmai ca acela al şarpelui care coboară în mare grabă.

Era sarazinul Hafiz care aluneca astfel de-a lungul trunchiului lustruit al unui lămâi.

Jos găsi o altă mutră întunecată care îl aştepta.

— Ce-i cu tine, Hafiz, te-ai şi coborât? îl întrebă persoana.

— Da, stăpâne, căci nu mai am nimic de văzut în apartament: dona Maria a ieşit adineaori.

— Unde s-a dus?

— La capătul coridorului a luat-o la dreapta şi a dispărut.

— Dispărut!… O! pe sfântul nume al Profetului! a ieşit pe uşa secretă şi se duce să-i vorbească regelui. Suntem pierduţi.

— Ştiţi că sunt la ordinele voastre, senior Mothril, spuse Hafiz îngălbenindu-se.

— Bine. Urmează-mă spre apartamentele regale; toată lumea doarme la ora asta. Nu sunt nici gărzi, nici curteni. Vei urca prin grădina regelui până la fereastra sa, aşa cum ai făcut adineaori, şi acolo vei asculta aşa cum ai ascultat aici.

— Cunosc un mijloc mai simplu, senior Mothril… veţi putea asculta singur.

— Care?… spune repede, pentru Dumnezeu!

— Luaţi-vă după mine… Voi urca de-a lungul unei coloane din grădină, voi ajunge la o fereastră; mă voi strecura pe acolo şi voi încerca să ajung până la o uşă lăturalnică pe care o voi deschide. În felul acesta veţi putea asculta nestingherit tot ce îşi vor spune sau îşi spun în momentul de faţă don Pedro şi Maria Padilla.

— Ai dreptate, Hafiz, Profetul ţi-a dat gândul ăsta. Am să fac ce-mi spui. Arată-mi drumul.

LVII

EXPLICAŢIE

Dona Maria nu-şi făcea iluzii: primejdia pe care o înfrunta era dintre cele mai mari.

Plictisit de o convieţuire de mai mulţi ani, dezgustat de succese şi viciat de nenorocirile care de obicei purifică firile rătăcite, don Pedro avea nevoie de îndemnuri spre rău, iar nicidecum de sfaturi de bine.

Trebuia deci să caute să schimbe înclinările acelui suflet, şi nimic n-ar fi fost cu neputinţă dacă i-ar fi venit în ajutor iubirea; însă, după toate aparenţele, don Pedro nu o mai iubea pe dona Maria.

Ea mergea aşadar orbeşte pe un drum care pentru Mothril, duşmanul ei, era destul de luminos.

Fără nicio îndoială că dacă l-ar fi întâlnit pe maur în drum şi dacă ar fi avut la îndemână un pumnal, l-ar fi lovit fără milă, căci îşi dădea seama că această influenţă blestemată apăsa asupra vieţii ei de aproape un an şi începea să pună stăpânire pe ea.

Maria se gândea la toate astea când deschise uşa secretă şi se află în apartamentul regelui.

Don Pedro înspăimântat, plin de nesiguranţă, rătăcea ca o umbră de colo colo.

Tăcerea donei Maria, mânia ei liniştită îi prilejuiau cele mai vii îngrijorări şi cea mai primejdioasă mânie.

„Sunt înfruntat chiar şi la curtea mea, zicea el cu voce tare,

ca să mi se arate că nu eu sunt stăpânul. Şi într-adevăr nu sunt, de vreme ce sosirea unei femei îmi răstoarnă toate planurile şi îmi distruge speranţa tuturor plăcerilor. E un jug pe care trebuie să-l sfărâm… iar dacă nu voi fi destul de tare ca să acţionez singur, voi găsi cine să mă ajute.”

Tocmai rostea aceste cuvinte când dona Maria, care alunecase ca o zână pe lespedea de faianţă lustruită, îl apucă de braţ şi îi spuse:

— Cine vă va ajuta, seniore?

— Dona Maria! strigă regele ca şi când ar fi văzut o stafie.

— Da, dona Maria care vine să vă întrebe, pe voi regele, pentru ce sfatul, jugul, dacă vreţi, al unei nobile spaniole, al unei femei care vă iubeşte, este mai ruşinos şi mai greu decât jugul impus lui don Pedro de Mothril, jugul pus unui rege creştin de către un maur?

Don Pedro strânse pumnii înfuriat.

— Fără semne de nerăbdare, zise dona Maria, fără mânie, nu este nici momentul, nici locul. Vă aflaţi aici în castelul vostru, iar eu, supusa voastră, nu am venit, cred că înţelegeţi, să vă impun voinţa mea. De aceea, seniore fiind singurul stăpân aici, nu vă daţi osteneala să vă înfuriaţi. Leul nu dojeneşte furnica.

Don Pedro nu era obişnuit cu asemenea proteste smerite din partea iubitei lui. Se opri înmărmurit.

— De fapt, ce vrei doamnă? întrebă el.

— Nimica toată, seniore. După cât se pare, iubiţi o altă femeie, e dreptul vostru; nu voi cerceta dacă faceţi bine sau rău, e dreptul vostru; nu sunt soţia voastră, şi chiar de-aş fi, mi-aş aminti câte necazuri şi chinuri le-aţi pricinuit pentru mine, celor ce v-au fost soţii.

— Mă învinuieşti pentru asta? zise cu trufie don Pedro, care căuta prilejul să se înfurie.

Dona Maria îi susţinu privirea cu hotărâre.

— Nu sunt Dumnezeu, zise ea, ca să judec crimele regilor! Sunt o femeie, vie astăzi, moartă mâine, un atom, un suflu, nimicnicia. Însă am un glas şi mă folosesc de el ca să vă spun ceea ce nu veţi auzi decât de la mine. Iubiţi, rege don Pedro, şi de fiecare dată când vi s-a întâmplat aşa ceva, un nor v-a trecut prin faţa ochilor şi v-a ascuns întregul univers… însă… văd că întoarceţi capul… Ce ascultaţi? Ce vă preocupă?…

— Am crezut, zise don Pedro, că aud pe cineva mergând prin camera de-alături… dar nu, e cu neputinţă…

— De ce cu neputinţă… totul e cu putinţă aici. Uitaţi-vă, sire… vă rog… Nu cumva ne ascultă cineva?…

— Nu, nu există nicio uşă la camera aceea, şi n-am niciun servitor-cu mine. Poate că adierea serii să fi clătinat vreo uşă sau s-a mişcat cerceveaua de la fereastră.

— Spuneam, reluă dona Maria, că, întrucât nu mai mă iubiţi, am luat hotărârea să mă retrag.

Don Pedro făcu o mişcare.

— Vă bucuraţi, îmi pare bine, spuse cu răceală dona Maria, tocmai pentru asta o şi fac. Mă voi retrage deci şi nu veţi mai auzi niciodată vorbindu-se de mine. Din clipa de faţă, seniore nu o veţi mai avea ca iubită pe dona Maria Padilla; cea care vă va face să aflaţi adevărul asupra situaţiei voastre nu este decât o umilă slujitoare. Aţi câştigat o bătălie, însă vi se va spune că alţii au câştigat-o pentru voi. Aliatul vostru, într-un asemenea caz, este stăpânul vostru şi v-o va dovedi mai devreme sau mai târziu. Prinţul de Wales a şi început să ceară sumele uriaşe ce i se datorează… Banii aceia nu-i aveţi, cei douăsprezece mii de lăncieri care au luptat pentru voi se vor întoarce împotriva voastră. Între timp fratele vostru a găsit ajutoare în Franţa; iar conetabilul, îndrăgit de toţi cei ce poartă un nume francez, se va întoarce însetat de răzbunare. Veţi avea de luptat împotriva a două armate. Ce le veţi opune în schimb? O armată de sarazini. O, rege creştin! Aveţi un singur mijloc să intraţi din nou în tagma prinţilor bisericii şi daţi cu piciorul acestui mijloc. Vreţi să atrageţi asupra voastră, în afară de armele pământeşti, mânia papei şi excomunicarea! Ţineţi seama că spaniolii sunt cucernici, vă vor părăsi. Vecinătatea maurilor a şi început să-i înspăimânte şi să-i dezguste. Şi asta încă nu e totul… omul care vă împinge spre prăbuşire n-o socoteşte deplină în tovărăşia mizeriei şi a degradării, adică în surghiun şi în decădere, el vrea să vă impună o căsătorie infamă, vrea să facă din voi un renegat. Dumnezeu mă aude, nu o urăsc, dimpotrivă o iubesc pe Aissa, o ocrotesc, o apăr ca pe o soră, căci îi cunosc inima şi îi cunosc viaţa. Chiar de-ar fi Aissa fiica unui rege sarazin, dar nu este, seniore, şi o voi dovedi, Aissa nu valorează mai mult spre a fi soţia voastră decât valorez eu, fiica unor vechi cavaleri ai

Castiliei, eu, nobila moştenitoare a douăzeci de strămoşi care îi egalează pe regii creştini. Cu toate astea, v-am cerut eu vreodată să consfinţiţi dragostea noastră printr-o căsătorie? Sunt sigură că puteam s-o fac. Sunt sigură, rege don Pedro, pentru că m-aţi iubit!

Don Pedro suspină.

— Şi încă nu e totul. Mothril vă vorbeşte de dragostea Aissei, dar ce zic, poate v-o şi făgăduieşte.

Don Pedro privea îngrijorat şi cu viu interes, ca pentru a prinde vorbele Mariei înainte de a fi rostite.

— Vă făgăduieşte că ea vă va iubi, nu-i aşa?

— Şi dacă ar fi aşa, doamnă!

— S-ar putea să fie aşa, sire, şi meritaţi mai mult decât iubire. Există unele persoane în regatul vostru, şi aceste persoane sunt egalele Aissei, după câte cred, care au pentru voi mai mult decât adoraţie.

Fruntea lui don Pedro se lumină; dona Maria făcea cu dibăcie să vibreze fiecare coardă simţitoare a sufletului său.

— Dar aflaţi, urmă dona Maria, că dona Aissa nu vă va iubi, pentru că iubeşte pe altul.

— E adevărat? strigă don Pedro furios. Nu e cumva o calomnie?

— E atât de puţin calomnie, seniore, încât dacă aţi întreba-o chiar acum pe Aissa, dacă aţi întreba-o mai înainte de a fi putut lua legătura cu mine, v-ar spune cuvânt cu cuvânt cele ce v-am spus eu.

— Spune, doamnă, spune. Făcând acest lucru îmi aduci un adevărat serviciu. Aissa iubeşte pe cineva… Pe cine iubeşte?

— Pe un cavaler din Franţa care se numeşte Agenor de Mauleon.

— Solul care mi-a fost trimis la Soria. Şi Mothril ştie?

— Ştie…

— Garantezi?

— O jur.

— Şi inima îi este prinsă în aşa fel încât făgăduindu-mi dragostea ei a fost din partea lui Mothril o minciună sfruntată, o trădare mârşavă?

— O minciună sfruntată, o trădare mârşavă.

— Poţi s-o dovedeşti, senora?

— De îndată ce îmi veţi porunci, seniore.

— Mai spune-mi odată, ca să mă conving.

Dona Maria îl domina pe rege cu întreaga-i trufie. Îl ţinea în frâu prin orgoliu şi prin gelozie.

— „Pe Dumnezeu!” mi-a spus adineaori Aissa, iar vorbele ei îmi răsună încă în urechi „vă jur că, în cazul în care don Pedro m-ar ţine în puterea lui şi mi-ar impune dragostea sa, vă jur că voi avea totdeauna un pumnal ca să-mi străpung inima sau un inel ca al vostru din care să sorb otrava dătătoare de moarte”. Şi îmi arăta inelul acesta pe care îl port în deget, seniore.

— Inelul acesta… zise don Pedro cu groază… Ce conţine oare acest inel, senora?

— Conţine o otravă cu efect imediat, seniore. Îl port de aproape doi ani, pentru a-mi asigura eliberarea trupului şi a sufletului, în cazul în care, într-o zi, când voia neştiută a destinului pe care vi l-am urmat cu atâta credinţă, mă va da pe mâna duşmanilor voştri.

Don Pedro simţi un fel de remuşcare văzând acest eroism atât de simplu şi atât de mişcător.

— Ai o inimă nobilă, Maria, zise el, şi n-am iubit niciodată o femeie aşa cum te-am iubit pe dumneata… însă soarta amară e încă departe… poţi trăi!

„M-a iubit! gândi Maria îngălbenind, însă fără să se trădeze. N-a mai spus *mă iubeşte!”*

— Acestea sunt gândurile Aissei? reluă don Pedro după o clipă de tăcere.

— În întregime, seniore.

— Asta este idolatrie faţă de cavalerul francez.

— Este o iubire asemănătoare cu aceea pe care am avut-o şi eu pentru voi, răspunse dona Maria.

— Pe care ai avut-o? zise don Pedro care se dovedi a fi mai slab de înger decât metresa lui, dezvăluindu-şi rana la prima durere.

— Da, seniore.

Don Pedro încruntă din sprâncene.

— Voi putea s-o întreb pe Aissa?…

— Când veţi dori.

— Are să vorbească în faţa lui Mothril?

— Da, seniore, în faţa lui Mothril.

— Va spune toate amănuntele iubirii ei?

— Va mărturisi chiar ceea ce face ruşinea unei femei.

— Maria! strigă don Pedro cu o izbucnire grozavă, Maria, ce-ai spus!

— Adevărul. Eu spun totdeauna adevărul, răspunse ea fără ocolişuri.

— Aissa dezonorată…

— Aissa, pe care unii vor s-o aşeze alături de voi pe tron şi să o vâre în patul vostru, este logodnica seniorului de Mauleon prin legături pe care numai Dumnezeu le poate rupe, căci sunt legăturile unei căsătorii desă-vârşite…

— Maria! Maria! spuse regele ameţit de furie.

— Vă datoram această ultimă mărturisire… Eu sunt aceea care, la rugămintea ei, l-am introdus pe francez în camera unde Mothril o ţinea închisă, şi tot eu, ocrotindu-le iubirea, trebuia să-i unesc pe pământul Franţei.

— Mothril! Mothril! toate pedepsele vor fi prea uşoare, toate caznele prea blânde pentru a te face să ispăşeşti acest mârşav atentat! Cheam-o la mine pe Aissa, doamnă, te rog.

— Seniore, mă duc… Însă mai gândiţi-vă, vă rog. Am trădat taina acelei fete ca să slujesc interesele şi onoarea regelui meu… Nu ar fi mai bine să vă mulţumiţi cu spusele mele? Nu puteţi să mă credeţi fără această dovadă care ar face-o să roşească pe biata copilă?

— Ah! Şovăi, înseamnă că mă înşeli!

— Seniore, nu şovăi, încerc să redau puţină încredere Maiestăţii Voastre. Această dovadă o vom avea destul de bine peste câteva zile fără tărăboi, fără un scandal care ar pierde-o pe fată.

— Dovada aceasta o vreau imediat, te somez să mi-o procuri numaidecât sub pedeapsa de a nu fi crezute învinuirile ce le aduci.

— Seniore, mă supun, zise Maria cu multă mâhnire.

— Te aştept cu nerăbdare, doamnă.

— Seniore, veţi fi ascultat.

— Dacă ai spus adevărul, dona Maria, mâine nu va mai exista în Spania niciun maur care să nu fie proscris sau alungat.

— În cazul acesta mâine, seniore, veţi fi un mare rege, iar eu, o biată fugară, o biată părăsită, voi aduce mulţumiri cerului

pentru marea fericire ce mi-ar dărui-o pe lumea asta, anume siguranţa propăşirii voastre.

— Senora, văd că ai îngălbenit, te clatini, vrei să chem pe cineva?

— Nu chemaţi, sire… Nu… Mă voi înapoia în camera mea… Am cerut să-mi aducă vin şi mi-am pregătit o băutură răcoritoare care mă aşteaptă pe masa mea. Sunt înfierbântată şi de îndată ce-mi voi potoli setea, mă voi simţi destul de bine; nu vă mai gândiţi deci la mine, vă rog. Însă vă jur, zise deodată Maria repezindu-se spre camera de alături, vă jur că a fost cineva aici; de astă dată nu mă înşel, am auzit mersul unui om…

Don Pedro luă o făclie, Maria o alta şi amândoi năvăliră în camera aceea; era pustie şi nimic nu trăda că ar fi trecut cineva pe acolo.

Doar o portieră se mai mişca încă în partea uşii din afară, despre care vorbise Hafiz.

— Nimeni! zise Maria surprinsă, totuşi am auzit destul de bine.

— Ţi-am spus eu, era cu neputinţă… O! Mothril! Mothril! Ai să vezi ce răzbunare te aşteaptă în urma trădării tale. Zici că te înapoiezi, doamnă?

— Nu-mi trebuie decât timpul s-o înştiinţez pe Aissa şi pornesc înapoi pe drumul secret.

Vorbind astfel, dona Maria se despărţi de rege care, în febra lui nepotolită, aproape confundă recunoştinţa serviciului adus cu amintirea iubirii trecute.

Aceasta pentru că dona Maria era într-adevăr o femeie frumoasă şi pătimaşă, o femeie pe care n-o puteai uita când ai văzut-o odată.

Trufaşă şi îndrăzneaţă, impunea respectul, smulgea iubirea. Nu odată acest rege despotic tremurase văzând-o că se supără, şi încă şi mai des inima-i plictisită bătuse în aşteptarea venirii ei.

Astfel că atunci când plecă după ce dăduse explicaţiile cuvenite, don Pedro voi să alerge după ea spre a-i spune: „Ce importanţă are Aissa, ce importantă au micile laşităţi ce se urzesc în umbră, tu eşti cea pe care o iubesc, tu eşti fructul pe care îl doreşte cu atâta înfocare setea mea.”

Însă dona Maria tocmai închisese uşa de fier, şi regele nu mai

auzi nimic decât fâşâitul rochiei sale atingându-se de pereţi şi trosnetul crengilor uscate ce se zdrobeau sub paşii ei.

LVIII

INELUL MARIEI ŞI PUMNALUL AISSEI

Piciorul lui Mothril atinsese, foarte uşor podeaua atunci când dona Maria crezuse că aude pe cineva umblând prin cameră. Mothril îşi scosese sandalele ca să poată veni până la draperie şi să asculte ce se urzea împotriva lui.

Destăinuirea secretului Aissei îl umpluse de groază. Că dona Maria nutrea o ură neîmpăcată împotriva lui, nu mai încăpea nicio îndoială; maurul era sigur că ea căuta să-l piardă ponegrindu-i politica, dându-i la iveală ambiţia; însă ceea ce nu putea îndura era ideea că don Pedro avea să devină nepăsător faţă de Aissa.

Aissa, logodită cu Mauleon, Aissa lipsită de preţuirea ce i-o dădea castitatea, devenea pentru don Pedro un obiect fără farmec şi fără valoare; şi a nu-l mai atrage pe don Pedro prin iubirea Aissei era ca şi când i-ar fi scăpat din mână frâul care struneşte un bidiviu sălbatic.

Pete câteva clipe întreaga schelărie înălţată cu atâta trudă avea să se prăbuşească. Aissa, sigură de a fi ocrotită, avea să vină împreună cu tovarăşa ei să-i dezvăluie lui don Pedro întreaga taină... Atunci dona Maria îşi recăpăta toate drepturile, atunci Aissa le pierdea pe ale ei, atunci Mothril, ruşinat, huiduit, alungat, batjocorit ca un şarlatan ticălos, lua, împreună cu compatrioţii lui, drumul jalnic al pribegiei; şi aceasta numai în cazul când n-ar fi fost azvârlit chiar de la început în mormânt de către uraganul mâniei regale. Iată aşadar ce se perinda prin faţa ochilor maurului în vreme ce Maria îi vorbea lui don Pedro, iar vorbele ei cădeau una câte una ca nişte picături de plumb topit pe rana vie a acestui ambiţios.

Gâfâind, buimăcit, când rece ca marmura, când fierbinte ca pucioasa în fierbere, Mothril se întreba pentru ce, apucând pumnalul care nu dăduse greş niciodată, nu-l ucidea dintr-o singură lovitură pe stăpânul care asculta şi pe clevetitoarea care vorbea; adică pentru ce nu-şi salva viaţa şi cauza.

Dacă don Pedro ar fi avut lângă el un alt înger păzitor decât

Maria, acel înger n-ar fi întârziat să-l înştiinţeze ce primejdie groaznică îl păştea în momentul acela.

Deodată mintea lui Mothril se lumină, sudoarea ce i se scurgea de pe frunte se împuţina şi nu mai era atât de rece. Două cuvinte rostite de Maria îi deschiseseră calea spre scăpare şi îi dădură totodată ideea crimei.

O lăsă deci să termine în linişte şi ea putu astfel să-i spună lui don Pedro tot ce gândea, şi abia după ultimele cuvinte ale convorbirii, atunci când nu mai avea nimic de aflat, Mothril ieşi din ascunzătoare, iar draperia se mişcă în lumia lui, aşa după cum băgaseră de seamă don Pedro şi dona Maria.

Odată ajuns afară, Mothril se opri câteva clipe, făcându-şi următoarea socoteală:

— Prin coridorul secret ei îi va trebui de trei ori mai mult timp decât voi face eu ca să intru în cameră prin grădină.

— Hafiz, spuse el bătându-l pe umăr pe tânărul tigru care pândea fiecare din poruncile sale, aleargă până la intrarea în coridor, opreşte-o pe dona Maria când se va înfăţişa, cere-i iertare ca şi când ai fi cuprins de remuşcări, învinuieşte-mă dacă vrei, mărturiseşte, destăinuie… fă tot ce crezi de cuviinţă, dar opreşte-o cinci minute, înainte de a intra în coridor.

— Bine, stăpâne, zise Hafiz.

Căţărându-se ca o şopârlă pe coloana de lemn din grădină, intră în gangul unde se şi auzeau apropiindu-se paşii donei Maria.

Între timp Mothril făcu înconjurul grădinii, urcă scara spre coridor şi pătrunse la dona Maria.

Într-o mână ţinea pumnalul, în cealaltă un mic flacon de aur pe care-l scosese dintr-un buzunăraş ce-l avea la cingătoare.

Când intră, ceara pe jumătate consumată se scurgea peste marginea lumânării, iar Aissa, cu ochii închişi, dormea liniştită pe perne. De pe buzele-i întredeschise, odată cu parfumul respiraţiei se răspândea un nume scump.

„Mai întâi ea, zise maurul cu o privire fioroasă… moartă, nu va mărturisi ce vrea dona Maria s-o facă să spună… O!… Să-mi lovesc copila, murmură el… copila mea care doarme… căreia poate, dacă îmi alung teama, Cel prea Înalt îi rezervă o coroană, să mai aşteptăm… Să moară cel puţin ultima, să-mi mai păstrez încă un moment de speranţă.”

Se îndreptă în grabă spre masă, luă cupa de argint încă pe jumătate plină cu băutura pregătită chiar de Maria şi turnă în ea întreg conţinutul flaconului de aur.

„Maria, zise el în şoaptă, cu un zâmbet înfiorător, otrava pe care ţi-o torn nu valorează poate cât aceea pe care o ascunzi în inelul tău, însă noi sărmanii mauri suntem nişte barbari, aşa că îmi cer scuze; dacă băutura mea nu-ţi va plăcea, am să-ţi ofer pumnalul.”

Abia termină când glasul rugător al lui Hafiz ajunse până la urechea lui odată cu glasul mai însufleţit al donei Maria care fusese oprită în gangul secret…

— Fie-vă milă! zicea monstruosul copil, iertaţi-i tinereţei mele, nu ştiam ce mă îndemna să fac stăpânul meu.

— Am să văd mai târziu, răspunse Maria, lasă-mă! Voi şti cum să mă informez şi să desprind din mărturiile ce se vor aduce despre tine adevărul pe care mi-l ascunzi.

Mothril se duse să se ascundă înapoia draperiei care masca fereastra. Aşezat acolo, putea să vadă şi să audă totul, putea să se repeadă asupra Mariei când aceasta ar fi voit să iasă.

Hafiz, alungat de ea, dispăru agale prin coridorul întunecos.

Dacă ar fi privit cineva pe fereastră ar fi putut-o vedea pe Maria intrând în apartamentul ei şi contemplând-o cu o nespusă emoţie pe Aissa cufundată în somn.

„Am dezvăluit unui bărbat, zise ea, duioasa taină a dragostei tale, am ponegrit frumuseţea ta de porumbiţă, însă supărarea ce ţi-am pricinuit-o va fi în curând reparată, sărmană copilă! Dormi sub ocrotirea mea… dormi! Te mai las încă un minut cu visele tale plăcute!”

Făcu un pas spre Aissa. Mothril strânse pumnalul între degete.

Însă mişcarea pe care o făcuse dona Maria o apropiase de masă, pe care văzu cupa de argint şi licoarea roşiatică ce-i îmbia buzele uscate.

Luă cupa şi bău pe nerăsuflate.

Ultima înghiţitură nu îi atingea încă cerul gurii când frigul mistuitor al morţii îi şi cuprindea inima.

Se clătină, privirea îi deveni fixă, îşi apăsă mâinile pe piept, şi ghicind în această neînţeleasă durere o nouă năpastă, o nouă trădare poate, privi în juru-i cu nelinişte, cu groază, ca pentru a

întreba singurătatea şi somnul, cei doi martori muţi ai suferinţei sale.

Durerea izbucni în pieptu-i ca un incendiu, Maria se roşi, mâinile i se încleştară, i se părea că inima i se urca în gât şi deschise gura să scoată un ţipăt.

Iute ca fulgerul, Mothril preîntâmpină acest ţipăt printr-o strânsoare de moarte.

Maria se zbătu zadarnic în braţele lui, zadarnic muşcă degetele sarazinului care îi închidea gura.

În vreme ce împiedica astfel braţele şi glasul nenorocitei, stinse lumânarea şi Maria căzu în acelaşi timp în întuneric şi în moarte.

Picioarele ei izbiră câteva clipe podeaua, cu un zgomot care o trezi pe tânăra maură, tovarăşa ei.

Aissa se ridică şi, voind să meargă prin întuneric se poticni de cadavru.

Apoi căzu în braţele lui Mothril, care îi apucă mâinile şi o răsturnă lângă Maria sfâşiindu-i umărul cu o lovitură de pumnal.

Scăldată în sânge, Aissa leşină. Atunci, Mothril smulse din degetul Mariei inelul în care era ascunsă otrava.

Goli conţinutul în cupa de argint şi îl puse la loc în degetul victimei.

Apoi, mânjind cu sânge pumnalul pe care tânăra maură îl purta la brâu, îl aşeză lângă Maria, în aşa fel încât degetele ei să-l atingă.

Această dramă înfiorătoare fu adusă la îndeplinire în mai puţin timp decât îi trebuie şarpelui din Indii pentru a sugruma două gazele ce se joacă la soare prin ierburile unei savane. Pentru ca sarcina să fie îndeplinită în în- tregime, Mothril nu mai avea decât să se pună la adăpost de orice bănuială.

Nimic nu era mai uşor. Intră prin grădina de-alături ca şi când s-ar fi înapoiat dintr-o inspecţie prin jurul castelului.

Îi întrebă pe slujitorii regelui dacă acesta se culcase. I se răspunse că-l văzuseră pe rege plimbându-se cu un fel de nerăbdare prin apartamentul său.

Mothril ceru să i se aducă perne, porunci unui slujitor să-i citească vreo câteva versete din Coran şi păru că se lasă pradă unui somn adânc.

Hafiz, fără să-şi mai întrebe stăpânul, îl înţelesese, datorită

instinctului. Se amestecă printre gărzile lui don Pedro cu seriozitatea lui obişnuită. Trecu astfel o jumătate de oră. În palat domnea cea mai mare tăcere.

Deodată un ţipăt sfâşietor răsună din capătul cel mai îndepărtat al coridorului regal, şi glasul regelui făcu să se audă aceste cuvinte înspăimântătoare:

— Ajutor! ajutor!

Toţi se repeziră spre coridor, gărzile cu săbiile scoase, servitorii cu prima armă ce le căzu la îndemână.

Mothril, frecându-se la ochi şi ridicându-se ca şi când ar fi fost încă moleşit de somn, întrebă:

— Ce s-a întâmplat?

— Regele! regele! răspunse mulţimea grăbită.

Mothril se ridică şi porni după ceilalţi. Îl văzu înaintând în aceeaşi direcţie pe Hafiz care şi el se freca la ochi şi părea buimăcit de uimire.

Îl văzură atunci pe don Pedro, cu o făclie în mână, pe pragul apartamentului donei Maria. Ţipa cât îl ţinea gura, era palid şi din când în când întorcea faţa spre cameră, înteţindu-şi gemetele şi blestemele.

Mothril îşi făcu loc prin mulţimea care, tăcută şi tremurând, îl înconjura pe prinţul care aproape înnebunise.

Zece făclii aruncau asupra coridorului lumina lor sângerie.

— Priviţi! priviţi! strigă don Pedro… Moarte! moarte amândouă!

— Moarte! repetă mulţimea în şoaptă.

— Moarte! zise şi Mothril. Cine sunt moarte, seniore?…

— Priveşte, sarazin neruşinat! zise regele al cărui păr i se zbârlea pe cap.

Maurul luă o torţă din mâinile unui soldat, intră încet în cameră şi se dădu înapoi sau se prefăcu că se dă înapoi la vederea celor două cadavre şi a sângelui care mânjea lespezile.

— Dona Maria! zise el… dona Aissa! strigă el… Allah!

Mulţimea repetă înfiorată: „Dona Maria! dona Aissa! moarte!”

Mothril îngenunche şi se uită la cele două victime cu o atenţie dureroasă.

— Seniore, îi spuse el lui don Pedro care se clătina şi-şi sprijinea capul pe amândouă mâinile scăldate de sudoare… aici s-a făptuit o crimă, vă rog să porunciţi să se retragă toată

lumea.

Regele nu răspunse… Mothril făcu un semn, şi toţi cei de faţă ieşiră din cameră.

— Seniore, repetă maurul pe acelaşi ton de stăruinţă prietenoasă, aici s-a făptuit o crimă.

— Ticălosule! strigă don Pedro revenindu-şi în fire, iar te văd aici, pe tine care m-ai trădat!…

— Seniorul meu suferă foarte mult de vreme ce îi maltratează astfel pe cei mai buni prieteni ăi săi, zise Mothril cu o nespusă blândeţe.

— Maria!… Aissa!… repeta don Pedro aiurind… moarte!

— Seniore, vedeţi că eu nu mă plâng, zise Mothril.

— Tu! să te plângi tu! Nemernicule! Şi de ce ai putea să te plângi?…

— De faptul că văd în mâna donei Maria arma care a vărsat sângele ilustru al regilor mei, a ucis pe fiica stăpânului meu, marele calif.

— E adevărat, murmură don Pedro… pumnalul se află în mâna donei Maria… dar ea însăşi… ea ale cărei trăsături oferă o înfăţişare atât de îngrozitoare, a cărei privire ameninţă, ale cărei buze spumegă, ea, dona Maria, pe ea cine a ucis-o?…

— De unde vreţi să ştiu, seniore, eu care dormeam şi care am intrat aici în urma voastră.

Şi sarazinul, după ce privi cu atenţie faţa învineţită a Mariei, clătină din cap fără să spună nimic, doar se uită curios la cupa încă plină pe jumătate.

— Otravă! murmură el.

Regele se aplecă deasupra cadavrului a cărui mână înţepenită o cuprinse cu groază.

— Ah! strigă don Pedro, inelul e gol!

— Inelul? repetă Mothril prefăcându-se surprins. Care inel?

— Da, urmă regele, inelul cu otrava ucigătoare… Ah! priveşte! Maria s-a sinucis! făcu regele… Maria pe care o aşteptam, Maria care putea să mai spere încă în dragostea mea…

— Nu, seniore, cred că vă înşelaţi, dona Maria era geloasă şi ştia de multă vreme că inima voastră tânjeşte după o altă femeie. Dona Maria, gândiţi-vă bine, seniore, trebuie să fi fost cuprinsă de spaimă şi rănită de moarte în mândria ei văzând că Aissa, pe care o chemaseţi vine la voi. După ce i s-a potolit

mânia, va fi preferat moartea în locul părăsirii… de altfel nu murea nerăzbunată, iar pentru o spaniolă, a se răzbuna este o plăcere cu mult mai de preferat vieţii.

Cuvântarea aceasta era de o făţărnicie foarte iscusită; tonul de nevinovată încredere cu care fu rostită, îl impresiona o clipă pe don Pedro. Dar deodată fu cuprins de durere, de ură, şi strigă apucându-l pe Mothril de gât:

— Mothril, tu minţi! Mothril, îţi baţi joc de mine. Pui moartea donei Maria pe seama regretului că am părăsit-o, dar tu ştii destul de bine, deşi te prefaci că nu ştii că o preferam tuturor pe dona Maria, nobila mea prietenă.

— Seniore, nu spuneaţi aşa ceva zilele trecute, când o învinuiaţi pe dona Maria că vă plictiseşte.

— Nu rosti asemenea cuvinte, blestematule, în prezenţa acestui cadavru!

— Seniore, îmi voi înlănţui limba, îmi voi ridica viaţa înainte de a-i produce vreo neplăcere regelui meu, însă aş dori să-i alin durerea şi mă silesc s-o fac ca un prieten credincios.

— Maria! Aissa! zise don Pedro aproape înnebunit… Dau regatul meu pentru a răscumpăra o singură oră din viaţa voastră!

— Dumnezeu face bine ce face, murmură tânguitor maurul. Mi-a răpit bucuria bătrânelor mele zile, floarea vieţii mele, perla de nevinovăţie care îmi îmbogăţea casa.

— Păgânule, strigă don Pedro căruia aceste vorbe, aruncate într-adins, îi trezeau egoismul şi prin urmare furia, mai vorbeşti de nevinovăţia şi de neprihănirea Aissei, tu care cunoşteai dragostea ei pentru cavalerul francez; tu care-i cunoşteai dezonoarea.

— Eu, răspunse maurul cu glas sugrumat… eu cunoşteam dezonoarea donei Aissa, Aissa era dezonorată Ah! făcu el cu un urlet de mânie, care deşi era prefăcut nu era mai puţin înfiorător, cine a spus asta?

— Aceea pe care ura ta nu o va mai păgubi cu nimic, aceea care nu minţea, aceea pe care moartea mi-a răpit-o.

— Dona Maria! făcu sarazinul cu dispreţ. Avea tot interesul s-o spună… putea foarte bine s-o spună ca să-şi apere dragostea, putea foarte bine să calomnieze din răzbunare pentru că a ucis din răzbunare.

Don Pedro rămase tăcut şi gânditor în faţa unei atât de logice şi îndrăzneţe învinuiri.

— Dacă dona Aissa nu era străpunsă de o lovitură de pumnal, adăugă Mothril, poate că ar fi venit cineva să ne spună că a voit s-o asasineze pe dona Maria.

Acest din urmă argument depăşea toate limitele îndrăznelii. Don Pedro nu scăpă prilejul să se folosească de el.

— Şi de ce nu, zise el… Dona Maria îmi destăinuise taina maurei tale, aceasta nu putea oare să se fi răzbunat pe aceea care a bârfit-o?

— Ţineţi seama, răspunse Mothril, că inelul donei Maria e gol… Or, cine l-a golit dacă nu ea însăşi… Sire, sunteţi destul de orb deoarece nu vedeţi că prin moartea acestor două femei Maria v-a înşelat.

— Cum aşa? Trebuia să-mi aducă dovada, să mi-o aducă pe Aissa pentru a-mi repeta cuvintele Mariei.

— A venit?

— A murit.

— Pentru că de venea trebuia să dovedească, şi nu avea cum să dovedească.

Şi de astă dată don Pedro lăsă capul în jos, rătăcit prin acest întuneric îngrozitor.

— Adevărul! murmură el. Cine-mi va spune adevărul?

— Vi-l spun eu.

— Tu, strigă regele cu o înteţire de ură. Tu eşti un monstru care ai prigonit-o pe dona Maria, care ai voit să mă faci s-o părăsesc, tu i-ai pricinuit moartea… Ei bine! Ai să dispari din statele mele, ai să apuci drumul pribegiei, iată singurul hatâr pe care ţi-l pot face.

— Tăcere, seniore! O minune, zise Mothril, fără a răspunde la această izbucnire violentă a lui don Pedro, inima donei Aissa bate sub mâna mea, trăieşte, trăieşte!

— Trăieşte, strigă don Pedro, eşti sigur?

— Îi simt bătăile inimii.

— Poate că rana nu e mortală… un medic!…

— Niciunul dintre creştini, spuse Mothril cu o autoritate sumbră, nu va atinge cu mâna lui o nobilă fiică a neamului meu. Aissa s-ar putea să fie salvată, dar dacă va fi, nu va fi decât de mine.

— Salveaz-o, Mothril, salveaz-o… Ca să vorbească…

Mothril aţinti asupra regelui o privire pătrunzătoare.

— N-a veţi nicio grijă, monseniore, va vorbi.

— Ei bine! Mothril, atunci vom vedea.

— Da, seniore, vom vedea dacă eu sunt un calomniator şi dacă Aissa e dezonorată.

Don Pedro, care se afla în genunchi în faţa celor două cadavre, privi faţa înfiorătoare a Mariei, contractată de o moarte hidoasă, apoi faţa liniştită şi blândă a Aissei, adormită în leşinul ei.

„De fapt, îşi zise el, dona Maria era destul de geloasă şi îmi aduc aminte că odinioară nu i-a luat apărarea Blanchei de Bourbon, pe care am pus s-o ucidă din pricina ei”.

Se ridică, nemaivoind să o privească decât pe tânăra fată.

— Salveaz-o, Mothril, îi spuse el sarazinului.

— Nu vă temeţi, seniore, dacă vreau eu să trăiască, va trăi.

Don Pedro se retrase cuprins de un fel de groază superstiţioasă şi i se păru că spectrul donei Maria se ridica de jos şi îl urmărea pe coridor.

— Dacă fata va fi în stare să vorbească, zise el, adu-o la mine, sau trimite să mă înştiinţeze, vreau să-i pun câteva întrebări.

Fu ultimul lui cuvânt. Se înapoie în camera lui fără regrete, fără dragoste, fără speranţă.

Mothril porunci să se închidă uşile, trimise pe Hafiz să culeagă câteva plante de leac a căror zeamă o stoarse peste rana Aissei, rană pe care pumnalul lui atât de dibaci o făcuse cu îndemânarea cuţitului unui chirurg.

Aissa îşi veni în fire de îndată ce Mothril îi dădu să respire câteva esenţe aromate puternice. Era slăbită, dar memoria-i reveni odată cu forţele, şi primul lucru pe care-l făcu trezindu-se la viaţă fu să scoată un ţipăt de groază.

Zărise corpul neînsufleţit al Mariei Padilla, zăcând la picioarele ei, cu privirea încă plină de ameninţare şi de deznădejde.

LIX

ÎNCHISOAREA CONETABILULUI

În timpul acesta Duguesclin fusese condus la Bordeaux, reşedinţa prinţului de Wales, unde era tratat cu cele mai mari atenţii, însă ca un prizonier care este supravegheat îndeaproape.

Castelul în care îl închiseseră avea un guvernator şi un temnicer. O sută de soldaţi bine înarmaţi făceau de pază şi nu lăsau pe nimeni să pătrundă la conetabil.

Cu toate astea, ofiţerii cei mai de vază ai armatei engleze considerau drept o cinste să-i facă vizite prizonierului. Jean Chandos, seniorul de Albert şi principalii seniori din Guienna obţinuseră învoiala să prânzească şi să cineze adesea cu Duguesclin, care, bun comesean şi tovarăş vesel, îi primea cum nu se poate mai bine şi, ca să-i trateze cum se cuvine, împrumuta bani de la lombarzii din Bordeaux în contul proprietăţilor sale din Bretania.

Puţin câte puţin conetabilul potoli bănuielile garnizoanei. Părea să se simtă bine în închisoarea lui şi nu-şi manifesta cu nimic dorinţa de a fi liber.

Când prinţul de Wales venea pe la el şi-l întreba râzând ce se mai aude cu răscumpărarea:

— E pe calea cea burfă, monseniore, răbdare, zicea el.

Prinţul îşi destăinui atunci necazurile sale. Duguesclin, cu francheţea lui obişnuită, îl învinuia de a-şi fi pus geniul şi puterea în slujba unei cauze atât de nedrepte ca aceea a lui don Pedro.

— Cum se poate, zicea el, ca un cavaler de rangul şi cu meritele voastre să se coboare până acolo încât să apere un jefuitor, un ucigaş, un renegat încoronat?

— Raţiune de stat, răspundea prinţul.

— Şi dorinţa de a nelinişti Franţa, nu-i aşa? i-o întorcea conetabilul.

— Vai! seniore Bertrand, nu mă face să vorbesc despre politică, zicea prinţul.

Şi râdeau amândoi.

Uneori ducesa, soţia prinţului, îi trimitea lui Bertrand răcoritoare, daruri lucrate de mâna ei, şi aceste plăcute atenţii îi făcea mai uşoară prizonierului şederea în fortăreaţă.

Însă nu avea pe lângă el pe nimeni căruia să-i destăinuiască necazurile lui şi aceste necazuri erau destul de mari. Vedea cum se scurgea timpul, îşi dădea seama că armata aceea, adunată cu atâtea greutăţi, se împrăştia zi cu zi, fiind mult mai greu să o strângă din nou atunci când ar fi nevoie.

Avea aproape sub ochii lui spectacolul captivităţii a o mie două sute de ofiţeri şi ostaşi, tovarăşii săi, prinşi la Navarette, sâmburele unei trupe de neînvins care, de-ar fi fost liberi, ar fi adunat cu mult zel rămăşiţele acelei mari puteri zdrobite într-o zi de o înfrângere neprevăzută.

Se gândea adesea la regele Franţei, destul de stingherit desigur în momentul acela.

Din fundul temniţei sale întunecoase, îl vedea pe bunul şi venerabilul rege plimbându-se cu capul plecat pe sub bolţile din grădina Saint-Pol, când tânguindu-se, când nădăjduind, şi murmurând ca şi împăratul August: „Bertrand! înapoiază-mi legiunile!”

„Şi în vremea asta, adăuga Duguesclin vorbindu-şi singur, Franţa e sfâşiată de întoarcerea companiilor: Caverley, Cavalerii Verzi, asemenea unor lăcuste, rod rămăşiţele bietei recolte.”

Apoi Duguesclin se gândea la Spania, la grosolanele abuzuri ale lui don Pedro, la situaţia nelămurită a lui Henric, răsturnat pentru totdeauna de pe tronul pe care abia pusese mâna.

Atunci conetabilul nu se putea opri să nu învinuiască nepăsarea lipsită de vlagă a prinţului, care, în loc să-şi continuie cu înverşunare lucrarea începută, să-i închine viaţa şi averea, să ridice jumătate din lumea creştină împotriva necredincioşilor spanioli ce roiau în jurul lui don Pedro, îşi cerşea fără îndoială traiul pe lângă vreun castelan necunoscut.

Când acest val de gânduri năpădea sufletul bunului conetabil, închisoarea i se părea nesuferită; privea zăbrelele de fier, cum privea Samson ţâţânile porţilor din Gaza, şi se simţea în putere să smulgă peretele i să-l ia pe umeri.

Însă prevederea îl sfătuia imediat să se arate prietenos, şi cum la lealitatea lui bretonă Bertrand adăuga şireteniei normandului, cum era în acelaşi timp şi viclean şi puternic,

conetabilul nu scosese niciodată atâtea strigăte de bucurie, nu băuse niciodată cu atâta sete ca în ceasurile acelea de descurajare şi de plictiseală.

În felul acesta putu să-i înşele şi pe cei mai vigilenţi englezi.

O autoritate superioară menţinea totuşi în jurul prizonierului cea mai straşnică supraveghere. Prea mândru ca să se plângă, conetabilul nu ştia nici cui, nici cărei împrejurări să-i atribuie această desfăşurare de severităţi care mergeau până la a-i opri scrisorile ce i se trimiteau din Franţa.

Curtea Angliei socotise prinderea lui Duguesclin ca unul din cele mai fericite rezultate ale izbânzii de la Navarette.

Într-adevăr, conetabilul era singura piedică serioasă pe care englezii, comandaţi de un erou cum era prinţul de Wales, puteau s-o întâlnească în Spania.

Regele Eduard, bine sfătuit, voia să-şi întindă încetul cu încetul puterea în această ţară frământată de războiul civil. Îşi dădea bine seama că don Pedro, aliat cu maurii, avea să fie detronat mai devreme sau mai târziu, că don Henric avea să fie învins şi ucis, în felul acesta nemairămânând niciun pretendent la tronul Castiliei; acesta devenea de-aici înainte o pradă uşoară pentru armata victorioasă a prinţului de Wales.

Dar dacă Bertrand ar fi fost liber, lucrurile ar fi căpătat o altă înfăţişare: putea să intre din nou în Spania, să recucerească avantajul pierdut la Navarette, să-i izgonească pe englezi şi pe don Pedro, să-l instaleze pentru totdeauna pe Henric de Transtamare şi atunci ar fi căzut baltă planul de stăpânire care preocupa de cinci ani consiliul regelui Angliei.

Eduard îi judeca pe oameni mai puţin cavalereşte decât fiul său. Presupunea că Duguesclin putea să evadeze, că dacă nu evada, putea să fie răpit; că fiind chiar prizonier, înlănţuit, neputincios între patru pereţi, putea să dea un sfat bun, un plan bun de invazie, o speranţă partidului învins.

Ţinând seama de toate astea, Eduard dăduse pentru paza lui Duguesclin doi gardieni de o cinste încercată, guvernatorul şi temnicerul, care nu depindeau amândoi decât de autoritatea directă a marelui consiliu al Angliei.

Eduard nu-i comunica prinţului de Wales, atât de nobil şi cinstit, gândurile ascunse ale sfetnicilor săi. Se temea ca nu cumva prinţul să opună vreo piedică printr-o rezistenţă

mărinimoasă.

Adevărul este că monarhul englez nu voia cu niciun preţ să-l elibereze pe prizonier prin răscumpărare, şi nădăjduia, câştigând timp, să-l scoată din mâinile prinţului de Wales, să-l aducă la Londra, unde Turnul părea, pentru o asemenea comoară, mult mai sigur decât castelul din Bordeaux.

Cu siguranţă că dacă prinţul de Wales ar fi avut vreo ştire despre această hotărâre, l-ar fi pus pe Duguesclin în libertate mai înainte de a fi primit ordinul oficial. Astfel că la Londra se aştepta ca treburile Spaniei să se lămurească, don Pedro să pară bine înscăunat pe tron, Franţa să fie ţinută cu străşnicie în frâu, spre a putea printr-o lovitură de stat dată pe neaşteptate, printr-un ordin al marelui consiliu, să-l recheme pe prinţ la Londra împreună cu prizonierul său.

Or, monarhul englez aştepta momentul prielnic.

Cât despre Duguesclin, el nu simţea furtuna. Trăia ca încredere sub ocrotirea pe care o socotea atotputernică a învingătorului de la Navarette.

Ziua atât de dorită de ilustrul prizonier lumină în sfârşit zăbrelele camerei sale.

Seniorul de Laval sosise la Bordeaux cu răscumpărarea.

Nobilul breton aduse la cunoştinţă prinţului de Wales intenţiile şi misiunea sa.

Era ora prânzului. Soarele îşi trimitea razele pieziş în apartamentul conetabilului care, fiind singur în clipa aceea, privea cu tristeţe cum descresc razele pe peretele gol.

Se auzi sunetul trâmbiţelor şi bătaia tobelor; Bertrand înţelese că avea să primească o vizită importantă.

Prinţul de Wales intră la el, cu capul descoperit, cu faţa zâmbitoare.

— Ei bine! senior conetabil, zise el, în vreme ce Duguesclin îl saluta punând un genunchi în pământ, nu doreai dumneata soarele? E frumos în dimineaţa asta.

— Ca să spun drept, monseniore, răspunse Duguesclin, mi-ar plăcea mai mult cântecul privighetorilor din ţara mea decât chiţăitul şoarecilor din Bordeaux; dar faţă de cele făcute de Dumnezeu, omul nu are nicio putere.

— Ba dimpotrivă, senior conetabil, uneori Dumnezeu propune şi omul dispune. Ai aflat veşti din ţara dumitale?

— Nu, monseniore, făcu Bertrand cu glas emoţionat, într-atât de mult acest dulce nume răscolea deopotrivă îngrijorare şi plăcere în inima lui.

— Ei bine! seniore conetabil, în curând vei fi liber: au sosit banii.

Vorbind astfel, prinţul îi întinse mâna lui Bertrand care rămase înmărmurit, şi îl părăsi zâmbind.

— Domnule guvernator, spuse el ofiţerului însărcinat cu paza prizonierului, te rog să laşi să intre la conetabil prietenul şi banii ce-i sosesc din Franţa.

Zicând aceste cuvinte, prinţul ieşi din castel. Guvernatorul, posomorât şi îngrijat, rămase singur cu conetabilul.

Sosirea neaşteptată a lui Laval dăduse peste cap toate planurile consiliului Angliei, iar Duguesclin avea să fie liber în ciuda a tot ce se pusese la cale.

Fără un ordin special al regelui Eduard, guvernatorul nu putea să se opună voinţei prinţului de Wales, şi acest ordin nu sosise.

Cu toate astea, guvernatorul cunoştea gândurile ascunse ale consiliului Angliei; ştia că eliberarea conetabilului ar fi un izvor de nenorociri pentru patria sa şi un mare necaz pentru regele Eduard. Hotărî deci să încerce să facă singur ceea ce guvernul nu putuse face încă, deoarece atât de repede se terminase expediţia lui Mauleon, atât de înflăcărat fusese zelul bretonilor în a-l elibera pe eroul lor.

Aşadar guvernatorul, în loc să dea ordine temnicerului, aşa cum îi spusese prinţul de Wales, veni să-i ţină tovărăşie prizonierului.

— Iată-vă deci liber, senior conetabil, zise el, va fi o adevărată nenorocire pentru noi să vă pierdem.

Duguesclin zâmbi.

— În ce privinţă? întrebă el cu un aer zeflemist.

— E o cinste atât de mare, senior Bertrand, pentru un simplu cavaler ca mine, să păzesc un războinic atât de vestit ca dumneavoastră.

— Bine, bine! zise conetabilul cu hazul lui obişnuit, eu sunt dintre cei ce se lasă totdeauna prinşi în bătălie. Prinţul are să mă facă din nou prizonier, asta fără doar şi poate, şi atunci mă vei păzi din nou; căci, ţi-o spun sincer, eşti un bun paznic.

Guvernatorul oftă.

— Îmi mai rămâne o mângâiere, zise el.

— Care?

— Îi am în pază pe toţi tovarăşii voştri: o mie două sute de bretoni, prizonieri ca şi dumneavoastră… Stând de vorbă cu ei, am să vă pomenesc mereu numele.

Duguesclin simţi cum îl părăseşte veselia la gândul că prietenii săi aveau să rămână prizonieri, în vreme ce el, ieşind din sclavie, avea să vadă din nou soarele ţării.

— Acei vrednici tovarăşi, adăugă guvernatorul, vor fi mâhniţi văzându-vă că plecaţi; însă, prin grija ce le-o voi arăta, voi micşora plictiseala captivităţii lor.

Urmă un nou oftat al lui Bertrand care, de astă dată, începu să cutreiere în tăcere lespezile camerei.

— Vai! urmă guvernatorul, ce frumos privilegiu au geniul şi curajul! Un om valorează prin meritul său cât o mie două sute de oameni la un loc.

— Cum aşa? întrebă Bertrand.

— Vreau să spun, seniore, că suma adusă de seniorul de Laval ca să vă elibereze ar fi de ajuns să plătească despăgubirea celor o mie două sute de tovarăşi ai voştri.

— Asta aşa e! murmură conetabilul, mai visător şi mai posomorât ca oricând.

— E pentru prima oară, urmă englezul, când văd cu ochii mei cum un om poate valora cât o armată. Într-adevăr, cei o mie două sute de bretoni ai voştri, seniore conetabil, sunt o adevărată armată. Pe sfântul Gheorghe, seniore, dacă aş fi în locul vostru şi aşa bogat cum sunteţi, n-aş ieşi de aici decât ca un căpitan vestit, împreună cu cei o mie două sute de soldaţi ai mei!

„Iată un om de treabă, îşi zise Duguesclin gânditor; îmi arată care mi-e datoria… Într-adevăr, nu se cade ca un om, făcut din carne şi oase ca şi ceilalţi, să pună la o atât de mare cheltuială ţara lui cât pentru o mie două sute de creştini viteji şi cinstiţi.”

Guvernatorul urmărea cu o privire atentă progresul insinuării sale.

— Ascultă! zise deodată Bertrand, crezi că bretonii ar putea fi răscumpăraţi cu şaptezeci de mii de florini?

— Sunt sigur, senior conetabil.

— Şi că, primind această sumă, prinţul i-ar elibera?

— Fără să se târguiască…

— Garantezi dumneata?

— Pe cinstea şi pe viaţa mea! zise guvernatorul tresărind de bucurie.

— Bine. Atunci porunceşte, te rog să intre seniorul de Laval, compatriotul şi prietenul meu. Să vină şi scribul meu, cu tot ce-i trebuie ca să redacteze un înscris în bună regulă.

Guvernatorul nu pierdu vremea; era atât de fericit încât uită că avea consemn să nu lase să intre la prizonier decât englezi sau navarezi, duşmanii săi fireşti.

Îi transmise temnicerului uimit porunca lui Bertrand şi alergă el însuşi să-l înştiinţeze pe prinţul de Wales,

LX

RĂSCUMPĂRAREA

Oraşul Bordeaux era plin de larmă şi forfotă pricinuite de sosirea seniorului de Laval cu cei patru catâri ai săi încărcaţi cu aur şi cu cincizeci de soldaţi înarmaţi purtând stindardele Franţei şi ale Bretaniei.

O mare mulţime se ţinea după cortegiul impunător şi pe toate feţele se citea fie îngrijorarea şi ciuda, dacă era vorba de vreun englez, fie bucuria şi triumful dacă faţa era a unui gascon sau a unui francez.

Seniorul de Laval culegea în treacăt felicitările unora, ocările grosolane ale celorlalţi. Dar atitudinea lui era calmă şi

nepăsătoare; precedat de trâmbiţaşi, el mergea în fruntea cortegiului, cu o mână pe pumnal, cu alta pe frâul vânjosului său cal negru şi, cu viziera ridicată, despica valurile mulţimii curioase, fără a grăbi sau a încetini pasul calului în faţa vreunei piedici.

Ajuns dinaintea castelului unde se afla prizonier Duguesclin, descălecă, dădu calul scutierilor şi le porunci celor patru conductori de catâri să dea jos lăzile pline cu bani.

Oamenii se supuseră.

În vreme ce aceştia ridicau una după alta cele patru poveri atât de grele, iar curioşii dădeau buzna în jurul escortei, un cavaler, cu viziera lăsată, fără să poarte vreo culoare sau blazon, se apropie de seniorul Laval şi îi spuse într-o franţuzească foarte corectă:

— Domnule, veţi avea fericirea să-l vedeţi pe ilustrul prizonier, şi fericirea şi mai mare, de a-l pune în libertate, apoi îl veţi aduce în mijlocul vitejilor cavaleri ce vă urmează; eu, care sunt unul din prietenii buni ai conetabilului, poate n-am să am prilejul să stau de vorbă cu el. Aţi fi atât de bun să mă luaţi cu dumneavoastră în donjon?

— Seniore cavaler, spuse contele de Laval, glasul vostru îmi mângâie plăcut urechile căci vorbiţi limba ţării mele, însă nu vă cunosc şi dacă aş fi întrebat de numele vostru, ar trebui să mint…

— Aţi putea răspunde, zise necunoscutul, că sunt cavalerul de Mauleon.

— Însă nu sunteţi, spuse îndată Laval, pentru că seniorul de Mauleon ne-a părăsit ca să treacă mai repede în Spania.

— Vin din partea, sa, domnule, nu mă refuzaţi, vreau să-i spun numai un singur cuvânt conetabilului, unul singur…

— Atunci spuneţi-mi cuvântul acela, i-l voi traasmite.

— Nu pot să i-l spun decât lui, şi chiar şi aşa nici el nu mă poate înţelege decât dacă îi arăt faţa. Vă rog stăruitor, seniore de Laval, nu mă refuzaţi, în numelte onoarei armatelor franceze, fiind unul din cei mai zeloşi apărători ai ei, vă jur pe Dumnezeu.

— Vă cred, domnule, zise contele, însă îmi arătaţi prea puţină încredere… ştiind cine sunt, adăugă el cu un sentiment de mândrie rănită.

— Când veţi afla cine sunt, domnule conte, nu-mi veţi mai

vorbi astfel… De trei zile mă aflu la Bordeaux, încercând în zadar să pătrund până la conetabil; nici aurul, nici şiretlicul nu au dat vreun rezultat.

— Îmi sunteţi foarte suspect, răspunse contele de Laval şi nu-mi voi încărca pentru dumneavoastră conştiinţa cu o minciună. De altfel, ce interes aveţi să urcaţi până la conetabil, care va ieşi peste zece minute? Când peste zece minute va fi aici unde vă aflaţi dumneavoastră, îi veţi putea spune acel cuvânt atât de important…

Străinul dădu semne de nerăbdare.

— Mai întâi, zise el, nu sunt de părerea voastră, şi nu-l văd liber pe conetabil. Ceva îmi spune că ieşirea lui din închisoare va întâmpina mai multe greutăţi decât credeţi. De altfel chiar admiţând că va ieşi peste zece minute, conte, aş câştiga acest timp pe drumul pe care vreau să pornesc; aş fi scutit de toate întârzierile ceremoniei de punere în libertate: vizita la prinţ, mulţumirile aduse guvernatorului, ospăţul de rămas bun. Vă rog, luaţi-mă şi pe mine… pot să vă fiu de folos.

Străinul fu întrerupt în momentul acela de către temnicer, care ieşi în prag să-l poftească pe seniorul de Laval să intre în donjon.

Contele se despărţi de solicitatorul său cu oarecare asprime.

Cavalerul necunoscut, pe care i se părea că-l vede tremurând sub armură, se retrase lângă un stâlp, înapoia ostaşilor din escortă şi aşteptă, ca şi când nădăjduia mereu, până ce ultima ladă dispăru pe drumul donjonului.

În vreme ce seniorul de Laval urca scara, prinţul de Wales era văzut trecând printr-un coridor deschis, care unea cele două aripi ale castelului, precedat de guvernator şi urmat de Chandos şi de câţiva ofiţeri.

Învingătorul de la Navarette se ducea să-i facă o ultimă vizită lui Duguesclin.

La apariţia prinţului de Wales, întreg norodul strigă: „Ura!” şi „Trăiască sfântul Gheorghe!”

Trâmbiţele franceze sunară şi ele în cinstea eroului, care salută curtenitor.

După care porţile se închiseră şi întreaga mulţime apropiindu-se de trepte, aştepta vorbind cu glas tare, ieşirea conetabilului.

Inima bătea cu putere în pieptul ostaşilor bretoni, care aveau

să-l vadă din nou pe marele lor căpitan şi care şi-ar fi dat cu toţii viaţa spre a-i câştiga libertatea.

Se scurse o jumătate de oră; nerăbdarea celor de faţă începea să devină îngrijorare pentru bretoni.

Cavalerul îşi freca mănuşa dreaptă de cea stângă.

Prin coridorul deschis se văzu apărând Chandos care vorbea cu aprindere cu nişte ofiţeri ce păreau uluiţi şi zăpăciţi de uimire.

Apoi, când poarta castelului se deschise din nou, în loc să apară eroul care acum era liber, se ivi seniorul de Laval. Palid, abătut, tremurând de emoţie şi căutând cu privirile prin mulţime.

Mai muiţi ofiţeri bretoni se repeziră în întâmpinarea lui.

— Ce s-a întâmplat oare? întrebară ei cu nelinişte.

— Vai! Un mare dezastru! O întâmplare nemaipomenită! răspunse contele… Dar unde o fi necunoscutul acela, cobea aceea?

— Iată-mă, zise cavalerul misterios, iată-mă… vă aşteptam.

— Mai doriţi să-l vedeţi pe conetabil?

— Mai mult ca oricând!

— Atunci grăbiţi-vă, căci peste zece minute va fi prea târziu. Veniţi! veniţi! Căci acum e mai prizonier ca înainte.

— O să vedem, răspunse necunoscutul urcând cu uşurinţă treptele înapoia contelui care îl trăgea după el.

Temnicerul le deschise poarta zâmbind, şi întreaga mulţime adunată începu pe diferite tonuri să comenteze întâmplaroa care întârzia ieşirea conetabilului.

— Ascultaţi, zise în şoaptă şeful bretonilor către ostaşii săi, ţineţi pumnul pe spadă şi fiţi cu ochii-n patru!

LXI

CUM ÎN LOC SĂ ÎNAPOIEZE UN PRIZONIER, GUVERNATORUL A ELIBERAT O ÎNTREAGĂ ARMATĂ

Englezul nu se înşelase: îşi cunoştea prizonierul.

Seniorul de Laval abia primise încuviinţarea, să pătrundă în castel, abia se aruncase în braţele conetabilului, în sfârşit trecuse clipa de bucurie a revederii, că Duguesclin, privind lăzile urcate până în pragul camerei, exclamă:

— Ce de bănet! dragul meu prieten.

— Nicicând nu s-a putut strânge mai uşor o dare, răspunse seniorul de Laval care, mândru de compatriotul său, nu ştia cum să-i mai mărturisească respectul şi prietenia.

— Vitejii mei bretoni şi dumneata cel dintâi, v-aţi sărăcit pentru mine.

— Trebuia să fi văzut cum plouau monezile în punga colectorilor, adăugă seniorul de Laval, fericit să-i facă în necaz prin acest entuziasm guvernatorului englez care se înapoiase de la vizita făcută prinţului şi asculta nepăsător.

— Şaptezeci de mii florini de aur, ce sumă! repetă conetabilul.

— Ce sumă mare când este vorba s-o strângi, dar cât de mică este atunci când după ce ai strâns-o trebuie s-o dai!

— Prietene, întrerupse Duguesclin, ia loc, te rog. Ştii că aici se află o mie două sute de compatrioţi prizonieri ca şi mine?

— Vai! da, ştiu.

— Ei bine! am găsit mijlocul de a le reda libertatea. Din vina mea au fost prinşi, astăzi îmi voi ispăşi vina.

— Cum aşa? întrebă cu uimire seniorul de Laval.

— Ai avut bunăvoinţa, domnule guvernator, să-i spui scribului să urce?

— E la uşă, seniore conetabil, zise englezul, aşteaptă porunca voastră.

— Să intre.

Guvernatorul bătu de trei ori din picior; temnicerul îl introduse pe scrib care, înştiinţat fără îndoială, pregăti pergament, pană, cerneală şi cinci degete lungi şi uscăţive.

— Scrie ce am să-ţi dictez, prietene, zise conetabilul.

— Aştept, monseniore.

— Dictez:

„Noi, Bertrand Duguesclin, conetabil al Franţei şi al Castiliei, conte de Soria, facem cunoscut prin prezentul înscris că simţim o mare remuşcare de a fi socotit, într-o zi de trufie nesăbuită, valoarea noastră personală la preţul a o mie două sute de buni creştini şi viteji cavaleri care, cu siguranţă, valorează mai mult decât noi”.

Aici bunul conetabil se opri fără să ia seama la efectul pe care această introducere îl făcuse asupra fizionomiilor celor de faţă.

Scribul scrise tot ce i se dicta.

„Cerem cu umilinţă iertare lui Dumnezeu şi fraţilor noştri, urmă Duguesclin, şi pentru a ispăşi nebunia noastră, destinăm suma de şaptezeci de mii de florini răscumpărării celor o mie două sute de prizonieri făcuţi de Alteţa Sa prinţul de Wales la Navarette, acel loc de tristă amintire”.

— Vă angajaţi averea! exclamă seniorul de Laval, Este o mărinimie exagerată, seniore conetabil.

— Nu, prietene, averea mea e de-acum risipită, şi nu pot s-o las săracă de tot pe doamna Tiphaine; şi aşa a suferit prea mult pentru mine.

— Atunci cum faceţi?

— Banii ce mi-i aduci sunt ai mei?

— Desigur; însă…

— E de ajuns. Dacă sunt ai mei, pot face cu ei ce vreau. Scrie, domnule scrib:

„Destinez acestei răscumpărări cei şaptezeci de mii de florini pe care mi-i aduce seniorul de Laval”.

— Dar, senior conetabil, strigă Laval înspăimântat, rămâneţi prizonier.

— Şi acoperit de o glorie nepieritoare, întrerupse guvernatorul.

— Asta e cu neputinţă, urmă Laval, mai gândiţi-vă

— Ai scris? îl întrebă conetabilul pe scrib.

— Da, monseniore.

— Atunci dă-mi să semnez.

Conetabilul luă pana şi semnă grăbit.

În clipa aceea, trâmbiţele, anunţară sosirea prinţului de Wales.

Guvernatorul puse grabnic mâna pe pergament.

Când seniorul de Laval îl zări pe prinţul englez, alergă la el şi, îndoind genunchiul zise:

— Seniore, am adus banii ceruţi pentru răscumpărarea domnului conetabil, îi primiţi?

— Aşa cum mi-am dat cuvântul, şi cu dragă inimă, zise prinţul.

— Banii aceştia, monseniore, sunt ai voştri, luaţi-i, urmă contele.

— Un moment, spuse guvernatorul. Alteţa Voastră nu cunoaşte incidentul care s-a petrecut. Să binevoiască a citi acest pergament.

— Pentru a-l anula, interveni Laval.

— Pentru a face să fie adus la îndeplinire, zise conetabilul.

Prinţul îşi aruncă privirile asupra documentului şi, cuprins de admiraţie, zise:

— Iată o faptă frumoasă, pe care aş fi voit s-o fac eu

— N-ar fi avut rost, monseniore, reluă Duguesclin, căci eraţi învingător

— Alteţa Voastră nu-l va reţine pe conetabil1! zise Laval.

— Nu, desigur, dacă vrea să plece, zise prinţul.

— Dar eu vreau să rămân, Laval, e de datoria mea, întreabă-i pe seniorii aceştia ce părere au.

Chandos, Albert şi ceilalţi îşi mărturisiră cu glas tare admiraţia.

— Atunci să se numere banii, spuse prinţul, iar dumneavoastră, domnilor, aveţi grijă să fie puşi în libertate prizonierii bretoni.

Acesta fu momentul în care ieşiră căpitanii englezi; tot atunci Laval, pe jumătate nebun de durere, îşi aminti de prevestirea nefastă a cavalerului necunoscut şi alergă afară din castel spre a-l chema în ajutor.

În castel, un ofiţer şi începuse să facă apelul prizonierilor; lăzile fuseseră golite, aurul stivuit în grămezi, când Laval se

înapoie cu necunoscutul.

— Spuneţi-i acum conetabilului ce aveţi de spus, şopti Laval la urechea cavalerului, în vreme ce prinţul vorbea prieteneşte cu Duguesclin, şi pentru că aveţi atâta putere, magică sau naturală, convingeţi-l să oprească pentru el banii răscumpărării în loc să-i dea altora.

Necunoscutul tresări. Făcu doi paşi înainte şi pintenii lui de aur răsunară pe lespezi.

La auzul zgomotului, prinţul se întoarse.

— Cine este cavalerul acesta? întrebă guvernatorul.

— Un prieten al meu, răspunse Laval.

— Atunci să-şi ridice viziera şi să fie binevenit, întrerupse prinţul.

— Seniore, zise necunoscutul cu un glas care la rându-i îl făcu pe Duguesclin să tresară; am făcut un jurământ să-mi ţin faţa acoperită, îngăduiţi-mi să-l îndeplinesc.

— Să fie precum spui, senior cavaler, însă nu ai de gând să rămâi necunoscut şi pentru conetabil.

— Pentru el ca pentru toţi, seniore.

— În cazul acesta, interveni guvernatorul, va trebui să părăsiţi castelul, unde am ordin să nu las să intre decât persoane care îmi sunt cunoscute.

Cavalerul se înclină ca pentru a arăta că era dispus să se supună.

— Prizonierii sunt liberi, zise Chandos intrând în sală.

— Adio, Laval, adio, spuse conetabilul cu o strângere de inimă care nu-i scăpă din vedere acestuia, căci îi apucă mâinile lui Bertrand zicând:

— Pentru Dumnezeu! mai e încă timp, retrugeţi-vă cuvântul.

— Nu, pe viaţa mea, nu, răspunse conetabilul.

— Atât de puţin ţineţi la onoarea sa? întrerupse guvernatorul. Dacă nu este liber astăzi, peste o lună poate să fie. Bani se mai găsesc, dar prilejuri de glorie ca acesta nu se întâlnesc de două ori.

Prinţul părea să aplaude, căpitanii îl imitau.

Cavalerul necunoscut înaintă numaidecât cu multă seriozitate spre guvernator şi îi spuse cu un glas plin de măreţie:

— Dumneata însuţi, domnule guvernator, discreditezi gloria stăpânului dumitale, lăsându-l să facă ceea ce face.

— Ce spuneţi, domnule, strigă guvernatorul îngălbenind, mă insultaţi! Eu să discreditez onoarea monseniorului! Vă declar că aţi minţit!

— Nu arunca mănuşa înainte de a şti dacă e vrednică de mine s-o ridic. Domnule, afirm sus şi tare: Alteţa Sa prinţul de Wales se comportă împotriva gloriei sale reţinându-l pe Duguesclin în acest castel.

— Minţi! minţi! strigară glasurile furioase ale celorlalţi, în vreme ce spadele se mişcau în teacă.

Prinţul îngălbenise şi el, atât de aspru şi nedrept părea atacul.

— Cine îndrăzneşte oare să-mi impună voinţa? întrebă el. Nu cumva din înţâmplare e un rege, ca să-i vorbească astfel unui fiu de rege? Conetabilul poate să-şi plătească răscumpărarea şi să plece. Dacă n-o plăteşte, rămâne. Mai simplu decât aşa nici că se poate… ce rost au tânguielile astea duşmănoase?

Cavalerul necunoscut nu se tulbură.

— Monseniore, adăugă el, iată ce am auzit spunându-se pe unde am trecut: răscumpărarea conetabilului se va da; însă englezii se tem prea mult de el pentru a-l lăsa să plece.

— Dumnezeule! Se spune asta? murmură prinţul.

— Peste tot, monseniore.

— Vedeţi că lumea se înşală, deoarece conetabilul este liber să plece… Nu-i aşa, conetabile?

— Aşa e, monseniore, raspunse Bertrand, pe care îl frământa o nelinişte ciudată şi nelămurită din clipa în care auzise glasul cavalerului necunoscut.

— Însă, zise guvernatorul, întrucât seniorul conetabil a dispus de suma destinată răscumpărării sale, ar trebui aşteptat până când va sosi o sumă asemănătoare.

Prinţul rămase o clipă visător.

— Nu, zise el în cele din urmă, conetabilul nu va aştepta. Îi fixez răscumpărarea la o sută de livre.

Un murmur de admiraţie străbătu asistenţa. Bertrand voi să intervină; însă cavalerul necunoscut trecu între el şi prinţ.

— Mulţumesc lui Dumnezeu! făcu el oprindu-l, cu mâna. Franţa va plăti de două ori pentru conetabilul ei; Duguesclin nu trebuie să rămână obligat faţă de nimeni. În sulul acesta se află câteva poliţe asupra casei lombardului Agosti din Bordeaux, care se ridică la suma de optzeci de mii de florini, plătibili la

vedere. Mă duc chiar eu să ridic această sumă care va fi aici în mai puţin de două ore.

— Iar eu, întrerupse prinţul cu mânie, vă spun că seniorul conetabil va ieşi din acest castel plătind o sută de livre, sau nu va ieşi deloc! Dacă seniorul Bertrand se simte jignit de a-mi fi prieten, s-o spună! Îmi amintesc totuşi că într-o zi m-a declarat tot atât de bun cavaler ca şi el.

— Vai! monseniore, exclamă, conetabilul îngenunchind în faţa prinţului de Wales. Primesc cu atâta recunoştinţă încât, pentru a plăti cele o sută de livre, am să mă împrumut la căpitanii voştri.

Chandos şi ceilalţi ofiţeri se grăbiră să-i întindă pungile, din care luă cât îi trebuia, apoi aduse cele o sută de livre prinţului, care îl îmbrăţişă spunându-i:

— Sunteţi liber, senior Bertrand. Să se deschidă porţile şi să nu mai zică vreunul că prinţul de Wales se teme de cineva pe lumea asta.

Guvernatorul, uluit, ceru să i se repete ordinul; nenorocitul jucase atât de prost, încât în loc de un singur prizonier, pierdea o întreagă armată împreună cu căpitanul ei.

În vreme ce prinţul îşi întreba ofiţerii şi chiar pe Laval în privinţa misteriosului autor al acelei lovituri de stat, necunoscutul se apropie de Duguesclin şi îi şopti:

— O falsă mărinimie te ţinea în închisoare, o falsă mărinimie te scoate din ea. Iată-te liber, ne revedem peste cincisprezece zile lângă Toledo.

Şi făcând o adâncă plecăciune în faţa prinţului de Wales, lăsându-l pe Bertrand buimăcit, dispăru.

O oră mai târziu, cele mai amănunţite cercetări nu l-ar fi descoperit în oraşul pe care conetabilul, liber şi voios, îl străbătea triumfător împreună cu bretonii săi, ale căror urate se înălţau până la cer.

Poate că o singură persoană nu se alătură cortegiului, ce îl urma pe Duguesclin aclamându-l.

Era unul din ofiţerii prinţului de Wales, unul din şefii Marilor companii cărora li se zicea căpitani, şi care aveau dreptul să ia cuvântul în consiliu, cu toate că părerea lor nu era luată în seamă.

Într-un cuvânt era un personaj dintre cunoştinţele noastre, cu

viziera mereu lăsată, care, intrând în camera lui Bertrand împreună cu Chandos, i se păruse că recunoaşte glasul cavalerului necunoscut şi nu-l pierduse o clipă din vedere.

Astfel că abia dispăruse cavalerul, că numitul căpitan adună câţiva dintre oamenii săi, le porunci să încalece pentru a descoperi urma fugarului, şi el însuşi, după ce luase unele informaţii, se avântă pe drumul spre Spania.

LXII

POLITICA LUI MUSARON

În timpul acesta Agenor, împins de neostenita îngrijorare a îndrăgostitului lipsit de veşti de la iubită, Agenor înainta grăbit spre statele lui don Pedro.

Pe drum, datorită unui oarecare renume pe care il adusese călătoria în Franţa, i se alăturaseră bretonii care, după plata răscumpărării, veneau să-l caute pe Duguesclin şi să lupte împreună cu el.

Mai întâlni de asemenea şi un mare număr de cavaleri spanioli ce se duceau la întâlnirea fixată de Henric de

Transtamare, care, după cum se spunea, trebuia să intre din nou în Spania şi căuta să intre în legătură cu prinţul de Wales care era nemulţumit de don Pedro.

De fiecare dată când poposea într-un oraş sau într-un târg mai răsărit, Agenor se informa de Hafiz, de Gildaz şi de Maria Padilla, întrebând dacă nu văzuse cineva trecând un curier ce îl căuta pe un francez, sau o maură tânăra şi frumoasă urmată de doi slujitori şi îndreptându-se înspre graniţa Franţei.

De fiecare dată când un răspuns negativ îi ajungea la ureche, tânărul înfigea cu mai multă putere pintenii în burta calului.

Atunci, Musaron spunea pe tonul lui de filozof încrezut:

— Domnule, iată o tânără pe care trebuie s-o iubiţi mult, căci ne pricinuieşte destule greutăţi.

Tot mergând mereu, Agenor câştiga teren; tot informându-se mereu, ajunse să se lămurească.

Îl mai despărţeau doar douăzeci de leghe de curtea de la Burgos.

Ştia că o armată foarte devotată, foarte oţelită, destul de odihnită şi, prin urmare, primejdioasă pentru don Pedro, nu aştepta decât un semnal pentru a se aduna şi a opune învingătorului de la Navarette un nou cap de hidră mai muşcător şi mai veninos ca oricând.

Agenor se întreba şi îl întreba şi pe Musaron dacă nu ar fi mai potrivit ca înainte de a continua orice tratative politice, să înceapă tratativele amoroase cu Maria Padilla.

Musaron mărturisea că diplomaţia e bună, însă, pretindea că punând mâna pe don Pedro, pe Maria, pe Mothril şi pe Spania, însemna să fie cucerit Burgosul, în care Burgos nu se putea să nu pună mâna pe Aissa, daca s-ar mai fi aflat acolo.

Aceasta îl liniştea îndeajuns pe Agenor şi mai făcea câteva leghe în plus.

Iată cum se strânse puţin câte puţin cercul sortit să-l înăbuşe pe don Pedro pe care starea înfloritoare îl orbea, iar intrigile favoriţilor îl făceau să se ocupe de nimicuri, atunci când era în joc o coroană.

Musaron, cel mai încăpăţânat dintre oameni, mai cu seamă de când se simţea bogat, nu îngăduia ca stăpânul lui să încerce măcar odată să se apropie de Burgos, să se închidă acolo şi să stea de vorbă cu dona Maria.

Dimpotrivă, se folosi de descurajarea şi de nepăsarea lui amoroasă ca să-l ţină cât mai mult în mijlocul bretonilor şi al partizanilor lui Transtamare, astfel încât tânărul cavaler ajunse în curând şeful unui partid însemnat, atât prin importanţa misiunii sale în Franţa, cât şi prin râvna cu care întreţinea spiritul războinic.

Îi primea pe noii sosiţi, ţinea mereu masa întinsă, coresponda cu conetabilul, şi cu fratele acestuia, Olivier, care se pregătea să treacă peste graniţă cinci mii de bretoni pentru a-i veni în sprijin fratelui său şi a-l ajuta să câştige prima bătălie.

Musaron ajunsese tactician; petrecea zile întregi făcând planuri de bătălie şi socotind numărului de scuzi pe care ar fi putut să-i strângă Caverley de la ultima lor întâlnire, spre a avea mulţumirea că nu se înşală la primul prilej când l-ar mai prinde.

Tocmai în mijlocul acestor dispoziţii războinice se întâmpla ca Agenor să primească o ştire importantă; cu toată vigilenţa lui Musaron, un emisar dibaci venise să-l anunţe pe Agenor despre plecarea lui don Pedro la castelul de petreceri şi despre dispariţia Aissei şi donei Maria care coincidea cu plecarea regelui.

Acelaşi curier ştia că Gildaz murise pe drum şi că numai Hafiz ajunsese la dona Maria.

Pentru a afla atâtea lucruri şi încă atât de lămurit, Agenor nu avusese nevoie decât să dea treizeci de scuzi unui om din împrejurimi, care luase legătura cu doica Mariei, mama sărmanului Gildaz.

Astfel că atunci când Agenor află tot ce-l interesa, în ciuda lui Musaron, în ciuda tovarăşilor săi de arme, în ciuda tuturor, se aruncă pe unul din cei mai buni cai ai săi, pe care îl făcu să o ia spre acel castel pe care don Pedro îl alesese drept reşedinţă.

Musaron ocărî şi bombăni; însă plecă şi el spre castelul acela.

LXIII

DESPRE REUŞITA CRIMEI LUI MOTHRIL

În castelul lui don Pedro, doliul se răspândi mai înfiorător şi mai zgomotos după ce ziua lumină apartamentul donei Aissa.

Don Pedro nu se putu odihni, iar slujitorii săi pretindeau că l-ar fi auzit plângând.

Mothril folosi noaptea într-un fel mai prielnic intereselor sale. Făcuse în aşa fel încât să distrugă până şi cea mai mică urmă a crimei lui.

Rămas singur cu Aissa, dându-i cele mai duioase îngrijiri cu dibăcia celui mai priceput medic, încă de la începutul convorbirii cu ea modelase întocmai ca o ceară moale mintea încă şovăielnică a tinerei fete.

Astfel că atunci când Aissa scosese un ţipăt văzând corpul donei Maria, Mothril se prefăcu cuprins fără să vrea de groază şi aruncă o pelerină peste resturile neînsufleţite ale iubitei regelui.

Apoi, văzând cum Aissa îl privea înspăimântată, murmură:

— Biată copilă! mulţumeşte lui Dumnezeu care te-a salvat.

— M-a salvat, pe mine? întrebă fata.

— De la o moarte îngrozitoare, da, copilă scumpă,

— Dar cine m-a lovit?…

— Aceea a cărei mână mai ţine încă pumnalul tău

— Dona Maria! Ea, atât de bună, atât de mărinimoasă! Cu neputinţă.

Mothril zâmbi cu acea compătimire dispreţuitoare care impune totdeauna minţilor frământate de vreun mare interes.

— Iubita regelui, mărinimoasă şi bună faţă de Aissa pe care regele o adoră!… Să nu crezi una ca asita, fiica mea.

— Însă, zise Aissa, ea voia să mă îndepărteze de rege.

— Pentru a te uni, spunea ea, cu cavalerul acela francez, nu-i aşa? întrebă maurul cu tonul lui liniştit şi mereu binevoitor.

Aissa se ridică palidă văzând astfel că taina iubirii ei se afla în mâinile omului cel mai interesat s-o împiedice.

— N-avea nicio teamă, urmă maurul. Ceea ce n-a putut face Maria din pricina geloziei şi a iubirii regelui, o voi face eu Aissa, zici că iubeşti, ei bine! Îţi îngădui şi chiar am să te ajut; nu-mi doresc nimic mai mult pe acest pământ decât ca fiica regilor mei să trăiască şi să fie fericită.

Aissa, înmărmurită de a-l auzi vorbind astfel pe Mothril nu se putea opri să-l privească cu nişte ochi încă obosiţi de somnul morţii.

„Mă înşală, îşi zise ea”. Apoi, gândindu-se la corpul donei Maria spuse:

— Dona Maria a murit.

— Să-ţi spun din ce cauză: regele te iubeşte cu patimă şi i-a comunicat acest lucru ieri donei Maria… ea s-a înapoiat în cameră cuprinsă de mânie şi de gelozie. Don Pedro propunea să se unească cu dumneata prin legături de căsătorie, ceea ce a fost totdeauna ambiţia donei Maria… Atunci a renunţat la viaţă, a golit inelul în cupa de argint, şi pentru a nu te lăsa după ea triumfătoare şi regină, pentru a se răzbuna în acelaşi timp pe don Pedro şi pe mine care te iubim atât de mult fiecare în felul lui ţi-a luat pumnalul şi te-a lovit.

— Poate pe când dormeam, căci nu mi-aduc aminte de nimic, zise Aissa. Un nor îmi acoperea vederea, auzeam un fel de tropăituri nelămurite şi nişte horcăituri înăbuşite… Mi se pare că m-am ridicat, când am simţit că m-a apucat cineva de mâini şi numaidecât răceala neîndurătoare a oţelului…

— A fost ultima sforţare a duşmancei dumitale, a căzut lângă dumneata, numai că otrava fusese mai puternică pentru ea decât pumnalul pentru dumneata... Am mai găsit în dumneata o scânteie de viaţă, am reînsufleţit-o şi am avut astfel fericirea să te salvez.

— O! Maria, Maria! murmură tânăra… erai bună totuşi…

— Zici aşa pentru că ţi-a înlesnit dragostea cu Agenor de Mauleon, fiica mea, îi spuse Mothril cu glas scăzut şi cu o bunăvoinţă prea prefăcută pentru a nu ascunde o furie înăbuşită, pentru că l-a lăsat să pătrundă în apartamentul dumitale de la Soria.

— Ştii asta?…

— Ştiu tot… regele ştie şi el. Maria te bârfise faţă de don Pedro înainte de a te asasina. Dar s-a temut ca nu cumva calomnia să fie trecută cu vederea de rege şi să te ierte că ai aparţinut altuia; eşti atât de îngăduitor când iubeşti… astfel că ea a folosit fierul pentru a te suprima din lumea celor vii.

— Regele ştie că Agenor?…

— Regele e nebun de mânie şi de dragoste… regele, care l-a îndemnat pe Hafiz să te atragă la castel fără ca eu să ştiu ceva, regele, zic, va aştepta să te faci mai bine ca să te atragă din nou la el… Trebuie să-i trecem cu vederea, fiica mea, te iubeşte.

— De astă dată voi muri, zise Aissa, căci mie n-o să-mi tremure mâna, pumnalul n-o să-mi alunece pe alături aşa cum a făcut mâna Mariei Padilla.

— Tu, să mori! tu, idolul meu! tu, copila mea adorată! strigă maurul îngenunchind… Nu, vei trăi, ţi-am mai spus-o, vei trăi fericită binecuvântând pentru totdeauna numele meu.

— Fără Agenor nu voi trăi.

— Este de o altă religie decât a dumitale, fiica mea.

— Voi îmbrăţişa religia lui.

— Mă urăşte.

— Te va ierta când nu te va mai vedea între mine şi el. De altfel ce-mi pasă mie… iubesc şi nu cunosc pe lume decât pe cel ce-l iubesc.

— Nici chiar pe cel care te-a salvat pentru iubitul dumitale? zise cu smerenie Mothril şi cu o durere prefăcută care mişcă adânc inima fetei… Mă sacrifici, chiar când sunt în primejdie să mor pentru dumneata!

— Cum aşa?

— Negreşit. Aissa… vrei să trăieşti împreună cu don Agenor… te voi ajuta.

— Dumneata!

— Eu, Mothril, da, Aissa.

— Mă amăgeşti…

— Pentru ce?

— Dovedeşte-mi că eşti sincer.

— Foarte uşor… Te temi de rege, ei bine! Te voi împiedica să-l vezi pe rege. Asta te mulţumeşte?

— Nu îndeajuns.

— Înţeleg… doreşti să-l revezi pe francez.

— Înainte de orice.

— Să aşteptăm până vei fi în stare să suporţi călătoria şi te voi conduce la el, îi voi încredinţa viaţa mea.

— Dar şi Maria mă conducea la el…

— Desigur, ea avea tot interesul să scape de dumneata şi ar fi preferat să nu recurgă la un asasinat… În faţa lui Dumnezeu, în ziua când te înfăţişezi la judecata lui, asasinatul este o povară apăsătoare.

Rostind aceste cuvinte cumplite, Mothril lăsă o clipă să se vadă pe faţa lui palidă suferinţa osândiţilor care nu mai găsesc în chinuri nici alinare, nici speranţă.

— Ei bine! Atunci ce vei face? urmă Aissa.

— Te voi ascunde până când te vei însănătoşi… apoi, după

cum ţi-am spus adineaori, te voi uni cu seniorul de Mauleon.

— Este tot ceea ce cer. Făcând acest lucru vei fi pentru mine o fiinţă divină… dar regele…

— O! S-ar opune din toate puterile dacă ar pătrunde planul nostru… Moartea mea ar fi cel mai bun mijloc… dacă mor eu, vei fi a lui, Aissa.

— Sau voi fi silită să mor.

— Ai dori mai mult să mori decât să trăieşti pentru francez?

— Nu… vai! nu… vorbeşte, vorbeşte!

— Trebuie, scumpă copilă, dacă din întâmplare don Pedro ar veni să te vadă, să-ţi vorbească, să-ţi pună întrebări în legătură cu Agenor de Mauleon, trebuie, zic, să susţii cu tărie că dona Maria a minţit afirmând că îl iubeşti pe francezul acela, şi mai cu seamă că i-ai dăruit întreaga dumitale dragoste… În felul acesta regele nu-l va mai bănui pe francez, nu va mai supraveghea purtarea noastră, iar noi vom fi liberi şi fericiţi… Mai trebuie de asemenea, – şi asta, copila mea, e mai important ca orice – trebuie să-ţi aduni amintirile şi să spui următoarele: Dona Maria ţi-a vorbit înainte de a te lovi… te-a îndemnat, fără îndoială, să-i mărturiseşti regelui dezonoarea dumitale… dumneata atunci, ai refuzat… şi ea te-a lovit…

— Nu-mi amintesc nimic, strigă Aissa, cuprinsă de teamă, cum ar fi fost orice suflet drept şi simplu la auzul acestei teorii drăceşti a maurului, nu vreau să-mi amintesc nimic. Nu vreau nici să neg dragostea mea pentru Mauleon, dragostea asta este lumina şi religia mea! Numele lui este steaua care mă călăuzeşte în viaţă! Mândră că îi aparţin, sunt atât de departe de a ascunde acest lucru încât aş vrea să-l strig în gura mare în faţa tuturor regilor de pe pământ. Nu te bizui pe mine pentru aceste minciuni. Dacă don Pedro mă va întreba, îi voi răspunde.

Mothril învineţi. Această ultimă, această slabă piedică făcea de prisos omorul. Simpla încăpăţânare a unei copile îi lega mâinile şi picioarele omului viguros care, în mersul lui, ar fi târât după el o lume întreagă.

Înţelese că nu trebuia să mai stăruie. Făcuse o muncă de Sisif. Se chinuise să urce stânca până în vârful muntelui, dar stânca venea cu repeziciune înapoi.

Muihril nu mal avea nici timp, nici mijloace ca s-o ia de la început.

— Fiica mea, zise el, vei face cum vei crede de cuviinţă. Interesul dumitale, tălmăcit de dumneata, după inima dumitale, după capriciul dumitale, este singura lege pentru mine. Dacă vrei dumneata aşa… vreau şi eu… să nu răspunzi deci regelui decât ce vei vrea… ştiu bine că mărturia dumitale va face să-mi cadă capul, căci eu am susţinut mereu nevinovăţia şi neprihănirea dumitale, nu am îngăduit niciodată să las să planeze vreo bănuială asupră-ţi; capul meu să-ţi plătească greşeala, adică fericirea dumitale… Alah vrea aşa… facă-se voia lui!

— Totuşi nu pot să mint, zise Aissa… De altfel de ce îngădui ca regele să vină să-mi vorbească? Îndepărtează-l, e mai uşor. Nu mă poţi duce într-un loc mai singuratic, adică să mă ascunzi undeva?… Sănătatea şi rana mea nu sunt motive îndestulătoare?… Cu asta te ajut destul chiar prin situaţia mea… Să mint, o! niciodată! Să-l reneg pe Agenor, niciodată!

Mothril încercă în zadar să-şi ascundă bucuria pe care vorbele Aissei o strecuraseră în sufletul lui… Să plece cu Aissa, să o îndepărteze pentru cât- va timp de întrebările lui don Pedro, să lase în felul acesta să se mai potolească ura, mânia, regretele… amintirea Mariei… să câştige o lună, însemna să câştige totul… Or, însăşi Aissa îi oferea acest prilej de scăpare. Mothril îl prinse din zbor.

— Pentru că aşa ţi-e voia, fiica mea, zise el, vom pleca. Nu-ţi este cumva pe plac castelul Montiel al cărui guvernator am fost numit de rege?

— Nu mi-e silă decât de prezenţa lui don Pedro. Voi merge unde vrei!

Mothril sărută mâna şi rochia Aissei şi o duse uşurel în braţe până în camera alăturată… Porunci să fie ridicat corpul Mariei şi, chemând două femei din neamul lui, a căror credinţă era dovedită, le instală lângă tânăra rănită, punându-le în vedere să nu vorbească cu Aissa şi să nu îngăduie nimănui să-i adreseze vreo vorbă, căci altfel îşi primejduiesc viaţa.

Punând la punct toate aceste amănunte, se duse să-l întâlnească pe rege după ce îşi pregăti o înfăţişare cât mai potrivită cu împrejurările.

Don Pedro tocmai primise diferite scrisori din oraş. I se anunţa că trimişi din Bretania şi din Anglia apăruseră prin

împrejurimi… că circulau zvonuri de război, că prinţul de Wales strângea în jurul noii capitale cordonul său de oţel pentru a-l sili, prin presiunea unei armate de neînvins, pe protejatul lui de la Navarette, să plătească cheltuielile de război şi să-şi dovedească în bani recunoştinţa.

Aceste veşti îl întristară pe don Pedro, dar nu-l descurajară. Trimise să-l caute pe Mothril, care intră în camera regală chiar în clipa în care regele îşi manifestase această dorinţă.

— Aissa? întrebă don Pedro cu îngrijorare.

— Seniore, rana e primejdioasă, adâncă… nu vom salva biata victimă.

— Încă o nenorocire! exclamă don Pedro. Vai! Ar fi prea multe deodată… Să o pierd pe dona Maria care mă iubea atât, pe Aissa pe care o iubesc la nebunie, să încep din nou un război înverşunat, neîndurător, e prea mult, Mothril, prea mult pentru inima unui singur om.

Şi don Pedro îi arătă ministrului înştiinţările trimise de guvernatorul Burgosului şi ale celor din oraşele vecine.

— Sire, trebuie deocamdată să uităm dragostea, zise Mothril, şi să ne pregătim de război.

— Vistieria e goală.

— Un impozit o va umple… Semnaţi impozitul pe care vi l-am cerut.

— Îl voi semna… Pot s-o văd pe Aissa?

— Aissa atârnă ca o floare deasupra prăpastiei. O adiere o poate prăvăli în moarte.

— A vorbit?

— Da, seniore.

— Ce a spus?

— Câteva cuvinte care lămuresc totul. Se pare că dona Maria a voit s-o silească să se dezonoreze printr-o mărturisire, pierzând astfel stima voastră. Copila, curajoasă, a refuzat, geloasa dona Maria a lovit-o.

— Aissa a spus toate astea?

— Şi le va repeta de îndată ce-i vor reveni puterile. Dar tremur la gândul că niciodată pe lumea aceasta nu i se va mai auzi glasul.

— Dumnezeule! exclamă regele.

— Un singur leac o mai poate scăpa… O datină din ţara mea

făgăduieşte viaţa rănitului care, noaptea, prin ceaţa oare acoperă luna nouă, atinge cu rana lui o anumită buruiană fermecată.

— Trebuie făcut rost de această iarbă, zise regele cu patima superstiţiei şi a dragostei.

— Nu se găseşte prin părţile astea, seniore… n-am văzut-o decât la Montiel…

— La Montiel… Trimite la Montiel, Mothril.

— Seniore, am spus că trebuia ca rana să atingă această buruiană când încă se află pe tulpina ei… O! e un leac care nu dă greş! O voi duce neapărat pe Aissa până la Montiel. Însă va putea oare suporta călătoria?

Don Pedro răspunse:

— Va fi purtată atât de uşor cum înaintează pasărea care alunecă în aer după ce şi-a luat avânt cu ambele aripi… Să plece, Mothril, să plece! Dar tu rămâi cu mine.

— Numai eu singur, seniore, pot rosti descântecul acela.

— Aşadar am să rămân singur.

— Nu, seniore, căci odată Aissa vindecată, veţi veni la Montiel şi n-o veţi mai părăsi.

— Da, Mothril, da, ai dreptate… n-o voi mai părăsi… Atunci voi fi şi eu fericit… Şi corpul donei Maria, ce facem cu el? Nădăjduiesc că îi vor fi aduse cele mai mari onoruri.

— Am auzit spunându-se, seniore că în religia voastră corpul sinucigaşului este lipsit de înmormântare. Trebuie deci ca Biserica să nu afle despre sinuciderea donei Maria.

— Nu trebuie să afle nimeni, Mothril.

— Dar servitorii voştri…

— Voi spune în plină adunare că dona Maria a murit de friguri, şi când voi fi vorbit eu astfel, nimeni nu va ridica glasul…

„Orb, orb! nebun!” gândi Mothril.

— Aşadar, Mothril zise don Pedro, vei pleca cu Aissa.

— Chiar în cursul zilei de azi, seniore.

— Eu mă voi îngriji de funeraliile donei Maria, voi semna edictul, voi face un apel la armata mea, la nobilii mei… voi îndepărta furtuna.

„Iar eu, gândi Mothril, mă voi pune la adăpost!”

LXIV

CUM A AFLAT AGENOR CĂ SOSISE PREA TÂRZIU

Lăsindu-i pe soldaţi, pe ofiţeri, pe iubitorii de războaie să se piardă în proiecte, în planuri, în strategii, Agenor îşi urmărea doar ţinta lui: s-o regăsească pe Aissa, bunul lui cel mai de preţ.

La el dragostea începea să fie mai tare decât ambiţia, chiar decât datoria căci, nerăbdător să intre în Spania pentru a afla veşli despre Aissa, tânărul îngăduise, după cum am văzut, ca trimişii regelui Franţei şi cei ai contelui de Laval să meargă la Bordeaux spre a plăti răscumpărarea pe care conetabilul şi-o fixase singur într-un moment de eroică trufie.

Această pagină ar lipsi din povestirea noastră pentru că

lipseşte din aceea a lui Agenor, dacă n-am fi înlocuit-o cu însăşi istoria; ne vedem deci siliţi să spunem în două cuvinte că Guyenna se cutremură de durere în ziua când prinţul de Wales, mărinimos ca totdeauna, îi dădu drumul să plece din Bordeaux prizonierului său răscumpărat cu aurul Franţei întregi.

Vom mai adăuga că prima grijă a lui Bertrand a fost să alerge la Paris să-i mulţumească regelui. Restul se va vedea, dacă nu cumva se şi cunoaşte. De aici înainte, în ceea ce-l priveşte pe conetabil, vom fi nişte istorici sinceri şi nepărtinitori.

Aşadar Agenor şi credinciosul său Musaron se îndreptară în etape lungi spre castelul în care don Pedro nădăjduise să facă din Aissa iubita lui.

Agenor îşi dădea seama că nu era vreme de pierdut, îi cunoştea prea bine pe don Pedro şi pe Mothril ca să mai nutrească vreo speranţă.

„Cine ştie, îşi zicea el, dacă însăşi Maria Padilla, din slăbiciune, din teamă, nu şi-a călcat demnitatea, dacă o alianţă cu maurul Mothril nu-i păruse preferabilă unei eventuale rupturi cu don Pedro şi dacă, jucând rolul unei soţii îngăduitoare, favorita nu va închide ochii în faţa unui capriciu al regalului ei amant.”

Aceste idei făceau să clocotească sângele năvalnic al lui Agenor. Căci nu mai judeca decât ca un îndrăgosit, adică bătea câmpii după toate aparenţele bunului simţ,

Pe drum, mai lovea din când în când cu lancea fie catârca lui Musaron, fie spinarea bunului scutier; însă rezultatul era acelaşi: îmboldit de lovitură, Musaron îşi îmboldea animalul. Făcură astfel drumul schimbând între ei diferite păreri din care vom extrage esenţialul ca să-l distrăm şi să-l ţinem la curent pe cititor.

— Vezi tu, Musaron, zicea Agenor, după ce voi fi stat de vorbă măcar o oră cu dona Maria, voi cunoaşte tot adevărul şi voi şti ce îmi va ramâne de făcut pentru viitor.

— Dar, domnule, nu veţi afla absolut nimic şi veţi sfârşi prin a cădea în mâinile acelui ticălos de maur, care vă pândeşte cum îşi pândeşte păianjenul musca.

— Sporovăieşti mereu acelaşi lucru, Musaron; oare un sarazin face cât un creştin?

— Un sarazin, când şi-a vârât ceva în cap, face cât trei

creştini. Este ca şi când aţi fi spus: o femeie face cât un bărbat? Cu toate astea, zilnic se văd bărbaţi subjugaţi şi bătuţi de femei. Or, ştiţi pentru ce, domnule? pentru că femeile gândesc totdeauna la ceea ce vor să facă, în vreme ce bărbaţii nu fac aproape niciodată ceea ce trebuiau să gândească.

— Atunci ce concluzie tragi?…

— Că dona Maria a fost împiedicată, prin vreo uneltire de-a sarazinului, să v-o trimită pe dona Aissa.

— Apoi?

— Apoi… Mothril care a ştiut s-o împiedice pe dona Maria de a vă trimite iubita, vă aşteaptă, înarmat trup şi suflet, pentru a vă prinde în capcană cum se prind ciocârliile în grâul verde, vă va ucide şi nu o veţi mai avea pe Aissa.

Agenor răspundea printr-un strigăt de furie şi dădea pinteni calului.

Ajunse astfel la castel, a cărui înfăţişare îl izbi în chip dureros. Locurile au glasul lor şi vorbesc un limbaj care poate fi înţeles de sufletele alese.

Agenor privi cu atenţie, la primele raze ale lunii, clădirea care închidea înăuntrul ei întreaga lui dragoste, întreaga lui viaţă. În vreme ce privea, se îndeplinea, în încăperile tainice şi de nepătruns ale castelului, fiorosul asasinat, triumful lui Mothril.

Zdrobit de atâta alergătură, necăjit de a fi aflat atât de puţin, sigur de a se găsi de-acum înainte faţă în faţă cu ceea ce căuta, Agenor, după ore îndelungate petrecute privind zidurile, poposi, urmat de Musaron, într-un sătuleţ aflat de partea cealaltă a muntelui.

După câte ştim, acolo locuiau câţiva păstori de capre; Agenor le ceru găzduire pe care o plăti cu multă dărnicie. Izbuti să facă rost de pergament şi cerneală; îl puse pe Musaron să scrie o scrisoare donei Maria, scrisoare plină de regrete duioase, de mărturii de recunoştinţă, dar plină de asemenea şi de îngrijorări şi bănuieli, exprimate cu întreaga delicateţe a unui spirit francez.

Agenor, pentru a fi mai sigur că răvaşul său va ajunge unde trebuie, ar fi voit să-l trimită pe Musaron; însă acesta ţinu să-i atragă atenţia că, fiind cunoscut de Mothril, îl pândeau mult mai multe primejdii decât pe un simplu păstor din munţi care s-ar fi dus în locul lui.

Agenor socoti că are dreptate şi trimise un păstor să ducă scrisoarea, iar el se culcă pe câteva piei de oaie alături de Musaron, şi aşteptă.

Dar somnul îndrăgostiţilor este întocmai ca cel al nebunilor, al ambiţioşilor şi al hoţilor, se întrerupe uşor

La vreo două ore după ce se culcase, Agenor era în picioare şi, de pe povârnişul colnicului de unde se vedea destul de lămurit poarta castelului, cu toate că se afla la mare distanţă, pândea înapoierea trimisului.

Iată ce cuprindea scrisoarea:

„Nobilă doamnă, atât de mărinimoasă, atât de devotată intereselor a doi sărmani îndrăgostiţi, m-am înapoiat în Spania aşa cum face câinele când îşi târăşte lanţul. Despre dumneavoastră, despre Aissa, nicio veste; vă implor, spuneţi-mi şi mie care este situaţia. Mă aflu în satul Quebra, unde răspunsul vostru va veni să-mi aducă moartea sau viaţa. Ce s-a întâmplat? Ce mai pot spera sau de ce mă pot teme?”

Păstorul nu se înapoia. Deodată porţile castelului se deschiseră şi Agenor simţi cum îi bate inima; dar nu ieşi păstorul.

Un şir lung de soldaţi, de femei şi de curteni, care nu se ştie de unde apăruseră, căci regele nu venise însoţit de prea multă lume la această reşedinţă; într-un cuvânt, un lung alai urma o litieră care purta un mort.

Aceasta se recunoştea după draperiile de doliu care acopereau litiera.

Agenor îşi zise că acesta era un semn prevestitor de rele.

Abia terminase de formulat acest gând când porţile se închiseră.

— Iată nişte întârzieri ciudate, îi zise el lui Musaron, care clătină din cap în semn de nemulţumire.

— Du-te şi vezi despre ce este vorba, adăuga Mauleon.

Se aşeză înapoia colinei, în bălăriile pline de praf.

Nu trecuse niciun sfert de oră, când Musaron se înapoie, aducând cu el un soldat care părea să se lase rugat mult ca să vină.

— Ţi-o spun, striga Musaron; că stăpânul meu va plăti şi va

plăti cu dărnicie.

— Ce va plăti? întrebă Agenor.

— Ştirea, seniore…

— Care ştire?

— Seniore, soldatul acesta face parte din escorta care conduce corpul la Burgos.

— Dar, pentru Dumnezeu! Care corp?

— Vai! seniore, vai! scumpul meu stăpân. Pe altul ca şi pe mine nu l-aţi fi crezut, însă pe el îl veţi crede, poate; corpul condus la Burgos este al Mariei Padilla!

Agenor scoase un ţipăt de deznădejde şi de îndoială.

— E adevărat, zise soldatul, iar eu mă grăbesc să plec spre a-mi relua locul în escortă.

— Ce nenorocire! ce nenorocire! strigă Mauleon; dar Mothril se află la castel?

— Ah! seniore, spuse soldatul, Mothril a plecat puţin mai înainte la Montiel.

— A plecat! El! Împreună cu o litieră?

— În care se află tânăra fată muribundă, da, seniore.

— Tânăra fată, Aissa! muribundă! Musaron, simt că mor, suspină nefericitul cavaler, lăsându-se să cadă la pământ, ca şi când ar fi fost cu adevărat mort, ceea ce îl înspăimântă pe bunul scutier, puţin obişnuit cu astfel de leşinuri din partea stăpânului.

— Seniore cavaler, asta e tot ce ştiu, zise soldatul, şi încă n-o ştiu decât din întâmplare. Astă-noapte, chiar eu am ridicat-o pe fata rănită de o lovitură de pumnal şi pe dona Maria otrăvită.

— Oh! noapte blestemată, oh! nenorocire, nenorocire! repeta tânărul pe jumătate nebun. Ţine, prietene, ia aceşti zece florini, ca şi când nu mi-ai fi anunţat nenorocirea vieţii mele.

— Mulţumesc, senior cavaler, şi adio, făcu soldatul depărtându-se cu un pas sprinten, printre bălării.

Musaron, cu mâna streaşină la ochi, cerceta zarea.

— Ia priviţi, colo, departe, strigă el, scumpul meu senior, vedeţi nişte oameni şi o litieră, care după ce au trecut de munte străbat acum câmpia? Îl vedeţi călare, cu mantaua lui albă, pe sarazin, duşmanul nostru?

— Musaron, Musaron, zise cavalerul reînsufleţit de furia durerii, să încălecăm, să-l zdrobim pe ticălosul acela, şi dacă

Aissa va trebui să moară, cel puţin să-i sorb ultimul suspin.

Musaron îşi îngădui să pună mâna pe umărul stăpânului.

— Seniore, zise el, nu poţi judeca niciodată cu sânge rece o întâmplare prea proaspătă. Noi suntem doi şi ei sunt doisprezece. Noi suntem obosiţi şi ei sunt odihniţi. De altfel, se duc la Montiel, ştiu acest lucru; îi vom ajunge la Montiel; vedeţi, scumpul meu senior, înainte de toate trebuie să cunoaştem în amănunt tărăşenia pe care soldatul nu v-a putut-o povesti; trebuie să aflăm pentru ce dona Maria a murit otrăvită şi pentru ce dona Aissa a fost rănită de o lovitură de pumnal.

— Ai dreptate, credinciosul meu prieten, zise Agenor. Fă din mine ce vrei.

— Voi face un om triumfător şi fericit, stăpâne.

Agenor clătină din cap eu deznădejde. Musaron ştia că nu se afla leac la această boală decât într-un mare zbucium al trupului şi al minţii.

Îşi conduse din nou stăpânul în tabără, unde bretonii şi spaniolii credincioşi lui Transtamare se ascundeau mai puţin şi îşi mărturiseau cu glas mai tare planurile, de când ajunsese până la ei zvonul eliberării lui Duguesclin, şi, mai cu seamă, de când vedeau sporindu-le forţele din zi în zi.

LXV

PELERINII

La câteva leghe de Toledo, pe un drum nisipos şi mărginit de o pădurice de pini pitici, Agenor şi credinciosul său Musaron mărşăluiau plini de tristeţe spre căderea serii, căutând un han în care să-şi poată odihni câteva clipe mădularele obosite, şi să pună la fript un iepure pe care săgeata lui Musaron îl doborâse în vizuina lui.

Deodată auziră înapoia lor, pe nisip, o mişcare grăbită; era galopul unei catârce iuţi care purta pe spinarea-i vânjoasă un pelerin care avea pe cap o pălărie eu boruri mari, peste care fusese prins un fel de văl, acoperindu-i astfel şi mai bine faţa.

Pelerinul dădea pinteni catârcii şi o conducea ca un om priceput în orice exerciţiu pe care trebuie să-l cunoască un călăreţ desăvârşit.

Animalul, de o rasă din cele mai bune, mai mult zbura decât alerga pe nisip, şi pieri atât de repede din văzul călătorilor noştri încât nu putură deosebi sunetul glasului celui care le zise trecând pe lângă ei: *Vaya ustedes con Dios!* Mergeţi cu Dumnezeu.

Nu se scurseseră nici zece minute când Musaron auzi un alt zgomot asemănător cu primul. Se întoarse şi nu avu vreme decât să tragă în lături calul stăpânului şi pe al său; patru călăreţi soseau ca nişte fulgere.

Unul din ei, cel ce mergea în frunte, şeful, era îmbrăcat cu un veşmânt de pelerin asemănător cu al celui pe care călătorii îl văzuseră trecând cu puţin mai înainte.

Numai că, sub acest veşmânt, prevăzătorul pelerin ascundea o armură, viziera îi era coborâtă pe faţă şi, cu tot întunericul nopţii, figura aceea de cavaler sub o pălărie cu boruri mari, oferea un spectacol curios.

Necunoscutul veni, dacă putem spune astfel, să-i adulmece pe călătorii noştri cum ar fi făcut un copoi; însă Agenor îşi coborâse prevăzător viziera căştii şi dusese mâna la spadă.

Musaron stătea în defensivă.

— Seniore, spuse într-o spaniolă stricată un glas dogit de parcă ar fi ieşit din fundul unei prăpăstii, n-aţi văzut cumva trecând un tovarăş de-al meu, pelerin ca şi mine, călărind o catârca neagră iute ca vântul?

Sunetul acestui glas îl izbi în mod neplăcut pe Agenor, ca o amintire nelămurită. Însă datoria lui era să răspundă; o făcu cu multă bunăvoinţă.

— Seniore pelerin, sau seniore cavaler, reluă el tot în spaniolă, persoana despre care vorbiţi a trecut cam de vreo zece minute; călăreşte într-adevăr o catârcă atât de iute de picior încât puţini cai pe lume ar putea s-o urmărească.

Musaron băgă de seamă că glasul lui Agenor îi preducea o oarecare surpriză. Acesta înaintă şi spuse cu un fel de obrăznicie:

— Lămurirea aceasta îmi e mai de preţ decât credeţi, cavalere, şi mi-a fost dată de altfel cu atâta amabilitate încât aş fi încântat să fac cunoştinţă cu cel sare mi-o dă… Văd după accentul nostru străin că venim amândoi dinspre nord, un motiv în plus ca să devenim prieteni. Vă rog să vă ridicaţi viziera, pentru a avea cinstea să vă mulţumesc cu faţa descoperită.

— Descoperiţi-vă dumneavoastră, senior cavaler răspunse Mauleon căruia glasul şi întrebarea îi produceau o neplăcere din ce în ce mai mare.

Pelerinul şovăi. Sfârşi chiar prin a refuza într-un fel care dovedi cât de vicleană şi interesată era cererea lui.

Şi, fără a mai adăuga un cuvânt, le făcu semn însoţitorilor săi şi porni în galop pe drumul pe care apucase primul pelerin.

— Cam obraznic cavalerul! zise Musaron după ce îl pierdu din vedere.

— Şi mai avea şi un glas foarte neplăcut, Musaron. Mi se pare că l-am mai auzit în clipe de restrişte.

— Eu gândesc la fel, seniore, şi dacă nu ne-ar fi caii atât de obosiţi, am fi făcut bine să alergăm după caraghioşii ăştia. Au să se petreacă lucruri foarte curioase.

— Ce ne priveşte pe noi, Musaron, răspunse Mauleon ca un om pe care nu-l mai interesează nimic. Mergem la Toledo unde trebuie să se adune prietenii noştri. Toledo se află lângă Montiel; iată tot ce ştiu, tot ceea ce vreau să ştiu.

— La Toledo vom avea veşti despre domnul conetabil, spuse Musaron.

— Probabil şi despre don Henric de Transtamare, urmă Agenor. Vom primi ordine, vom ajunge nişte maşini, nişte automaţi, singurul mijloc, singura mângâiere posibilă pentru nişte oameni care, pierzându-şi sufletul, nu mai ştiu nici ce trebuie să spună, nici ce trebuie să facă în viaţă.

— Hei! hei! făcu Musaron, vom avea destulă vreme să ne tânguim… Victoria vine în ultima zi, cum spune un proverb de prin părţile noastre.

— Sau moartea… nu-i aşa? Văd că asta te temi să adaugi.

— Ei bine! seniore, nu mori decât odată.

— Crezi că mi-e frică?

— O! monseniore, nu vă e destulă frică. Asta mă supără pe mine.

Tot tăifăsuind astfel ajunseră la hanul dorit.

Era o casă izolată, cum sunt în Spania aceste adăposturi, refugii întâmplătoare pe care le găsesc călătorii împotriva soarelui zilei, împotriva frigului nopţii, popasuri dorite cu atâta ardoare şi adesea cu neputinţă de ajuns până la ele, ca şi oazele din deşert, pentru că trebuie să mori de foame, de sete şi de oboseală înainte de a mai întâlni altul.

Când Agenor şi Musaron îşi duseră caii la grajd, sau mai degrabă când vrednicul scutier se îngriji singur de acest lucru, Agenor zări, în sala de jos a hanului, în faţa unui foc straşnic şi în mijlocul unor catârgii cufundaţi într-un somn adânc, pe cei doi pelerini care, în loc să-şi vorbească, stăteau cu spatele unul la altul.

„Ah! credeam că erau prieteni”, îşi zise Agenor surprins.

Pelerinul cu văl se retrase şi mai mult în umbră când intrară cei doi călători nou sosiţi.

Cât despre pelerinul cu vizieră, acesta părea să pândească, cu nespusă curiozitate, clipa în care s-ar da la o parte un colţ din vălul pretinsului său tovarăş.

Clipa aceea nu sosi. Fără să scoată o vorbă, nemişcat şi vădit, supărat, misteriosul personaj, pentru a nu răspunde nepoftitului comesean, sfârşi prin a se preface cufundat într-un somn adânc.

Unul câte unul catârgiii ieşiră în curte pentru a se culca lângă animale, înveliţi în pelerine; nu mai rămase pe lângă foc decât

Mauleon, care tocmai îmbucase ceva împreună cu scutierul său, şi cei doi pelerini, ocupaţi în continuare, unul să pândească, celălalt să doarmă.

Omul cu vizieră intră în vorbă cu Agenor prin câteva scuze banale în legătură cu felul în care îl părăsise pe drum.

Apoi îl întrebă dacă nu avea de gând să se retragă în camera lui, unde fără îndoială că ar dormi mai bine decât pe un scaun tare de lemn.

Agenor, cu viziera lăsată în continuare, era să stăruie în a mai rămâne, chiar dacă ar fi făcut-o numai ca să-l necăjească pe necunoscut, când îi veni ideea că, rămânând, nu afla nimic. Era limpede pentru el că celălalt pelerin nu dormea. Avea deci să se petreacă ceva între aceşti doi oameni care doreau amândoi să rămână singuri.

Agenor trăia într-o vreme şi într-o ţară unde curiozitatea salvează adesea viaţa curioşilor.

Se prefăcu la rându-i că se retrage într-o cameră pe care i-o arătase hangiul, dar se opri îndărătul uşii care deşi solidă şi masivă, era totuşi destul de slab prinsă în ţâţâni pentru a lăsa să pătrundă privirile până la soba unde ardea focul.

Ideea se dovedi nimerită, căci avea să vadă un spectacol vrednic de toată atenţia.

Când pelerinul cu vizieră se văzu singur cu celălalt, pe care-l credea adormit, se ridică şi făcu câţiva paşi prin sală pentru a-şi da seama de adâncimea somnului.

Pelerinul adormit nu făcu nicio mişcare.

Omul cu vizieră se apropie atunci în vârful picioarelor şi întinse mâna spre a ridica vălul ce ascundea trăsăturile pelerinului.

Dar înainte de a-i fi atins vălul, pelerinul se ridicase în picioare, spunând cu un glas mânios:

— Ce vrei de la mine şi pentru ce îmi tulburi somnul?

— Care nu e prea adânc, seniore pelerin voalat, zise celălalt cu un glas batjocoritor.

— Dar care trebuie respectat, domnule curios cu faţa de fier.

— Aveţi motive temeinice, fără îndoială, ca să nu se ştie dacă faţa voastră este de fier sau de carne, seniore pelerin.

— Motivele mele nu privesc pe nimeni, şi dacă mă acopăr cu un văl înseamnă că nu vreau să fiu văzut. Cred că e lămurit.

— Seniore, eu sunt foarte curios şi vă voi vedea, spuse în zeflemea omul cu vizieră.

Pelerinul îşi ridică numaidecât sutana, şi scoţând un pumnal lung răspunse:

— Mai întâi ai să-l vezi pe acesta!

Atunci omul cu vizieră cugetă o clipă, apoi se duse să tragă zăvoarele la uşa de după care asculta şi privea Agenor.

În acelaşi timp deschidea o fereastră ce da spre drum şi îi vâra pe acolo pe cei patru oameni ai săi bine înarmaţi şi îmbrăcaţi în zale.

— După cum vedeţi, îi zise el atunci pelerinului, apărarea ar fi zadarnică şi chiar cu neputinţă, seniore. Binevoiţi aşadar, pentru a cruţa o viaţă pe care o cred foarte preţioasă, să-mi răspundeţi pur şi simplu la o întrebare.

Pelerinul, cu pumnalul în mână, tremura de mânie şi de îngrijorare.

— Sunteţi sau nu sunteţi don Henric de Transtamare?

Pelerinul tresări.

— La o asemenea întrebare, făcută în această formă şi cu atâtea discuţii, răspunse el, nu trebuie să răspunzi, dacă eşti cel care zici, fără a te aştepta la moarte. Am să-mi apăr deci viaţa, căci sunt într-adevăr prinţul al cărui nume l-ai rostit.

Şi printr-o mişcare plină de măreţie îşi descoperi nobila faţă.

— Prinţul! strigă Mauleon dindărătul uşii pe care voia s-o zdrobească.

— El el strigă omul cu vizieră cu o bucurie sălbatică, eram sigur. Camarazi, l-am urmărit destul de multă vreme. De la Bordeaux. Prea de departe! O! vârâţi-vă pumnalul în teacă, prinţul meu, nu-i vorba să vă ucidem, ci să vă cerem o răscumpărare. Pe toţi sfinţii! O să fim înţelegători. Vârâţi pumnalul în teacă!

Agenor izbi cu puteri sporite în uşă pentru a o face să sară în ţăndări; dar stejarul rezista.

— Duceţi-vă la uşă să-l potoliţi pe cel care bate, le spuse complicilor săi omul cu vizieră, şi lăsaţi-mă să-l conving pe prinţ.

— Tâlharule! făcu Henric cu dispreţ, vrei să mă predai fratelui meu!

— Dacă va plăti mai mult decât dumneavoastră, da.

— Spuneam eu că e mai bine să mor aici, strigă prinţul.

Ajutor! ajutor!

— Vai! seniore, răspunse banditul, vom fi siliţi să vă ucidem, capul vostru se va plăti poate cu un preţ mai mic decât persoana voastră vie şi întreagă, dar în sfârşit, va trebui să ne mulţumim cu atât. Vom duce capul vostru lui don Pedro.

— Rămâne de văzut, strigă Agenor care printr-o sforţare supraomenească spărsese uşa şi se repezea cu violenţă asupra celor patru oameni ai banditului.

— Asta înseamnă că avem să-l ucidem, zise acesta din urmă trăgându-şi spada pentru a-l ataca pe Henric. Aveţi un prieten foarte neîndemânatic, seniore. Porunciţi-i deci să stea liniştit.

Însă banditul nici nu terminase bine vorba, că de afară intră un al treilea pelerin care, cu siguranţă, că nu era aşteptat.

Noul sosit nu purta nici mască, nici văl. Se credea destul de înveşmântat, destul de acoperit de haina de pelerin. Umerii săi laţi, braţele uriaşe, capul pătrat şi inteligent aminteau un puternic şi neînfricat luptător.

Apăru în pragul uşii, privi cu uimire, fără mânie nici teamă, harababura din sala hanului.

— Se bate cineva aici! zise el. Hei! creştini, care din voi are dreptate şi care nu?

Şi glasul lui bărbătesc şi poruncitor domină tărăboiul aşa cum domină glasul leului furtuna prin trecătorile munţilor Atlas.

La simplul auz al acelui glas, luptătorii luară o atitudine ciudată.

Prinţul scoase un strigăt de bucurie şi de surpriză, omul cu vizieră se trase înapoi cu spaimă. Musaron strigă:

— Pe viaţa mea! E domnul conetabil.

— Conetabile, conetabile, zise prinţul, ajutor! Vor să mă omoare.

— Pe dumneavoastră, prinţul meu, răcni Duguesclin sfâşiindu-şi sutana spre a avea mişcările mai libere, şi cine îndrăzneşte, vă rog!

— Prieteni, le spuse banditul complicilor lui, trebuie să-i ucidem pe aceşti oameni sau să murim aici. Suntem înarmaţi, iar ei nu sunt, diavolul îi dă pe mâna noastră; în loc de o sută de mii de florini, două sute de mii vă aşteaptă! Înainte!

Conetabilul, cu un sânge rece neasemuit, întinse braţul mai înainte ca tâlharul să-şi fi terminat fraza, îl apucă de gât cu

atâta uşurinţă ca şi când ar fi apucat o oaie şi, răsturnându-l sub picioare, îl strivi de lespezi. Apoi, smulgându-i spada zise:

— Iată-mă înarmat, trei contra trei, haideţi, apropiaţi-vă, tâlhari de noapte.

— Suntem pierduţi, şoptiră complicii banditului zbughind-o pe fereastra încă deschisă.

Între timp, Agenor se repezi, desfăcu viziera banditului căzut la pământ şi exclamă:

— Caverley! Ghicisem eu.

— Este o fiară veninoasă care trebuie zdrobită aici, zise conetabilul.

— Lăsaţi-l în grija mea, spuse Musaron, gata să-i taie beregata cu cuţitul de la brâu.

— Fie-vă milă! murmură tâlharul, fie-vă milă! Nu abuzaţi de izbândă.

— Da, zise prinţul îmbrăţişându-l pe Duguesclin cu o bucurie nespusă. Da, milă. Avem de adus prea multe mulţumiri lui Dumnezeu care ne uneşte din nou, pentru a ne mai ocupa de acest ticălos; să trăiască şi naiba să-l ia.

Caverley, într-o revărsare de recunoştinţă, sărută picioarele mărinimosului prinţ.

— Să fugă deci, zise Duguesclin.

— Pleacă, banditule, bombăni Musaron deschizându-i uşa.

Caverley nu aşteptă să i se spună de două ori; o luă la fugă atât de repede încât nici caii nu l-ar mai fi putut ajunge, în cazul când prinţul şi-ar fi schimbat părerea.

După ce se felicitaseră reciproc, prinţul, conetabilul şi Agenor începură să discute despre evenimentele războiului apropiat.

— Vedeţi că sunt punctual la întâlnire, zise conetabilul, mă duceam la Toledo, aşa cum ne-am înţeles la Bordeaux. Vă bizuiţi oare pe Toledo?

— Am multă nădejde, zise prinţul, că Toledo îmi va deschide porţile.

— Lucru care nu e sigur, răspunse conetabilul. De când călătoresc sub acest veşmânt, ştiu mai mult decât aflasem de doi ani încoace. Toledanii sunt de partea lui don Pedro. Vom avea de făcut un asediu.

— Scumpul meu conetabil, prea te expui la multe primejdii pentru mine.

— Sire, nu am decât un cuvânt. Am făgăduit că veţi domni la Castilia, şi aşa va fi sau eu voi muri; şi apoi am şi eu ceva de răzbunat. Astfel că, abia m-am văzut liber la Bordeaux prin prezenţa voastră de spirit, şi în zece zile l-am văzut pe regele Carol şi m-am întors la graniţă. De opt zile alerg prin Spania pe urmele voastre; căci fratele meu Olivier şi Le Begue de Vilaine, fuseseră înştiinţaţi că tocmai aţi trecut prin Burgos îndreptându-vă spre Toledo.

— Aşa e, am trecut pe acolo; îi aştept lângă Toledo pe ofiţerii superiori ai armatei mele şi nu m-am deghizat decât la Burgos.

— Şi ei la fel, monseniore, şi mi-au dat şi mie ideea. În felul acesta şefii trec neobservaţi pentru a pregăti cantonamentele soldaţilor. Veşmântul de pelerin este la modă, fiecare vrea să facă azi un pelerinaj în Spania. Asta l-a făcut şi pe ticălosul de Caverley să îmbrace sutana, ca şi noi. Dar în sfârşit, iată-ne din nou împreună. Vă veţi alege o reşedinţă, şi veţi chema toţi spaniolii din partidul vostru; iar eu, pe toţi cavalerii şi soldaţii din toate ţinuturile; să nu ne pierdem vremea. Don Pedro şovăie încă. Şi-a pierdut de curând pe cel mai bun sfetnic, dona Maria, singura fiinţă care îl iubea pe lumea asta. Să ne folosim de buimăceala lui şi să angajăm lupta cu el înainte de a avea vreme să se dezmeticească.

— Dona Maria a murit! zise Henric. Eşti sigur?

— Eu sunt sigur, răspunse cu tristeţe Agenor. Am văzut cum îi era transportat corpul.

— Şi don Pedro ce face?

— Nu se ştie. A poruncit s-o îngroape la Burgos pe biata femeie, victima sa. Apoi a dispărut.

— A dispărut! E cu putinţă? Dar zici că dona Maria e victima lui, povesteşte-mi şi mie, conetabile, n-am mai vorbit cu nicio fiinţă omenească de opt zile încoace.

— Iată ce s-a întâmplat, spuse conetabilul. Mi-au adus-o la cunoştinţă spionii mei: Don Pedro iubea o maură, fiica acelui blestemat de Mothril… Dona Maria a bănuit ceva, a descoperit chiar o înţelegere tainică între rege şi maură. Întărâtată de furie, s-a otrăvit după ce i-a străpuns inima rivalei.

— O! izbucni Agenor! Nu e cu putinţă, seniori… Ar fi fost o crimă atât de mârşavă, o trădare atât de ticăloasă, încât soarele ar fi dat înapoi de groază.

Regele şi conetabilul îl priviră cu uimire pe tânărul ce se exprima astfel… Dar nu putură scoate de la el nicio lămurire.

— Iertaţi-mă, monseniori, zise respectuos Agenor, am şi eu o taină de flăcău, o plăcută şi amară taină din care jumătate o duce dona Maria cu ea în mormânt, iar cealaltă jumătate vreau să o păstrez cu sfinţenie.

— Îndrăgostit! Bietul copil! zise conetabilul.

Agenor nu răspunse decât atât:

— Sunt la ordinele Senioriilor Voastre, şi gata să mor în slujba voastră.

— Ştiu, zise Henric, că eşti un om devotat, un slujitor cinstit, iscusit şi neobosit. Bizuie-te deci pe recunoştinţa mea. Dar ia spune-ne, ştii ceva în legătură cu iubirile lui don Pedro?

— Ştiu totul, seniore, şi dacă îmi veţi porunci să vorbesc…

— Unde poate fi don Pedro în momentul de faţă, iată tot ce am vrea să ştim.

— Monseniore, zise Agenor, vă rog să-mi daţi un răgaz de opt zile şi vă voi răspunde cu toată siguranţa.

— Opt zile? zise regele. Ce părere ai, conetabile?

— Zic, sire, răspunse Bertrand, că cele opt zile le vom folosi cu organizarea armatei şi cu aşteptarea întăririlor şi banilor din Franţa. Nu riscăm absolut nimic…

— Cu atât mai mult, seniore, adăugă Mauleon, cu cât dacă îmi va reuşi planul, veţi avea în puterea voastră adevărata pricină, adevăratul aţâţător la război, pe don Pedro, pe care vi-l voi preda cu cea mai mare bucurie.

— Are dreptate, zise regele, odată cu prinderea unuia din noi încetează războiul din Spania.

— O! Să nu credeţi aşa ceva, sire, izbucni conetabilul. Vă jur că dacă aţi fi făcut prizonier, ceea ce, cu ajutorul lui Dumnezeu, nu se va întâmpla, aş urmări, chiar dacă ar trebui să mă sfâşie în bucăţi, pedepsirea păgânului don Pedro care vrea să-şi ucidă prizonierii cu sânge rece şi care se aliază cu necredincioşii.

— Asta e şi părerea mea, Bertrand, urmă prinţul. Nu te mai ocupa de mine; dată aş fi prins şi ucis, acoperă-mi corpul cu o izbândă şi aşază-mi-l aşa neînsufleţit pe tronul Castiliei. Dacă bastardul, trădătorul, ucigaşul va zăcea la picioarele acestui tron, mă declar fericit şi triumfător.

— Sire, ne-am înţeles, adăugă conetabilul. Acum să-i dăm

libertate acestui tânăr.

— Şi o întâlnire, zise Mauleon, în faţa oraşului Toledo, pe care îl vom împresura?

— Peste opt zile.

— Peste opt zile.

Henric îl îmbrăţişă cu dragoste pe tânăr care rămase uluit de o asemenea cinste.

— Fă tot ce vei crede de cuviinţă, zise regele, vreau să-ţi arăt că împărtăşindu-mi nenorocirea, vei fi îndreptăţit să-mi împărtăşeşti şi norocul.

— Iar eu, adăugă conetabilul, eu care îi datorez o parte din libertatea de care mă bucur, îi făgăduiesc să-l ajut cu toate puterile mele în ziua în care îmi va cere sprijin – pentru orice ar fi, în orice loc ar fi, împotriva oricui ar fi.

— O! seniori, seniori, exclamă Mauleon, mă copleşiţi de bucurie şi de mândrie. Doi prinţi puternici să se poarte astfel cu mine… dar pentru mine sunteţi însuşi Dumnezeu pe acest pământ, îmi deschideţi cerul.

— Eşti vrednic de toate astea, Mauleon, zise conetabilul. Ai nevoie de bani?

— Nu, seniore, nu.

— Planul la care te gândeşti te va costa totuşi anumite demersuri. Poate va trebui să faci anumite daruri…

— Seniori, răspunse Mauleon, amintiţi-vă că într-o zi am pus mâna pe caseta tâlharului de Caverley. Conţinea averea unui rege, era prea mult, am pierdut-o fără să-mi pară rău. Mai apoi, în Franţa, am primit de la rege o sută de livre care fac o comoară tot atât de mare pentru că îmi ajung…

— Cât de bine vorbeşte! murmură Musaron, cu lacrimi în ochi, din colţul unde se afla.

Regele îl auzi.

— E scutierul tău? întrebă el.

— Un slujitor credincios şi viteaz, răspunse Mauleon, care îmi face viaţa suportabilă după ce mi-a salvat-o de câteva ori.

— Va fi şi el răsplătit. Ţine, scutierule, zise regele dosprinzând de pe haină una din scoicile brodate pe stofă, ia asta, şi în ziua în care vei avea nevoie de ceva, tu sau ai tăi, din a câta generaţie ar fi, scoica asta predată în mâinile mele sau ale oricăruia din urmaşii mei, va face o întreagă avere. Du-te,

bunule scutier, du-te.

Musaron îngenunche, iar inima îi bătea atât de tare de parcă ar fi vrut să-i sară din piept.

— Acum, sire, zise conetabilul, să profităm de întunericul nopţii spre a ajunge la locul unde vă aşteaptă ofiţerii voştri. Am făcut o greşeală că l-am lăsat să plece pe Caverley; e în stare să se repeadă asupra noastră cu forţe întreite şi să ne prindă de-a binelea, chiar dacă n-ar face-o decât spre a ne dovedi iscusinţa minţii.

— Atunci, încălecarea, spuse regele.

Se înarmară şi, bizuindu-se pe curajul şi pe puterile lor, ajunseră într-o pădurice unde era greu să fie atacaţi şi cu neputinţă să fie urmăriţi.

Acolo Agenor descălecă şi îşi luă rămas bun de la cei doi puternici ocrotitori, care îi urară mult noroc şi călătorie bună.

Musaron aştepta o poruncă pentru a îndrepta caii spre unul din cele patru puncte cardinale.

— Încotro mergem? întrebă el.

— La Montiel… Ura mea îmi spune că mai devreme sau mai târziu acolo îl vom găsi pe don Pedro.

— La urma urmelor, zise Musaron, gelozia e şi ea bună la ceva, te face să vezi mai multe lucruri decât sunt. Să mergem la Montiel.

LXVI

PEŞTERA DE LA MONTIEL

Plecară în mare grabă. Agenor atinse în doua zile ţinta misiunii şi dragostei sale.

Ajunse în faţa Montiel-ului întovărăşit de Musaron, cu atâta băgare de seamă încât nimeni nu s-ar fi putut lăuda că i-ar fi văzut prin împrejurimi.

Numai că, tot luând atâtea măsuri de prevedere, nu mai aveau putinţa să culeagă informaţii. Cine nu vorbeşte nu poate să afle.

Când Musaron văzu Montiel-ul căţărat ca un uriaş de granit pe o temelie de stânci şi înălţându-şi capul până către cer, în vreme ce picioarele păreau să i se scalde în fluviul Tajo, când zări la lumina lunii şerpuiturile unui drum acoperit de mărăcini, brânele tăiate în unghiuri ascuţite, în aşa fel încât la urcare nimeni nu putea să vadă la mai mult de douăzeci de paşi, în vreme ce de sus cea mai scundă santinelă putea să vadă pe oricine urcând, Musaron îi spuse stăpânului:

— E un adevărat cuib de vultur, scumpul meu stăpân, şi dacă porumbiţa o fi închisă acolo, n-o vom putea scoate niciodată.

Într-adevăr, Montiel nu se putea cuceri altfel decât prin înfometare, iar doi oameni nu sunt în stare să împresoare un castel întărit.

— Important e să aflăm dacă Mothril locuieşte în vizuina asta împreună cu Aissa, care e situaţia Aissei în mijlocul duşmanilor noştri, într-un cuvânt purtarea lui don Pedro în împrejurarea de faţă.

— Cu răbdare vom afla totul, răspunse Musaron. Numai că nu avem decât patru zile pentru a avea răbdare, gândiţi-vă la asta,

seniore.

— Voi aştepta până ce o voi fi văzut pe Aissa sau pe cineva care să-mi vorbească despre ea.

— Asta seamănă cu o adevărată vânătoare. Dar ţineţi seama, stăpâne, că, în vreme ce noi vom vâna în acest castel, un Mothril, un Hafiz oarecare ne va azvârli de sus o săgeată care ne va ţintui ca nişte broaşte pe piatră, Poziţia e bine aleasă, n-am ce zice…

— Ai dreptate.

— Trebuie deci să folosim mijloace mai iscusite decât cele obişnuite. Şi eu cred că dona Aissa se află în vizuină. Chiar dacă aş avea vreo îndoială, cunoscându-l pe Mothril, nu se poate ca el să n-o fi închis aici. Iar cât des-pre a şti dacă don Pedro este şi el aici, socotesc că dacă mai aşteptăm două zile vom afla.

— Cum aşa?

— Întrucât castelul este mic, are puţine alimente ca să hrănească o garnizoană, iar pentru a reînnoi proviziile trebuincioase unui rege atât de mare, trebuie ca slujitorii să iasă foarte des din castel după aprovizionări.

— Dar unde să ne adăpostim?

— Nu vom merge prea departe. Văd de aici ce ne trebuie.

— Peştera aceea?

— Este o crăpătură în stâncă; un izvor ţâşneşte din ea, e cam umezeală, dar e un loc retras. Nimeni nu vine pe-aici, doar ca să bea sau să caute apă. Vom sta ascunşi acolo şi-l vom înhăţa pe primul venit, ca să-l facem să vorbească prin făgăduieli sau ameninţări. Deocamdată, o să ne fie cam răcoare.

— Eşti un tovarăş viteaz şi plin de înţelepciune, Musaron.

— O! vă rog să mă credeţi, regele don Pedro nu are mulţi sfetnici de talia mea. Vă învoiţi cu peştera?

— Uiţi două lucruri: hrana noastră pe care nu o vom găsi în această crăpătură şi caii care nu vor încăpea acolo.

— E adevărat… nu te poţi gândi la toate. Eu am găsit începutul, găsiţi dumneavoastră sfârşitul.

— Vom ucide caii şi îi vom azvârli în Tajo care curge colo jos.

— Da, însă ce vom mânca?

— Îl vom lăsa să iasă pe cel ce se va duce după provizii, îl vom ataca şi vom avea ce mânca.

— Minunat, făcu Musaron. Numai că, cei din castel

nevăzându-l pe trimisul lor că se înapoiază, vor intra la bănuieli.

— Ce ne pasă, dacă vom obţine informaţiile de care avem nevoie.

Hotărâră să urmeze amândouă planurile. Cu toate astea, când se pregătea să-şi ucidă calul cu ghioaga, Agenor simţi că i se înmoaie inima.

— Bietul animal, zise el, ce bine m-a slujit!

— Şi care, adăugă Musaron, ar putea să ne slujească şi mai bine în cazul că vom răpi-o de-aici pe dona Aissa.

— Parcă eşti glasul destinului. N-am să-l ucid pe sărmanul meu cal; haide, Musaron, scoate-i frâul şi ascunde echipamentul în peşteră. Animalul va putea să rătăcească fără a fi cunoscut şi se va hrăni el şi singur căci e mai priceput în treburi de-astea decât un om. Dacă va fi văzut, cel mai rău lucru ce-ar putea să i se întâmple, de altfel ca şi nouă, va fi să fie luat la castel. Or, vom fi noi în stare să-l apărăm, nu-i aşa?

— Da, domnule.

Musaron dezlegă calul, îi scoase harnaşamentul şi îl ascunse în fundul peşterii, cu podeaua de lut tare, pe care, pentru mai mult confort, inimosul scutier presără nisip pe care îl aduse în manta de pe ţărmul Tajo-ului mai adăugând şi nişte buruieni culese din apropiere.

Şfârşitul nopţii îl petrecură cu aceste treburi. Ziua îi surprinse pe cei doi aventurieri ai noştri în fundul singuraticului lor adăpost.

Un fenomen ciudat le izbi auzul.

Prin acel soi de scară în spirală care de la poalele colinei urca până în vârful castelului, se auzeau glasurile unor oameni ce se plimbau pe platformă.

Glasul, în loc să urce de-a dreptul aşa cum soseşte, se răsfrângea ocolind de-a lungul pereţilor acelei pâlnii, apoi ţâşnea din nou întocmai ca un toiag din mijlocul unui vârtej de apă.

Reieşea de aci că, din fundul peşterii, Agenor auzea vorbindu-se la mai mult de trei sute de paşi deasupra capului său.

Prima fortificaţie se afla aşezată deasupra pâlniei văii; până acolo fiecare venea nestingherit, însă ţinutul era atât de pustiu şi de părăginit încât, în afară de oamenii castelului, nimeni nu se încumeta în acel labirint.

Agenor şi Musaron petrecură foarte amarâţi prima jumătate de zi. Băură apă, căci erau foarte însetaţi, însă nu puteau mânca nimic, deşi nu mai puteau de foame.

Către sfârşitul zilei, doi mauri coborâră din castel. Duceau cu ei un măgar pentru a purta proviziile de care socoteau să facă rost în târguşorul vecin aflat la o depărtare de o leghe.

În acelaşi timp, patru sclavi veniră din târguşor, cu câteva urcioare pe care voiau să le umple la fântână.

Maurii de la castel intrară în vorbă cu sclavii. Dar vorbeau o limbă atât de neînţeleasă încât cei doi aventurieri ai noştri nu pricepură niciun cuvânt.

Maurii plecară spre târg împreună cu sclavii şi se înapoiară peste două ore.

Foamea este un rău sfetnic. Musaron voia să-i ucidă fără milă pe nenorociţii aceia şi să-i arunce în fluviu, apoi să le ia merindele.

— Ar fi un omor josnic care ne-ar dăuna în faţa lui Dumnezeu care nu ne va mai ajuta să ne reuşească planul, zise Agenor. Să folosim un alt vicleşug, Musaron. Vezi cât de strâmt e drumul şi cât de întunecoasă e noaptea. Măgarul cu coşurile lui se va mişca cu greu pe potecă de-a lungul stâncii. N-avem decât să-i dăm brânci când va trece şi are să se rostogolească la poalele colinei. Atunci, în timpul nopţii, vom strânge de jos ce va mai rămâne din provizii.

— Aveţi dreptate şi aţi spus o vorbă de creştin milostiv, domnule, răspunse Musaron. Dar eram atât de înfometat încât uitasem de orice milă.

Zis şi făcut. Cele patru mâini ale aventurierilor dădură un brânci atât de puternic măgăruşului când trecu pe lângă stâncă, încât îi alunecă piciorul şi căzu pe panta abruptă.

Maurii scoaseră strigăte de mânie şi bătură bietul animal, însă chiar dacă ar fi dres stricăciunea, tot n-ar fi putut umple coşurile golite. Se înapoiară deci plini de mâhnire, unul în târg cu măgarul stâlcit în bătăi, celălalt la castel cu tânguielile lui.

Între timp cei doi flămânzi ai noştri se repeziră vitejeşte printre mărăcini şi stânci, adunând pâinea, strugurii uscaţi şi burdufurile.

Se văzură dintr-odată aprovizionaţi pentru opt zile.

Cu o masă atât de îmbelşugată, îşi recăpătară speranţa şi

curajul.

Şi pe bună dreptate, căci aveau mare nevoie.

Într-adevăr, vreme de două zile în care se plictisiră de moarte, vigilentele noastre santinele nu zăriră nimic, nu auziră nimic decât glasul lui Hafiz care se plimba de colo-colo pe platformă deplângându-şi robia, glasul lui Mothril care dădea ordine, precum şi exerciţiile soldaţilor. Nimic nu anunţa că regele s-ar afla la Montiel.

Musaron avu curajul să iasă noaptea spre a merge să se informeze în târguşorul vecin, dar nimeni nu putu să-i răspundă.

Agenor întrebă şi el la rându-i, dar nu obţinu nicio lămurire.

Când începi să deznădăjduieşti, timpul îţi pare că trece de două ori mai repede.

Situaţia celor doi spioni ai noştri era critică: ziua nu îndrăzneau să se arate, iar noaptea se temeau să iasă, pentru că, în lipsa lor, putea să intre cineva în castel şi acel cineva putea să fie regele.

Dar după ce se scurseră două zile şi jumătate, Agenor îşi pierdu curajul cel dintâi.

În noaptea celei de-a doua zile, Mauleon se înapoia din târguşor unde îşi golise punga fără să afle nimic.

Îl găsi pe Musaron disperat în peşteră, smulgându-şi părul care şi aşa era destul de rar.

Întrebându-l pe inimosul slujitor, află de la el că plictisindu-se de atâta stat singur în peşteră, adormise; că în timp ce dormea cineva, un fel de cavaler, urcase la castel fără ca Musaron să-l poată vedea. Nu auzise decât potcoavele calului sau ale catârului.

— Mai trebuia să mai dăm şi peste nenorocirea asta! se tângui scutierul.

— Nu mai fi necăjit, nu poate să fie regele. Oamenii din târg îl ştiu la Toledo şi de altfel nu ar fi venit singur, iar zgomotul făcut de suita lui te-ar fi trezit. Nu, nu este regele, şi nici nu va veni la Montiel. În loc să ne pierdem vremea aici, să mergem de-a dreptul la Toledo.

— Aveţi dreptate, stăpâne, aici nu putem spera altceva decât să auzim glasul donei Aissa. E foarte atrăgător, însă cântecul păsării nu e chiar pasărea, cum se zice la noi în Bearn.

— Să terminăm repede, Musaron. Strânge harnaşamentul

cailor, să ieşim de aici, şi la drum.

— Într-o clipită voi fi, gata, seniore cavaler. Nici nu puteţi crede cât mă plictiseam în peştera asta.

— Vino, zise Agenor.

— Sst! făcu Musaron.

— Ce s-a întâmplat?

— Tăceţi, vă spun, aud pe cineva mergând.

Agenor intră din nou în grotă, iar Musaron era atât de îngrijorat încât îndrăzni să-l tragă pe stăpânu-său de mână.

Se auzeau într-adevăr nişte paşi grăbiţi pe drumul ce ducea la castel.

Noaptea era întunecoasă, cei doi francezi se ascunseră în fundul peşterii.

În curând trei oameni le apărură în faţa ochilor; mergeau cu băgare de seamă şi se aplecau din când în când spre a nu fi văzuţi din cetăţuie.

Ajungând la trei paşi de izvor se opriră.

Purtau veşminte ţărăneşti, însă tustrei aveau securi şi cuţite.

— Cu siguranţă, zise unul din ei, a luat-o pe drumul ăsta, iată potcoavele calului pe nisip.

— Aşadar l-am scăpat, urmă un altul cu un oftat. Pe toţi dracii! Ne cam paşte ghinionul de câtva timp.

— Alergaţi după un vânat prea mare, adăugă primul.

— Lesby, judeci ca un nătărău. Asta are să ţi-o spună şi căpitanul.

— Dar…

— Tacă-ţi gura… un vânat mare ucis îl hrăneşte pe vânător două săptămâni. Zece ciocârlii şi un iepure abia i-ajung pe o măsea.

— Da, însă iepurele şi ciocârlia îi prinzi mai uşor, pe când cerbul sau mistreţul mai rar.

— Adevărul e că l-am scăpat printre degete mai deunăzi, nu-i aşa, căpitane?

Cel care era strigat astfel scoase un oftat adânc. Fu singurul lui răspuns.

— Şi apoi, urmă încăpăţânatul Lesby, de ce să tot schimbăm şi urma şi prada – te iei după una şi o prinzi.

— L-ai prins la han, alaltăieri noapte, pe cel pe care îl urmăream de la Bordeaux?

— Ce zice? întrebă Musaron la urechea stăpânului..

— Taci! răspunse Mauleon cu urechea la pământ.

Omul căruia tovarăşii lui îi ziseseră căpitan se ridică atunci şi cu un glas poruncitor:

— Tăceţi amândoi, zise el. Nu-mi răstălmăciţi poruncile. Ce v-am făgăduit? Zece mii de florini de fiecare. Dacă puneţi mâna pe ei, mai vreţi altceva?

— Nimic, căpitane, nimic.

— Henric de Transtamare valorează o sută de mii de florini pentru don Pedro; dar don Pedro valorează tot atât pentru Henric de Transtamare. Am crezut că-l pot prinde pe unul, dar m-am înşelat; era cât pe-aci să-mi las pielea în vizuina leului, ştiţi asta căci eraţi de faţă. Ei bine! deoarece leul mi-a salvat viaţa, îi datorez drept recunoştinţă să-l prind pe duşmanul lui. Îl voi prinde. E adevărat că n-o să-l dau pe degeaba lui Henric de Transtamare, însă am să-l vând. Pentru el e acelaşi lucru, numai să-l aibă. În felul acesta toţi vom fi mulţumiţi.

Un mormăit de încuviinţare fu răspunsul celor doi complici ai individului.

— Dar, Dumnezeu să mă ierte! Asta e Caverley care-mi cade pe negândite în mână, spuse Musaron la urechea stăpânului.

— Tăcere, repetă Mauleon.

Caverley, căci el era, îşi termină astfel profesiunea de credinţă:

— Don Pedro a părăsit Toledo şi se află în acest castel. E foarte curajos şi, ca măsură de prevedere, a făcut drumul de unul singur. Într-adevăr, un om singur nu bate la ochi.

— Nu, zise, Lesby, însă este prins.

— Ei, drăcie! Nu poţi prevedea totul, răspunse Caverley. Acum, să ne terminăm planul. Tu, Lesby, te vei duce lângă Philips care ţine caii; tu, Becker, ai să rămâi aici cu mine. Regele trebuie să iasă din castel cel târziu mâine, pentru că este aşteptat la Toledo, ştim asta.

— Apoi? zise Becker.

— Când va trece îl vom pândi. Mi-e teamă numai de un lucru.

— Care?

— Să nu fi dat ordin cavalerilor lui toledani să-i iasă în întâmpinare; aşa că aici trebuie să ne terminăm treburile. Ascultă, Lesby, tu care eşti un iscusit vânător de vulpi, găseşte-

ne o vizuină printre stâncile astea, o să ne ascundem acolo.

— Căpitane, aud apă susurând pe aici, trebuie să fie vreun izvor; de obicei izvoarele îşi sapă o albie prin stâncă, trebuie să se găsească o peşteră prin partea locului.

— Ei, dar suntem pierduţi! Vor intra aici, zise Musaron căruia Agenor îi astupă gura cu mâna de parcă ar fi fost un căluş.

— Ia uitaţi-vă, strigă Lesby, peştera e colo.

— Foarte bine, zise Caverley. Poţi să pleci, Lesby; du-te şi-l întâlneşte pe Philips, iar caii să fie gata pregătiţi în zorii zilei.

Lesby se îndepărtă. Caverley şi Becker rămaseră singuri.

— Iată ce-nseamnă să fii cu scaun la cap, zise banditul către tovarăşul său. Am mutra unui pirat de uscat şi sunt singurul om politic care înţelege situaţia. Doi oameni se ceartă pentru un tron; înlătură pe unult din ei şi războiul e terminat; deci, făcând ceea ce fac, mă comport ca un creştin, ca un filozof; cruţ sângele oamenilor. Sunt virtuos, Becker, sunt virtuos!

Şi banditul se porni pe râs, încercând să-şi înăbuşe glasul.

— Haide, zise el în cele din urmă, să intrăm în gaura asta. La pândă, Becker, la pândă!

LXVII

CUM ŞI-A PIERDUT CAVERLEY PUNGA ŞI AGENOR SPADA

Peştera arăta cam aşa: mai întâi izvorul, cristal lichid ce cădea dintr-o boltă de piatră pe nişte pietricele, în mijlocul cărora îşi săpase o albie.

Apoi, o grotă întortocheată, la care se ajungea pe două trepte naturale.

Peştera era întunecoasă în timpul zilei, iar noaptea ar fi trebuit să ai ochi de vulpe ca să o ghiceşti.

Caverley se feri de căderea perpendiculară a izvorului şi urcă pipăind treptele naturale.

Becker, mai isteţ sau poate mai dornic de un loc mai bun, înaintă spre fundul peşterii spre a găsi mai mult adăpost şi mai multă căldură.

Agenor şi Musaron îi auzeau, îi simţeau şi aproape că îi şi vedeau.

Becker sfârşi prin a se aşeza şi îl îndemnă pe Caverley să facă la fel, spunându-i:

— Vino, căpitane, e loc pentru doi.

Caverley se lăsă convins şi intră.

Dar cum mergea cu destulă greutate, repetă pe un ton de proastă dispoziţie:

— Loc pentru doi, uşor de zis!

Şi întinse mâinile ca să nu se lovească de bolta de piatră sau de pereţii stâncii.

Dar din păcate se poticni de piciorul lui Musaron, îl apucă şi începu să strige către Becker:

— Becker, un cadavru!

— Nu, la naiba! strigă viteazul Musaron, strângându-l de gât, e un om foarte viu care o să te sugrume, isteţule!

Caverley răsturnat, trântit la pământ, nu mai putu scoate un cuvânt; Musaron îi apucase încheieturile mâinilor pe care le lega cu chinga unuia din cai.

La rândul lui, Agenor nu avu decât să întindă mâna pentru a-i face acelaşi lucru lui Becker, pe jumătate mort de o groază superstiţioasă.

— Acum, scumpul meu căpitan, să vorbim despre

răscumpărare, zise Musaron. Bagă de seamă că suntem numeroşi, încât cel mai mic gest sau cel mai slab ţipăt ţi-ar atrage în coaste un nesfârşit număr de lovituri de pumnal.

— N-am să mă mişc, n-am să spun nimic, murmură Caverley, însă cruţaţi-mă!

— Mai întâi se cuvine să ne luăm măsuri de prevedere, zise Musaron uşurându-l pe Caverley, bucată cu bucată, de armură şi de armele-i ofensive şi defensive, cu îndemânarea unei maimuţe care curăţă o nucă de coajă.

După ce termină această treabă, făcu la fel şi cu Becker.

Luându-le armele, Musaron trecu la pungă. Degetele-i vădiră oarecare delicateţe în această operaţie, conştiinţa nu-i fu cuprinsă de niciun scrupul. Chimire bine garnisite, pungi destul de dolofane trecură în stăpânirea lui Musaron.

— Te-ai apucat şi tu să jefuieşti? îi zise Agenor.

— Seniore, le ridic mijloacele de a mai dăuna.

După primul moment de spaimă, Caverley ceru învoirea să pună câteva întrebări.

— Poţi s-o faci, însă cu glas scăzut.

— Cine sunteţi? întrebă Caverley.

— Ah! făcu Musaron, asta e o întrebare, dragul meu, la care nu vom răspunde.

— Aţi ascultat întreaga convorbire pe care am avut-o cu oamenii mei?

— Fără a pierde un singur cuvânt.

— Drace! Atunci îmi cunoaşteţi planul?

— Ca dumneata!

— Ei bine! Ce vreţi să faceţi cu mine şi cu tovarăşul meu Becker?

— Foarte simplu: noi suntem în slujba lui don Pedro. Vă vom preda lui don Pedro, povestindu-i ce gânduri aveţi în privinţa lui.

— Nu e o faptă de oameni miloşi, răspunse Caverley care trebuie să fi îngălbenit prin întuneric. Don Pedro e crud. Mă va face să sufăr mii de chinuri. Ucideţi-mă numaidecât cu o lovitură dată drept în inimă.

— Noi nu asasinăm, răspunse Mauleon.

— Da, însă don Pedro mă va asasina.

Şi o lungă tăcere a învingătorilor lui îl făcu pe Caverley să-şi dea seama că îi convinsese, pentru că nu găseau de dat niciun

răspuns.

Agenor chibzuia.

Prezenţa neaşteptată a lui Caverley îi dezvăluise că don Pedro se afla la Montiel. Omul acesta era câine de vânătoare, cu mirosul ager, care dă de urma prăzii stăpânului său. Serviciul adus lui Mauleon îi păru destul de mare pentru a-l face să fie îndurător. De altfel, duşmanul lui era dezarmat, dezbrăcat, nemaifiind în stare să-i facă rău.

Toate aceste gânduri îl frământau şi pe Musaron. Se obişnuise atât de mult cu gândurile stăpânului încât în cele două minţi ale lor lua naştere în acelaşi timp aceeaşi inspiraţie.

Caverley întrebuinţa această tăcere ca un viclean şi dibaci ce era.

Cugetă că de la începutul neplăcutei convorbiri pe care o avusese cu necunoscuţii, numai două voci vorbiseră; pipăind, răsucindu-se, se convinsese că peştera era strâmtă şi puţin încăpătoare ca să poată adăposti mai mult de patru oameni.

În afară de arme, partida era deci egală.

Dar ca să-şi recapete armele ar fi trebuit să se folosească de mâini, iar mâinile îi erau legate.

Acea providenţă întunecoasă care îi ocroteşte pe ticăloşi şi care nu este altceva decât slăbiciunea oamenilor cinstiţi, providenţa aceea, după cum spuneam, veni în ajutorul lui Caverley.

„Acest Caverley, îşi spusese Agenor, are să mă stingherească mult. În locul meu, ar ieşi din încurcătură cu o lovitură de pumnal şi mi-ar arunca corpul în Tajo; astea sunt procedee pe care eu nu vreau să le întrebuinţez. Mă va stingheri, zic, atunci când voi dori să ies de aici, şi voi dori să ies de îndată ce voi avea veşti sigure despre Aissa şi despre don Pedro."

După ce îşi făcu toate aceste socoteli, Mauleon, care era expeditiv, îl apucă pe Caverley de braţ şi începu să-l dezlege spunându-i:

— Meştere Caverley, fără să ştii, mi-ai făcut un serviciu. Da, don Pedro te-ar ucide şi nu vreau să mori astfel când există atâtea spânzurători bune în Anglia şi în Franţa…

La fiecare cuvânt, imprudentul desfăcea câte un nod.,

— Aşadar, urmă Mauleon, îţi redau libertatea, foloseşte-te de ea ca să fugi şi încearcă să te îndrepţi,

Zicând acestea termină de deznodat cureaua.

Dar Caverley abia îşi văzu braţele libere că, repezindu-se asupra lui Agenor, încercă să-i smulgă spada spunând:

— Odată cu libertatea, înapoiază-mi punga!

Apucase fierul şi întorcea mâna ca să lovească, însă în acelaşi timp Mauleon îi dădu o lovitură de pumn care îl făcu să se rostogolească drept în mijlocul băltoacei de apă, dincolo de treptele peşterii.

Caverley, asemenea peştelui care, scăpat din coşul pescarului, simte din nou elementul înconjurător care-l face să trăiască, trase aerul în piept cu desfătare, ţâşni afară din peşteră şi alergă cât îl ţineau picioarele pe drumul ce ducea spre târg.

— Pe sfântul Iacob! stăpâne, zise Musaron cu o furie abia stăpânită, frumoasă lovitură aţi dat! Lăsaţi-mă să fug după el să-l prind.

— Ce rost are? întrebă Agenor… eu am vrut să-l las să fugă.

— Nebunie! Curată nebunie! Ticălosul are să ne joace vreo festă; se va întoarce, va vorbi…

— Taci nătângule, zise Agenor împingându-l cu cotul pe Musaron, pentru ca acesta, în pornirea lui, să nu-l compromită în faţa lui Becker. Dacă se va întoarce, îl vom da pe mâna lui don Pedro pe care-l vom înştiinţa chiar astă-seară.

— Asta e altceva, mormăi Musaron, care înţelese şiretlicul.

— Haide, prietene, desfă-i şi braţele acestui cinstit domn Becker, şi spune-i că în cazul în care Caverley, Philips, Lesby şi Becker, cei patru cavaleri vestiţi, se vor mai afla prin împrejurimi mâine, vor fi cu toţii spânzuraţi de crenelurile Montielului, căci prin partea locului poliţia e mai bine organizată decât în Franţa.

— O! n-am să uit asta, seniore, spuse Becker beat de bucurie şi de recunoştinţă.

El însă nu se gândi să se înarmeze împotriva binefăcătorilor săi. Le sărută mâna şi dispăru uşor ca o pasăre.

— Vai! stăpâne, oftă Musaron, câte întâmplări!

— Vai! domnule scutier, zise Agenor, câte lecţii mai ai de învăţat până să ajungi desăvârşit! Cum, nu vezi că acest Caverley ne-a pus pe urma lui don Pedro; că neştiind cine suntem, crede că suntem păzitorii lui don Pedro; că prin urmare

va părăsi ţinutul cu atât mai repede, în sfârşit, ce-ţi trebuie mai mult? Ai banii şi armele!

— Seniore, văd că am greşit.

— Bine că recunoşti.

— Dar să veghem, stăpâne, să veghem! Diavolul şi Caverley sunt foarte iscusiţi!

— O sută de oameni nu ne pot veni de hac în această peşteră! Putem să dormim pe rând, răspunse Mauleon, şi să aşteptăm astfel veşti de la iubita mea, pentru că cerul ne-a şi dat veşti despre don Pedro.

— Stăpâne, nimic nu mă mai poate uimi, şi dacă cineva mi-ar spune: „Senora Aissa are să coboare în acest cuib de năpârci”, l-aş crede şi i-aş spune: „Mulţumesc pentru vestea ce mi-o aduci, omule.”

În clipa aceea un zgomot nedesluşit şi depărtat, însă măsurat, cadenţat, izbi urechea exersată a lui Musaron.

— Pe legea mea! zise el. Aveaţi dreptate, trebuie să fie Caverley care a luat-o la sănătoasa… Aud patru cai, pot să jur… A ajuns la englezii lui şi acum fug cu toţii de spânzurătoarea pe care le-aţi lăudat-o atât… numai dacă nu vor veni aici, totuşi… Nu, zgomotul se depărtează, nu se mai aude… Călătorie sprâncenată! adio până la revedere… căpitan îndrăcit!

— Hei! Musaron, strigă deodată Mauleon, nu mai am spada…

— V-a furat-o caraghiosul, zise Musaron. Păcat, o lamă atât de bună!…

— Cu numele meu gravat pe mâner. Vai! Musaron, tâlharul are să mă recunoască!

— Nu înainte de venirea serii, senior cavaler… iar seara vor fi departe, credeţi-mă! Afurisit mai e şi Caverley ăsta! mereu trebuie să fure câte ceva!

A doua zi, în zori, auziră coborând din castel doi oameni care vorbeau cu aprindere. Era însuşi Mothril şi cu regele don Pedro. Acesta din urmă îşi ducea calul de căpăstru.

La vederea lor sângele lui Agenor începu să fiarbă. Era să se repeadă asupra duşmanilor săi, pentru a-i înjunghia şi a termina această luptă, dar Musaron îl opri.

— Sunteţi nebun, seniore? Cum? L-aţi ucide pe Mothril, dar n-aţi dobândi-o pe Aissa!… Şi cine vă spune că, întocmai ca la Navarette, cei ce o păzesc pe Aissa nu au porunca s-o ucidă,

dacă Mothril ar muri sau dacă l-aţi face prizonier?

Agenor se înfioră.

— O! tu mă iubeşti cu adevărat, zise el. Da, mă iubeşti.

— Cred şi eu… ce naiba! vă închipuiţi oare că mie nu mi-ar plăcea să-l ucid pe acest ticălos de maur care a făcut atâta rău? … Da, îl voi ucide, însă când se va ivi un prilej mai bun!

Îi văzură trecând la câţiva paşi de ei pe cei doi care constituiau ţinta urii lor îndreptăţite, şi aproape că-i atinseră în treacăt, fără ca ei să îndrăznească să facă vreo mişcare.

— Soarta îşi bate joc de noi, murmură Agenor.

— Tot vă mai plângeţi, seniore, zise Musaron, dumneavoastră care, dacă n-ar fi apărut Caverley, aţi fi plecat de ieri, fără a şti unde se află don Pedro, fără a avea veşti despre dona Aissa. Dar, tăcere, să-i ascultăm,

— Îţi mulţumesc, îi zicea don Pedro ministrului său, cred că se va vindeca şi mă va iubi.

— Să nu mai aveţi nicio îndoială, seniore. Se va vindeca pentru că Hafiz şi cu mine ne vom duce să culegem, aşa cum cere rânduiala, ierburile pe care le ştiţi. Apoi vă va iubi, pentru că nimic nu-i mai displace la curtea voastră… Dar să vorbim de lucruri serioase. Verificaţi dacă ştirea e sigură. Zece mii de compatrioţi de-ai mei trebuie să fie debarcaţi la Lisabona şi să urce pe Tajo până la Toledo. Duceţi-vă la Toledo unde lumea vă iubeşte, încurajaţi-i pe apărătorii aceia credincioşi. În ziua în care Henric va călca în Spania, îl veţi prinde dintr-o singură lovitură, pe el şi întreaga lui armată, între oraşul pe care-l va asedia şi armata de sarazini, aliaţii voştri, în fruntea cărora voi trece eu însumi când se vor apropia de Toledo. În toată această manevră stă adevăratul succes care nu dă greş.

— Mothril, eşti un ministru iscusit. Orice s-ar fi întâmplat, ştiu că mi-ai fost devotat.

— Ce mutră urâtă trebuie să facă maurul ca să pară graţios, zise Musaron la urechea stăpânului.

— Înainte de a vă părăsi spre a mă înapoia la castel, zise Mothril, un ultim sfat. Refuzaţi-i prinţului de Wales orice pretenţie bănească, până când se va declară de partea voastră. Englezii ăştia sunt foarte vicleni.

— Da, şi apoi banii lipsesc.

— Un motiv mai mult. Adio, seniore, sunteţi de azi înainte

victorios şi fericit

— Adio, Mothril.

— Adio, seniore.

Cei doi aventurieri trebuie să fi îndurat cele mai mari chinuri văzându-l pe Mothril urcând alene, cu un zâmbet infernal pe buze, în vreme ce se înapoia în castelul atât de mult râvnit de Agenor.

— Să punem mâna pe el, zise tânărul, şi să urcăm cu el viu; să-i spunem că dacă nu ne-o va preda pe Aisisa, îl vom ucide; ne-o va preda.

— Da, şi pe-drum, când vom coborî, ne va strivi cu bucăţi de stâncă. Bună treabă am mai face! Răbdare, ascultaţi-mă pe mine, are Dumnezeu grijă şi de noi!

— Ei bine! pentru că te împotriveşti la orice când e vorba de Mothril, nu te împotrivi cel puţin la prilejul ce se iveşte pentru don Pedro. Pleacă singur, iar noi suntem doi; să-l prindem şi să-l ucidem dacă opune rezistenţă sau, dacă nu opune, să-l ducem la don Henric de Transtamare, pentru a-i dovedi că l-am găsit.

— Minunată idee! mi-o însuşesc, spuse Musaron.

— Vă urmez.

Aşteptară ca Mothril să ajungă pe platforma castelului; abia atunci se încumetară să iasă din vizuină.

Dar când îşi aruncară privirile spre câmpie, îl văzură pe don Pedro în fruntea unei trupe de cel puţin patruzeci de oameni înarmaţi. Îşi continua liniştit drumul spre Toledo.

— Ei, drăcie! Dar neghiobi mai eram… iertaţi-mă, seniore, prea încrezători, zise Musaron. Mothril nu l-ar fi lăsat pe rege să plece aşa, singur; gărzile au venit din târguşor în întâmpinarea lui.

— Cine l-a înştiinţat?

— Ei, cine! Maurii de ieri seară, sau chiar vreun semnal pornit din castel.

— E drept; să nu ne mai gândim decât să o vedem pe Aissa, dacă va fi cu putinţă, sau să ne înapoiem la don Henric!

LXVIII

HAFIZ

Prilejul aşteptat nu se ivi în tot timpul zilei. Nimeni nu ieşi din castel afară de cei plecaţi după aprovizionări.

Mai veni şi un mesager, însă cornul castelanului îi anunţase sosirea. Aventurierii noştri nu găsiră de cuviinţă să-l oprească.

Către seară, când totul se învălui în tăcere, când zgomotele ce urcă din fluviu spre munte sunt atât de molcome încât par că-ţi mângâie auzul, când cerul păleşte la orizont şi când stâncă pare mai puţin rece, cei doi prieteni ai noştri auziră o convorbire însufleţită între două glasuri cunoscute.

Mothril şi Hafiz se certau în vreme ce coborau de pe platforma castelului spre poteca ce ducea la porţi.

— Stăpâne, zicea Hafiz, ai pus să mă închidă când regele se afla aici; îmi făgăduiseşi să mă prezinţi lui. Mi-ai făgăduit de asemenea şi mulţi bani. Mă plictisesc pe lângă tânăra pe care mă sileşti s-o păzesc. Vreau să mă războiesc şi eu împreună cu compatrioţii mei care vin din ţara noastră şi urcă fluviul Tajo pe nişte corăbii cu pânze albe. Aşa că plăteşte-mi repede, stăpâne, şi să mă duc pe lângă rege.

— Vrei să mă părăseşti, fiule? zise Mothril. Sunt oare un stăpân atât de rău pentru tine?

— Nu, însă nu mai vreau să am niciun stăpân.

— Pot să te opresc, zise Mothril, căci te iubesc.

— Dar eu nu te iubesc. M-ai îndemnat să fac fapte îngrozitoare care îmi tulbură somnul cu vise fioroase; sunt prea tânăr pentru a mă hotărî să trăiesc în felul ăsta. Plăteşte-mă şi redă-mi libertatea, sau mă voi duce să găsesc pe cineva căruia îi voi spune totul.

— Dacă-i vorba pe-aşa, ai dreptate, răspunse Mothril, urcă la castel şi am să te plătesc imediat.

Pe când coborau, Hafiz se afla înapoi şi Mothril înainte. Drumul era atât de îngust încât pentru a urca, Hafiz trebuia să meargă înainte şi Mothril înapoi.

Cucuveaua începu să cânte prin scobiturile pietrelor; pe pereţii stâncii culoarea vânătă luă locul nuanţei roşiatice.

Deodată, un ţipăt înspăimântător, un blestem cumplit străbătu aerul şi ceva greoi, moale, sângerând, veni să se turtească în faţa peşterii unde ascultau cu atenţie cei doi prieteni ai noştri.

Ţipătului vestitor de moarte ei îi răspunseră printr-un ţipăt de groază.

Păsările de noapte îşi luară zborul înspăimântate din mijlocul crăpăturilor şi chiar insectele se îndepărtară în grabă speriate din muşuroaiele lor.

În curând o băltoacă de sânge veni să înroşească apa din izvor.

Agenor, palid şi tremurând, scoase capul din ascunzătoare, iar faţa lividă a lui Musaron i se alătură.

— Hafiz! strigară amândoi văzând la trei paşi de ei cadavrul nemişcat, zdrobit, al tovarăşului lui Gildaz.

— Bietul copil! murmură Musaron, care ieşi din văgăună

pentru a-i da ajutor dacă mai era încă timp.

Dar umbrele morţii se şi aşterneau pe faţa-i măslinie; ochii, aproape ieşiţi din orbite, se înceţoşau, un gâfâit greoi amestecat cu sânge ieşea cu nespusă greutate din pieptul zdrobit al maurului.

Îl recunoscu pe Musaron; îl recunoscu pe Agenor şi trăsăturile lui exprimară o teamă superstiţioasă.

Într-adevăr, nenorocitul credea că vede nişte umbre răzbunătoare.

Musaron îi ridică puţin capul, Agenor îi aduse apă rece pentru a-i spăla fruntea şi rănile.

— Francezul! francezul! zise Hafiz bând cu lăcomie. Allah! iartă-mă.

— Vino cu noi, sărmane copil, te vom vindeca, zise Agenor.

— Nu, sunt un om mort, mort ca Gildaz, şopti sarazinul… mort după cum am meritat, mort asasinat. Mothril m-a azvârlit de sus de pe terasa castelului,

O mişcare de groază pe care Mauleon nu şi-o putu înfrâna fu observată de muribund.

— Francezule, zise el, te-am urât, dar astăzi încetez de a te mai urî, căci poţi să mă răzbuni… Dona Aissa tot te iubeşte… Dona Maria te ocrotea şi ea. Mothril este cel care a otrăvit-o pe Maria, tot el a profitat de leşinul Aissei pentru a-i sfâşia umărul cu o lovitură de pumnal. Spune-i asta regelui don Pedro, spune-i-o cât mai repede… dar salveaz-o pe Aissa dacă o iubeşti; căci peste cincisprezece zile, când don Pedro se va înapoia la castel, Mothril are s-ă i-o predea pe Aissa adormită cu o băutură vrăjită… Ţi-am făcut rău, dar acum îţi fac un bine, iartă-mă şi răzbună-mă. Allah!…

Căzu din nou istovit, întoarse ochii cu o sforţare dureroasă spre castel pentru a-l blestema, şi îşi dădu sufletul.

Vreme de un sfert de ceas cei doi prieteni nu reuşiră să-şi adune gândurile, să-şi recapete sângele rece.

Această moarte hidoasă, această destăinuire, acele ameninţări pentru viitor le vârâse în suflet o teamă nespusă.

Agenor se ridică cel dintâi.

— Vreme de cincisprezece zile de-aici încolo suntem liniştiţi; în cincisprezece zile, don Pedro, Mothril sau eu vom fi morţi. Vino, Musaron, să mergem în tabăra lui Henric să-i dau

socoteala de misiunea ce mi-a încredinţat-o. Dar să ne grăbim; caută caii în câmpie.

Musaron, împleticindu-se întruna, reuşi să dea de urma cailor, care de altfel veniră îndată la chemarea lui.

Îi echipă, încărcă pe ei bagajele şi, sărind cu uşurinţă în şa, luă drumul spre Toledo, pe care stăpânul lui i-o şi luase înainte.

Când ajunseră în câmpie şi când castelul ameninţător se contura pe fondul albastru-cenuşiu al cerului, Agenor strigă cu un glas tunător, arătându-şi pumnul spre ferestrele castelului:

— Mothril, la revedere! Aissa, dragostea mea, pe curând!

LXIX

PREGĂTIRI

Pulberea nu ia foc cu mai multă repeziciune decât se aprinse revolta în statele lui don Pedro.

De teama de a nu fi cotropiţi de regatele vecine, locuitorii celor două Castilii s-ar fi pronunţat, în cea mai mare parte, în favoarea lui Henric de îndată ce un manifest venit din partea lui ar fi făcut cunoscut Spaniei că se înapoiase cu o armată şi că această armată era comandată de conetabilul Bertrand Duguesclin.

În câteva zile, drumurile se umplură de soldaţi improvizaţi, de cetăţeni devotaţi, de călugări făcând parte din diferite cinuri şi de bretoni, care se îndreptau spre Toledo.

Însă Toledo, credincios lui don Pedro, aşa cum prevăzuse Bertrand, îşi închise porţile, îşi înarmă zidurile şi aşteptă evenimentul.

Henric nu-şi pierdu vremea. Împresură oraşul şi începu un asediu în regulă. Această stare de ostilitate îl slujea de minune, căci le dădea timp aliaţilor să se adune sub steagurile sale.

De cealaltă parte, don Pedro nu-şi mai găsea răgaz. Trimitea curieri după curieri la regele Granadei, la regele Portugaliei, la regele Aragonului şi al Navarrei, vechii lui prieteni.

Ducea tratative cu prinţul de Wales care, bolnav la Bordeaux, părea să fi pierdut ceva din energia lui războinică şi se pregătea, prin odihnă, pentru acea moarte crudă care l-a răpit de tânăr lipsindu-l de un viitor glorios.

Sarazinii anunţaţi de Mothril debarcaseră la Lisabona. Se odihniseră câteva zile după care, cu corăbiile puse la dispoziţie de regele Portugaliei, urcau pe cursul fluviului Tajo, precedaţi de trei mii de călăreţi trimişi lui don Pedro din partea aliatului său din Portugalia.

Henric avea de partea lui oraşele din Galicia şi din Leon; o armată omogenă al cărei puternic nucleu îl formau cinci mii de bretoni, comandaţi de Olivier Duguesclin.

Nu mai aştepta decât veşti sigure din partea lui Mauleon, când acesta se şi înapoie în tabără împreună cu scutierul său şi povesti tot ce făcuse şi ce văzuse.

Regele şi Bertrand ascultară într-o adâncă tăcere.

— Cum! zise conetabilul, Mothril n-a plecat împreună cu don Pedro?

— Aşteaptă sosirea sarazinilor ca să pornească în fruntea lor.

— Putem trimite o sută de oameni să-l prindă mai întâi pe acesta, la Montiel, zise Bertrand. Agenor va comanda expediţia

şi, cum presupun că nu are motive puternice să-l iubească pe Mothril, va pune să se ridice o spânzurătoare înaltă pe ţărmul râului Tajo şi îl va agăţa de spânzurătoare pe sarazin, pe asasin, pe trădător…

— Seniore, seniore, spuse Agenor, aţi fost destul de bun făgăduindu-mi prietenia voastră, făgăduindu-mi sprijinul vostru. Nu mă refuzaţi astăzi; faceţi în aşa fel, vă rog, ca sarazinul Mothril să trăiască liniştit şi fără nicio bănuială în castelul lui de la Montiel.

— Pentru ce? E un cuib care trebuie distrus.

— Senior conetabil, este un bârlog pe care îl cunosc şi al cărui folos vi-l va dovedi viitorul. Ştiţi că atunci când vrei să încolţeşti vulpea, te prefaci că nu-i cunoşti ascunzătoarea şi treci prin faţa ei fără s-o priveşti; altminteri, o părăseşte şi nu se mai întoarce.

— Ce vrei să spui cu asta, cavalere?

— Seniore, lăsaţi-i pe Mothril şi pe don Pedro să creadă că sunt în deplină siguranţă, neştiuţi de nimeni în castelul de la Montiel. Cine ştie dacă, mai târziu, nu-i vom prinde acolo dintr-o singură aruncătură de plasă.

— Agenor, zise regele, acesta e singurul tău motiv?

— Nu, sire, eu n-am minţit niciodată. Nu, nu e singurul meu motiv. Motivul adevărat e că în acest castel se află un prieten al meu, un prieten pe care Mothril va pune să-l ucidă dacă se va vedea strâns în chingi.

— Spune aşa, zise Bertrand, şi să nu crezi vreodată că ţi se va refuza ceea ce doreşti.

După această convorbire, care îl linişti pe Mauleon în privinţa sorţii Aissei, şefii armatei forţară şi mai mult asediul oraşului Toledo. Locuitorii se apărară atât de bine încât aici se vădiră numeroase fapte de vitejie, iar mulţi asediatori vestiţi, dintre cei mai iscusiţi, au fost ucişi sau răniţi în încăierări sau în incursiuni.

Însă aceste lupte fără urmări hotărâtoare nu erau decât preludiul unei acţiuni generale, după cum fulgerele şi ciocnirea norilor sunt preludiul furtunii.

LXX

TOLEDO ÎNFOMETAT

Don Pedro, venind la Toledo, oraş ce oferea o apărare sigură şi dispunând şi de numeroase resurse, îşi aranjase toate socotelile atât cu supuşii cât şi cu aliaţii.

Toledanii alergaseră de la un partid la altul în acel şir nesfârşit de războaie civile; trebuia deci să-i impresioneze cu o lovitură morală care să-i lege pe vecie de cauza învingătorului de la Navarette.

Acesta era cel mai frumos titlu al lui don Pedro. Într-adevăr, dacă toledanii nu-şi susţineau prinţul de astă dată, iar la prima bătălie el ar fi ieşit învingător ca la cea dinainte, s-ar fi terminat cu Toledo pentru totdeauna: don Pedro nu i-ar fi iertat.

Acest om viclean ştia bine că populaţia unui mare oraş nu are drept adevărate imbolduri decât foamea şi lăcomia.

Mothril îi repeta acest lucru în fiecare zi. Trebuia aşadar să-i hrănească pe toledani şi să-i facă să spere în prăzi bogate.

Don Pedro nu reuşi să atingă amândouă rezultatele. Făgădui mult pentru viitor, dar nu dădu nimic pentru prezent.

Când toledanii băgară de seamă că alimentele lipseau pe piaţă, că hambarele erau goale, începură să murmure.

O coaliţie formată din douăzeci de cetăţeni înstăriţi, ce erau devotaţi contelui de Transtamare sau doar însufleţiţi de un spirit de opoziţie, aţâţau murmurele şi spiritul de vrajbă al orăşenilor.

Don Pedro se sfătui cu Mothril.

— Oamenii aceştia, răspunse maurul, au să vă joace festa de a deschide porţile în faţa adversarului vostru, în vreme ce veţi dormi. Zece mii de oameni vor intra, vă vor prinde şi războiul va lua sfârşit.

— Ce e de făcut atunci?

— Un lucru destul de simplu. În Spania vi se zice Pedro cel Crud.

— Ştiu… şi nu merit această poreclă decât pentru acte de dreptate puţin cam energice.

— Nu despre asta vreau să vorbesc… însă dacă aţi meritat acest nume, nu trebuie să vă temeţi de a-l mai merita din nou;

dacă nu l-aţi meritat, grăbiţi-vă să-l îndreptăţiţi printr-o execuţie exemplară care să-i facă pe toledani să vă afle forţa braţului.

— Fie, răspunse regele. Am s-o fac chiar la noapte.

Într-adevăr, Pedro ceru numele nemulţumiţilor despre care am vorbit; se interesă de locuinţele şi de obiceiurile lor. Apoi, chiar în aceeaşi noapte, împreună cu o sută de soldaţi pe care îi comanda personal, pătrunse în casa fiecăruia din aceşti răzvrătiţi şi puse să-i ucidă.

Corpurile lor au fost aruncate în Tajo. Puţin tărăboi nocturn, mult sânge spălat cu grijă, iată tot ce îi făcu pe toledani să afle cum înţelegea regele să facă dreptate şi să administreze oraşul.

Drept urmare nu mai murmurară şi se apucară să mănânce cu mult entuziasm mai întâi caii.

Regele îi felicită.

— N-aveţi nevoie de cai în oraş, le spuse el. Nu sunt de făcut drumuri prea lungi; cât despre incursiunile asupra asediatorilor, ei bine, le vom face pe jos.

După cai, toledanii fură siliţi să-şi mănânce catârii. Spaniolul face asta doar la mare nevoie. Catârul este un animal naţional, este privit aproape ca un compatriot. Caii sunt sacrificaţi la cursele de tauri, dar catârii sunt cei care adună din arenă caii şi taurii ucişi unii de alţii.

Aşadar, toledanii îşi mâncară catârii suspinând.

Don Pedro îi lăsă s-o facă.

Această execuţie a catârilor trezi energia asediaţilor; ieşiră să caute merinde, însă Le Begue de Vilaine şi Olivier de Mauny, care nu-şi mâncaseră caii bretoni, îi bătură atât de straşnic încât fură siliţi să rămână după metereze.

Don Pedro le dădu o nouă idee.

Le spuse să mănânce nutreţul cailor şi al catârilor care nu-l mai mâncau, deoarece fuseseră sacrificaţi.

Aceasta ţinu opt zile, după care trebuiră să caute altceva.

Tocmai atunci împrejurările nu erau deloc favorabile.

Prinţul de Wales, supărat că nu primise sumele de bani ce i le datora don Pedro, trimisese la Toledo trei soli pentru a prezenta nota cheltuielilor de război.

Don Pedro se sfătui cu Mothril asupra acestei noi încurcături.

— Creştinilor le place mult fastul ceremoniilor şi serbările publice, răspunse Mothril. Pe vremea când aveam tauri, v-aş fi

sfătuit să le prezentaţi o cursă de tauri cât mai pompoasă, însă cum nu mai avem, trebuie să ne gândim la altceva asemănător.

— Spune, spune.

— Trimişii aceştia vin să vă ceară bani. Întreg oraşul aşteaptă răspunsul vostru: dacă refuzaţi, înseamnă că lăzile sunt goale, şi atunci nu vă mai puteţi bizui pe toledani.

— Însă nu pot plăti, nu mai avem aproape nimic.

— Ştiu bine, seniore, căci eu aveam în grijă finanţele; totuşi, când n-ai bani, trebuie să ai minte ascuţită. Îi veţi pofti pe soli să se ducă cu mare pompă la catedrală. Acolo, în prezenţa întregului popor, care va fi foarte încântat să vadă veşmintele voastre regale, aurul şi pietrele scumpe ale podoabelor preoţeşti, bogăţia armurilor, şi cei o sută cincizeci de cai ce mai rămân în oraş ca mostre ale unor curioase animale a căror rasă e pierdută, le veţi spune: „Seniori soli, aveţi depline puteri pentru a trata cu mine?” „Da”, vor spune ei „reprezentăm pe Alteţa Sa prinţul de Wales, graţiosul nostru senior.” „Ei bine!” le veţi spune „Senioria Sa cere suma de bani pe care ne-am înţeles să i-o plătesc?” „Da”, vor răspunde ei. „Nu neg datoria”, le veţi spune. „Numai că ne-am înţeles, Alteţa Sa şi cu mine ca, în schimbul sumei datorate, să mă bucur de ocrotirea, alianţa şi ajutorul englezilor”.

— Dar le-am avut, răspunse don Pedro.

— Da, însă nu le mai aveţi şi riscaţi să aveţi contrariul… Iată deci ce trebuie să obţineţi de la ei, înainte de toate: neutralitatea. Căci, dacă odată cu armata, cu Henric de Transtamare şi cu bretonii comandaţi de conetabil, veţi avea de luptat şi cu vărul vostru prinţul de Wales şi cei douăzeci de mii de englezi ai săi, sunteţi pierdut, sire, iar englezii îşi vor lua plata cu mâinile lor din rămăşiţele voastre.

— Mă vor refuza, Mothril, pentru că nu voi plăti.

— Dacă ar fi fost să vă refuze, ar fi făcut-o până acum. Dar creştinii au prea mult amor-propriu spre a-şi mărturisi unii altora că au fost înşelaţi. Prinţul de Wales preferă să piardă tot ce-i datoraţi şi să treacă drept plătit, decât să fie plătit fără să se cunoască acest lucru… Lăsaţi-mă să termin… deputaţii cu pricina vă vor soma să-i plătiţi… le veţi răspunde: „Din toate părţile sunt ameninţat cu ostilităţile prinţului de Wales… Dacă ar fi adevărat, aş prefera să-mi pierd întreg regatul decât să las

să mai dăinuiască vreo urmă de alianţă cu un prinţ atât de nesincer. Juraţi-mi aşadar că de-acum în două luni Alteţa Sa prinţul de Wales îşi va ţine, nu făgăduiala ce mi-a făcut-o de a mă ajuta, ci pe aceea pe care a făcut-o înainte, şi anume de a fi neutru şi, peste două luni, jur pe sfânta Evanghelie aici de faţă, veţi fi plătiţi: am banii gata pregătiţi”. Deputaţii vor jura pentru a avea dreptul de a se înapoia repede în ţinutul lor; atunci poporul vostru se va veseli şi se va simţi uşurat, sigur de a nu mai avea noi duşmani, şi, după ce şi-a mâncat caii şi catârii, va mânca toţi şobolanii şi şopârlele din Toledo, care sunt în număr destul de mare, din cauza vecinătăţii stâncilor fluviului.

— Însă peste două luni, Mothril?...

— Nu veţi plăti, e adevărat, dar veţi fi câştigat sau pierdut bătălia pe care voim s-o dăm. Peste două luni nu veţi mai avea nevoie, învingător sau învins, să vă plătiţi datoriile, învingător, pentru că veţi avea credit mai mult decât vă trebuie, învins, pentru că veţi fi mai mult decât insolvabil.

— Dar jurământul meu pe Evanghelie?

— Aţi spus adeseori că vă faceţi mahomedan, acum ar fi prilejul nimerit, prinţul meu. Devotat lui Mahomed, nu veţi mai avea nimic de-a face cu Iisus Cristos, celălalt profet.

— Păgân dezgustător! murmură don Pedro. Ce sfaturi îmi dă!

— Nu zic ba, răspunse Mothril. Însă credincioşii voştri creştini nu vă dau niciunul – ale mele preţuiesc deci mai mult.

Don Pedro, după o îndelungă chibzuinţă, îndeplini punct cu punct planul lui Mothril.

Ceremonia fu impunătoare, toledanii îşi uitară foamea la vederea măreţi- ilor curţii şi la spectacolul unei pompe războinice.

Don Pedro dădu dovadă de atâta mărinimie, rosti discursuri atât de frumoase şi jură într-un mod atât de solemn, încât trimişii, după ce jurară neutralitatea, părură mai fericiţi decât dacă ar fi fost plătiţi cu bani peşin.

„La urma urmelor ce-mi pasă, zicea don Pedro, asta are să dureze cât voi dura eu.”

Se întâmpla să aibă mai mult noroc decât spera, căci, după prevederile lui Mothril, mari întăriri de forţe africane sosiră pe Tajo şi forţară liniile duşmane pentru a aproviziona Toledo, astfel încât don Pedro numărându-şi forţele, se văzu

comandantul unei armate de optzeci de mii de oameni, compusă atât din evrei şi sarazini cât şi din portughezi şi castiliani.

El se ţinuse deoparte pe toată durata acestor pregătiri, cruţându-şi fiinţa cu o grijă deosebită şi nelăsând nimic pe seama întâmplării care putea, printr-un accident răzleţ, să-l facă să piardă rezultatul unei mari lovituri pe care o plănuia.

Don Henric, dimpotrivă, îşi şi organizase o guvernare ca un rege ales, sigur pe tronul lui. Voia ca încă de a doua zi după acţiunea ce i-ar fi dat în stăpânire coroana, această regalitate să fie solidă şi sănătoasă întocmai ca aceea pe care ar fi consfinţit-o o pace îndelungată.

Agenor, în vremea acestor dispute, avea privirile aţintite asupra Montielului şi ştia, folosindu-se de nişte spioni bine plătiţi, că Mothril, instalându-şi un cordon de trupe între castel şi Toledo, se ducea aproape în fiecare zi, călare pe un cal arab, uşor ca vântul, să o viziteze pe Aissa, restabilită în întregime de pe urma rănii.

Încercase toate mijloacele pentru a pătrunde în castel, sau pentru a o înştiinţa pe Aissa, dar nu reuşise.

Pe Musaron îl apucaseră frigurile tot visând ce tertipuri să mai folosească.

În sfârşit, Agenor nu vedea scăparea decât într-o luptă generală dată cât mai curând care i-ar îngădui să-l ucidă cu mâna lui pe don Pedro şi să-l prindă pe Mothril viu, astfel încât să poată, cu preţul răscumpărării acestei vieţi ticăloase, să o dobândească pe Aissa liberă şi nevătămată.

Acest gând plăcut, vis ce nu mai contenea, îi obosea creierul tânărului cu înflăcărată lui stăruinţă.

Fusese cuprins de un dezgust adânc faţă de tot ceea ce nu era război activ şi hotărâtor; şi întrucât făcea parte din consiliul şefilor, părerea lui era mereu să lase asediul şi să-l silească pe don Pedro la o bătălie în câmp deschis.

Întâlnea adversari serioşi în consiliu, căci armata lui Henric nu se ridica la mai mult de douăzeci de mii de oameni, şi mulţi ofiţeri gândeau că ar fi fost o nebunie să se aventureze într-o partidă atât de frumoasă cu şanse atât de puţine.

Dar Agenor răspundea că dacă don Henric nu avea la dispoziţie decât douăzeci de mii de oameni de când dăduse manifestul, dacă nu s-ar face cunoscut printr-o lovitură de

răsunet, forţele sale aveau să scadă în loc să crească, în vreme ce zilnic fluviul Tajo îi aducea lui don Pedro întăriri de sarazini şi portughezi.

— Oraşele se nelinişteşc şi oscilează între cele două stindarde, spunea el; iată dibăcia cu care don Pedro vă sileşte să nu treceţi la acţiune şi acest lucru este pentru toţi o dovadă a neputinţei noastre. Părăsiţi Toledo pe care nu-l veţi cuceri. Ţineţi seama că dacă veţi fi învingători, oraşul va fi silit să se predea, în vreme ce acum nimic nu-l sileşte; dimpotrivă, planul lui Mothril este adus la îndeplinire. Veţi fi închişi între zidurile de piatră şi cele de oţel. În spatele vostru aveţi fluviul Tajo pe care se află optzeci de mii de luptători. Va trebui să nu mai luptaţi decât spre a muri cât mai frumos. Astăzi puteţi ataca spre a învinge.

Fondul acestei cuvântări era interesat; dar ce sfat bun nu are la bază un interes cât de mic!

Conetabilul avea mintea prea ageră şi destulă experienţă a războiului pentru a nu-l sprijini pe Mauleon. Mai rămânea şovăiala regelui, care risca mult dând o lovitură la întâmplare fără a-şi fi luat toate măsurile de prevedere.

LXXI

BĂTĂLIA DE LA MONTIEL

Don Pedro era tot atât de grăbit ca şi Agenor să intre în stăpânirea bunului pe care, după coroană, îl dorea cel mai mult pe lume.

De fiecare dată când noaptea, după ce îşi termina treburile, putea, ocrotit de un gard viu format din soldaţi devotaţi lui Mothril, să alerge la Montiel şi să o privească un sfert de oră pe frumoasa Aissa, atât de palidă şi atât de tristă, regele se simţea fericit.

Mothril nu-i acorda această fericire decât rareori. Planul sarazinului era bine ticluit, laţul lui bine întins prinsese prada; nu mai era vorba acum decât să-l păzească, deoarece un rege prins în cursă este ca un leu prins în capcană: niciodată nu eşti mai puţin sigur că îl stăpâneşti decât atunci când l-ai prins.

Don Pedro îi cerea lui Mothril să i-o dea pe Aissa; făgăduise să o ia în căsătorie, să o urce pe tron.

„Nu”, răspundea Mothril, „un rege nu-şi sărbătoreşte nunta în ajunul unei bătălii, nu se cade ca atunci când atâţia bărbaţi viteji mor pentru el, regele să se ocupe de dragoste. Aşteptaţi victoria, atunci totul vă va fi îngăduit”.

Astfel îl ţinea în frâu pe regele ce tremura de nerăbdare.

Totuşi ideea lui era destul de străvezie, şi don Pedro ar fi recunoscut-o uşor dacă n-ar fi fost cu ochii legaţi.

Mothril voia să facă din Aissa regina Castiliei, dar ştia că această unire a creştinului cu o mahomedană avea să răscoale creştinătatea, că atunci toată lumea avea să-l părăsească pe don Pedro, că sarazinii, de atâtea ori înfrânţi, vor fi gata să recucerească Spania şi să se instaleze acolo pentru totdeauna.

Mothril ar fi ajuns atunci regele Spaniei, Mothril atât de mult preţuit de compatrioţii săi, el care de zece ani îi călăuzea pas cu pas pe acest pământ al făgăduinţei, cu progrese simţitoare pentru toţi, în afară de regele ameţit sau nebun.

Însă dând-o pe Aissa şi înlăturând astfel o revenire a furiei lui don Pedro, trebuia totuşi să nu acţioneze decât încet şi sigur; de aceea Mothril aştepta o izbândă hotărâtoare care să-i nimicească pe cei mai înverşunaţi duşmani pe care maurii puteau să-i întâlnească în Spania. Trebuia ca, în numele lui don Pedro, maurii să câştige o mare bătălie, pentru a-i ucide pe Henric de Transtamare, pe Bertrand Duguesclin şi pe toţi bretonii, arătând în sfârşit creştinătăţii că Spania era un pământ ce se deschidea uşor, când era vorba să se sape în el morminte pentru năvălitori.

Trebuia de asemenea ca cea mai mare piedică a planurilor lui Mothril, Agenor de Mauleon să fie ucis pentru ca fata, îmblânzită mai întâi prin făgăduieli şi prin siguranţa unei apropiate reîntâlniri, apoi descurajată de moartea sigură pe câmpul de luptă, să se lase târâtă de deznădejde ca să-l slujească pe Mothril pe care n-avea să-l mai bănuie de trădare.

Maurul îşi înmulţi gingăşiile şi îngrijirile, merse până acolo încât îl învinui pe Hafiz de a fi fost înţeles cu dona Maria pentru a-l înşela pe Agenor sau a-l pierde. Hafiz murise aşa că nu mai putea să se dezvinovăţească.

Îi aducea Aissei veşti adevărate sau născocite despre Agenor.

— Se gândeşte la dumneata, spunea el, te iubeşte, se află în preajma seniorului său, conetabilul, şi nu scapă niciun prilej de a intra în legătură cu emisarii ce-i trimit pentru a afla veşti.

Aissa, liniştită de aceste cuvinte, aştepta cu nerăbdare. Găsea chiar un oarecare farmec în această despărţire, care îi garanta că Mauleon se gândea să se apropie de ea.

Îşi petrecea zilele în apartamentul cel mai retras al castelului.

Acolo, singură cu femeile ei, trândăvind şi visând, privea îndelung câmpia de la înălţimea unei ferestre aşezate deasupra prăpastiei, pe stâncile de la Montiel.

Atunci când don Pedro venea s-o viziteze, avea pentru el o bunăvoinţă rece şi măsurată care la femeile ce nu sunt în stare să se prefacă, este supremul efort de făţărnicie. O răceală atât de neînţeleasă încât înfumuraţii o iau uneori drept sfiala unui început de iubire.

Regele nu întâmpinase niciodată vreo rezistenţă. Cea mai mândră dintre femei, Maria Padilla, îl iubise, îl preferase înaintea oricui. Cum n-ar fi crezut în iubirea Aissei, mai cu seamă de când moartea Mariei şi calomniile lui Mothril îl convinseseră că inima fetei era neatinsă de vreun gând de dragoste.

Mothril îl supraveghea cu multă atenţie pe rege la fiecare din vizitele sale. Fiecare cuvânt al prinţului avea valoare pentru el, şi nu îngăduia ca Aissa să-i răspundă vreun cuvânt. Starea ei de boală avea nevoie neapărat de linişte, spunea el. Şi apoi se temea mereu de vreo înţelegere între don Pedro şi oamenii castelului, înţelegere prin care ar fi predat-o pe Aissa regelui, aşa cum se întâmplase cu atâtea alte femei.

Mothril, stăpân absolut la Montiel, îşi luase deci toate măsurile. Cea mai bună din toate era s-o convingă pe Aissa că se învoia la dragostea ei pentru Agenor. Or, tânăra era convinsă.

Astfel că în ziua în care Mothril trebui să părăsească Montiel-ul spre a merge să ia comanda trupelor africane sosite pentru bătălie, nu avu de făcut decât două recomandări, una locotenentului său, alta Aissei.

Locotenentul era acelaşi care, înainte de lupta de la Navarette, apărase atât de stângaci litiera Aissei, însă ardea de dorinţa de a-şi face iertată greşeala. Era mai mult soldat decât un servitor. Nefiind în stare să se coboare până la nelegiuirile lui Hafiz, nu înţelegea decât ascultarea datorată şefului şi respectul datorat poruncilor religioase.

Aissa, la rândul ei, nu înţelegea decât un singur lucru – să se unească pe veci cu Mauleon.

— Plec la luptă, îi zise Mothril. Am căzut la învoială cu seniorul de Mauleon, să ne cruţăm unul pe altul în bătălie. De va fi învingător, trebuie să vină să te ia din acest castel, ale cărui

porţi i le deschid, şi vei fugi împreună cu el şi cu mine, dacă mă iubeşti ca pe un tată. De va fi învins, vine la mine, îl aduc la dumneata şi îmi va datora odată cu viaţa şi unirea cu dumneata… Ai să mă iubeşti, Aissa, pentru atâta devotament? Înţelegi că dacă regele don Pedro ar afla un singur cuvânt, ar bănui o singură idee din acest plan, capul meu s-ar rostogoli la picioarele lui în mai puţin de o oră, şi ai rămâne pentru totdeauna pierdută pentru bărbatul pe care-l iubeşti?

Aissa nu ştia cum să-şi mai arate recunoştinţa şi salută ziua aceea de doliu şi de sânge ca pe zorile eliberării şi fericirii ei.

După ce o pregăti astfel pe fată, dădu instrucţiuni locotenentului.

— Hassan, îi spuse el, Profetul va hotărî viaţa şi soarta lui don Pedro. Vom da bătălia. Dacă vom fi învinşi, sau chiar dacă vom fi învingători, dar în seara bătăliei eu nu mă voi fi înapoiat la castel, înseamnă că sunt rănit, mort sau prizonier; atunci vei deschide uşa donei Aissa, iată cheia, o vei ucide împreună cu cele două femei ale sale şi le vei arunca din vârful stâncii în râpă, pentru că nu se cuvine ca nişte bune musulmane să fie expuse batjocurilor unui creştin, chiar de s-ar numi el don Pedro sau Transtamare! Veghează mai bine decât la Navarette. Acolo iscusinţa ta a dat greş. Te-am iertat, te-am lăsat să trăieşti; de data asta Profetul te-ar pedepsi. Jură-mi aşadar să-mi îndeplineşti poruncile.

— Jur! spuse cu răceală Hassan. Şi, după ce vor fi moarte cele trei femei, mă voi înjunghia şi eu, pentru ca duhul meu să vegheze asupra lor.

— Mulţumesc, răspunse Mothril trecându-i pe după gât colanul său de aur. Eşti un bun slujitor şi dacă vom fi biruitori, vei avea comanda acestui castel. Dona Aissa să nu cunoască până în ultima clipă soarta ce-i e hărăzită, e femeie, e slabă, nu trebuie să sufere moartea decât o singură dată! Dar izbânda, se grăbi el să spună, nu cred să ne poată scăpa. Astfel că porunca mea este o măsură de prevedere la care nu vom avea nevoie să recurgem.

Vorbind astfel, Mothril îşi luă armele, cel mai bun cal, porunci să fie urmat de zece oameni devotaţi şi, lăsând lui Hassan comanda cetăţii, plecă în toiul nopţii să-l întâlnească pe don Pedro, care îl aştepta cu nerăbdare.

Mothril se bizuia pe această biruinţă şi nu se înşela. Iată care erau şansele: patru contra unu. Ajutoare proaspete ce soseau în fiecare clipă, tot aurul din Africa, împins în Spania printr-o voinţă tăcută şi de neclintit, aceea a unei cuceriri, plan niciodată părăsit, însă adesea zădărnicit, în vreme ce unii cavaleri din Europa nu luptau acolo decât din lăcomie, alţii dintr-o îndatorire religioasă, toţi însă cu destulă reţinere şi gata să se lase păgubaşi în caz de înf rângere.

Dacă nişte planuri atât de bine puse la cale au fost zădărnicite vreodată, în chip ciudat, acest lucru s-a întâmplat cu prilejul bătăliei pe care istoria a numit-o bătălia de la Montiel.

Don Pedro, nerăbdător, îşi îngrămădi toate trupele între Montiel şi Toledo.

Ele acopereau două leghe de teren şi se eşalonau până în munţi, atât cavalerie cât şi infanterie, într-o ordine desăvârşită.

Don Henric nu mai putea şovăi. Să evite înfruntarea era ruşinos pentru un pretendent care, la rândul său, în Castilia, arborase această deviză:

„Voi rămâne aici, rege sau mort!”

Se duse deci să-l întâlnească pe conetabil şi îi spuse:

— De data asta, seniore Bertrand, pun în mâna dumitale grija regatului meu. Dumneata vei comanda. S-ar putea să fii mai norocos ca la Navarette însă nu vei fi nici mai viteaz, nici mai iscusit. Fiind creştin, desigur că ştii că ceea ce Dumnezeu nu îngăduie prima dată, poate îngădui altădată.

— Aşadar, comand,sire! exclamă conetabilul cu vioiciune.

— Ca un rege. Eu sunt primul sau ultimul dumitale locotenent, răspunse regele.

— Îmi spuneţi ceea ce regele Carol al V-lea, înţeleptul şi gloriosul meu stăpân, mi-a spus la Paris când mi-a înmânat spada de conetabil!

— Şi ce ţi-a spus, viteazule Bertrand?

— Mi-a spus următoarele, sire: „Disciplina nu prea e respectată în armatele mele, care se pierd din lipsă de supunere şi de dreptate. Sunt unii prinţi care roşesc dacă ascultă de un simplu cavaler; dar niciodată o bătălie n-a fost câştigată fără buna înţelegere a tuturor şi voinţa unuia singur. Astfel că vei comanda, Bertrand, şi orice cap neascultător, de-ar fi chiar al propriului meu frate, se va pleca sau va cădea dacă nu vrea să

se supună”.

Aceste cuvinte, rostite în faţa întregului consiliu, aminteau pe departe nenorocirea de la Navarette, când imprudenţa lui don Tellez şi a lui don Sancho, fraţii regelui, pricinuiseră distrugerea unei mari părţi a armatei.

Prinţii prezenţi auziră cuvintele lui Duguesclin şi roşiră.

— Seniore conetabil, zise regele, am spus că dumneata vei comanda, deci eşti stăpân. Pe oricine de-aici care nu va face după dorinţa sau porunca dumitale, îl voi lovi eu însumi cu securea asta, fie el aliat, rudă sau fratele meu. Căci cine mă iubeşte trebuie să-mi dorească izbânda, iar eu nu voi învinge decât prin supunerea tuturor faţă de cel mai înţelept căpitan al creştinătăţii.

— Aşa să fie, răspunse Duguesclin, primesc comanda. Mâine vom da bătălia.

Conetabilul îşi petrecu toată noaptea ascultând rapoartele spionilor şi curierilor săi.

Unii anunţau că noi bande de sarazini debarcau la Cadix.

Alţii informau despre distrugerile aduse ogoarelor, pe care cei optzeci de mii de oameni le pustiau de o lună întreagă de parcă ar fi fost un stol de lăcuste.

— E timpul să se termine cu toate astea, îi spuse conetabilul regelui, căci oamenii aceia vă vor mistui regatul în aşa hal încât după biruinţă nu are să vă mai rămână nicio fărâmă.

Agenor, şi voios, dar şi cu inima strânsă totodată, aşa cum se întâmplă în ajunul unui eveniment pe care îl doreşti, dar care trebuie să hotărască o chestiune importantă, Agenor îşi înşela durerile şi îngrijorarea prin desfăşurarea unei activităţi uimitoare.

Mereu călare, ducea ordine, aduna şi grupa companii, recunoştea terenul şi stabilea fiecărei trupe locul pentru a doua zi.

Duguesclin îşi împărţi armata în cinci corpuri.

Patru mii cinci sute de călăreţi, comandaţi de Olivier Duguesclin şi Le Begue de Vilaine, formau avangarda.

Francezii şi spaniolii de elită, în număr de şase mii, formau corpul de armată comandat de don Henric de Transtamare.

Aragonezii şi ceilalţi aliaţi rămaseră în ariergardă.

O rezervă de patru sute de călăreţi, comandată de Olivier de

Mauny, avea să asigure retragerea.
Conetabilul şi-i păstrase pe cei trei mii de bretoni comandaţi de mezinul de Mauny, de Carlonnet, de La Houssaie şi de Agenor.
Această trupă, călărind nişte cai vânjoşi şi compusă din oameni de neînvins, trebuia, întocmai ca un braţ puternic, să se năpustească pretutindeni unde ochiul şefului ar fi socotit necesar să se intervină pentru obţinerea izbânzii.
Bertrand îşi trezi soldaţii înainte de ivirea zorilor şi fiecare merse liniştit la postul său, astfel încât la răsăritul soarelui armata se găsea în ordine de bătaie fără oboseală şi fără tărăboi.
Nu le ţinu cuvântări lungi.
— Gândiţi-vă numai, le spuse el, că aveţi fiecare patru duşmani de ucis, dar că voi faceţi cât zece. Această adunătură de mauri, de evrei, de portughezi, nu poate ţine piept ostaşilor încercaţi ai Franţei şi Spaniei. Loviţi fără milă, ucideţi tot ce nu este creştin. Niciodată n-am făcut să se verse sânge de dragul sângelui; astăzi nevoia face din această vărsare de sânge o lege pentru noi. Nu există nicio legătură între mauri şi spanioli. Se urăsc unii pe alţii. Numai interesul îi uneşte; dar de îndată ce maurii se vor vedea sacrificaţi şi spaniolii cruţaţi, de îndată ce vor vedea că în învălmăşeală creştinii sunt cruţaţi, iar păgânii ucişi, neîncrederea se va strecura în rândurile maurilor, şi după ce prima deznădejde va trece, se vor întoarce repede spre salvare. Ucideţi deci şi fără nicio milă!
Această cuvântare produse efectul dorit. Un entuziasm de nedescris cuprinse întreaga armată.
În vremea aceasta don Pedro se afla la treabă, era văzut cum manevrează cu greutate batalioanele africane, nedisciplinate, dar în număr destul de mare, ale căror arme şi veşminte măreţe străluceau în bătaia soarelui ce răsărea.
Când Duguesclin văzu această mulţime nenumărată din vârful unei coline, pe care o alesese drept observator, se temu ca nu cumva numărul mic al soldaţilor lui să dea prea multă încredere adversarilor. Împărţi deci în două rândurile din spate pentru a le lărgi pe cele din faţă, în aşa fel încât să se creadă că sunt la fel.
Afară de aceasta, puse să se înfigă îndărătul colinelor mănunchiuri de steaguri, pentru ca sarazinii să creadă că sub

acele steaguri se aflau soldaţi.

Don Pedro văzu toate astea, geniul său creştea odată cu primejdia. Adresă o cuvântare convingătoare spaniolilor săi credincioşi şi făgăduieli strălucite sarazinilor. Dar oricât de strălucite ar fi fost, ele nu puteau valora cât speranţele pe care aliaţii săi le puneau în prada ce le-ar fi rămas de la el.

Trâmbiţele din tabăra lui don Pedro sunară, cele ale lui Duguesclin răspunseră numaidecât, şi un mare cutremur, asemănător cu cel făcut de două lumi care s-ar repezi una spre alta, zgudui pământul şi chiar copacii de pe coline.

De la primele lovituri se văzu efectul recomandării lui Duguesclin. Bretonii, nevoind să facă prizonieri mahomedani şi ucigând totul, în vreme ce-i cruţau pe creştini, strecurară o adâncă neîncredere în mintea păgânilor, şi această neîncredere se răspândi ca un fior în rândurile sarazinilor făcând să le scadă avântul.

Îşi închipuiră că exista o înţelegere între creştinii celor două părţi şi că sarazinii ar fi singurele victime indiferent dacă Henric ar fi învins sau învingător.

Linia lor de bătaie fusese atacată chiar de fratele lui Duguesclin şi Le Begue de Vilaine; aceşti neînfricaţi bretoni făcură un astfel de măcel în jurul lor încât şefii fură ucişi, şi însuşi prinţul Bennemarine, iar maurii fură cuprinşi de frică, după ce primul lor corp de trupe fusese hăcuit.

Al doilea eşalon şovăia însă înainta destul de cutezător. Duguesclin ordonă asaltul celor trei mii de bretoni ai săi şi îi izbi cu atâta putere încât jumătate din ei făcură calea-ntoarsă.

Acesta fu al doilea măcel: generali, nobilime, soldaţi, totul fu ucis. Nu reuşi să scape niciunul.

Duguesclin se înapoie la postul său şi, plin de năduşeală, ştergându-şi faţa, îl văzu pe regele Henric care se înapoia şi el din urmărire; şi, după cum era ordinul, îşi reluă locul împreună cu ai săi.

— Să fie într-un ceas bun, seniorii mei, zise Bertrand, iată că totul merge bine şi aproape de la sine. Noi n-am pierdut decât aproape o mie de oameni, pe când douăzeci şi cinci de mii de sarazini se află la pământ, priviţi ce morman! Totul merge bine.

— Numai să ţină aşa! murmură Henric.

— Cel puţin ne dăm toată osteneala, răspunse conetabilul. Ia

uitaţi-vă la Mauleon cum aleargă după al treilea eşalon de sarazini comandat de Mothril. Maurul l-a văzut şi porunceşte să-l încercuiască, iată că au şi pornit călăreţii. Are să fie ucis. Sunaţi retragerea, trâmbiţaşi.

Zece trompete sunară, Agenor trase cu urechea şi, supus ca şi când ar fi îndeplinit un exerciţiu de manej, se înapoie la post sub o grindină de săgeţi care îi ciocăniră buna lui armură.

— Acum, zise conetabilul, avangarda mea îi va ataca pe spanioli; sunt trupe bune, seniorii mei, şi nu vom scăpa chiar aşa ieftin. Aici trebuie să ne împărţim în trei grupuri şi să atacăm din trei părţi. Regele, urmă el, o va lua la stânga, Olivier la dreapta. Eu aştept.

După cum se vede, el nu se atingea nici de rezervă, nici de cavaleria uşoară.

Spaniolii primiră izbitura ca nişte oameni care voiau să moară sau să învingă.

Henric, atacând grupul lui don Pedro, întâlni rezistenţa urii şi a curajului inteligent.

Cei doi regi se zăreau de departe şi se ameninţau fără a putea să se ajungă. În jurul lor se ridicau munţi de oameni şi de arme ce se izbeau una de alta, apoi acei munţi se prăbuşeau de parcă ar fi fost înghiţiţi, şi pă-mântul bea în valuri sângele.

Trupa lui Henric slăbi deodată; don Pedro se afla în avantaj, el lupta nu ca un soldat, ci ca un leu. Unul din scutierii săi fusese ucis, el schimbă pentru a doua oară calul, însă nu avea nicio rană, iar braţul său mânuia cu atâta dibăcie şi măsură securea încât fiecare lovitură dobora un om.

Henric se văzu înconjurat de maurii lui Mothril şi de Mothril însuşi care era tigru dacă don Pedro era leu. Seniorii francezi fură seceraţi din plin de iataganele maurilor; rândurile lor începeau să se subţieze, iar săgeţile ajungeau până la pieptul regelui; unul mai cutezător reuşise să-l atingă cu lancea.

— E timpul, strigă conetabilul. Înainte, prieteni, Notre-Dame Duguesclin să ne ducă la izbândă.

Cei trei mii de bretoni se urniră cu un zgomot îngrozitor, şi aşezaţi în unghi, pătrunseră ca un cui în corpul de armată al lui don Pedro care era de douăzeci de mii de oameni.

Agenor avea în sfârşit îngăduinţa, atât de arzător dorită, să lupte şi să-l prindă pe Mothril.

Într-un sfert de oră rândurile spaniolilor fură destrămate, zdrobite. Cavaleria maură nu putu ţine piept presiunii cavalerilor în armură şi loviturilor cumplite de lăncii.

Mothril voi să fugă, însă îi întâlni pe aragonezi şi pe oamenii lui Begue de Vilaine, comandaţi de Mauleon.

Trebuia să treacă cu orice preţ, căci altfel s-ar fi trezit închis de zidul acela îngrozitor; Agenor se şi credea stăpân pe viaţa şi libertatea lui Mothril; însă acesta, cu trei sute de oameni cel mult, străpunse rândurile bretonilor, pierdu două sute cincizeci de călăreţi, şi trecu; în trecere reteză cu o lovitură de iatagan capul calului lui Agenor care îl urmărea la doi paşi.

Agenor se rostogoli în ţărână, Musaron azvârli după maur o săgeată care se pierdu şi Mothril, asemenea lupului care fuge, dispăru îndărătul grămezilor de cadavre, în direcţia Montiel.

În clipa aceea, don Pedro îi vedea pe ai săi prăbuşindu-se. Simţea, ca să zicem aşa, pe faţa lui răsuflarea celor mai înverşunaţi duşmani ai săi. Unul din ei îi zdrobi creasta coifului de aur şi îi ucise portdrapelul; ceea ce făcea ruşinea prinţului salvă omul.

În felul acesta don Pedro nu mai era de recunoscut, în jurul lui măcelul continua fără întrerupere. Tocmai atunci un cavaler englez cu armura neagră, cu viziera lăsată cu grijă pe faţă, îi luă calul de căpăstru şi îl trase dincolo de câmpul de luptă.

Patru sute de călăreţi ascunşi înapoia unei măguri de către prevăzătorul prieten îl escortară singuri pe regele fugar. Era tot ce-i mai rămăsese lui don Pedro din cei optzeci de mii de oameni care luptaseră pentru el la începutul zilei.

Întrucât câmpia se acoperea de fugari în toate direcţiile, Bertrand nu putu deosebi trupa regelui de celelalte bande împrăştiate; nu se ştia nici măcar dacă don Pedro era viu sau mort. Conetabilul îşi aruncă deci la întâmplare rezerva şi pe cei o mie cinci sute de călăreţi ai lui Olivier de Mauny asupra tuturor fugarilor; însă don Pedro reuşi să se depărteze, datorită iuţelii cailor săi.

Nu se mai gândi nimeni să-l urmărească, de altfel nici nu l-ar fi recunoscut. Pentru toţi, el nu mai era decât un fugar obişnuit.

Dar Agenor, care cunoştea drumul spre Montiel, şi interesul ce-l mâna pe don Pedro într-acolo, Agenor pândea înspre partea aceea.

Îl văzuse pe Mothril alergând în direcţia castelului, îşi dădu seama cine era englezul atât de binevoitor faţă de don Pedro.

Văzu trupa celor patru sute de călăreţi ce escortau un om care se afla cu mult înaintea lor, datorită iuţelii splendidului său cal.

Îl recunoscu pe rege după casca zdrobită, după pintenii de aur mânjiţi de sânge, îl recunoscu după înflăcărarea cu care privea de departe turnurile Montielului. Agenor îşi aruncă privirile împrejur spre a vedea dacă vreo trupă putea să-l ajute să-l urmărească pe preţiosul fugar şi să taie retragerea celor patru sute de călăreţi.

Nu-l văzu decât pe Le Begue de Vilaine cu o mie o sută de călăreţi care, gâfâind, se odihneau puţin înainte de a porni ca şi ceilalţi în urmărirea generală.

Bertrand era destul de departe, căutând să-i împrăştie pe fugari şi să desăvârşească izbânda în toate punctele.

— Domnule, îi spuse Agenor lui Begue, vino repede în ajutorul meu, dacă vrei să-l prinzi pe regele don Pedro, căci el este cel care fuge colo spre castel.

— Eşti sigur? întrebă Le Begue.

— Ca de viaţa mea, domnule! răspunse Mauleon. L-am recunoscut pe omul care comandă călăreţii, este Caverley. Fără îndoială că nu face o atât de bună escortă regelui decât pentru a-l prinde în tihnă şi a-l vinde, e meseria lui…

— Da, zise Le Begue, însă nu trebuie ca un englez să dea această frumoasă lovitură când sunt aici atâtea viteze lăncii franceze.

Şi, întorcându-se către călăreţii săi spuse:

— Încălecarea, toţi! şi zece oameni să mei să-l înştiinţeze pe domnul conetabil că ne ducem spre Montiel să-l prindem pe regele învins.

Bretonii porniră în urmărire cu atâta furie încât îi ajunseră pe călăreţii din escortă.

Numaidecât, şeful englez îşi împărţi trupa în două coloane: una îl urma pe cel ce se presupunea a fi regele, cealaltă se pregăti să ţină piept bretonilor.

— Atacaţi! atacaţi! striga Mauleon. Nu vor decât să câştige timp pentru ca regele să intre în Montiel.

Din nefericire pentru bretoni, în faţa lor se deschidea un

defileu; nu se putură strecura decât câte şase pentru a-i ajunge pe englezii fugari.

— Avem să-i pierdem! Ne scapă! striga Mauleon. Curaj, bretoni, curaj!

— Da, vom scăpa, bearnez afurisit! urlă cavalerul englez, şeful acelei escorte. De altfel, dacă vrei să ne prinzi, vino!

Vorbea cu atâta încredere, deoarece Agenor, târât de entuziasmul şi ura lui, le-o luase înainte tuturor însoţitorilor şi se trezi aproape singur în faţa celor două sute de lăncii engleze.

Cutezătorul tânăr nu se opri în faţa acestei primejdii groaznice. Îşi înfipse pintenii şi mai mult în coapsele calului alb de spumă.

Caverley era îndrăzneţ şi cruzimea lui firească se potrivea de altfel cu o izbândă care părea sigură.

Aflat în mijlocul oamenilor săi, îl aştepta pe Mauleon proptindu-se cât mai bine în scări.

Se văzu atunci un spectacol curios, acela al unui cavaler repezindu-se orbeşte spre cele două sute de lăncii îndreptate asupra lui.

— O! ce englez laş, strigă de departe Le Begue… o! laşule, laşule… Opreşte, Mauleon, prea mult curaj cavaleresc.

Caverley fu cuprins de ruşine; la urma urmelor, era şi el cavaler, şi datora o lovitură de lance în cinstea pintenilor săi de aur şi a naţiunii sale.

Ieşi din rânduri şi se pregăti de luptă.

— Am de dinainte spada ta, îi strigă el lui Mauleon, care înainta ca fulgerul. Aici nu mai e ca în peştera de la Montiel şi, peste puţin, voi avea întreaga armură.

— Atunci ia mai întâi lancea, răspunse tânărul dând o lovitură atât de furioasă cu lancea încât englezul fu azvârlit din şa, zdrobit, culcat la pământ împreună cu calul său.

— Ura! strigară bretonii beţi de bucurie şi înaintând mereu.

Văzând acestea, englezii o luară la fugă înapoi şi căutară să-i ajungă pe tovarăşii lor care goneau la larg, părăsindu-l pe rege pe care calul îl ducea în galop spre Montiel.

Caverley voi să se ridice, însă avea şalele zdrobite; calul, vrând să se degajeze, îi dădu o lovitură de copită în piept şi îl ţinţui din nou pe pământul scăldat de un val de sânge negru.

— La naiba! murmură el, s-a sfârşit, nu voi mai aresta pe

nimeni… iată-mă mort.

Şi căzu din nou.

În aceeaşi clipă întreaga cavalerie bretonă sosi şi cei o mie o sută de cai acoperiţi în fier trecură ca un uragan peste cadavrul zdrobit al vestitului prinzător de regi.

Însă această întârziere îl salvă pe don Pedro. În zadar, prin sforţări eroice, Le Begue îndemna oamenii şi animalele să-şi întreiască puterile.

Bretonii goneau ca nişte turbaţi, cu riscul să-şi omoare caii, dar nu ajunseră pe urmele lui don Pedro decât în momentul când prinţul trecea de prima barieră a castelului, aflându-se acum în siguranţă, căci poarta se închisese. Aduse laude lui Dumnezeu de a-l fi scăpat şi de astă dată. Cât despre Mothril, acesta intrase cu un sfert de oră mai înainte.

Le Begue, dăznădăjduit, îşi smulgea părul din cap.

— Aveţi răbdare, domnule, zise Agenor, să nu pierdem vremea şi să împresurăm locul; ceea ce n-am făcut astăzi, vom face mâine.

Le Begue îi urmă sfatul; îşi împrăştie toţi călăreţii în jurul castelului, şi la căderea nopţii ultima portiţă de scăpare fusese închisă pentru oricine ar fi încercat să iasă din Montiel.

Tocmai atunci sosi şi Duguesclin cu trei mii de oameni şi află de la Agenor importanta vste.

— Păcat că nu putem face nimic, căci cetăţuia e cu neputinţă de cucerit.

— Seniore, vom vedea, răspunse Mauleon; dacă nu se poate intra, trebuie să recunoaştem că nici nu se poate ieşi.

LXXII

AISSA

Conetabilul nu era un om prea încrezător. Despre talentele lui don Pedro avea o părere bună, după cum avea o părere proastă despre caracterul lui.

După ce dădu ocol Montielului şi recunoscu locul, după ce se convinse că o pază bună şi sigură putea împiedica şi un şoarece să iasă din castel, zise:

— Nu, prietene Mauleon, n-avem norocul pe care ne faci să-l sperăm. Nu, regele don Pedro nu s-a închis în Montiel pentru că ştie prea bine că ar fi blocat aici şi ar fi capturat prin foamete.

— Vă încredinţez, monseniore, răspunse Mauleon, că Mothril se află la Montiel şi regele don Pedro împreună cu el.

— Voi crede când voi vedea, zise conetabilul.

— Câtă garnizoană are castelul? întrebă Bertrand.

— Cam trei sute de oameni, seniore.

— Aceşti trei sute de oameni, dacă vor vrea doar să ne azvârle pietre în cap, ne vor omorî cinci mii de oameni fără să le fi putut trimite măcar o săgeată. Mâine don Henric va veni aici; acum e ocupat să someze Toledo să se predea; îndată după sosirea sa, vom chibzui dacă nu va fi mai bine să plecăm decât să pierdem aci o lună de zile pentru un fleac.

Agenor voi să răspundă. Conetabilul era încăpăţânat ca un breton, astfel că nu îngădui niciun răspuns, sau mai degrabă nu se lăsă convins.

A doua zi, într-adevăr, sosi don Henric radiind de bucuria victoriei.

Aducea cu el armata în culmea voioşiei şi, atunci când consiliul avu de chibzuit asupra chestiunii de a şti dacă don Pedro se afla sau nu la Montiel, regele spuse:

— Eu gândesc ca şi conetabilul: don Pedro e prea viclean spre a fi alergat de bună voie să se închidă într-o cetăţuie fără ieşire. Trebuie deci să lăsăm aici o garnizoană slabă să supravegheze Montiel-ul, să forţăm castelul să capituleze pentru a nu lăsa în urma noastră o cetate care să se laude că n-a fost cucerită; iar noi vom trece mai departe, căci, slavă Domnului, mai avem multe de făcut, iar don Pedro nu e aici.

Agenor se afla de faţă la discuţie.

— Seniore, zise el, sunt prea tânăr şi prea lipsit de experienţă pentru a ridica glasul în mijlocul unor atât de viteji căpitani, însă convingerea mea este atât de puternică încât nimic nu ar putea-o zdruncina. L-am recunoscut pe Caverley urmărindu-l pe rege, însă Caverley a fost ucis! L-am văzut pe don Pedro intrând în Montiel, l-am recunoscut după coiful zdrobit, după scutul sfărâmat, după pintenii de aur mânjiţi de sânge.

— Şi pentru ce nu s-ar putea ca însuşi Caverley să se fi înşelat? Şi eu am schimbat la Navarette armura cu un cavaler credincios, răspunse don Henric. Oare don Pedro nu putea să facă şi el la fel?

Acest ultim răspuns obţinu încuviinţarea tuturor. Agenor se văzu încă odată bătut.

— Sper că eşti convins, îi zise regele.

— Nu, sire, răpsunse el cu umilinţă, însă nu pot să fac nimic în faţa ideilor înţelepte ale Maiestăţii Voastre.

— Trebuie să te convingi, domnule de Mauleon, trebuie să te convingi.

— Am să încerc, zise tânărul, cu o durere pe care cu greu şi-o putea ascunde.

Într-adevăr, ce crudă situaţie pentru un îndrăgostit atât de înfocat. Don Pedro era închis lângă Aissa, don Pedro scos din minţi de înfrângerea lui şi nemaiavând nimic de cruţat. Având în faţă imaginea unei morţi apropiate, de ce n-ar fi încercat acest prinţ lipsit de scrupule ca, înaintea agoniei, să mai guste o ultimă voluptate, de ce să fi lăsat-o neatinsă şi în puterea altuia pe fata pe care o iubea şi pe care violenţa putea să i-o aducă în braţe?

De altfel, Mothril nu era şi el acolo, acel făuritor de viclenii dezgustătoare, în stare de orice pentru ca politica lui sângeroasă şi lacomă să mai facă încă un pas înainte?

Iată ce-l făcea pe Agenor să-şi piardă minţile de mânie şi de mâhnire. Înţelese că, păstrându-şi prea multă vreme taina, risca să-l piardă pe don Henric care ar fi plecat împreună cu armata şi conetabilul, iar atunci don Pedro, superior prin pricepere şi viclenie în comparaţie cu locotenenţii inamici, dezgustaţi de altfel de a fi fost lăsaţi în faţa Montielului, ar reuşi să evadeze după ce va fi sacrificat-o pe Aissa capriciului unui moment de plictiseală.

Îşi luă deodată inima-n dinţi şi ceru regelui o întrevedere secretă.

— Seniore, îi spuse el, iată pentru ce s-a refugiat don Pedro la Montiel, împotriva tuturor aparenţelor. Este o taină pe care o păstram, căci este a mea; însă trebuie s-o dau la iveală pentru interesul gloriei voastre. Don Pedro o iubeşte cu pasiune pe Aissa, fiica lui Mothril. Vrea să se căsătorească cu ea. Pentru aceasta a îngăduit el ca Mothril s-o asasineze pe dona Maria de Padilla, după cum pentru Maria a pus s-o ucidă pe doamna Blanche de Bour bon.

— Ce spui! zise regele, Aissa se află oare la Montiel?

— Acolo se află, răspunse Agenor.

— Încă un lucru de care nu eşti mai sigur ca de celălalt, prietene.

— Sunt sigur, seniore, pentru că un îndrăgostit ştie totdeauna unde se află scumpa lui iubită.

— O iubeşti pe Aissa, o maură?

— O iubesc cu patimă, monseniore, ca şi don Pedro, cu singura deosebire că pentru mine Aissa se va face creştină, în vreme ce se va ucide dacă don Pedro va încerca s-o batjocorească.

Agenor îngălbenise rostind aceste cuvinte, căci nu aveau crezare, sărmanul cavaler, şi ideea aceasta îl scotea din fire. De altfel, chiar dacă Aissa s-ar fi omorât spre a nu fi necinstită, tot era pierdută pentru el.

Această mărturisire îl făcu pe don Henric să fie cuprins de o nedumerire adâncă.

— Ar fi în adevăr un motiv, murmură el. Dar ia spune-mi, de unde ştii că Aissa se află la Montiel.

Agenor povesti în amănunt moartea lui Hafiz şi împrejurările în care fusese rănită Aissa.

— Ai cumva vreun plan? întrebă regele.

— Am unul, seniore, şi dacă Maiestatea Voastră binevoieşte să-mi dea o mână de ajutor, i-l voi preda pe don Pedro în mai puţin de opt zile, aşa după cum ultima dată i-am adus veşti sigure.

Regele trimise să-l cheme pe conetabil, căruia Agenor îi povesti din nou tot ce spusese mai înainte.

— Nu cred nici acum că un prinţ atât de viclean, atât de hârşit în luptă să se lase prins de dragostea unei femei, răspunse conetabilul, însă cavalerul de Mauleon are cuvântul meu să-l ajut în tot ceea ce i-ar face plăcere, şi îl voi ajuta.

— Lăsaţi deci cetatea împresurată, zise Agenor, puneţi să se sape un şanţ de jur împrejur, şi cu pământul din acest şanţ ridicaţi un meterez îndărătul căruia vor fi ascunşi, nu soldaţi, ci câţiva ofiţeri vigilenţi şi iscusiţi.

Eu şi scutierul meu, ne vom instala într-un loc pe care îl cunoaştem, şi de unde se aud toate zgomotele cetăţii. Don Pedro, dacă va vedea o armată puternică de asediu, va crede că se ştie de refugiul lui de la Montiel, şi va intra la bănuială; or, bănuiala este salvarea unui om atât de dibaci şi atât de primejdios. Porunciţi să plece spre Toledo toate trupele voastre, nelăsând la meterezul de pământ decât două mii de oameni, care sunt de ajuns pentru a împresura castelul şi a respinge o încercare de ieşire. Când don Pedro va crede că paza se face de

mântuială, va încerca să iasă, iar eu vă voi anunţa.

Dar abia îşi dezvoltase Agenor planul şi reuşise să cucerească atenţia regelui, că se anunţă, din partea guvernatorului de la Montiel, un parlamentar la conetabil.

— Să fie introdus numaidecât aici, zise Bertrand, şi să spună ce doreşte.

Era un ofiţer spaniol, numit Rodrigo de Sanatrias. Îl anunţa pe conetabil că garnizoana de la Montiel vedea cu îngrijorare o desfăşurare de forţe atât de numeroase. Că cei trei sute de oameni închişi în castel cu un singur ofiţer nu voiau să mai lupte mult, pentru că nu mai aveau nicio speranţă de când cu înfrângerea lui don Pedro…

La aceste cuvinte regele şi conetabilul îl priviră pe Agenor ca pentru a-i spune: „Vezi că nu e acolo?”

— Aţi vrea să vă predaţi deci? întrebă conetabilul,.

— Ca nişte oameni viteji, da seniore, după un anumit timp, căci nu trebuie ca regele don Pedro să ne învinuiască la înapoierea sa că i-am trădat cauza fără rezistenţa.

— Se spune că regele e la dumneavoastră, spuse don Henric.

Spaniolul începu să râdă.

— Regele e destul de departe, zise el, şi ce-ar fi venit să facă aici, unde unor oameni împresuraţi aşa cum ne împresuraţi dumneavoastră nu le rămâne decât să moară de foame sau să se predea?

O nouă privire a conetabilului şi a regelui asupra lui Agenor.

— Atunci ce cereţi de fapt? întrebă Duguesclin. Formulaţi-vă condiţiile.

— Un armistiţiu de zece zile, spuse ofiţerul, pentru ca don Pedro să aibă timpul să vină în ajutorul nostru. După care ne vom preda.

— Ascultaţi, zise regele. Ne încredinţaţi că don Pedro nu se află în cetate?

— În mod sigur, monseniore, căci altfel nu am cere să ieşim, deoarece la ieşire ne veţi vedea pe toţi şi prin urmare îl veţi recunoaşte pe rege. Or, dacă am fi minţit ne-aţi pedepsi. Şi dacă l-aţi prinde pe rege, aşa e că nu l-aţi cruţa?

Această ultimă frază era o întrebare, conetabilul nu răspunse. Henric de Transtamare avu destulă putere pentru a stinge scânteia sângerie pe care această presupunere a prinderii lui

don Pedro o făcuse să-i strălucească în ochi.

— Vă acordăm armistiţiul, zise conetabilul, însă nimeni nu va ieşi din castel

— Dar alimentele noastre, seniore? întrebă ofiţerul.

— Vi se vor procura. Vom veni noi acolo, însă dintr-ai voştri nu va ieşi nimeni.

— Atunci nu e un armistiţiu obişnuit, bombăni ofiţerul.

— Pentru ce aţi vrea să ieşiţi? Pentru a vă salva? Dar v-am spus că peste zece zile vi se garantează viaţa.

— Nu mai am nimic de zis, răspunse ofiţerul, primesc. Am cuvântul vostru, seniore?

— Pot să-l dau, sire? îl întrebă Bertrand pe regele Henric.

— Dă-l, conetabile.

— Îl dau, răspunse Duguesclin. Zece zile de armistiţiu şi viaţa garantată pentru toată garnizoana.

— Toată?...

— Se-nţelege de la sine, izbucni Mauleon, că nu există oprelişti, deoarece ai anunţat chiar dumneata că don Pedro nu se află în castel.

Aceste cuvinte îi scăpară tânărului cu tot respectul ce-l datora celor doi şefi ai săi, şi îi păru bine că le-a rostit, căci o paloare destul de pronunţată trecu întocmai ca un nor pe faţa lui don Rodrigo de Sanatrias.

Acesta salută şi se retrase.

După ce plecă regele întrebă:

— Te-ai convins acum tinere încăpăţânat, sărman îndrăgostit...?

— M-am convins că don Pedro se află la Montiel, da sire, şi că-l veţi avea în mâinile voastre peste opt zile.

— Ah! exclamă regele, iată ce înseamnă încăpăţânare.

— Şi totuşi nu e breton, zise Bertrand râzând.

— Monseniori, don Pedro joacă acelaşi joc pe care voiam să-l jucăm noi. Fiind sigur că nu poate scăpa prin forţă, încearcă viclenia. După părerea lui, vă veţi lăsa convinşi că se află afară, veţi acorda un armistiţiu, faceţi de pază numai ca să vă aflaţi în treabă. Ei bine! are să încerce să se strecoare, v-o spun, are să se strecoare şi să fugă. Dar nădăjduiesc că noi vom fi acolo. Ceea ce domniilor voastre vă dovedeşte că el nu se află în Montiel, mie îmi dovedeşte că se află înăuntru.

Agenor părăsi cortul regelui şi al conetabilului cu o înfrigurare uşor de înţeles.

— Musaron, zise el, caută cortul cel mai înalt din toată tabăra şi agaţă-i în vârf flamura mea de război aşa încât să se poată vedea bine din castel. Aissa o cunoaşte, o va vedea, va şti că sunt în apropierea ei şi îşi va păstra întregul curaj. Cât despre duşmanii noştri, văzându-mi flamura lăncii pe meterez, mă vor crede acolo şi nu vor bănui că ne vom strecura din nou în peştera de la izvor. Haide, inimosul meu Musaron, să mergem! Asta e ultima sforţare, căci ne apropiem de ţintă.

Musaron se supuse şi flamura lui Mauleon flutură trufaşă deasupra celorlalte.

LXXIII

ŞIRETLICUL ÎNVINSULUI

Regele Henric plecă din faţa Montielului împreună cu conetabilul şi cu armata.

Nu mai rămaseră decât două mii de bretoni şi Le Begue de Vilaine în jurul meterezelor de pământ.

Dragostea îl inspirase pe Mauleon. Fiecare din cugetările lui era plină de adevăr.

Vorbea ca şi când ar fi auzit tot ce se petrecea în castel.

Abia înapoiat după bătălie, don Pedro, cu răsuflarea tăiată, sufocându-se, spumegând de furie, se aruncă pe un covor în camera lui Mothril şi rămase nemişcat, mut, morocănos, făcând sforţări supraomeneşti pentru a-şi stă-pâni în fundul inimii furia şi deznădejdea ce fierbeau în el.

Toţi prietenii morţi! frumoasa lui armată distrusă! atâtea speranţe de răzbunare şi de glorie spulberate numai în timpul cât îi trebuia soarelui să facă înconjurul orizontului!

De azi înainte nimic! Fuga, surghiunul, mizeria! Câteva lupte de hărţuială, ruşinoase şi fără roade. O moarte nevrednică pe un nevrednic câmp de luptă.

Nu mai avea prieteni! Acest prinţ, care nu iubise niciodată, simţea cea mai crudă durere îndoindu-se de iubirea celorlalţi.

Aceasta pentru că regii, în cea mai mare parte, confundă respectul ce li se datorează cu iubirea pe care ar trebui s-o insufle. Având-ul pe unul, se lipsesc de cealaltă.

Don Pedro îl văzu pe Mothril intrând în camera sa tărcat de pete roşiatice. Armura lui era ciuruită de găuri, prin unele din ele se prelingea o şuviţă de sânge care nu era a duşmanilor săi.

Maurul era vânăt. În ochi îi mocnea o hotărâre sălbatică. Nu mai era sarazinul supus şi slugarnic; era un om mândru şi încăpăţânat, care avea să se adreseze egalului său.

— Rege don Pedro, zise el, aşadar eşti învins?

Don Pedro înălţă capul şi citi în privirile reci ale maurului întreaga schimbare a caracterului său.

— Da, răspunse don Pedro, şi n-am să pot să mă mai ridic vreodată.

— Deznădăjduieşti, făcu Mothril. Dumnezeul tău nu valorează cât al nostru. Eu, care sunt de asemenea învins, nu deznădăjduiesc, m-am rugat şi acum mă simt tare.

Don Pedro lăsă capul în jos cu resemnare.

— E adevărat, zise el, îl uitasem pe Dumnezeu.

— Rege nefericit! Nu cunoşti totuşi cea mai mare dintre nenorocirile tale. Odată cu coroana îţi vei pierde şi viaţa.

Don Pedro tresări şi aruncă o privire înfiorătoare spre Mothril.

— Ai să mă asasinezi? întrebă el.

— Eu! Prietenul tău! Ţi-ai pierdut minţile, rege don Pedro. Ai şi aşa destui duşmani şi fără mine, şi n-aş avea nevoie, dacă ţi-aş dori moartea, să-mi moi mâinile în sângele tău. Ridică-te şi vino să privim amândoi câmpia.

Într-adevăr, câmpia era înţesată de lăncii şi de platoşe care, scânteind în razele soarelui ce apunea, formau încetul cu încetul în jurul Montielului un cerc de foc din ce în ce mai strâns.

— Încercuiţi! suntem pierduţi! vezi bine, don Pedro, zise Mothril. Căci acest castel, de necucerit dacă am avea alimente, nu poate hrăni garnizoana, ba nici chiar pe tine. Or, te împresoară, te-au văzut… eşti pierdut.

Don Pedro nu răspunse numaidecât.

— M-au văzut… Cine m-a văzut?

— Crezi tu că pentru a cuceri Montiel-ul, cocioaba asta nefolositoare, s-a oprit aici trupa lui Begue de Vilaine… şi ia te uită colo flamurile lănciilor conetabilului care soseşte. Oare conetabilul are nevoie de Montiel? Nu, pe tine te caută; da, pe tine te vor.

— Nu mă vor avea viu, zise don Pedro.

La rândul lui nici Mothril nu răspunse.

Don Pedro urmă cu ironie:

— Prietenul credincios, omul plin de speranţă nu mai are nici atâta stimă încât să-i spună regelui: trăieşte şi speră.

— Caut un mijloc, zise Mothril, de a te face să ieşi de aici.

— Mă surghiuneşti?

— Vreau să-mi scap pielea; vreau să nu fiu silit s-o ucid pe dona Aissa, de teamă să nu cadă în puterea creştinilor.

Numele Aissei făcu să urce roşeaţa pe fruntea lui don Pedro.

— Pentru ea m-am lăsat prins în capcană, murmură el. Fără dorinţa de a o revedea, alergam la Toledo. Toledo se poate apăra… acolo nu se moare de foame. Toledanii mă iubesc şi se lasă ucişi pentru mine. Puteam să dau lângă Toledo o ultimă bătălie şi să-mi aflu o moarte glorioasă, sau cine ştie, poate chiar pe-a duşmanului meu, bastardul lui Alfons, Henric de Transtamare. O femeie m-a dus la pieire.

— Aş fi preferat să te văd la Toledo, zise cu răceală maurul, căci ţi-aş fi aranjat treburile în lipsa ta… şi pe ale mele.

— În schimb aici nu poţi face nimic pentru mine, strigă don Pedro a cărui furie începea să-şi dea frâu liber. Ei bine! ticălosule, fie, am să-mi sfârşesc zilele aici, dar am să te pedepsesc pentru crimele şi necinstea ta, am să gust o ultimă fericire. Aissa, pe care mi-ai oferit-o ca o momeală, îmi va aparţine chiar în noaptea asta.

— Te înşeli, zise maurul liniştit, Aissa nu-ţi va aparţine…

— Uiţi că eu comand aici trei sute de războinici?

— Uiţi că nu poţi ieşi din camera asta fără voia mea, că te voi întinde mort la picioarele mele dacă vei face vreo mişcare şi îţi voi arunca leşul soldaţilor conetabilului, care îmi vor primi darul cu chiote de bucurie?

— Trădătorule! murmură don Pedro.

— Nebun! orb! nerecunoscător! strigă Mothril. Spune mai bine salvatorul tău. Poţi să fugi, poţi să-ţi recapeţi odată cu libertatea averea, coroana, renumele. Fugi deci, şi fără a mai pierde timp, şi nu-l mai supăra pe Dumnezeu cu destrăbălările tale, cu hoţiile tale, şi nu-l mai ocărî pe singurul prieten ce-ţi mai rămâne.

— Un prieten! Care îmi vorbeşte astfel!

— Ai prefera să te linguşească pentru a te preda?…

— Mă resemnez… Ce vrei să faci?

— Voi trimite un sol la bretonii aceia care te pândesc… Ei te cred aici. Să le arătăm că se înşală. Dacă îi vedem că-şi pierd speranţele unei capturi atât de preţioase, să profităm de momentele acelea şi să evadezi la primul prilej ce ţi-l oferă

neatenţia lor. Ascultă, ai pe aici un om devotat, deştept, pe care să-l poţi trimite la ei?

— Îl am pe Rodrigo Sanatrias, un căpitan care îmi datorează totul.

— Nu e un motiv. Mai speră ceva de la tine?

Don Pedro zâmbi cu amărăciune.

— Ai dreptate, zise el, nu-ţi sunt prieteni decât cei care speră. Ei bine! Îl voi face să spere.

— Foarte bine, să vină!

În vreme ce regele îl chema pe Sanatrias, Mothril porunci să urce la el câţiva mauri pe care îi puse de pază în jurul camerei Aissei.

Don Pedro petrecu o parte din noapte discutând cu spaniolul despre mijloacele de a duce tratative cu inamicul. Rodrigo era tot atât de isteţ pe cât era de credincios; de altfel înţelegea că salvarea lui don Pedro însemna salvarea tuturor şi că, pentru a-l avea pe regele învins, învingătorii ar sacrifica zece mii de oameni, ar dărâma stânca, ar face să piară totul prin înfometare şi sabie, dar şi-ar atinge ţinta.

La ivirea zorilor, don Pedro văzu cu deznădejde drapelele lui don Henric de Transtamare.

Don Pedro îl trimise deîndată pe Rodrigo Sanatrias, care îşi îndeplini însărcinarea cu dibăcia şi succesul pe care le-am văzut.

Ştirile pe care le aduse la castel copleşiră de bucurie pe toţi prizonierii.

Don Pedro nu înceta să-i ceară amănunte, şi din fiecare trăgea concluzii liniştitoare; plecarea trupelor regelui şi ale conetabilului sfârşiră prin a-i dovedi cât de prevăzător şi de eficace fusese sfatul lui Mothril.

— Acum, zise Mothril, nu mai avem să ne temem decât de un duşman obişnuit. Să vină o noapte întunecoasă şi suntem salvaţi.

Don Pedro nu mai avea astâmpăr de bucurie; deveni prietenos şi comunicativ cu Mothril.

— Ascultă, îi spunea el, văd că m-am purtat rău cu tine, meriţi mai mult decât să fii un ministru al regelui detronat. Mă voi căsători cu Aissa, mă voi uni cu tine prin legăturile cele mai trainice. Dumnezeu m-a părăsit, îl voi părăsi şi eu. Voi deveni

adoratorul lui Mahomed, pentru că el mă salvează prin glasul tău. Sarazinii m-au văzut la lucru, ei ştiu că sunt un conducător bun şi un soldat viteaz; îi voi ajuta să recucerească Spania şi, dacă ei mă vor socoti vrednic să-i comand, voi reaşeza pe tronul Castiliilor un rege mahomedan, spre ruşinea creştinătăţii, care se ocupă de certuri lăuntrice în loc să ia în serios interesul religiei.

Mothril asculta cu o neîncredere posomorâtă făgăduielile dictate de teamă sau de entuziasm.

— Mai întâi salvează-te, spunea el, apoi vom vedea.

— Vreau, răspunse don Pedro, să ai despre făgăduielile mele un zălog mai sigur decât o simplă vorbă. Trimite s-o cheme pe Aissa în faţa ta, îi voi da cuvântul meu, tu vei scrie făgăduielile mele iar eu le voi semna, şi în felul acesta vom face o alianţă în loc de o înţelegere.

Angajându-se astfel, don Pedro îşi regăsise întreaga viclenie, întreaga forţă de altădată. Îşi dădea bine seama că redându-i lui Mothril speranţa unui viitor, îl împiedica să-i părăsească în întregime cauza, şi că, fără această speranţă, Mothril ar fi fost în stare să-l predea duşmanilor săi.

De partea lui, Mothril avusese acelaşi gând; dar socotea că e mai bine să-l salveze pe don Pedro, adică să aprindă din nou scânteia unui război ale cărui roade i-ar sluji cauza; în vreme ce, dacă don Pedro era prins sau mort, sarazinii nu mai aveau niciun motiv să întreţină un război distrugător împotriva unor duşmani de aici înainte de neînvins.

Don Pedro era un căpitan iscusit, Mothril o ştia bine. Don Pedro cunoştea posibilităţile maurilor şi putea, împăcându-se din nou cu creştinii, să le facă un rău nespus de mare.

De altfel, Mothril avea cu el solidaritatea crimei şi ambiţiei, legături tainice, puternice, a căror întindere şi forţă nu se pot cerceta.

Îl ascultă deci binevoitor pe don Pedro şi îi zise:

— Primesc cu recunoştinţă ofertele voastre, sire, şi vă voi da prilejul să le înfăptuiţi. Voiţi s-o vedeţi pe Aissa, vă voi arăta-o; numai că nu-i speriaţi sfiala prin cuvântări prea pătimaşe, gândiţi-vă că abia s-a vindecat după o boală crudă…

— Mă voi gândi la toate, răspunse don Pedro.

Mothril se duse s-o caute pe Aissa care era îngrijorată că nu

primeşte veşti despre Mauleon. Zăngănitul armelor, paşii servitorilor şi ai soldaţilor îi anunţau apropierea primejdiei, dar de ceea ce se temea înainte de toate era sosirea lui don Pedro; şi ea nu ştia că acesta sosise.

Mothril, care îi făcuse atâtea făgăduieli, trebui s-o mintă din nou. Se temea ca ea să nu trădeze în faţa regelui scena morţii Mariei Padilla. Această întâlnire era primejdioasă, însă nu putea s-o refuze regelui.

Până aici ocolise orice explicaţie, însă de astă dată don Pedro avea să întrebe, Aissa avea să răspundă…

— Aissa, îi spuse el, vin să te anunţ că don Pedro e învins şi s-a ascuns în acest castel.

Aissa îngălbeni.

— Vrea să te vadă şi să-ţi vorbească, nu-l refuza, căci el comandă aici… de altfel, are să plece astă-seară… e mai bine să rămânem prieteni cu el.

Aissa păru să se încreadă în vorbele maurului. Totuşi o nelinişte dureroasă îi dădea de înţeles că o aştepta o nouă încercare.

— Nu vreau să vorbesc cu regele, zise ea, şi nici să-l văd mai înainte de a-l revedea pe seniorul de Mauleon pe care mi-ai făgăduit că îl vei aduce aici învingător sau învins.

— Dar don Pedro aşteaptă.

— Ce-mi pasă!

— Ţi-o spun că el comandă.

— Am un mijloc de a mă sustrage autorităţii lui. Îl cunoşti bine… Ce mi-ai făgăduit?

— Îmi voi ţine făgăduiala, Aissa, dar ajută-mă.

— Nu voi ajuta pe nimeni să înşele.

— Bine; atunci predă-mi capul… sunt gata de moarte.

Această ameninţare avea totdeauna efect asupra Aissei. Obişnuită cu felul expeditiv al justiţiei arabe, ştia că un gest al stăpânului făcea să cadă un cap; credea capul lui Mothril în mare primejdie.

— Ce-mi va spune regele? întrebă ea. Şi cum îmi va vorbi?

— De faţă cu mine…

— Nu e de ajuns; trebuie să fie de faţă mai multă lume la convorbire.

— Ţi-o făgăduiesc.

— Vreau să fiu sigură.

— Cum?

— Camera aceasta unde ne aflăm dă pe platforma castelului. Cheamă cât mai mulţi oameni pe platformă, iar femeile mele să mă însoţească. Litiera mea să fie adusă acolo, iar eu voi asculta ce-mi va spune regele.

— Se va face după cum doreşti, dona Aissa.

— Acum, ce-mi va spune don Pedro?

— Îţi va propune să te ia în căsătorie.

Aissa făcu un gest violent de împotrivire.

— Ştiu bine, întrerupse Mothril. Însă lasă-l să-ţi spună… Gândeşte-te că astă-seară pleacă.

— Dar nu voi răspunde.

— Ba dimpotrivă, vei răspunde curtenitor, Aissa… Uită-te la ostaşii spanioli şi bretoni ce ne împresoară castelul. Oamenii aceştia vor să ne prindă şi să ne omoare dacă-l vor găsi pe rege cu noi. Pentru a scăpa, să-l lăsăm pe don Pedro să plece.

— Dar seniorul de Mauleon?

— Nu ar putea să ne salveze dacă don Pedro s-ar afla aici.

Aissa îl întrerupse pe Mothril.

— Minţi, zise ea, nu poţi nici măcar să mă mângâi că mă vei reuni cu el. Unde se află? Ce face? Trăieşte?

În clipa aceea Musaron, la porunca stăpânului său, ridica în aer flamura bine cunoscută de Aissa.

Tânăra zări semnalul îndrăgit. Îşi împreună mâinile cu evlavie şi exclamă:

— Mă vede! mă aude… Iartă-mă, Mothril, te bănuiam degeaba… Spune-i deci regelui că te urmez.

Mothril îşi întoarse privirile spre câmpie, văzu flamura, o recunoscu, îngălbeni şi bolborosi:

— Mă duc.

Apoi furios el strigă:

— Creştin blestemat! Ai să mă urmăreşti oare mereu? O! Am să scap eu de tine!

LXXIV

EVADAREA

Don Pedro o primi pe Aissa pe platformă în mijlocul martorilor pe care-i dorise ea.

Dragostea lui se exprimă fără exagerare, dorinţele îi erau mult domolite de preocuparea evadării apropiate.

Aissa nu avu deci să-i reproşeze nimic lui Mothril în această împrejurare; de altfel, fata nu încetă să privească în timpul

întregii convorbiri acea îndrăgită flamură a lui Mauleon, care flutura strălucind în soare la marginea meterezelor.

Aissa vedea sub acel drapel un bărbat în armură pe care de departe putea să-l ia drept Agenor, aşa cum gândise cavalerul nostru.

Găsise astfel mijlocul de a o linişti pe Aissa dezvăluindu-i prezenţa lui, iar Mothril îndepărtă fetei bănuielile oricărei acţiuni ascunse. Don Pedro hotărâse ca trei dintre prietenii săi cei mai devotaţi să fie gata să se ducă în recunoaştere în timpul nopţii în zona meterezelor de pământ.

Exista un punct al meterezului mai slab păzit decât celelalte, anume în dreptul stâncii care cobora vertical într-o viroagă. Unii îl sfătuiau pe rege să fugă pe acolo dându-şi drumul pe un odgon pe care l-ar lega de ferestrele Aissei, dar odată ajuns jos, regele n-ar fi avut cal cu care să se îndepărteze destul de repede.

Hotărâră deci să cerceteze meterezele în locul cel mai slab şi să-şi croiască un drum pe unde, după îndepărtarea sau uciderea santinelelor, regele putea fugi pe un cal bun.

Dar soarele din timpul zilei făgăduia o noapte luminoasă, ceea ce dăuna îndeplinirii planului.

Deodată, ca şi când norocul s-ar fi hotărât să înlesnească fiecare dorinţă a lui don Pedro, un vânt dinspre apus ridică vârtejuri fierbinţi de nisip în câmpie şi nori arămii, zdrenţuiţi de rafale, apărură din îndepărtarea orizontului întocmai ca avangarda unei armate fioroase.

Pe măsură ce soarele se stingea înapoia turnurilor din Toledo, norii aceia îngroşaţi înnegreau şi învăluiau cerul într-o manta întunecată.

O ploaie torenţială începu să cadă către orele nouă seara.

Îndată după apusul soarelui, Agenor şi Musaron veniseră să pândească amândoi în ascunzătoarea lor de la izvor.

Oamenii aleşi de Begue de Vilaine îşi săpaseră sub peretele din afară al meterezului un adăpost în pământul uscat de soarele zilei, astfel că în jurul Montielului se afla un cordon neîntrerupt de oameni ascunşi.

În aparenţă – şi aceasta din ordinul lui Agenor care luase iniţiativa în totul de când cu plecarea conetabilului – câteva santinele în picioare, postate din loc în loc, păzeau sau se făceau

că păzesc linia de tranşee.

Ploaia silise santinelele să se înfăşoare în mantale; unii chiar se culcaseră în aceste mantale.

La ora zece, Agenor şi Musaron auziră stânca răsunând la zgomotul făcut de tropăitul unor oameni.

Ascultând mai cu atenţie, sfârşiră prin a vedea trecând trei ofiţeri de-ai lui don Pedro care, cu multă băgare de seamă, şi mai mult târându-se decât mergând, cercetau fortificaţia într-un loc hotărât mai dinainte.

Ofiţerii văzură că în partea aceea locul nu era păzit. Îşi comunicară cu bucurie această descoperire, şi îi auziră felicitându-se în vreme ce urcau din nou panta abruptă.

Unul din ei zise cu jumătate de glas:

— E cam alunecuş, iar cailor le va fi greu să-şi mişte picioarele la coborâre.

— Da, însă vor alerga mai bine pe câmpie, răspunse un altul.

Aceste cuvinte umplură de bucurie inima lui Agenor.

Îl trimise pe Musaron în tranşee să-l anunţe pe cel mai apropiat ofiţer breton că avea să se petreacă un eveniment.

Ofiţerul care stătea culcat comunică ştirea vecinului său, care făcu la fel, şi informaţia dată de Mauleon dădu ocol întregului Montiel.

Nu se scursese nici o jumătate de oră când Agenor auzi în vârful platformei potcoavele unui cal izbind stânca.

I se păru că zgomotul îi zgâria inima, atât de vie şi dureroasă era impresia.

Zgomotul se apropia; se mai auzeau şi alţi paşi de cai, însă numai Agenor şi Musaron îi distingeau.

Aceasta pentru că regele poruncise să fie înfăşurate în câlţi copitele cailor, ca să nu tropăie prea tare.

Regele venea ultimul; o tuse seacă, pe care nu şi-o putu stăpâni, îi trădă prezenţa.

Mergea cu mare greutate, ţinând strâns de frâu calul care aluneca pe panta prea abruptă.

Pe măsură ce fugarii treceau prin faţa peşterii, Musaron şi Agenor îi recunoşteau. Când veni rândul lui don Pedro, îi văzură destul de bine faţa palidă, dar îndrăzneaţă.

Ajunşi la tranşee, primii doi fugari încălecară şi trecură peste parapet, dar nu făcuseră nici zece paşi că se prăbuşiră într-o

groapă pregătită dinainte, unde douăzeci de ostaşi, punându-le căluş în gură, îi ridicară fără zgomot.

Don Pedro, care nu bănuia nimic, sări la rândul lui în şa; deodată fu apucat de Agenor care îl strânse în braţele-i vânjoase, în vreme ce Musaron îi pecetluia gura.

După aceasta, Musaron înţepă cu vârful pumnalului calul care sări pe deasupra parapetului şi o luă la fugă, făcând să i se audă galopul pe terenul stâncos.

Don Pedro se zbătea cu vigoarea deznădejdii.

— Băgaţi de seamă, îi spuse Agenor la ureche, voi fi silit să vă ucid dacă faceţi zgomot.

Don Pedro reuşi să i se facă auzite aceste cuvinte sugrumate:

— Sunt regele! Tratează-mă ca pe un cavaler!

— Ştiu bine că sunteţi regele, zise Agenor, şi vă aşteptam aici. Pe cinstea mea de cavaler! Nu vi se va face niciun rău.

Îl luă pe prinţ pe umerii săi zdraveni şi străbătu astfel linia tranşeelor, prin mijlocul ofiţerilor care săltau de bucurie.

— Tăcere! tăcere! zise Agenor, fără gălăgie, domnilor, fără strigăte! Eu am făcut treburile conetabilului, nu faceţi să dea greş ale mele.

Îşi duse prizonierul în cortul lui Begue de Vilaine, care îi sări de gât şi îl îmbrăţişa cu dragoste.

— Repede! repede! strigă căpitanul, nişte curieri la rege care se află în faţa oraşului Toledo, alţi curieri la conetabil, care ocupă câmpia, pentru a-l anunţa că războiul s-a sfârşit.

LXXV

PIEDICI

În vreme ce întreaga tabără a bretonilor petrecea noaptea în beţia triumfului, iar don Pedro în fiorii groazei, câţiva cavaleri, călărind cei mai buni cai ai armatei, se duceau să-i înştiinţeze pe don Henric şi pe conetabil.

Agenor petrecuse noaptea lângă prizonierul care, închizându-se într-un mutism încăpăţânat, refuza orice consolare şi orice uşurare.

Nu puteau lăsa legat un rege. Îl dezlegară deci pe prizonier, după ce îl puseseră să jure pe cuvântul lui de gentilom că nu va face nicio încercare de a fugi.

— Dar, le spuse Le Begue ofiţerilor săi, cunoaştem noi câte parale face cuvântul lui don Pedro. Dublaţi postul, iar cortul să fie înconjurat în aşa fel încât nici să nu-i treacă măcar prin gând să fugă.

Îl găsiră pe conetabil la trei leghe de Montiel, gonind din faţa lui, ca pe nişte turme, resturile armatei învinse cu două zile mai înainte şi completând, printr-o captură de prizonieri de la care se putea obţine o răscumpărare bogată, câştigul acelei zile însemnate.

Căci toledanii refuzaseră să-şi deschidă porţile chiar şi aliaţilor lor ce fugeau învinşi, atât de mult se temeau să nu fie cumva un şiretlic folosit destul de des în timpurile barbare când viclenia lua de atâtea ori locul forţei. Conetabilul nici nu află bine vestea că strigă:

— Mauleon avea mai multă minte decât noi!

Îşi îndemnă calul spre Montiel cu o bucurie greu de zugrăvit.

Abia ajuns, ziua ce se ivea arginta piscurile munţilor – conetabilul îl lua în braţe pe Mauleon, modest în triumful lui.

— Îţi mulţumesc, cavalere, pentru curajoasa dumitale stăruinţă şi pentru spiritul dumitale de pătrundere, îi zise el. Unde se află prizonierul?

— În cortul lui Le Begue de Vilaine, răspunse Mauleon. Însă doarme sau se preface că doarme.

— Nu vreau să-l văd, zise Bertrand. Se cuvine ca prima persoană cu care să stea de vorbă don Pedro să fie Henric, învingătorul şi stăpânul său. Cel puţin e bine păzit? O rugăciune bună către diavol mai poate scăpa unele spirite răufăcătoare.

— Sunt treizeci de cavaleri în jurul cortului, seniore, răspunse Agenor. Don Pedro nu are cum să scape, numai dacă vreun înger al Satanei nu l-o trage de păr, cum s-a întâmplat odinioară cu profetul Habacuc; dar şi atunci l-am vedea plecând…

— Şi i-aş trimite prin aer, zise Musaron, o săgeată care l-ar face să ajungă în iad înaintea îngerului întunecimilor.

— Să mi se aşeze un pat de campanie în faţa cortului, porunci conetabilul. Vreau, ca şi ceilalţi, să-l păzesc pe prizonier pentru a-l prezenta eu însumi lui don Henric.

Conetabilul fu ascultat şi un pat din scânduri şi din ierburi fu instalat chiar în faţa intrării cortului.

— Ia stai, zise Bertrand. E aproape un păgân, e în stare să se omoare. I s-au luat armele?

— N-am îndrăznit, seniore, e o persoană sacră. A fost uns rege în faţa altarului lui Dumnezeu.

— E drept; de altfel i se datorează, până la primele ordine ale lui don Henric, tot respectul.

— Vedeţi, seniore, zise Agenor, cât de mult minţea spaniolul acela atunci când vă asigura că don Pedro nu era la Montiel.

— De aceea vom pune să-l spânzure pe spaniol şi întreaga garnizoană, spuse liniştit Le Begue de Vilaine. Minţind, l-a dezlegat pe conetabilul nostru de cuvântul dat.

— Monseniore, interveni cu vioiciune Agenor, bieţii soldaţi nu sunt vinovaţi cu nimic atunci când un şef le porunceşte. De altfel dacă se predau, aţi făptui un asasinat, iar dacă nu se predau nu-i veţi putea prinde.

— Îi vom prinde prin foame, răspunse conetabilul.

Ideea de a o vedea pe Aissa pierind de foame îl făcea pe Mauleon să-şi piardă discreţia firească.

— O! monseniore… zise el, nu veţi făptui asemenea cruzime!

— Vom pedepsi minciuna, spuse conetabilul. De altfel nu trebuie să ne pară bine că minciuna asta ne oferă prilejul să-l pedepsim pe sarazinul Mothril? Am să trimit un parlamentar la acel ticălos spre a-l anunţa că don Pedro e prins, că dacă a fost prins înseamnă că se afla la Montiel, că prin urmare am fost minţit, iar pentru a da o pildă tuturor mişeilor, garnizoana va fi decimată dacă se predă sau condamnată să piară de foame dacă nu se predă.

— Şi dona Aissa? întrerupse Mauleon, palid de îngrijorare şi

de dragoste.

— Vom cruţa femeile, bineînţeles, răspunse Duguesclin, căci blestemat să fie războiul care nu cruţă bătrânii, copiii mici şi femeile!

— Însă Mothril n-o va cruţa pe Aissa, monseniore; ar însemna să o lase altcuiva după el. Nu-l cunoaşteţi, o va ucide… Or, mi-aţi făgăduit că-mi veţi da orice v-aş cere: vă cer viaţa Aissei.

— Şi ţi-o acord, prietene; însă cum vei face să o salvezi?

— O voi ruga pe senioria voastră să nu trimită lui Mothril alt parlamentar în afară de mine şi să mă lase liber să-i spun ce voi crede eu de cuviinţă… În felul acesta răspund de o grabnică supunere a maurului şi a garnizoanei… Dar fie-vă milă, seniore, de viaţa bieţilor soldaţi! ei n-au făcut nimic.

— Văd că trebuie să mă predau. M-ai slujit prea mult pentru a putea să-ţi refuz ceva. Iar regele îţi datorează tot atât ca şi mine, pentru că l-ai prins pe don Pedro, fără de care izbânda de ieri nu ar fi desăvârşită. Pot deci, şi în numele său să-ţi dau ceea ce doreşti. Aissa îţi aparţine, soldaţii şi chiar ofiţerii vor fi cruţaţi ca şi bunurile lor, însă Mothril va fi spânzurat.

— Seniore…

— O! în privinţa asta să nu-mi ceri nimic… nu vei obţine. L-aş supăra pe Dumnezeu dacă l-aş cruţa pe nelegiuitul ăla.

— Monseniore, primul lucru pe care mi-l va cere, va fi să i se lase viaţa. Ce-i voi răspunde?

— Răspunde-i ce vrei, cavalere de Mauleon.

— Dar l-aţi fi cruţat, după condiţiile armistiţiului făcut cu Rodrigo Sanatrias.

— Pe el? Niciodată! Am zis garnizoana; Mothril este un sarazin, pe el nu-l socotesc printre apărătorii castelului. De altfel, după cum ţi-am spus, e vorba de un legământ între mine şi Dumnezeu. De îndată ce o vei avea pe Aissa, prietene, nu te mai priveşte nimic. Lasă-mă să fac cum ştiu.

— Încă odată, seniore, lăsaţi-mă să vă mai rog. Da, Mothril e un ticălos; pedepsirea lui va fi plăcută lui Dumnezeu; însă e dezarmat, nu mai poate dăuna…

— E ca şi când i-ai vorbi unei statui, răspunse conetabilul. Lasă-mă să mă odihnesc, te rog. Cât despre vorbele ce le vei spune garnizoanei, îţi las mână liberă. Du-te!

Nu mai avea nimic de zis. Agenor ştia bine că Duguesclin,

când urmărea îndeplinirea unui plan, rămânea neînduplecat şi nu dădea niciun pas înapoi.

Mai înţelegea de asemenea că Mothril, ştiindu-l pe don Pedro căzut în puterea bretonilor, nu ar mai cruţa nimic, pentru că şi pe el nu l-ar cruţa nimeni.

Într-adevăr, Mothril era unul din acei oameni care ştiu să poarte greutatea urii ce o insuflă şi să-i suporte urmările. Neîndurător cu alţii, se resemna să nu ceară iertare.

Pe de altă parte, Mothril nu s-ar fi învoit niciodată să o predea pe Aissa. Situaţia lui Agenor era dintre cele mai grele.

„Dacă mint, zise el, îmi pierd onoarea. Dacă îi făgăduiesc lui Mothril viaţa fără să mă ţin de cuvânt, voi ajunge nevrednic de dragostea unei femei şi de stima oamenilor”.

Era cufundat în aceste crude nedumeriri când trâmbiţele anunţară sosirea regelui Henric în faţa cortului.

Soarele se înălţase destul de sus şi din tabără se vedea platforma pe care Mothril şi don Rodrigo se plimbau vorbind cu aprindere.

— Ceea ce nu v-a acordat conetabilul, îi zise Musaron stăpânului pe care-l vedea atât de trist, regele Henric vă va acorda. Cereţi, veţi obţine. Ce importanţă are gura care spune da, numai să spună un da pe care să-l puteţi transmite lui Mothril fără să minţiţi.

— Să încercăm, zise Agenor.

Şi se duse să îngenuncheze lângă scara lui Henric pe care un scutier îl ajuta să descalece.

— Veşti bune, după cât se pare, zise regele.

— Da, monseniore.

— Vreau să te răsplătesc, Mauleon. Cere-mi un comitat dacă vrei.

— Vă cer viaţa lui Mothril.

— E mai mult decât un comitat, răspunse Henric, dar ţi-o acord.

— Plecaţi repede, domnule, spuse Musaron la urechea stăpânului, căci vine conetabilul, şi ar fi prea târziu dacă ar auzi.

Agenor sărută mâna regelui, care, punând piciorul pe pământ, strigă:

— Bună ziua, scumpe conetabil, se pare că trădătorul e al nostru.

— Da, monseniore, zise Bertrand, care se făcu că nu l-ar fi zărit pe Agenor vorbind cu Henric.

Tânărul începu să alerge ca şi când ar fi dus cu el o comoară. Avea dreptul, ca parlamentar ales, să ia cu el doi trompeţi; şi-i alese şi porni după ei. Urmat de nedespărţitul Musaron, urcă poteca până la prima poarta a castelului.

LXXVI

DIPLOMAŢIA IUBIRII

Nu întârziară să-i deschidă şi, înaintând pe drum, putu să-şi dea seama de greutăţile terenului.

Uneori poteca nu avea mai mult de un picior lăţime, iar stâncă peste tot cădea perpendicular pe măsură ce pâlnia se lărgea; bretonii, puţin obişnuiţi cu munţii, simţeau că-i apucă ameţeala.

— Iubirea ne face foarte neprevăzători, domnule, îi spuse Musaron stăpânului. În sfârşit!... Ce-o da Dumnezeu!

— Uiţi că persoanele noastre sunt inviolabile?

— Ei! domnule, ce are de cruţat blestematul de Mothril, şi ce vedeţi inviolabil pentru el pe pământ?

Agenor îi impuse tăcere scutierului, continuă să urce coasta şi ajunse la platforma unde îl aştepta Mothril, care îl recunoscuse pe când urca.

„Francezul! bombăni el. Ce înseamnă prezenţa lui la castel?”

Trâmbiţele sunară; Mothril făcu semn că ascultă.

— Vin din partea conetabilului, spuse Agenor, pentru a-ţi spune următoarele: „Am încheiat un armistiţiu cu duşmanii mei, cu condiţia ca nimeni să nu iasă din castel... Le făgăduisem viaţa tuturor, în schimbul acestei condiţii; astăzi trebuie să-mi schimb părerea, pentru că v-aţi călcat cuvântul.”

Mothril se îngălbeni şi răspunse:

— În ce privinţă?

— Astă-noapte, urmă Agenor, trei cavaleri au trecut tranşeele, cu toate că aveam santinele.

— Ei bine! zise Mothril, făcând o sforţare puternică asupra lui însuşi, trebuie pedepsiţi cu moartea… căci şi-au călcat jurământul.

— Ar fi fost lucru uşor, spuse Agenor, dacă am fi pus mâna pe ei, dar au fugit…

— Cum, nu i-aţi putut opri? întrebă Mothril, nefiind în stare să-şi înfrâneze cu totul bucuria, după ce simţise mai întâi o vie îngrijorare.

— Pentru că gărzile noastre se încredeau în cuvântul vostru, veghind cu mai puţină atenţie ca de obicei, cu atât mai mult cu cât, după spusele seniorului Rodrigo aici de faţă, nimeni nu avea interes să fugă, având toţi viaţa garantată…

— Şi în cazul acesta? întrebă maurul.

— Vom schimba unele din condiţiile armistiţiului.

— Ah! bănuiam eu, răspunse Mothril cu amărăciune. Îndurarea creştinilor e şubredă ca un pahar; trebuie să bagi de seamă să nu-l spargi când bei din el. Ai venit să ne spui că mai mulţi soldaţi… dacă de soldaţi e vorba, au fugit din Montiel, şi vei fi silit să ne omori pe toţi.

— Mai întâi, sarazinule… zise Agenor jignit de această învinuire şi de această presupunere, mai întâi tu trebuie să ştii cine sunt fugarii.

— De unde să ştiu?

— Numără-ţi oamenii.

— Nu comand eu aici.

— Atunci nu faci parte din garnizoană, spuse îndată Agenor, deci nu eşti cuprins în armistiţiu.

— Eşti destul de viclean pentru vârsta ta.

— Am ajuns aşa, învăţând să fiu bănuitor, tot având de-a face cu sarazini. Dar răspunde-mi.

— Într-adevăr eu sunt şeful, zise Mothril care se temea să nu piardă avantajele unei capitulări, dacă ar fi fost vorba de asta.

— Vezi bine că aveam dreptate să umblu cu şiretlicuri, pentru că minţeai… Dar nu despre asta e vorba. Mărturiseşti că s-au încălcat condiţiile.

— Tu spui asta, creştine.

— Şi trebuie să mă crezi, adăugă Mauleon cu trufie. Aşadar iată ordinul conetabilului, şeful nostru. Cetatea se va preda chiar azi, sau va începe o blocadă riguroasă.

— Asta-i tot? întrebă Mothril.

— Asta-i tot.

— Vom fi înfometaţi?

— Da.

— Şi dacă vrem să murim?

— Sunteţi liberi.

Mothril îl privea pe Agenor cu o expresie aparte, pe care acesta o înţelese destul de bine.

— Toţi! zise el, apăsând pe acest cuvânt.

— Toţi, răspunse Mauleon… însă dacă veţi muri, înseamnă că aşa aţi vrut voi… don Pedro nu vă va ajuta, te asigur.

— Crezi?

— Sunt sigur…

— Pentru ce?

— Pentru că noi avem o armată cu care să-i ţinem piept, pe când el nu mai are. Şi înainte de a veni ziua când îşi va fi găsit una, veţi fi cu toţii morţi de foame.

— Judeci drept, creştine.

— Salvaţi-vă deci viaţa, pentru că acest lucru stă în puterea voastră.

— Aşa! Ne oferi viaţa.

— V-o ofer.

— Pe cuvântul cui? Al conetabilului?

— Pe cuvântul regelui care a sosit adineaori.

— Într-adevăr, a sosit, zise Mothril cu îngrijorare, însă nu-l vedeam.

— Priveşte-i cortul… sau mai degrabă pe cel al lui Begue de Vilaine.

— Da… da… şi eşti sigur că ne va lăsa viaţa?

— Ţi-o garantez.

— Şi mie?

— Şi ţie… Mothril, am cuvântul regelui.

— Vom putea să ne retragem unde vom dori?

— Unde veţi dori.

— Cu slujitori, bagaje, tezaure?

— Da, sarazinule.

— E destul de frumos…

— Văd că nu crezi… dar eşti nebun căci pentru ce te-am ruga să vii la noi azi, când, mort sau viu, tot al nostru eşti, rămânând aici o lună.

— O! Vă puteţi teme de don Pedro.

— Te asigur că nu ne temem de el.

— Creştine, am să mai chibzuiesc.

— Dacă peste două ore nu te-ai predat, spuse nerăbdătorul tânăr, consideră-te ca şi mort. Centura de fier nu se va mai deschide…

— Bine! bine! Două ore! Nu e prea multă mărinimie, zise Mothril întrebând orizontul cu îngrijorare, ca şi când din adâncul câmpiei avea să se ivească un salvator.

— Asta-i tot ce-mi răspunzi? zise Agenor.

— Peste două ore, bolborosi Mothril distrat.

— O! domnule, se vor preda, l-aţi convins, îi strecură Musaron la urechea stăpânului.

Deodată Mothril începu să privească înspre tabăra bretonilor cu o atenţie pe care nu şi-o ascundea.

— Oh! oh! bombăni el arătându-i cortul lui Begue de Vilaine.

Spaniolul se rezemă cu coatele de parapet spre a vedea mai bine.

— Creştinii tăi se sfâşie între ei, după cât se pare, iată cum aleargă toţi spre cortul acela.

Într-adevăr, o mulţime de soldaţi şi de ofiţeri alergau spre cort dând semne de cea mai vie îngrijorare.

Cortul se mişca de parcă ar fi fost zgâlţâit înăuntru de nişte luptători.

Agenor îl văzu pe conetabil repezindu-se într-acolo cu un gest de mânie.

— Se petrece ceva ciudat şi îngrozitor în cortul unde se află don Pedro, zise el, să plecăm, Musaron.

Atenţia lui Mothril era atrasă de această mişcare de neînţeles. A lui don Rodrigo era încă şi mai mult. Agenor profită de zăpăceala lor pentru a coborî împreună cu bretonii săi panta dificilă. La mijlocul drumului auzi un ţipăt groaznic urcând din câmpie spre cer.

Era şi timpul să ajungă la bariere; abia se închisese ultima poartă în urma lui, că glasul tunător al lui Mothril strigă:

— Allah! Allah! Trădătorul mă înşela. Regele don Pedro a fost prins. Allah! să fie arestat francezul şi să ne slujească drept ostatic. La porţi! închideţi! închideţi!

Dar Agenor tocmai trecuse meterezul şi se afla în siguranţă, putând chiar să vadă în întregime îngrozitorul spectacol la care asistase maurul, din înaltul platformei.

— Doamne sfinte! zise Agenor tremurând şi ridicând braţele spre cer, un minut mai mult şi am fi fost prinşi şi pierduţi.

LXXVII

CE SE VEDEA ÎN CORTUL LUI BEGUE DE VILAINE

Regele don Henric, după ce îl părăsise pe Agenor şi încuviinţase graţierea lui Mothril, îşi şterse faţa şi-i spuse conetabilului:

— Prietene, inima îmi bate foarte tare. Îl voi vedea în umilinţă pe cel care mă urăşte de moarte; este o bucurie amestecată cu amărăciune şi nu-mi explic această stare în momentul de faţă.

— Asta dovedeşte, sire, zise conetabilul, că inima Maiestăţii Voastre e nobilă şi mărinimoasă. Dacă n-ar fi aşa, n-ar simţi decât bucuria triumfului.

— E ciudat, adăugă regele, că nu intru în acest cort decât cu neîncredere şi, o repet, cu inima strânsă… Ce face el?

— Sire, stă pe un scăunel, cu capul sprijinit în mâini. Pare

abătut.

Henric de Transtamare făcu un semn cu mâna şi toţi se depărtară.

— Conetabile, spuse el aproape în şoaptă, un ultim sfat, te rog. Vreau să-i cruţ viaţa, însă, ce zici,să-l exilez sau să-l închid într-o fortăreaţă?

— Nu-mi cereţi sfatul, sire, răspunse conetabilul, căci n-aş putea să vă dau vreunul. Sunteţi mai înţelept decât mine şi vă aflaţi în faţa unui frate. Dumnezeu să vă călăuzească.

— Vorbele dumitale m-au lămurit pe deplin, conetabile, îţi mulţumesc.

Regele ridică pulpana de pânză care închidea cortul şi intră.

Don Pedro nu-şi părăsise poziţia despre care Duguesclin îi vorbise regelui. Deznădejdea lui nu era tăcută, ci se manifesta prin exclamaţii, când înăbuşite, când zgomotoase. S-ar fi zis un început de nebunie.

Paşii lui Henric îl făcură pe don Pedro să ridice capul.

De îndată ce-şi recunoscu învingătorul după înfăţişarea-i măreaţă şi după creasta coifului ce reprezenta un leu de aur, furia puse stăpânire pe el.

— Ai venit, zise el, ai îndrăznit să vii!

Henric nu răspunse şi păstră o atitudine rezervată şi tăcere.

— Te-am chemat în zadar în timpul învălmăşelii, urmă don Pedro însufleţindu-se treptat; dar tu n-ai curaj decât să batjocoreşti un duşman învins, şi chiar în momentul de faţă îţi ascunzi figura ca să nu-ţi văd paloarea.

Henric îşi desfăcu încet cataramele de la cască şi o puse pe o masă. Avea faţa palidă într-adevăr, însă privirile lui păstrau o seninătate blândă şi omenească.

Acest calm îl scoase din fire pe don Pedro. Se ridică:

— Da, zise el, îl recunosc pe bastardul tatălui meu, cel ce-şi zice regele Castiliei, uitând că nu va exista alt rege în Castilia atâta timp cât voi trăi eu.

Năprasnicelor insulte ale duşmanului său, Henric încercă să-i opună răbdarea, însă mânia îi urca treptat pe frunte, şi picături de sudoare rece începeau să-i curgă pe faţă.

— Bagă de seamă, zise el cu un glas tremurând; te afli aici în mâna mea, nu uita acest lucru. Eu nu te insult şi nu trebuie să-ţi necinsteşti originea prin cuvinte nevrednice de noi amândoi.

— Bastard! strigă don Pedro, bastard… bastard!

— Ticălosule! Vrei oare să-mi dezlănţui mânia?

— O! în privinţa asta sunt liniştit, făcu don Pedro cu priviri aprinse, cu buzele învineţite. Nu-ţi vei lăsa mânia să meargă mai departe decât o cere spiritul tău de conservare. Ţi-e frică…

— Minţi! strigă don Henric scos din răbdări.

Drept răspuns, don Pedro îl apucă pe Henric de gât, iar don Henric îl cuprinse pe don Pedro cu amândouă braţele.

— Ah! zicea învinsul, lupta asta ne mai lipsea; ai să vezi că va fi hotărâtoare.

Luptară cu atâta înverşunare încât cortul fu zdruncinat, pânzele se clătinară, iar la zarva ce se iscă alergară conetabilul, Le Begue şi mai mulţi ofiţeri.

Ca să poată intra, fură siliţi să despice cu spadele pânzele cortului. Cei doi duşmani se zvârcoleau înlănţuiţi ca doi şerpi, se agăţaseră de pânzele cortului cu pintenii de la picioare.

Atunci ieşi la iveală interiorul cortului şi lupta crâncenă dintre ei.

Conetabilul scoase un strigăt puternic.

Mii de soldaţi zburară numaidecât în direcţia cortului.

De la înălţimea platformei, Mothril putu vedea cele ce se petreceau în cort; tot atunci Mauleon, aflat la capătul meterezului, vedea aceeaşi scenă.

Cei doi adversari se rostogoleau şi se răsuceau căutând, de fiecare dată când aveau un braţ liber, să apuce o armă.

Don Pedro fu mai norocos, reuşi să-l vâre sub el pe Henric de Transtamare şi, ţinându-l cu genunchiul, scoase de la brâu un mic pumnal pentru a-l lovi.

Însă primejdia îi dădu noi forţe lui Henric; îl răsturnă încă odată pe fratele său şi îl ţinu pe-o coastă. Lipiţi unul de altul, îşi suflau în faţă focul mistuitor al urii lor neputincioase.

— Trebuie să terminăm, strigă don Pedro, văzând că nimeni nu îndrăznea să-i atingă, atât de mult îi stăpânea pe cei de faţă respectul faţă de maiestatea regală şi grozăvia situaţiei. Începând de astăzi, nu va mai fi rege în Castilia, dar nici uzurpator. Încetez de a mai domni, dar sunt răzbunat. Mă vor ucide, dar voi fi băut sângele tău.

Şi cu o putere de necrezut, îl strânse de gât şi ridică mâna pentru a-i împlânta pumnalul.

Atunci văzându-l cum caută cu pumnalul un loc prin cămaşa de zale şi platoşă, Duguesclin apucă cu mâna lui vânjoasă piciorul lui don Pedro şi-l făcu să-şi piardă echilibrul. Nenorocitul căzu la rându-i sub Henric.

— Eu nici nu fac nici nu desfac regi, zise conetabilul cu glas înăbuşit şi tremurător, îmi ajut seniorul.

Henric, putând să răsufle, îşi recăpătă puterile şi trase spada.

Urmă o scânteiere de fulger. Oţelul pătrunse în întregime în gâtul lui don Pedro şi un val de sânge ţâşni în ochii învingătorului, înăbuşind ţipătul cumplit ce izbucni de pe buzele lui don Pedro.

Mâna rănitului slăbi strânsoarea, privirile i se stinseră şi fruntea schimonosită se lăsă pe spate. Se auzi cum i se izbeşte capul cu greutate de pământ.

— Vai! ce-aţi făcut, spuse Agenor care se repezise în cort şi privea cadavrul înotând în sânge şi pe învingător îngenuncheat, cu arma în mâna dreaptă, în vreme ce cu stânga încerca să se susţină.

O linişte înspăimântătoare domnea pe deasupra întregii adunări.

Regele ucigaş lăsă să-i cadă spada înroşită.

Atunci se văzu un pârâu de sânge ieşind de sub cadavru şi pornind agale pe panta de teren stâncos.

Fiecare se dădu înapoi din faţa acestui sânge care încă mai fumega, ca şi când ar fi păstrat focul mâniei şi al urii.

Don Henric, după ce se ridică, se aşeză într-un colţ al cortului şi îşi ascunse faţa posomorâtă în mâini. Nu putea suferi lumina zilei şi privirile celor de faţă.

Conetabilul, la fel de posomorât, însă mai energic, îl ridică încetişor şi le făcu semn să plece tuturor celor ce fuseseră de faţă la această îngrozitoare scenă.

— Desigur, spuse el, ar fi fost mai bine ca acest sânge să-l fi vărsat în toiul luptei cu spada sau cu securea de război. Însă Dumnezeu face bine ce face, şi ce a vrut el s-a împlinit. Veniţi, sire, şi recăpătaţi-vă curajul.

— El a vrut să moară, murmură regele… Eu aveam să-l iert… Ai grijă ca rămăşiţele lui să nu rămână expuse prea mult privirilor… să fie înmormântat cum se cuvine…

— Sire. Nu vă mai gândiţi la nimic… uitaţi totul, lăsaţi-ne pe

noi să ne vedem de treabă.

Duguesclin trimise să-l cheme pe starostele bretonilor.

— Vei tăia capul acesta, spuse el arătând corpul lui don Pedro, iar dumneata Begue de Vilaine, îl vei trimite la Toledo. Aşa e obiceiul în această ţară, unde cel puţin uzurpatorii cu numele morţilor nu mai au dreptul să vină să tulbure domnia şi odihna celor vii.

Abia terminase când un spaniol din fortăreaţă veni să spună, din partea guvernatorului, că garnizoana avea să depună armele la orele opt seara, după condiţiile puse de solul conetabilului.

LXXVIII

HOTĂRÂREA MAURULUI

Toată această scenă cumplită, ce se desfăşurase cu atâta repeziciune, fusese văzută din castelul de la Montiel, datorită îndepărtării perdelelor cortului şi zbuciumului principalilor săi actori.

Am văzut că la întrevederea dintre Agenor şi Mothril, acesta din urmă, în vreme ce asculta propunerile solului, privea mereu spre câmpie, unde ceva părea să-i atragă atenţia.

Agenor încerca să-l facă să creadă că bretonii nu cunoşteau numele fugarilor din timpul nopţii, îl mai făcea să creadă de asemenea că fugarii nu putuseră fi prinşi. Această veste îl liniştise pe Mothril asupra sorţii lui don Pedro, căci întunericul nopţii trebuie să-i fi împiedicat pe cei din castel să vadă rezultatele evadării, iar bretonii avuseseră grijă să păstreze cea mai adâncă linişte în timp ce făceau captura.

Mothril trebuia deci să-l creadă pe don Pedro în siguranţă.

Astfel că începu prin a nu lua în seamă propunerile lui Mauleon. Însă privind spre câmpie văzu trei cai rătăcind prin ierburi şi recunoscu fără pic de îndoială printre ei, el care avea privirea atât de sigură, calul alb cu pete roşiatice al lui don Pedro; era un animal de rasă care îl adusese pe stăpânul lui de pe câmpul de luptă la Montiel şi trebuise să-l ducă cu iuţeala fulgerului spre a nu fi ajuns de duşmanii săi.

Bretonii, în bucuria lor, prinseseră călăreţii dar uitaseră caii care, văzându-se liberi şi de altfel înspăimântaţi de pripeala agresorilor, fugiseră dincolo de tranşee, ajungând în câmpie.

Tot restul nopţii rătăciseră, păscând şi zburdând; dar la sosirea zilei, instinctul, devotamentul poate, îi adusese din nou în apropierea castelului şi acolo îi zărise Mothril.

Animalele nu o mai luaseră pe drumul ocolit pe care plecaseră; în felul acesta râpa se afla între castel şi ei, râpă adâncă, povârnită, care îi oprea.

Ascunşi de ieşiturile stâncilor, priveau din când în când spre Montiel, apoi se apucau din nou să pască prin scobituri, muşchi şi arbuşti răşinoşi al căror fruct seamănă cu fraga prin culoare şi parfum.

Când Mothril zări animalele, îngălbeni şi începu să se îndoiască de adevărul spuselor lui Mauleon. Era momentul în care începu să discute condiţiile, cerând să i se făgăduiască

viaţa.

Apoi deodată scena din cort i se dezvălui în toată grozăvia ei. Recunoscu leul de aur al lui Henric de Transtamare, părul roşietic al lui don Pedro, gestul energic şi vigoarea sa; îi recunoscu vocea când ultimul ţipăt, ţipătul de moarte, scăpă şuierător şi deznădăjduit din gâtleju-i tăiat.

Atunci ar fi voit să pună mâna pe Agenor pentru a face din el un ostatic sau pentru a-l sfâşia bucată cu bucată; dar îşi pierdu orice nădejde. Văzând cum era măcelărit don Pedro şi necunoscând nici pricina şi nici urmarea discuţiei, îşi zise că el, aţâţătorul regelui asasinat era pierdut de-a binelea.

Din clipa aceea înţelese toată tactica lui Agenor.

Acesta îi făgăduia viaţa pentru a-l lăsa să fie măcelărit la ieşirea din Montiel şi pentru a o avea în libertate şi pentru totdeauna pe Aissa.

„Se prea poate să mor, îşi zise maurul; totuşi, voi încerca să trăiesc – însă în ce o priveşte pe fată, creştin blestemat, nu o vei avea, sau o vei avea moartă odată cu mine.”

Se înţelese cu Rodrigo să nu pomenească nimic despre moartea lui don Pedro, pe care numai ei singuri o văzuseră şi chemă ofiţerii din Montiel.

Toţi fură de părere că trebuiau să se predea.

În zadar încercă Mothril să-şi convingă oamenii că moartea era mai de preţ decât bunul plac al învingătorilor, însuşi Rodrigo se împotrivi planului său.

— Ura lor se îndrepta împotriva lui don Pedro, zise el, şi poate şi asupra altor mărimi; însă noi, care am fost cruţaţi în timpul luptei, noi care suntem spanioli ca şi don Henric, pentru ce ne-ar ucide, când cuvântul conetabilului ne garantează viaţa? Noi nu suntem nici sarazini, nici mauri şi ne rugăm la acelaşi Dumnezeu ca şi învingătorii noştri.

Mothril văzu că totul se sfârşise odată cu resemnarea compatrioţilor săi; lăsă capul în jos şi se închise singur în cercul unei neclintite, unei îngrozitoare hotărâri.

Rodrigo fu de părere ca garnizoana să se predea numaidecât. Mothril obţinu să se amâne capitularea până către seară.

Ascultară pentru ultima oară de dorinţa lui.

Acesta era momentul în care solul veni să-i propună lui Duguesclin orele opt seara pentru predarea cetăţii.

Mothril se închise în apartamentele guvernatorului pentru a-şi face rugăciunile, după cum îi spusese lui Rodrigo.

— Vei face în aşa fel, îi spuse el, ca garnizoana să iasă la ora stabilită, adică noaptea, mai întâi soldaţii, apoi ofiţerii inferiori, după care vor urma ceilalţi ofiţeri şi dumneata. Eu voi pleca ultimul cu dona Aissa.

Rămas singur, Mothril se duse să deschidă uşa de la camera Aissei.

— Vezi, copila mea, îi zise el, că totul se petrece după dorinţa noastră. Don Pedro nu numai că a plecat, dar a şi murit.

— A murit! strigă fata cu o expresie de groază care cuprindea totuşi o urmă de îndoială.

— Când ţi-o spun eu, zise cu nepăsare Mothril, vino să vezi.

— O! murmură Aissa, şovăind între spaimă şi dorinţa de a afla adevărul.

— Nu şovăi, nu te lăsa târâtă astfel, Aissa. Vreau să vezi cum îi tratează creştinii pe duşmanii lor învinşi şi prizonieri, creştinii pe care dumneata îi iubeşti atât!

O trase pe fată afară din cameră pe platformă şi îi arătă cortul lui Begue de Vilaine cu cadavrul încă întins.

În momentul în care Aissa, mută şi palidă, privea acel spectacol îngrozitor, un om îngenunche lângă trupul căzut, şi cu o lovitură de satâr breton, îi tăie capul.

Aissa scoase un ţipăt sfâşietor şi căzu aproape leşinată în braţele lui Mothril.

Acesta o transportă în camera ei şi, îngenunchind la picioarele patului pe care se odihnea Aissa zise:

— Copila mea, după ce ai văzut, ştii acum că soarta care l-a lovit pe don Pedro mă aşteaptă şi pe mine. Creştinii mi-au oferit o capitulare şi cruţarea vieţii. Dar îi făgăduiseră viaţa şi lui don Pedro. Iată cum şi-au ţinut cuvântul! Tu eşti tânără şi fără experienţă. Însă inima ţi-e curată şi judecata dreaptă, sfătuieşte-mă, te rog.

— Eu, să te sfătuiesc…

— Tu cunoşti un creştin…

— Şi încă unul care-şi va ţine cuvântul şi care te va salva, pentru că mă iubeşte.

— Crezi? făcu Mothril clatinând ameninţător din cap.

— Sunt sigură, adăugă fata cu entuziasmul iubirii.

— Copilă, zise Mothril, ce autoritate are el printre ai săi? E un simplu cavaler şi are deasupra lui căpitani, generali, un conetabil, un rege! Că el vrea să ierte, sunt convins. Însă ceilalţi sunt neînduràtori, ne vor ucide!…

— Pe mine!… strigă fata cu o mişcare de egoism pe care nu şi-o putu înfrâna, şi care arătă maurului străfundul sufletului Aissei, adică adâncul primejdiei şi nevoia unei hotărâri grabnice.

— Nu, zise el, dumneata eşti o fată tânăra, frumoasă şi plină de farmec. Căpitanii, generalii, conetabilul, regele, te vor ierta în speranţa de a merita un zâmbet sau o răsplată şi mai atrăgătoare! O! Francezii şi spaniolii sunt curtenitori! adăugă el cu un râs înfiorător… Însă eu! eu nu sunt decât un om primejdios pentru ei, mă vor sacrifica…

— Ţi-o spun că Agenor se află acolo şi îmi va apăra onoarea cu riscul vieţii sale.

— Şi dacă ar muri, ce-ai să ajungi?

— Mă refugiez în moarte…

— O! eu văd moartea cu mai puţină resemnare decât dumneata, Aissa, pentru că sunt mai aproape de ea.

— Îţi jur că te voi salva.

— Pe ce îmi juri?

— Pe viaţa mea… De altfel, ţi-o repet, Mothril, te înşeli asupra înrâuririi pe care o poate avea Agenor. Regele îl iubeşte; este un bun slujitor al conetabilului; i s-a încredinţat o misiune importantă, ştii bine – la Soria.

— Da, şi dumneata ştii la fel, Aissa, după cât se pare, zise maurul cu o privire încărcată de o gelozie răutăcioasă.

Aissa roşi de pudoare şi de teamă, amintindu-şi că Soria era pentru ea un nume de dragoste şi de nespuse desfătări. Apoi reluă:

— Cavalerul meu ne va salva deci pe amândoi. Dacă e nevoie, îi voi pune această condiţie…

— Ascultă-mă bine, copilă, izbucni maurul îngrijorat că vede această încăpăţânare amoroasă încurcându-i fiecare pas al drumului pe care voia să se avânte, Agenor este atât de puţin în stare să ne salveze pe noi, încât a venit adineaori aici.

— A venit! spuse Aissa… aici! De ce nu m-ai anunţat şi pe mine?…

— Pentru a îndrepta toate privirile asupra iubirii dumitale…

Îţi uiţi demnitatea, fetiţo! A venit, ţi-o spun, să mă roage să găsesc un mijloc de a te sustrage de la jignirile creştinilor. Cu preţul acesta îmi făgăduia sa mă apere.

— Jigniri! mie! mie care mă voi face creştină!

Mothril scoase un ţipăt de mânie repede înăbuşit din nevoia momentului.

— Cum să fac? urmă Mothril. Sfătuieşte-mă; timpul nu stă pe loc. Astă-seară, castelul va fi predat creştinilor; astă-seară voi fi mort, iar dumneata vei aparţine ca o parte de pradă şefilor necredincioşilor.

— Dar la urma urmelor, ce-a zis Agenor?

— A propus un mijloc groaznic, care îţi va dovedi cât de mare e primejdia.

— Un mijloc de salvare?

— Un mijloc de evadare.

— Spune.

— Priveşte pe fereastră. Vezi că în partea asta stânca Montiel-ului e tăiată vertical, impracticabilă, şi coboară, în fundul viroagei în aşa fel încât supravegherea în acest punct n-ar avea niciun rost, căci numai păsările zburând sau şopârlele târându-se pot să coboare sau să urce de-a lungul stâncilor. De altfel, de când nu-l mai pândesc pe don Pedro, francezii au părăsit cu totul acest punct.

Aissa îşi afundă privirile cu groază în prăpastia care şi începuse să se înnegrească la apropierea nopţii.

— Ei bine? întrebă ea.

— Ei bine! francezul m-a sfătuit să leg o frânghie de barele acestor zăbrele şi să-i dăm drumul să atârne până în viroagă… aşa cum voiam să facem pentru don Pedro, şi cum ar fi făcut-o şi el dacă n-ar fi fost nevoit să găsească la coborâre un cal; m-a sfătuit să mă prind, cu dumneata în braţe, de nodurile acelei frânghii şi să ajungem în viroagă, în vreme ce armata creştinilor ar fi ocupată la porţile castelului cu înlocuirea garnizoanei, care va defila fără arme către orele opt seara.

Aissa, cu privirea înflăcărată, cu buzele tremurânde, îl ascultă pe maur, şi se duse pentru a doua oară să privească prăpastia căscată.

— Chiar el ţi-a dat acest sfat? întrebă ea.

— După ce veţi fi coborât, a adăugat el, mă veţi găsi

aşteptându-vă. Vă voi înlesni posibilitatea să fugiţi…

— Cum! Ne va părăsi! Mă va lăsa singură cu dumneata!…

Mothril îngălbeni.

— Nicidecum, zise el. Vezi cei trei cai ce pasc prin buruieni pe celălalt povârniş al râpei?

— Da, da, îi văd.

— Francezul şi-a şi ţinut jumătate din făgăduială. Şi-a trimis caii să ne aştepte… Numără-i, Aissa.

— Sunt trei.

— Atunci câţi vom fugi?

— O! da, da, strigă ea, dumneata, eu, el!… O! Mothril! o! ca să fug cu el aş trece prinţr-o râpă de flăcări… Vom pleca.

— Nu o să-ţi fie teamă?

— De vreme ce el mă aşteaptă…

— Atunci să fii gata de îndată ce tobele şi trâmbiţele vor anunţa mişcarea garnizoanei…

— Frânghia?…

— Iat-o… Ar suporta o greutate de trei ori mai mare decât a noastră; iar cât despre lungime, am măsurat-o lăsând să cadă în râpă o bilă de plumb legată de capătul unui fir. Ai să fii curajoasă şi tare, Aissa?

— Ca şi când aş merge la serbarea nunţii cu cavalerul meu, răspunse în culmea bucuriei.

LXXIX

CAPUL ŞI PUMNUL

Noaptea se lăsă asupra Montielului; noapte posomorâtă şi rece care învăluia într-un linţoliu umed formele şi culorile.

La ora opt şi jumătate, trâmbiţele dădură semnalul şi o mulţime de făclii porniră în convoi pe drumul povârnit şi pietros care ducea spre poarta principală.

Soldaţii şi ofiţerii apărură unul câte unul, arătându-şi supunerea şi fiind primiţi cu bunăvoinţă de conetabil şi de căpitanii creştini care, stând în picioare în apropierea meterezului, supravegheau ieşirea oamenilor şi a bagajelor.

Deodată lui Musaron îi veni o idee; se apropie de stăpânu-său şi îi spuse la ureche:

— Blestematul de maur are comori; e în stare să le arunce în vreo râpă ca să nu cadă în mâna noastră. Mă duc să dau un ocol castelului, căci eu văd bine noaptea ca şi pisicile şi nu-mi face prea mare plăcere să-i privesc defilând pe secăturile astea de prizonieri spanioli.

— Du-te, zise Agenor. Există o comoară pe care Mothril nu o va arunca în râpă şi care este cea mai preţioasă comoară a mea! Pe ea o pândesc eu la poarta asta şi o iau de îndată ce se va înfăţişa.

— Hei! hei! făcu Musaron cu un aer de îndoială nefastă; şi strecurându-se printre buruienile şanţului, dispăru.

Soldaţii defilau mereu; veni după aceea cavaleria. La două sute de cai le trebuie un timp destul de lung ca să coboare unul câte unul nişte drumuri ca acelea de la Montiel.

Inima lui Mauleon era frământată de nerăbdare. O presimţire fatală îl străbătea ca un fier ascuţit.

— Nebun mai sunt, îşi zicea el, Mothril are cuvântul meu; ştie că viaţa îi e asigurată; ştie că dacă fetei i se va întâmpla cea mai mică nenorocire, s-ar expune la cele mai groaznice chinuri. Apoi Aissa, care desigur că a văzut flamura mea, trebuie să-şi fi luat măsuri de prevedere… Are să apară; am s-o văd… eram nebun.

Deodată, mâna lui Musaron se abătu pe umărul lui Agenor.

— Domnule, zise el în şoaptă, veniţi repede…

— Ce s-a întâmplat? De ce eşti aşa tulburat?

— Domnule, veniţi, în numele cerului. Ce prevăzusem se întâmplă. Maurul fuge pe o fereastră.

— Ei! ce-mi pasă mie?

— Mă tem că o să vă pese prea mult… obiectele care sunt coborâte îmi fac impresia că sunt obiecte vii.

— Trebuie să dăm alarma…

— Să nu faceţi una ca asta… Maurul, dacă va fi el, se va apăra; are să ucidă vreunul; soldaţii sunt brutali şi nu sunt îndrăgostiţi, nu vor cruţa nimic. Să ne facem treburile singuri.

— Eşti nebun, Musaron, pentru câteva păcătoase de cufere, ai să mă faci să pierd cea dintâi privire a Aissei.

— Mă duc singur, zise Musaron nerăbdător; dacă voi fi ucis, va fi din vina dumneavoastră.

Agenor nu răspunse. Se desprinse fără grabă din grupul căpitanilor şi ajunse la meterez.

— Repede, repede, îi strigă atunci scutierul, să încercăm să ajungem la timp…

Agenor iuţi pasul. Dar nimic nu era mai greu ca această alergătură prin liane, prin mărăcini şi prin tufe.

— Vedeţi? zise Musaron arătând stăpânului o formă albă care aluneca de-a lungul zidului negru în fundul râpei.

Agenor scoase un ţipăt.

— Tu eşti Agenor? răspunse o voce duioasă.

— Ei bine! domnule, ce mai ziceţi acum? făcu Musaron.

— O! strigă Mauleon, să alergăm repede la marginea râpei, să-i surprindem.

— Agenor! repetă vocea Aissei, pe care Mothril încerca să o silească la tăcere prin imbolduri energice făcute în şoaptă.

— Domnule, să ne culcăm la pământ, să nu vorbim şi să nu ne arătăm!

— Dar fug pe-acolo!

— O! Vom putea noi să prindem o fată, mai cu seamă când fata nu cere decât să fie prinsă. Să ne culcăm la pământ, vă spun, scumpul meu stăpân.

Între timp Mothril asculta, aşa cum ascultă tigrul, la ieşirea din peşteră, atunci când îşi duce prada între dinţi.

Nu mai auzi nimic, recăpătă curaj şi urcă cu paşi sprinteni taluzul şanţului adânc.

Cu o mână o ţinea pe Aissa şi o ridica în sus, cu alta se agăţa de copaci şi de rădăcini.

Ajunse la creastă şi se opri să mai răsufle.

Atunci Agenor se ridică şi strigă:

— Aissa! Aissa!

— Eram sigură că e el, răspunse fata.

— Creştinul! urlă Mothril furios.

— Dar Agenor e acolo, să mergem într-acolo, zise Aissa, încercând să se desprindă din braţele lui Mothril spre a alerga la iubitul ei.

Drept orice răspuns o strânse şi mai tare şi o târî spre locul unde văzuse calul lui don Pedro.

Agenor alerga, însă se poticnea la fiecare pas, iar Mothril câştiga teren şi se apropie de unul din cai.

— Pe-aici! Pe-aici! striga mereu Aissa. Vino, Mauleon, vino!

— Dacă mai scoţi o vorbă eşti moartă! îi şopti Mothril la ureche. Vrei să atragi toată lumea în partea asta cu ţipetele tale neghioabe? Vrei ca iubitul tău să nu mai poată veni să ne regăsească?

Aissa tăcu. Mothril găsi calul, îl apucă de coamă, sări în şa şi aruncă fata în faţa lui, apoi porni în galop. Era calul unuia din ofiţerii prinşi odată cu don Pedro.

Mauleon auzi galopul calului şi scoase un răcnet de mânie.

— Fuge! fuge! Aissa! Aissa! răspunde.

— Iată-mă! iată-mă! zise tânăra; şi glasul i se pierdu în

desimea vălului pe care Mothril îl apăsă pe buzele fetei, cu riscul de a o sufoca.

Agenor porni într-o fugă deznădăjduită; căzu în genunchi, istovit, fără răsuflare.

— Vai! Dumnezeu e nedrept, murmură el.

— Domnule! domnule! Iată un cal, strigă Musaron. Curaj! veniţi, l-am prins.

Agenor sări în sus de bucurie; îşi recapătă puterile şi puse piciorul în scara pe care i-o ţinea Musaron.

Porni ca o săgeată pe urmele lui Mothril. Calul lui se nimerise să fie acel minunat bidiviu cu pete roşietice care nu-şi avea seamăn în Andaluzia, astfel că, alergând de mânca pământul, Agenor se apropie de Mothril şi-i strigă Aissei:

— Curaj! iată-mă!

Mothril răsucea un pumnal în coapsele calului, care necheza de durere.

— Dă-mi-o! Nu-ţi voi face nimic, îi spuse Agenor maurului. Pe Dumnezeu! Te voi lăsa să fugi.

Maurul răspunse printr-un râs dispreţuitor.

— Aissa! Aissa! Dă-ţi drumul din braţele lui, Aissa!

Fata se înăbuşea şi scotea urlete de deznădejde sub puternica mână ce o apăsa.

În cele din urmă Mothril simţi în spatele lui răsuflarea fierbinte a calului lui don Pedro; Agenor putu apuca rochia iubitei lui şi o trase cu putere spre el.

— Dă-mi-o, îi spuse el sarazinului, sau te ucid!

— Dă-i drumul, creştine, sau eşti un om mort!

Agenor îşi înfăşură încheietura mâinii în rochia de lână albă şi ridică spada deasupra lui Mothril; acesta, cu o lovitură de pumnal dată pieziş, reteză mâna stângă[23] a lui Agenor.

Mâna rămase agăţată de stofă şi Agenor scoase un ţipăt atât de sfâşietor încât Musaron îl auzi de departe şi urlă de mânie.

Mothril crezu că putea să fugă; însă nu mai era Agenor cel care-l urmărea: era calul înfierbântat de alergare.

De altfel, furia sporise forţele tânărului; spada lui se ridică încă odată şi dacă Mothril nu şi-ar fi silit calul să facă un salt în lături, s-ar fi terminat cu el.

---

[23]23-La începutul cărţii se aminteşte că Mauleon avea mâna dreaptă retezată şi nu stânga.E una din inadvertenţele obişnuite la Dumas.

— Dă-mi-o, sarazinule, spuse Agenor cu glas slăbit. Vezi bine că te voi ucide. Dă-mi-o, o iubesc!

— Şi eu o iubesc! răspunse Mothril îmboldindu-şi din nou calul.

Un glas, acela al lui Musaron, străpunse întunericul. Inimosul scutier găsise cel de-al treilea cal, o luase de-a dreptul prin mărăcini şi pietroaie şi venea în ajutorul stăpânului.

— Am sosit; curaj, domnule, strigă el.

Mothril se întoarse şi se simţi pierdut.

— Vrei să ţi-o dau pe fata asta? întrebă el.

— Da, vreau, şi o voi avea!

— Ei bine! ia-o atunci.

Numele lui Agenor, urmat de un horcăit înăbuşit, ieşi de sub văl şi ceva greu veni să se rostogolească sub picioarele calului lui Agenor împreună cu eşarfa albă cu lungi cute unduitoare.

Mauleon sări de pe cal pentru a prinde ce-i aruncase Mothril… Îngenunche pentru a săruta vălul ce-o acoperea pe iubita lui.

Dar îndată ce văzu ce se află sub văl, rămase la pământ leşinat, neînsufleţit.

Când zorii veniră să-şi arunce lucirea alburie asupra înfiorătoarei scene, cavalerul palid ca o stafie ar fi putut fi văzut apăsându-şi buzele pe buzele reci şi învineţite ale unui cap retezat pe care i-l azvârlise maurul.

La trei paşi, Musaron plângea. Credinciosul slujitor găsise mijlocul să aline rana stăpânului în timpul îndelungatului leşin al acestuia: îl salvase fără voia lui.

La treizeci de paşi mai departe zăcea Mothril, cu tâmplele străbătute de săgeata sigură şi ucigătoare a viteazului scutier, şi mai ţinând încă sub braţ cadavrul ciopârţit al Aissei.

Zâmbea şi mort de triumful lui.

Doi cai rătăceau printre ierburi.

EPILOG

Viteazul cavaler cu pumnul de fier se înşelase fixând o durată de opt zile pentru povestirea isprăvilor şi nenorocirilor sale. Într-adevăr, el făcea parte dintre aceia ce povestesc repede, pentru că au vorba sigură şi pitorească, iar cât despre auditoriul său, niciodată nu se găsise altul mai priceput şi mai simţitor în preajma unui povestitor pătimaş.

Trebuia să-l fi văzut pe fiecare din cei de faţă urmărind, cu o mimică elocventă povestirea cavalerului, toate emoţiile pe care le traducea în limbajul lui energic şi simplu totodată.

Jehan Froissard, cu ochii scânteietori sau umezi, sorbea fiecare vorbă; credeai că are în faţă priveliştile, cerul, faptele, şi toate la un loc se oglindeau în privirile lui inteligente.

Cât priveşte pe seniorul Espaing, acesta tresărea la povestirea bătăliilor, ca şi când ar fi auzit trâmbiţele Spaniei sau ale maurilor.

În colţul cel mai întunecat al camerei, numai scutierul cavalerului povestitor stătea tăcut şi nemişcat.

Cu capul plecat în piept, atunci când defilau atâtea amintiri prin vorba captivantă a stăpânului său, se ridica uneori dacă se

povestea vreuna din isprăvile sale, sau atunci când cavalerul se însufleţea în aşa fel încât se temea de o înrăutăţire a durerilor.

Unsprezece ore, lungile ore ale nopţii, trecură astfel, sau mai degrabă zburară ca scânteile focului de curpen ce încălzea camera, ca fumul lămpilor şi al luminărilor de ceară ce se învolbura deasupra frunţilor ascultătorilor.

Spre sfârşitul povestirii, inimile parcă erau apăsate de o greutate, ochii se umeziseră.

Glasul cavalerului de Mauleon, vădit tulburat, întretăia fiecare frază şi haşura fiecare emoţie întocmai ca trăsătura de penel a unui artist inspirat.

Musaron îndreptă asupra lui o privire blândă şi tristă, şi cu acea familiaritate care dovedeşte mai degrabă un prieten decât un servitor, îi puse o mână pe umăr.

— Haide! seniore, zise el, destul acum.

— Vai! murmură cavalerul. Cenuşa asta nu s-a răcit încă. Dacă o scormoneşti te arzi.

Două lacrimi mari se rostogoliră pe obrajii cronicarului, lacrimi de compătimire şi de interes, desigur, însă pe care o minte răutăcioasă, care caută mereu să ponegrească cele mai bune intenţii ale cronicarilor şi romancierilor, le-a pus de-atunci încoace pe seama bucuriei de a fi ascultat o povestire atât de frumoasă şi făcută chiar de eroul întâmplării.

Când se termină povestirea, soarele lumina acoperişul hanului şi pădurile înverzite.

Jehan Froissard putu vedea atunci figura cavalerului, şi această figură merita toată atenţia din partea unui om care studiază oamenii.

Pe fruntea-i inteligentă şi nobilă, gândurile sau mai degrabă necazurile săpaseră o încreţitură adâncă. La colţul ochilor îi apăruseră acele reţele de riduri ce pornesc în sens opus şi care par nişte fire sortite să tragă de pleoapă pentru a o închide cu putere înaintea morţii.

Privirea cavalerului nu ceru nici aplauze, nici mângâieri din partea ascultătorilor.

— Mişcătoare poveste! zise Froissard. Ce tablou frumos! Ce virtuţi preţioase!

— În mormânt, în mormânt toate astea, maestre, răspunse cavalerul, toate au murit. Dona Aissa, acel cap iubit, nu este

singurul pe care trebuie să-l plâng. Iubirile mele, prieteniile mele nu au ales acelaşi câmp pentru a se îngropa. Atunci când omul acesta, spuse cavalerul arătându-l cu o privire duioasă pe scutierul aplecat pe spatele scaunului, atunci când omul acesta, care este, din păcate, mai bătrân decât mine, va fi închis ochii, nu voi mai avea pe nimeni pe lume. Şi, pe Dumnezeu! Nu voi mai iubi pe nimeni de-acum încolo; inima mea e moartă, domnule Jehan Froissard, pentru că a trăit prea mult într-un timp atât de scurt.

— Însă, slavă Domnului! întrerupse Musaron cu oarecare sforţare spre a face mai degajată şi mai voioasă vocea care nu era decât sugrumată de emoţie. Slavă Domnului! mă simt minunat! braţul mi-e bun, ochiul ager; trimit o săgeată tot atât de departe ca şi odinioară, iar calul nu mă oboseşte deloc.

— Domnule cavaler, întrerupse Froissard, îngădui aşadar penei mele nevrednice să povestească frumoasele fapte şi duioasele nenorociri pe care le-am auzit din gura dumitale? Este o mare cinste pe care mi-o faci. Este o plăcută şi amară bucurie.

Mauleon se înclină.

— Dar, bunule cavaler, urmă Froissard, nu trebuie să deznădăjduieşti. Eşti încă tânăr, eşti frumos, trebuie să agoniseşti din bunurile acestei lumi ceea ce îi trebuie unui bărbat nobil şi unei inimi nobile; oamenii de treabă găsesc totdeauna prieteni.

Cavalerul clătină din cap cu tristeţe. Musaron făcu o mişcare din umeri pe care ar fi invidiat-o stoicul Epictet şi neîncrezătorul Pyrrhon.

— Când te-ai făcut remarcat în armată prin curajul dumitale, urmă Froissard, în consiliul prinţilor prin înţelepciunea dumitale, când eşti totodată braţul care execută cu asprime şi mintea care plănuieşte cu deplină siguranţă, ai pretutindeni căutare. Nu te apropii de curte fără să tragi foloase. Iar dumneata, senior de Mauleon, ai două curţi care te ocrotesc şi care îşi dispută plăcerea de a te face bogat şi puternic… Spania i-a luat-o cumva înainte Franţei? Ai preferat comitatul de peste munţi unei baronii în patrie?

— Domnule Froissard, reluă Mauleon cu un calm şi cu un suspin adânc, în a treisprezecea zi a lunii iulie 1380, un mare doliu a acoperit Franţa! În ziua aceea s-a îndreptat spre cer un

suflet care era cel mai nobil şi mai mărinimos din câte au apărut pe lume… Vai! domnule Jehan Froissard, acel suflet mi-a atins pieptul în treacăt, căci stând în genunchi ţineam între braţe capul viteazului conetabil şi l-am văzut cum rămâne înţepenit la pieptul meu.

— Vai! zise Froissard.

— Vai! repetă Espaing închinându-se cu evlavie, în vreme ce Musaron încrunta din sprâncene pentru a nu se înduioşa prea mult la această amintire.

— Da, domnule, după ce conetabilul Bertrand Duguesclin a murit la Castelneuf de Randon – mort! el care părea zeul bătăliilor… – după ce armata a rămas fără şef şi fără călăuză, am simţit cum îmi pierd puterile. O bună parte din viaţa mea am legat-o de viaţa lui, iar toate fibrele inimii mele erau prinse de inima lui.

— Îl mai aveai pe bunul rege Carol înţeleptul, domnule cavaler.

— Mi-a fost dat să-i plâng moartea când încă o mai plângeam pe cea a conetabilului. De pe urma acestor două lovituri nu mi-am mai revenit. Mi-am agăţat spada şi scutul de grinzile căsuţei pe care o moştenisem de la unchiul meu; vreme de patru ani mi-am înmormântat acolo durerea şi amintirile. Între timp o domnie nouă reîntinerea Franţa, vedeam adesea trecând cavaleri voioşi şi auzeam fredonându-se noile cântece ale trubadurilor… Vai! domnule, ce lovituri mi-au dat în inimă trubadurii ce treceau Pirineii, cântând pe aria atât de tristă a romanţei, versurile spaniole ale baladei compuse în amintirea Blanchei de Bourbon şi a lui don Frederic, marele maestru.

— Cum! seniore, toate astea nu te-au apropiat din nou de curtea Spaniei, de regele Henric care domnea atât de glorios şi care te iubea atât de mult?

— Seniore cronicar, fusese o vreme când bietul meu cap înfierbântat nu mai visa decât Spania. Despre toate isprăvile mele trecute păstram o amintire atât de sumbră, atât de tristă încât n-o puteam pune pe seama unui vis. Într-adevăr mi se părea că viaţa îmi fusese întretăiată de un somn lung, şi dacă n-ar fi fost Musaron care să-mi spună uneori: „Da, seniore, da, noi am văzut tot ce cântă oamenii aceia”, dacă n-ar fi fost Musaron, zic, aş fi crezut că e o vrăjitorie… În fiecare noapte visam

Spania; revedeam Toledo şi Montiel, peştera unde îl văzusem murind pe Hafiz şi unde venise să se ascundă Caverley. Vedeam Burgosul şi măreţiile curţii, Soria! Soria! seniore, şi farmecele iubirii… Viaţa mi se măcina în dorinţe şi în dezgusturi. Lâncezeam cuprins de fierbinţeli. Într-o zi, se auziră sunând nişte trâmbiţe prin împrejurimi. Erau trupele monseniorului Ludovic de Bourbon care se ducea în Spania la curtea regelui Henric ce se temea să nu fie învins în războiul cu Portugalia şi ceruse ajutoare din Franţa. Ducele de Bourbon auzise vorbindu-se despre un cavaler care se războise pe meleagurile Spaniei şi care cunoştea o mulţime de lucruri tainice despre expediţia companiilor. Văzui intrând la mine o mulţime de paji şi de cavaleri care îmi umplură curtea neîncâpătoare, ceea ce-i umplu de uimire pe slujitorii mei. Eu mă aflam la fereastră şi abia am avut timp să cobor ca să-i ţin scara prinţului. Atunci acesta, cu multă curtenie, mă întrebă despre rana mea şi despre tot ce mi se întâmplase. Voi să audă povestindu-i-se despre moartea lui don Pedro, despre lupta mea cu maurul; am trecut însă sub tăcere tot ce o privea pe dona Aissa. Entuziasmat, ducele mă rugă, mă imploră chiar să-l însoţesc; mă aflam într-unul din acele momente de nălucire în care viaţa îmi apărea ca un vis, şi atunci voiam să aflu, ardeam de dorinţa de a revedea locurile pe unde am trecut. De altfel, trâmbiţeie mă înflăcărau, iar Musaron, pe care-l vedeţi, făcea nişte ochi în care se citea o poftă nemăsurată. Îşi şi luase arbaleta din cui. „Haide, Mauleon, vino cu mine!” zise prinţul. „Bine, monseniore, i-am răspuns. Cu atât mai mult cu cât regele Spaniei va fi bucuros să mă revadă.” Am plecat, aş putea spune, aproape voioşi; aşadar aveam să mă aplec deasupra acelui pământ care băuse sângele meu şi pe al iubitei mele… Vai! seniorii mei, ce frumoasă e amintirea; o mulţime de oameni nu ştiu să trăiască decât odată, cu mare greutate. După cincisprezece zile de la plecare ne aflam la Burgos, iar după alte cincisprezece zile ajungeam la Segovia, unde era curtea…

L-am revăzut pe regele Henric, destul de îmbătrânit, însă tot drept ca bradul şi plin de măreţie. Nu ştiam cum să-mi explic tainicul dezgust ce mă depărta de el, de el pe care îl iubisem atât de mult atunci când tinereţea plină de credinţe mă făcea să-l văd nobil şi nefericit, adică desăvârşit… Regăsindu-l, am citit

pe faţa lui cruzimea şi prefăcătoria.

„Vai! mi-am zis. Aşadar coroana este aceea care schimbă faţa şi sufletul.”

Dar nu coroana îl schimbase pe Henric, ci vederea mea era de vină, fiindcă ştia să citească pe sub umbrele coroanei! Primul lucru pe care i-l arătă regele ducelui, la Segovia, în turn, fu o cuşcă de fier în care erau închişi fiii lui don Pedro şi ai Mariei Padilla. Nenorociţii creşteau palizi şi înfometaţi în încăperea strâmtă închisă cu zăbrele, ameninţaţi mereu de lancea unei santinele, jigniţi mereu de zâmbetul sălbatic al unui paznic sau al unui vizitator.

Unul din copii, seniorii mei, semăna ca două picături de apă cu nenorocitul lor tată. Aţinti asupra mea nişte priviri care îmi străpungeau inima, ca şi când sufletul lui don Pedro ar fi sălăşluit în acel corp şi, ştiind totul, m-ar fi dojenit în tăcere de a fi fost pricina morţii şi nenorocirii urmaşilor săi.

Copilul, sau mai degrabă tânărul, nu ştia nimic totuşi şi nu mă cunoştea, mă privea fără nicio ţintă, fără niciun gând, însă conştiinţa mea vorbi, spre deosebire de conştiinţa regelui Henric care nu mai vorbea deloc.

Într-adevăr, prinţul, ţinându-l de mână pe ducele de Bourbon, îl duse lângă cuşcă spunându-i:

— Iată copiii celui care a pus s-o omoare pe sora voastră. Dacă vreţi să-i faceţi să moară, vi-i pot preda.

La care ducele răspunse:

— Sire, copiii nu sunt vinovaţi de crimele tatălui lor.

L-am văzut pe rege îneruntând din sprâncene şi porunci să se închidă cuşca. Aş fi voit bucuros să-l îmbrăţişez pe viteazul senior duce. Însă, când după terminarea plimbării monseniorul dori să mă prezinte regelui care mă privise şi el cu atenţie…

— Nu! nu! i-am răspuns. Nu ştiu ce să-i vorbesc.

Însă regele mă recunoscuse. Veni la mine, în faţa întregii curţi, salutându-mă pe numele meu, ceea ce, într-o cu totul altă împrejurare, m-ar fi făcut să plâng de bucurie şi de mândrie.

— Domnule cavaler, zise el, ţi-am promis ceva şi am de ţinut o făgăduială faţă de dumneata.

— Nu, sire, am bâiguit eu, nu am nimic de cerut.

— Atunci, mâine am să vorbesc eu pentru dumneata! răspunse regele cu un zâmbet binevoitor care mă făcu să uit

privirea-i crudă din faţa copiilor prizonieri.

— Dacă-i aşa, prefer să vă cer chiar acum, dacă binevoiţi, sire, i-am spus. Senioria Voastră îmi făgăduise altădată să-mi facă o favoare.

— Şi îmi voi ţine făgăduială, domnule cavaler.

— Faceţi-mi atunci favoarea, monseniore, să-mi acordaţi libertatea acestor doi sărmani copii.

Regele Henric îmi aruncă o privire scânteind de mânie şi răspunse:

— Nu, asta nu, domnule cavaler, cere altceva.

— Nu am altă dorinţă, monseniore.

— Aceasta nu se poate îndeplini, cavalere de Mauleon. Ţi-am făgăduit să-ţi fac o favoare care să te îmbogăţească, nu o favoare care să mă ruineze.

— Atunci asta e tot, monseniore, i-am răspuns eu.

— Să vedem totuşi mâine, zise regele încercând să mă reţină.

Dar n-am mai aşteptat acel mâine. Cu învoirea ducelui, am plecat deîndată spre Franţa şi n-am mai adăstat în Spania decât un sfert de oră pentru a mă ruga pe mormântul Aissei, lângă castelul Montiel.

Săraci am plecat, acest inimos Musaron şi cu mine, săraci ne-am înapoiat atunci când alţii s-ar fi înapoiat destul de bogaţi.

Aşa se sfârşeşte povestea, domnule cronicar. Mai poţi adăuga că aştept cu răbdare moartea, care urmează să mă unească cu prietenii mei. Tocmai mi-am făcut pelerinajul anual la mormântul unchiului meu şi acum mă înapoiez acasă. Dacă veţi trece pe-acolo pe la mine, domnilor, veţi fi bine primiţi şi îmi veţi face cinste… Este un mic castel clădit din cărămidă cu două turnuri şi o pădure în jur. Vi-l poate arăta oricine de prin partea locului.

Zicând acestea, Agenor de Mauleon îi salută curtenitor pe Jehan Froissard şi pe Espaing, îşi ceru calul, şi agale, liniştit, reluă drumul spre casă urmat de Musaron, care plătise cheltuiala.

— Ah! zise Espaing uitându-se după el, ce prilejuri minunate au avut oamenii aceştia de altădată! Ce vremuri frumoase! Ce inimi mobile…

— Îmi vor trebui opt zile ca să scriu toate astea, îşi zise Froissard. Bunul cavaler avea dreptate… Dar voi reuşi să scriu

oare tot ce-a povestit el?

Câtva timp mai târziu, cei doi copii ai lui don Pedro şi ai Mariei Padilla, frumoşi ca mama lor, mândri ca tatăl lor, au murit în cuşca de la Segovia. În timpul acesta Henric de Transtamare domnea fericit şi întemeia o dinastie.

SFÂRŞIT

Lei 21,50

